

મેને જીન્નાત ઔર ઇન્સાનકો સિર્ફ મેરી ઇબાદતકે લિયે પૈદા કિયા હે

(બયાનુલ કુર્આન)

મકસદે જીંદગી

અલ્લાહકે રાસ્તેમેં નિકલને વાલોંકે લિયે બેહતરીન કિતાબ

મુરત્તિબ

હાફિઝ સઇદ-અહમદ

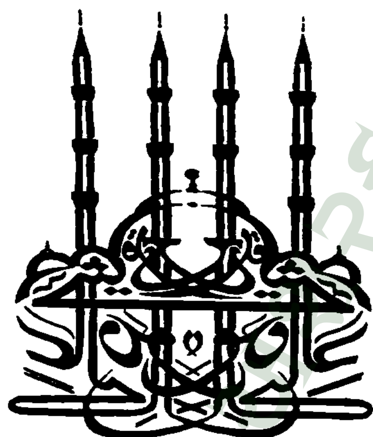
nashir

مکتبة المدینه

Maktabatul Madinah

Unai, Dist. Navsari - 396590 Gujarat (INDIA)

Mobile: 94285 42464

અપને મુશ્ફિકો મુરબ્બી વાલિદે મર્હૂમ કે નામ

જીનકી કોશિશોં ઔર દુઆઓં કે નતીજે મેં ઇસ કિતાબ કો તરતીબ દેને પર મેં કાદિર હૂવા, અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ ઉનકી મગ્ફિરત ફરમાએ ઔર શાયાને શાન અપની રહમત મેં જગહ અતા ફરમાએ. આમીન. યા રબ્બલ આલમીન.

ફેહરિસ્તે મઝામીન

નંબર	ઉનાવીન	સફા નંબર
૧	અર્ઝે મુરત્તિબ	૫
૨	કામ્યાબી	૭
૩	નીકલને સે પેહલે	૧૦
૪	તરગીબી બાત	૧૦
૫	કીમતી સરમાયા	૧૫
૬	મુનાજાત (દિલ બદલ દે)	૧૬
૭	રવાનગી કે આદાબ	૧૭
૮	સવારી કી સુન્નતેં ઓર આદાબ	૧૮
૯	બસ્તી મેં દાખિલ હોને કી સુન્નતેં ઓર આદાબ	૧૯
૧૦	મસ્જિદ કે આદાબ	૨૦
૧૧	મશ્વરે કે આદાબ	૨૦
૧૨	તાલીમ કે આદાબ	૨૨
૧૩	મજલિસ કી ફઝીલત	૨૩
૧૪	ઝોહર બાદ	૨૪
૧૫	ફઝાઈલે ઝિક્ર	૨૬
૧૬	ફઝાઈલે ગશ્ત	૨૮
૧૭	આખરી બાત	૩૩
૧૮	છે સિફાત	૩૬
	પેહલી સિફત ઈમાન	૩૭
	દૂસરી સિફત નમાઝ	૩૯
	તીસરી સિફત ઈલ્મ ઓર ઝિક્ર	૪૧
	દૂસરા જુઝ ઝિક્ર	૪૨
	ચોથી સિફત ઈકરામે મુસ્લિમ	૪૩
	પાંચવી સિફત ઈખ્લાસે નિય્યત	૪૪
	છઠી સિફત દઅવતે ઈલલ્લાહ	૪૫

નંબર	ઉનવાનાત	સફા નંબર
૧૯	તર્કે લાયાની	૪૮
૨૦	મકામી પાંચ કામ	૪૯
૨૧	ખાને કી સુન્નતેં ઔર આદાબ	૫૧
૨૨	પીને કી સુન્નતેં ઔર આદાબ	૫૩
૨૩	નાખુન કાટને કી સુન્નતેં ઔર આદાબ	૫૪
૨૪	સોને કી સુન્નતેં ઔર આદાબ	૫૫
૨૫	બૈતુલખલા કી સુન્નતેં ઔર આદાબ	૫૭
૨૬	ગુસલ કા મસ્નૂન તરીકા	૫૯
૨૭	મિસ્વાક કે ફઝાઈલ	૬૦
૨૮	વુઝૂ કે ફઝાઈલ	૬૧
૨૯	વુઝૂ કા મસ્નૂન તરીકા	૬૨
	વુઝૂ કે ફરાઈઝ	૬૩
	વુઝૂ કી સુન્નતેં	૬૩
	વુઝૂ કો તોડનેવાલી ચીજેં	૬૩
	વુઝૂ કે મકરૂહાત	૬૪
૩૦	તયમ્મુમ કા મસ્નૂન તરીકા	૬૪
૩૧	નઅત (ખાલી)	૬૫
૩૨	અઝાન કી દુઆએ	૬૬
૩૩	નમાઝ કા મસ્નૂન તરીકા	૬૭
	નમાઝ કે અરકાન	૭૦
૩૪	નમાઝ કે અઝકાર	૭૪
૩૫	દુઆ કે ફઝાઈલ	૭૬
૩૬	દુઆ કે આદાબ	૭૮
૩૭	ચંદ મખ્સૂસ વઝાઈફ	૭૯
૩૮	નમાઝો ઔર રકાતોં કા નકશા	૮૨
૩૯	જુમ્અહ કે વઝાઈફ	૮૩

નંબર	અનાવીન	સફા નંબર
૪૦	તિલાવતે કુર્આન કે આદાબ	૮૪
૪૧	બીમારપુર્સી કી સુન્નતેં ઓર આદાબ	૮૮
૪૨	ઘરમેં મૌત હો જાને કા બયાન	૮૯
૪૩	જનાઝહ કા મસ્નૂન તરીકા	૯૨
૪૪	બાકી મસ્નૂન દુઆએં	૯૪
૪૫	પાંચ કલ્મે તરજુમે કે સાથ	૯૭
૪૬	મુતફર્રિકાત	૯૯
૪૭	મકામ પર વાપસી	૧૦૪
૪૮	દાઈ કે ફઝાઈલ	૧૦૯
૪૯	ઈમાન કી નિશાની	૧૧૧
	હલાવતે ઈમાની કી પાંચ અલામાત	૧૧૧
	નમાજીઓં કે પાંચ દર્જે	૧૧૧
	આદમી ચાર તરહ કે હૈં	૧૧૩
૫૦	મસ્જિદોં કો આબાદ કરનેવાલોં કે ફઝાઈલ	૧૧૪
૫૧	ઈસ ઉમ્મત કી ખાસ સિફાત	૧૧૫
૫૨	અહમ ખત	૧૧૬
૫૩	અહકરમે મુસાફિર	૧૨૯
૫૪	ગુનાહોં કી નહુસત	૧૩૩
૫૫	તૌબહ કી હકીકત	૧૪૯
૫૬	ઈમાન કી અલામાત	૧૫૨
૫૭	ઈન્સાન કી જીંદગી કા મકસદ	૧૫૩
૫૮	કામ્યાબી કે યકીની અસ્બાબ	૧૮૭
૫૯	નિસ્બત	૨૦૩
૬૦	અલ્લાહ સે જોળ	૨૦૭
૬૧	અજાઈબે કલ્બ	૨૧૩
૬૨	અખ્લાક	૨૫૩

બિસ્મિહિ તઆલા

નહમદુહૂ વનુસલ્લિ અલા રસૂલિહિલ્ કરીમ અમ્મા બાદ

અર્ઝે મુરત્તિબ

તમામ તારીફેં ઉસ અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝઝત કે લિયે જો તમામ આલમ કા રબ હૈ ઔર હમસબ કા ખાલિક ઔર માલિક હૈ, ઈનસાનોં કે ઉપર સબ સે બળા એહસાન અલ્લાહ ને યે ફરમાયા કે ઉનકી હિદાયત કે વાસ્તે હર દૌર મેં નબિયોં કો મબઉષ ફરમાયા ઔર સબસે બળા એહસાન હમપર યે ફરમાયા કે એસે નબી કી ઉમ્મત મેં હમેં પૈદા ફરમાયા જીન કી ઉમ્મત મેં પૈદા હોને કે લિયે બાજ નબિયોંને ભી તમન્નાએં કી થી.

લાખો દુરૂદ આકાએ દો જહાં, ઈમામુલ અંબિયા, ફખ્રેરૂસૂલ, ખાતમુન્નબિય્યીન, સય્યેદેના હઝરત મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ પર જો તમામ આલમ કે લિયે ઔર કયામત તક આનેવાલે ઈનસાનો કે લિયે રહમતુલ્લિલ્ આલમીન બનાકર ભેજે ગએ, અપની પૂરી હયાતે તય્યેબા ઈસી ફિક્ર ઔર ઈસી જદ્દોજેહદ મેં ગુજાર દી કે કિસ તરહ મેરા એકએક ઉમ્મતી જહન્નમ સે બચકર જન્નત મેં જાનેવાલા બનજાયે. ઔર ઈસ મેહનત કો કરને મેં લોગોં કી તરફ સે જોભી હાલાત આયે ઉસે બરદાશ્ત કરતે રહે હાલાં કે અલ્લાહ કે મહબૂબ યે ખુદ ફરમાતે હૈં કે દીન કી (દઅવત) કે સિલસિલે મેં જીતના મુજે ડરાયા ગયા ઔર સતાયા ગયા કિસી નબી કો નહીં ડરાયા ઔર સતાયા ગયા. (તિરમિઝી)

ચુંકે અબ કોઈ નબી દુનિયા મેં નહીં આયેગા ઈસલિયે નબિયોં વાલા કામ ઈસ ઉમ્મત કો દિયાગયા હૈ, ઔર ઈસ દઅવત કી મેહનત હી કે જરિયે દીન વુજૂદ મેં ભી આતા હૈ ઔર બાકી ભી રેહતા હૈ, ઈસલિયે અલ્લાહ કે રાસ્તે મેં નિકલ કર ઈસ મેહનત કો સીખના હોગા, ઔર મકામ પર રેહકર ઈસ કામ કો કરના હોગા, તાકે અલ્લાહ કે રાસ્તે મેં નિકલ કર જો ઈમાન ઔર આમાલ બનેંગે વોહ મકામી મેહનત સે હમારી ઝીંદગી મેં બાકીભી રહેંગે ઔર ઉનમેં તરક્કી ભી હોતી રહેગી.

ઈસી મેહનત કો ઈસ કિતાબ મેં સમજાને કી કોશિશ કીગઈ હૈ કે ઈનસાન કા દુનિયા મેં આને કા મકસદ ક્યા હૈ? ઔર ઉસ મકસદ કો કિસતરહ હાસિલ કિયા જાસકતા હૈ ઔર કિસ તરહ મેહનત કરને સે હમ ખુદ ઔર દુનિયા મેં બસને વાલે, એક-એક ઈનસાન દોનોં જહાં મેં કામયાબ હોજાએ.

ઈસલિયે યે કિતાબ એકબાર પઢકર યા દેખકર અલમારી કી ઝીનત ન બનાદેં બલ્કે ઈસ કિતાબ કો બારબાર પઢી જાએ, સુની જાયે, સુનાઈ જાયે ઔર એક-એક બાત અપની જીંદગી મેં લાઈ જાએ, ઔર દૂસરોં તક પહોંચાયી જાએ. જીતની બાત દૂસરોં તક પહોંચાએંગે ઉતની બાત હમારી જીંદગી મેં આએગી. દઅવત કા મકસદ હી યેહૈ કે જો હુકમ ઔર જો અમલ હમારી જીંદગી મેં નહી હૈ ઉસ કો બસિફતે તબ્લીગ અપને અંદર પૈદા કરને કી કોશિશ કી જાયે. અલ્લાહ જલ્લેશાનહુ હમ સબ કો અમલ કરને કી તોફીક અતા ફરમાયે.

ઈસ કિતાબ મેં કિસીભી કિસમ કી અગર કોઈ ગલતી હોગઈ હો તો ઉસે સહી કરલિયા જાયે ઓર હમેં ભી ઈત્તેલા કરેં તાકે દૂસરી બાર ઉસ કો સહી કરલિયા જાયે. અલ્લાહ કા બે ઈન્તેહા ફઝલ ઔર એહસાન હૈ કે ઉસને મુજે યે દઅવતી ખિદમત સરઅંજામ દેને કી તોફીક અતા ફરમાઈ. દુઆ હૈ કે અલ્લાહ જલ્લેશાનહુ કબૂલ ફરમાયે ઔર આખેરત મેં નજાત કા જરિયા બનાયે. આમીન.

અહકર

હાફિઝ સઈદ અહમદ

ઉનાઈ

મોહર્રમ ૧૪૨૯ હી.

મુતાબિક જનવરી ૨૦૦૮

કામ્યાબી

મોહતરમ બુઝુર્ગો દોસ્તો હર ઈનસાન કામ્યાબ હોના ચાહતા હૈ, ઔર અલ્લાહ ભી ચાહતે હૈં કે મેરે બંદે કામ્યાબ હોજાયે,ઈસલિયે અલ્લાહ ને દુન્યા મેં કમોબેશ સવાલાખ નબિયોં કો ભેજે તાકે બંદો કો કામ્યાબ હોને કા રાસ્તા બતલાયેં કયૂંકે કાયેનાત કો અલ્લાહ ને બનાયા ઔર બનીહુઈ ચીજ સે કુછ બનતા નહી હૈ, ઈસ કી કામ્યાબી ઔર નાકામી કિસ ચીજ મેં હૈ વોહ બનાને વાલા હી જાનતા હૈ,ઈસીલિયે મખ્લૂક કી રેહનુમાઈ કે લિયે હરદૌર મેં અલ્લાહ ને નબિયોં કો ભેજા,ઔર કિતાબેં ભી અતા ફરમાઈ, સબ નબિયોં ને દુન્યા મેં આકર એક હી દઅવત દી,કે એક અલ્લાહ કો માનો ઔર એક હી અલ્લાહ કી માનો કામ્યાબ હોજાઓગે, યાની ઈમાન ઔર આમાલે સાલેહા ઈખ્તિયાર કર લો કામ્યાબ હોજાઓગે.

અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ ઈરશાદ ફરમાતે હૈં જો લોગ ઈમાન લાયે ઔર આમાલે સાલેહા કિયે હમ ઉનકો બાલુત્ફ જીંદગી અતા કરેંગે (સૂરે નહલ રૂકૂઅ ૧૩) દૂસરી જગહ ઈરશાદ હૈ ‘જો શખ્શ હમારે ઝિક્ર સે (હુકમ સે)એઅરાજ કરેગા હમ ઉનકી જીંદગી કો તંગ કરદેંગે ઔર કયામત મેં ઉસે અંધા ઉઠાએંગે (સૂરે તા-હા રૂકૂઅ ૭)

ઈસ સે પતા ચલતા હૈ કે જીસ કી જીંદગી મેં દીન હોગા ચાહે અસ્બાબ હો યા ન હો અલ્લાહ ઉસે દુનિયા મેં ભી કામ્યાબ કરેંગે ઔર આખેરત કી લામેહદૂદ જીંદગી મેં ભી કામ્યાબ કરેંગે, જૈસે સહાબા રદી.કો કામ્યાબ કિયા ઔર જીસકી જીંદગી મેં દીન નહીં હોગા અલ્લાહ ઉસે દુનિયા મેં ભી નાકામ કરેગા ઔર આખેરત મેં ભી નાકામ કરેંગે,જૈસે અબૂ જહલ, અબૂ લહબ,કૈસર ઔર કિસ્રા કો નાકામ કિયા,દીન કેહતે હૈં અલ્લાહ કે હુકમોં કો નબી સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ કે તરીકે કે મુતાબિક પૂરા કરના સિર્ફ અલ્લાહ કી રઝા કે લિયે.

દીન કી મિષાલ પાની કે સાથ દીગઈ હૈ,કે હરએક કો પ્યાસ લગેગી ઔર સબ કો પાની કી જરૂરત પળેગી, ઈસીતરહ હર એક ઈન્સાન કો દીન કી જરૂરત હોગી,યે નહી કે ઘર મેં સે એક આદમી કી જીંદગી મેં દીન હૈ તો સબ કા કામ ચલ જાએગા,ચાહે શરબત,જયૂસ યા ફાલૂદહ પી લે લેકિન પ્યાસ તો સાદે પાનીહી સે બુજેગી, ઈસીતરહ અસ્બાબ કુછ ભી હો લેકિન કામ્યાબી તો દીનહી સે મિલેગી,પાની જીતના સાફ ઔર શફ્ફાફ હોગા ઈસીતરહ ઉસ કી તંદુરસ્તી બનેગી,ઈસીતરહ જીંદગી મેં દીન જીતના જયાદહ હોગા ઉતના હી ઉસકા કામ બનેગા,ઈસી લિયે કહી પર દીન કી મિષાલ

ચક્કી કે સાથ દીગઈ હૈ, કે ચક્કી જીસતરહ હર જગહ ઓર હર તરફ઼ ઘુમતી હૈ ઈસી તરહ દીન ભી જીંદગી કે હર શોબે મેં હોના જરૂરી હૈ. જીસ તરહ બે દીની સે ઈન્સાન નાકામ હોગા,ઈસીતરહ અધૂરે દીનસે ભી નાકામી હોગી.ઈસલિયે અકાઈદ,ઈબાદાત,અખ્લાક,મામલાત ઔર મુઆશેરત કે તમામ શોબે કા પૂરે કા પૂરા દીન હમારી જીંદગી મે લાના જરૂરી હૈ,દીન સે કામ્યાબી યકીન કે બકદર મિલેગી, દીન સે કામ્યાબી કા યકીન પૈદા કરને કે લિયે દઅવત શર્ત હૈ,દઅવત સે હમારે અંદર યકીન પૈદા હોગા, ઔર આમાલ કે કરને કે બાદ ભી કામ્યાબી યકીન કે બકદર મિલેગી યકીન યાની ઈમાન.

અલ્લાહ કી કુદરત ઉસ વક્ત તક હમારા સાથ નહી દેતી જબ તક અલ્લાહ કા ગૈર હમારે દિલોં સે નિકલ નહી જાતા, ઔર અલ્લાહ કા ગૈર ઉસ વક્ત તક હમારે દિલોં સે નહી નિકલત સકતા જબ તક કે અલ્લાહ કા ગૈર અલ્લાહ કે બગૈર કુછ નહી કર સકતા ઉસકી હમ દઅવત ન દેં.ઈમાન યા આમાલ કી દઅવત દેં,તો ઉસકી હકીકત કો સામને રખકર દઅવત દેં માહોલ દેખકર, યા હમારી સતહ દેખકર, યા સામને વાલે કી ઈસ્તેઅદાદ દેખકર દઅવત ન દેં, ઔર અપને યકીન કી તબ્દીલી કી નિય્યત સે દઅવત દેં,દૂસરોં કી ઈસ્લાહ કી નિય્યત ન હો. ઈસતરહ દઅવત દેંગે તો દઅવત મેં વોહ તાષિર પૈદા હોગી,જીસ સે હમારા અપના યકીન ભી બનેગા ઔર દૂસરોં કો હિદાયત ભી મિલેગી.

ઈસી દઅવત કી મુબારક મેહનત કે બારે મે અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત ને ફ઼રમાયા હૈ,'તુમ મેરે રાસ્તે કી જદ્દોજેહદ કરો મે તુમ્હેં જરૂર બિજ જરૂર હિદાયત દુંગા'.(સુરએ અનકબૂત રૂકૂઅ ૩)અલ્લાહ કે રાસ્તે કી જદ્દોજેહદ ઔર દઅવત કી મુબારક મેહનત કો અલ્લાહ ને બેહતરીન તિજારત કહા હૈ 'એ ઈમાન વાલો ક્યા મેં તુમ્હેં ઐસી તિજારત બતાઉં ? જો તુમ કો દર્દનાક અઝાબ સે બચાએ ? (વોહ તિજારત યે હૈ) અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલ પર ઈમાન લાઓ,ઔર નિકલો અલ્લાહ કે રાસ્તે મેં અપની જાન ઔર અપના માલ લેકર યે તુમ્હારે લીએ બેહતર હૈ, અગર તુમ સમજ રખતે હો.(ઈસકે બદલે અલ્લાહ ક્યા દેગા) તુમ્હારે ગુનાહ માફ઼ કરદુંગા, ઔર જન્નત મે દાખીલ કરૂંગા (અલ્લાહ ફ઼રમા રહે હૈં કે)યે બોહત બળી કામ્યાબી હૈ.(સૂરએ સફ઼ રૂકૂઅ૧૦) ઈસ કામ્યાબી કો હાસિલ કરને કે લિયે બારબાર અપની જાન ઔર માલ લે કર અલ્લાહ કે રાસ્તે મેં નિકલના હોગા,ક્યૂંકે અલ્લાહ કે બંદે હોને કે નાતે અલ્લાહ કી બંદગી હમપર ફ઼ર્ઝ હૈ'લાઈલા હ ઈલ્લલ્લાહ'.

ઈસીતરહ હઝરત મુહમ્મદﷺ અલ્લાહ કે રસૂલ હૈ,લેહાઝા ઉનકી માનો અપની તમામ ખ્વાહિશાત કો ઉનકે હુકમ કે તાબે કરો,હલાલ કો હલાલ સમજો ચાહે જીસમ કે ટુકડે ટુકડે હોજાયે ઔર હરામ કો હરામ જાનો ચાહે દાલ - રોટી ભી ન મીલે ચાહે કનાઅત પર ગુઝારા કર લો 'મુહમ્મદુર રસૂલુલ્લાહ'ﷺ કા તકાઝા હૈ કે જીંદગી રસૂલુલ્લાહﷺ કે તરીકે મે ઢલ જાએ મુહમ્મદી બનજાયે અકાઈદ મે,ઈબાદત મે,અખ્લાક મે, મામલાત મે લેનદેન મે,ઈનસબ આમાલ મેં લોગોં કો હમારા મુઆશરહ નજાર આયે સારી દુન્યા કી ઈઝઝતેં બંદ હૈ નબી કે તરીકે મે, જો કુછ મિલેગા ઉસ જીંદગી સે મિલેગા જો નબી ﷺ દેકર ગયે હૈં,ઔર હઝરત મુહમ્મદﷺ આખરી રસૂલ હૈં ઈસ બુન્યાદ પર નુબુવ્વત વાલા કામ હમારે જીમ્મે હૈ યે દઅવત કા કામ ખત્મે નુબુવ્વત કી પેહચાન હૈ,યે ઉમ્મત અપને નબીﷺ કી વારિષ હૈ,અગર દીન કા કામ કરેંગે તો હુઝૂરﷺ કે ઉમ્મતી હોને કા હક હમ અદા કર સકેંગે.

અપને જાન માલ કો લેકર અલ્લાહ કે રાસ્તે મેં નિકલેંગે ઔર મસ્જિદ કે માહોલ મેં, ઔર ફરિશ્તોં કી સોહબત મેં રેહકર ઉસૂલ ઔર આદાબ કે સાથ ઈસ કામ કો કરતે રહેંગે કરતે રહેંગે તો દીન હમારી જીંદગી મેં આતા ચલા જાયેગા,ઔર જાબ દીન જીંદગી મેં આયેગા,તો જીંદગી મેં ચેન ઔર સુકૂન આયેગા,રોજી મેં ખૈરો બરકત હોગી, દુઆઓં સે કામ બનેંગે, અલ્લાહ વાલોં કી દુઆઓં મેં હિસ્સા લગેગા, મુઆશરે મેં અમનો અમાન આયેગા ઔર તમામ મખ્લૂક હમ સે મોહબ્બત કરને લગેગી.

ઔર જબ ઈન્સાન અલ્લાહ કે હુકમોં કે મુતાબિક ઔર નબીﷺ કે તરીકો કે મુતાબિક જિંદગી ગુજારતા ચલા જાયેગા, તો ઈન્શા અલ્લાહ મૌત કે વકત ઈમાન કે સાથ ઈસ દુનિયા સે રૂખ્સત હોગા.જીસકે મુતઅલ્લિક અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝઝત ફરમાતે હૈં,'જીસને કહા બેશક મેરા રબ અલ્લાહ હૈ ઔર ફિર ઉસપર જમા રહા,તો મૌત કે વકત ફરિશ્તે ઉતરેંગે ઔર ખુશખબરી દેંગે કે, દુનિયા કે છુટને કા ગમ ન કરો ઔર આગે કા ખૌફ ન કરો,ઉસ જન્નત કી ખુશ ખબરી સુનાતે હૈં,જીસકી નબિયોં કે જરિયે ખબર દી ગઈ, દુનિયા કી જીંદગી મેં ભી હમ તુમ્હારે દોસ્ત થે ઔર આખેરત મેં ભી રહેંગે. ઉન મેં વોહ સબકુછ મિલેગા, જીસકા તુમ્હારા દિલ ચાહેગા.? (સૂરજી હા મીમ સજદા રૂકૂઅ-૪)

નિકલને સે પેહલે

અલ્લાહ કે રાસ્તે મેં જાને કે લિયે જબ અપના નામ લિખાદેં તો દો રકાત સલાતુલ હાજત પઢે ઔર અલ્લાહ સે દુઆ કરે,કે એ અલ્લાહ મુજે તેરે રાસ્તે કે લિયે કબૂલ ફરમા, ઔર તમામ રૂકાવટોં કો દૂર ફરમા ઔર તમામ મસાઈલ કો આસાન ફરમા, વકતન ફવકતન અપની હેસિયત કે મુતાબિક દો પાંચ રૂપિયા સદકહ કરતા રહે,ઔર જબ વસૂલી જમા કરને કો કહા જાયે તો વસૂલી જમા કરાદે, ઘર મેં ઔર દોસ્તો મેં ‘ અલ્લાહ કે રાસ્તે મેં જા રહા હું ’ ઈસ કી દઅવત ચલાયે, તાકે હમારા નિકલના આસાન હોજાયે અબ ઘર ઔર કારોબાર કી તરતીબ બનાકર અપની જાન ઔર અપના માલ લેકર અલ્લાહ કે રાસ્તે મેં નિકલ જાયે.

ઘર સે રવાનહ હોને સે પહેલે પાકી સફાઈ કે સાથ ગુસલ કરે,સાફ કપળે પેહને,ખુશબૂ લગાયે,દો રકાત નમાઝ પઢકર અપની ઔર અપને ઘરવાલોં કી આફિયત કી સલામતી કી ઔર હિદાયત કી દુઆ માંગે ઔર યે દુઆ પઢે ‘અલ્લાહુમ્મ બિ-ક અસુલુ વ બિ-ક અહુલુ વ બિ-ક અષિરૂ’ ઉસકે બાદ સબ સે ખુશી ખુશી મિલકર યે દુઆ પઢતે હુએ ઘર સે નિકલે ‘બિસ્મિલ્લાહિ તવક્કલ્તુ અલલ્લાહિ લા હવ્લ વલા કુવ્વ-ત ઈલ્લા બિલ્લાહિલ્ અલિય્યિલ્ અઝીમ’ (તિરમિઝી) ઔર અપની બસ્તી કી મસ્જિદ મેં જાકર ભી દો રકાત નમાઝ પઢકર દુઆ કરે ઔર જહાં જુળનાં તે હુવા હો વહાં પહોંચકર સબ કે સાથ જુળજાએ.

તરગીબી બાત

મોહતરમ બુઝુર્ગો દોસ્તો અઝીઝ સાથીઓ, અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝઝત ને હમેં ઉસકે રાસ્તે કે લિયે પસંદ ફરમાયા,કબૂલ કિયા ઔર નિકાલા યે અલ્લાહ કા બોહત બળા એહસાન ઔર ઈન્આમ હે, ઈસ મેં હમારા કોઈ કમાલ નહીં હે,હમારે લિએ કિતનોં ને દુઆએં કી હોગી,રાતોં કો ઉઠકર તહજ્જુદ મેં રોયે હોંગે,તબ જાકર અલ્લાહ ને હમેં કબૂલ કિયા હે, વરના હમારી બસ્તી મેં બહોત સે લોગ રહતે હૈં ઔર હમસે ભી જીયાદહ માલવાલે અકલ વાલે,સલાહિયત વાલે ઔર ઈલ્મ વાલે ભી હોંગે,લેકિન ઉન સબ મેં સે ચુનકર અલ્લાહ ને હમેં કબૂલ કિયા હે, યે અલ્લાહ કા બહોત હી બળા કરમ હે.એક હદીષ કા ખુલાસા હે : અલ્લાહ જીસ બંદે સે ભલાઈ કા ઈરાદહ ફરમાતે હૈં,ઉસ બંદે કો દીન કી સમજ અતા ફરમાતે હે.’ (બુખારી)

યે બોહત હી ઉંચા કામ હૈ, નબિયોં વાલા કામ હૈ, અલ્લાહ ને અપને માસૂમ બંદો કો નબી બનાકર ઈસ કામ કે લિએ ચૂના, કિસીભી ઉમ્મત કો અલ્લાહ ને યે કામ નહી દિયા, બલ્કે યે કામ નબિયોં સે નબિયોં મેં મુન્તકિલ હોતાહુવા હુઝૂર ﷺ તક પહોંચા ઔર હુઝૂર ﷺ કો અલ્લાહ ને પૂરે આલમ કે લિયે, ઔર કયામત તક કે લિયે, ખાતમુન નબિય્યીન બનાકર ભેજા, અબ કોઈ નબી દુનિયા મેં નહી આયેંગે, ઈસલિએ અલ્લાહ ને આપ ﷺ કે સદકે મેં યે કામ હમેં યાની ઈસ ઉમ્મત કો દિયા હે.

યે ઈતના ઉંચા કામ હૈ કે સહાબા રદિ.ને મક્કા કી એક લાખ નમાઝ કે ષવાબ કો ઔર મદીનહ કી પચાસ હજાર નમાઝ કે ષવાબ કો, ઔર હુઝૂર ﷺ કી ઈમામત મેં નમાઝ પઢનેકો ભી છોળા ઔર અલ્લાહ કે રાસ્તે મે નિકલે. ઈસ રાસ્તે કે બે શુમાર ફઝાઈલ હૈં, લેકિન યે કામ સિર્ફ ષવાબ કે લિયે નહી હૈ, બલ્કે યે કામ હમારી જીમ્મેદારી હૈ. ઈસ કામ સે ચાહા યે જાતા હૈ કે હુઝૂર ﷺ કા લાયા હુવા સોફીસદ દીન હકીકત કે સાથ, હમારી જીંદગી મેં આજાયે, તાકે અલ્લાહ હમ સે રાજી હોજાયે ઔર રાજી હોકર દુનિયામેં ભી કામ્યાબ કર દે ઔર આખેરત મેં ભી કામ્યાબ કર દે.

ઈસલિએ ઈસ રાસ્તે મેં નિકલકર સબસે પહેલે અપની નિય્યત દુરૂસ્ત કરના હૈ, કયૂંકે આપ ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા : 'ઈન્નમલ આમાલો બિન્નય્યાત' યાની આમાલ કા દારોમદાર નિય્યતોં પર હૈ' ઈસલિયે સબ સે પહેલે યે નિય્યત કરે કે, મેં અલ્લાહ કો રાજી કરને કે લિયે નિકલા હું ઈસલિએ ચાર મહીના, યા ચાલિસ દિન મેં યેહિ ફિકર કરની હે કે દોનોં જહાં કી કામ્યાબી કે લિએ, અપને યકીનોં કો દુનિયા કી તમામ શકલોં ઔર અસબાબ સે, અલ્લાહ કી તરફ સે આનેવાલે આમાલ વાલે અસ્બાબ કી તરફ ફેરના હૈ. કયૂંકે દુનિયા વાલોં કે ફાઈદે કે લિએ કાએનાત હૈ ઔર ઈમાન વાલોં કે ફાઈદે કે લિયે અહકામાત હૈ. સાથ સાથ ઈસ બાત કી ભી ફિકર કરના હૈ કે, આલમ મેં બસને વાલે એક એક ઈન્સાન કી જીંદગી મેં ભી કમ્યાબી વાલે આમાલ કૈસે આજાયે, કયૂં કે ઈસ મુબારક મેહનત સે યેહી ચાહા જાતા હૈ કે, હુઝૂર ﷺ ઉમ્મત કો ઈમાન ઔર અખ્લાક કે જીસ મેઅયાર પર છોળકર ગયે થે ઉસ સતહ પર પૂરી ઉમ્મત ફિર સે કૈસે આજાયે.

તો હમસબ દીન સીખને કે લિયે નિકલે હૈં, લેહાજા ચંદ ઉસૂલ હૈ જીનપર અમલ કરેંગે તો દીન જીંદગી મેં આયેગા, વરના ફાઈદે કે બજાયે નુકસાન હોગા. ઈસ રાસ્તે મેં નિકલ કર ચાર બાતોં કા ધ્યાન રખનાં બહોત જરૂરી હૈ.

(૧) અમીર કી ઈતાઅત. (૨) મસ્જિદ કી ચાર દીવારી

(૩) આંખો કી હિફાજત. (૪) રાતોં કી આહોઝારી.

(૧) હમારા અમીર જબ તે હોગયા તો, હમારે લિયે હર બાત ઔર હર કામ મેં અમીર કી ઈતાઅત કરનાં બહોત જરૂરી હૈ,ચાહે સમજ મેં આયે ચાહે સમજ મે ન આયે,ચાહે દિલ માને,ચાહે ન માને,હર હાલ મેં ઈતાઅત કરના જરૂરી હૈ. કયૂંકે ઈતાઅત પર હિદાયત હૈ, ઈસલિયે અમીર જો કહે વોહ કરે, જીતના કહે ઉતના કરે, જૈસા કહે વૈસા કરે, કયૂં કે અમીર કે ઉપર અલ્લાહ કા હાથ હોતા હૈ, અમીર સે અલ્લાહ વોહી કામ કરાએગા જીસ મેં હમારી ભલાઈ હૈ. ઈસલિયે જીસને અમીર કી માની ઉસને નબી ﷺ કી માની ઔર જીસને નબી ﷺ કી માની ઉસને અલ્લાહ કી માની,(ઈબ્ને માજા)યાની અમીર કી નારાજગી સે અલ્લાહ નારાજ હોંગે ઔર અલ્લાહ કે નારાજ હોને સે હિદાયત નહી મિલ સકતી ઈસ લિયે મજહ મીટાને મેં હૈ,અગર શકર ચાય મેં મિટે નહી તો લોગ ઉસે થુક દેંગે.

ઈસી લિયે અમીર કે તાબે હમ ઈસતરહ હોજાયે જૈસે મુર્દા ગુસલ દેને વાલોં કે હાથ મેં, તો ફિર હિદાયત મિલેગી. અમીર માલી કી તરહ હોતા હૈ, કે માલી બાગ કી કોઈ શાખ ટેઢી પસંદ નહી કરતા, ફૌરન ઉસે સહી કરદેતા હે,વરના પૌદે ઉગાને, બઢાને, ઔર ફૈલાને મેં ઉસ કા કોઈ દખલ નહી.વોહ તો સબ અલ્લાહ કે હાથ મેં હૈ.ઈસી તરહ અમીર કે હાથ મેં હિદાયત નહી, હિદાયત તો અલ્લ્લાહ દેંગે લેકિન હિદાયત મિલેગી અમીર કી ઈતાઅત કે મુતાબિક ઈસલિયે હર કામ અમીર કો પૂછ પૂછકર કરે.

(૨) દૂસરા કામ યે કરના હૈ કે જયાદહ સે જયાદહ હમારા વકત મસ્જિદ કી ચાર દીવારી કે અંદર ગુજરે યાની જમાઅત ખાને મેં,ઈસ લિયે કે યહાંપર ફરિશ્તોં કે રેહને કી જગહ હૈ,જબ ફરિશ્તોં કી સોહ-બત મેં રહેંગે તો ફરિશ્તોં વાલી સિફત હમારે અંદર આયેગી,યાની માન ને કા ઔર ઈતાઅત કા જઝબહ ઔર અલ્લાહ કો સબ જગહો મેં સબ સે જયાદહ પસંદ મસ્જિદેં હૈં ઔર સબ સે જયાદહ નાપસંદ જગહેં બાઝાર હૈં.મસ્જિદ મોમિન કે લિયે ઐસી હૈ જૈસે મછલી કે લિયે પાની.ઈસલિયે બગૈર ઈજાઝત કે બાહર ન નિકલે, અગર જરૂરત સે ઈજાઝત લેકર જાયે તો જરૂરત પૂરી કરકે જલ્દ અઝા જલ્દ ચાર દીવારી કે અંદર આ જાયે.કયૂંકે જો અંડા મુર્ગી કે પરોં સે બાહર રહેતા હૈ ઉસ મેં સે બચ્ચા નહી નિકલતા બલ્કે સળ જાતા હૈ ઔર સિર્ફ ફૈંકને કે કામ કો રેહ

જાતા હૈ.

એક હદીષ કા ખુલાસા હૈ : કયામત કે દિન અલ્લાહ કે અર્શ કે સાયે કે સિવા કોઈ સાયા નહી હોગા, ઉસ મેં વોહ આદમી ભી રહેગા જીસ કા દિલ મસ્જિદ મેં અટકા હુવા હોગા, ઈસલિયે જીયાદહ સે જીયાદહ વકત મસ્જિદ મેં ગુજારે.

(૩) તીસરા કામ નજરોં કી હિફાઝત હૈ ઈસલિયે અગર જરૂરત સે યા દીન કે કિસી તકાજે કી વજહ સે મસ્જિદ કે બાહર જાયે, તો આંખો કી ખૂબ હિફાજત કરે, કે નામહરમ પર ન પળે ઔર દુનિયા કી હલાલ ચીજોં કો ભી ઈબ્રત કી નિગાહ સે દેખે, ઉસકી ઈબ્તેદા ઔર ઈન્તેહા કો સોચે કે મિટ્ટી સે બની હૈ ઔર મિટ્ટી હો જાયેગી, બીચ કી શકલ સે ધોકે મેં ન પડે ઔર સોચે કે યે સબ ફાની હૈ. ઔર ઈન સબ મેહનતોં કે જરીયે દિલ મેં જો નૂર પૈદા હોતા હૈ, ઔર આખેરત કી જો ફિક પૈદા હોતી હૈ વોહ નિકલ જાતી હૈ જૈસે સુરાખ વાલે બરતન મેં કોઈ ચીજ નહી ઠહેરતી ઈસી તરહ બદનઝરી કે જરીયે યે સબ ખતમ હોજાતા હૈ.

(૪) ચોથા કામ રાતોં કી આહોઝારી. યાનિ રાતોં કો ઉઠકર તહજ્જુદ કી પાબંદી કર કે રો-રો કર અલ્લાહ સે ખૂબ દુઆયેં માંગે કયૂંકે હિદાયત અલ્લાહ હી દેંગે, ઔર દિન મે હમને જો મહેનતેં કી હૈ ઔર સીખા હૈ ઉસે દિલ મે અલ્લાહ હી ઉતારેંગે ઔર અમલ કરવાયેંગે ઈસ લિયે અપને ગુજિશ્તા ગુનાહોં કો યાદ કર કે રોયે ઔર માફી માંગે અપને લિયે અપને ઘરવાલો કે લિયે અપને વાલેદૈન કે લિયે રિશ્તેદારોં કે લિયે, દોસ્તોં કે લિયે અપની બસ્તી કે લિયે, બલ્કે પૂરે આલમ કે લિયે ઔર કયામત તક આને વાલે ઈનસાનોં કે લિયે માંગે, કયૂં કે ઈસ રાસ્તે મેં નિકલને વાલોં કી દુઆયેં બની ઈસ્રાઈલ કે નબિયોં કી-દુઆઓં કી તરહ કબૂલ હોતી હૈ, નમાઝોં કે બાદ ભી દુઆયેં કરે બલ્કે દિન-રાત મેં જબ ભી મૌકા મિલે અલ્લાહ સે માંગે, હર જરૂરત અલ્લાહ સે માંગે, બલ્કે જો ભી મસ્અલા પૈશ આયે, દુઆઓં કે જરીયે અલ્લાહી સે મનવાયેં.

હરવકત ઈસ બાત કી ફિકર કરે કે હર કામ હર અમલ વકત પર પૂરા હો, ઔર રોજ બ રોજ હર અમલ મેં તરક્કી હો રહી હો, ઉસૂલોં કી પાબંદી કરે, ઔર અલ્લાહ કો રાજી કરને કી નિય્યત સે કરે, ઈસ લિયે કિસી પર બોજ ન બને બલ્કે હમ દૂસરોં કી ખિદમત કરને વાલે બનેં. જીતની હમ ઈતાઅત કરેંગે, મુજાહદા કરેંગે, કુર્બાની દેંગે, ઉતના

ઈમાન બનેગા, ઈમાન બનતા હે નાગવાર હાલતો મે.

ઈસ રાસ્તે મેં તાલીમ ભી એક મુજાહદા હે લેકીન અલ્લાહ ને ઈસ મેં હમારી હિદાયત છુપાઈ હૈ, ઈસલિયે તાલીમ મેં વકત સે પહેલે સબ જરૂરિયાત સે ફારિગ હોકર દિલકો ભી ફારિગ કરકે બેઠે ઔર ધ્યાન ઔર તવજ્જુહ કે સાથ સાથ દિલ કે કાનોં સે સુનેં. કભી ખાના આગે પિછે હોગા, કચ્ચા-પક્કા મિલેગા, સોના આગે પીછે હોગા, યે સબ છોટી મોટી કુર્બાની હૈ. યે કોઈ જીયાદહ કુર્બાની નહી હૈ. હાલાંકે ઈસી દીન કી ખાતીર સહાબા રદિ. ને કૈસી કૈસી કુર્બાનીયાં દી, લેકિન હમ કમજોર હૈં હમ સે એસી કુર્બાની નહિં માંગી જાતી, ચાર માહ, ચાલીસ દિન છોટી-મોટી કુર્બાની દેંગે તો ઈમાન બનેગા ઔર દીન જીંદગી મેં આયેગા, દુનિયા ઔર આખેરત દોનોં જહાં મે કામ્યાબી મિલેગી. ઈસી કે સાથ સાથ નમાઝોં કો તકબીરે ઉલા કે સાથ પઢના હૈ, એક હદિષ કા ખુલાસા હૈ કેઃજો શખ્સ ચાલીસ દિન પાંચો નમાઝોં કો તકબીરે ઉલા કે સાથ પઢે ઉસે દો પરવાને મિલતે હૈં, એક નિફાક સે બરી હોને કા, ઔર દૂસરા જહન્નમ સે છુટકારે કા.

ઈસ રાસ્તે મેં નિકલ કર ખૂબ મહેનત કરની હૈ, ઔર અપને વકતોં કી ભી હિફાજત કરની હૈ, દુનિયા કી જીંદગી કા એક એક લમ્હા કીમતી સરમાયા હે કયૂંકે અસલ જીંદગી હી દુન્યા કી જીંદગી હૈ. આખેરત મેં તો સિર્ફ વોહી ચીજ મિલેગી, જો યહાં પર કમાઈ હોગી, વહાં અમલ નહી વોહ તો બદલે કી જગહ હૈ. હમ અપના કારોબાર ઘરબાર વગૈરહ સબ કુછ છોડકર જા રહે હૈં લેકીન નફ્સ ઔર શૈતાન જો હમારે દુશ્મન હૈં હમારે સાથ આરહે હૈં ઓર બુરી આદતેં ભી હમારે સાથ જા રહી હે યે હમેં ઉન આમાલ કી તરફ ખીચેંગે જીન સે હમારે અંદર જુલ્મત પૈદા હો ઓર અલ્લાહ સે દૂરી હો ઈસ લિએ હમ જીયાદહ સે જીયાદહ વકત ઉન અમલો મેં લગે રહેં જીસ સે હમારા દિલ નૂરાની બને, જબ ઈજતેમાઈ અમલ પૂરા હોજાયે તો ઈન્ફિરાદી આમાલ મેં લગજાયેં વકત કો બેકાર બાતોં મેં જાએઅ ન કરેં.

ઈસલિયે અલ્લાહ કે રાસ્તે મેં નિકલકર ખુસૂસન ઔર મકામ પર રેહકર ઉમૂમન, બાજ કામ કરના હે, બાજ કામ નહી કરના હે, બાજા કામ મેં જીયાદહ સે જીયાદહ, ઔર બાજ કામ મેં કમસેકમ વકત લગાના હે ઔર કયા કયા કરને સે આપસ મેં જોળ પૈદા હોગા વોહ સબ બતાયા જાતા રહેગા ઈન્શાઅલ્લાહ.

કીમતી સરમાયા

ચાર ચીજો મેં જીયાદહ સે જીયાદહ વકત લગાયે.

(૧) દઅવતે ઈલલ્લાહ મેં (૨) તાલીમ ઔર તઅલ્લુમ (સીખને સિખાને)મેં (૩) ઈબાદત મેં (૪) ખિદમત મેં.

દઅવતે ઈલલ્લાહ કી પાંચ બાતેં

(૧) ખુસૂસી ગશ્ત (૨) તાલીમી ગશ્ત (૩) ઉમૂમી ગશ્ત (૪) તશ્કીલી ગશ્ત (૫) વસૂલી ગશ્ત.

તાલીમ ઔર તઅલ્લુમ કી ચાર બાતેં

(૧)કિતાબ કા પઢના ઔર સુનના(૨)નમાઝ ઔર કુર્આન કે મુજાકરે (૩) છે સિફાત કે મુજાકરે (૪) ઉસૂલ ઔર આદાબ કે મુજાકરે

ઈબાદત કી ચાર બાતેં

(૧) નમાઝ. (૨) તિલાવત. (૩) તસ્બીહાત. (૪) મસ્નૂન દુઆયેં.

ખિદમત કી ચાર બાતેં

(૧) અપની ખિદમત (૨) અમીર કી ખિદમત. (૩) સાથી કી ખિદમત (૪) મખ્લૂક કી ખિદમત.

ચાર કામો મેં કમ સે કમ વકત લગાના

(૧) ખાને પીને મેં (૨) સોને મેં (નિંદ - આરામ) (૩) પેશાબ પાખાને મેં(૪)આપસ કી જરૂરી બાતચીત મેં.

ચાર ચીજો મેં બહસ ન કરેં

(૧) અકાઈદ મેં (૨) મસાઈલ મેં (૩) સિયાસત મેં (૪) હાલાતે હાજેરહ કા તજકેરહ.(અખ્બારી બાતેં)

ચાર ચીજોં કા એહતેમામ કરેં

(૧) મસ્જિદ કા એહતેરામ કરે. (૨) અમીર કી ઈતાઅત ઔર ખિદમત કરે (૩) ઈજતિમાઈ કામ કો ઈન્ફિરાદી કામ પર મુકદમ રખેં. (૪) સબ્ર ઔર તહમ્મુલ સે કામ લે.

ઈજતિમાઈ આઠ કામ

(૧) મશ્વરા (૨) તાલીમ (૩) નમાઝ (૪) ઉમૂમી ગશ્ત (૫) બયાન (૬) ખાના (૭) સોના (૮) સફર.

2

ઈનફિરાદી આઠ કામ

(૧) નફલ નમાઝોં કા એહતેમામ. (૨) કુર્આન કી તિલાવત
(૩) મસનૂન દુઆઓં કા એહતેમામ. (૪) તસ્બીહાત કી પાબંદી
(૫)રોજાના એક નયાસબક યાદ કરના. (૬)એક સાથી કી ખિદમત
(૭) તન્હાઈ મેં ફઝાઈલ કી કિતાબોં કા મુતાલઆ કરના.
(૮) હર કામ કરને સે પહેલે અપની નિય્યત કો સહી કરનાં.

મુનાજાત

હવા ઓ હિર્સ વાલા દિલ બદલ દે
મેરા ગફલત મેં ડૂબા દિલ બદલ દે

બદલ દે દિલ કી દુનિયા દિલ બદલ દે
ખુદાયા ફઝ્લ ફરમા દિલ બદલ દે

ગુનેહગારી મેં કબ તક ઉમ્ર કાટૂં
બદલ દે મેરા રાસ્તા દિલ બદલ દે

સુનૂં મેં નામ તેરા ધળકનો મેં
મજા આજાએ મૌલા દિલ બદલ દે

કરૂં કુર્બાન અપની સારી ખૂશિયાં
તૂ અપના ગમ અતા કર દિલ બદલ દે

હટા લૂં આંખ અપની મા સિવા સે
જિયૂં મેં તેરી ખાતિર દિલ બદલ દે

સહલ ફરમા મુસલસલ યાદ અપની
ખુદાયા રહમ ફરમા દિલ બદલ દે

પળા હું તેરે દર પે દિલ શકિસ્તહ
રહૂંકયૂં દિલ શકિસ્તહ દિલ બદલ દે

તેરા હો જાઉં ઈતની આરઝૂ હૈ
બસ ઈતની હૈ તમન્ના દિલ બદલદે

મેરી ફર્યાદ સુન લે મેરે મૌલા
બનાલે અપના બંદા દિલ બદલ દે

2

રવાનગી કે આદાબ

જબ એક મસ્જિદ સે દૂસરી મસ્જિદ જાને કા ઈરાદહ કરે તો સબ સે પહેલે અપના સામાન ચેક કરલે, અપના કોઈ સામાન (તસ્બીહ, મિસ્વાક, કિતાબ, કપળા, સાબુન વગૈરહ)મસ્જિદ મેં ન રેહ જાયે ઔર મસ્જિદ કા કોઈ સામાન અપને સાથ ન આજાયે. તઆમ કા સામાન ભી ચેક કરલે ઔર મસ્જિદ કો હમને સફાઈ કે એતેબાર સે જીસ હાલ મેં પાયા થા ઉસ સે બેહતર હાલત મેં છોડે. અપના સામાન ખુદ ઉઠાયે ઔર દૂસરોં કા સામાન ઉઠાયા હો તો મંઝિલ તક પહોંચાયે, બીચ મેં ન છોડે. તઆમ કે સામાન કી સબ ફિકર કરેં, મસ્જિદ સે જબ નિકલે તો નદામત કે સાથ નિકલે કે ઈસ બસ્તી કા ઔર મસ્જિદ કા જો હક થા વોહ હમ સે અદા ન હો સકા.મસ્જિદ સે જબ નિકલે તો પહેલે બાયાં પૈર મસ્જિદ કે બાહર નિકાલે ઔર યે દુઆ પઢે 'બિસ્મિલ્લાહિ વસ્સલાતુ વસ્સલામુ અલા રસુલિલ્લાહ.'અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અસ્અલુ-ક મિન ફઝ્લિ-ક વ રહ્-મતિક' ફિર દાયેં પૈર મેં જૂતા યા ચપ્પલ પહેલે પહેને,અગર ચલતે ચલતે જાના હો તો દો-દો કી જોળી બનાકર રાસ્તે કે એક કિનારે સે ચલે, બસ્તી કે અંદર ઝિક્ર કરતે હુએ ચલે, બસ્તી કે બાહર જબ પહુંચે તો સીખતે સિખાતે ચલે,ઉંચે આવાજ સે ન બોલે જબ બસ્તી આ જાયે તો સીખના સિખાના બંદ કર દે.

અગર સવારી સે સફર કરના હો તો જબ બસ યા રેલ્વે સ્ટેશન પહોંચ જાયે તો એક જગહ સામાન એખટ્ઠા રખે, ઔર ચારોં તરફ સાથી ખડે રહેં તાકે સામાન કી હિફાઝત અચ્છી તરહ હોજાયે, અગર કોઈ જરૂરત પેશ આયે તો મશ્વરહ કર કે દો સાથી જાએ, બગૈર ઈજાઝત કે કોઈ કહીભી ન જાયે.

દરે ફેશાની ને તેરી કતરોં કો દરયા કર દિયા.
દિલ કો રોશન કરદિયા આંખોં કો બીના કરદિયા.
ખુદ ન યે જો રાહ પર ઔરોં કે હાદી બન ગએ.
કયા નજર થી જિસ ને મુર્દો કો મસીહા કર દિયા.

સવારી કી સુન્નતેં ઔર આદાબ

જબ સવારી પર નજર પળે તો 'લિઈલાફી' કી સુરત પઢે, ઔર બિસ્મિલ્લાહિર્ રહ્માનિર્ રહીમ'પઢકર દાહના પેર રખકર સવાર હોજાએ, જગહ મિલે યા ન મિલે 'અલ્હમ્દુલિલ્લાહ' કહે, જબ સવારી ચલને લગે તો યે દુઆ પઢે, 'સુબ્હાનલ્લઝી સખ્ખ-ર લના હાઝા વમા કુન્ના લહુ મુક્રિનીન વ ઈન્ના ઈલા રબ્બિના લમુન્ કલિબૂન્. તીન મરતબા 'અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ' તીન મરતબા'અલ્લાહુ અક્બર્' એક મરતબા 'લા ઈલા-હ ઈલ્લલ્લાહ'પઢે ઉસકે બાદ યે દુઆ પઢે સુબ્હા-ન-ક ઈન્ની ઝલ-મ્તુ નફ્સી ફગ્ફિર્લી ફઈન્નહુ લા યગ્ફિરુઝ્ ઝુનુ-બ ઈલ્લા અન્ત. ઔર જબ કિસી બુલંદીપર ચઢે તો 'અલ્લાહુ અકબર' કહે ઔર ઉતરે તો 'સુબ્હાનલ્લાહ' કહે ઔર ખુલે મેદાન સે ગુજરે તો 'લાઈલા-હ ઈલ્લ-લ્લાહ' ઔર 'અલ્લાહુ અકબર' કહે ઔર જબ પુલ પર સે ગુજરે તો 'અલ્લાહુમ્મ યા રબ્બિલ સલ્લિમ્ સલ્લિમ' કહે.

આપ ને હઝરત ઝુબેર બિન મુતઈમ રદી. કો બતલાયા કે સફર મેં ઈન પાંચ સુરતોં કો પઢે (૧) સૂરએ કાફિરૂન (૨) સૂરએ નસ્ર (૩) સૂરએ ઈખ્લાસ (૪) સૂરએ ફલક (૫) ઔર સૂરએ નાસ.હર સુરત કો બિસ્મિલ્લાહ સે શુરૂ કરે ઔર આખિર મેં ભી એક મરતબા પઢલે,યાની બિસ્મિલ્લાહ છે મરતબા પઢે. હઝરત ઝુબેર રદિ. કા બયાન હૈ કે જબ કભી મેં સફર મેં નિકલતા થા,તો બાવજૂદ માલદાર હોનેકે ભી ઝાદે રાહ સાથિયોં સે કમ રેહજાતા થા, લેકિન જબ મૈંને યે સૂરતેં પઢની શુરૂ કી, ઉસ વકત સે મેં વાપસ હોને તક અપને તમામ રોફકાએ સફર સે અચ્છી હાલત મેં રેહતા હું ઔર ઝાદેરાહ ભી ઉન સબ સે જીયા-દહ મેરે પાસ હોતા. (હિસ્નેહસીન) અગર દૌરાને સફર કિસી મંઝિલ (સ્ટેશન વગૈરહ) પર ઉતરે તો 'અઉઝુ બિકલિમાતિ લ્લાહિત્તામ્માતિ મિન શર્રિ મા ખલક્' પઢે.

અગર હમ ઝિક કરતે હુએ સફર કરેંગે તો એક ફરિશ્તા હમારે સાથ કર દિયા જાએગા, જો હમારી હિફાઝત કરતા હૈ, ઔર જો લગ્વિયાત મેં મુબ્તિલા રેહતા હૈ, ઉસ કે સાથ એક શૈતાન કર દિયા જાતા હૈ. જબ દૌરાને સફર કભી ભી મસ્જિદ નજર પળે તો દુરૂદ-શરીફ પઢે, ઔર જબ દૂસરે મજાહિબ કી ચીજેં નજર આયે તો દૂસરા કલ્મા પઢે, ઔર જબ આખરી મંજિલ પર ઉતરે તો યે દુઆ પઢે,'રબ્બિ અનઝિલ્ની મુન્ઝલમ્ મુબારકંવ્ વ અન્ત ખયરૂલ મુન્ઝિલીન.'

બસ્તી મેં દાખિલ હોને કી સુન્નતેં ઔર આદાબ

જબ બસ્તી મેં દાખિલ હો તો પહેલે તીનબાર 'અલ્લાહુમ્મ બારિક્ લના ફીહા' કહે, ઉસકે બાદ યે દુઆ પઢે 'અલ્લાહુમ્મર્ ઝુક્ના જનાહા વહબ્બિબ્‌ના ઈલા અહ્‌લિહા વહબ્બિબ્ સાલિહિ અહ્‌લિહા ઈલય્ના' (હિ.હ. જબ બસ્તી મેં દાખિલ હો તો અચ્છી નિય્યત હો,બાતિલ નિય્યત ન હો, જૈસી હમારી નિય્યત હોગી વૈસેહી અષરાત બસ્તી વાલોં પર પળેંગે,યે નિય્યત લેકર બસ્તી મેં દાખિલ હો, કે જીસ તરહ હમ અલ્લાહ કે રાસ્તે મેં નિકલે હૈં ઈસીતરહ ઈસ બસ્તી સે ભી લોગ અલ્લાહ કે રાસ્તે મેં નિકલને વાલે બને ઔર પૂરા દીન હમારી ઝાત સે લેકર, બસ્તી વાલોં કે, બલ્કે આલમ મેં બસનેવાલે તમામ ઈન્સાનોં કી જીંદગી મેં કૈસે આજાયે.

રેલ યા બસ અડ્ડે કે બાહર, યા મસ્જિદ કે કરીબ પહોંચકર મસ્જિદ કે બાહર સબ મિલકર દુઆ કરે.ફિર પહેલે બાએં પેર સે જૂતા યા ચપ્પલ નિકાલે ફિર દાહને પેર સે નિકાલ કર મસ્જિદ કે અંદર પહેલે દાયાંપેર રખકર યે દુઆ પઢે. 'બિસ્મિલ્લાહિ વસ્સલાતુ વસ્સ-લામુ અલા રસૂલિલ્લાહ· અલ્લાહુમ્મફ્ તહ્‌લી અબ્વા-બ રહ્-મતિક' ઔર જબ જમાઅત ખાને મેં દાખિલ હો તો એતેકાફ કી નિય્યત કરે 'બિસ્મિલ્લાહિ દ ખલ્તુ વઅલય્હી ત-વક્કલ્તુ વ ન-વય્તુ સુન્ન-તલ એઅ્તેકાફ' ઉસ્કે બાદ સામાન એક કોને મેં યા જહાંપર રખને કો કહા જાયે કરીને સે રખકર ઉપર ચાદર ઢાંક દે, ઔર અપની હાજત સે ફારિગ હોકર, વુઝૂ કર કે દો રકાત નમાઝ તહિય્યતુલ વુઝૂ ઔર તહિય્યતુલ મસ્જિદ કી નિય્યત સે પઢે.ઔર ફિક્રોં કો લે કર મશ્વરે મેં જુળજાયે ઔર સોચે કે ઈસ બસ્તી મેં કિસ તરહ કામ કિયા જાયે,તાકે કામ વુજૂદ મેં આયે.જિસ બસ્તી મેં ભી જાયે તીન કામ કી ફિક્રકરે (૧) ખુદ ઈમાન સીખે યાની અપની ઈસ્લાહ કી ફિક્ર કરે(૨) બસ્તી સે નકદ જમાત નિકાલે.(૩)મસ્જિદ્‌વાર જમાઅત બનાયે ઔર અગર બનીહુઈ હે તો ઉસે મજબૂત બનાને કી ફિક્ર કરે. ઔર અગર મજબૂત હો તો ઉસ સે ફાઈદા ઉઠાયે.

જબ મેં કેહતા હું, યારબ, મેરા હાલ દેખ
તો હુકમ હોતા હે અપના નામએ આમાલ દેખ

મસ્જિદ કે આદાબ

(૧) મસ્જિદ મેં પહોંચને પર અગર કુછ લોગ બેઠે હોં તો સલામ કરે,અગર કોઈ ન હો તો 'અસ્સલામુ અલય્ના વ અલા ઈબાદિલ્ લાહિસ્સાલિહીન' કહે.અગર નમાઝ,તસ્બીહ,યા તિલાવત મેં મશ્ગૂલ હોં તો જોર સે સલામ કરના દુરૂસ્ત નહી હૈ. (૨) મસ્જિદ મેં દાખિલ હોકર બેઠને સે પહેલે દો રકાત તહિય્યતુલ મસ્જિદ પઢે. (અગર મકરૂહ વક્ત ન હો તો) (૩)ખરીદને ઔર બેચને કા કામ ન કરે.(૪)તીર ઔર તલવાર ન નિકાલે (૫) આવાજ બુલંદ ન કરે.(૬)દુનિયા કી બાતેં ન કરે. (૭)અપની ગુમશુદહ ચીજ તલાશ કરને કા એલાન ન કરે. (૮) બેઠને કી જગહ મેં કિસી સે જઘડા ન કરે. (૯)અગર સફ મેં જગહ ન હો તો બીચ મેં ઘુસકર લોગો મેં તંગી પૈદા ન કરે. (૧૦) કિસી નમાઝ પઢને વાલે કે આગે સે ન ગુજરે. (૧૧)મસ્જિદ મેં થૂંકને ઔર નાક સાફ કરને સે પરહેજ કરે.(૧૨)ઉંગ્લિયાં ન ચટખાએ. (૧૩)બદન કે કિસી હિસ્સે સે ખેલ ન કરેં. (૧૪) નજાસત સે પાક રહે,ઔર કિસી છોટે બચ્ચે યા પાગલ કો સાથ ન લેજાયે(૧૫)મસ્જિદ મેં કષરત સે અલ્લાહ કે ઝિક્ર મેં મશગૂલ રહેં.

કુર્તુબી રહ. લીખતે હૈં કે જિસને ઈન કામોં કો કરલિયા, ઉસને મસ્જિદ કા હક અદા કિયા, ઔર મસ્જિદ ઉસકે લિયે હિફાઝત ઔર અમન કી જગહ બન ગઈ.(મઆરેફુલ કુર્આન)

મશ્વરહ કે આદાબ

➡ મશ્વરહ ઈસ બાત કા કરના હૈ કે હુઝૂર ﷺ ઉમ્મત કો દીન કી જિસ સતહપર છોળ કર ગયે થે, દીન કી ઉસ સતહ પર ઉમ્મત ફિર સે કૈસે આજાયે.

➡ મશ્વરહ અલ્લાહ કા પસંદીદહ અમલ હૈ, નબી ﷺ કી સુન્નત હૈ,સહાબા રદિ.કી સિફત થી ઔર હમારી જરૂરત હૈ.

➡ મશ્વરહ મુખ્લિસીન કા મિલકર અલ્લાહ કે દીન કો બુલંદ કરને કી કોશિશ કરના હૈ

➡ મશ્વરહ ફિક્રો કા જોડ હૈ,ઈત્તિહાદી ફિક્ર ઔર ઈજતિમાઈ કુલૂબ હો.

➡ મશ્વરહ કર કે જો કામ કરતા હૈ, વોહ કભી નાદિમ નહી હોતા.

➡ દીની કામ હો યા દુન્યવી, મશ્વરહ કર કે કામ કરના ચાહીયે.

➡ ઘર મેં મશ્વરહ કરે તો ઔરતોં ઔર બચ્ચોં કો અમીર ન બનાયે સિર્ફ રાય પૂછી જાયે, ઔર અચ્છી રાય હો તો ઉસપર ફૈસલા કિયા જાયે.

➡ મશ્વરે સે યે ચાહાજાતા હૈ કે હમારે અંદર માનને કા જઝબહ આજાયે

➡ મશ્વરે મેં સબ સે પહેલે અમીર તૈ કરલિયા જાયે. ઔર જમાઅત મેં અમીર પહેલે સે તૈ હોતા હૈ.

➡ અમીર કષરતે રાય, ઔર કિલ્લતે રાય (બહૂમતી લઘૂમતી) કા પાબંદ નહીં, ચાહે રાય લે, ચાહે રાય ન લે, અપની રાય પર ભી ફૈસલા કર સકતા હૈ.

➡ અમીર કો ચાહિયે કે રાય તૈ કરને મેં હાકેમાના અંદા ઈખ્તિયાર ન કરે.

➡ અમીર કો ચાહિયે કે સીધે હાથ સે રાય પૂછે.

➡ અમીર જીસ સે રાય પૂછે વોહી રાય દે, બીચ મેં કોઈ ન બોલે, અગર જરૂરત પળે તો ઈજાઝત લેકર બોલે કિસી કી રાય કો કાટે નહીં.

➡ રાય અમાનત સમજકર, અમાનતદારી સે દે.

➡ રાય માનને કે જઝબે સે દે, મનવાને કા જઝબા ન હો.

➡ કિસી કો જલીલ કરને કી નિય્યત સે રાય ન દે.

➡ રાય દેને મેં ઈસ બાત કા ખ્યાલ રખે કે દીન કા ફાઈદા હો. સાથી કી આસાની હો. ઔર અલ્લાહ કી રઝા હો.

➡ મશ્વરે સે પહેલે મશ્વરહ ન હો. (જીસે સાઝિશ કહતે હૈં. ઔર મશ્વરે કે બાદ ઉસકા કોઈ તજકેરા ન હો (જિસે બગાવત કહતે હૈં)

➡ રાય મેં ઈખ્તિલાફ હો સકતા હૈ, લેકિન જબ ફૈસલા હોજાયે, તો ફિર ઉસ ફૈસલે પર સબ મુત્તફિક હોજાયે.

➡ જીસ સાથી કે જિમ્મે જો કામભી તૈ હોજાયે, ઉસ કામ કો અમાનત દારી કે સાથ ઉસકે હક કે મુતાબિક અલ્લાહ કી મદદ કે યકીન કે સાથ પૂરા કરને કી કોશિશ કરે.

➡ જીસ કી રાય પર ફૈસલા હો, વોહ અલ્લાહ સે ડરે, ઔર દુઆ કરે કે વોહ કામ બેહતરીન તરીકે સે અંજામ પાયે.

➡ ઔર જિસ કી રાયપર ફૈસલા ન હો, વોહ ભી અલ્લાહ સે ડરે, ઔર યે સોચે કે ઈસમેં કોઈ શર હોગા, જીસ સે અલ્લાહ ને હમ સબકો બચાયા

➡ મશ્વરે સે કામ કરને કે બાદ અગર કોઈ નુકશાન નઝાર આયે તો જીસ કી રાય પર ફૈસલા હુવા હો, ઉસ કો કુછ ન કહે, બલ્કે યૂં કહે કે ખુદાને જો ચાહા વોહી હુવા, ઔર ઈસી મેં હમારી ભલાઈ હૈ.

તાલીમ કે આદાબ

તાલીમ કા મક્સદ

અલ્લાહ હમ સે રાજી હોજાયે. ઔર દિલ હમારા અસર લેનેવાલા બન જાયે. યાની અપનેં યકીનો કો દુનિયા કી તમામ શકલોં ઔર અસ્બાબ સે અલ્લાહ કી તરફ સે આને વાલે આમાલ વાલે અસ્બાબ કી તરફ ફેરના હૈ.

તાલીમ કે મૌઝુ

(૧) ફઝાઈલે આમાલ કે જરિયે, દિલ મેં દીન કી સચ્ચી તલબ, ઔર તળપ પૈદા કરના. (૧) વાદા, ઔર વઈદ કે જરિયે, ઈલ્મો અમલ મેં જોળ પૈદા કરના.

તાલીમ કે આદાબ

(૧) બાવુઝૂ, અઝામત ઔર અદબ કે સાથ બેઠના. (ટેક ન લગાના)
(૨) ધ્યાન, ઔર તવજ્જુહ સે સુનના. (દિલ સે મુતવજ્જેહ હોકર)
(૩) અમલ કરને કી નિય્યત સે સુનના.
(૪) અમલ કરતે હુએ, દૂસરોં તક પહોંચાને કી નિય્યત સે સુનના.
(૫) કલામ ઔર સાહેબે કલામ કી અઝમત દિલ મેં રખતેહુએ સુનના.
તાલીમ કે અમલ મેં જમકર બેઠે, ક્યૂંકે તાલીમ કે ઈલ્મ સે આમાલ કી ઈસ્તેઅદાદ પૈદા નહીં હોતી બલ્કે તાલીમ કે નૂર સે અમલ કી ઈસ્તેઅદાદ પૈદા હોગી.

ફઝાઈલે આમાલ ઔર ફઝાઈલે સદકાત, દોનોં કિતાબોં કી રોજાના ચાર ઘંટે તાલીમ કરેં. હદીષ કો દોબાર, યા તીનબાર પઢે, ફાઈદે કો ઓર ફાઈદે મેં લિખીહુઈ હદીષ કો એકબાર પઢે, ક્યૂં કે હુઝૂર ﷺ હર બાત કો તીન મરતબા દોહરાતે, તાકિ મુખાતબ ઉસે ખૂબ સમજલે. ક્યૂં કે સિર્ફ પઢના યા સુનાના મકસૂદ નહીં હૈ, બલ્કે ઉસે સમજના હૈ. ઈસલિયે પહેલી દફા પઢને સે મુતવજ્જેહ હોંગે, દૂસરી બાર પઢને સે સુનેંગે ઔર તીસરીબાર પઢને સે ઉસે સમજેંગે.

સુબહ કી તાલીમ તીન હિસ્સો મેં કરના હૈ.

(૧) કુર્આન કે હલ્કે લગાના. (૨) ફઝાઈલ કી કિતાબો મેં સે થોડા-થોડા પઢના. (૩) છે સિફાત કે મુજાકરે કરના.

મજલિસ કી ફઝીલત

મોહતરમ બુઝુર્ગો દોસ્તો અઝીઝો અલ્લાહ કા બહુતહી બળા કરમ હુવા એહસાન હુવા કે અલ્લાહ ને હમકો .... કી નમાઝ બા જમાઅત પઢને કી તૌફીક અતા ફરમાઈ.ઔર મજિદ કરમ યે હુવા કે દીન કી મજલિસ મેં,દીન કી ફિકો કો લેકર બેઠને કી તૌફીક અતા ફરમાઈ. યે મજલિસ દેખને કે એતબાર સે બોહત છોટી હે,લેકિન અલ્લાહ કે યહાં ઈસકી બહુત બડી કદ હૈ.જિસ કે બારે મેં હુઝૂર ﷺ ને ફરમાયા : જોભી લોગ અલ્લાહ કે ઝિક કે લિયે જમા હોં ઔર ઉનકા મકસદ સિર્ફ અલ્લાહ હી કી રઝા હો, તો આસમાન સે એક ફરિશ્તા આવાજ દેતા હૈ કે, તુમ બખ્શ દિએ ગયે ઔર તુમ્હારી બુરાઈયોં કો નેકિયોં મેં બદલદિયા ગયા. (તબ્રાની)

હુઝૂર ﷺ કા ઈરશાદ હૈઃ કયામત કે દિન અલ્લાહ જલ્લેશાનહુ બાજ કૌમો કા હશ્ર ઐસી તરહ ફરમાયેંગે,કે ઉનકે ચેહરો મેં નૂર ચમકતા હુવા હોગા વોહ મોતિયોં કે મિમ્બરોંપર હોંગે લોગ ઉનપર રશ્ક કરતે હોંગે, વોહ અંબિયા ઔર શોહદા નહીં હોંગે, કિસી ને અર્ઝ કિયા યા રસૂલુલ્લાહ ﷺ ઉનકા હાલ બયાન કર દીજિયે. કે હમ ઉનકો પહેચાન લેં. હુઝૂર ﷺ ને ફરમાયા : વોહ લોગ હોંગે,જો અલ્લાહ કી મોહબ્બત મેં,મુખ્તલિફ જગહોં સે,ઔર મુખ્તલિફ ખાનદાનોં સે આકર એક જગહ જમા હોગયે હોં, ઔર અલ્લાહ કે ઝિક મેં મશ્ગૂલ હોં. (તરગીબ)

અલ્લાહ હમ સબ કો ઈન બાતોં પર યકીન નસીબ ફરમાએ ઔર ઈનમેં હમ સબકો શામિલ ફરમાએ ઔર બાર-બાર એસી દીન કી મજલિસો મેં જમકર ઔર જુડકર બેઠને કી તૌફીક અતા ફરમાએ. આમીન.

જબ મજલિસ ખત્મ હો તો યે દુઆ પઢે

સુબ્હાનલ્લાહિ વબિ હમ્દિહી સુબ્હા-ન-કલ્લાહુમ્મ વબિ હમ્દિ-ક અશ્હદુ અલ્ લા ઈલા-હ ઈલ્લા અન્ત અસ્તગ્ફિરૂ-ક વ-અતૂબુ ઈલયક્. સુબ્હા-ન રબ્બિ-ક રબ્બિલ્-ઈઝ્ઝતિ અમ્મા યસિફૂન, વસલામુન્ અલલ્ મુર્સલીન્ વલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ રબ્બિલ્ આલમીન.

ઝોહર બાદ (તઆરૂફી બાત)

મોહતરમ બુઝુર્ગો દોસ્તો મેરી, આપ કી, ઔર દુનિયા મેં બસને વાલે તમામ ઈન્સાનોં કી,દુન્યા ઔર આખેરત કી કામ્યાબી અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત ને અપને મહબૂબ દીનમેં રખ્ખિ હૈ.જીસકી જીંદગી મે દીન હોગા, અલ્લાહ ઉસે હર હાલ મેં દોનો જહાં મેં કામ્યાબ કરેંગે. ઔર જીસ કી જીંદગી મેં દીન નહી હોગા, ચાહે મર્દ હો યા ઔરત, ચાહે કિસીભી ખાનદાન કા હો,ચાહે કિસી ભી મુલ્ક કા રેહનેવાલા હો ચાહે કામ્યાબ હોને કે તમામ નકશે મૌજુદ હો, લેકીન અગર ઉસકી જીંદગી મેં દીન નહી હૈ, યાની અલ્લાહ કે અહકામ, ઔર નબી ﷺ કા નૂરાની ઔર પાકીઝા તરીકા નહી હૈ,તો અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત હર હાલ મેં દોનો જહાં મેં ઉસે નાકામ કરેંગે.

દુનિયા કી કામ્યાબી બોહત મુખ્તસર કામ્યાબી હૈ,સાંઠ સત્તર સાલ કી જીંદગી, ઔર વોહ ભી યકીની નહી, મૌત કબ આજાયે કોઈ પતા નહીં, મગર જીંદગી જીતની ભી હો,અગર ઉસ જીંદગી મેં અલ્લાહ કે હુકમ કે મુતાબિક ઔર આપ ﷺ કે તરીકો કે મુતા-બિક અલ્લાહ કી માનકર ચલેંગે તો,અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત દુનિયા કી ઈસ છોટી સી જીંદગી મેં ભી ચૈન,સુકૂન,ઈત્મિનાન,ખૈરો બરકત ઔર અમનો અમાન વાલી જીંદગી અતા ફરમાયેંગે (દુનિયા કી-કામ્યાબી યેહી હે.) ઔર મરને કે બાદ જો લા મેહદૂદ જીંદગી હૈ, ઉસ મેં ભી અલ્લાહ કામ્યાબ કરેંગે.ઔર અસલ કામ્યાબી તો આખે રત હી કી કામ્યાબી હૈ. ઉસી આખેરત કી લા મેહદૂદ જીંદગી કો કામ્યાબ બનાને કે લિયે અલ્લાહને હમેં દુનિયા મે મુખ્તસર જીંદગી દેકર ભેજા હૈ.

સહાબાએ કિરામ રદિ.ને હમતક યે દીન બેશુમાર કુર્બાનિયાં દેકર પહોંચાયા હૈ, માર ખાઈ, ગરમ-ગરમ રેતપર ઘસીટે ગયે, આગ કે અંગારોપર લેટાએ ગયે,ઘરબાર છોળે, વતન સે બેવતન હુએ ભૂકે રહે, પ્યાસે રહે, પેટપર પથ્થર બાંધે, બીવિયોં કો બેવહ કિયા બચ્ચોં કો યતીમ કિયા,તરહ તરહ કી તકલીફેં ઉઠાઈ,બલ્કે શહીદ હુએ, તબ જાકાર યે દીન હમતક પહોંચા હૈ, અબ ઈસ દીન કો હમારી જીંદગી મેં બાકી રખતે હુએ, દૂસરોંતક પહોંચાના હૈ,ક્યૂં કે અબ કોઈ નબી ઈસ દુન્યા મેં આને વાલા નહી. અલ્લાહ ને ખત્મે

નુબુવ્વત કે સદકે મેં યે કામ હમ કો દિયા હે, ઈસ કામ કે હમ જીમ્મેદાર હૈં. ઔર ઈસીલિએ અલ્લાહ તઆલા ને કલામે પાક મેં હમારી તારીફ ભી ફરમાઈ હે. 'તુમ બેહતરીન ઉમ્મત હો, લોગોં કી નફા-રસાની કે લિએ નિકાલી ગઈ હો. તુમ અચ્છે કામ કા હુકમ કરતે હો ઔર બુરે કામ સે રોકતે હો, ઔર એક અલ્લાહપર ઈમાન રખતે હો.'

હઝરત અબૂ દરદા રદિ. જો એક જલીલુલ કદ્ર સહાબી હે, ફરમાતે હૈં, 'તુમ અમ્ર બિલ મઅરૂફ ઔર નહી અનિલ મુન્કર કરતે રહો વરના અલ્લાહ તઆલા તુમપર ઐસે જાલિમ બાદશાહ કો મુસ-લ્લત કરદેંગે જો તુમ્હારે બળોં કી તાઝીમ ન કરે, તુમ્હારે છોટોં પર રહમ ન કરે. ઉસ વકત તુમ્હારે બરગુઝીદહ લોગ દુઆએં કરેંગે, તો કબૂલ ન હોગી. તુમ મદદ ચાહોગે તો મદદ ન હોગી. મગફેરત માંગોગે તો મગફેરત ન મિલેગી. (ફઝાઈલે તબ્લીગ)

નબી ﷺ કા ઈરશાદ હે કે: જબ મેરી ઉમ્મત દુનિયા કો બળી ચીજ સમજને લગેગી, તો ઈસ્લામ કી હૈબત ઔર વકઅત ઉસકે કુલૂબ સે નિકલ જાયેગી. ઔર જબ અમ્રબિલ મઅરૂફ, ઔર નહિ અનિલ મુન્કર કો છોળ બેઠેગી તો વહી કી બરકાત સે મહરૂમ હોજાયેગી, ઔર જબ આપસ મેં ગાલી ગલોચ ઈખ્તિયાર કરેગી, તો અલ્લાહ જલ્લેશાનહુ કી નિગાહ સે ગિર જાયેગી. (તિરમિઝી શરીફ)

ઈસલિએ યે મહેનત હમ સબ કે લિયે બોહત જરૂરી હે. ઈસ મહેનત કે જરિયે યેહી ચાહાજાતા હૈ, કે હમ સબ કી જીંદગી મેં અલ્લાહ કે અહકામ ઔર નબી ﷺ કે સુન્નત તરીકે જીંદા હોજાયે, જિસ દિન ઉમ્મત કે અંદર સો ફીસદ દીન હકીકત કે સાથ આ જાયેગા તો, અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝઝત પૂરી દુન્યા કે અંદર, અમનો અમાન, ખૈરો બર-કત, ચૈન ઔર સુકૂન, ઔર વોહ નુસ્રતેં ઔર મદદેં અલ્લાહ અતા ફરમાયેંગે, જો સહાબએ કિરામ રદિ. કો અતા ફરમાઈ થી, બલ્કે ઉસસે ભી પચાસ ગુના જિયાદહ અતા ફરમાને કા વાદા ફરમાયા હે.

અગર ઈસ મહેનત કો હમ સબ મિલકર કરેંગે તો દીન વુજૂદ મેં આયેગા. હિજરત ઔર નુસ્રત સે દીન ફૈલા હે. તો ઈસ મહેનત કે લિયે સબ તૈયાર હૈ. ઈન્શા અલ્લાહ ? ઠીક હે ! તો બતાઓ જબતક હમારી જમાઅત આપકી બસ્તી મેં રહેગી કોન કોન હમારા સાથ દેગા ? હાં ! જિસકે પાસ જબ ભી, જોભી વકત ફારિગ હો, ઉસ વકત હમારા સાથ દેં, મુલાકાતેં કરાયે, તાલીમ મેં શિર્કત કરે, ગશ્તો મેં જુડે. હમ દીન સીખને કે લિયે આયે હૈં, ઈસલિએ આપ વકત કો ફારિગ કરકે હમારા સાથ દેં. કરેંગે સબ ઈન્શા અલ્લાહ.?

અલ્લાહ હમ સબ કો અમલ કી તૌફીક અતા ફરમાએ.

ફઝાઈલે ઝિક

મોહતરમ બુઝુર્ગો દોસ્તો અઝીઝો દુનિયા કી મશ્ગૂલી, ચાહે જાઈઝ યા હલાલ હી કયૂં ન હો દિલપર જરૂર અસર કરતી હે ઉસ અસર કા નામ ગફલત હે, ઔર ઉસ ગફલત કો દૂર કરને કે લિયે અલ્લાહ કા ઝિક હે, હર ચીજ કી સફાઈ કે લિયે કોઈ ન કોઈ ચીજ જરૂર હોતી હે,જૈસે કપડે ઔર બદન કો સાફ કરને કે લિયે સાબુન હે,ઔર લોહે કે ઝંગ કો દૂર કરને કે લિયે આગ કી ભઠ્ઠી હે,ઈસી તરહ દિલોં કે ઝંગ કો દૂર કરને કે લિયે અલ્લાહ કે ઝિક કી જરૂરત હોતી હે. હુઝૂર ﷺ ને ફરમાયા : જો શખ્સ અલ્લાહ કા ઝિક કરતા હે ઔર જો નહી કરતા ઉન દોનોં કી મિસાલ જીંદા ઔર મુર્દા કિસી હે કે ઝિક કરને વાલા જીંદા હે, ઔર ઝિક ન કરને વાલા મુર્દા હે.

જીસ તરહ મહીનોં કે એતેબાર સે રમઝાનુલ મુબારક કા મહીના ઔર દિનોં કે એતેબાર સે જુમ્અહ કા દિન, ઔર રાતોં કે એતેબાર સે લય્લતુલકદ્ર કી રાત સબ સે અફઝલ હે ઈસી તરહ વકતોં કે એતેબાર સે ફજાર કી નમાઝ કે બાદ ઔર અસર કી નમાઝ કે બાદ કા વકત બહોત હી અફઝલ હે, ઈન વકતોં મેં જીયાદહ સે જીયાદહ અલ્લાહ કા ઝિક કરના ચાહીયે, હુઝૂર ﷺ અલ્લાહ કા પાક ઈરશાદ નકલ ફરમાતે હૈં કે : ફજર કી નમાઝ કે બાદ ઔર અસર કી નમાઝ કે બાદ તૂ થોડી દેર મુજે યાદ કરલિયા કર, મેં દરમ્યાની હિસ્સે મેં તેરી કિફાયત કરૂંગા.

ઐસે તો હરઘળી,હર વકત,હર જગહ,અલ્લાહ કા ઝિક કરના ચાહિયે,કયૂંકે મકસદે હયાત અલ્લાહ કી યાદ હે. હુઝૂર ﷺ કા ઈરશાદ હે કે:જન્નત મેં જાને કે બાદ એહલે જન્ન્તી કો દુનિયા કી કિસી ભી ચીજ કા કલક્ ઔર અફસોસ નહી હોગા,બજુઝ ઉસ ઘડી કે જો દુનિયા મેં અલ્લાહ કે ઝિક કે બગૈર ગુજર ગઈ હો.(તબરાની) હઝરત અબૂ દરદા રદિ.ફરમાતે હૈં કે જિન લોગોં કી ઝુબાન અલ્લાહ કે ઝિક સે તરો તાજા રહેતી હે વોહ જન્નત મેં હંસતે હુએ દાખિલ હોંગે.(ફ.ઝિક.

ઈસલિએ જો શખ્સ કિસી સે બૈત હો તો વોહ અપને શૈખ કે બતાયે હુએ મામૂલાત પૂરે કરે.વરના સુબ્હો શામ ઈન દોનોં વકતો મેં આદત ડાલને કે લિયે બુઝુર્ગાનેદીન તીન-તીન તસ્બીહાત કી પાંબદી બતાતે હૈં ૧. તીસરા કલ્મા. ૨. દુરૂદ શરીફ. ૩. ઈસ્તિગફાર. ઈનકો કિબ્લા રૂખ બેઠકર અલ્લાહ કે ધ્યાન કે સાથ માને કો સમજકર પઢે.

(૧) તીસરે કલ્મે કી ફઝીલત મેં આતા હે,હઝરત ઉમ્મેહાની રદિ.ફરમાતી હૈં એક મરતબા હુઝૂર ﷺ તશરીફ લાયે,મેં ને અર્ઝ કિયા, યા રસૂલલ્લાહ ﷺ મેં બુવ્હી હોગઈ હું ઔર જઈફ હું, કોઈ અમલ ઐસા બતા દીજીયે કે બેઠે બેઠે કરતી રહા કરૂં, હુઝૂર ﷺ ને ફરમાયા 'સુબ્હાનલ્લાહિ' સો મરતબા પઢા કરો, ઉસકા ષવાબ ઐસા હે ગોયા તુમ ને સો અરબ ગુલામ આજાદ કિયે ઔર 'અલ્હ-મ્દુલિલ્લાહ' સો મરતબા પઢા કરો ઉસકા ષવાબ ઐસા હે ગોયા તુમને સો ઘોડે, મઅ સામાન લગામ વગૈરહ જીહાદ મેં દિયે. ઔર સો મરતબા 'અલ્લાહુ અક્બર' પઢા કરો, યે ઐસા હે ગોયા તુમને સો ઊંટ કુર્બાની મેં જબહ કિયે ઔર વોહ કબૂલ હોગયે,ઔર 'લા-ઈલા-હ ઈલ્લલ્લાહ'સો મરતબા પઢા કરો,ઉસકા ષવાબ તો તમામ આસમાન જમીન કે દરમ્યાન કો ભર દેતા હે.ઈસસે બઢકર કિસી કા કોઈ અમલ નહિ જો મકબૂલ હો.(નસાઈ શરીફ) ઈસી કે સાથ 'વ લાહવ્-લ વ લાકુવ્વત ઈલ્લા બિલ્લાહિલ અલિય્યિલ્ અઝીમ્' ભી સો મરતબા પઢે,યે નિન્નાનવે (૯૯)બીમારિયોં કે લિયે શિફા હે.

(૨) દૂસરી તસ્બીહ દુરૂદ શરીફ કી હે,હુઝૂર ﷺ કે જો એહસા-નાત હમપર હૈં, ઉસકા બદલા તો હમ ચુકા નહીં સકતે, જીતના ભી હમ સે હોસકે દુરૂદેપાક પઢતે રહેં.હુઝૂર ﷺ ને ફરમાયા:કયા-મત કે દિન મેરે કરીબ સબ સે જીયાદહ વોહ શખ્સ હોગા,જિસ ને સબ સે જીયાદહ મુજપર દુરૂદ ભેજા હોગા.(હિસ્ને હસીન)

દૂસરી હદીષ મે હે હુઝૂર ﷺ ને ફરમાયા : જો શખ્સ મુજપર એક મરતબા દુરૂદ ભેજતા હે,અલ્લાહ તઆલા ઉસપર દસ રહમતેં નાઝિલ ફરમાતે હૈં, ઔર ઉસકી દસ ખતાયેં માફ કર દી જાતી હે. ઔર (જન્નત મેં) ઉસ કે દસ દર્જે બુલંદ કરદિયે જાતે હૈં, ઔર દસ નેકિયાં ભી ઉસ કે લિયે લિખદી જાતી હે. (ફઝાઈલે દુરૂદ)

(૩) તીસરી તસ્બીહ ઈસ્તિગ્ફાર કી હે કે હમ બોહત ગુનેહગાર હૈં ચલતે ફિરતે, ઉઠતે બેઠતે, હમસે ગુનાહ હોહી જાતે હૈં,હુઝૂર ﷺ ગુનાહોં સે પાક સાફ થે, ફિર ભી રોજાના અસ્સી યા સો મરતબા ઈસ્તિગ્ફાર પઢા કરતે થે.હમેં તો બ દરજએ અવલા ચાહયે કે કમ સે કમ સુબ્હ શામ સો-સો મરતબા ઈસ્તિગફાર પઢ લિયા કરે.

જો શખ્સ 'અસ્તગફિરૂલ્ લાહલ્લઝી લા ઈલા-હ ઈલ્લા હુવલ્ હય્યુલ કય્યુમ વ-અતૂબુ ઈલય્હ' તીન મરતબા પઢે, ઉસ કે તમામ ગુનાહ માફ કરદિયે જાતે હૈં, ચાહે સમંદર કી ઝાઘ કે બરાબર હો, ચાહે મૈદાને જીહાદ સે ભાગા હી હો. (ઈહયાઉલ ઉલૂમ)

હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ રદિ. રિવાયત કરતે હૈં આપ ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા,: જો શખ્શ પાબંદી સે ઈસ્તિગફાર કરતા રહેતા હૈ, અલ્લાહ તઆલા ઉસકે લિયે હર તંગી સે નિકલને કા રાસ્તા બના દેતે હૈં, હર ગમ સે ઉસે નજાત અતા ફરમાતે હૈં, ઔર ઉસે ઐસી જગહ સે રોજી અતા ફરમાતે હૈં, જહાં સે ઉસે ગુમાન ભી નહી હોતા. (અબૂ દાવૂદ) ઈસી કે સાથ સાથ રોજાના કલામે પાક કી તિલાવત કરે. ઔર મસ્નૂન દુઆઓં કા એહતેમામ કરે. અલ્લાહ હમ સબ કો અમલ કરને કી તોફીક અતા ફરમાયે. આમીન. (અપની અપની તસ્બીહાત પૂરી કરલો)

ફઝાઈલિ ગશ્ત

મોહતરમ્ બુઝુર્ગો દોસ્તો, અઝીઝો, જબજબ દુનિયા મેં બિગાડ આતા થા તો અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝઝત અપને માસૂમ બંદો કો નબી બના કર ભેજતે થે, ઔર નબી દુનિયા મેં આકર એક-એક કે પાસ જાકર દઅવત દેતે થે, તમામ નબિયોં ને દુનિયા મેં આકર એક હી દઅવત દી નબી બદલે લેકિન દઅવત નહી બદલી, કે 'કુલૂ લા ઈલા હ ઈલ્લલ્લાહ તુફ્લેહુ' એ લોગો કલ્મા પઢલો કામ્યાબ હો જાઓગે.

સબ કે આખિર મેં હમારે નબી હઝરત મુહમ્મદ મુસ્તુફા ﷺ દુનિયા મેં તશરીફ લાયે, ઔર ઉન્હોંને ભી યેહી દઅવત કા મુબારક કામ કિયા, મકકા કી ગલિયો મેં, મીના કી ઘાટિયો મેં, તાઈફ કે મૈદાનો મેં, ઔર મદીનહ કે બાઝારો મેં જાતે થે ઔર દઅવત દેતેથે, કઈ એક કે પાસ સત્તર સત્તર અસ્સી અસ્સી મરતબા ગયે, યે કામ તમામ નબિયોં કી સુન્નત હે, ઈસ મહેનત કો લેકર હમેં ભી ગશ્તવાલા અમલ કરના હૈ, દીન કે અંદર ગશ્ત કા મકામ ઐસા હૈ, જૈસે બદન કે અંદર રીડ કી હડ્ડી. યે ઉમ્મુલ આમાલ હૈ, ઈસીકે જરીયે તમામ આમાલ જીંદા હોતે હૈં, જીસ બસ્તી મેં અલ્લાહપાક અઝાબ ભેજને કા ઈરાદા કર ભી લેતે હૈં, લેકિન વહાં અગર તીન કિસમ કે લોગ હોતે હૈં તો અઝાબ કો રોક લેતે હૈં, ૧. મસ્જિદોં કો આબાદ કરનેવાલે. ૨. અલ્લાહ કે વાસ્તે આપસ મેં મોહબ્બત રખને વાલે. ૩. ઔર આખરી રાતો મેં ઈસ્તિગફાર

કરને વાલે. તો હમ જો યહાં પર જમા હુએ હૈં, સિર્ફ અલ્લાહ હી કી મોહબ્બત મેં જમા હૈ, ઔર મસ્જિદ કો આબાદ કરને કી ફિક્ર કે લિયે જમા હુએ હૈં, ઔર અગર હમારે કેહને સુન્ને સે, કોઈ અલ્લાહ કા બંદા રાહેરાસ્ત પર આગયા તો રાતોં કો ઉઠકર રોને વાલા ઔર ઈસ્તિગફાર કરને વાલા ભી બનેગા. ઔર ઈસ કામ સે ચાહા ભી યેહી જાતા હૈ કે, અલ્લાહ સે બિછડે હુએ બંદો કો અલ્લાહ સે મિલાના હૈ, ઈસ કે લિયે બે ગરજ બનકર, બે તલબ બંદો કે પાસ જાના હૈ, ઔર કમઝોર ઈમાન કો લેકર જાના હૈ, ઔર કવી ઈમાન કી દઅવત દેના હૈ, તાકે હમારા ઈમાન કવી બન જાયે.

યે કામ સિર્ફ ષવાબ કે લિયે, યા તસ્બીહ કે તૌરપર નહી હૈ, બલ્કે યે કામ હમારા મકસદ હૈ, ઈસ કામ કો કરને પર હમેં કયા મિલેગા. યે તો હમ સોચ ભી નહી સકતે. ફઝાઈલ સિર્ફ ઈસલિયે બતાયે જાતે હૈં,તાકે હમારે અંદર કામ કરને કા શોક પૈદા હો. એક હદીષ કા ખુલાસા હૈ : જો ઈન્સાન ઈસ કામ કે લિયે કદમ ઉઠાતા હૈ તો પહેલે હી કદમપર ઉસ કી મગફેરત કર દી જાતી હૈ.

હઝરત સોહેલ રદિ.ફરમાતે હૈં મૈંને હુઝૂર ﷺ કો ઈરશાદ ફરમાતે હુએ સુના : તુમ મેં સે કિસી કા એક ઘડી અલ્લાહ કે રાસ્તે મેં ખડા રેહના ઉસકે અપને ઘરવાલો મેં રહેતે હુએ સારી ઉમ્ર કે નેક આમાલ સે બેહતર હૈ.(મુસ્તદરક હાકિમ)

હઝરત અનસ રદિ.ફરમાતે હૈં રસૂલુલ્લાહ ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા : અલ્લાહ કે રાસ્તે મેં એક સુબ્હ યા એક શામ દુનિયા ઔર મા ફીહા સે બેહતર હૈ.(બુખારી)ઈસ રાસ્તે કા ગુબાર ઔર જહન્નમ કા ધૂંવા એક જગા જમા નહીં હોસકતા.(મુન્તખબ અહાદીષ)એક કદમ પર સાતસો કદમ કા ષવાબ,ઔર અક મરતબા 'સુબ્હાનલ્લાહ' કહેંગે તો સાતલાખ મરતબા સુબ્હાનલ્લાહ કેહને કા ષવાબ મિલેગા.

યે બહોત ઊંચા અમલ હૈ,નબિયોં વાલા કામ હૈ,ઈસલિયે ઈસ કે કુછ ઉસૂલ ઔર આદાબ ભી હૈં,અગર ઉસૂલ ઔર આદાબ કે સાથ કામ હોગા મુજાહિદે ઔર કુર્બાની કે સાથ હોગા,તો હિદાયત વુજૂદ મેં આયેગી લેહાજા સબ સે પહેલે દો નમાઝોં કે બીચ કે વકત કો ફારિગ કિયા જાયે, ઔર ચાર અમલ કે સાથ કિયા જાયે.એક અમલ તો-

યહાંપર બાત જારી રહેગી, દુસરા અમલ દુઆ ઝિક્ર કા હોગા, તીસરા અમલ ઈસ્તિકબાલ કા હોગા,ઔર ચોથા અમલ યેહે કે ગશ્ત કે લિયે જમાઅત બસ્તી મેં જાયેગી.

તો બતાઓ ઈસ કામ કે લિયે સબ તૈયાર હે ? બતાઓ કિતની જમાઅત બનાઈ જાયે, તો રેહબર, મુતકલ્લિમ ઔર અમીર કોન રહેંગે દુઆ ઝિક્ર મેં કોન બેઠેગા, ઔર ઈસ્તિકબાલ કે લિયે કૌન રહેંગે.(જબ તે હોજાયે તો)અચ્છા ભાઈ સબ અપના અપના કામ સુન લો,બાત કરને વાલા દુન્યા મેં આને કા મકસદ બતાયે,ઈમાન ઔર આમાલ કી કીમત બતાયે, ઈસતરહ સાથીયોં કા ઝહન બના કર જીમ્મેદારી સમજાયે, તાકે જબ તકાજા આયે તો, અપને આપ કો કુર્બાની કે લિયે પૈશ કરને વાલે બને.

દુઆ ઝિક્ર કા જો અમલ હે યે પાવર હાઉસ હે,ઈન કા જીત્ના તઅલ્લુક અલ્લાહ કે સાથ હોગા,ગશ્ત મેં જાનેવાલી જમાઅત કો અલ્લાહ કી તરફ સે ઉતની હી મદદ હોગી,ઈસલિયે યે સાથી ગશ્ત મેં જાનેવાલી જમાઅત કી નુસ્રત કે લિયે દુઆઓં માગે, યા તીસરે કલ્મે કા વિર્દ કરે, અપના ઈન્ફરાદી કોઈ અમલ ન કરે.

અબ ઈસ્તિકબાલ વાલે સાથી કો ચાહયે કે દરવાજહ પર જુતા, ચપ્પલ ઉતારને કી જગહ કે કરીબ ખળે રહેં, ઔર આનેવાલે સાથી કા ખુશી સે ઈસ્તિકબાલ કરે,મુસાફહ કરે ઔર ફૌરન ઈસ્તિન્જા ઔર વુઝૂ કી જગહ બતા દે,જબ વુઝૂ સે ફારિગ હોજાએ તો નમાઝ કે લિએ પૂછે, માશા અલ્લાહ આપને નમાઝ તો પઢલી હોગી,અગર ના કહે તો,પઢાદે ઔર નમાઝ ખત્મ કરે તો ઉઠને સે પહેલે,મસ્જિદ મેં જહાંપર બાત હોરહી હે ઉસમેં બેઠને કી દઅવત દેકર ઉસ મજ-લિસ તક પહોંચા દે.

ચોથા અમલ જો જમાઅત બસ્તી મેં ગશ્ત કે લિયે જાયેગી,ઉસ મેં કમ સે કમ તીન ઔર જીયાદહ સે જીયાદહ દસ સાથી જા સકતે હૈં,ઉન મેં તીન સાથી તે કરલિયે જાયે,એક રેહબર જો મકામી હો, બા અષર હો,બસ્તી મેં સબ કો પેહચાનતા હો,નાબાલિગ બચ્ચે કો રેહબર ન બનાયા જાયે, દૂસરા મુતકલ્લિમ તીસરા અમીર.

રેહબર ભાઈ કા કામ યે હે કે જીસ ભાઈ કે ઘરપર જમાઅત લેકર જાયે,ઉસ ભાઈ કો અચ્છે નામ સે બુલાયે,ચાહે ઉસમે નવ્વાનવે બુરાઈયાં હો,લેકિન એક અચ્છાઈ કે વોહ ઈમાનવાલા ભાઈ હે, ઉસકા

એહતેરામ કરતે હુયે બુલાયે. ઔર યે કહે અલ્લાહ કે બંદે અલ્લાહ કે ઘર સે, અલ્લાહ કી બાત લેકર આયે હૈં, અલ્લાહ કી બાત બળી અલ્લાહ કી બાત સુનલો. ઔર આ જાયે તો મુસાફહ કરે (ઔર પૂરા તૈયાર ન હો યાની જુતા, ચપ્પલ, યા ટોપી વગૈરહ ન પહેની હો, તો પહેના કર યા બચ્ચા હાથ મેં હો તો ઉસે રખવા કર પૂરા તૈયાર કરા કે) ઈસ નિય્યત કે સાથ કે ઈ.અ. હમારે સાથ નકદ મસ્જિદ મેં આયેંગે, મુતકલ્લિમ ભાઈ સે મિલા દે, અગર તીન મરતબા આવાજ દેનેપર કોઈ જવાબ ન મિલે તો આગે બઢજાયે. ઔર અગર મસ્તૂરાત કી આવાજ સુને તો કહે કે મસ્જિદ સે જમાઅત આઈ હૈ, કોઈ મર્દ હઝરાત હો તો ભેજો, અગર ના કહે તો આગે બઢજાયે, મસ્તૂરાત સે ઔર કોઈ બાત ન કરેં.

મુતકલ્લિમ ભાઈ કા કામ યેહૈ કે, આનેવાલે ભાઈ કે સાથ મુસાફા કરે, ઔર ખૈર ખૈરિયત પૂછે, ઔર તમામ સાથિયોં કી તરફ મુતવજ્જેહ હોકર, ઈમાનવાલે કી કીમત બતાયે, ઈમાન ઔર આમાલ કી તાકત બતાએ, કબ્ર ઔર હશ્ર કી યાદ દિલાયે, ફઝીલત વાલી બાતેં બતાએ વઈદેં ન બતાએ, ઈતની કમ બાત ભી ન કરે કે એલાન હોજાએ ઔર ઈતની લંબી બાત ભી ન કરે કે બયાન હોજાયે, ઔર બતાએ કે યે સબ મહેનત સે હાસિલ હોગા, ઔર ઈસી સિલસિલે મેં યે ગશ્ત વાલી મહેનત હોરહી હૈ, ઔર મસ્જિદ મેં અલ્લાહ ઔર ઉસ કે રસૂલ કી બાત હો રહી હૈ, તો હમ આપ કો લેને કે લિયે આએ હૈં. અગર કોઈ ઉઝ્ર પૈશકરે તો સહાબા રદિ. કી કુર્બાની બતાકર નકદ મસ્જિદ મેં લાને કી કોશિશ કરે, અગર ફિર ભી ઉઝ્ર બતાએ, ઔર કહે કે ઈન્શાઅલ્લાહ નમાઝ મેં પહોંચતા હું, તો ફિકરમંદ બનાકર છોડ દે, કે માશાઅલ્લાહ આપતો આઍગે હી લેકિન જલ્દી સે ફારિગ હોકર અપને મિલને જુલને વાલોંકો ભી સાથ મેં લેકર પહોંચે, ઔર નમાઝ કે બાદ ભી થોડી દેર તશરીફ રખના, ઈન્શાઅલ્લાહ ઈમાન ઔર યકીન કી બાત હોગી.

અમીર કા કામ યેહૈ કે જબ જમાઅત કો મસ્જિદ સે લેકર નિકલે તો ગશ્ત કી મુનાસિબત સે, મુખ્તસર દુઆ કરતે હુએ અલ્લાહ સે મદદ માંગતે હુએ નિકલે, ક્યૂં કે સિર્ફ હમારે કેહને, ઔર સુનને સે કુછ નહી હોતા, કરને વાલી ઝાત સિર્ફ અલ્લાહ હી કી હૈ, જબ મસ્જિદ સે નિકલે તો સાથીયોં કો રાસ્તે કે એક કિનારે સે ચલાએ,

રાસ્તે મેં કોઈ તકલીફ દેનેવાલી ચીજ પળી હો ઔર આસાની સે હટા સકતે હોં તો ઉસે હટાતે હુએ ચલે, દિલ મેં અલ્લાહ કા ઝિક્ર હો, ગલી કુચે મેં જાએ તો તીસરા કલ્મા પઢે, ઔર બાઝાર સે ગુઝરેં તો ચોથા કલ્મા પઢે દિલ મેં ફિક્ર હો કે કિસ તરહ તમામ ઈન્સાનો કા તાલ્લુક અલ્લાહ કે સાથ હોજાયે. નજરેં નિચી હો, ઈતની નીચી ભી ન હો કે જાન કા ખતરા હોજાયે ઈતની ઊંચી ભી ન હો કે ઈમાન કા ખતરા હોજાયે, બલ્કે દરમ્યાની નજર હો, જિસતરહ નમાઝ મેં કયામ કી હાલત મેં હોતી હૈ.

(યે ગશ્ત જો હે, નમાઝ કે બાહર કી જીંદગી મેં, નમાઝ કી મશ્ક હૈ, કે અમીર કી ઈકતિદા, જુબાનપર ઝિક્ર, દિલ મેં આખેરત કી ફિક્ર નીચી નજર, ઈધર ઉધર ન જાંકના, બાત ચીત ન કરના, સિર્ફ મુત-કલ્લિમ કી બાત(કિર્અત)સુનના ઔર આખિર મેં ઈસ્તિગફાર કરના ચોબીસ ઘંટે હમારે ઈસી તરહ ગુજરે ઈસ કી યે મશ્ક હૈ) અગર કોઈ સાથી ઝિક્ર સે ગાફિલ હો તો ઉસ કે કરીબ જાકર જરા ઊંચી આવાજ સે ઝિક્ર કરે, તાકે વોહ ભી ઝિક્ર કરને વાલા બન જાયે.

જબ કિસી કે ઘર પર જાયે તો પરદે કા લિહાજ કરતે હુએ એક તરફ ખડે રેહકર આવાજ દે, ઔર રેહબર ભાઈ કે સિવા કોઈ દૂસરા સાથી આવાજ ન દે. ઔર મુતકલ્લિમ કે સિવા ઔર કોઈ બાત ન કરે અગર જરૂરત પળી તો અમીર બાત કર સકતા હે, અબ જો સાથી નકદ તૈયાર હોગયા, ઉસકો ઈકરામન કિસી સાથી કે સાથ મસ્જિદ મેં પહોંચા દિયા જાયે, ઉસ કો સાથમેં ન જોડે, ક્યૂં કે ઉસને આદાબ નહી સુને હૈં, અગર કોઈ બે ઉસૂલી હો જાયેગી તો કામ મેં નુકસાન હોગા. ઈસલિયે ગશ્ત વોહી લોગ કરેં જો મસ્જિદ સે ગશ્ત કે આદાબ સુનકર ગયે હૈં, જબ ગશ્ત ખતમ કર કે વાપસ આયે તો નદામત કે સાથ ઈસ્તિગફાર પઢતેહુએ મસ્જિદ મેં દાખિલ હોં, ઔર જહાંપર બાત હોરહી હૈ સબ સાથી ઉસ મેં જુડ જાયે.

ઔર બાત કરનેવાલે કો ચાહિયે કે અઝાન કે દસ મિનટ પહેલે બાત કો ખતમ કરે, ઔર કહે કે માશા અલ્લાહ નમાઝ કે બાદ ભી બાત હોગી તો મુખ્તસર સુન્નત વગૈરહ પઢકર સબ જુડજાએ, ઔર દૂસરોં કો ભી બિઠાને કી કોશિશ કરે. અબ જરૂરિયાત સે ફારિગ હો કર, ખુસૂસન જો સાથી ગશ્તમેં ગયે થે, વોહ દુઆ મેં લગ જાએ, ઔર જીસ-જીસ સાથી કે પાસ ગયે થે ઉનકે લિયે હિદાયત કી દુઆએં

કરે, ઈસ તરહ ઉસૂલોં કે સાથ ગશ્ત કરેંગે તો ઈન્શા અલ્લાહ ઉસ ગશ્ત કો અલ્લાહ કબૂલ કરલેંગે,

ઔર ગશ્ત કબૂલ હો ગયા તો ઉસ કે બાદ જો દુઆ કરેંગે વોહ દુઆ કબૂલ હો જાયેગી,ઔર દુઆ કબૂલ હોગઈ તો હિદાયત ફૈલેગી ઈસલિયે ચાહે કામ કમ હો,લેકિન ઉસૂલોં કે સાથ હો, હમારે બળું કે મન્શા કે મુતાબિક હો. અલ્લાહ હમ સબ કો અમલ કરને કી તૌફીક અતા ફરમાએ. આમીન.

આખરી બાત

મોહતરમ બુઝુર્ગો દોસ્તો અઝીઝો અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત ને ઈન્સાન કો દુન્યા મેં બહોત થોડી મુદ્દત કે લિયે ભેજા હૈ,હમેશા યહાં રેહના નહી હૈ,હમેશા રહેને કી જગહ આખેરત હૈ,હમેશા કી જન્નત યા હમેંશા કી જહન્નમ દુન્યા મેં તો સિર્ફ આખેરત બનાને કે લિયે ભેજા હૈ.

અલ્લાહ જલ્લેશાનહુ ને આદમ અલ.કો જબ જમીનપર ઉતારા તો ફરમાયા કે આપકે લિયે ઔર આપ કી ઔલાદ કે લિયે જમીન એક ઠિકાના હૈ.બ-એતેબારે અફરાદ કે અપની અપની મૌત તક ઔર બ એતેબારે મજમુઆ કે કયામત તક ઔર ઈસ જમીન મેં સે તુમ્હારે લિયે હમને ગુજારે કા સામાન બનાયા હૈ.આદમ અલ.કો પૈદા કરને સે પેહલેહી જમીન કે અંદર ઔર જમીન કે ઉપર ઈનસાન કી જરૂરત કા સામાન બનાહુવા તૈયારહી થા, ઈસ લિયે હઝરત આદમ અલ.સે ફરમાયા તુમ જમીનપર જાઓ તુમ્હારે લિયે ઔર તુમ્હારી ઔલાદ કે લિયે મેરી તરફ સે હિદાયત કા સામાન આએગા.

જબ આદમ અલ.કો અલ્લાહ ને પૈદા ફરમાને કા ઈરાદા ફરમાયા તો ફરિશ્તોં સે ફરમાયા મેં જમીનપર અપના એક ખલીફહ પૈદા કરને વાલા હું. ખિલાફત યાની અલ્લાહ કે હુકમોં કો જમીન પર કાઈમ કરને કી જીમ્મેદારી.જમીન આસમાન કે દરમિયાન મેં જીત્ને અસ્બાબ હૈં, વોહ સબ હમારી મદદ કે લિયે દિએ હૈં, કે ઈન તમામ અસ્બાબ સે રાહત લો,જરૂરત પૂરી કરો ઔર હુકમ પૂરા કરો,અસ્બાબ ઈસલિયે દિયે હૈં તાકે હુકમ પૂરા કરને મેં મદદ મિલે, હુકમ પૂરા કરને મેં સહુલત મિલે,અસ્બાબ ઈસલિયે નહી દિયે કે અસ્બાબ મેં લગ કર હુકમોંહી કો ભૂલજાવે.

હુઝૂર ﷺ ફરમાતે થે જીસકા ખુલાસા યેહે કે જો ઈલ્મ ઔર હિદાયત દે કર અલ્લાહ ને મુજે ભેજા હે ઉસકી મિસાલ બારિશ કે પાની કી તરહ હે કે જૈસે બારિશ કા પાની સાફ સુથરા, પાક ઔર હયાત લાનેવાલા હે, (બારિશ કા પાની જહાંપર પળેગા કુછ ન કુછ ઉગ જાએગા સમંદર કે પાની સે કોઈ ચીજ નહી ઉગતી) ઐસે હી જો હિદાયત દેકર મુજે ભેજા હે અગર યે નહી તો હલાકત હે. યાની અલ્લાહ ને હમારી હિદાયત કે લિયે કલમા ઔર કલમે કી તફસીર કે લિયે હુઝૂર ﷺ કો ભેજા. હુઝૂર ﷺ સારે આલમ કે લિયે રેહબર હૈં ઔર હુઝૂર ﷺ કા રેહબર કુર્આન શરીફ હે. ઈસલિયે કહા જાતા હે કે કયા કરના હે ? વોહ કુર્આન મે હે ઔર કૈસે કરના હે ? વોહ મુહમ્મદ ﷺ કે તરીકેમેં હે.

દુન્યા મેહનત કી ભી જગહ હે ઔર ઈમ્તેહાન કી ભી જગહ હે. અલ્લાહ જલ્લેશાનહુ ને ઈનસાનો કી કામ્યાબી કે લિયે ઔર મેહનત કે લિયે નબિયોં કે જરિયે ઈમાન ઔર આમાલ દિયે ઔર ઈમ્તેહાન કે લિયે અસ્બાબ દિયે,અસ્બાબ મેં તજરૂબા કરાદિયા ઔર આમાલ કે ઉપર વાદે કિયે લેકિન ઉન અમલોં કે કરને કે બાદ ભી અલ્લાહ કે વાદે તબ પૂરે હોંગે જબ અસ્બાબ સે ઔર ચીજોં સે ન હોને કા ઔર અલ્લાહ હી સે હોને કા યકીન હોગા. યકીન યાની ઈમાન.

દુન્યા મેં જો કુછ હે ચાહે અલ્લાહ ને ખુદ બનાયા હો,યા ઉસકે બનને મેં ઈનસાન કા હાથ લગા હો,ચીજેં હોં યા હાલાત હોં,તમામ કા તમામ અલ્લાહ કે કબ્જએ કુદરત મેં હે,હરએક ચીજ કો અલ્લાહ જલ્લેશાનહુ ખુદ ઈસ્તેમાલ ફરમાતે હૈં.અલ્લાહ ચાહે તો ચીજોંહી કો બદલ દે,જૈસે લકડી સે સાંપ ઔર સાંપ સે લકડી.યા ચીજોં કો બાકી રખકર તાષીર બદલ દે જૈસે હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ.કે લિયે આગ. હઝરત ઈસ્માઈલ અલ.કે લિયે છુરી, કે ચીજોં કો બાકી રખકર તાષીર કો બદલ દિયા અલ્લાહ તઆલા ને ચીજોંપર કામ્યાબી કા કોઈ વાદા નહી કિયા, બલ્કે તમામ કે તમામ વાદે આમાલ પર કિએ હૈં. ઈસ લિયે અગર અલ્લાહ કી ઝાત સે, ઔર અલ્લાહ કી કુદર સે ફાઈદા ઉઠાના હે તો અસ્બાબ સે હોને કા યકીન નિકાલના હોગા, ઔર અલ્લાહ કે તમામ અવામિર કો હુઝૂર ﷺ કે તરીકો કે મુતાબિક સિર્ફ અલ્લાહ કો રાજી કરને કે લિએ પૂરા કરના હોગા.

અગર અલ્લાહ હમ સે રાજી હોગયા તો હમ અલ્લાહ કી કુદરત સે ઔર અલ્લાહ કી ઝાત સે ફાઈદા ઉઠા સકેંગે,ઔર નાકામી કે અસ્બાબ કે બાવજૂદ અલ્લાહ કામ્યાબ કરેંગે જૈસે નબિયોં કો કિયા સહાબા રદિ.કો કિયા. વરના કામ્યાબી કે અસ્બાબ મેં રખકર ભી અલ્લાહ નાકામ કરેંગે, જૈસે નમરૂદ, કારૂન, કૈસર, ઔર કિસ્રા કો કિયા.

ઈસલિયે દીન કો ઔર અલ્લાહ કે અહકામ કો હમારી જીંદગી મેં લાને કે લિયે સબસે પહેલે ઈમાન સીખના હોગા,યકીન બનાના હોગા,ઔર યકીન બનેગા દઅવત સે,ઔર દઅવત કે લિયે કુર્બાની શર્ત હૈ સહાબા રદિ.ને કૈસી કૈસી કુર્બાની દી, હઝરત સંય્યદના બિલાલે હબ્શી રદિ.હઝરત ખબ્બાબ બિન અરત્ રદિ.વગૈરહ સહાબા રદિ.ને જાન,માલ,વકત,ઔર જઝબાત કી કુર્બાનિયાં દી, તબ ઈમાન બના.ઔર જબ ઈમાન બનગયા તો અલ્લાહ કી તરફ સે જોભી હુકમ આયા સીધા ઉનકે અમલ મેં આયા, હર હુકમ પર સો ફીસદ અમલ.

યેહી તરતીબ રહી હૈ તમામ નબિયો કી દઅવત કી, કે સબ સે પહેલે ઈમાન કી દઅવત, ફિર આખેરત કી દઅવત, કે મખ્લુક સે ખાલિક કી તરફ ઔર અસ્બાબ સે આમાલ કી તરફ ઔર દુનિયા સે આખેરત કી તરફ,લોગોં કે દિલોં કો ફેરા હૈ .

જબ હુઝૂર ﷺ કે બતાને કે મુતાબિક,સહાબા રદિ.ને હર અમલ પર સો ફીસદ અમલ કિયા, તો અલ્લાહ ને ભી અપને તમામ વાદે પૂરે કર દિખાયે,ઈસ વકત હમેં વૈસી કુર્બાની નહીં દેની હૈ, બલ્કે પહેલે સિર્ફ ચાર માહ અલ્લાહ કે રાસ્તે મેં નિકલના હૈ,ઔર અપને ઈમાન કો બનાના હૈ.ઉસકે બાદ હરસાલ ચાલીસ દિન,ઔર મકામ પર રેહકર પાંચ કામ પાબંદી સે કરના હૈ. ઈસ તરહ હમ મહેનત કરેંગે તો ઈમાન ભી બનેગા,ઔર દીન ભી હમારી જીંદગી મેં આયેગા ઈસ દુન્યા મેં ભી અલ્લાહ કામ્યાબ કરેંગે, ઔર આખેરત મેં ભી અલ્લાહ હમેં કામ્યાબ કરેંગે. તો બતાઓ ચાર-ચાર માહ કે લિયે કોન કોન તૈયાર હૈ.

ફજર બાદ (છે સિફાત)

અલ્લાહ કે રાસ્તે મેં નિકાલ કર છે સીફાતોં પર મેહનત કરાઈ જાતી હૈ, ઉસપર અમલીમશ્ક કરને સે પૂરે દીનપર ચલના આસાન હોજાતા હૈ.યે છે સિફાત પૂરાદીન તો નહી હૈ,લેકિન ઉસપર મેહ-નત કરેંગે તો પૂરે દીનપર ચલને કી ઈસ્તેઅદાદ પૈદા હોજાએગી. પહેલી સિફત હૈ ઈમાન. દૂસરી સિફત હૈ નમાઝ, તીસરી સિફત હૈ ઈલ્મ ઔર ઝિક, ચોથી સિફત હૈ ઈકરામે મુસ્લિમ, પાંચવી સિફત હૈ ઈખ્લાસે નિય્યત,છટ્ટી સિફત હૈ દઅવતે ઈલલ્લાહ,ઔર પરહેજ કે તૌરપર લાયાની સે બચનાં. તમામ સિફાત કો હમારી જીંદગી મેં લાને કે લિયે તીન કામ કરને હોંગે,

૧. દઅવત દેના. ૨. મશ્ક કરના. ૩. દુઆ કરના.

ઈન છે સિફાત કી દઅવત પાંચ લાઈન સે દેના હૈ.

(૧) હર વકત દઅવત દેના હૈ (૨) હર જગહ દઅવત દેના હૈ (૩) હર હાલ મેં દઅવત દેના હૈ. (૪) હર એક કો દઅવત દેના હૈ (૫) હર અમલ સે દઅવત દેના

- ◆ ઈમાન કે બગૈર અલ્લાહ કો પેહચાન નહીં સકતા.
- ◆ નમાઝ કે બગૈર અલ્લાહ કે હક કો અદા નહી કરસકતા
- ◆ ઈલ્મ કે બગૈર અલ્લાહ કે મન્શા કો પેહચાન નહીં સકતા.
- ◆ ઝિક કે બગૈર અલ્લાહ કે હક કો પૂરા નહીં કર સકતા.
- ◆ ઈકરામ કે બગૈર કુછ બચા કે લેજા નહીં સકતા.
- ◆ ઈખ્લાસ કે બગૈર અલ્લાહ સે કુછ લે નહીં સકતા.
- ◆ દઅવત કે બગૈર ઈન્સાનિયત કો કુછ દે નહી સકતા.
- ◆ કલ્મે સે : અમલ જીંદા હોગા.
- ◆ નમાઝ સે : અમલ જાહિર હોગા.
- ◆ ઈલ્મ સે : અમલ મુકમ્મિલ હોગા.
- ◆ ઝિક સે : અમલ મે જાન આએગી.
- ◆ ઈકરામ સે : અમલ મહફૂઝ હોગા.
- ◆ ઈખ્લાસ સે : અમલ કીમતી બનેગા.
- ◆ દઅવત સે : અમલ દૂસરોં તક પહોંચેગા.

(પહેલી સિફત) ઈમાન

ઈમાન સે યે ચાહા જાતા હૈ કે હમારે દિલોં કા યકીન સહી હો જાયે. ઈમાન કા કલ્મા હૈ 'લા ઈલા-હ ઈલ્લલ્લાહુ મુહમ્મદુર રસૂલુલ્લાહ' ઈન મેં ચાર બાતો કા ધ્યાન રખના જરૂરી હૈ.

(૧) કલ્મે કે અલ્ફાઝ સહી યાદ હો. (૨) ઉસકે માને કા પતા હો. (૩) ઉસ કે મતલબ કા ઈલ્મ હો. (૪) ઉસ કે તકાઝે કો જાન કર પૂરા કરના.

(૧) કલ્મે કે અલ્ફાઝ હૈ લા ઈલા-હ ઈલ્લલ્લાહ મુહમ્મદુર રસૂલુલ્લાહ.

(૨) ઉસકા માના હૈ, નહી કોઈ માબૂદ સિવાયે અલ્લાહ કે,ઔર મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલય્હિ વસલ્લમ અલ્લાહ કે રસૂલ હૈં.

(૩) 'લા ઈલા-હ ઈલ્લલ્લાહ' કા મતલબ હૈ કિસી સે કુછ નહી હોતા કરને વાલી ઝાત સિર્ફ એક અલ્લાહ કી હૈ. મખ્લૂક સબ કી સબ અલ્લાહ કી મોહતાજ હૈ,અલ્લાહ ઈનમેં સે કિસીભી ચીઝ કા મોહતાજ નહી,વોહ સબકુછ કે બગૈર સબકુછ કરસકાતા હૈ.દુન્યા કે તમામ ઈન્સાન ઔર જીન્નાત મિલકર કિસી એક ઈન્સાન કો નફા પહોંચાના ચાહે ઔર અલ્લાહ ન ચાહે તો નહી પહોંચા સકતે, ઔર દુન્યા કે તમામ ઈન્સાન ઔર જીન્નાત મિલકર કિસી એક ઈન્સાન કો નુકસાન પહોંચાના ચાહે, ઔર અલ્લાહ ન ચાહે, તો નહી પહોંચા સકતે,ઈસબાત કા યકીન હમારે દિલો મેં આજાયે. ઔર કલમે કા.

દૂસરા જુઝ હે 'મુહમ્મદુર રસૂલુલ્લાહ' ઈસકા મતલબ હૈ હુઝૂર ﷺ કે મુબારક નૂરાની, ઔર પાકીઝહ તરીકોમેં હી, દુનિયા ઔર આખેરત કી સો-ફીસદ કામ્યાબી હૈ.ઔર ઈસ સે હટકર દુનિયા મેં જીતને ભી તરીકે હૈં,ઉસ મે દુનિયા ઔર આખેરત કી સોફીસદ નાકામી હે, અલ્લાહ કે યહાં વોહી અમલ મકબૂલ હે, જો હુઝૂર ﷺ કે તરીકે કે મુતાબિક કિયાગયા હો, અલ્લાહ તઆલા ને રસૂલ ﷺ સે ઈરશાદ ફરમાયા,આપ કેહ દીજીયે કે અગર તુમ અલ્લાહ સે મોહબ્બત કરતે હો, તો તુમ મેરી ફરમાં બરદારી કરો, અલ્લાહ તુમ સે મોહબ્બત કરેંગે,ઔર તુમ્હારે સબ ગુનાહ બખ્શ દેંગે ઔર અલ્લાહ બોહત બખ્શને વાલા મહેરબાન હૈ. (આલે ઈમરાન)

એક હદીષ કા ખુલાસા હૈઃ જીસ જમાને મેં દીન મિટ રહા હો, ઔર સુન્નત તરીકે જીંદગી સે નિકલ રહે હોં, ઐસે વકત મેં એક સુન્નત કા જીંદા કરના, સો (૧૦૦) શહીદો કે ષવાબ કે બરાબર હૈ.

(૪) કલમે કા તકાઝા યે હૈ, કે મન ચાહી જીંદગી કો છોડકર, રબ ચાહી જીંદગી ઈખ્તિયાર કી જાયે.

હાસિલ કરને કા તરીકા

ઈમાન કી સિફત કો હમારી જીંદગી મેં લાને કે લિયે

તીન લાઈન કી મહેનત હૈ .

પહેલા કામ : લોગો મેં ચલ ફિરકર ઈમાન કી ખૂબ દઅવત દી જાયે.

(૧) હુઝૂર ﷺ કા ઈરશાદ હૈ : ઉસ પાક ઝાત કી કસમ, જીસકે કબ્જે મે મેરી જાન હૈ, અગર તમામ આસ્માન ઔર જમીન, ઓર જો લોગ ઉન્કે દરમ્યાન મેં હૈં વોહ સબ, ઔર જો ચીજેં ઉનકે દરમ્યાન મેં હૈં વોહ સબ કુછ, ઔર જોકુછ ઉનકે નીચે હૈં વોહ સબકા સબ, એક પલળે મેં રખ દિયા જાએ, ઔર 'લા ઈલા-હ ઈલ્લલ્લાહ' કા ઈકરાર દૂસરી જાનિબ હો, તો વોહી તોલ મેં બઢ જાએગા (તબ્રાની)

(૨) સહી હદીષ મેં વારિદ હૈ : કયામત ઉસ વકત તક કાયમ નહીં હો સકતી, જબતક 'લા ઈલા-હ ઈલ્લલ્લહ' કેહને વાલા કોઈ જમીનપર હો. દૂસરી હદીષ મેં આયા હૈ : જબતક કોઈ ભી અલ્લાહ અલ્લાહ કેહને વાલા રૂએ જમીન પર હો, કયામત કાયમ નહીં હોગી. (ફજાઈલે ઝિક્ર)

(૩) હઝરત જૈદ બિન અરકમ રદિ. હુઝૂર ﷺ સે નકલ કરતે હૈં : જો શખ્સ ઈખ્લાસ કે સાથ 'લા ઈલા-હ ઈલ્લલ્લાહ' કહે, વોહ જન્નત મેં દાખિલ હોગા. કિસી ને પૂછા કે કલ્મે કે ઈખ્લાસ (કી અલામત) કયા હૈ, આપ ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા કે હરામ કામો સે રોકદે. (તબરાની)

દૂસરા કામ : અમલી મશ્ક કરના.

◈ જબ ભી મખ્લૂક સે હોતાહુવા નજર આયે, તો ઉસકી નફી કરે, ઔર દિલ કો સમજાએ કે, કરને ધરને વાલી ઝાત સિર્ફ અલ્લાહ હી કી હૈ. ◈ અલ્લાહ કી બનાઈ હુઈ મખ્લૂકાત મેં ગોરો ફિક્ર કરે, જીસ સે અલ્લાહ કી મારેફત નસીબ હોગી. ◈ અપની આંખો કા દેખના, કાનો કા સુનના જુબાન કા બોલના, દિમાગ કા સોચના સહી કરે. ◈ બોલ ચાલ મે સુબ્હાનલ્લાહ, અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ, માશા અલ્લાહ, જઝાકુમુલ્લાહ, અલ્લાહ કે ફઝલો કરમ સે બોલતા રહે.

તીસરા કામ : દુઆ કરના.

ઈમાનકી હકીકત કો દુઆઓં કે જરીયે રો-રોકર અલ્લાહ સે ખૂબ માંગે

(દૂસરી સિફત) નમાઝ

નમાઝ સે યે ચાહા જાતા હૈ કે, હમારી ચોબીસ ઘંટે કી જીંદગી નમાઝ વાલી સિફત પર આજાયે, ઔર નમાઝ કે જરીયે હમ અલ્લાહ સે લેનેવાલે બનજાયે.

યાની જીસતરહ હમ નમાઝ, અલ્લાહ કે હુકમ કે મુતાબિક ઔર હુઝૂર ﷺ કે તરીકે કે મુતાબિક હી પઢતે હૈં, ઉસકે ખિલાફ નહી કરતે. ઈસીતરહ નમાઝ કે બાહર વાલી જીંદગી ભી, અલ્લાહ કે હુકમ કે મુતાબિક ઔર હુઝૂર ﷺ કે તરીકે કે મુતાબિક હમ ગુજારને વાલે બનજાયેં, ઔર હર ગુનાહ સે હમ બચજાયેં.

તમામ અહકામ કો અલ્લાહ ને, હઝરત જીબ્રઈલ અલ. કે જરીયે દુનિયા મેં ઉતારે, લેકિન જબ નમાઝ દેને કા વકત આયા, તો અલ્લાહ ને અપને લાડલે નબી ﷺ કો અપની હુઝૂરી મેં બુલાકર, તોહફે કે તૌરપર અતા ફરમાઈ ઈસી લિએ ફરમાયા ગયા હૈ કે, નમાઝ મોમિન કી મેઅરાજ હૈ. જીસતરહ હુઝૂર ﷺ ને મેઅરાજ મેં, અલ્લાહ સે બરાહે રાસ્ત બાત કી, ઈસી તરહ મોમિન બંદા જબ નમાઝ મેં ખડા હોતા હૈ તો બરાહે રાસ્ત અલ્લાહ સે બાત કરતા હૈ. દૂસરે અહકામ વકતી ઔર શખ્સી હૈ લેકિન નમાઝ તમામ મુસલમાન આકિલ, બાલિગ, મર્દ, ઓરત પર દિનરાત મેં પાંચ વકત કી ફર્ઝ હૈ.

નમાઝ અચ્છી હોગી તો, જીંદગી અચ્છી હોગી ઔર જીંદગી અચ્છી હોગી તો અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ જીંદગી કા હિસાબ સખ્તી સે નહી લેંગે નમાઝ પર મહેનત કરેંગે તો નમાઝ જાનદાર બનેગી, ઔર નમાઝ જાનદાર બનેગી તો દો રકાત પઢકર અલ્લાહ સે હમ લેને વાલે બનેંગે.

હાસિલ કરને કા તરીકા

નમાઝ કી સિફત કો હમારી જીંદગી મેં લાને કે લિએ,
તીન લાઈન કી મહેનત હૈ.

પહેલાકામ : લોગો મેં ચલ ફિરકર નમાઝ કી ખૂબ દઅવત દી જાયે.
(૧) હુઝૂર ﷺ કા ઈરશાદ હૈ : હકતઆલા શાનહુને ફરમાયા કે મેને તુમ્હારી ઉમ્મતપર પાંચ નમાઝેં ફર્ઝ કી હૈ. ઔર ઉસકા મેને અપને લિએ અહદ કરલિયા હૈ કે જો શખ્સ ઈન પાંચો નમાઝોં કો ઉનકે વકત પર અદા કરને કા એહતેમામ કરે, ઉસકો અપની જીમ્મેદારી

પર જાન્નત મેં દાખિલ કરૂંગા, ઔર જો ઈન નમાઝોં કા એહતેમામ ન કરે,તો મુજપર ઉસ કી કોઈ જીમ્મેદારી નહીં.(અબૂદાવૂદ શરીફ)

(૨) એક હદીષ મેં આયા હે : જો શખ્સ નમાઝ કા એહતેમામ કરતા હે. હક તઆલા શાનહુ પાંચ તરહ સે ઉસકા ઈકરામ ઔર એજાઝ ફરમાતે હૈં એક યે કે ઉસપર સે રિઝ્ક કી તંગી હટાદી જાતી હે. દૂસરે યે કે ઉસસે અઝાબે કબ્ર હટાદિયા જાતા હે.તીસરે યે કે કયામત કો ઉસકે આમાલનામે દાએં હાથ મેં દિયે જાએંગે.ચોથે યે કે પુલસિરાત પર સે બિજલી કી તરહ ગુજર જાએંગે.પાંચવે યે કે હિસાબ સે મહફૂઝ રહેંગે.(ફઝાઈલે નમાઝ)

(૩) હુઝૂર ﷺ કા ઈરશાદ હે : અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ ને મેરી ઉમ્મત પર સબ ચીઝોં સે પહેલે નમાઝ ફર્ઝા કી હે,ઔર કયામત મેં સબ સે પહેલે નમાઝહી કા હિસાબ હોગા. (ફઝાઈલે નમાઝ)

દૂસરા કામ : અમલી મશ્ક કરના.

◈ નમાઝ કે જાહીર ઔર બાતિન કો દુરૂસ્ત કરે. (ક) નમાઝ કા જાહિર યેહે કે વુઝૂ, ગુસલ ઔર નમાઝ કે ફરાઈજ, વાજીબાત, સુન્નતેં મુસ્તહબ્બાત, દુઆએં, કિર્અત, ઔર અઝકાર. ઔર નમાઝ કે અરકાન, યાની કયામ, રૂકૂઅ, કૌમા, સજદા, જલ્સા,સલામ વગૈરહ સબ ચીઝોં કો સીખે,ઔર મોઅતબર ઉલમા સે પૂછ-પૂછ કર દુરુસ્ત કરે.

(ખ) નમાઝ કા બાતિન યે હે કે,નમાઝ ઈસ ધ્યાન કે સાથ પઢે કે મેં અલ્લાહ કો દેખરહા હું,ઔર યે ન હો સકે તો યે ધ્યાન કરે કે અલ્લાહ મુજે દેખ રહા હે.ઈસકે લિએ તનહાઈ મેં દો-દો રકાત નફલ નમાઝ પઢકર, અલ્લાહ કા ધ્યાન જમાને કી કોશિશ કરે.

◈ નમાઝ પર મહેનત કર કે નમાઝ મેં પાંચ બાતેં પૈદા કરના જરૂરી હે (૧) કલ્મે વાલા યકીન. (૨) ફઝાઈલ વાલા ઈલ્મ. (૩) મસાઈલ વાલી શકલ. (૪) અલ્લાહ વાલા ધ્યાન. (૫) ઈખ્લાસ વાલી નિય્યત.

◈ જબ ભી કોઈ હાજત પૈશ આએ તો નમાઝ હી કે જરીયે ઉસકો હલ કરાને કી મશ્ક કરે.

તીસરા કામ : દુઆ કરના.

નમાઝ કી હકીકત કો દુઆઓં કે જરીયે રો-રોકર અલ્લાહ સે ખૂબ માંગે.

(તીસરી સિફત) ઈલ્મ ઔર ઝિક્ર

ઈલ્મ સે યે ચાહા જાતા હૈ, કે મેરા અલ્લાહ ઈસ વકત મુજ સે કયા ચાહતા હૈ, ઉસ કી તહકીક કરના, ઔર જાન કર ઉસે પૂરા કરના. દૌરે સહાબા મેં એક ઈલ્મ થા,જો પૂરી ઉમ્મત કો સો ફીસદ અલ્લાહ કે હુકમોં પર ખડા કિએ હુએ થા, વોહ ફજાઈલ વાલા ઈલ્મ થા. જબ સે ફઝાઈલ વાલા ઈલ્મ ઉમ્મત સે નિકલા, તો સો ફીસદ ઉમ્મત મેં સે નમાઝ જૈસા અહમ ફરીજા ભી બાકી ન રહા અબ ફિર સે મહેનત કર કે ફજાઈલ વાલે ઈલ્મ કો ઉમ્મત મેં જીંદા કરના હૈ. ઈલ્મ દો તરહ કા હૈ, ફજાઈલ વાલા ઈલ્મ, ઔર મસાઈલ વાલા ઈલ્મ, ફજાઈલ વાલે ઈલ્મ સે આમાલ કા શોક પૈદા હોગા.ઔર મસાઈલ વાલે ઈલ્મ સે આમાલ સહી હોંગે.

હાસિલ કરને કા તરીકા

ઈલ્મ કી સિફત કો હમારી જીંદગીમેં લાનેકે લિએ,તીન લાઈન કી મહેનત હૈ

પહેલા કામ : લોગો મેં ચલ ફિરકર ઈલ્મ કી ખૂબ દઅવત દી જાયે.

(૧) એક હદીષે પાક કા ખુલાસા હૈ હુઝૂર ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા : તમામ મુસલમાન મર્દ, ઔરત પર દીન કા ઈતના ઈલ્મ સીખના ફર્જ હૈ, જીસ સે હલાલ ઔર હરામ કી તમીજ હો સકે ઔર જાઈઝા, નાજાઈજ કી પહેચાન હો સકે.

(૨) એક હદીષ કા ખુલાસા હૈ હુઝૂર ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા : જો બંદા ઈલ્મે દીન સીખને કે લિએ અપને ઘર સે નિકલતા હૈ તો ફરિશ્તે ખૂશ્નૂદી કે વાસ્તે ઉસ કે પેરોં કે નીચે અપને પરોં કો બિછાતે હૈં, ઔર તમામ મખ્લૂકાત યહાંતક કે ચરિંદે,પરિંદે,જંગલ મેં રહેને વાલે જાનવર, હત્તા કે દરિયા મેં રહેને વાલી મછલિયાં તક ઉસકે લિયે દુઆએ મગફેરત કરતી હૈ.

(૩) એક હદીષ કા ખુલાસા હૈ હુઝૂર ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા : ઈલ્મ અમલ કા ઈમામ હૈ ઔર અમલ ઉસ કે તાબે હૈ, ઔર ઈલ્મ કી વજહ સે બંદા ઉમ્મત કે બેહતરીન અફરાદ તક પહોંચ જાતા હૈ.(ફઝાઈલે ઝિક્ર)

દૂસરા કામ : અમલી મશ્ક કરના.

- હર અમલ કે વકત ઉસકી કીમત કા પતા હો.
- ઉલમાએ હક કી સોહબત ઈખ્તિયાર કી જાયે.
- તન્હાઈ મેં મોઅતબર કિતાબોં કા મુતાલઆ કિયા જાયે

અપને આપ કો હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ કી સુન્નતોં કા પાબંદ બનાકર જો ભી મસ્અલા પેશ આયે, અપને મસ્લક કે મોઅતબર ઉલમા સે પૂછકર ઉસપર અમલ કિયા જાયે.

તીસરા કામ : દુઆ કરના.

ઈલ્મ કી હકીકત કો દુઆઓં કે જરીયે રો-રોકર અલ્લાહ સે ખૂબ માંગે

(દૂસરા જુઝ હે) ઝિક્ર

ઝિક્ર સે યે ચાહા જાતા હૈ કે હમારે અંદર અલ્લાહ કા ધ્યાન પૈદા હોજાયે

મખ્લૂક કી મશગૂલી ચાહે જાઈજ યા હલાલ હી ક્યૂં ન હો દિલ પર જરૂર અષર કરતી હે. ઉસ અષર કા નામ ગફલત હે. ઉસ ગફલત કો દૂર કરને કે લિએ અલ્લાહ કે ઝિક્ર કી જરૂરત હૈ.

હર ચીજ કો સાફ કરને કે લિયે કોઈ ન કોઈ ચીજ મૌજુદ હોતી હે જૈસે બદન ઔર કપળે કો સાફ કરને કે લિયે સાબુન હોતા હે, ઔર લોહે કે ઝંગ કો દૂર કરને કે લિયે આગ કી ભટ્ઠી કી જરૂરત હોતી હે. ઈસીતરહ દિલ કી ગફલત કો દૂર કરને કે લિયે અલ્લાહ કે ઝિક્ર કી જરૂરત હોતી હૈ.

હાસિલ કરને કા તરીકા

ઝિક્ર કી હકીકત કો હામારી જીંદગી મેં લાને કે લિયે

તીન લાઈન કી મહેનત હે.

પેહલા કામ : લોગો મેં ચલ ફિર કર ઝિક્ર કી ખૂબ દઅવત દી જાયે.

(૧) હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ કા ઈરશાદ હે : જન્નત મેં જાને કે બાદ એહલે જન્નતી કો કિસી ભી ચીજ કા કલક ઔર અફસોસ નહી હોગા, બજુઝ ઉસ ઘડી કે જો દુનિયા મેં અલ્લાહ કે ઝિક્ર કે બગૈર ગુજાર દી હોગી. (બયહકી)

(૨) હુઝૂર સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ કા ઈરશાદ હે : અલ્લાહ કે ઝિક્ર સે બઢકર કિસી આદમી કા કોઈ અમલ અજાબે કબ્ર સે જીયાદહ નજાત દેને વાલા નહી હે.

(૩) એક સહાબી રદિ.ને અર્જ કિયા યા રસૂલલ્લાહ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ અહકામ તો શરીઅત કે બોહત સે હે (જીનપર અમલ તો જરૂરી હે લેકિન) મુજે કોઈ ઐસા અમલ બતા દીજીયે જીસ કો મેં અપના મામૂલ બનાલૂં. આપ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ ને ઈરશાદ ફરમાયા : તુમ્હારી જુબાન અલ્લાહ કે ઝિક્ર સે હર વક્ત તર રહે. (તિરમિઝી શરીફ)

દૂસરા કામ : અમલી મશ્ક કરના.

❖ સુબહ શામ કી તસ્બીહાત કો પાબંદી કે સાથ, કિબ્લારૂખ બેઠ કર,

માને કો સમજકર, અલ્લાહ કે ધ્યાન કે સાથ પૂરીકરે.

◈ કુર્આનેપાક કી તિલાવત આદાબ કી રીઆયત કરતે હુએ તરતીલ ઔર તજવીદ કે સાથ કરને કા એહતેમામ કરે.

◈ મોકા મહલ,ખલ્વત ઓર જલ્વત કી મસ્નૂન દુઆઓં કા એહતે-મામ કરે.

તીસરા કામ : દુઆ કરના.

ઝિક્ર કી હકીકત કો દુઆઓં કે જરીયે રો-રોકર અલ્લાહ સે ખૂબ માંગે

(ચોથી સિફત) ઈકરામે મુસ્લિમ

ઈકરામે મુસ્લિમ સે યે ચાહા જાતા હૈ કે હમારે અંદર ઔર પૂરી ઉમ્મત કે અંદર જોળ પૈદા હો જાયે.

હક સે જીયાદહ દેનેકા નામ ઈકરામ હૈ. લેહાજા હમ અપને હક કી રિઆયત કરતે હુએ, દૂસરોં કે હક કો અદા કરને વાલે બનેં. હકદાર કો હક તો દેનાહી હૈ, ઈસ મે દો બાતેં હૈ, એક હૈ અખ્લાક, ઔર દૂસરા હૈ મામલાત. અખ્લાક ઔર મામલાત કી દુરૂસ્તી સે આપસ મેં જોળ પૈદા હોગા, ઔર ગૈરોં કે ઈમાન મેં દાખિલ હોનેકી રાહેં ખુલેગી

નમાઝ હમ મસ્જિદ મેં પઢતે હૈ, રોજહ હમારે અંદર હોતા હૈ ઔર જકાત સિર્ફ ઈમાન વાલે કો દી જાતી હૈ ઔર હજ કે ઈલાકે મેં ગૈરોં કા જાના મના હૈ. ઈસલિએ ગૈર તો હમારે અખ્લાક ઔર મામ-લાત સે હી મુતઅષ્ષિર હોંગે.

મામલાત કે બિગડને સે નેકિયાં દૂસરોં કી હોજાયેગી, ઔર મામલાત કી દુરુસ્તી સે, નેકીયોં કી હિફાજત હોગી, ઔર હમારે અંદર ઈકરામ કા જઝબા પૈદા હોગા.

હાસિલ કરને કા તરીકા

ઈકરામ કી સિફત કો હમારી જીંદગી મેં લાનેકે લિયે તીન લાઈન કી મહેનત હૈ.

પહેલાકામ : લોગો મેં ચલફિર કર ઈકરામ કી ખૂબ દઅવત દીજાયે

(૧) હુઝૂર ﷺ કા ઈરશાદ હૈ :વોહ શખ્સ જો હમારે બળોં કી તાઝીમ ન કરે. હમારે બચ્ચોં પર રહમ ન કરે,ઔર હમારે ઉલમા કી કદર ન કરે, વોહ હમારી ઉમ્મત મેં સે નહી હૈ. (મુસ્નદે અહમદ)

(૨) હુઝૂર ﷺ કા ઈરશાદ હૈ : મખ્લૂક સારી કી સારી અલ્લાહ તાલા કી અયાલ હૈ,પસ અલ્લાહ તઆલા કો વોહ શખ્સ બહોત મહબૂબ હૈ. જો ઉસ કી અયાલ કે સાથ એહસાન કરે. (મિશ્કાત શરીફ)

(૩) હુઝૂર ﷺ કા ઈરશાદ હૈ : જો શખ્સ અપને ભાઈ કે કિસી કામ મેં ચલે ફિરે ઔર કોશિશ કરે ઉસકે લિયે દસ બરસ કે એઅતેકાફ સે અફઝલ હૈ.

દૂસરા કામ : અમલી મશ્ક કરના.

◈ હર મુસલમાન પર, ઈઝઝત કી નિગાહ ડાલને કી મશ્ક કરે. ◈ ગેરોં સે અચ્છા સુલૂક કરે.◈ હરએક કે હુકૂક કો જાનકર અદા કરે. ◈ અપની ઝાત સે કિસી કો તકલીફ ન પહોંચાએ. સબ કો ફાઈદા પહોંચાયે ◈ ગુનેહગાર સે નફરત ન કરે, બલ્કે ગુનાહોં સે નફરત કરે.◈ જો અપને લિયે પસંદ કરે વોહી અપને ભાઈ કે લિયે પસંદ કરે.

તીસરા કામ : દુઆ કરના.

ઈકરામ કી હકીકત કો દુઆઓં કે જરીયે રો-રોકર અલ્લાહ સે ખૂબ માંગે

(પાંચવી સિફત) ઈખ્લાસે નિય્યત

ઈખ્લાસે નિય્યત સે યે ચાહા જાતા હૈ કે હમારે અંદર લિલ્લાહિયત પૈદા હોજાયે.

યાની હમ જોભી અમલ કરેં ખાલિસ અલ્લાહ કો રાજી કરને કે લિયે કરે ઉસ મેં દિખલાવા ન હો, કિસી દૂસરે કો રાજી કરને કે લિયે ન હોં.હમ જોભી અમલ કરતે હૈં વોહ સહી હૈ યા ગલત,ઉલમા હી બતા સકતે હૈં. ઔર અમલ મે ઈખ્લાસ હૈ યા નહી હૈ અલ્લાહ હી જાનતે હૈં, લેકિન અલ્લાહ ઉસ વકત બતલાએંગે જબ અમલ કરને કા વકત હાથ સે નિકલ ચુકા હોગા. ઈખલાસ બળી લતીફ શૈ હૈ આખિર મેં આતા હૈ ઔર સબ સે પહેલે ચલાજાતા હૈ. અલ્લાહ બહોત બેનિયાજ હૈ, શિર્ક વાલે અમલ કબૂલ નહી કરતે. બળે-બળે અમલ નિય્યત કી ખરાબી કી વજહ સે મરદૂદ કરાર દીયે જાતે હૈં.કયામત મેં સબસે પહેલે જીન લોગોં કા હિસાબ હોગા. ઉન મેં શહીદ, સખી, ઔર આલિમ હોંગે, જીન કો નિય્યત કી ખરાબી કી વજહ સે જહન્નમ મેં ફેંક દિયા જાએગા.

હાસિલ કરને કા તરીકા

ઈખ્લાસ કી હકીકત કો હમારી જીંદગી મેં લાનેકે લિયે તીન લાઈન કી મહેનત હૈ

પહેલા કામ : લોગોમેં ચલફિર કર ઈખ્લાસ કી ખૂબ દઅવત દીજાયે

(૧) હુઝૂર ﷺ કા ઈરશાદ હે : ઈખ્લાસ વાલોં કે લિએ ખુશહાલી હો કે વોહ હિદાયત કે ચિરાગ હૈં, ઉન કી વજહ સે સખ્ત સે સખ્ત ફિત્ને દૂર હો જાતે હૈં(બયહકી શરીફ)

(૨) હુઝૂર ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા : ઈસ ઉમ્મત કો રફઅતો, ઈઝઝાત ઔર દીન કે ફરોગ કી બશારત સુના દો, લેકિન દીન કે કિસી કામ કો જો શખ્સ દુનિયા કે વાસ્તે કરે,આખેરત મેં ઉસ્કા કોઈ હિસ્સા નહીં.

(૩) હુઝૂર ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા : મુજે તુમપર સબ સે જીયાદહ ખોફ શિર્કે અસ્ગર કા હે,સહાબા રદિ.ને અર્ઝ કિયા શિર્કે અસ્ગર કયા હૈ ? આપ ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા દિખ્લાવે કે લિયે અમલ કરના.

દૂસરાકામ : અમલી મશ્ક કરના.

◈ હર અમલ કે વકત અપની નિય્યત કો દુરૂસ્ત કરે.◈ અમલ શરૂ કરે તો સોચે, કે યે કામ મેં કિસ કે લિયે કર રહા હું.નમાઝ કે અલાવહ તમામ અમલ કે દરમ્યાન મેં ભી સોચે કે યે કામ કિસ કે લિયે હો રહા હૈ ઔર આખિર મેં ભી સોચે યે કામ કિસ કે લિયે હુઆ.◈ અગર જવાબ હો અલ્લાહ કે લિયે તો શુક્ર અદા કરે ઔર ઈસ્તિગફાર કરે કે જૈસા હક થા વૈસા અદા ન હો સકા. કયૂં કે બદ નિય્યતી સે અમલ મરદૂદ હો જાતા હૈ ઔર બે નિય્યતી સે અમલ ફાસિદ હો જાતા હૈ.◈ રોજાના કોઈ એક અમલ ઐસા કરે જીસ કો અલ્લાહ ઔર ઉસ કે ફરિશ્તોં કે સિવા કોઈ ન દેખે.

તીસરા કામ : દુઆ કરના

ઈખ્લાસકી હકીકત કો દુઆઓંકે જરીયે રો-રોકર અલ્લાહ સે ખૂબ માંગે

(છઠ્ઠી સિફત) દઅવતે ઈલલ્લાહ

દઅવતે ઈલલ્લાહ સે યે ચાહા જાતા હૈ કે હમારે જાન ઔર માલ કી તરતીબ સહી હો જાયે.

હર ઈન્સાન કો અલ્લાહ ને દો નેઅમતેં દી હૈ,જાન ઔર માલ,મોમિન કે જાન ઔર માલ કો અલ્લાહ ને જન્નત કે બદલે મેં ખરીદ લિયા હૈ. જાન ઔર માલ અલ્લાહ કી દી હુઈ અમાનત હૈ.ઈસે હમ અપની મરજી કે મુતાબિક ઈસ્તેમાલ કરેંગે તો કુર્આને પાક કે ફૈસલે કે ખિલાફ હોગા. જબતક ઉમ્મત કે જાન ઔર માલ કા ઈસ્તેમાલ સહી થા. દીન દુન્યા મેં સરસબ્જ ઔર શાદાબ થા.જબ સે જાન ઔર

માલ કા ઈસ્તેમાલ ગલત તરીકે સે હોનેલગા તો ગૈર મહેસૂસ તરીકે સે દીન જીંદગીયોં મે સે નિકલતા ચલા ગયા.

સીરત કો ઉઠાકર દેખો કે હુઝૂર ﷺ ને ઔર સહાબા રદિ.ને જાન ઔર ઔર માલ કહાં લગાયા? પતા ચલેગા કે અપને આપ કો સબ સે જીયાદહ દીનપર લગાયા, ફિર બીવી બચ્ચોં પર લગાયા, ઔર વહાં સે વકત બચા તો અપની કમાઈ પર લગાયા. ઔર જો કુછ કમાયા ઉસ કો જીયાદહ સે જીયાદહ દીનપર લગાયા, વહાં સે બચા તો બીવી બચ્ચોં પર લગાયા, ઔર વહાં સે બચા તો અપને આપ પર લગાયા. ઈસ તરહ દીન કી મહેનત કરેંગે તો અલ્લાહ તાલા બગૈર મહેનત કે માલ દેંગે, ઔર બગૈર માલ કે ચીજેં દેંગે ઔર બગૈર ચીજોં કે કામ બનાએંગે.

હમારી જાન ઔર માલ કી તરતીબ સહી હોજાયે ઉસ કે લિયે બઝુર્ગાને દીન ને એક તરતીબ બતાઈ હૈ. જીંદગી કી મશ્ગૂલી મેં સે નિકલ કર, જલ્દ સે જલ્દ ચાર મહીને અલ્લાહ કે રાસ્તે મેં લગાએ. ઔર ઉસ કે નૂર કો બાકી રખને કે લિએ, હર સાલ સાલીસ દિન લગાએ ઔર ઈસ કે નૂર કો બાકી રખને કે લિએ મકામી પાંચ કામ પાબંદી કે સાથ કરે.

હાસિલ કરને કા તરીકા

દઅવતે ઈલલ્લાહ કી હકીકત કો હમારી જીંદગી મેં લાને કે લિયે, તીન લાઈન કી મહેનત હૈ.

પહેલા કામ : લોગો મેં ચલ ફિર કર અલ્લાહ કે રાસ્તે મેં નિકલને કી ખૂબ દઅવત દીજાયે.

(૧) હુઝૂર ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા : અલ્લાહ કે રાસ્તે મેં થોળી દેર ખળા રહેના શબે કદ્ર મેં, હજરે અસ્વદ કે સામને ઈબાદત કરને સે બેહતર હૈ. (ઈબ્ને હિબ્બાન)

(૨) હુઝૂર ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા : એક સુબ્હ યા એક શામ અલ્લાહ કે રાસ્તે મેં નિકલ જાના, દુનિયા ઔર માફીહા સે બેહતર હૈ. (બુખારી)

(૩) હુઝૂર ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા : થોડી દેર કા અલ્લાહ કે રાસ્તે મેં ખળા હોના, અપને ઘર કી સત્તર (૭૦)સાલ કી નમાઝ સે અફઝલ હૈ.

દૂસરા કામ : અમલી મશ્ક કરના.

◆ હરસાલ ચાલીસ દિન કા એહતેમામ કરે ◆ મકામી કામ પાબંદી કે સાથ કરે. ◆ આનેવાલી જમાઅત કી નુસ્રત કરે. ◆ હફ્તેવારી

ઈજતેમા મેં તઆમ ઔર કયામ કે સાથ શિર્કત કરે. મશ્વરે, જોડ ઔર ઈજતેમા મેં પાબંદી કે સાથ શિર્કત કરે.

તીસરા કામ : દુઆ કરના

દઅવતે ઈલલ્લાહ કી હકીકત કો દુઆઓં કે જરિયે રો-રોકર, અલ્લાહ સે ખૂબ માંગે.

ખુલાસહ

યે છે સિફાત સિર્ફ બયાન કરને કે લિએ નહીં હૈ બલ્કે મહેનત કર કે અપની જીંદગી મેં લાના હૈ,ઈસલિએ જબ ભી દઅવત દે,તો છે સિફાત કી હકીકત કો સામને રખકર દઅવત દે, બાત કરનેવાલે કે સામને અગર છે સિફાત કી હકીકત ન હોગી, સિર્ફ છે સિફાત કા ઈલ્મ હોગા તો ઉસ ઈલ્મ કી વજહ સે દૂસરોં કી ઈસ્લાહ કી નિય્યત હો જાએગી, અપની ઈસ્લાહ કી નિય્યત ન રહેગી. જીસ કી વજહ સે ખુદ ઉસ કી અપની દઅવત સે ઉસ કા યકીન નહીં બનેગા ઔર દૂસરોં પર ઉસ કી દઅવત કા અષર ભી નહીં હોગા.

અગર દૂસરોં કી ઈસ્લાહ કી નિય્યત હોગી તો દો બાત કે અલાવહ તીસરી બાત ન હોગી,યા તો લોગ દઅવત કબૂલ કરલેંગે, યા ઈનકાર કરેંગે. અગર બાત કબૂલ કરલી તો દઅવત દેને વાલે મેં ઉજબ ઔર કિબ્ર આયેગા,ઔર અગર બાત કો કબૂલ નહીં કિયા તો ગુસ્સા આયેગા,યા માયૂસી આયેગી. ઔર જબ માયૂસી આએગી તો ખુદ કામ કો હી છોળ બેઠેગા.

અસલ મેં દઅવત કે જરીયે સે અપને યકીનોં કી તબ્દીલી મક-સૂદ હૈ ઈસલિએ જીસ સિફાત કી દઅવત દે તો ઉસ સિફાત કી હકીકત કો સામને રખકર દઅવત દે અપને યકીન કી તબ્દીલી કી નિય્યત સે જબ દઅવત દેંગે,તો અલ્લાહ પાક ઉસ દઅવત મેં વોહ તાષીર પૈદા કરેંગે જો દૂસરોં કી હિદાયત કા જરીયા બનેગી. ઔર ઉસકી અપની દઅવત મેં કોઈ કમી નહી આયેગી.

મલફુઝાત હઝરત મૌલાના સઅદ સાહબ દા.બ.

જો બાત મુનાસિબ હૈ વોહ હાસિલ નહીં કરતે
જો અપની ગિરહ મેં હૈ ઉસે ખો ભી રહે હૈં
બે ઈલ્મ ભી હમલોગ હૈં ઔર ગફલતભી હૈ તારી
અફસોસ કે અંધે ભી હૈં ઔર સો ભી રહે હૈં

તર્કે લાયાની

◈ યાની એસે કામોં, ઔર એસી બાતોં સે બચના, જીસ સે ન દુનિયા કા ફાઈદા હો, ઔર ન દીન કા.

◈ જીસ તરહ બીમાર આદમી કો દવા કે સાથ પરહેજ બતાયા જાતા હૈ તાકે જલ્દી સિહહત મિલે ઔર તંદુરસ્તી બઢે. ઈસી તરહ ઈન છે સિફાત કે જરીયે જો દીન હમારી જીંદગી મેં આ રહા હૈ, ઉસકી હિફાઝત કે લિયે ગુનાહોં કે સાથ-સાથ ફુજૂલ કામ ઔર ફુજૂલ બાતોં સે બચે, તાકે નેકિયોં કી હિફાજત હો ઔર નેકિયો મેં બઢોતરી હો.

◈ ફુજૂલ બાત નેકિયોં કો ઈસ તરહ ખા જાતી હૈ,જીસ તરહ આગ સુકી લકળી કો ખા જાતી હૈ. યા જૈસે ઉસ્તુરા બાલોં કો ઉળા દેતા હૈ.

◈ હુઝૂર ﷺ કા ઈરશાદ હૈ : જો અલ્લાહ પર, ઔર આખેરત કે દિનપર ઈમાન રખતા હો ઉસકો ચાહિયે કે ખૈર કી બાત કહે,યા ખામોશ રહે. (બુખારી શરીફ)

◈ હુઝૂર ﷺ કા ઈરશાદ હૈ : જો શખ્સ દો ચીજોં કા જીમ્મા લે-લે, (કે ગલત જગહ પર ઈસ્તેમાલ નહીં કરેંગે તો) મેં ઉસકે લિયે જન્નત કા જામિન હું એક જબાન, દૂસરી શર્મગાહ.(બુખારી શરીફ)

◈ હુઝૂર ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા : આદમી સિર્ફ લોગોં કો હસાંને કે લિયે કોઈ એસી બાત કેહ દેતા હૈ, જીસ મેં કોઈ હરજ્ નહીં સમજતા, લેકિન ઉસ કી વજહ સે જહન્નમ મેં જમીન આસમાન કે દરમ્યાની ફાસલે સે ભી જીયાદહ ગેહરાઈ મેં પહોંચ જાતા હૈ. (મુસ્નદે અહમદ)

◈ હુઝૂર ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા : બંદા જબ તક અપની જુબાન કી હિફાજત ન કરલે ઈમાન કી હકીકત કો હાસિલ નહીકર સકતા.

◈ હઝરત સુલેમાન અલ.સે નકલ કિયા ગયા હૈ કે અગર કલામ (બાત કરના) ચાંદી હૈ, તો સુકૂત (ચુપ રેહના) સોના હૈ.

◈ હઝરત ઉમર રદિ. ફરમાતે હૈં.◈ જો શખ્સ ફુજૂલ કલામ (બાત) છોળદેતા હૈ ઉસકો હિકમત અતા કી જાતી હૈ. ◈ જો શખ્સલ ફુજૂલ દેખના છોળ દેતા હૈ,ઉસે ખુશૂએ કલ્બ ઈનાયત કિયા જાતા હૈ. ◈ જો શખ્સ ફુજૂલ ખાના પીના તર્ક કરદેતા હૈ ઉસે ઈબાદત કી લઝઝત હાસિલ હોતી હૈ. ◈ જો શખ્સ હંસી તર્ક કરદે તો ઉસકો રોઅબ, ઔર દબદબા અતા કિયા જાતા હૈ. ◈ જો શખ્સ મજાક ઔર બેજા દિલ્લગી તર્ક કરદેતા હૈ તો ઉસકે દિલ મેં ઈમાન કા નૂર જલ્વાગર હોતા હૈ

મકામી પાંચ કામ

રોજાને કે તીન કામ

(૧) કિસી ભી એક નમાઝ કે બાદ મસ્જિદવાર જમાઅત કે સાથ, અપની જાત સે લેકર, અપના ઘર, અપની બસ્તી, પૂરી દુનિયા, બલ્કે કયામત તક આનેવાલે ઈનસાનોં કી જીંદગી મેં, સો ફીસદ દીન હકીકત કે સાથ કૈસે આજાયે, ઉસકી ફિક્રોં કો લેકર મશ્વરે મેં બેઠના તકાજોં કો ઘર સે સોચકર જાના, ઔર અપને જીમ્મે જોભી તકાજા આયે ઉસ કો પૂરા કરને કી નિય્યત કે સાથ મશ્વરે મેં બેઠના. ગુજીશ્તા કલ કી કારગુજારી લેના, ઔર આઈન્દહ કલ કે તકાજોં કો બાંટના. ઔર કમ સે કમ વકત મેં ઈસ કામ કો પૂરા કરના.

(૨) મસ્જિદ કી આબાદી કે લિયે, ઔર મશ્વરે કે તકાજોં કો પૂરા કરને કે લિયે ઢાઈ ઘંટે ફારીગ કરના. જીસ મેં તીન અમલ યાની તાલીમ ઔર ઈસ્તિકબાલ કે સાથ ઘર-ઘર કી મુલાકાત કરના, જીસ મેં ઈસ બાત કી ફિક્ર કરના કે, ◈ ઘર કે સબ લોગ નમાઝી બનજાયે ◈ સબકી નમાઝ સહી હાજાયે, ◈ સબ તિલાવત કરનેવાલે બનજાયે ◈ જો જમાઅત આએ ઉસ કા સાથ દેને વાલે બનજાયે. ◈ મર્દ સબ જમાઅત મેં જાનેવાલે બન જાયે. ◈ મસ્જિદ મેં જો તાલીમ હો રહી હો ઉસકી દઅવત દે ◈ જો સાથી જમાઅત મેં ગએ હોં, ઉનકે ઘર કી ખબર ગીરી કરના ◈ બસ્તી મેં કોઈ બીમાર હો, ઉસ કી બીમાર પુર્સી કરના. ◈ મર્હુમ કે ઘરવાલોં કી તાઅજીયત કરના ◈ તશ્કીલ કરના ◈ ઔર વસૂલ કરના, અગર ઈસ તરતીબ સે કામ હુવા તો મુલ્કોં કે તકાજે અપની મસ્જિદ સે પૂરા કર સકેંગે.

(૩) ચાર મહીને ઔર ચાલીસ દિન કી જામાઅતેં અપની મસ્જિદ સે તકાજે પર નિકાલ સકે ઉસ કે લિયે ઘર કા માહોલ ઔર ખુસૂસન મસ્તૂરાત કા જહેન બનાના ભી બોહત જરૂરી હે, ઈસ કે લિયે રોજાના દો તાલીમ પાબંદી સે કરના. (૧) એક મસ્જિદ કી તાલીમ, જીસ મેં ફજાઈલ કી તમામ કિતાબો મેં સે મૌકા બ મૌકા થોળા થોળા પઢના ઔર મોહતાજ બનકર સુનના.

ઔર દૂસરી તાલીમ અપને ઘર મેં કરના, ઘર કી તાલીમ ખુદ કરે ઔર પાબંદી સે જુળે, તાલીમ મેં ઘરકી તમામ મસ્તૂરાત કો ઔર તમામ

બચ્ચોં કો શરીક કરે, યહાંતક કે દુધ પીતે બચ્ચે કો ભી માં અપની ગોદ મે લેકર બેઠે, જીસ મેં કુર્આન કે ઓર છે સિફાત કે મુજાકરે કે સાથ સાથ, વુઝૂ, ગુસલ ઓર નમાઝ કે ફરાઈઝ, વાજેબાત, સુન્નતે મકરૂહાત, ઓર ફાસિદ કરનેવાલી ચીજોં વગૈરહ કે મુજાકરે ભી વકતન ફ વકતન કરે. ઓર હર હફતે જહાં પર મસ્તૂરાત કી તાલીમ હોતી હે ઉસમેં ભી પાબંદી કે સાથ ભેજે, ઈસ સે મસ્તૂરાત મે અમલ કા શોક પૈદા હોગા, ઓર દીનદારી આયેગી, ઓર મર્દો કે લિએ દઅવત કે કામ મેં મદદગાર સાબિત હોગી.

હફતે કા એક કામ

(૪) હફતે મેં દો ગશ્ત કરના, એક અપની મસ્જિદ કા, એક પળોસ કી મસ્જિદ કા જો મશ્વરે સે તે હો, જીસ મેં દો નમાઝો કે બીચ કા વકત ફારિગ કરે ઓર ચાર અમલોં કે સાથ કરે. દૂસરી મસ્જિદ કે ગશ્ત મેં શરીક હોને કે લિયે સબ સાથી અપની મસ્જિદ મેં જમા હોકર જમાઅત કી શકલ મેં દૂસરી મસ્જિદ મેં પોંહચે. દૂસરી મસ્જિદ મેં અગર ગશ્ત નહી હોતા હો, યા પાંબદી કે સાથ નહીં હોતા હો તો ગશ્ત કે દિન હી પહોંચે, ઓર સાથ દેકર ઓર તરગીબ દેકર પાબંદી સે ગશ્ત કરને પર ઉભારે, અગર પાબંદ હોજાયે, યા પાબંદી સે ગશ્ત હોરહા હો તો વહાંપર ગશ્ત કે દિન ન જાયે, બલ્કે ગશ્ત કે દિન કે અલાવહ કે દિન મેં જાકર, ઉનકો સાથ રખે, ઓર ગશ્ત કે તમામ ઉમૂર ખુદ કર કે ઉન કો બતાયા જાયે, જબ સીખ જાએ તો દૂસરી મસ્જિદ તે કરે.

મહીને કા એક કામ

(૫) સત્તાઈસ દિન મેહનત કર કે તીન દિન કી અપની જમાઅત ખુદ બનાયે, ઓર હફતા તે કરકે મશ્વરે સે આસ પાસ મેં જહાં જાના તે હો અલ્લાહ કે રાસ્તે મેં નિકલ જાયે. તા કે સત્તાઈસ દિન મેં જો ગફ્લત ઓર ગંદગી દિલ મે પૈદા હુઈ હૈ, વોહ નિકલ જાયે, ઓર દિલ ફિર સે બંદગી કે કાબિલ હોજાયે ઓર ઈસી કે સાથસાથ આસ પાસ કે ગાવું કી ફિકર ભી હોજાયે, ઓર ઈનહી ફિક્રો કી બુન્યાદ પર અલ્લાહ તાલા સાલ મેં ચાર માહ, યા ચાલીસદિન કે લિયે મુલ્ક ઓર બેરૂન મુલ્ક મેં જાને કી તોફીક કે સાથ સાથ અસ્બાબ ભી પૈદા ફરમા દે.

સુન્નતેં

ચોબીસ ઘંટે કે એતબાર સે હમ જોભી અમલ (કામ) કરેં, અગર ઉસ અમલ કો અલ્લાહ કે હુકમ કે મુતાબિક ઔર હુઝૂર ﷺ કે તરીકે કે મુતાબિક ઔર અલ્લાહ કો રાઝી કરને કે લિયે કરેંગે તો વોહ અમલ મકબૂલ હોગા, ઔર દીન બનેગા, ઔર ઈસી કે ઉપર દુનિયા ઔર આખેરત કી કામ્યાબી કા દારોમદાર હે, ઈસલિએ હર અમલ કા સુન્નત તરીકા ઔર મોકા, મહલ કી દુઆયેં લિખી જા રહી હે. અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝઝત હમ સબ કો ઈન બાતોંપર અમલ કરને કી તોફીક અતા ફરમાયે. આમીન.

ખાને કી સુન્નતેં ઔર આદાબ

➤ ખાને સે પહેલે યે નિય્યત કરે કે ખાને સે જો તાકત આયેગી, ઉસે અલ્લાહ કે અહકામ પૂરા કરને પર ખર્ચ કરૂંગા ઔર યે સોચે કે ખાને સે પેટ નહી ભરતા બલ્કે અલ્લાહ ભરતે હૈં

➤ સબ સે પહેલે દોનાહાથ પોહચોતક ધોયે. (હાથ કો પૂંછે નહી) ઔર કુલ્લી કરે. (તિરમિઝી શરીફ)

➤ દસ્તરખાન બિછાકર ખાના ખાયે. (બુખારી શરીફ)

➤ તીન તરીકો મેં સે કિસી એક તરીકે પર બેઠે. એક જાનૂ, દો જાનૂ ઔર ઉકળુ યાની દોનોં ઘુટને ખળે હોં, ઔર સૂરીન જમીન પર હો.

➤ ઉંચે આવાજ સે 'બિસ્મિલ્લાહિ વ-અલા બરકતિલ્લાહ' પઢકર ખાના શુરૂ કરે. (અબૂદાવૂદ શરીફ)

➤ દાહને હાથ સે ખાના ખાયે. (બુખારી શરીફ)

➤ ખાના એક કિસમ કા હોતો અપને સામને સે ખાયે. (બુખારી)

➤ અગર કોઈ લુકમા ગિર જાએ તો ઉઠાકર સાફ કર કે ખાયે. ટેક લગાકર ન ખાયે. (મસ્લિમ શરીફ)

➤ ખાને મેં કોઈ ઐબ ન નિકાલે.

➤ અગર શુરૂ મેં 'બિસ્મિલ્લાહ' પઢના ભૂલ જાયે તો યે પઢલે, 'બિસ્મિલ્લાહિ અવ્વલહુ વ આખિરહુ.' (અબૂ દાવૂદ શરીફ)

➤ અલ્લાહ કા ઝિક્ર કરતે હુએ ખાયે, ગમ કી બાતેં ન કરે.

➤ ખાને કે વકત બિલકુલ ખામોશ રહેના મકરૂહ હૈ. (શામી)

➤ ખાના સબ મિલકર ખાયે ઉસ મેં બરકત હોતી હૈ. (અબૂ દાવુદ)

> સાથી કી રીઆયત કે સાથ એહતેરામ કરતે હુએ ખાના ખાયે.
> બરતન કે દરમ્યાન સે ન ખાયે કયૂં કે દરમ્યાન મેં બરકત નાજીલ હોતી હૈ.
> જુતા ઉતારકર ખાના ખાયે (દારમી)
> તીન ઉંગ્લિયોં સે ખાના ખાયેં યાની બીચ કી ઔર શહાદત કી ઉંગલી ઔર અંગૂઠે સે.
> દૂસરે કે સાથ ખાના ખા રહે હોં તો, જબ તક વોહ ખાના ખાતા રહે, અપના હાથ ન રોકે· (ઈબ્ને માજા)
> જબ ખાના ખા ચુકો, તો બરતન કે ઉસ હીસ્સે કો બરાબર સાફ કરલો, જહાંપર હમને ખાના ખાયા હૈ તો બરતન ઉસકે લિયે દુઆએ મગફેરત કરતા હૈ.
> હાથ ધોને સે પહેલે અપની ઉંગ્લિયાં ચાટ લો, પહેલે બીચ કી ફિર શહાદત કી, ફિર અંગુઠા. (મુસ્લિમ શરીફ)
> પહેલે દસ્તરખાન ઉઠાયે, ફિર ખુદ ઉઠે.
> જબ દસ્તરખાન ઉઠને લગે તો યે દુઆ પઢે 'અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ હમ્દન્ કષીરન્ તૈય્યિબમ્ મુબાર-કન્ ફિહિ ગય્-ર મુકફફિન્ વ લા મુવદ્દઈન વ લા મુસ્તગ્નન અન્હુ રબ્બના' તરજુમાઃ સબ તારીફ અલ્લાહ કે લિયે હે, ઐસી તારીફ જો બહોત પાકીજા ઔર બા બરકત હો, એ હમારે રબ ! હમ ઈસ ખાને કો કાફી સમજકર, યા બિલકુલ રૂખ્સત કર કે, યા ઈસ સે ગૈર મોહતાજ હોકર નહીં ઉઠ રહે હૈં.
> ખાના ખાને કે બાદ હાથ ધોયે. ઔર કુલ્લી કરે.
> ખાના ખા કર મસ્જિદ કે રૂમાલ સે હાથ સાફ ન કરે.
> ખાને કે બાદ કી દુઆ પઢે, 'અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિલ્લઝી અત્ અમના વ સકાના વ-જ-અલના મિનલ્ મસ્લિમીન.' તરજુમા : સબ તારીફ અલ્લાહ કે લિયે હૈ, જીસને ખિલાયા, પિલાયા ઔર મુસલમાન બનાયા
> ખાને કા હિસાબ ન હો ઉસકી દુઆ 'અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિલ્લઝી હુ-વ અશ્બ-અના વઅર્વાના વઅન્અમ્ અ-લય્ના વ અફ્ઝલ. તરજુમા : ઉસ અલ્લાહ કા (લાખ-લાખ) શુક્ર હૈ જીસને હમેં સૈર કિયા ઔર સૈરાબ કિયા, ઔર હમપર યે ફજલ ઔર ઈન્આમ ફરમાયા.
> જબ કિસી કી દઅવત ખાયે તો યે પઢે. 'અલ્લાહુમ્મ અત્ઈમ્ મન અત્-અ-મની વસ્કિ મન્ સકાની' તરજુમા : અય અલ્લાહ ! જીસ શખ્સને મુજે ખિલાયા તૂ ઉસ કો ખિલા ઔર જીસને મુજે પિલાયા તૂ ઉસે પિલા.

> બરતન કે દરમ્યાન સે ન ખાયે ક્યૂંકે દરમ્યાન મેં બરકત નાજીલ હોતી હૈ.

> મેજબાન કો યે દુઆ દે. 'અલ્લાહુમ્મ બારિક્ લહુમ્ ફીમા રઝક્-તહુમ્ ફગ્ફિર્ લહુમ્ વર્હમ્હુમ' તરજુમા : એ અલ્લાહ તૂને જો રિઝ્ક ઉનકો દિયા હૈ ઉસ મેં ઔર બરકત દે ઔર ફિર ઉન કી મગ્ફેરત ફરમા ઔર ઉન પર રહમ કર. (હિસ્ને હસીન)

> ખાને સે પહેલે હાથ ધોના ગુરબત દૂર કરતા હૈ, ઔર ખાને કે બાદ હાથ ધોના રંજ દૂર કરતા હૈ.

> જીસ ખાને પર બિસ્મિલ્લાહ ન પઢી જાએ, શૈતાન ઉસપર કબજા કરલેતા હૈ,

> હઝરત અબૂ હુરૈરહ રદિ.સે રિવાયત હૈ કે એક ઉંગલી સે ખાના શૈતાન કી આદત હૈ. દો સે ખાના મુતકબ્બેરીન કી આદત હૈ. ઔર તીન ઉંગ્લિયોં સે ખાના હઝરાતે અંબિયા અલ.કી આદત હૈ.(જમઉલ વસાઈલ) ઔર મુલ્લાઅલી કારી રહ.ને લીખ્ખા હૈ કે પાંચ ઉંગ્લિયોં સે ખાના હરીસોં કી અલામત હૈ.

પીને કી સુન્નતેં ઔર આદાબ

> દાહને હાથ સે પીયે ક્યૂં કે બાએં હાથ સે શૈતાન પીતા હૈ.(મસ્લિમ)

> બેઠકર પીયે. (મુસ્લિમ) > બિસ્મિલ્લાહ પઢકર પીયે. (બુખારી)

> તીન સાંસ સે પીયે ઔર તીનો મરતબા બરતન કો મુંહ સે અલગ કરે.

> દેખકર પીયે. > પીને કે બાદ અલ્હમ્દુલિલ્લાહ કહે. (બુખારી)

> બરતન કે તૂટેહુએ કિનારે કી તરફ સે ન પીયે.(અબૂદાવૂદ શરીફ)

> કોઈ ભી ઐસા બરતન હો જીસ સે દફઅતન પાની જીયાદહ આ-જાને કા એહતેમાલ હો,(જૈસે મશ્કીજા)યા યે અંદેશા હો કે ઈસ મેં કોઈ સાંપ,યા બિચ્છૂ હો જીસે બરતન સે મુંહ લગાકર પાની ન પીયે.

> પીને કી ચીજ અગર ગરમ હૈ તો ફૂંક મારકર ન પીયે.

> પાની ચૂસ કર પીયે ગટ-ગટ કી આવાજ ન હો.

> કોઈ ભી ચીજ અગર પી કર દૂસરોં કો દેના હો તો દાહની તરફ સે શુરૂ કરે. > પિલાને વાલા સબ સે અખીર મેં પીયે.(મુસ્લિમ શરિફ)

> પાની પીને કે બાદ યે દુઆ પઢે. અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિલ્લઝી સકાના અઝ્બન્ ફુરાતન્ બિરહ્મતિહી માઅન્ વ લમ્ યજ્અલ્હુ બિજુનુબિના મિલ્હન્ ઉજાજા.

તરજુમા : સબ તારીફ અલ્લાહ કે લિએ હૈ, જીસને અપની રહમત સે હમેં મીઠા, ખુશગવાર પાની પિલાયા, ઔર હમારે ગુનાહોં કે સબબ ઉસકો ખારા, કળવા, નહીં બનાયા.

દૂધ પીને કે બાદ યે દુઆ પઢે.

'અલ્લાહુમ્મ બારિક્ લના ફીહિ વઝિદ્‌ના મિન્હુ' (હિસ્ને હસીન) તરજુમા : એ અલ્લાહ ! તૂ ઈસ મેં હમેં બરકત અતા ફરમા, ઔર યે હમ કો ઔર જીયાદહ નસીબ ફરમા.

ઝમઝમ કા પાની યે દુઆ પઢકર પીયે.

અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અસ્અલુ-ક ઈલ્મન્ નાફિઅંવ વરિઝ્કંવ વાસિ-અંવ વ શિફાઅમ મિન્ કુલ્લિ દાઅ્'(હિસ્ને હસીન) તરજુમા : એ અલ્લાહ ! મૈં તુજ સે નફા પહોંચાને વાલે ઈલ્મ, ઔર ફરાખ રોજી ઔર હર બીમારી સે શિફા કા સવાલ કરતા હું.

નાખુન કાટને કી સુન્નતેં ઔર આદાબ

> દાહને હાથ કી શહાદત કી ઉંગલી સે શરૂ કરે,છોટી ઉંગલી તક. ફિર બાએં હાથ કી છોટી ઉંગલી સે શુરૂકરે અંગૂઠે તક, દાહને હાથ કે અંગુઠે પર ખતમ કરે.

> પાઉં મે દાહને પેર કી છોટી ઉંગલી સે શુરૂ કરે અંગૂઠે તક, ઔર બાએં પેર કે અંગૂઠે સે શુરૂ કરે ઔર છોટી ઉંગલી પર ખતમ કરે, (જીસ તરતીબ સે પેર કી ઉંગ્લિયો કા ખિલાલ કિયા જાતા હૈ.)

> નાખુન કો દાંતો સે કાટના મકરૂહ હૈ, ઉસસે બર્સ ઔર જુનૂન પૈદા હોતા હૈ.

> હુઝૂર ﷺ જુમ્અહ કે દિન નમાઝે જુમ્અહ સે પહેલે મૂંછ, ઔર નાખુનોં કો કાટતે થે. (શામી)

> જો શખ્શ જુમ્અહ કે દિન નાખુન કાટે, અગલી જુમ્અહ તક બલાઓં સે ઉસ કો અલ્લાહ તઆલા પનાહ દેંગે.

મોમિન જો ફિદા નકશે કદમે પાક નબી હો
હો ઝેરે કદમ આજ ભી આલમ કા ખઝીના
ગર સુન્નતે નબવી કી કરે પેરવી ઉમ્મત
તુફાં સે નિકલ જાએ ફિર ઉસકા સફીના

સોને કી સુન્નતેં ઔર આદાબ

➢ જબ સોને કા ઈરાદા કરે તો પહેલે વુઝૂ કરે, ઔર દો રકાત સલાતુત્તૌબા કી નિય્યત સે નફલ નમાઝ પઢકર અપને ગુનાહો કી માફી માંગે,અગર બાવુઝૂ સોને કે બાદ મૌત આગઈ તો શહાદત કા મરતબા મિલેગા. (અબૂદાવૂદ શરીફ)

➢ તીનબાર અપના બિસ્તર જાળ લે, (સિહાહે સિત્તા) મસ્જિદ મે હો તો હાથ ફેરલે.(મસ્જિદ મે મોટા કપડા બિછાકર સોયે, ઔર એતે-કાફ કી નિય્યત કરલે.)

➢ સોને સે પહેલે દૂસરે કપડે તબ્દીલ કરના સુન્નત હૈ.(જા.મઆદ)

➢ દોનો આંખો મે તીન-તીન સલાઈ સુરમા લગાકર સોયે.

➢ સોને સે પહેલે 'બિસ્મિલ્લાહ' પઢકર,દરવાજા બંધ કર દે.ચિરાગ બુજા દે,બરતન ઢાંક દે,ઢકકન ન હો તો ઉપર લકળી રખ દે.(સિહા.

➢ તહજ્જુદ મે ઉઠનેકે લિયે સૂરએ કહફ કી શુરૂ કી,ઔર આખિર કી દસ-દસ આયતે પઢલે,ઔર જીસ વકત ઉઠને કા ઈરાદા હો ઉસ કી નિય્યત કરકે સોયે. ઈન્શાઅલ્લાહ વકતપર આંખ ખુલ જાયેગી

સોને સે પહેલે કુછ ન કુછ પઢલિયા કરો.

➢ સૂરએ વાકેઆ પઢલે કભી ફાકા નહી આએગા.

➢ અલિફ-લામ-મીમ-સજદા ઔર સૂરએ મુલ્ક પઢલે. અઝાબે કબ્ર સે મહફૂજ રહેંગે. (તિરમિઝી શરીફ)

➢ સૂરએ બકરહ કા આખરી રૂકૂઅ પઢલે.(બુખારી શરીફ)

➢ આયતુલ કુર્સી પઢલે. જીસ સે અલ્લાહ તઆલા ઘર કી હિફાજત ફરમાતે હૈં, ઔર શૈતાન સે મહફૂજ રખતે હૈં, ઔર એક ફરિશ્તા ઉસ કે સિરહાને મુકર્રર ફરમાતે હૈં જો મૌત કે અલાવહ હર ચીજ સે ઉસ કી હિફાજત કરતા હૈ.

➢ સૂરએ ફાતેહા, ઔર ચારો કુલ પઢલે,(બુખારી) દુરૂદ શરીફ પઢે

➢ તીન બાર ઈસ્તિગ્ફાર પઢે. (તિરમિઝી શરીફ)

➢ તસ્બીહે ફાતિમા.તેતીસ મરતબા 'સુબ્હાનલ્લાહ' તેતીસ મરતબા 'અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ'ઔર ચૌતીસ મરતબા'અલ્લાહુ અકબર'પઢે.(મુસ્લિમ) જીસ સે દિનભર કી થકાન દૂર હોજાતી હૈ, ઔર બદન મે કુવ્વત આતી હૈ.

> ઈન સબ અવરાદો વજાઈફ કો પઢકર દોનોં હથેલી પર ફૂંક માર કર મુંહ સે શરૂ કરકે પૂરે બદન પર જહાં તક હાથ પહોંચ સકે ફેરલે.

> ઉસ કે બાદ દાહના હાથ દાહને ગાલ કે નીચે રખકર દાહની કરવટ પર કિબ્લા રૂખ હોકર સો જાયે (તિરમિઝી શરીફ) ઔર બાંયા હાથ બાંઈ રાન પર રખ્ખે ઔર પેર કો થોડા સા મોળ લે.

> ઔર યે દુઆ તીન મરતબા પઢે 'અલ્લાહુમ્મ કીની અજા-બ-ક યવ્-મ તબ્અષુ ઈબાદક્'. (અબૂ દાવૂદ) તરજુમા : એ અલ્લાહ ! તૂ મુજે અપને અજાબ સે બચાઈયો, જીસ દિન તૂ અપને બંદો કો (કબ્રોં સે) ઉઠાએ.

> ફિર યે દુઆ પઢે 'અલ્લાહુમ્મ બિસ્મિ-ક અમુતુ વ અહ્યા' (બુખારી) તરજુમા : એ અલ્લાહ ! મેં તેરે હી નામ પેર મરૂંગા ઔર (તેરે હી નામ પર) જીતા હું.

> સોતે મેં કોઈ અચ્છા ખ્વાબ દેખે ઔર આંખ ખુલ જાએ તો 'અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ' કહે ઔર ઉન લોગોં સે બયાન કરે જો હમ સે મહોબ્બત કરતે હોં. તાકે અચ્છી તાબીર દે. (બુખારી શરીફ)

> ઔર જબ બુરા ખ્વાબ દેખે તો અપની બાંઈ જાનિબ તીન મરતબા થુત-કાર દે યા થૂંક દે, યા ફૂંક માર દે. ઔર તીન મરતબા 'અઉઝુ' પઢે ઔર કરવટ બદલ દે. ઔર કિસી સે ખ્વાબ કા જીક ન કરે, તાકે વોહ ખ્વાબ કોઈ નુકસાન ન પહોંચાયે.

> જબ સોતે હુએ ડર જાયે યા ઘભરાહટ હો જાયે,યા નીંદ ઉચટ જાયે તો યે દુઆ પઢે 'અઉઝુ બિ-કલિમા-તિલ્લાહીત્તામ્મા-તિ મિન્ ગ-દબિહી વઈકાબિહી વ શર્રી ઈબાદિહી, વ મિન્ હ-મઝાતિશ્ શયાતીની વ અંય યહ્દુરૂન'. (તિરમીઝી શરીફ)તરજુમા : અલ્લાહ તઆલા કે પૂરે કલેમાત કે વાસ્તે સે,મૈં અલ્લાહ કે ગજબ સે, ઔર ઉસકે અજાબ સે ઔર ઉસ કે બંદો કે શર સે ઔર શૈતાનો કે વસ્વસો સે ઔર મેરે પાસ ઉનકે આને સે પનાહ ચાહતા હું.

> અગર મસ્જિદ મેં સોયે હોં,ઔર કોઈ હાજત પૈશ આયે તો અકેલા ન જાયે, બલ્કે કિસી સાથી કો સાથ લેકર જાયે. ઔર અગર ગુસલ કી હાજત પૈશ આજાયે તો કિસી કો ઉઠાકર ફૌરન મસ્જિદ સે નિકલ જાયે, ઔર ઉસી સાથી કે જરીયે જરૂરત કી ચીજેં બાહર મંગાલે.

> નીંદ સે ઉઠતે હી દોનોં હાથોં સે ચહેરે,ઔર આંખો કો મલે,તાકે નીંદ કા ખુમાર દૂર હોજાયે. (શમાઈલે તિરમિઝી)

> ઉસ કે બાદ તીન મરતબા 'અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ' કહેં ઓર કલમએ તચ્યેબા પઢે, ફિર યે દુઆ પઢે 'અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિલ્લઝી અહ્યાના બઅ્દ મા અમાતના વ ઈલય્હિન્નુશૂર' ઉસ અલ્લાહ કા (બહુત બહુત) શુક્ર હે જીસને હમેં મારને કે બાદ જીલા દિયા, ઔર ઉસીકી તરફ મરકર જાના હૈ. (અબૂ દાવૂદ શરીફ)

> જબ ભી સોકર ઉઠે તો મિસ્વાક કરલે. (મુસ્નદે અહમદ)

> બરતન મેં હાથ ડાલને સે પહેલે તીન મરતબા હાથ કો અચ્છી તરહ ધો લે. જબ ભી કપડે યા જૂતે પહેને, તો અવ્વલ દાહને હાથ યા પેર મેં, ઔર ફિર બાયેંહાથ યા પેર મેં પહેને. ઔર જબ નિકાલે તો પહેલે બાયેં હાથ યા પેર સે નિકાલે.

> દોપહર કો ઝોહર સે પહેલે સોના સુન્નત હે ચાહે નીંદ આયે યા ન આયે. (ઈસ સે તહજ્જુદ મેં ઉઠને કે લિયે મદદ મિલેગી)

> એક લિહાફ મેં દો મર્દ યા દો ઔરત ન સોયે.

બૈતુલખલા કી સુન્નતેં ઔર આદાબ

> બૈતુલખલા મેં સર ઢાંક કર, ઔર જૂતા ચપ્પલ પહેન કર દાખિલ હો દાખિલ હોને સે પહેલે યે દુઆ પઢલે 'બિસ્મિલ્લાહિ અલ્લાહુમ્મ-ઈન્ની અઉઝુ બિ-ક મિનલ્ ખુબુષિ વલ્ ખબાઈષ '(એ અલ્લાહ મેં તેરી પનાહ ચાહતા હું ખબીષ જીનોં સે મર્દ હો યા ઔરત) ફાઈદા : મુલ્લા અલી કારી રહ.ને મિરકાત મેં લિખા હૈ કે ઈસ દુઆ કી બરકત સે બૈતુલખલા કે ખબીષ શયાતીન ઔર બંદે કે દરમ્યાન પરદા હોજાતા હે, જીસ સે વોહ શર્મગાહ નહી દેખ પાતે.

> બૈતુલખલા જાને સે પહેલે અંગૂઠી યા કિસી ચીજ પર અલ્લાહ કા નામ, યા કુર્આને પાક, યા હુઝૂર કા નામ મુબારક લિખા હુવા હો ઔર દિખાઈ દેતા હો તો ઉસકો ઉતારકર બાહર છોડકર જાયે. (નસા

> બૈતુલખલા મેં દાખિલ હોતે વકત પહેલે બાયાં કદમ અંદર રખે ઔર કદમચે પર દાહના પેર પહેલે રખે ઔર જબ ઉતરે તો પહેલે બાયાં પેર નિચે રખે. (ઝાદુલ મઆદ)

> જબ ઈસ્તિંજે કે લિયે સતર ખોલે તો આસાની કે સાથ જીતના નીચે હોકર ખોલ સકે ઉતના બેહતર હે. (તિરમિઝી શરીફ)

> ઈસ્તિંજા કરતે વકત કિબ્લે કી તરફ ન ચેહરા કરે ન પીઠ કરે

> ઈસ્તિંજા કરતે વકત શદીદ જરૂરત કે બગૈર બાત ન કરે ઔર ઝિક્ર ભી ન કરે.

> ઈસ્તિંજા કરતે વકત ઉજવે ખાસ કો દાહના હાથ ન લગાએ. અગર પાક કરને કે લિએ જરૂરત હો તો બાયાં હાથ ઈસ્તેમાલ કરે.
> પેશાબ,પાખાનોં કે છિંટોં સે ખૂબ બચે,અકષર અજાબે કબ્ર ઈન કે છિંટો સે ન બચને કી વજહ સે હોતા હૈ.(તિરમિઝી શરીફ)
> ઈસ્તિંજા કરતે વકત બાયેં પેર પર જીયાદહ જોર દે કર બેઠે તા કે સહુલત સે ફરાગત હાસિલ હોજાયે.(તિરમિઝી શરીફ)
> બૈતુલ ખલા મેં ન નાક સાફ કરે ઔર ન થૂકે.
> બેઠકર પેશાબ કરે. ખડે ખડે પેશાબ ન કરેં.(તિરમિઝી શરીફ)
> પેશાબ કરને કે લિયે નરમ જગા તલાશ કરે તાકે છિંટે ન ઉડે.
> ગુસલખાનેં મે પેશાબ ન કરે ઉસસે અકષર વસવસે પૈદા હોતે હૈં
> જબ બૈતુલખલા સે નિકલે તો પહેલે દાહનાં પેર બાહર નિકાલે, ફિર બાયાં પેર, ઉસ કે બાદ યે દુઆ પઢે. 'ગુફરા-ન-ક અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિલ્લઝી અઝ્હ-બ અન્નિલ્ અજા વ આફાની' તરજુમા : એ અલ્લાહ ! મેં તુજ સે મગ્ફેરત કા સવાલ કરતા હું, સબ તારીફ અલ્લાહ હી કે લિયે હૈ,જીસને મુજ સે ઈજા દેનેવાલી ચીજ દૂર કર દી, ઔર મુજે આફિયત અતા ફરમાઈ.(મિશ્કાત શરીફ)

અહમ નસીહત

પરવર દિગારે આલમ ને હર ઈન્સાન કો દો નેઅમતોં સે નવાજા હે,એક ફળકતા હુવા દિલ,ઔર દૂસરા ધળકતા હુવા દિમાગ. ફળકતા હુવા દિમાગ ઈલ્મે ઈલાહી કા બરતન હે,ઔર ધળકતા હુવા દિલ મોહબ્બતે ઈલાહી કા બરતન હે.દિલ ઈશ્કે ઈલાહી સે ભર જાએ લેકિન દિમાગ ઈલ્મ સે ખાલી હો તો ફિર ભી ઈન્સાન ગુમરાહ હો જાતા હે, ઈશ્ક ઈન્સાન કો બિદઅત સીખાતા હે જબ કે ઈલ્મ ઉસકે અંદર તવાજુઅ પૈદા કરતા હે,ઔર અગર દિમાગ ઈલ્મ સે ભર જાએ ઔર દિલ ઈશ્ક સે ખાલી હો તો ફિર ભી ઈન્સાન ગુમરાહ હો જાતા હે,વોહ ખુદ પસંદી ઔર તકબ્બુર કા શિકાર હો જાતા હે,શૈતાન કો ઈસી ઉજબ ઔર ખુદ પસંદી ને હલાક કરદિયા.

મોમિન કે સાથ ગલ્બે કા વાદા હે કુર્આન મેં.
તૂ મોમિન હે ઔર ગાલિબ નહી તો નુકસ હે ઈમાન મેં.

ગુસલ કા મસનૂન તરીકા

☛ કપડે નિકાલને સે પેહલે પૂરી 'બિસ્મિલ્લાહ' પઢે.

☛ નિય્યત કરે. વાજીબ ગુસલ હો તો યે કહે,નાપાકી દૂર કરને કે લિયે ગુસલ કરતા હું, ઔર પાક હો તો યે કહે, અલ્લાહ કો રાજી કરને કે લિયે ઔર ષવાબ હાસિલ કરને કે લિયે ગુસલ કરતા હું.

☛ પેહલે દોનોં હાથ પોંહચો તક તીન બાર ધોજી, ફિર પેશાબ પાખાને કી જગહ ધોયે ચાહે નાપાકી ન લગી હો,ફિર બદન કે કિસી ભી હિસ્સે મેં નાપાકી લગી હો તો ઉસે ધો લે.

☛ વુઝૂ કરે,જીસમેં મુંહ ભરકર કુલ્લી કરે,ઔર નાક મેં ખૂબ સફાઈ કરકે જહાં તક નરમ જગહ હૈ, વહાં તક તીન બાર પાની પહોંચાએ.

☛ ઉસકે બાદ સરપર પાની ડાલે ફિર દાહને કંધે પર ફિર બાંયે કંધે પર,ઈતના પાની ડાલે કે સર સે પાંઉતક પહોંચ જાયે, ફિર બદન કો હાથ સે મલે,યે એક બાર હુવા, ઈસી તરહ દૂસરી ઔર તીસરી બાર ભી પાની બહાયે અગર એક બાલ બરાબર જગહ ભી સુકી રહેગી તો ગુસલ નહીં હોગા.

☛ કાન, નાક વગૈરહ જહાં ભી પાની ન પહોંચને કા અંદેશા હો એહ-તિયાત સે પહોંચાએ.

☛ બગલ કે બાલ,નાફ કે નીચે કે બાલ, હર હફ્તે સાફ કરે, વરના હર પંદરહ દિન મેં સાફ કરલે ઔર અગર ચાલીસ દિન ગુજર ગયે તો ગુનેહગાર હોગા.

ગુસલ કે તીન ફરાઈઝ

(૧) કુલ્લી કરના. ઈસ તરહ પર કે સારે મુંહ મેં પાની પહોંચ જાયે. (૨) નાક કી નરમ હડ્ડી તક પાની પહોંચાના. (૩) સારે બદન પર ઈસ તરહ પાની બહાના કે એક બાલ બરાબર જગહ ભી સુખી ન રહે. (એક બાલ બરાબર જગા ભી સુખી રેહ જાયેગી તો ગુસલ નહીં હોગા)

ગુસલ કી પાંચ સુન્નતેં

(૧) દોનોં હાથ પહોંચો તક ધોના.(૧) વુઝૂ કરના.(૧) ઈસ્તિંજા કરના ઔર બદન પર નજાસત લગી હો ઉસે ધોના. (૧) નાપાકી દૂર કરને કી નિય્યત કરના. (૧) તમામ જીસમ પર તીન બાર પાની બહાના.

ગુસલ કે પાંચ મકરૂહાત

(૧) બગૈર મજબૂરી કે એસી જગા ગુસલ કરના જહાં ગૈર મહરમ કી નજર પળે.

(૨) બગૈર કપળે પેહને નહાતે વકત, કિબ્લે કી તરફ મુંહ કરના. (૩) ગુસલ કરતે વકત બગૈર જરૂરત કે બાત ચીત કરના. (૪)ગુસલ કરતે વકત દુઆએં પઢના. (૫) જો ચીજેં વુઝૂ મેં મકરૂહ હે વોહ ચીજેં ગુસલમેં ભી મકરૂહ હૈ.

મિસ્વાક કે ફઝાઈલ

☞ હુઝૂર ﷺ ને ફરમાયા જો નમાઝ મિસ્વાક કરકે પઢી જાયે, વોહ ઉસ નમાઝ સે, જો બિલા મિસ્વાક પઢી જાયે સત્તર દર્જા અફજલ હૈ.
☞ એક હદીષ મેં વારિદ હૈ કે : મિસ્વાક કા એહતેમામ કિયા કરો ઉસ મેં દસ ફાઈદે હૈં. (૧) મુંહ કો સાફ કરતી હૈ. (૨) અલ્લાહ કી રઝા કા સબબ હૈ. (૩) શૈતાન કો ગુસ્સા દિલાતી હૈ (૪) અલ્લાહ તઆલા મહબૂબ રખતે હૈં. (૫) ફરિશ્તે મહબૂબ રખતે હૈં. (૬) મસોળોં કો કુવ્વત દેતી હૈ. (૭) બલ્ગમ કો કતઅ કરતી હૈ. (૮) મુંહ મે ખુશ્બૂ પૈદા કરતી હૈ. (૯) સૂફરા કો દૂર કરતી હૈ. (૧૦) નિગાહ કો તેજ કરતી હૈ, ઉસકે અલાવહ યે કે સુન્નત હૈ.
☞ ઉલમાને લિખા હૈ કે મિસ્વાક કે એહતેમામ મેં સત્તર ફાઈદે હૈં, જીનમેં સે એક યેકે મરતેવકત કલ્મએ શહાદત પઢના નસીબ હોતા હૈ
☞ હુઝૂર ﷺ ને ફરમાયા : અગર મેં ઉમ્મત કે લિયે મશ્કિલ ન સમજતા તો ઉન્હેં હર નમાઝ કે વકત મિસ્વાક કા હુકમ દેતા. (મુસ્લિમ)
☞ હઝરત અલીરદિ. ઈરશાદ ફરમાતે હૈ મિસ્વાક હાફેજા બઢાતી હૈ, ઔર બલ્ગમ દૂર કરતી હૈ. (અબૂદાવુદ શરીફ)
☞ મિસ્વાક એક બાલિશ્ત (વેંત) સે જીયાદહ લંબી ન હો સીધી હો, જીયાદહ મોટી ન હો, બે-ગિરહ (ગાંઠ) હો, પીલૂ કી યા ઐતૂન કી હો તો બહેતર હૈ. [તિબ્બે નબવી મેં હૈ કે જીયાદહ નાફેઅ અખરોટ કી જળ હૈ
☞ મિસ્વાક કે નીચે કે હિસ્સે મેં છોટી ઉંગલી, ઔર ઉપર કી તરફ અંગુઠા ઔર બાકી ઉંગ્લિયાં મિસ્વાક કે ઉપર રખ્ખે.
☞ મિસ્વાક કો ચૂસા ન જાએ, ઈસ સે વસ્વસહ, ઔર અંધાપન પૈદા હોતા હૈ. અલબત્તા હકીમ તિરમિઝી રહ. કેહતે હૈં કે પહેલી મરતબા મિસ્વાક કી જાયે તો ઉસે ચુસના ચાહીયે, ઔર સાફ થૂંક, જીસ મે ખૂન ન હો, નિગલ લેના ચાહયે, યે મૌત કે અલાવહ તમામ બીમારી કે લિએ મુફીદ હે. ☞ મુઠ્ઠી મેં મિસ્વાક દબાને સે બવાસીર પૈદા હોતી હૈ.
☞ ચિત લેટકર મિસ્વાક કરને સે તિલ્લી બઢતી હૈ. (ફઝા. મિસ્વાક)

☞ઈસ્તેમાલ સે પહેલે મિસ્વાક ધો લિયા જાયે, તાકે ઉસ કા મેલ કુચેલ દૂર હોજાયે, ઈસી તરહ મિસ્વાક કરને કે બાદ ભી ધો લિયા જાયે વરના શૈતાન ઉસકો ઈસ્તેઅમાલ કરતા હૈ.(ફઝા· મિસ્વાક)
☞મિસ્વાક ખડી કર કે રખની ચાહયે, જમીન પર ન ડાલી જાયે, વરના જુનૂન કા ખતરા હૈ.
☞મિસ્વાક દાહની તરફ સે શરૂ કરે, (ચાહે સીધી કરે યા ઉપર નીચે) ઔર તીન બાર કરે.
☞બાંસ કી મિસ્વાક કરના ઔર બૈતુલ ખલા મેં મિસ્વાક કરના મકરૂહ હૈ.
☞મિસ્વાક કો દોનોં તરફ સે ઈસ્તેમાલ ન કરેં.

વુઝૂ કે ફ઼ઝાઈલ

☞વુઝૂ કે આઝા કયામત મેં રોશન ઔર ચમકદાર હોંગે ઔર ઈસ સે હુઝૂર ﷺ ફૌરન અપને ઉમ્મતી કો પહેચાન જાયેંગે. (બુખારી)
☞હુઝૂર ﷺ ને ફરમાયા : મોમિન કા જેવર કયામત કે દિન વહાં તક પહોંચેગા જહાંતક વુઝૂ કા પાની પહોંચતા હૈ.(મુસ્લિમ શરીફ)
☞હુઝૂર ﷺ ને ફરમાયા :જીસને વુઝૂ કિયા ઔર અચ્છી તરફ વુઝૂ કિયા(યાની સુન્નતોં ઔર આદાબો મુસ્તહબ્બાત કા એહતેમામ કિયા તો ઉસ કે ગુનાહ જીસમ સે નિકલ જાતે હૈં, યહાં તક કે ઉસ કે નાખૂનોં કે નીચેસે ભી નિકલ જાતે હૈં.
☞જો શખ્સ વુઝૂ કે દૌરાન અલ્લાહ કા ઝિક્ર કરતા હૈ, અલ્લાહ ઉસકા તમામ જીસમ પાક કર દેતા હૈ, ઔર જો નહી કરતા ઉસ કા સિર્ફ વોહ હિસ્સા પાક કરતા હૈ જીસ પર પાની પહોંચતા હૈ.
☞જો શખ્સ અચ્છીતરહ વુઝૂ કરતા હૈ ફિર અપની નજર આસ્માન કી તરફ ઉઠાકર(દૂસરા કલ્મા)અશહદુ અલ્લા ઈલા-હ ઈલ્લલ્લાહુ વઅ-શહદુ અન્ન મુહમ્મદન અબ્દુહુ વ રસૂલુહ' કહે (તરજુમા : મેં-ગવાહી દેતા હું કે અલ્લાહ કે સિવા કોઈ ઈબાદત કે લાઈક નહી, ઔર ગવાહી દેતા હું કે બેશક હઝરત મુહમ્મદ ﷺ અલ્લાહ કે બંદે ઔર રસૂલ હૈં. તો જન્નત કે આઠોં દરવાજે ખોલ દિયે જાતે હૈં, જીસ દરવાજે સે ચાહે દાખિલ હોજાયે.
☞ હુઝૂર ﷺને ફરમાયા : જબ તુમ મેં સે કોઈ શખ્સ અચ્છી તરહ વુઝૂ કર કે નમાઝ કે લિયે નિકલતા હૈ, તો હર દાયેં કદમ કે

ઉઠાને પર અલ્લાહ તઆલા ઉસકે લિએ એક નેકી લિખ દેતે હૈં, ઔર હર બાયેં કદમ કે રખનેપર ઉસકા એક ગુનાહ માફ કર દેતે હે(અબ ઉસે) ઈખ્તિયાર હૈ કે છોટે છોટે કદમ રખે યા લંબે લંબે કદમ રખે. અગર યે શખ્સ મસ્જિદ આકર જમાઅત કે સાથ નમાઝ પઢ લેતા હૈ તો ઉસ કી મગ્ફેરત કરદી જાતી હૈ.(અબૂદાવૂદ શરીફ)

☞ હુઝૂર ﷺ ને ફરમાયાઃ જબ તુમ મેં સે કોઈ શખ્સ અપને ઘરસે વુઝૂ કર કે મસ્જિદ આતા હૈ, તો ઘર વાપસ આને તક, ઉસે નમાઝ કા ષવાબ મિલતા રહેતા હૈ.

☞ ઉસકે બાદ આપ ﷺ ને અપને હાથોં કી ઉંગ્લિયાં એક દૂસરે મેં દાખિલ કી ઔર ઈરશાદ ફરમાયા ઉસે ઐસા નહીં કરના ચાહયે.

વુઝુ કા મસ્નૂન તરીકા

☞ કિબ્લે કી તરફ મુંહ કર કે, ઉંચી જગહ પર બેઠે, ઔર નિય્યત કરે કે નમાઝ અદા કરને કે લિયે વુઝૂ કરતા હું.

☞ ઉસકે બાદ યે દુઆ પઢલે 'અ-ત-વઝઝઉ- લિ-ર-ફઈલ હ-દષ્ 'અઉઝુ બિલ્લાહિ મિનશ્ શય્તા નિર્રજીમ' 'બિસ્મિલ્લાહિલ્ અઝીમિ વલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ અલા દીનિલ ઈસ્લામ.'

☞ ફિર દોનોં હાથોં કો પોંહચોં તક ધાયે, દાહને હાથ સે શુરૂ કરે.

☞ તીનબાર મિસ્વાક કરે, મિસ્વાક ન હો તો ઉંગલી સે દાંત સાફ કરે.

☞ તીનબાર મુંહ ભરકર કુલ્લી કરે.

☞ તીનબાર નાક મેં પાની ડાલકર નાક સાફ કરે ઔર તીનોં બાર નાક છીંકે. ☞ તીન બાર પૂરા મુંહ ધોયે ઔર દાઢી કા ખિલાલ કરે.

☞ વુઝૂ કરતે-કરતે યે દુઆ પઢે 'અલ્લાહુમ્મગ ફિર્લી ઝંમ્બી વ-વસ્સિઅ્લી ફી દારી વ બારિક્ લી ફી રિઝ્કી' એ અલ્લાહ ! તૂ મેરા ગુનાહ બખ્શ દે, ઔર મેરે ઘર (બાર) મેં વુસ્અત દે ઔર મેરે રિઝ્ક મેં બરકત અતા ફરમા.

☞ દોનોં હાથોં કો કોહનિયોં સમેત ધોયે ઓર હાથોં કી ઉંગ્લિયોં કા ખિલાલ કરે ઔર હાથ મેં અંગૂઠી વગૈરહ પેહની હો તો હિલા લે.

☞ એક મરતબા પૂરે સર કા મસહ કરે, ફિર કાન કા, ફિર ગરદન કા મસહ કરે મસહ ઈસ તરહ કરો કે દોનોં હાથ પાની સે તર કર કે દોનોં હાથ કી ઉંગ્લિયાં બરાબર મિલાકર, પેશાની કે બાલોપર રખ કર પૂરે સરપર દોનો હાથ ગુજારતે હુએ ગુદ્દી તક લેજાએ, ફિર ગુદ્દી સે

દોનોં હાથોં કી હથેલિયોં કો કાનોં કે પાસ સે ગુજારતે હુએ વાપસ પેશાની તક લેઆઓ. ફિર શહાદત કી ઉંગલી કાનોં કે અંદર ઈસ તરહ ફિરાવો કે હર જગા ફિર જાએ,ઔર અંગૂઠે કો કાનોં કે ઉપર કે હિસ્સે પર ફિરા લો, ઉસકે બાદ ઉંગ્લિયોં કી પુશ્ત સે ગરદન કા મસહ કરો. અંગૂઠે કો કાનોં કે ઉપર કે હિસ્સે પર ફિરાલો,ઉસ કે બાદ ઉંગ્લિયોં કી પુશ્ત સે ગરદન કા મસહ કરો.

☛ ફિર દોનોંપેર ટખ્નો સમેત ધોયે,પહેલે દાહના ફિર બાંયા પેર ધોયે

☛ બાયેં હાથ કી છોટી ઉંગલી સે પેર કી ઉંગ્લિયોં કા ખિલાલ કરે. દાહને પેર કી છોટી ઉંગલી સે શુરૂ કરે ઔર તરતીબ વાર બાએં પેર કી છોટી ઉંગલી પર ખતમ કરે.

☛ વુઝૂ કે બાદ આસ્માન કી તરફ મુંહ કર કે, દૂસરા કલ્મા પઢે ઉસ કે બાદ યે દુઆ પઢે'અલ્લાહુમ્મજ્ અલ્‌ની મિનત્તવ્વાબી-ન વજ્-અલ્‌ની મિનલ્ મુ-ત-તહ્‌હિરીન' તરજુમા : એ અલ્લાહ ! મુજે બોહત તૌબા કરને વાલો મેં ઔર બોહત પાક રહેને વાલો મેં શામિલ ફરમા.

વુઝુ કે ફરાઈઝ ચાર હૈં

(૧) પેશાની કે બાલોં સે લેકર ઠુળી (દાઢી) કે નીચે તક ઔર એક કાન કી લૌ સે દૂસરે કાન કી લૌ તક પૂરા મુંહ ધોના (૨)કોહનિયોં સમેત દોનોં હાથ ધોના. (૩) સર કે ચોથે હિસ્સે કા મસહ કરના. (૪) દોંના પેરં ટખ્નો સમેત ધોના.

વુઝુ તોડને વાલી ચીજેં-આઠ હૈં

(૧) બેહોશ હોજાના (૨) મજનૂન (પાગલ) હોજાના (૩) મુંહ ભર કે કૈ કરના. (૪) નમાઝ મેં ખિલ-ખિલા કર હંસના. (૫) ટેક લગા કર સોના.(૬) બદન સે ખૂન યા પીપ કા નિકલ કર બેહ જાના. (૭) પીછે કી રાહ સે હવા કા નિકલના.(૮) આગે યા પીછે કી રાહ સે કિસી ભી ચીજ કા નિકલના.

વુઝુ કી સુન્નતેં

☛ નિય્યત કરના. ☛ શુરૂ મેં બિસ્મિલ્લાહ પઢના. ☛ દોનોં હાથ પૌંહચો તક ધોના.☛ મિસ્વાક કરના.☛ તીન બાર કુલ્લી કરના. ☛ તીન બાર નાક મેં પાની ડાલના. ☛ તીનો બાર નાક છીકના ☛ દાઢી કા ખિલાલ કરના. ☛ હાથ-પેર કી ઉંગ્લિયોં કા ખિલાલ કરના ☛ એક બાર પૂરે સર કા મસહ કરના.

☞ દોનોં કાનોં કા મસહ કરના. ☞ હર ઉજવ કો તીન બાર ધોના. ☞ આજાઅએ વુઝૂ કો મલ-મલકર ધોના ☞ તરતીબ સે વુઝૂ કરના. ☞ દાહની તરફ સે પહેલે ધોના ☞ પે દર પે વુઝૂ કરના. યાની એક ઉજવ ખુશ્ક ન હોને પાયે ઓર દૂસરા ધોલે ☞ વુઝૂ કે બાદ કી દુઆ પઢના.

વુઝૂ કે મકરૂહાત

☞ નાપાક જગાપર બેઠકર વુઝૂ કરના ☞ વુઝૂ કરતે વકત દુનિયા કી બાતેં કરના. ☞ સીધે હાથ સે નાક સાફ કરના. ☞ સુન્નત કે ખિલાફ વુઝૂ કરના ☞ જરૂરત સે જીયાદહ પાની ઈસ્તેમાલ કરના.

તયમ્મુમ કા મસ્નૂન તરીકા

☞ નિય્યત કરના, કે મૈં નાપાકી દૂર કરને યા નમાઝ પઢને કે લિયે તયમ્મુમ કરતા હું.

☞ દોનોં હાથોં કો પાક મિટ્ટી પર મારે ફિર હાથ જાડ કર પૂરે મુંહ પર મલે, જીતના વુઝૂ મેં ધોયા જાતા હે ઉતને હિસ્સે પર હર જગહ હાથ પહોંચાએ.

☞ ફિર દો બારહ મિટ્ટીપર હાથ મારકર અંગૂઠી પેહની હોતો નિકાલ કર, દોનોં હાથોં કો કોહનિયોં તક મલે, ઈસ તરહપર કે દાહને હાથ કી ઉંગ્લિયોં કો બાયેં હાથ કી ઉંગિલયોં પર ઈસતરહ રખે કે બાયેં હાથ કી ઉંગ્લિયાં, દાહને હાથ કી શહાદત કી ઉંગલી સે આગે ન બઢે, ફિર બાયેં હાથ કી ઉંગ્લિયોં કો ઉસ જગહ સે દાયેં હાથપર ફેરતે હુએ કોહની તક લેજાવે, ફિર બાયેં હાથ કી હથેલી કો દાયેં હાથ કી હથેલી કી જાનિબ વાલે હિસ્સેપર ફેરતે હુએ પોંહચે તક વાપસ લે આઓ ફિર દાહને હાથ કે અંગૂઠે પર બાયેં હાથ કા અંગૂઠા ઓર ઉસકે બાજુવાલી ઉંગલી સે પકડ કર ફેરલે. યેહી અમલ દાહને હાથ સે બાયેં હાથપર કરે ઓર ઉંગ્લિયોં કા ખિલાલ કર લે.

(યેહી તયમ્મુમ કા તરીકા હૈ, ઓર યે તીનોં ચીજેં ફર્ઝ હૈ.)

તખ્તે આરા થા જો કલ વોહ આજ જેરે ખાક હૈ
આલમે ફાની કા મંજર કૈસા ઈબ્રતનાક હૈ

ખાલી

દિલ સૂરે યાસીન સે રહમાન સે ખાલી
હસ્તી હૈ તેરી દૌલતે કુર્આન સે ખાલી
માના કે મુસલમાં નહી ઈમાન સે ખાલી
દુનિયા હૈ મગર બૂઝરો સલમાન સે ખાલી

આબાએ કી ફકીરી કે શહેનશાહ લરઝ જાયે
ઓલાદ હૈ શાહી મેં ભી ઉસ શાન સે ખાલી
કિસ તરહ બનેં અન્જુમુલ્ અઅ્લવ્-નકે મિસ્દાક
હૈં પીરો જવાં જોહરે ઈકાન સે ખાલી

હેં યૂં તો જમાને મેં બોહત ઈલ્મ કે ચર્ચે
દુનિયાએ મોઅલ્લિમ મગર ઉરફાન સે ખાલી
દુનિયા કા ગની નેઅમતે જન્નત કા વોહ માલિક
જો કલ્બ હૈ દુનિયા કે હર અરમાન સે ખાલી

મેં યૂં તો ખતાકારો ગુનેહગાર હું યા રબ
લકિન નહી હુ મેં તેરે ગુફરાન સે ખાલી
તુજપર હી ભરોસા હો જબ એ ખાલિકો માલિક
મજમૂન મેરા, ફિર હો કયૂઁ ઉનવાન સે ખાલી

એ શાહેએ મેહશર હો અતા મુજકો ભી કૌષર
રેહજાએ ન શાહિદ તેરે ફૈઝાન સે ખાલી

અઝાન કી દુઆએં

☛ જબ તુમ અઝાન સુનો તો વોહી અલ્ફાજ કહો જો મોઅઝ્ઝિન કેહતા હૈ.(બુખારી શરીફ) લેકીન 'હંય્ય અલસ્સલાહ' ઔર 'હંય્ય અલલ્ ફલાહ' કે જવાબ મેં 'લા હવ્-લ વલા કુવ્વ-ત ઈલ્લા-બિલ્લાહિલ્ અલિય્યિલ્ અઝીમ' કહો ઔર ફજર કી અઝાન મેં-'અસ્સલાતુ ખય્રૂમ મિનન્નોવ્મ્' કે જવાબ મે 'સદક્ત વ-બ-રર્-ત' કહો.ઔર ઈકામત(તકબીર)મેં 'કદ્ કામતિસ્સલાહ્' કે જવાબ મેં 'અકામહલ્લાહુ વ અદા-મહા' કહે. (ઈહયાઉલઉલૂમ)

☛ જો શખ્સ અઝાન સુનકર યે દુઆ પઢે 'અશ્હદુ અલ્લા ઈલા-હ ઈલ્લલ્લાહુ વહ્-દહુ લા શરી-ક લહુ વ અશ્હદુ અન્ન મુહમ્મદન અબ્દુહુ વ રસૂલુહ 'રઝીતુ બિલ્લાહિ રબ્બંવ્ વબિલ્ ઈસ્લામિ દીનંવ્ વબિ મુહમ્મદિન્ નબિય્યા.' તરજુમા : મેં અલ્લાહ કો રબ માનને પર ઔર મુહમ્મદ ﷺ કો રસૂલ માનને પર ઔર ઈસ્લામ કો દીન માનને પર રાજી હું) તો ઉસકે ગુનાહ માફ કરદિયે જાયેંગે. (મુસ્લિમ)

☛ હુઝૂર ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા : જો શખ્સ અઝાન કા જવાબ દેને કે બાદ દુરૂદશરીફ પઢકર યે દુઆ પઢે 'અલ્લાહુમ્મ રબ્બ હાઝિહિદ્ દઅ્વતિ ત્તામ્મતિ વસ્સલાતિલ કાઈમતિ આતિ મુહમ્મ-દ નિલ્ વસિ-લ-ત વલ્ ફઝી-લ-ત વબ્અષ્હુ મકામમ્ મહમુદ નિલ્લઝી વઅત્તહુ ઈન્ન ક લા તુખ્લિફુલ મીઆદ્' તો ઉસ કે લિયે કયામત કે દિન મેરી શફાઅત વાજીબ હોગઈ. (બુખારી)

તરજુમા : એ અલ્લાહ!ઈસ પૂરી પુકાર કે રબ ઔર કાઈમ હોને વાલી નમાઝ કે રબ.મુહમ્મદ ﷺ કો વસીલા અતા ફરમા, ઔર ઉન કો ફઝીલત અતા ફરમા ઔર ઉનકો મકામે મહમૂદ પર પહોંચા,જીસ કા તુને વાદા ફરમાયા હૈ બેશક તૂ વાદા ખિલાફ નહિં ફરમાતા.

☛ જો લોગ અઝાન કી અવાજ સુન કર, નમાઝ કે લિયે જલ્દી કરતે હૈં, ઉન્હેં કયામત કે દિન નરમી, લુત્ફ, ઔર મહેરબાની કે સાથ અવાજ દી જાયેગી.(ઈહયાઉલ ઉલુમ)

તુમ કો શિકવા હૈ હમારા મુદ્દઈ મિલતા નહી
દેને વાલે કો ગિલા હૈ કે ગદા મિલતા નહી
બેનિયાઝી દેખ કર બંદે કી, કેહતા હૈ કરીમ
દેનેવાલા દે કિસે દસ્તે દુઆ મિલતા નહી

નમાઝ કા મસ્નૂન તરીકા

☞ અગર ઈમામ કે પીછે નમાઝ પઢના હો તો પહેલે સફ સીધી કરો ઔર કંધે સે કંધા મિલા દો, બીચ મેં જગા ખાલી ન રહે.

☞ કિબ્લા રૂખ હોકર ઈસતરહ ખડે રહેં કે નજર સજદે કી જગા પર હો,કમર ઔર ઘુટને સીધે હોં પાઉં કી ઉંગ્લિયાં કિબ્લે કી તરફ હો,ઔર દોનોં પાઉં કે દરમ્યાન ચાર ઉંગલ કા ફાસ્લા હો.(જીયાદહ સે જીયાદહ એક બાલિશ્ત રખ સકતે હૈં.)

☞ જોન સી નમાઝ પઢના હો ઉસ કી નિય્યત કરે.

☞ દોનોં હાથ કાનો તક ઈસ તરહ ઉઠાયે કે હથેલિયાં કિબ્લે કી તરફ હો, ઉંગ્લિયોં કે સિરે આસ્માન કી તરફ હો, ઉંગ્લિયાં ન જીયાદહ ખૂલી હો,ન જીયાદહ બંદ હો (અસ્લી હાલત પર હો) અંગૂઠા કાનો કી લૌ સે લગા હો, યા ઉસકે બરાબર હો.

☞ ઉસ્કે બાદ 'અલ્લાહુ અકબર' કેહકર હાથ કો નાફ કે નીચે ઈસ તરહ બાંધે કે બાયેં હાથ કી હથેલી કી પુશ્ત પર,દાયેં હાથ કી હથેલી રખ્ખે અગૂઠે ઔર છોટી ઉંગલી સે પૌંહચે કો પકડે, ઔર બાકી તીન ઉંગ્લિાયાં કલાઈ પર રખ્ખે.

☞ ઉસકે બાદ ષના પઢે અગર ઈમામ કે પીછે નમાઝ પઢ રહે હોં તો અબ કુછ ન પઢે, બલ્કે ચુપચાપ ખડે રહેં (હર રકાત મેં)

☞ અકેલે નમાઝ પઢતે હોં યા ઈમામત કરતે હોં તો અબ 'અઉઝુ' ઔર 'બિસ્મિલ્લાહ પઢકર, સૂરએ ફાતેહા ઈસતરહ પઢે કે હર આયત પર રૂક-રૂક કર સાંસ તોડ દે.

☞ સૂરએ ફાતેહા કે ખતમ પર સબ આહિસ્તા સે આમીન કહે.

☞ ઉસકે બાદ કોઈ સૂરહ પઢે.(મુકતદી ન પઢે દોનોં રકાતો મેં)

☞ બગૈર કિસી જરૂરત યા મજબૂરી કે જીસમ કે કિસી હિસ્સે કો હરકત ન દેં, સુકૂન સે ખડે રહેં ઔર જીસમ કા સારા જોર એક પેર પર દેકર દૂસરે પેર કો ટેઢા ન કરે.

☞ ઉસકે બાદ 'અલ્લાહુ અકબર' કેહકર રૂકૂઅ કરે જીસ તરહ રૂકૂઅ કી સુન્નત મેં બતાયા ગયા હે.

☞ તસ્મીઅ પઢતે હુએ (મુકતદી ન પઢે)રૂકૂઅ સે ઈસતરહ સીધે ખડે હોં કે જીસમ મેં કોઈ ખમ(ટેઢા પન)બાકી ન રહે,ઈસ હાલત મેં ભી નજર સજદે કી જગા પર હો ઉસકે બાદ 'તહમીદ' પઢે'.

☞ તકબીર કેહતે હુએ ઈસ તરહ સજદે મેં જાયેં કે, ઘુટનોં કો ખમ દેકર(મોડ કર)જમીન કી તરફ ઈસતરહ લેજાયે કે, સીના આગે કો ન જૂકે,જબ ઘુટને જમીન પર ટિક જાયે ઉસકે બાદ સીને કો જુકાયે જબતક ઘુટને જમીનપર ન ટિકે ઉસ વકત તક ઉપર કે હિસ્સે કો આગે ન જુકાયે,ઔર ન જમીનપર હાથ રખ્ખે, ઘુટનોં કે બાદ દોનોં હાથ રખ્ખે,ફિર નાક,ફિર પેશાની,સર કો દોનોં હાથોં કે દરમ્યાન ઈસ તરહ રખ્ખે કે દોનોં અંગૂઠોં કે સિરે કાન કી લૌ કે બરાબર હો જાએ, હથેલી મુંહ સે અલગ હો, ઉગ્લિયાં મિલી હુઈ હો ઉગ્લિયોં કા રૂખ કિબ્લે કી તરફ હો,કોહનિયાં જમીન સે ઉઠીહુઈ હો,દોનોં બાજુ પહેલૂ સે અલગ હો,રાનેં પેટ સે અલગ હો.પૂરે સજદે મેં નાક જમીન પર ટિકી હુઈ હો,ઔર નિગાહ નાક પર રખે,દોનોં પાઉ ઈસ તરહ ખડે રખ્ખે જાએ કે એડીયાં ઉપર હો ઔર તમામ ઉગ્લિયાં મોડકર કિબ્લા રૂખ કર લે ઔર પૂરે સજદે મેં પાઉં જમીન સે ઉઠને ન પાએ,ફિર સજદે કી તસ્બીહ તીન બાર ઈત્મીનાન સે પઢે.

☞ ફિર તકબીર કેહતે હુએ ઈસ તરહ ઉઠે કે પહેલે પેશાની, ફિર નાક, ફિર હાથ ઉઠાયે, ઔર ઈસ તરહ બેઠે કે બાયાં પેર બિછા કર ઉસી પર બેઠે ઔર દાહના પેર જીસ તરહ સજદે મેં થા ઈસ તરહ ખડા રખ્ખે, દોનોં હાથોં કો રાનોં પર રખ્ખે(ઘુટનોં પર ન રખ્ખે)ઉગ્લિયાં કિબ્લે કી તરફ હો,ન જીયાદહ બંદ, ન ખુલી, બલ્કે અપની અસલી હાલત પર હો, નજર ગોદ મેં હો,ઈત્ની દેર બેઠે કે તીનબાર 'સુબ્હાન-લ્લાહ' કેહ સકે, ઉસકે બાદ દૂસરા સજદહ ઉસી તરહ કરે જીસ તરહ પહેલા કિયા.

☞ દૂસરે સજદે કે બાદ જબ તકબીર કેહતે હુએ ખડે હોં તો,હાથોં કો જમીન પર ન રખ્ખે,બલ્કે રાનોં પર હાથ રખકર ઉસી તરહ ખડે હોં જીસ તરહ સજદે મેં જાનેકા તરીકા બતાયા ગયા,યાની ઘુટને ઉઠાને કે બાદ આગે કો જુકે નહીં સીધે ખડે હોં.

☞ ઉઠને કે બાદ બાકી રકાતો મેં સૂરએ ફાતેહા સે પહેલે બિસ્મિલ્લાહ પઢે,હર રૂકન કી તકબીર ઈસતરહ કહે કે 'અલ્લાહુ' કી <u>અલિફ</u> સે રૂકન શુરૂ હો ઔર 'અકબર' કી <u>રા</u> પર ખતમ હો. મષલન જબ સજદે મેં જાના હો તો જબ 'અલ્લાહુ અકબર' કો <u>અલિફ</u> સે પઢના શુરૂ કરે તો સજદે મે જાના શુરૂ કર દે,ઔર જબ સજદે મેં પહોંચજાએ તો 'અલ્લાહુ અકબર' કો ભી <u>રા</u> પર ખતમ કરદે.

ઈસીતરહ હર રૂકન કો તકબીર પર શુરૂ કરે ઔર તકબીર પર ખતમ કરે.

☛ ઈમામ સે પહેલે ન કોઈ રૂકન શુરૂ કરે ઔર ન ખતમ કરે.

☛ કાઈદે મેં બેઠને કા તરીકા વોહી હૈ,જો દો સજદો કે બીચ મેં બેઠને કા તરીકા બતાયા ગયા.

☛ તશહહુદ પઢતે વકત જબ 'અશ્હદુ અલ્લા' પર પૌંહચે તો શહાદત કી ઉંગ્લી ઉઠાકર ઈશારા કરે, ઔર 'ઈલ્લલ્લાહ' પર ગિરા દે, ઈશારે કા તરીકા યેહે કે બીચ કી ઉંગ્લી ઔર અંગૂઠે કો મિલાકર હલ્કા (ગોલ બનાલેં,છોટી ઔર ઉસકે સાથવાલી ઉંગ્લી કો બંધ કરલે ઔર શહાદત કી ઉંગ્લી કો ઈસતરહ ઉઠાયે કે કિબ્લે કી તરફ જુકીહુઈ હો આસ-માન કી તરફ ન હો. 'ઈલ્લલ્લાહ' કેહતે વકત શહાદત કી ઉંગ્લી કો નિચે કરલે (બદન સે ન લગાએ) લેકિન બાકી ઉંગ્લિયોં કો આખિર તક ઉસી હાલત મેં રેહને દેં.

☛ દોનોં તરફ સલામ ફેરતે વકત ગરદન કો ઈતના મોડે કે, પીછે બેઠનેવાલે કો રૂખ્સાર નજર આજાયે.નજરેં કંધેપર હો,સલામ ફેરતે વકત વોહ નિય્યત ભી કરે જો સલામ કી સુન્નત મેં બતાઈ ગઈ હૈ.

☛ અગર જમાઅત ખડી હોગઈ હો તો દોળકર જમાઅત મેં શામિલ ન હો.બલ્કે સુકૂન ઔર વકાર સે ચલકર પહોંચે,ચાહે રકાત છુટ જાયે

☛ અકેલે નમાઝ પઢના હો તો એસી જગહ ખડે હોકર નમાઝ ન પઢે જહાં સે ગુજરને મેં દૂસરે નમાઝીયોં કો તકલીફ હો (મષલન રાસ્તે મેં,દરવાજે પર,કિસી નમાઝી યા બેઠે હુયે આદમી કે પીછે,યા આખરી દિવાર સે લગકર વગૈરહ.)

(મૌલાના જસ્ટીસ તકી ઉસમાની દા.બ.)

ખ્વાતીન કી નમાઝ મેં ફર્ક

☛ ખ્વાતીન કે લિયે કમરે મેં નમાઝ પઢના બરઆમદે સે અફઝલ હૈ ઔર બરઆમદે મેં પઢના સહન સે અફઝલ હૈ.

☛ ખ્વાતીન કે લિયે ચેહરા, હાથ કે પંજે ઔર પૈર કે અલાવહ પૂરા બદન ઢકા હુવા હોના ચાહિયે. (ટખ્ને ભી ઢકે હુએ હોં)

☛ નમાઝ કે દૌરાન ઈન તીન હિસ્સોં કે અલાવહ જીસમ કા કોઈ ઉજવ ભી ચોથાઈ કે બરાબર ઈત્ની દેર ખુલા રેહગયા જીસમેં તીન મરતબા 'સુબ્હાન રબ્બીયલ્ અઝીમ' કહા જા સકે તો નમાઝ હી નહીં હોગી.

☞ ઓરતોં કો દોનોં પેર મિલાકર ખળા હોના ચાહિયે ખાસ તૌર પર દોનોં ટખ્ને તકરીબન મિલજાને ચાહિયે.

☞ નમાઝ શુરૂ કરતે વકત હાથ કાનોં તક નહી બલ્કે કંધોં તક ઉઠાને ચાહિયે ઔર વોહ ભી દોપટ્ટા યા બુરકે કે અંદર હી સે ઉઠાને ચાહિયે ઔર ઉગ્લિયાં મિલી હુઈ હો.

☞ હાથ સીને પે ઈસતરહ બાંધે કે દાયેં હાથ કી હથેલી બાયેં હાથ કી પુશ્તપર રખ દેં.

☞ રૂકૂઅ મેં મર્દોં કી તરહ કમર કો બિલકુલ સીધી કરના જરૂરી નહી હે, બલ્કે ઓરતોં કો મર્દોં કે મુકાબલે મેં કમ જુકના ચાહિયે, પાઉં બિલકુલ સીધે ન રખે બલ્કે ઘુટનોં કો આગે કી તરફ જરા સા ખમ દેકર ખળા હોના ચાહિયે ઔર હાથોં કી ઉગ્લિયાં મિલા કર રખે ઔર બાજૂઓં કો પેહલૂઓં સે મિલા દે.

☞ સજદે મેં જાતે વકત શુરૂહી મેં સીને કો જુકા કર સજદે મેં જાયે ઔર સજદે મેં પેટ કો રાનોં સે મિલા દે ઔર બાજૂઓં કો પેહલૂ સે મિલા દે ઔર કોહનિયોં સમેત પૂરી બાહેં જમીન પર બિછા દે ઔર ઉગ્લિયાં મિલાકર રખે ઔર દોનોંપેર દાહની તરફ નિકાલકર બિછા દે,ઔર જબ અત્તહિય્યાત પઢને કે લિયે બેઠે તો બાએ કુલ્હેપર બેઠે,ઔર દોનોં પાઉં દાઈ તરફ નિકાલ દે ઔર હાથોં કી ઉગ્લિયાં મિલાકર રખે

નમાઝ કે અરકાન

નમાઝ કે ફરાઈઝ તેરહ. સાત બાહર કે, છે અંદર કે

નમાઝ કે બાહર કે ફરાઈઝ સાત હૈં

(૧) જગહ કા પાક હોના.(૨) બદન કા પાક હોના.(૩)કપડો કા પાક હોના.(૪) સતર કા છૂપાના.(૫) નમાઝ કા વકત હોના.(૬) કિબ્લે કી તરફ મુંહ કરના. (૭) નમાઝ કી નિય્યત કરના.

નમાઝ કે અંદર કે ફરાઈઝ છે હૈં

(૧) તકબીરે તહરીમા યાની કોલ બાંધતે વકત 'અલ્લાહુ અકબર' કેહના. (૨) કિયામ યાની ખડે રેહના. (૩) કિર્અત યાની તીન છોટી આયતેં, યા એક બડી આયત,યા એક છોટી સુરત પઢના (૪) રૂકૂઅ કરના. (૫) હર રકાત મેં દો સજદે કરના. (૬) આખીરી કાઈદે મેં અત્તહિય્યાત કી મિકદાર બેઠના.

નમાઝ કે વાજિબાત તેરહ હૈં

(૧) અલ્હમ્દુ યાની સૂરએ ફાતેહા પઢના. (૨) ફર્ઝ નમાઝ કી પહેલી દો રકાતો મેં, ઔર બાકી તમામ નમાઝોં કી હર રકાત મેં સૂરહ કા મિલાના. (૩) સૂરએ ફાતેહા કો સૂરહ સે પહેલે પઢના. (૪) ઈમામ કો ફજર મગ્રિબ, ઈશા, જુમ્અહ, ઈદૈન ઔર તરાવીહ ઔર રમઝાન મેં ઈશા કે વિત્ર મેં આવાજા સે કિર્અત કરના ઔર ઝોહર ઔર અસર મેં આહિસ્તા કિર્અત કરના. (૫) કૌમા યાની રૂકૂઅ સે સીધે ખડે હોના. (૬) જલ્સા યાની દો સજદો કે દરમ્યાન મેં સીધે બેઠના. (૭) પહેલા કાઈદા કરના,યાની તીન યા ચાર રકાત વાલી નમાઝ મેં દો રકાતો કે બાદ અત્તહિય્યાત કી મિકદાર બેઠના·(૮) દોનોં કાઈદો મેં અત્તહિય્યાત પઢના. (૯) હર રૂક્ન કો ઈત્મીનાન સે અદા કરના. (૧૦) હર ફર્ઝ કો અપની જગહ પર અદા કરના.(૧૧) વિત્ર કી તીસરી રકાત મેં તકબીર કેહકર દુઆએ કુનૂત પઢના. (૧૨) દોનો ઈદો મેં છે ઝાઈદ તકબીર કહેના.(૧૩) અસ્સલામુ અલય્કુમ્ વ રહ્મતુલ્લાહ કેહકર નમાઝ કો ખતમ કરના.

નોટ

☞ નમાઝ કે ફર્ઝોંમેં સે કોઈ ફર્ઝ,ચાહે ભૂલ સે છુટ જાએ, યા જાન બુજ કર છોળ દે, યા કોઈ વાજીબ જાન બૂજ કર છોળ દે તો નમાઝ નહીં હોંગી ફિર સે પઢે.

☞ ઔર અગર કોઈ વાજીબ ભૂલ સે છુટ જાએ, યા કિસી ફર્ઝ યા વાજીબ મેં તાખીર હોજાએ યા કિસી ફર્ઝ કો ભૂલકર,દોબારહ કરને સે(મષલન દો રૂકૂઅ્,યા તીન સજદે કિયે)સજદએ સહ્વ વાજીબ હો જાતા હે.અગર સજદએ સહ્વ નહીં કીયા તો નમાઝ નહી હોગી ફિર સે પઢની પડેગી.

☞ સજદએ સહ્વ કા તરીકા યેહે કે આખરી કાઈદે મેં અત્તહિય્યાત પઢકર એક તરફ(દાહની તરફ)સલામ ફેર કર,દો સજદે કરે,ઉસ કે બાદ દોબારા અત્તહિય્યાત દુરૂદ શરીફ, ઓર દુઆ પઢકર નમાઝ પૂરી કરે.

મુફસિદાતે નમાઝ

☞ નમાઝ મેં બાતચીત કરના. ☞ નમાઝ મેં ખાના પીના. ☞ સલામ કરના યા સલામ, યા છીંક કા જવાબ દેના. ☞ કુર્આન શરીફ કો દેખકર પઢના.☞ અપને ઈમામ કે સિવા દૂસરે કો લુકમા દેનાં.☞ દર્દ

યા મુસીબત કે વકત આહ યા ઉહ કરના ☛ કિબ્લે કી તરફ સે સીને કા ફિર જાના. ☛ સજદે કી જગહ સે આગે બઢજાના ☛ સજદે કી હાલત મેં દોનોં પાઉં કા જમીન સે ઉઠ જાના ☛ તીન મરતબા 'સુબ્હાનલ્લાહ' કહે ઈતની દેર સતર કા ખુલજાના ☛ બાલિગ આદમી કા નમાઝ મેં કહ-કહા માર કર હંસના ☛ અમલે કષીર યાની નમાઝ મેં ઐસા અમલ કરના કે દેખને વાલા યે સમજે કે યે આદમી નમાઝ મેં નહીં હૈ. ☛ કિસી રૂક્ન મેં ઈમામ સે આગે બઢ જાના. ☛ કુર્આન શરીફ પઢને મેં સખ્ત ગલતી કરના ☛ નાપાક જગહ પર સજદા કરના. ☛ કિસી બુરી ખબરપર 'ઈન્ના લિલ્લાહ' યા અચ્છી ખબર પર 'અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ' કેહના ☛ દુઆ મેં એસી ચીજ માંગના જો આદમી સે માંગીજાતી હૈ.

નમાઝ કે મુસ્તહબ્બાત

☛ જહાં તક મુમકિન હો ખાંસી કો રોકના ☛ જમાઈ આએ તો મુંહ બંધ કરના ☛ ખડે હોને કી હાલત મેં સજદહ કી જગહ, રૂકૂઅ મેં કદમોં પર, સજદે મેં નાક પર ઔર બેઠને કી હાલત મેં ગોદ મેં ઔર સલામ ફેરતે વકત કંધો પર નજર રખના.

મકરૂહાતે નમાઝ

☛ સુસ્તી યા બે પરવાઈ સે ખુલે સર નમાઝ પઢના યા કોહની કે ઉપર કા હિસ્સા ખુલા રખના. ☛ કુખ પર હાથ રખના. ☛ કપડા સમેટના ☛ જીસમ યા કપડે સે ખેલના ☛ ઉગ્લિયાં ચટખાનાં ☛ દાયેં બાયેં ગરદન મોડના ☛ અંગળાઈ લેના ☛ કુત્તે કી તરહ બેઠના ☛ એસે કપડે મેં નમાઝ પઢના જીસ કો પહેન કર લોગો મેં જાના પસંદ ન કરતા હો ☛ દોનોં હાથ કી ઉગ્લિયોં કો એક દૂસરે મેં ડાલના ☛ સામને યા સરપર તસ્વીર હોના ☛ તસ્વીર વાલે કપડે મેં નમાઝ પઢના ☛ પેશાબ પાખાના યા ભૂક કા તકાજા હોતે હુએ નમાઝ પઢના. ☛ આંખે બંધ કર કે નમાઝ પઢના ☛ જાન બુજકર જમાઈ લેના. ☛ નમાઝ મેં આયાત યા તસ્બીહાત કો ઉગ્લિયોં પર ગિનના ☛ સજદે મેં દોનોં હાથ કોહનિયોં સમેત જમીન પર બિછા દેના ☛ ચાદર યા ઐસા કોઈ કપડા ઈસ તરહ લપેટ કર નમાઝ પઢના કે હાથ જલ્દી સે ઉસમેં સે ન નિકલ સકતે હોં. ☛ સુન્નત કે ખિલાફ કોઈ કામ કરના.

નમાઝ કી ઈકયાવન સુન્નતેં

(કયામ કી ગ્યારહ સુન્નતેં)

(૧) તકબીરે તહરીમા કે વકત સીધા ખડા હોના.(સર કો પસ્ત ન કરના) (૨) દોનો પેરોં કે દરમ્યાન ચાર ઉંગલ કા ફાસ્લા રખના ઓર પેરોં કી ઉંગ્લિયાં કિબ્લે કી તરફ રખના.(૩)તકબીરે તહરીમા કે વકત દોનોં હાથ કાનોં તક ઉઠાના. (૪) ઉંગ્લિયોં કો અપની હાલત પર રખના યાની ન જીયાદહ ખુલી રખના ઓર ન જીયાદહ બંદ રખના.(૫)દોનો હથેલિયોં કો કિબ્લે કી તરફ રખના.(૬)મુક્તદિયો કી તકબીરે તહરીમા ઈમામ કી તક્બીરે તહરિમા કે સાથ હોના. (૭) દાહને હાથ કી હથેલી કો બાયેં હાથ કી હથેલી કી પુશ્ત પર રખનાં. (૮) છોટી ઉંગલી ઓર અંગુઠે કી પકડ કે જરીએ બાયેં હાથ કા પોંહચા પકડના· (૯) દરમ્યાની તીન ઉંગ્લિયોં કો કલાઈ પર રખના. (૧૦) નાફ કે નીચે હાથ બાંધના. (૧૧) ષના પઢના.

કિર્અત કી સાત સુન્નતેં

(૧) અઉઝુ પઢના (૨)બિસ્મિલ્લાહ પઢના (૩)સૂરએ ફાતેહા કે ખતમ પર આહિસ્તા સે આમીન કહેના. (૪) ફજર ઓર ઝોહર મેં તિવાલે મુફસ્સલ(સૂરએ હુજરાત સે સૂરએ બુરૂજ તક) અસર ઓર ઈશા મેં, અવ્સાતે મુફસ્સલ. (સૂરએ બુરૂજ સે સૂરએ લમ યકુન તક) ઓર મગ્રિબ મેં, ઈખ્તિસારે મુફસ્સલ (સૂરએ ઈઝ ઝુલઝીલત સે સૂરએ નાસ તક) કી સૂરતેં પઢના (૫)ફજર કી પહેલી રકાત કો તવીલ કરના (૬)ફર્ઝ કી તીસરી ઓર ચોથી રકાત મેં સિર્ફ સૂરે ફાતિહા પઢના. (૭) ન જીયાદહ જલ્દી ઓર ન જીયાદહ ઠહેરકર, બલકે દરમ્યાની રફતાર સે પઢના.

રૂકૂઅ કી આઠ સુન્નતેં

(૧) રૂકૂઅ કી તકબીર કહેના (૨) રૂકૂઅ મેં દોનોં હાથોં સે ઘુટનોં કો પકડના (૩) ઘુટનોં કો પકડને મેં ઉંગ્લિયોં કો કુશાદહ(ખુલી રખના (૪) પિંડલિયોં કો સીધી રખના (૫) પીઠ કો બિછા દેના. (૬) સર ઓર સુરીન કો બરાબર રખના (૭) રૂકૂઅ મેં તસ્બીહ તીન બાર પઢના (૮) રૂકૂઅ સે ઉઠને મેં ઈમામ કો 'સમીઅલ્લાહુ લિમન-હમિદહ' ઓર મુકતદી કો 'રબ્બના લ-કલ્ હમ્દ' ઓર મુનફરિદ કો દોનોં કેહના.

સજદહ કી બારહ સુન્નતેં

(૧) સજદહ કી તકબીર કેહના.(૨) સજદે મેં પહેલે દોનોં ઘૂટને રખના. (૩) ફિર દોનોં હાથ રખના. (૪) ફિર નાક રખના. (૫) ફિર પેશાની રખના (૬) દોનોં હાથોં કે દરમ્યાન સજદહ કરના (૭) સજદે મેં પેટ કો રાનોં સે અલગ રખના. (૮) પેહલૂઓં કો બાજુ સે અલગ રખના. (૯) કોહનિયોં કો જમીન સે અલગ રખના. (૧૦) સજદે મેં તસ્બીહ તીનબાર પઢના (૧૧) સજદે સે ઉઠને કી તકબીર કેહના. (૧૨) સજદે સે ઉઠતે વકત પહેલે પેશાની, ફિર નાક, ફિર દોનોં હાથોં કો ઉઠાના.

કાઈદે કી પાંચ સુન્નતેં.

(૧) દાએં પેર કો ખડા રખના,ઔર બાએં પેર કો બિછા કર ઉસ પર બેઠના.(૨) ઉંગ્લિયોં કો કિબ્લે કી તરફ રખના·(૩) દોનોં હાથોં કો રાનોંપર રખના·(૪) તશહહુદ મેં 'અશ્હદુ અલ્લાહ' પર કલ્મે કી ઉંગલી કો ઉઠાના, ઔર 'ઈલ્લલ્લાહ' પર જુકા દેના. (૫) આખરી કાઈદે મેં દુરૂદે ઈબ્રાહીમ પઢના (૬) દુરૂદ કે બાદ કી દુઆ 'અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની ઝલમ્તુ નફ્સી' પઢના.

સલામ કી આઠ સુન્નતેં

(૧) દોનોં તરફ સલામ ફેરના..(૨) સલામ કી ઈબ્તેદા દાહની તરફ સે કરના.(૩) ઈમામ કા મુકતદિઓં,ફરિશ્તોં,ઔર સાલેહ જીન્નાતોં કો સલામ કી નિય્યત કરના. (૪) મુકતદી કા ઈમામ, ફરિશ્તોં, સાલેહ જીન્નાતોં ઔર દાએં-બાએં મુકતદીઓં કી નિય્યત કરના (૫) મુનફરિદ યાની અકેલે નમાઝ પઢને વાલે કો સિર્ફ ફરિશ્તોં કી નિય્યત કરના. (૬) મુકતદી કો ઈમામ કે સાથ-સાથ સલામ ફેરના(૭)દૂસરે સલામ કી આવાજ કો પહેલે સલામ સે પસ્ત કરના (૮)મસ્બૂક(જીસકી રકાત છુટ ગઈ હો)કો ઈમામ કે ફારિગ હોને કા ઈન્તેજાર કરના.

નમાઝ કે અઝકાર

☛ તક્બીર : અલ્લાહુ અક્બર્ તરજુમા : અલ્લાહ સબ સે બળા હૈ.

☛ ષના : સુબ્હા-ન કલ્લાહુમ્મ વબિ હમ્દિ-ક વ તબા-ર-ક સ્મુ-ક વ તઆલા જદ્દુ-ક વ લાઈલા-હ ગય્રૂક્ તરજુમા : મેં પાકી બયાન કરતા હું તેરી એ અલ્લાહ,તેરી હી હમ્દો ષના કે સાથ,તેરા નામ બોહત બરકત વાલા હૈ,

ઔર તેરી શાન બોહત બુલંદો બાલા હૈ, ઔર તેરે સિવા કોઈ ઈબાદત કે લાઈક નહી

☞ રૂકૂઅ કી તસ્બીહ : 'સુબ્હા-ન રબ્બિયલ્ અઝીમ' તરજુમા : પાક હે મેરા અઝીમ પરવરદિગાર.

☞ તસ્મીઅ : 'સમિઅલ્લાહુ લિમન્ હમિદહ' તરજુમા : અલ્લાહ ને ઉસ શખ્સ કી તારીફ સુનલી (કબૂલ કરલી) જીસને ઉસ કી તારીફ કી

☞ તહ્‌મીદ : 'રબ્બના લકલ્ હમ્દ' તરજુમા : એ હમારે રબ ! તરેહી લીયે સબ તારીફ હે.

☞ સજદહ કી તસ્બીહ : 'સુબ્હા-ન રબ્બિયલ્ અઅ્લા' તરજુમા : પાક હે મેરા રબ જો સબ સે બુલંદ ઔર બરતર હૈ.

☞ તશહહુદ : અત્તાહિય્યાતુ લિલ્લાહિ વસ્સ-લવાતુ વત્તય્યિબાતુ અસ્સલામુ અલય્-ક અય્યુહન નબિય્યુ વ રહમતુલ્લાહિ વ બ-ર-કાતુહુ, અસ્સલામુ અલય્‌ના વઅલા ઈબાદિલ્લાહિ સ્સાલિહીન, અશહદુ અલ્લા ઈલા-હ ઈલ્લલ્લાહુ વ અશહદુ અન્ન મુહમ્મદન્ અબ્દુહુ વરસૂલુહ.

તરજુમાઃતમામ કૌલી ઈબાદતેં,અલ્લાહ કે લિયે હે ઔર તમામ ફેઅલી ઈબાદતેં ઔર માલી ઈબાદતેં(ભી અલ્લાહ કે લિયે હે)સલામ હો આપ પર એ(અલ્લાહ કે)નબી ઔર અલ્લાહ કે નેક બંદો પર,મેં ગવાહી દેતા હું કે અલ્લાહ કે સિવા કોઈ ઈબાદત કે લાઈક નહી,ઔર મેં ગવાહી દેતા હું કે બેશક મુહમ્મદ ﷺ અલ્લાહ કે બંદે ઔર રસૂલ હૈ.

☞ દુરૂદે ઈબ્રાહીમઃ અલ્લાહુમ્મ સલ્લિ અલા મુહમ્મદિંવ વ અલા આલિ મુહમ્મદિન્ કમા સલ્લય્-ત અલા ઈબ્રાહી-મ વ અલા આલિ ઈબ્રાહી-મ ઈન્ન-ક હમીદુમ્ મજીદ. અલ્લાહુમ્મ બારિક અલા મુહમ્મદિંવ વ અલા આલિ મુહમ્મદિન્ કમા બારક્ ત અલા ઈબ્રાહી મ વ અલા આલિ ઈબ્રાહી મ ઈન્ન-ક હમીદુમ્ મજીદ' તરજુમા : એ અલ્લાહ ! તૂ મુહમ્મદ

ઔર આલે મુહમ્મદ ﷺ પર રહમત નાઝિલ ફરમા, જીસ તરહ તુને ઈબ્રાહીમ અલ.ઔર આલે ઈબ્રાહીમ અલ.પર રહમત નાઝિલ ફર-માઈ હૈ,બેશક તૂહી લાઈકે હમ્દો ષના, બડાઈ ઔર બુઝુર્ગી કા માલિક હૈ. એ અલ્લાહ ! તૂ મુહમ્મદ ﷺ ઔર આલે મુહમ્મદ ﷺ પર બરકતેં નાઝિલ ફરમા જૈસે તુને ઈબ્રાહીમ અલ. ઔર આલે ઈબ્રાહીમ અલ. પર બરકતેં નાઝિલ ફરમાઈ હૈ, બેશક તૂહી તારીફ કે લાઈક, બડાઈ ઔર બુઝુર્ગી કા માલિક હૈ.

☞ દુરૂદ શરીફ કે બાદ કી દુઆ : અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની ઝલમ્તુ નફ્સી ઝુલ્મન્ કષીરંવ વ લા યગ્ફિરૂઝ્ ઝુનુ-બ ઈલ્લા અન્ત ફગ્ફિર્લી મગ્ફિ-ર-તમ્ મિન ઈન્દિ-ક વર્હમ્ની ઈન્નક અન્તલ્ ગફુરૂ-ર્રહીમ.' તરજુમા : એ અલ્લાહ ! બેશક મેને અપની જાન પર બોહત બોહત જુલ્મ (ગુનાહ) કિએ હેં, ઔર તેરે સિવા કોઈ ગુનાહ નહી બખ્શ સકતા, પસ તૂ અપની ખાસ મગ્ફેરત સે મેરે સબ ગુનાહ બખ્શ દે,ઓર મુજપર રહમ ફરમા.બેશક તૂ બોહત મગ્ફેરત કરને વાલા, ઔર રહમ કરને વાલા હે.

☞ દુઆએ કુનૂત : 'અલ્લાહુમ્મ ઈન્ના નસ્તઈનુ-ક વ નસ્તગ્ફિરૂ-ક વ નુઅ્મિનુ બિ-ક વ ન-ત-વક્કલુ અલય્-ક વ નુષ્ની અલય્કલ્ ખૈર વનશ્કુરૂ-ક વલા નક્ફુરૂ-ક વનખ્લઉ વનત્રૂકુ મંય્યફ્-ઝુરૂક્,અલ્લાહુમ્મ ઈય્યા-ક નઅ્બુદુ વ લ-ક નુસલ્લી વ નસ્જુદુ વ ઈલય્-ક નસ્આ વનહ્ફિદુ વનર્જુ રહ્-મ-ત-ક વનખ્શા અઝા-બ-ક ઈન્ન અઝા-બ-ક બિલ્કુફ્ફારી મુલ્હિક'તરજુમા : એ અલ્લાહ !હમ આપહી સે મદદ માંગતે હૈં ઓર આપહી સે મગ્ફિરત કે ઉમ્મીદ વાર હૈં ઓર આપહી પર ઈમાન લાતે હૈં,ઓર આપહીપર ભરોસા રખતે હૈં ઔર હમ આપ કી તારીફ કરતે હૈં, ઔર આપ કા શુક્ર અદા કરતે હૈં, નાશુક્રી નહીં કરતે હૈં, ઔર ઉસ સે અલાહિદા હોજાતે હૈં જો આપ કી નાશુક્રી કરતે હૈં. એ અલ્લાહ! હમ આપ હી કી ઈબાદત કરતે હૈં ઔર આપ હી કે લિએ નમાઝ પઢતે હૈં, ઔર સજદા કરતે હૈં ઔર આપ હી કી તરફ હમ દોળતે હૈં ઓર હમ આપહી કી તરફ જપટતે હૈં,ઔર આપકી રહમત કે ઉમ્મીદવાર હૈં,ઔર આપકે અજાબ સે ડરતે હૈં, બેશક આપકા અઝાબ કાફિરોં કો પહોંચને વાલા હૈં.

દુઆ કે ફઝાઈલ

☞ અલ્લાહ કા ઈરશાદ હે લોગો ! અપને રબ સે ગિડ-ગિડાકર ઔર ચુપકે ચુપકે દુઆ કિયા કરો (સૂરએ અઅરાફ આયત-૫૫)

☞ હઝરત અનસ બિન માલિક રદિ.સે નબિએ કરીમ ﷺ કા ઈરશાદ મનકૂલ હૈં : દુઆ ઈબાદત કા મગઝ હૈં.(તિરમિઝી શરીફ)

☞ હઝરત ષવ્બાન રદિ.રિવાયત કરતે હૈં રસૂલુલ્લાહ ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા : દુઆ કે સિવા કોઈ ચીજ તકદીર કે ફૈસલે કો ટાલ નહી સકતી,

ઔર નેકી કે સિવા કોઈ ચીજ ઉમર કો નહી બઢા સકતી, ઔર આદમી (બસા અવકાત) કિસી ગુનાહ કે કરને કી વજહ સે રોઝી સે મહરૂમ કરદિયા જાતા હૈ. (મુન્તખબ અહાદીષ)

☞ હઝરત અલી રદિ. રિવાયત કરતે હૈ કે રસૂલુલ્લાહ ﷺ ને ફરમાયા, : દુઆ મોમિન કા હથીયાર હૈ, દીન કા સુતૂન હૈ, ઔર જમીનો, આસ્માન કા નૂર હૈ. (મુસ્તદરક હાકિમ)

☞ હઝરત અબૂઝર રદિ. ફરમાતે હૈં કે નેકી કે સાથ દુઆ કી ઈતની જરૂરત હૈ જીતની ખાને મેં નમક કી. (ઈહયાઉલ ઉલૂમ)

☞ હઝરત અબુ હુરૈરહ રદિ. રિવાયત કરતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ ﷺ ને ફરમાયાઃ તુમ અલ્લાહ સે કબૂલિયત કા યકીન રખતે હુએ દુઆ માંગો ઔર યે બાત સમજલો કે અલ્લાહતાલા ઉસ શખ્સ કી દુઆ કો કબૂલ નહી ફરમાતે જીસકા દિલ (દુઆ માંગતે વકત) અલ્લાહ તઆલા સે ગાફિલ હો, અલ્લાહ તઆલા કે ગૈર મેં લગાહુવા હો. (તિરમિઝી શરીફ)

☞ હઝરત અબૂસઈદ ખુદરી રદિ. રિવાયત કરતે હૈં હુઝૂર ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા કે જો ભી કોઈ મુસલમાન કોઈ દુઆ કરતા હૈ, જીસ મેં ગુનાહ ઔર કતઅ રહમી કા સવાલ ન હો, તો અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ ઉસકી ઈસ દુઆ કે બદલે ઉસે તીન ચીજોં મે સે કોઈ એક ચીજ અતા ફરમાદેતે હૈં, (૧) યાતો ઉસકી દુઆ ઈસી દુનિયા મેં કબૂલ ફરમા લેતે હૈં, ઔર ઉસકા સવાલ પૂરા ફરમા દેતે હૈં, યાની જો માંગતા હૈ વોહ દે દેતે હૈં(૨) યા ઉસકી દુઆ કો આખેરત કે લિયે જખીરહ બનાકર રખ લેતે હૈં (જીસ કા ષવાબ આખેરત મેં દેંગે) (૩) યા દુઆ કરને વાલે કી મત્લૂબા શૈ કે બરાબર(ઈસતરહ આતિય્યા દેતેહૈં કે)આનેવાલી મુસીબત કો ટાલ દેતે હૈં, યે સુનકર સહાબા રદિ. ને અર્ઝ કિયા ઈસતરહ તો હમ બોહત જીયાદહ કમાઈ કરલેંગે, આપ ﷺ ને (ઈસ બાત કે જવાબ મેં) ફરમાયા કે અલ્લાહ કી અતા ઔર બખ્શીસ ઉસ સે બોહત જીયાદહ હૈ.

☞ હુઝૂર ﷺ જબ નમાઝ સે ફારિગ હોતે તો તીનબાર ઈસ્તિગ્ફાર કરતે ઔર યે દુઆ પઢતે 'અલ્લાહુમ્મ અન્તસ્સલામ વ મિન્કસ્સલામ તબા-રક-ત યા ઝલ્ જલાલિ વલ્ ઈક્રામ. (તરજુમા : એ અલ્લાહ ! તૂ હી સલામતી(દેને)વાલા હૈ, ઔર તેરીહી જાનિબ સે સલામતી(નસીબ હોતી) હૈ, બડા બરકત વાલા હૈ તૂ, એ અઝામત ઔર જલાલ કે માલિક ઔર ઈકરામ ઔર એહસાન વાલે.

દુઆ કે ૪૩ આદાબ જીસ કો હિસ્ને-હસીન સે નકલ કિયા જાતા હૈ.

(૧) ખાને,પીને ઔર પહેનને,કમાને મેં હરામ સે બચના (૨) ઈખ્લાસ. (૩) દુઆ માંગને સે પહેલે કોઈ નેક અમલ કરના (મષલન સદકા દેના ઔર મુસીબત કે વકત મેં અપને નેક આમાલ કા ઝિક્ર કરના (૪) પાક સાફ હોના. (૫) વુઝૂ કરના (૬) દુઆ સે પહેલે નમાઝ(હાજત) પઢના (૭) કિબ્લે કી તરફ મુંહ કરના (૮) દો જાનૂ બેઠના (૯) દોનોં હાથોં કો ઉઠાના. (૧૦) મુંઢોં કે બરાબર ઉઠાના. (૧૧) હાથોં કો ફૈલાના (૧૨) દોનોં હાથોં કો ખુલા રખના (૧૩) દુઆ કે અવ્વલ ઔર આખિર અલ્લાહ કી હમ્દો ષના કરના(૧૪) ઈસીતરહ અવ્વલ ઔર આખિર મેં દુરૂદ શરીફ પઢના. (૧૫) બા અદબ રેહના. (૧૬) આજીઝી, ઔર ઈન્કિ-સારી ઈખ્તિયાર કરના (૧૭) ગીળ ગીળાના (૧૮) આસ્માન કી જાનિબ નિગાહ ન ઉઠાના. (૧૯) અલ્લાહ કે અસ્માએ હુસ્ના ઔર આલા સિફાત કા વાસ્તા દેકર માંગના (૨૦) બ તકલ્લુફ કાફિયા બંદી સે પરહેજા કરનાં. (૨૧) ખુશ ઈલ્હાની કે સાથ ગાના ન ગાએ યાની નઝમ હો તો ગાને કી સુરત સે બચે. (૨૨) અંબિયા અલ. કે વસીલે સે દુઆ માંગે. (૨૩) અલ્લાહ કે નેક બંદો કા વાસ્તા દે. (૨૪) આવાજ કો પસ્ત રખે. (૨૫) અપને ગુનાહો કા ઈકરાર કરે. (૨૬) હુઝૂર ﷺ કી સહી માષૂરહ દુઆઓં કો ઈખ્તિયાર કરે. (૨૭) જામેઅ દુઆએં ઈખ્તિયાર કરે. (૨૮) અપની ઝાત સે દુઆ કી ઈબ્તેદા કરે ફિર દર્જા બ દર્જા દૂસરોં કે લિયે કરે (૨૯)ઈમામ હો તો તન્હા અપને લિયે દુઆ ન માંગે. (૩૦) પૂરે યકીન કે સાથ માંગે. (૩૧) ઈન્તિહાઈ રગબત ઔર શૌક સે માંગે. (૩૨) કોશિશ ઔર મેહનત સે હુઝૂરે કલ્બ કે સાથ તહેદિલ સે માંગે. (૩૩) એક હી દુઆ બારબાર પઢે(કમસે કમ તીન મરતબા)(૩૪) ઈસરાર ન કરે (કે મેરી દુઆ તો તુજે કબૂલ કરની હી હોગી. (૩૫) એક હી મકસદ કે લિએ બાર બાર દુઆ માંગે (૩૬) કિસી ગુનાહ યા કતઅ રહમી કી દુઆ ન કરે. (૩૭) જો ચીજ અજલ સે હો ચુકી હે ઉસ કે ખિલાફ દુઆ ન માંગે(મષલન મુજે મર્દ સે ઔરત બના દે(૩૮)મહાલ ઔર ના મુમકિન કામ કી દુઆ ન કરે. (૩૯) અલ્લાહ કી રહમત મેં તંગી ન કરે(મષલન મેરીહી મગ્ફેરત ફરમા ઔર કિસી કી ન કર (૪૦) અપની તમામ હાજતેં માંગે છોટી હો યા બળી. (૪૧) દુઆ કરને ઔર સુનને વાલે દોનોં આમીન કહે. (૪૨) દુઆ સે ફારિગ હોકર દોનોં હાથ,મુંહ પર ફૈરે. (૪૩) દુઆ કી કબૂલિયત મેં જલ્દી ન કરે કે મૈંને દુઆ કી થી કબૂલ નહી હુઈ.

ચંદ મખ્સૂસ વઝાઈફ

❖ હઝરત અબૂ ઉમામા રદિ.સે રિવાયત હૈ હઝૂર ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા : જો શખ્સ હર ફર્ઝ નમાઝ કે બાદ આયતુલ કુર્સિ પઢલિયા કરે ઉસકો જન્નત મેં જાને સે સિર્ફ ઉસકી મૌતહી રોકે હુએ હૈ. (મુ.અ)

❖ ઈમામ બગવી રહ. ને અપની સનદ્ કે સાથ હદીષ નકલ કી હૈ હુઝૂર ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા : હક તઆલા કા ઈરશાદ હૈ કે જો શખ્સ હર નમાઝ કે બાદ 'સૂરએ ફાતેહા' 'આયતુલ કુર્સિ' ઔર આલે ઈમરાન કી દો આયતેં 'શહિદલ્લાહુ અન્નહુ' સે અખિર તક એક આયત ઔર 'કુલિલ્લાહુમ્મ મા લિકલ્ મુલ્કી' સે 'બિગયરી હિસાબ' તક પઢા કરે મેં ઉસકા ઠિકાના જન્નત મેં બનાઉંગા ઔર ઉસ કો અપને હઝિરતુલ કુદ્દસ મેં જગહ દુંગા ઔર હરરોજ ઉસકી તરફ સત્તર મરતબા નજરે રહમત કરૂંગા ઔર ઉસકી સત્તર હાજતેં પૂરી કરૂંગા ઔર હર હાસિદ ઔર દુશ્મન સે પનાહ દુંગા ઔર ઉસ કો ગાલિબ રખૂંગા. (મઆરિફુલ કુર્આન)

❖ હઝરત મઅકિલ બિન યસાર રદિ.સે રિવાયત હૈ નબી ﷺ ને ફરમાયા : જો શખ્સ સુબહ કો તીન મરતબા 'અઉઝુ બિલ્લાહિસ્સમીઈલ્ અલીમિ મિનશ્ શય્તાર્નિરજીમ' પઢે ફિર સૂરએ હશ્ર કી આખરી તીન આયતેં હુવલ્લાહુલ્લઝિ સે અઝીઝુલ્ હકીમ. તક એકબાર પઢે તો અલ્લાહ તઆલા ઉસ પર સત્તર (૭૦) હજાર ફરિશ્તે મુકર્રર કર દેતે હૈં જો શામ તક ઉસકે લિયે ઈસ્તિગફાર કરતે રહતે હૈં ઔર અગર ઉસ દિન ઉસે મૌત આગઈ તો શહીદ મરેગા, ઔર જો શામ કો પઢલે તો ઉસકો ભી સુબ્હ તક યેહી દર્જા હાસિલ હોગા. (મિશ્કાત શરીફ)

❖ હઝરત અબાન બિન ઉષમાન રદિ.સે રિવાયત હૈ કે મૈંને અપને વાલિદ કો કેહતે હુએ સુના કે રસૂલુલ્લાહ ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા : જો બંદા સુબ્હ શામ તીનબાર બિસ્મિલ્લા હિલ્લઝી લાયદુર્રૂ મઅ ઈસ્મિહી શય્ઉન્ ફિલ્અર્દી વલા ફિસ્સમાઈ વહુવસ્સમીઉલ્ અલીમ પઢલેગા ઉસકો કોઈ ચીજ નુકસાન નહીં પહોંચા સકતી. (મિશ્કાત)

❖ હઝરત તમીમી રદિ.સે મરવી હૈ કે હુઝૂર ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા : નમાઝે મગ્રિબ સે ફારિગ હોકર કિસી સે બાત કરને સે પહેલે સાત મરતબા અલ્લાહુમ્મ અજીર્ની મિનન્નાર. જબ તુમ કેહલોગે ઔર ફિર ઉસીરાત કો તુમ્હારી મૌત આજાયે તો દોઝખ સે મહફૂજ રહોગે

ઔર અગર ઈસ દુઆ કો સાત મરતબા નમાઝે ફજર કે બાદ કેહલો ઔર ઉસીદિન મર જાઓ તો દોઝખ સે મહફૂઝ રહોગે. (મિશ્કાત)

❖ હુઝૂર ﷺ કા ઈરશાદ હૈઃ જો શખ્સ રાત કી મશ્કકત જેલને સે ડરતા હો, યા બુખ્લ કી વજહ સે માલ ખર્ચ કરના દુશ્વાર હો, યા બુઝદિલી કી વજહ સે જીહાદ કી હિમ્મત ન પળતી હો ઉસ કો ચાહીયે કે સુબ્હાનલ્લાહી વ-બી હમ્દિહી કષરત સે પઢા કરે કે અલ્લાહ કે નજદીક યે કલેમા પહાળ કી બ-કદર સોના ખર્ચ કરને સે ભી જીયાદહ મહબૂબ હૈ.

❖ એક હદીષ મેં હૈ કે : જો શખ્સ પચ્ચીસ મરતબા 'અલ્લાહુમ્મ બારિ-ક્ લી ફિલ્મૌત વ ફિમા બઅદલ્ મૌત' પઢે વોહ શહીદોં કે દર્જેમેં હો સકતા હૈ(હર નમાઝ કે બાદ પાંચ પાંચ મરતબા પઢલિયા કરે(ફ.સ.

❖ હઝરત મઆજ બિન અનસ જોહ્ની રદિ.સે રિવાયત હૈ આપ ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયાઃ જીસ શખ્સ ને દસ મરતબા સૂરએ કુલહુવલ્લાહુ અહદ.પઢી અલ્લાહ જન્નત મેં ઉસકે લિયે એક મહલ બનાદેંગે.(મુ.અ.

❖ હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ રદિ.સે રિવાયત હૈ હુઝૂર ﷺને ઈરશાદ ફરમાયા : સૂરએ ઈઝા ઝુલઝિલત્ આધે કુર્આન કે બરાબર હૈ,સૂરએ કુલ્ હુવ-લ્લાહુ અહદ્ એક તિહાઈ કુર્આન કે બરાબર હૈ,ઔર સૂરએ કુલ્ યા અય્યુહલ્ કાફિરૂન એક ચોથાઈ કુર્આન કે બરાબર હૈ.(તિરમિઝી)

❖ હઝરત સઅદ બિન માલિક રદિ. ફરમાતે હૈં મૈંને હુઝૂર ﷺ કો યે ફરમાતે હુએ સુના કયા મેં તુમકો અલ્લાહ તાલા કા ઈસ્મે આઝમ ન બતાઉં કે જીસકે જરિયે સે દુઆ કી જાયે તો કબૂલ ફરમાતે હૈં ? યે વોહ દુઆ હે જીસ કે જરીયે હઝરત યૂનુસ અલ.ને અલ્લાહ તાલા કો તીન અંધેરીયો મેં પુકારા થા.'લા ઈલા-હ ઈલ્લા અન્ત સુબ્હા-ન-ક ઈન્ની કુન્તુ મિનઝ્ ઝાલિમીન.' આપકે સિવા કોઈ માબૂદ નહીં આપ તમામ એબોં સે પાક હૈં,બેશક મૈંહી કુસૂરવાર હું,એક આદમી ને હુઝૂર ﷺ સે પૂછા : યા રસૂલલ્લાહ! કયા યે દુઆ હઝરત યૂનુસ અલ. કે સાથ ખાસ હે યા તમામ ઈમાન વાલોં કે લિયે આમ હે ? આપ ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા : કયા તુમને અલ્લાહ તાલા કા ઈરશાદે મુબારક નહીં સુના 'વ નજ્જયનાહુ મિનલ્ ગમ્મિ વ-કઝાલિ-ક નુન્જિલ્ મુઅ્મિનીન્' કે હમને યૂનુસ અલ.કો મુસીબતોં સે નજાત દી ઔર હમ ઈસી તરહ ઈમાન વાલોં કો નજાત દિયા કરતે હૈં. હુઝૂર ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા : જો મુસલમાન ઈસ દુઆ કો અપની બીમારી મેં

ચાલીસ મરતબા પઢે અગર વોહ ઈસ મર્ઝ મેં ફૌત હોજાયે તો ઉસકો શહીદ કા ષવાબ દિયા જાયેગા ઔર અગર ઈસ બીમારી સે શિફા મિલ ગઈ તો ઉસ શિફા કે સાથ ઉસકે તમામ ગુનાહ માફ કિયે જા ચુકે હોંગે. (મુસ્તદ્‌રક હાકિમ)

❖ હઝરત કબીસા રદિ. સે રિવાયત હૈ હુઝૂર ﷺ ને ફરમાયા : સુબ્હ કી નમાઝ કે બાદ તીન મરતબા 'સુબ્હાનલ્લાહિલ્ અઝીમિ વબિ હમ્દિહી' કહા કરો ઉસ સે તુમ અંધેપન, કોઢીપન, ઔર ફાલિજ સે મહફુજ રહોગે. (હયાતુસ સહાબા)

❖ જો શખ્સ સુબ્હ-શામ તીન-તીન મરતબા યે દુઆ 'અઊઝુ બિ-ક-લિમાતિલ્લાહી ત્તામ્માતી મિન શર્રી મા ખલક્ પઢેગા અલ્લાહ તઆલા હર મખ્લૂક સે, ખુસૂસન સાંપ બિચ્છૂ વગૈરહ જેહરીલે ઔર મુઝી-જાનવરોં કે શર સે બચાયેંગે ખુસૂસન રાત મેં. (હિસ્ને હસીને)

❖ હુઝૂર ﷺ ને ફરમાયા : જો શખ્સ ઈન કલેમાત કો 'સુબ્હાનલ્લાહિ વબિ હમ્દિહી સુબ્હાનલ્લાહિલ્ અઝીમ અસ્તગ્ફિરૂલ્લાહલ્ અઝીમિ વઅતુબુ ઈલય્હ' કહે તો યે કલેમાત જીસ તરહ ઉસને કહે, લિખ લિયે જાતે હૈં ફિર અર્શ કે સાથ લટકાદિયે જાતે હૈં ઔર કોઈ ગુનાહ જો ઉસને કિયા હો, ઈન કલેમાત કો નહી મિટાયેગા, યહાં તક કે જાબ વોહ અલ્લાહ તાલા સે કયામત કે રોજા મિલેગા તો યે કલ્મે ઈસી તરહ સર બ મોહર હોંગે જીસ તરહ ઉસને કહે થે. (હિસ્ને હસીન)

❖ જબ બાજાર જાયે તો ચોથા કલેમા પઢે. હદીષ શરીફ મેં હૈ કે બાજાર મેં ઈસકે પઢને સે અલ્લાહ તાલા દસલાખ નેકિયાં લિખદેંગે ઔર દસલાખ ગુનાહ માફ કરદેંગે ઔર દસલાખ દર્જે બુલંદ ફરમા દેંગે ઔર ઉસકે લિયે જન્નત મેં એક ઘર બના દેંગે. (ઈબ્ને માજા)

❖ હઝરત અબ્દુલાહ ઈબ્ને અબ્બાસ રદિ. હુઝૂર ﷺ કા ઈરશાદ નકલ કરતે હૈં કે : જો કોઈ યે દુઆ પઢે 'જઝલ્લાહુ અન્ના મુહમ્મદન્ ﷺ મા હુવ અહ્લુહુ' તો ઉસકે લિયે સત્તર હજાર ફરિશ્તે એક હજાર દિન તક ષવાબ લિખતે રહેંગે. (ફઝાઈલે દુરૂદ શરીફ)

❖ જો શખ્સ લા ઈલા-હ ઈલ્લલ્લાહુ વહ્દહુ લા શરિ-ક લહુ અહ-દન્ સ-મ-દન લમ્ યલિદ્ વલમ્ યુલદ્ વ લમ્ યકુલ્લહુ કુફુવન અહદ્. પઢે ઉસકેલિએ બીસલાખ નેકિયાં લિખી જાતી હૈ. (ફ. ઝિક્ર)

❖ જો શખ્સ હર છીંક કે વકત 'અલ્હમ્દુ લિલ્લાહી રબ્બિલ્ આલમીન અલા કુલ્લિ હાલિમ્ મા કા-ન' કહે તો ડાઢ ઔર કાન કા દર્દ કભી ભી મહસૂસ ન કરે.

ફર્ઝ નમાઝોં ઔર રકાતોં કા નકશા

નમાઝ કે નામ	કુલ રકાતેં	સુન્નતે મોઅક્કદહ	સુન્નતે ગૈર મોઅક્કદહ	ફર્ઝ	સુન્નતે મોઅક્કદહ	નફલ	વાજિબ	નફલ
ફજર	૪	૨	--	૨	--	--		
ઝોહર	૧૨	૪	--	૪	૨	૨		
અસર	૮	--	૪	૪	--	--		
મગ્રિબ	૭	--	--	૩	૨	૨		
ઈશા	૧૭	--	૪	૪	૨	૨	૩	૨
જુમ્અહ	૧૪	૪	--	૨	૪+૨	૨	--	--

રમઝાન મેં તરાવીહ બીસ રકાત સુન્નતે મોઅક્કદહ

ઈદૈન છે ઝાઈદ તકબીરોં કે સાથ-વાજિબ

નફલ નમાઝેં ઔર રકાતેં

ઇશરાક = = = = ૪
ચાશ્ત = = = = ૮
અવ્વાબીન = = = ૬
તહજ્જુદ = = = ૮
સલાતુલ ઇસ્તિસ્કા = ૨
સલાતુલ ઇસ્તિખારા = ૨

સલાતુત્ તસ્બીહ = ૪
સલાતુત્ તવબહ = ૨
સલાતુલ કુસૂફ = ૨
સલાતુલ ખુસૂફ = ૨
સલાતુલ હાજત = ૨
= = = = = =

જુમઅહ કે વઝાઈફ

❖ જુમ્અહ કી આઠ સુન્ન્તેં (૧)ગુસલ કરના (૨)સાફ કપડે પહેનના ઔર ખુશ્બૂ હો તો ઈસ્તેમાલ કરના. (૩) મસ્જિદ જલ્દી જાને કી ફિકર કરના.(૪) મસ્જિદ પેદલ જાના.(૫) ઈમામ કે કરીબ બેઠને કી કોશિશ કરના.(૬) આગે સફે પૂર હો તો સફોં કો ફાંદ કર ન જાના. (૭) અપને કપડે વગૈરહ સે, લહવો લઈબ (રમત) ન કરના, (૮) ખુત્બહ કો ગૌર સે સુનના. (મુસ્નદે અહમદ)

❖ જુમ્અહ કે દિન કો ઉખ્રવી ઉમૂરકે લિયે મખ્સૂસ કરદે,ઈસદિન દુનિયા કી તમામ મસરૂફિયાત તર્ક કર દે. કષરત સે સદકા, ખૈરાત કરે.

❖ જુમ્અહ કે દિન કી મુબારક ઘડી કી અચ્છી તરહ નિગરાની કરે હુઝૂર ﷺને ફરમાયા : જુમ્અહ કે દિન એક ઘડી એસી હે કે અગર કોઈ બંદા ઉસ ઘડી કો પા લે, ઔર ઉસમેં અલ્લાહ સે કુછ માંગે તો અલ્લાહ ઉસે અતા કરતા હૈં.(મુસ્નદે અહમદ)

❖ કુર્આનેપાક કી તિલાવત બ-કષરત કરે,ખુસૂસન સૂરએ કહફ કી તિલાવત જરૂર કરે હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ રદિ.ઔર હઝરત અબૂ હુરૈરહ રદિ.સે રિવાયત હે કે : જો શખ્શ સૂરે કહફ કી તિલાવત કરેગા ઉસે પઢને કી જગા સે મકકા મુકર્રમા તક નૂર અતા કિયા જાયેગા, ઔર અગલે જુમ્અહ તક તીન રોજ કે ઈઝાફે કે સાથ ગુનાહોં કી મગફેરત કી જાયેગી, ઉસકે લિયે સત્તર (૭૦) હજાર ફરિશ્તે સુબહ તક રહમત કી દુઆ કરતે હૈં, યે શખ્સ દર્દ, પેટ કે ફોળે ઝાતુલ જુનુબ, બર્સ, જુઝામ,ઔર ફિત્નએ દજ્જાલ સે મહફૂઝ રેહતા હૈ.(બયહકી શરીફ)

❖ કષરત સે દુરૂદશરીફ પઢેં,: જો આદમી જુમ્અહ કે દિન ૧૦૦ સો મરતબા દુરૂદ પઢેગા અલ્લાહ ઉસકી સો હાજતેં પૂરી ફરમાયેંગે. ઔર દૂસરી હદીષ મેં હે : ઉસકે સાથ કયામત કે દિન એક ઐસી રોશની આએગી કે અગર ઉસ રોશની કો સારી મખ્લૂકપર તકસીમ કિયા જાયે તો સબકો કાફી હોજાયે. (ફઝાઈલે દુરૂદ શરીફ)

❖ જો શખ્સ જુમ્અહ કે દિન અસર કી નમાઝ પઢકર ઉસી હયઅત પર બેઠકર ઉઠને સે પહેલે ૮૦ મરતબા યે દુરૂદ પઢે 'અલ્લાહુમ્મ સલ્લિ અલા મુહમ્મ-દિ નિન્નબિય્યિલ્ ઉમ્મિય્યી વઅલા આલિહિ વસલ્લિમ્ તસ્લીમા' તો ઉસકે અસ્સી સાલ કે ગુનાહ માફ કર દિએ જાયેંગે. ઔર ૮૦સાલ કી ઈબાદત કા ષવાબ લિખા જાયેગા.(ફઝાઈલે દુરૂદ)

તિલાવતે કુર્આન મજિદ કે આદાબ.

✹ હઝરત ઉષમાન રદિ.સે રિવાયત હૈ હુઝૂર ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા તુમ મેં સબ સે બેહતર વોહ શખ્શ હૈ જો કુર્આન સીખે ઔર સિખાયે

✹ હઝરત અબૂ હુરૈરહ રદિ.ફરમાતે હૈં કે જીસ ઘર મેં કલામ મજીદ પઢા જાતા હૈ ઉસકે એહલો અયાલ કષીર હોજાતે હૈં, ઉસમેં ખૈરો બરકત બઢ જાતી હૈ ઔર શયાતીન ઉસ ઘર સે નિકલ જાતે હૈં ઔર જીસ ઘર મેં તિલાવત નહીં હોતી ઉસમેં તંગી ઔર બેબરકતી હોતી હૈ મલાએકા ઉસઘર સે ચલેજાતે હૈં ઔર શયાતીન ઉસઘર મેં ઘુસ જાતે હૈં

✹ સાહેબે અહ્યા ને હઝરત અલી રદિ.સે નકલ કિયા હૈ કે જીસ શખ્શ ને નમાઝ મેં ખળે હોકર કલામેપાક પઢા ઉસકો હર હર્ફ પર સો નેકિયાં મિલેગી ઔર જીસ શખ્શ ને નમાઝ મેં બેઠકર પઢા ઉસકે લિયે પચાસ નેકિયાં ઔર જીસને બગૈર નમાઝ કે વુઝૂ કે સાથ પઢા, ઉસકે લિયે પચ્ચીસ નેકિયાં ઔર જીસને બિલાવુઝૂ પઢા ઉસકે લિયે દસ નેકિયાં ઔર જો પઢે નહીં બલ્કે સિર્ફ પઢને વાલે કી તરફ કાન લગાકર સુને ઉસકે લિયે ભી હર હર્ફ કે બદલે એક નેકી હૈ.

આદાબ

✹ મિસ્વાક ઔર વુઝૂ કે બાદ કિસી યકસૂઈ કી જગહ મેં નિહાયત વકાર ઔર તવાઝુઅ કે સાથ કિબલા રૂખ બેઠે.

✹ કલામેપાક કો રિહલ યા તકિયા યા કિસી ઉંચી જગાપર રખ્ખે.

✹ નિહાયત હી હુઝૂરે કલ્બ ઔર ખુશૂઅ કે સાથ ઉસ લુત્ફ કે સાથ જો ઉસ વકત કે મુનાસિબ હૈ ઈસતરહ પઢે કે ગોયા ખુદ હકતાલા શાનહુ કો કલામેપાક સુના રહા હૈ.

✹ અગર મઆની સમજતા હો તો તદબ્બુર ઔર તફક્કુર કે સાથ આયતે વાદા ઔર રહમત પર દુઆએ મગફેરત ઔર રહમત માંગે. ઔર આયતે અઝાબ ઔર વઈદ પર અલ્લાહ કી પનાહ ચાહે. આયતે તન્ઝિયહ ઔર તકદીષ પર 'સુબ્હાનલ્લાહ' કહે. ઔર અઝ ખુદ તિલાવત મેં રોના ન આએ તો બતકલ્લુફ રોને કી સઈ કરે.

✹ અગર યાદ કરના મકસૂદ ન હો તો પઢને મેં જલ્દી ન કરે.

✹ તિલાવત કે દરમ્યાન મેં કિસી સે બાત ન કરે.અગર કોઈ જરૂરત

પેશાહી આજાયે તો કલામે પાક બંદ કરકે બાત કરલે ઔર ફિર સે અઉઝુ પઢકર દોબારા શુરૂ કરે.

✱ અગર મજમે મેં લોગ અપને-અપને કારોબાર મેં મશ્ગૂલ હોં યા નમાઝ પઢ રહે હોં, યા સો રહે હોં, તો આહિસ્તા પઢના અફઝલ હૈ વરના આવાઝ સે પઢના અફઝલ હૈ.

✱ ખુશ ઈલ્હાની કે સાથ તરતીલ ઔર તજવીદ કે સાથ પઢે.

✱ દિલ કો વસાવિસ સે પાક રખે.

✱ યે અલ્લાહ કા કલામ હૈ ઉસકી અઝમત દિલ મેં રખતે હુએ પઢે.

✱ જીન આયાત કી તિલાવત કર રહા હૈ, દિલ કો ઉનકે તાબેઅ બના દે, મષલન અગર આયતે રહમત જુબાન પર હૈ તો દિલ સૂરૂરે મહજ બનજાયે ઔર આયતે અઝાબ અગર આગઈ તો દિલ લરઝ જાયે.

✱ તરતીલ કે મુતઅલ્લિક શાહ અબ્દુલ અઝીઝ રહ.ને અપની તફ-સીર મેં તહરીર ફરમાયા હૈ કે તરતીલ લુગત મેં સાફ ઔર વાજેહ તૌરપર પઢને કો કેહતે હૈં. ઔર શરઅ્ શરીફ મેં કઈ ચીજોં કી રિઆ-યત કે સાથ તિલાવત કરને કો કેહતે હૈં.

(૧) હુરૂફો કો સહી નિકાલના યાની અપને મખ્રજ સે પઢના તાકે કી જગહ ઔર કી જગહ ન નિકલે.

(૨) વુકૂફ કી જગહપર અચ્છીતરહ ઠહેરના તાકે વસ્લ ઔર કતઅ કલામ કા બે મહલ ન હોજાયે.

(૩) હરકતો મેં ઈશબાઅ કરના યાની ઝેર ઝબર પેશ કો અચ્છી તરહ જાહિર કરના.

(૪) આવાઝ કો થોળા સા બુલંદ કરના તાકે કલામેપાક કે અલ્ફાઝ જુબાન સે નિકલકર કાનોંતક પહોંચે ઔર વહાં સે દિલપર અસર કરે

(૫) આવાઝ કો ઈસતરહ સે દુરૂસ્ત કરના કે ઉસમેં દર્દ પેદા હોજાયે ઔર દિલપર જલ્દી અસર કરે. (ફઝાઈલે કુર્આન)

(૬) તશ્દીદ ઔર મદ કો અચ્છી તરહ જાહિર કિયા જાયે કે ઉસકે ઈઝહાર સે કલામેપાક મેં અઝમત જાહિર હોતી હૈ.

(૭) આયતે રહમત ઔર આયતે અઝાબ કા હક અદા કરે જેસા પેહલે ગુજર ચુકા. યે સાત ચીજેં હૈં જીનકી રિઆયત તરતીલ કેહલાતી હૈ.

યે બજા હૈ માલિકે બંદગી, મેરી બંદગી મેં કુસૂર હૈ.
યે ખતા હૈ મેરી ખતા મગર તેર નામ ભી તો ગફૂર હૈ.

મખારિજ

ا	ب	ت	ث	ج	ح	خ	د	ذ	ر	ز	س	ش	ص	ض	
ط	ظ	ع	غ	ف	ق	ک	ل	م	ن	و	ہ	ھ	ء	ی	ے

ث ذ ظ - ઈન તીનોં કા મખરજ એક હે,મગર સિફાત કે ફર્ક કી વજહ સે હરએક હર્ફ કી આવાઝ અલગ અલગ હે,મખરજ યેહે કે જબાન કી નોક કો અગલે ઔર ઉપર કે દો બળે દાતોં કે કિનારે સે ઈસતરહ મલે કે સામને બેઠને વાલે કો જબાન કી જરાસી નોક બાહર નજર આએ, ث ઔર ذ કી આવાજ જરા નરમ હોતી હે ઔર ظ કી આવાજ મુંહ ભરી હોતી હે.

س ص ز - જબાન કી નોક કો અગલે ઔર નીચે દો બળે દાતોં કે ઉપર સે લગાએં, મખરજ એક હે મગર આવાઝ મેં ફર્ક હે, ز કી આવાઝ બુલંદ હોતી હે, ص કી આવાઝ પુર ઔર س કી આવાઝ બારિક હોતી હે ઔર સીટી કી આવાઝ તીનો મેં હોતી હે.

ت د ط - ઈન તીનોં કે મખરજ જબાન કી નોક ઔર સામને કે ઉપર કે દો બળે દાતોં કી જળ હે, ت પતલી ઔર ط પુર હોતી હે.

ء ھ - ઈન દોનોં કા મખરજ હલક કા આખરી હિસ્સા હે જો સીને કી તરફ હે.

ع ح - યે દોનોં હલક કે દરમ્યાન વાલે હિસ્સે સે નિકલતે હે.

غ خ - ઈનકા મખરજ ઈબ્તેદાએ હલક હે,મુંહ કી તરફ વાલા હિસ્સા.

ق ک - જબાન કી જળ ઉપર કે તાલુ સે લગાએં તો ق નિકલતા હે, ઔર ک મેં જબાન કી જળ ઔર ઉપર કા તાલુ મુંહ કી જાનિબ જરા નીચે હટ કર.

ض - જબાન કી કરવટ કો ઉપર કી દાળહોં કી જળ સે લગાએં, (જબાન કી નોક કહીં લગને ન પાએ) ઔર આવાઝ ظ કે મુશાબેહ હોતી હે મગર બિલકુલ ظ ન હો.

م ن - ઈન દોનોં હુરૂફો કો અદા કરતે વકત નાક મેં આવાઝ નહીં જાની ચાહિયે.

યે સાત હુરૂફ પુર પળહે જાતે હે خ ص ض غ ط ق ظ જીસ કા મજમુઆ خُصَّ ضَغْطٍ قِظْ ખુસ્સ દગતીન કિઝ હે.

* ઈન સાત હુરૂફો કો પુર પઢના ચાહિયે, યાની ઈનકો અદા કરતે વકત જુબાન કી જળ ઉપર કે તાલૂ કી તરફ ઉઠની ચાહિયે.
* ઈનકે અલાવહ કે હુરૂફ બારિક પઢે જાએંગે, યાની ઈનકો અદા કરતે વકત જુબાન કી જળ ઉપર કે તાલૂ કી તરફ નહીં ઉઠની ચાહિયે.
* ઝબર, ઝેર ઔર પેશ કો હરકત કેહતે હૈં, ઔર હરકત વાલે હર્ફ કો મુતહરરિક કેહતે હૈં.
* દો ઝબર, દો ઝેર ઔર દો પેશ કો તન્વીન કેહતે હૈં, ઔર તન્વીન વાલે હર્ફ કો મુનવ્વન કેહતે હૈં.
* જઝમ કો સુકૂન કેહતે હૈં, ઔર જઝમ વાલે હર્ફ કો સાકિન કેહતે હૈં.
* તશદીદ કો શદ ઔર તશદીદ વાલે હર્ફ કો મુશદ્દદ કેહતે હૈં.
* નાક મેં આવાજ લેજા કર પઢને કો ગુન્નહ કેહતે હૈં ઔર ગુન્નહ કી મિકદાર એક અલિફ કે બરાબર હે.
* સાંસ તોટ કર રૂક જાને કો વક્ફ કેહતે હૈં ઔર જીસ હર્ફ પર વક્ફ કિયા જાએ ઉસે મૌકૂફ કેહતે હૈં.
* હર હર્ફ કો ઉસકે મખ્રજ ઔર સિફત કે સાથ પઢને કો મખ્રજ કેહતે હૈં. તજવીદ કે ખિલાફ પઢના લહન હે. ઔર લહન કી દો કિસ્મેં હૈં. (૧) લહનેજલી (૨) લહને ખફી. લહને જલી યેહે કે એક હર્ફ કી જગા દૂસરા હર્ફ પઢના, મસલન અલ્હમ્દુ મેં બળી હા હે, ઉસકી જગા છોટી હા પઢે, યા હર્ફ કો ઘટા બળહા કર પઢના, મસલન ઈય્યા-ક કી જગા ઈય્યાકા પઢના, યા મુતહરરિક હર્ફ કો સાકિન યા સાકિન હર્ફ કો મુતહરરિક પઢના, યા ઝબર કી જગા ઝેર યા પેશ યા પેશ કી જગા ઝબર યા ઝેર વગેરહ પઢના, યે સબ લહને જલી હે, ઔર લહને જલી સે કુર્આને પાક પઢના હરામ હે.
* લહને ખફી યેહે કે પુર હર્ફ કો બારીક યા બારીક હર્ફ કો પુર પઢના યા જહાં મદ ન હો વહાં મદ યાની ખીચ કર પઢના. યા જહાં મદ હો વહાં મદ ન કરના. યા ઈજહાર, ઈખ્ફા, ગુન્ના વગેરહ મેં ફર્ક ન કરના યે લહને ખફી હે, ઔર લહને ખફી સે કુર્આને પાક પઢના મકરૂહ હે.
* પુરે કુર્આને પાક મેં ૧૪ આયતેં એસી હૈં જીન્હેં પળહને સે યા કિસી કો પળહતે સુનને સે સજદા વાજીબ હો જાતા હે ઈસે સજદએ તિલાવત કેહતે હૈં. (સજદા કી આયત પળહકર યા સુન કર ફૌરન સજદા કર લેના ચાહિયે તાકે જીમ્મા સર પર બાકી ન રહે કયૂં કે યે સજદા વાજીબ હે)

બીમાર પુર્સી કી સુન્નતેં ઔર આદાબ.

* હુઝૂર ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા : એક મુસલમાન કે દૂસરે મુસલમાન પર છે હુકૂક હૈં. (૧) જબ મુલાકાત હો તો ઉસકો સલામ કરે (૨) જબ દાવત દે તો કબૂલ કરે. (૩) જબ ઉસે છીંક આએ ઔર 'અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ' કહે તો ઉસકે જવાબ મેં 'યરહમુકલ્લાહ' કહે. (૪) જબ બીમાર હો તો ઉસકી ઈયાદત કરે. (૫) જબ ઈન્તિકાલ કરજાયે તો ઉસકે જનાજે કે સાથ જાયે (૬) ઔર ઉસકે લિયે વોહી પસંદ કરે જો અપને લિયે પસંદ કરે. (ઈબ્ને માજા)

* હુઝૂર ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા : જો શખ્સ અચ્છીતરહ વુઝૂ કરતા હે ફિર અજ્રો સવાબ કી ઉમ્મીદ રખતે હુએ અપને મુસલમાન ભાઈ કી ઈયાદત કરતા હે, ઉસકો જહન્નમ સે ઈતના દૂર કરદિયા જાતા હે, જીતની દૂર કોઈ સત્તર (૭૦) સાલ ચલકર પહોંચે. (અબૂ દાવૂદ શરીફ)

* હુઝૂર ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા : જો મુસલમાન કિસી મુસલમાન કી સુબહ કો ઈયાદત કરતા હે તો શામ તક સત્તર હજાર ફરિશ્તે ઉસકે લિયે દુઆ કરતે હૈં. ઔર જો શામ કો ઈયાદત કરતા હે તો સુબહતક સત્તર હજાર ફરિશ્તે ઉસકે લિયે દુઆ કરતે રેહતે હૈં ઔર જન્નત મેં એક બાગ મિલજાતા હે.

* જબ કિસી મરીઝ કી ઈયાદત કરે તો ઉસસે યૂં કહે 'લા બઅ્સ તહુરૂન્ ઈન્શાઅલ્લાહ' કોઈ હરજ નહી, ઈન્શાઅલ્લાહ યે બીમારી ગુનાહોં સે પાક કરને વાલી હે.

* હુઝૂર ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા : જબ કોઈ મુસલમાન બંદા કિસી મરીઝ કી ઈયાદત કરે ઔર સાત મરતબા યે પઢે 'અસ્અલુલ્લાહલ્ અઝીમ રબ્બલ્ અર્શિલ અઝીમી અંય્યશ્ફિ-ક' મેં અલ્લાહ તાલા સે સવાલ કરતા હું, જો બડે હૈં અર્શે અઝીમ કે માલિક હે, કે વોહ તુમ કો શિફા દે.) તો ઉસકો જરૂર શિફા હોગી, અલબત્તા અગર ઉસકી મૌત કા વક્ત આગયા હો તો ઔર બાત હે. (તિરમિઝી શરીફ)

* હુઝૂર ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા : જબ તુમ બીમાર કે પાસ જાઓ તો ઉસ સે કહો કે વોહ તુમ્હારે લિએ દુઆ કરે, કયૂં કે ઉસકી દુઆ ફરિશ્તોં કી દુઆ કી તરહ (કબૂલ હોતી) હે.

મોમિન કે સાથ ગલ્બે કા વાદા હે કુર્આન મેં
તૂ મોમિન હે ઔર ગાલિબ નહી તો નુકસ હે ઈમાન મેં

ઘર મેં મૌત હોજાને કા બયાન

જબ આદમી કી આખરી ઘળી હો ઔર માલૂમ હોજાએ કે અબ મૌત કરીબ હે તો ઉસ આદમી કો કિબ્લે કી તરફ પાઉં કરકે ચિત લિટા દેં,ઔર સર કે નિચે એક તકિયા રખ્ખેં તાકે ઉસકા મુંહ કિબ્લે કી તરફ હોજાયે, અગર સરકે નિચે તકિયા ન રખસકે તો સિરહાને કી તરફ ચારપાઈ કે પાયે કે નિચે દો-દો ઈંટ રખ દે,ઉસકે બાદ ઉસ કે સામને જોરજોર સે કલ્મએ શહાદત પઢો તાકે હમ સે સુનકર વોહ ભી પઢલે લેકિન ઉસસે યૂં ન કહે કે પઢો, ઈસલિયે કે વોહ સખ્ત મુશ્કિલ કા વકત હોતા હે,ખુદા ન ખાસ્તા પઢને સે ઈન્કાર કરદે યા મુંહ સે કુછ ઔર નિકલજાયે.સૂરે યાસીન પઢને સે મૌત કી સખ્તી કમ હોતી હે, ઉસકે સિરહાને યા ઔર કિસી જગહ ઉસકે પાસ બૈઠકર સૂરે યાસીન પઢે યા કિસી સે પઢવા દે.

મરને કે બાદ

ઓર જબ રૂહ નિકલજાએ તો આંખેં બંધ કરદો ઔર કોઈ કપળા લેકર હુળી કે નીચે સે નિકાલ કર દોનોં જબળોં સે ગુજારતે હુએ સર પર લેજા કર બાંધ દો,તાકે મુંહ ફૈલ ન જાયે,ઔર પાંઉ કે દોનોં અંગુઠે મિલાકર બાંધ દો, ઔર હાથોં કી ઉંગ્લિયાં એક સાથ કર કે કમર કે સાથ લગા દો ઔર મય્યત કો શિમાલ કી જાનિબ સર ઔર જુનૂબ કી તરફ પેર કર કે સુલા દો ઔર અગર મરને વાલી ઔરત હે ઔર ઉસને કોઈ ઝેવર વગૈરહ પેહને હોં, તો સબ ઝેવર નિકાલ દો વરના બાદ મેં નિકાલના મુશ્કિલ હોજાયેગા. અબ મય્યત કે ઉપર પાક ચાદર ડાલ દો,ઔર કફનાને દફનાને કા ઈન્તેજામ કરો,જબ તક ગુસલ ન દે દિયા જાએ ઉસકે પાસ બેઠકર ન પઢો બલ્કે દૂસરે કમરે મેં બેઠકર પઢો. ઔર મય્યત કે પાસ કુછ ખુશબૂ જલા દો.

કોઈ મર્દ યા ઓરત નાપાકી કી હાલતમેં હો તો ઉસકો મરને વાલે કે પાસ ન રેહને દો બલ્કે કોઈ જાનદાર તસ્વીર ભી ઉસકે પાસ ન રેહને દો ઈન સબકો મરને સે પેહલે હી વહાં સે હટા દો,ઈનકી વજહ સે રહમત કે ફરિશ્તે નહી આતે ઔર રૂહકો ભી તકલીફ પહોંચતી હે બલકે રૂહકો કબ્ઝ કરનેવાલે ભી જેહમત કે ફરિશ્તે હોતે હેં.

કબર

કબર ખુદ ખોદે યા મુસલમાનોં સે ખુદવાયે,જો મય્યત કે કદ સે

એક બાલિશ્ત બળી હો,બળોં કે લિયે સાડેપાંચ ફિટ લંબી હો સાડે ચાર ફિટ ગેહરી હો. ઔર સાડે તીન ફિટ ચોળી હો.

કફન

મર્દ કે લિયે તીન કપળે હૈં એક ચાદર એક ઈજાર ઔર એક કુર્તા

ચાદર = સર સે લેકર પેર તક ઔર દોનોં તરફ સે એક-એક બાલિશ્ત બઢા દે.

ઈજાર = ચાદર સે એક બાલિશ્ત છોટી.

કુર્તા = ગલે સે લેકર આધી પિંડલી તક.

ઓરત કે લિયે પાંચ કપળે હૈં, તીન વોહી જો ઉપર દિયેગયે ઉસકે અલાવહ એક સીનાબંદ એક ઓઢની.

સીનાબંદ = સીને સે લેકર રાનોં તક.

ઓઢની = તીન હાથ લંબી જીસ સે બાલ ઢક જાયે.

પેહલે કફન કો તીન યા પાંચ મરતબા લોબાન વગૈરહ કી ધૂની દેદો ઉસકે બાદ કફન પેહનાઓ.

ગુસલ કા તરીકા

મય્યત કો ગુસલ દેને કે લિયે બેરી કે પત્તે ડાલકર પાની ગરમ કરો, ઉસકે બાદ જીસ તખ્તે પર ગુસલ દેના હો ઉસ તખ્તે કો તીન યા પાંચ મરતબા ધૂની દેદો ફિર મય્યત કો ચાદર સમેત ઉઠાકર લેઆઓ ફિર ગરમ પાની લાકર ઉસ મેં ઠંડાપાની મિલાઓ. ઉસકે બાદ મય્યત કે પેહને હુએ કપળે નિકાલકર મય્યત કે ઉપર સતર પોશ ડાલ દો.

અબ મરને વાલે કો સર કી તરફ સે જરા ઉંચા કરે ઔર પેટ કો આહિસ્તા સે મલે ઔર જો કુછ નિકલે ઉસકો બાંયે હાથ મેં દસ્તાને પહેનકર સતરપોશ કે નીચે સે હાથ ડાલકર સાફ કરલે. ન સતર પોશ કો ઉઠાયે ઔર ન સતર પર નિગાહ ડાલે.

ફિર વઝૂ કરાઓ,સિર્ફ ચાર ફર્ઝ અદા કરને હૈં,પેહલે મુંહ ધોયે લેકિન અગર જનાબત કી યા હૈઝ ઔર નિફાસ કી હાલત મેં મરા હે તો મુંહ ઔર નાક મેં પાની પહોંચાના ફર્ઝ હે, અગર મુંહ મેં પાની નહી જા સકતા યા ગુસલ કી હાજત મેં નહી મરા હે તો થોડી સી રૂઈ પાની મેં ભીગો કર મુર્દે કે દાતોંપર દાહની જાનિબ સે ફેરતે હુએ બાંઈ જાનિબ લાકર ઉસ રૂઈ કો ફેંક દો, ઈસ તરહ તીન મરતબા કરો કરો,ઈસીતરહ રૂઈ કી તીન બત્તી જેસી બનાકર પાની મેં ભીગો કર

એક તરફ સે,નાક મેં પેહલે દાહને સુરાખ મેં,ફિર દૂસરી જાનિબ સે બાયેં સુરાખ મેં ફિરાકર ઉસ કો ફેંક દો, તીન મરતબા ઈસી તરહ કરો. ઉસકે બાદ મુંહ, કાન ઔર નાક મેં રૂઈ ડાલ દો તાકે મુંહ ધોતે વકત પાની અંદર ન જાનેપાયે ઉસકે બાદ તીન મરતબા પૂરા મુંહ ધોયે,ફિર તીન મરતબા દોનોં હાથ કોહનિયોં સમેત ધોયે,ફિર સર કા મસહ કરે,ઉસ કે બાદ તીન બાર દોનોં પેર ટખ્નો સમેત ધોયે,પેહલે દાયાં ફિર બાયાં.

જબ વુઝૂ કરા ચુકો તો અબ સર પર સાબુન વગૈરહ લગાકર ખૂબ સાફ કરો ફિર પૂરે બદન પર પાની ડાલ કર સાબુન લગા કર મલો કે કુછ મૈલ રેહને ન પાયે,લેકિન સતર કે ઉપર બગૈર દસ્તાને કે હાથ ન લગાઓ ઔર ઈસ તરહ મલો કે સતર ખુલને ન પાયે, ઉસકે બાદ મય્યત કો બાંઈ કરવટ પર લેટા કર તીન મરતબા ઈસ તરહ સર સે લેકર પેર તક પાની ડાલો કે બાંઈ કરવટ તક પાની પહોંચ જાયે ઔર હાથ સે મલો કે સાબુન વગૈરહ સબ નિકલ જાયે, ફિર દાહની કરવટ પર લેટાકર ઈસીતરહ કરે ,પૂરે બદનપર પાની પહોંચાના જરૂરી હૈ અગર એક બાલ બરાબર જગહ ભી સુકી રેહગઈ તો ગુસલ નહીં હોગા,ઉસકે બાદ પેહલી મરતબા કે માનિંદ સર કી તરફ સે ઉંચા કર કે પેટ કો મલે, અગર કુછ નિકલે તો હાથ મેં દસ્તાને પહેન કર સાફ કરલે,વુઝૂ ઔર ગુસલ મેં ઈસકે નિકલ ને સે કુછ ફર્ક નહીં આયા યાની ફિર સે કરાને કી જરૂરત નહીં.

અબ એક લોટે પાની મેં કાફુર મિલાકર પૂરે બદનપર મલ દો તાકે બદન ખુશબૂદાર હોજાયે, ફિર રૂમાલ સે મય્યત કે બદન કો ઈસ તરહ પૂંછો કે રૂમાલ એક જગહ રખ્ખો પાની ચૂસ લે તો ઉઠા કર દૂસરી જગહ રખો ઈસ તરહ સાફ કરલો ઉસકે બાદ દુસરા સતરપોશ ઉપર ડાલકર ભીગા સતરપોશ નીચે સે નિકાલ લો,અબ કફન તૈયાર કરકે ઉસકે ઉપર મય્યત કો લાકર સુલા દો. બેહતર યેહૈ કે જો કરીબી રિશ્તેદાર હો વોહ નેહલાયે, અગર વોહ ન નેહલા સકે તો કોઈ દીનદાર નેહલાયે.

કફનાને કા તરીકા

પેહલે ચાદર બિછાઓ ફિર ઈજાર,ઉસકે ઉપર કુર્તે કા નીચે વાલા હિસ્સા બિછાઓ ઔર ઉપર વાલા હિસ્સા લપેટકર સિરહાને કી તરફ રખ દો,અબ ઉસકે ઉપર ગુલાબ કે પાની મેં ભીગોયા હુવા અબીલ છિળક

દો, ઔર એહતિયાતન રૂઈ કી દો ગથી જેસી બનાકર એક સર કે નીચે ઔર એક પાખાને કી જગહ કે નીચે રખદો તાકે કોઈ ચીજ ખૂન વગૈરહ નિકલે તો કફન ખરાબ ન હો (લેકિન યે જરૂરી નહીં હૈ) ફિર ઉસકે ઉપર મુર્દે કો સુલા દો, ફિર ઝમઝમ યા ગુલાબ કે પાની મેં કાફૂર કો કીચળ જૈસા બનાકર ઉસમેં ઈત્ર મિલાદો, ફિર ઉસે સરપર ઔર મુર્દા મર્દ હોતો દાઢીપર ભી લગાઓ ફિર સજદે કી જગહ પર, પેશાની, નાક, હાથ કી ઉંગ્લિયાં ઔર પંજેપર, પિંડલી, ઘુટના, ટખ્ને ઔર બગલપર લગાઓ મુર્દે કે ઉપર જીતના ચાહે ઈત્ર લગાઓ લેકિન કફનપર લગાના જાઈઝ નહીં. ઉસકે બાદ કુર્તા પેહના દો. અગર ઔરત હૈ તો ઉસકે સરકે બાલકે દો હિસ્સે કરકે દોનોં તરફ સે નિકાલ કર સીને કે ઉપર રખ દો, ઔર ઉસકે સરપર ઓઢની ડાલકર દોનોં સિરે સિનેપર જો બાલ હૈ ઉસકે ઉપર ઓઢા દો (લપેટે યા બાંધે નહીં) ઉસકે ઉપર સીનાબંદ ઓઢા દો, ઉસકે બાદ ઈજાર લપેટો પેહલે બાંઈતરફ સે ફિર દાંઈતરફ સે, ફિર ઈસી તરહ ચાદર લપેટો ઔર સર, પેર ઔર કમરપર પટ્ટી બાંધ દો. ઉસકે બાદ જનાઝહ લાકર, મુર્દે કો સિરહાને કી તરફ સે ઉઠા કર જનાઝે મેં રખ્ખો ઔર કબ્રસ્તાન કી તરફ લેજાઓ.

જનાઝહ તેજ કદમ લેજાના મસ્નૂન હૈ, લેકિન ઈત્ના તેજ ન ચલે કે જનાઝહ હરકત કરને લગે. જો લોગ જનાઝહ કે સથ હોં ઉનકો જનાઝહ કે પીછે ચલના મુસ્તહબ હૈ, જનાઝહ લેજાતે વક્ત દુઆ યા ઝિક બુલંદ આવાજ સે ન પઢે ઔર આહિસ્તા ભી કોઈ ઝિક સાબિત નહીં અગર આહિસ્તા કુછ પઢે ઔર જનાઝહ લેજાને કી સુન્નત ન સમજે તો પઢ સકતે હે.

જનાઝહ કી નમાઝ કા મસ્નૂન તરીકા

જનાઝહ કી નમાઝ મેં દો ફર્ઝ હૈ

(૧) કિયામ યાની ખળે હોકર, નમાઝે જનાઝહ પઢના.

(૨) ચાર મરતબા તકબીર યાની અલ્લાહુ અકબર કહેના.

❋ પહેલે ઈસતરહ નિય્યત કરે. જનાઝહ કી નમાઝ કા ઈરાદહ કરતા હું જો અલ્લાહ કી નમાઝ હૈ, ઔર મય્યત કે લિયે દુઆ હૈ, મુંહ મેરા કાબા શરીફ કી તરફ ઈસ ઈમામ કે પીછે, અલ્લાહ કે વાસ્તે.

❋ જબ ઈમામ પહેલી તકબીર કહે તો, તકબીર કેહતે હુએ હાથ કાનોં તક ઉઠાકર નાફ કે નીચે બાંધ લે. ઔર ઈસ તરહ 'ષના' પઢે 'સુબ્હા-ન કલ્લા-હુમ્મ વબિ હમ્દિ-ક વ તબા-ર-કસ્મુ-ક વ તઆલા જાદ્દુ-ક વ જલ્લ ષનાઉ-ક વ લાઈલા-હ ગયરૂક.'

* જબ ઈમામ દૂસરી તકબીર કહે તો હાથ ન ઉઠાયે, બલ્કે તકબીર કેહકર દુરૂદે ઈબ્રાહીમ જો નમાઝ મેં પઢી જાતી હૈ વો પઢે.

* જબ તીસરી તકબીર ઈમામ કહે તો તકબીર કેહકર મય્યિત કી દુઆ પઢે.

મય્યિત બાલિગ હો તો યે દુઆ પઢે

'અલ્લાહુમ્મગ્ફિર લિહય્યિના વ મય્યિતિના વ શાહિ-દિના વ ગાઈબિના વ સગીરિના વ કબીરિના વ ઝ-કરિના વ ઉન્થાના, અલ્લાહુમ્મ મન્ અહ્યયતહુ મિન્ના ફ-અહ્યિહી અલલ્ ઈસ્લામિ વમન્ ત-વફ્ફય્-તહુ મિન્ના ફ-ત-વફ્ફહુ અલલ્ ઈમાન'. તરજુમા : એ અલ્લાહ ! તૂ હમારે જીંદહ ઓર મુર્દહ કો હાજીર ઓર ગાઈબ લોગોં કો, છોંટોં ઔર બડોં કો મર્દોં ઔર ઔરતોં કો બખ્શ દે. એ અલ્લાહ! તૂ હમ મેં સે જીસકો જીંદહ રખે ઉસે ઈસ્લામ પર જીંદહ રખિયો, ઔર જીસકો વફાત દે ઉસકો ઈમાન પર વફાત દીજીયો.

મય્યિત નાબાલિગ લડકા હો તો યે દુઆ પઢે

'અલ્લાહુમ્મજ્ અલ્હુ લના ફ-રતંવ વજ્અલ્હુ લના અજ્રંવ્ વઝુખ્રંવ્ વજ્અલ્હુ લના શાફિઅંવ વ મુશફ્ફઆ' તરજુમાઃ એ અલ્લાહ ! ઈસકો તૂ હમારે લિયે પેશવા બના ઔર હમારે લિયે અજ્ર ઔર ઝખીરહ બના ઔર હમારે લિયે શાફેઅ બના ઔર ઉસકી શફાઅત કબૂલ ફરમા.

મય્યિત નાબાલિગ લડકી હો તો યે દુઆ પઢે

અલ્લાહુમ્મજ્ અલ્હા લના ફ-રતંવ વજ્અલ્હા લના અજ્રંવ્ વઝુખ્રંવ્ વજ્અલ્હા લના શાફિઅતંવ વ મુશ-ફ્ફઅહ્'.

* જબ ઈમામ ચૌથી તકબીર કહે તો ખુદભી તકબીર કહે. ઔર જબ ઈમામ 'અસ્સલામુ અલય્કુમ વ રહ્મતુલ્લાહ' કેહકર સલામ ફેરે તો ખુદ ભી સલામ ફેર દે

* જબ ભી કબ્રસ્તાન મેં દાખિલ હો તબ યે દુઆ પઢે 'અસ્સલામુ-અલય્કુમ યા અહ્લલ્ કુબૂરિ યગ્ફિરૂલ્લાહુ લના વ-લકુમ્ અન્તુમ્ સ-લફુના વ નહ્નુ બિલ્ અષર'. તરજુમા : એ કબર વાલો તુમ પર સલામ ! અલ્લાહ હમારી ભી મગ્ફેરત કર દે, ઔર તુમ્હારી ભી મગ્ફેરત ફરમા દે, તુમ હમ સે પહેલે ચલે ગયે હો, હમ ભી તુમ્હારે પીછે પીછે આ રહે હૈં . (હિસ્ને હસીન)

* મુર્દે કો જબ કબર મેં ઉતારે તબ યે દુઆ પઢે 'બિસ્મિલ્લાહિ વ-

અલા સુન્નતિ રસૂલિલ્લાહ' તરજુમા : અલ્લાહ કે નામ કે સાથ ઔર રસૂલુલ્લાહ ﷺ કી સુન્નત(મિલ્લત)પર(હમ ઉસકો દફન કરતે હૈં).

❀ જબ કબ્ર મેં મિટ્ટી ડાલે તો મિટ્ટી દોનો હાથો મેં ભરકર તીન મરતબા ડાલે,જબ પહેલી મરતબા ડાલે તો પઢે 'મિન્હા ખલકૃનાકુમ'
દૂસરી મરતબા ડાલે તો પઢે 'વ ફીહા નુઈદુકુમ્'
તીસરી મરતબા ડાલે તો પઢે 'વ મિન્હા નુખ્રિજુકુમ તારતન્ ઉખ્રા'

❀ હુઝૂર ﷺ ને ફરમાયા : જો શખ્સ જનાઝહ મેં હાજીર હોતા હૈ,ઔર નમાઝે જનાઝહ કે પઢેજાને તક જનાઝે કે સાથ રહેતા હૈ,તો ઉસ કો એક કિરાત ષવાબ મિલતા હૈ,ઔર જો શખ્સ દફન સે ફરાગત તક જનાઝહ કે સાથ રેહતા હે,તો ઉસકો દો કિરાત ષવાબ મિલતા હૈ. આપ ﷺ સે દરયાફ્ત કિયાગયા દો કિરાત કિયા હૈ ? ઈરશાદ ફરમાયા (દો કિરાત) દો બળે પહાળો કે બરાબર હૈ.(મુસ્લિમ શરીફ)

બાકી મસ્નૂન દુઆએં

તરાવીહ કી હર ચાર રકાત કે બાદ પઢને કી દુઆ

સુબ્હા-ન ઝિલ્મુલ્કિ વલ્ મ-લ-કુત.સુબ્હા-ન ઝિલ્ ઈઝ્ઝતિ વલ્ અઝ્મતિ વલ્ હય્બતિ વલ્ કુદ્રતિ વલ્ કિબ્રિયાઈ વલ્ જ-બરૂત. સુબ્હાનલ્ મલિકિલ્ હય્યિલ્લઝી લા યનામુ વલા યમૂતુ. સુબ્બૂહુન્ કુદ્દૂસુન રબ્બુના વ રબ્બુલ મલાઈકતિ વર્રૂહ.

તક્બીરે તશ્રીક

અલ્લાહુ અક્બર્ અલ્લાહુ અક્બર્, લા ઈલા-હ ઈલ્લલ્લાહુ વલ્લાહુ અક્બર્. અલ્લાહુ અક્બર્ વ લિલ્લાહિલ્ હમ્દ.

ઈસ્તિખારહ કી દુઆ

અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અસ્તખીરૂ-ક બિ ઈલ્મિ-ક વ અસ્તક્દિરૂ-ક બિ કુદ્રતિ-ક વ અસ્અલુ-ક મિન્ ફદ્લિકલ્ અઝીમ. ઈન્ન-ક તક્દિરૂ વલા અક્દિરૂ વ તઅ્લમુ વલા અઅ્લમુ વ અન્ત અલ્લામુલ ગુયૂબ્. અલ્લાહુમ્મ ઈન્ કુન્ત તઅ્લમુ અન્ન હાઝલ અમ્ર (ઈસ જગહ અપને મતલબ કા ખ્યાલ કરે) ખય્રૂલ્લી ફી દીની વ મઆશી વ-આકિબતિ અમ્રિ ફક્દિર્હુ લી વ યસ્સિર્હુલી ષુમ્મ બારિકલી ફીહી વ ઈન કુન્ત તઅ્લમુ અન્ન હાઝલ અમ્ર (ઈસજગહ અપને મતલબ કા ખ્યાલ કરે) શર્રુલ્લી ફી દીની વ મઆશી વ આકિબતિ અમ્રિ ફસ્રિ-ફ્હુ અન્ની વસ્રિફ્ની અન્હુ વક્દિર્ લિયલ્ ખૈર હય્ષુ કા-ન ષુમ્મર્ દિની બિહી.

સલાતુલ હાજત કી દુઆ

લા ઈલા-હ ઈલ્લલ્લાહુલ્ હલીમુલ્ કરીમ.સુબ્હાનલ્લાહિ રબ્બિલ્ અર્શિલ અઝીમ. વલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ રબ્બિલ્ આલમીન.અસ્અલુ-ક મુજિબાતિ રહ્મતિ-ક વ અઝાઈ-મ મગ્ફિરતિક્ વલ્ ઈસ્મ-ત મિન્ કુલ્લિ ઝમ્બિંવ વલ્ ગની-મ-ત મિન્ કુલ્લિ બિર્રિવં વસ્સલા-મ-ત મિન્ કુલ્લિ ઈષ્મિ, લા ત-દઅ્લી ઝમ્બન્ ઈલ્લા ગ-ફર્તહુ વલા હમ્મન્ ઈલ્લા ફર્રજ્તહુ વલા હા-જ-તન્ હિ-ય લ-ક રિદન્ ઈલ્લા ક-દય્-તહા યા અર્-હ-મર્રાહિમીન.

સુબ્હ કો યે દુઆ પઢલે શામ તક કોઈ મુસીબત નહી પહોંચેગી.

અલ્લાહુમ્મ અન્ત રબ્બિ લાઈલા-હ ઈલ્લા અન્ત અલય્-ક તવક્કલ્તુ વ અન્ત રબ્બુલ્ અર્શિલ્ કરીમ માશા અલ્લાહુ કા-ન વમા લમ્યશઅ્ લમ્યકુન્ વ લાહવ્-લ વલા કુવ્વ-ત ઈલ્લા બિલ્લાહિલ્ અલિય્યિલ્ અઝીમ્ અઅ્લમુ અન્નલ્લા હ અલા કુલ્લિ શય્ઈન્ કદીર વઅન્નલ્લા હ કદ્ અહા-ત બિકુલ્લિ શૈઈન ઈલ્મા, અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અઊઝુ બિ-ક મિન્ શર્રિ નફ્સી વમિન શર્રિ કુલ્લિ દાબ્બતિન્ અન્ત અખિઝુમ્ બિના સિય-તિહા ઈન્ન રબ્બિ અલા સિરાતિમ્ મુસ્તકીમ.

સેહરી કી નિય્યત

અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અસૂમુ ગદન્લ-ક ફગ્ફિર્લી
માકદ્દમ્તુ વમા અખ્ખર્તુ

ઈફ્તાર કી દુઆ

અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની લ-ક સુમ્તુ વ બિ-ક આમન્તુ વઅલા
રિઝ્કિ-ક અફ્તર્તુ ફ ત-કબ્બલ્ મિન્ની.

જબ કિસી કે યહાં ઈફ્તાર કરે

અફ્-ત-ર ઈન્દકુમુસ્સાઈમૂ-ન વઅ-ક-લ તઆમકુમુલ્
અબ્રા-ર વ સલ્લત્ અલય્કુમુલ મલાઈકહ્.

જબ નયા ફલ સામને આએ

અલ્લાહુમ્મ બારિક્ લના ફી ષમરિના વ બારિક્ લના ફી મદીનતિના વ બારિક્ લના ફી સાએના વ બારિક્ લના ફી મુદ્દિના

આઈનહ દેખતે વકત

અલ્લાહુમ્મ અન્ત હસ્સન્-ત ખલ્કિ ફ-હસ્સિન્ ખુલુકી.

કિસી કો હંસતા હુવા દેખે

અદ્-હ-કલ્લાહુ સિન્ન-ક.

કિસી કો દુ:ખ યા બિમારી મેં ગિરીફતાર દેખે

અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિલ્લઝી આફાની મિમ્મબ્ તલા-ક બિહી વ ફદ-
લની અલા કષીરિમ્ મિમ્મન ખ-લક્ના તફ્ઝીલા.

કિસી ખાસ ગિરોહ સે ખોફ કે વકત

અલ્લાહુમ્મ ઈન્ના નજ્અલુ-ક ફી નુહુરિહિમ્ વનઉઝુબિ-ક
મિન શુરૂરિહીમ્

જબ કોઈ ભી મુસીબત પહોંચે

ઈન્ના લિલ્લાહિ વઈન્ના ઈલય્હિ રાજીઉન, અલ્લાહુમ્મ
અજીર્ની ફી મુસીબતી વઅ-ખ્લુફ્લી ખય્રમ્ મિન્હા.

જબ બાઝાર પોંહચે

ચોથા કલ્મા પઢે, જીસકી ફઝીલત મેં આતા હૈ કે હુઝૂર ને ફરમાયા : જીસ શખ્સ ને બાઝાર મેં કદમ રખતે હુએ યે કલે-માત (ચોથા કલ્મા)પઢે.અલ્લાહ તઆલા ઉસકે લિયે દસ લાખ નેકિયાં લિખ લેતે હૈં,ઔર ઉસકી દસ લાખ ખતાયેં મિટા દેતે હૈં ઔર દસલાખ દર્જે ઉસકે લિયે બુલંદ કર દેતે હૈં.(તિરમિઝી)

જબ ખરીદો ફરોખ્ત કરે

અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અઉઝુ બિ-ક મિન્ સ-ફ-કતિન્
ખાસિરતિન્ વ યમીનિન ફાજીર.

રોજાના જબ કપડા પહને

અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિલ્લઝી કસાની હાઝા વ રઝક્ની
મિન્ ગૈરી હવ્લિમ મિન્ની વલા કુવ્વહ.

જબ નયા કપડા પહને

અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિલ્લઝી કસાની મા ઉવારી બિહી અવ્રતી
વ-અ તજમ્મલુ બિહી ફી હયાતી.

રોજાના જબ ચાંદ દેખે

અઉઝુ બિલ્લાહી મિન્ શર્રિ હાઝલ્ ગાસિક્

જબ નયા ચાંદ દેખે

અલ્લાહુમ્મ અહિલ્લહુ અલય્ના બિલ્યુમ્નિ વલ્ ઈમાનિ
વસ્સલામતિ વલ્ ઈસ્લામિ વત્તવ્ફીકિ લિમા તુહિબ્બુ વતર્દા
રબ્બી વરબ્બુકલ્લાહ

કિસી કો અચ્છી હાલત મેં દેખે

માશા અલ્લાહુ લા હવ્લ વલા કુવ્વ-ત ઈલ્લા બિલ્લાહ.

જબ બાઝાર જાએ

બિસ્મિલ્લાહિ અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અસ્અલુ-ક ખય્-ર હાઝિહિ-સ્સુકિ વ ખૈ-ર માફીહા વ અઉઝુ બિ-ક મિન્ શર્રિહા વ શર્રિ મા ફીહા, અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અઉઝુ બિક અન્ ઉસી-બ ફીહા યમીનન્ ફાજિ-રતન અવ્ શફ્કતિન્ ખસિરહ્.

પહેલી રાત કી દુઆ

જબ પહેલી મરતબા બીવી કે પાસ જાયે તો ઉસકે પેશાની કે બાલ પકડ કર યે દુઆ પઢે.

અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અસ્અલુ-ક મિન્ ખય્રિહા વ ખય્રિ મા જબલ્તહા અલય્હિ વ અઉઝુ બિ-ક મિન્ શર્રિહા વ શર્રિ મા જ-બલ્તહા અલયહિ

જબ હમ બિસ્તરી કા ઈરાદા કરે

બિસ્મિલ્લાહિ અલ્લાહુમ્મ જન્નીબ્નશ્શયતા-ન વ જન્નીબિશ્ શય્તા-ન મા રઝક્તના.

જબ ઈન્ઝાલ હો તો યે દુઆ દિલ મેં પઢે

અલ્લાહુમ્મ લા તજ્અલ્ લિશ્શય્તાનિ ફીમા રઝક્તની નસીબા

પાંચ કલિમા તર્જુમે કે સાથ

(૧) પેહલા કલિમએ તય્યબ : લા-ઈલા હ ઈલ્લલ્લાહુ મુહમ્મદુર રસૂલુલ્લાહ ﷺ અલ્લાહ કે સિવા કોઈ ઈબાદત કે લાઈક નહી ઔર મુહમ્મદ ﷺ અલ્લાહ કે રસૂલ હૈં.

(૨) દૂસરા કલિમએ શહાદત :'અશ્હદુ અલ્લા ઈલા-હ ઈલ્લલ્લાહુ વ અશ્હદુ અન્ન મુહમ્મદન્ અબ્દુહુ વ રસૂલુહ્' મૈં ગવાહી દેતા હું કે અલ્લાહ કે સિવા કોઈ ઈબાદત કે લાઈક નહી,ઔર મૈં ગવાહી દેતા હું, કે બેશક મુહમ્મદ ﷺ અલ્લાહ કે બંદે, ઔર રસૂલ હૈં.

(૩) તીસરા કલિમએ તમ્જીદ :'સુબ્હાનલ્લાહિ વલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ વલા ઈલા-હ ઈલ્લલ્લાહુ વલ્લાહુ અક્બર્ વ લા હવ્લ વ લા કુવ્વ-ત ઈલ્લા બિલ્લાહિલ્ અલિય્યિલ્ અઝીમ.અલ્લાહ તાલા પાક હે,સબ તારીફેં અલ્લાહ હી કે લિયે હે, ઔર અલ્લાહ કે સિવા કોઈ માબુદ નહી,

અલ્લાહ સબ સે બળા હે,હર કિસમ કી તાકત,ઓર કુવ્વત અલ્લાહ હી કી તરફ સે હે જો બળા આલીશાન ઓર અઝમત વાલાં હે.

(૪) ચોથા કલિમએ તવ્હીદ : 'લા ઈલા-હ ઈલ્લલ્લાહુ વહ્દહુ લા શરી-ક લહુ લહુલ્ મુલ્કુ, વ-લહુલ્ હમ્દુ, યુહ્યી વયુમીતુ, બિયદિહિલ્ ખૈર,વ હુ-વ અલા કુલ્લિ શયઈન્ કદીર' : અલ્લાહ કે સિવા કોઈ માબૂદ નહી વોહ અકેલા હે,ઉસકા કોઈ શરીક નહી,ઉસીકી બાદ-શાહી હે,ઉસીકે લિયે તમામ તા'રીફેં હે,વોહી જીલાતા હે,ઓર વોહી મારતા હે, ઉસીકે કબ્જે મેં તમામ ભલાઈયાં હે, ઓર વોહ હર ચીજ પર કાદિર હે.

(૫) પાંચવાં કલિમએ રદ્દે કુફ્ર :'અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અઉઝુ બિ-ક મિન્ અન્ ઉશ્રિ-ક બિ-ક શયઅંવ્ વઅ-ન અઅ્લમુ બિહી વ અસ્તગ્ફિ-રૂ-ક લિમાલા અઅ્લમુ બિહ, તુબ્તુ અન્હુ, વ-ત-બર્રઅ્-તુ મિનલ્ કુફ્રિ,વશિશર્કિ,વલ્ મઆસી કુલ્લિહા, અસ્લમ્તુ, વ આમન્તુ વ અ કુલુ, લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ મુહમ્મદુર રસૂલુલ્લાહ.' એ અલ્લાહ ! મેં તેરી પનાહ ચાહતા હું ઈસ બાત સે કે તેરે સાથ કિસી ચીજ કો જાન બુજકર શરીક કરૂં,ઓર મગ્ફિરત ચાહતા હું તેરી,ઉસ ગુનાહ સે જીસકા મુજે ઈલ્મ નહી,તૌબહ કી મેંને, ઓર બેઝાર હુવા મેં કુફ્રિ ઓર શિર્ક સે,ઓર તમામ ગુનાહોં સે.ઈસ્લામ લાયા મેં,ઓર ઈમાન લાયા મેં, ઓર કેહતા હું મેં કે અલ્લાહ કે સિવા કોઈ ઈબાદત કે લાઈક નહી,ઓર મુહમ્મદ ﷺ અલ્લાહ કે રસૂલ હૈં.

ઈમાને મુજમલ્

આમન્તુ બિલ્લાહિ કમાહુ-વ બિઅસ્માઈહી વ સિફાતિહિ વ-કબિલ્તુ જમી-અ અહ્કામિહી.': ઈમાન લાયા મેં અલ્લાહ પર, જૈસા કે વોહ અપને નામોં ઓર સિફાતોં કે સાથ હે. ઓર મેને ઉસકે તમામ અહ-કામ કબૂલ કિયે.

ઈમાને મુફસ્સલ

'આમન્તુ બિલ્લાહિ વ મલાઈકતિહી વ કુતુબિહી વ રૂસુલિહી વલ્ - યવ્મિલ્ આખિરિ વલ્ કદ્રિ ખય્રિહી વ શર્રિહી મિનલ્લાહિ તઆલા વલ્બઅ્ષિ બઅ્દલ્ મૌત' : ઈમાન લાયા મેં અલ્લાહ પર ઓર ઉસકે ફરિશ્તોં પર, ઓર ઉસકી કિતાબોં પર, ઓર ઉસકે રસૂલોં પર ઓર કયામત કે દિનપર,અચ્છી ઓર બુરી તકદીર પર જો ખુદા તઆલા કી તરફ સે હોતી હે, ઓર મોત કે બાદ ઉઠાયે જાને પર.

મુતફર્રિકાત

ઈસ્લામી મહીને બારહ હૈં

૧. મુહર્રમુલ હરામ
૨. સફરૂલ મુઝફ્ફર્
૩. રબીઉલ અવ્વલ
૪. રબીઉલ આખર
૫. જમાદિઉલ અવ્વલ
૬. જમાદિઉલ આખર
૭. રજબુલ્ મુરજ્જબ્
૮. શઅબાનુલ્ મુઅઝ્ઝમ્
૦૯. રમઝાનુલ મુબારક
૧૦. શવ્વાલુલ્ મુકર્રમ
૧૧. ઝિ કઅદ્તુલ હરામ
૧૨. ઝિલ્ હિજ્જતુલ્ હરામ

હફ્તે કે સાત દિન

૧ જુમઅહ ૨ શનીચર ૩ ઈતવાર ૪ પીર
૫ મંગલ ૬ બુધ ૭ જુમેરાત

ચાર ખલીફા

(૧) હઝરત અબૂબકર સિદ્દીક રદિઅલ્લાહુ ત. અન્હ.
(૨) હઝરત ઉમરે ફારૂક રદિઅલ્લાહુ તઆલા અન્હ.
(૩) હઝરત ઉષમાને ગની રદિઅલ્લાહુ તઆલા અન્હ.
(૪) હઝરત અલી મુર્તુઝા રદિઅલ્લાહુ તઆલા અન્હ.

ફિકહ કે ચાર મશ્હૂર ઈમામ

(૧) હઝરત ઈમામ અબૂ હનીફહ રહમતુલ્લાહિ અલ.
(૨) હઝરત ઈમામ શાફઈ રહમતુલ્લાહિ અલયહિ.
(૩) હઝરત ઈમામ માલિક રહમતુલ્લાહિ અલયહિ.
(૪) હઝરત ઈમામ અહમદ ઈબ્નેહમ્બલ રહ. અલયહિ

મશ્હૂર ફરિશ્તે ચાર

(૧) હઝરત જીબ્રઈલ અલ. જો ખુદા કા પૈગામ પયગમ્બરોં કે પાસ લાતે થે (૨) હઝરત ઈઝરાઈલ અલ. જો મખ્લૂક કી જાન નિકાલને પર મુકર્રર હૈ (૩) હઝરત મીકાઈલ અલ. જો મખ્લૂક કો રોઝી પહોંચાને કે કામપર મુકરર હૈ (૪હઝરત ઈસરાફીલ અલ. જો કયામત કે દિન સૂર ફૂંકને પર મુકર્રર હૈ

ચાર મશ્હૂર આસમાની કિતાબેં

(૧)ઝબૂર, જો હઝરત દાઉદ અલયહિસ્સલામ પર નાજીલ હુઈ.
(૨)તૌરેત, જો હઝરત મુસા અલયહિસ્સલામ પર નાજીલ હુઈ.
(૩)ઈન્જીલ, જો હઝરત ઈસા અલયહિસ્સલામ પર નાજીલ હુઈ
(૪)કુર્આન મજીદ, જો હઝરત મુહમ્મદ ﷺ પર નાજીલ હુવા

આપ ﷺ [illegible] હહરાત

(૧) હઝરત ખદીજહ રદિ. (૨) હઝરત આઈશહ રદિ. (૩) હઝરત હફસહ રદિ. (૪) હઝરત ઉમ્મે સલમહ રદિ. (૫) હઝરત સૌદા રદિ. (૬) હઝરત જોવચ્રહ રદિ. (૭) હઝરત ઉમ્મેહબીબહ રદિ. (૮) હઝરત મૈમુનહ રદિ. (૯) હઝરત સફિય્યહ રદિ. (૧૦) હઝરત ઝૈનબ બિન્તે ખોઝય્મહ રદિ. (૧૧) હઝરત ઝૈનબ બિન્તે જહશ રદિ.

આપ ﷺ કે સાહબજાદે

(૧) હઝરત કાસિમ રદિ. (૨) હઝરત અબ્દુલ્લાહ રદિ.
(૩) હઝરત ઈબ્રાહીમ રદિ.

આપ ﷺ કી સાહબજાદિયાં

(૧) હઝરત ઝૈનબ રદિ. (૨) હઝરત રૂકૈયહ રદિ.
(૩) હઝરત ઉમ્મે કુલ્સૂમ રદિ. (૪) હઝરત ફાતેમહ રદિ.

આપ ﷺ કે ચચા

(૧) હઝરત હમઝા રદિ. (૨) હઝરત અબ્બાસ રદિ. (૩) અબૂ તાલિબ (૪) અબૂ લહબ (૫) અબ્દુલ ઉઝ્ઝા (૬) ઝુબૈર (૭) હારિષ (૮) મુકવ્વિમ (૯) ઝિરાર (૧૦) મુગીરા (હુજૈલ)

આપ ﷺ કી ફુફિયાં

(૧) હઝરત સફિય્યહ રદિ. (૨) હઝરત અરવા રદિ. (૩) હઝરત આતિકા રદિ. (૪) ઉમ્મે હકીમ (૫) બર્રા (૬) ઉમય્મા

અશરએ મુબશ્શરહ

યાની એસે દસ સહાબી જિન્હેં આપ ﷺ ને દુન્યાહી મેં જન્નતી હોને કી બશારત દી થી

(૧) હઝરત અબુબકર સિદ્દક રદી. (૨) હઝરત ઉમર ફારૂક રદી.
(૩) હઝરત ઉસ્માન ગની રદી. (૪) હઝરત અલી મુર્તુઝા રદી.
(૫) હઝરત તલ્હા રદી. (૬) હઝરત અબૂ ઉબૈદહ બિન જર્રાહ રદી.
(૭) હઝરત ઝુબૈર રદી. (૮) હઝરત સઅદ ઈબ્ને અબી વક્કાસ રદી.
(૯) હઝરત અબ્દુર્રહમાન બિન ઔફ રદી.
(૧૦) હઝરત સઈદ ઈબ્ને ઝૈદ રદી.

મખ્લુકાત છે કિસમ કી હૈ

(૧) બંદે (૨) ચરિંદે (૩) પરિંદે (૪) દરિંદે (૫) ગઝંદે (૬) પચ્રિંદે

તબકાતે બહિશ્ત (જન્નત) આઠ હૈ

(૧) ખુલ્દ (૨) દારૂસ્સલામ (૩) દારૂલ કરાર (૪) જન્નતે અદન
(૫)જન્નતુલ માલા (૬)જન્નતુન્નઈમ (૭)ઈલ્લિય્યીન (૮)ફીરદૌસ

તબકાતે દોઝખ સાત હૈ

(૧)સકર (૨)સઈર (૩)નતા (૪)હત્મા (૫)જહીમ (૬)જહન્નમ (૭)હાવિયહ

કહ્રે ખુદાવંદી કી પાંચ સુરતેં (ઉમૂમન)

(૧) કહત (૨) વબા (૩) જંગ (૪) ના ઈત્તેફાકી (૫) જાલિમ હાકિમ

આઠ ચીઝેં મેં શિફા હૈ

(૧)કુર્આન મેં (૨)સદકહ મેં (૩)ઝમઝમ મેં (૪)શહદ મેં (૬)કલુંજી મેં
(૫) સિલહ રહમી મેં (૭) સફર કરને મેં (૮) સૂરે ફાતિહા મેં

નેક બખ્તી પાંચ ચીજોં મે છુપી હુઈ હૈ

(૧) ફરમા બરદાર બીવી. (૨) નેક ઔલાદ. (૩) મુત્તકી દોસ્ત.
(૪) નેક પડોશી. (૫) અપને શહર મે રોજી.

છે કામો મેં જલ્દી કરના સુન્નતે રસૂલ ﷺ હૈ

ઈનકે અલાવહ સબ કામો મેં જલ્દી કરના શૈતાન સે હૈ.

(૧) મેહમાન કો ખાના ખિલાને મેં (૨)કર્ઝ અદા કરને મેં (૩)લળકી કી શાદી કરને મેં (૪)ગુનાહ સે તૌબહ કરને મેં (૫)અઝાન સુનકર મસ્જિદ કો જાને મેં (૬) મુર્દે કી તજહીજો તકફીન મેં.

હર જન્નતી કો છે સિફાત નબિયોં વાલી

(૧) હઝરત આદમઅલ.કા કદ (૨)હઝરત યૂસુફઅલ.કી ખૂબસુરતી
(૩) હઝરત ઈસા અલ.કી ઉમ્ર. (૪) હઝરત દાઉદ અલ. કી આવાઝ
(૫) હઝરત અય્યુબ અલયહિ. કા દિલ.(૬) હુઝુર ﷺ વાલે અખ્લાક.

લોહે કી લકીર

(૧) જો બંદા અપને બાતિન કો દુરૂસ્ત કરલેતા હૈ, અલ્લાહ તાલા ઉસકે જાહિર કો સંવાર દેતે હૈં. (૨) જો બંદા અપની આખેરત કો સંવાર લેતા હૈ,અલ્લાહતાલા ઉસકી દુનિયા કો સંવાર દેતે હૈં (૩)જો બંદા અપના મામલા અલ્લાહ સે દુરૂસ્ત કરલેતા હૈ, અલ્લાહ તાલા ઉસકા મામલા મખ્લૂક સે દુરૂસ્ત ફરમા દેતે હૈં.

યકીન કે તીન દર્જે હૈ

(૧) ઈલ્મુલ યકીન. (૨) ઐનુલ યકીન. (૩) હકકુલ યકીન.

કોનસી મખ્લૂક કોન સે દિન પેદા હુઈ

સહીમુસ્લિમ ઔર નસાઈ મેં હદીષ હે હઝરત અબૂ હુરૈરહરદિ. ફરમાતે હૈ હુઝૂર ને મેરા હાથ પકળા ઔર ફરમાયા : મિટ્ટી કો અલ્લાહ ને હફ્તે કે દિન પૈદા કિયા ઔર પહાળોં કો ઈતવાર કે દિંન ઔર દરખ્તોં કો પીર કે દિન ઔર બુરાઈયોં કો મંગલ કે દિન ઔર નૂર કો બુધ કે દિન ઔર જાનવર કો જુમેરાત કે દિન ઔર આદમ અલ.કો જુમ્મા કે દિંન અસર કે બાદ કી આખરી સાઅત મેં, અસર કે બાદ સે રાત તક કે વકત મેં. (તફસીર ઈબ્ને કષીર બ હવાલા બીખરે મોતી)

બંદગી તીન ચીજોં કા નામ હૈ

(૧) એહકામે શરીઅત કા લેહાજ રખના. (૨) કજા વ કદર ઔર કિસ્મતે ખુદાવંદી પર રાજી હોના. (૩) અપને ઈખ્તિયાર ઔર ખાહિશ કો છોળ કર ખુદા કે ઈખ્તિયાર ઔર ખાહિશ પર રજામંદ હોના.

સહાબી

હુઝૂર કો જીસ મુસલમાન ને દેખા હો યા હુઝૂર કી ખિદમત મેં હાઝિર હુવા હો ઔર ઉસકી મૌત ઈમાન પર હુઈ હો ઉસે સહાબી કેહતે હૈં,

ખલીફા

હુઝૂર કે દુન્યા સે રુખ્સત હોજાને કે બાદ દીન કા કામ સંભાલને કે લિયે જો શખ્સ આપ કા કાઈમ મુકામ હુવા હો ઉસે ખલીફા કેહત હૈં.

વલી

જો મુસલમાન અલ્લાહ તાલા ઔર પયગમ્બર કે હુકમોં કી તાબેદારી કરે, કસરત સે ઈબાદત કરે, ગુનાહોં સે બચતા રહે, ઔર અલ્લાહ તાલા ઔર રસૂલ કી મોહબ્બત દુન્યા કી સબ ચીજોં સે જીયાદહ રખ્ખે તો વોહ ખુદા કા પ્યારા હોજાતા હે, ઉસે વલી કેહતે હૈં.

તાબિઈ

જીસ મુસલમાન ને કિસી સહાબી ઝિયારત કી હો ઉસે તાબિઈ કેહતે હૈ.

મુઅજીઝહ

અલ્લાહ તાલા અપને પયગમ્બરોં કી સચ્ચાઈ બતલાને કે લિયે કભી કભી ઉનકે હાથોં એસી બાતેં જાહિર ફરમાં દેતે હૈં જીનકો કરને સે દુન્યા કે ઔર લોગ આજીઝ હોતે હૈં, ઉનકો મુઅજીઝહ કેહતે હૈં.

છે કામો મેં જલ્દી કરના સુન્નતે રસૂલ હે,

ઈનકે અલાવહ સબ કામો મેં જલ્દી કરના શૈતાન સે હે.

(૧) મેહમાન કો ખાના ખિલાને મેં (૨) કર્ઝ અદા કરને મેં (૩) લળકી કી શાદી કરને મેં (૪) ગુનાહ સે તૌબહ કરને મેં (૫) અઝાન સુનકર મસ્જિદ કો જાને મેં (૬) મુર્દેકી તજહીઝો તકફીન મેં.

કોનસી મખ્લૂક કિસ દિન પેદા હુઈ

સહી મસ્લિમ ઔર નસાઈ મેં હદીષ હે હઝરત અબૂ હુરૈરહ રદિ. ફરમાતે હૈં હુઝૂર ﷺ ને મેરા હાથ પકળા ઔર ફરમાયા : મિટ્ટી કો અલ્લાહ ને હફતે કે દિન પેદા કિયા ઔર પહાળોં કો ઈતવાર કે દિન ઔર દરખ્તોં કો પીર કે દિન ઔર બુરાઈયોં કો મંગલ કે દિન ઔર નૂર કો બુધ કે દિન ઔર જાનવર કો જુમેરાત કે દિન ઔર આદમ અલ. કો જુમ્મા કે દિન અસર કે બાદ કી આખરી સાઅત મેં, અસર કે બાદ સે રાત તક કે વકત મે.

(તફસીર ઈબ્ને કષીર બહવાલા બીખરે મોતી)

નસીહતેં

ઉસ કલામ મેં કોઈ ખૂબી નહી જીસ સે અલ્લાહ કી રઝા મકસૂદ ન હો

ઉસ માલ મેં કોઈ ભલાઈ નહી જો અલ્લાહ કે રાસ્તે મેં ખર્ચ ન હો.

વોહ આદમી અચ્છા નહી જીસકા હિલ્મ ઉસકે ગુસ્સે પર ગાલિબ ન હો ઔર વોહ આદમી બેહતર નહી જો અલ્લાહ કે રઝા કે મુકાબલે મેં કિસી મલામત કરને વાલે કી મલામત કી પરવા કરે.

નેક બખ્તી પાંચ ચીજોં મે છુપી હુઈ હે

(૧) ફરમા બરદાર બીવી. (૨) નેક ઔલાદ. (૩) મુત્તકી દોસ્ત.

(૪) નેક પડોશી. (૫) અપને શહર મે રોજી.

યા રબ્બિ સલ્લિ વસલ્લિમ દાઈમન અ-બદા
અલા હબીબિ-ક ખયરિલ ખલ્કિ કુલ્લિહિમી

મકામ પર વાપસી

મોહતરમ બુઝુર્ગો દોસ્તો અઝીઝો અલ્લાહ કે રાસ્તે મેં નિકલ કર હમને દીન સીખા દીન કા કામ સીખા, રોજ હમને ગશ્ત કિયે તહજ્જુદ ઈશરાક, ચાશ્ત, અવ્વાબીન, ઔર પાંચો નમાઝોં કા એહતે-મામ કિયા, કુર્આને પાક કી ખૂબ તિલાવત કી તસ્બીહાત કી પાબંદી કી. હમેં અભી ઘર જાના અચ્છા ભી નહીં લગતા. લેકિન ઘર કેભી તકાજે હૈં, બીવી બચ્ચોં, માં-બાપ, તિજારત, જરાઅત, નોકરી વગૈરહ કા ભી તકાજા હે, ઈસ લિયે જાના પડતા હે. અલ્લાહ હમારે નિકલને કો બે ઈન્તિહા કબૂલ ફરમાયે. આમીન. ઘર કે તકાજે પૂરે કરને, ઔર અલ્લાહ કે રાસ્તે મેં ફિર સે નિકલને કી તૈયારી કે લિયે ઘર પર જારહે હૈં, ઈસ નિય્યત સે ઘર પર જાના હે.

હમને અલ્લાહ કે રાસ્તે મેં નિકલ કર જો દીન કા ઔર દઅવત કા કામ સીખા હે, ઉસી કામ કો મકામ પર જાકર ભી કરના હે. યે જીહાદે અસ્ગર થા, અબ હમ જીહાદે અકબર કી તરફ લૌટ રહે હૈં. યહાં પર હમ ફારિગ થે, ઈસી કામ કે લિયે, લેકિન મકામ પર જાયેંગે તો વહાં બહોત સે તકાજે હોંગે ઔર ઉસી કે સાથ-સાથ દઅવત કે કામ કા ભી તકાજા હોગા, સબ તકાજોં કે સાથ સાથ દઅવત કા તકાજા પૂરા કરના યેહૈ જીહાદે અકબર. અલ્લાહ હમ સબ કો મૌત તક ઈસ્તિકામત કે સાથ ઈસ કામ મેં લગે રેહને કી તૌફીક અતા ફરમાયે. આમીન.

યહાં સે જબ હમ જાયેં તો સબ સે પહેલે, સાથિયો મેં જો કુછ ભી અનબન હોગઈ હો વોહ માફ કરાતે હુએ સુલહ સફાઈ કરાતે હુએ નિકલે, ક્યૂંકે યે હુકૂકુલ ઈબાદ હે, અગર હમારે જીમ્મે રેહગયા તો અલ્લાહ કે યહાં બળી પકળ હોગી, ઔર યે ચોથી સિફત ઈક-રામે મુસ્લિમ કી મશ્ક ભી હે. ઘર જાને સે પહેલે અપને આને કી ઈત્તેલાઅ કર દે, અપની બસ્તી મેં દાખિલ હોતે વક્ત યે દુઆ પઢે 'આઈબુ-ન તાઈબુ-ન આબિદુ-ન લિ રબ્બિના હામિદુન' જબ બસ્તી મેં પોંહચે તો સબસે પહેલે મહોલ્લે કી મસ્જિદ મેં જાયે, ઔર વુઝૂ કર કે તહિય્યતુલ વુઝૂ ઔર તહિય્યુતલ મસ્જિદ કી દો રકાત નમાઝ પઢે, ઉસકે બાદ સલાતુસ શુક્રાનહ કી દો રકાત નમાઝ પઢકર દુઆ કરે ઔર અલ્લાહ કા શુક્રઅદા કરે કે અલ્લાહ ને હી હમેં ઉસકે રાસ્તે મેં નિકલને કી તૌફીક અતા ફરમાઈ, ઔર વક્ત ભી સહી લગવાયા, ઔર પૂરા કરવાયા,

ઔર દીન કી સમજ ભી અતા ફરમાઈ. અપને લિયે, અપને ઘરવાલોં કે લિયે, બસ્તી કે લયે, બલ્કે પૂરે આલમ મેં બસને વાલે ઈન્સાનોં કે લિયે હિદાયત કી, ઔર ઈસ્તિકામત કે સાથ ઈસ કામ મેં મૌત તક જમે રેહને કી દુઆ કરે.

ઉસ કે બાદ સાથી મિલને આયે હોં તો ઉનસે મિલે, ઉસકે બાદ અપને ઘર જાયે, જબ સફર સે અપને ઘર પહોંચે, તો યે દુઆ પઢે 'અવ્બન્ અવ્બન્ લિરબ્બિના તવ્બન લા યુગાદિરૂ અલય્ના હવ્બા.' ઔર હંમેશા જબ ભી અપને ઘર મેં દાખિલ હો તો યે દુઆ પઢે 'અલ્લા-હુમ્મ ઈન્ની અસ્અલુ-ક ખય્રલ્ મવ્લજી વ ખય્રલ્ મખ્રજી બિસ્મિલ્લાહિ વ- લજ્ના વ બિસ્મિલ્લાહિ ખ-રજ્ના અલલ્લાહિ રબ્બના તવક્કલ્ના' ઉસકે બાદ સલામ કરે, ચાહે ઘર મેં કોઈ હો યા ન હો દુરૂદશરીફ પઢે, ઔર સૂરે ઈખ્લાસ પઢે, ઈસ સે ઘર મેં ખૈરો બરકત હોગી.

જબ હમ અપને મકામ પર જાયેંગે તો તમામ લોગોં કી નજરેં હમારે ઉપર હોગી, જીસતરહ નઈ દુલ્હન કો લોગ દેખતે હૈં, કે અલ્લાહ કે રાસ્તે મેં જાકર આયા હે, નમાઝ કિસ તરહ પઢ રહા હે તિલાવત કિતની કર રહા હે, અખ્લાક ઔર મામલાત મેં કયા ફર્ક આયા હે. ઈસલિયે યહાં સે જા કર હમ કો પાંચો નમઝોં કો, અપને વકત પર, તકબીરે ઉલા કે સાથ, સફે અવ્વલ મેં પઢના હે. કુર્આન કી તિલાવત. તસ્બીહાત કી પાબંદી. મોકા મહલ કી દુઆઓં કા એહતેમામ. ઔર મકામી પાંચ કામ મે પાબંદી સે જુડના હે, મામલાત કી સફાઈ, ઔર અખ્લાક કે સાથ પેશ આના યેહી અસલ દીન હે, યહાંપર હમને ઈસ કી મશ્ક કી હે, અબ મકામ પર જાકર લોગોં કે લિયે હમેં નમૂના બનના હે, ઔર યેહી અસલ દઅવત હે, હમારા અમલ હી દઅવત હે, તાકે લોગ હમેં દેખકર અલ્લાહ કે રાસ્તે મેં નિકલને વાલે બનેં.

ઈસ રાસ્તે મેં નિકલને સે પહેલે હમ નમાઝોં મે સુસ્તી કરતે થે, તિલાવત ઔર તસ્બીહાત કી પાબંદી નહીં થી, બીવી, બચ્ચોં ઔર પડો-સિયો કે હુકૂક મેં કોતાહી કરતે થે, માં-બાપ કો સતાતે થે વગૈરહ બુરી આદતેં હમારે અંદર થી. અલ્લાહ કે રાસ્તે મેં નિકલે તો અલ્લાહ ને હમેં સહી રાસ્તા બતાયા, ઔર અબ મકામ પર આકર સહી અમલ કર રહે હૈં તો જુબાન સે અગર દઅવત નહીં દે સકે તો ભી અમલ સે લોગોં કો દઅવત મિલેગી, લોગ ખુદ ભી અલ્લાહ કે રાસ્તે મેં નિકલેંગે

ઔર અપને ઘરવાલોં કો ભી અલ્લાહ કે રાસ્તે મેં ભેજેંગે ઔર અગર ખુદા ન ખાસ્તા હમને કોતહી કી, તો હમેં ભી નુકસાન હોગા, ઔર ઓરોં કો ભી નુકસાન હોગા, ઈસલિયે પહેલે દિનહી સે મસ્જિદવાર જમાઅત કે સાથ જુડના હૈ, ઔર મકામી પાંચકામ કરતે હુએ જોભી તકાજે હમપર આયે ઉસપર લબેક કેહના હૈ.

યે ન હો કે અલ્લાહ કે રાસ્તે મેં નિકલકર સહી દીન સીખા, સહી કુર્આન સીખા, તો મકામ પર જા કર દૂસરોં કી ગલ્તિયાં નિકાલને લગ જાયે. અલ્લાહ ને યે સબ ઈસલિયે નહી સિખાયા કે સુપર વિઝન કરને લગજાઓ બલ્કે કામ કરને કે લિયે સિખાયા હૈ. ઈસલિયે અગર કિસી સે કોઈ ગલ્તી હોભી જાયે તો મોકા મહલ દેખકર, પ્યાર ઔર મોહબ્બત સે, આહિસ્તા સે ઉનકો બતાયા જાયે. વરના હમેં તો અપની ગલ્તીયોં કો દેખના હૈ, દૂસરોં કી ગલ્તીયોંપર ઉંગલી નહી ઉઠાના હૈ ઈસ સે તો તોડ પૈદા હોગા, હમેં તો સબ કો જોડના હૈ. જીસ કો જોડતે ઔર જુડતે આગયા, ઔર માફ કરતે ઔર માફી માંગતે આગયા વોહ ઈસ કામ કો કર સકતા હૈ.

ઈસલિએ સબસે પહેલે અપની ઈસ્લાહ કી ફિકર હો, કે અપને અંદર કયા કયા કમિયાં હૈ, ઉસકો દૂર કરને કી કોશિશ કરે, દૂસરોં કી ઈસ્લાહ કી ફિકર મેં ન પડે અપને આપ કો ઉસૂલોં કા પાબંદ બનાએ, દૂસરોં કો ઉસૂલોંપર ચલાને કી ફિકરમેં ન પડે, ઉસૂલ અપને લિયે હૈ, દૂસરોં કે લિયે તરગીબ હૈ દૂસરોં કા ઈકરામ ઔર ખિદમત કરેં, ખિદમત લેને કી ફિકર મેં ન પડે, ઈસ તરીકેપર જો સાથી કામ કરેગા વોહ આગે બઢેગા ઔર જમેગા.

ઔર જો દાઈ ઈસ કામ મેં જમગયા અલ્લાહ તઆલા ઉસે દુનિયા મે પાંચ ઈનામ દેંગે. (૧) હરએક કા મહેબૂબ હોગા· (૨) હરએક ચીજ મેં બરકત હોગી (૩) દુઆઓં સે કામ બનેંગે (૪) અલ્લાહ વાલોં કી દુઆઓ મેં હિસ્સા મિલેગા (૫) દાઈ કી નસ્લો મેં દીન ચલેગા.

દાઈ મેં ઈન સિફાતો કા હોના જરૂરી હે

(૧) પહાડ જૈસી ઈસ્તિકામત. (૨) જમીન જૈસી નરમી. (૩) આફતાબ જૈસા ઈરાદા, (૪) તાજીર જૈસા મિજાઝ (૫) કિસાન જૈસી મહેનત, (૬) બારિશ જૈસી સખાવત. (૭) સાહિલ જૈસી આજીઝી. (૮) આસ્માન જૈસી વુસ્અત (૯) મુસાફિર જૈસી હિમ્મત.

ઈસ કામ મેં વોહ જમેગા

(૧)જો ઈસ કામ કો યકીન કે સાથ કરેગા(૨)જો રોજાનહ દઅવત દેગા (૩) જો માહોલ મેં રહેગા, (૪) જો અમીર કી ઈતાઅત કે સાથ ચલેગા (૫) જો સબ કી અચ્છાઈયાં દેખેગા (૬)જો તવાજુઅ કે સાથ ચલેગા, (૭) જો નદામત તૌબહ, ઔર ઈસ્તિગ્ફાર કે સાથ ચલેગા (૮) જો દૂસરોં કી ગલ્તી અપને સર લેગા (૯) જો દુસરોં કી ગલત બાત કી અચ્છી તાવીલ કરેગા(૧૦)જો ઈસ્તેકામત કી દુઆ માંગતે હુએ ચલેગા. (૧૧) જો અલ્લાહ સે ડરતે હુએ ચલેગા (૧૨) જો ઈખ્લાસ સે કુર્બાની દેગા,(૧૩) જો ઉમ્મત કા ગમ લેકર ચલેગા.

ઈસ કામ સે વોહ કટેગા

(૧) જો ઈસ મેં રખ્ના ડાલેગા (૨) જો કિસી કે એબ દેખેગા (૩) જો તકબ્બુર કે સાથ ચલેગા (૪) જો ગલ્તીયોં કો દૂસરોં કે સર ડાલેગા (૫) જો હર બાત કા ઉલ્ટા મતલબ નિકાલેગા (૬) જો યે સમજેગા કે મેરી વજહ સે કામ હો રહા હે (૭) જો ગીબત,અગ્રાઝ,તનકીદ, બદનજરી,શહવત વગૈરહ કે સાથ ચલેગા (૮)ઉપર જો ઈસ્તેકામત (જમેગા) કે અસ્બાબ બતાયેં હે ઉસકે ખિલાફ જો ચલેગા.

(યે તીનો બાતેં હઝ.મો.સઈદ અહમદ ખાંન સાહબ કી હે)

ઈસ સે જોડ પૈદા હોગા (હદીષે નબવી (સલ.)

(૧) જો તુજ સે તાલ્લુક તોડે, તૂ ઉસ સે જોડ. (૨) જો તેરા હક મારે તૂ ઉસે અતા કર.(૩) જો તુજપર જુલ્મ કરે તૂ ઉસે માફ કર.(૪) જો તુજ સે બુરા સુલૂક કરે તૂ ઉસ સે અચ્છા સુલૂક કર.

યે કામ કરો (મો.ફારૂક સાહબ)

(૧) સલામ કા રિવાજ ડાલો,(૨)સબ કા ઈકરામ કરો,(૩)હદયે કા રિવાજ ડાલો (૪)પીઠપીછે તારીફ કરો (૫)સબ કી હોસ્લા અફઝાઈ કરો,(૬) તનહાઈ મેં ઉસકા નામ લેકર દુઆ કરો.

યે કામ ન કરો

(૧) તાના કિસી કો ન દો (૨)ગીબત કિસી કી ન કરો (૩)કિસી કે ઐબ ન નિકાલો(૪)મનમાની ન કરો(૫)કિસી કો હકીર ન સમજો (૬) નુક્તે ચીની ન કરો.(૭) કિસી કા મુકાબલા ન કરો.(૮) પલટ કે જવાબ ન દો. (૯) બહસ મુબાહસા ન કરો. (૧૦) કિસી કો નીચા ન દિખાઓ.

દાઈ કે આઠ સિફાત

(૧) ઉમ્મત કે સાથ મહોબ્બત કા હોના. (૨)અપની ઈસ્લાહ કી નિય્યત સે દઅવત દેના (૩) જાનો માલ,ઔર વકત કી કુર્બાની કા જઝબા હોના (૪) તકબ્બુર, ઔર બળાઈ કે બજાયે આજીઝી,ઔર ઈન્કેસારી હોના (૫)કામ્યાબી મિલનેપર અલ્લાહ કી મદદ સમજના(૬)લોગોં કે ન માનને પર નાઉમ્મીદ ન હોના (૭) લોગોં કે તકલીફ દેને પર સબ્ર કરના (૮) હર નેક અમલ કે આખિર મેં ઈસ્તિગ્ફાર કરના. (આલે.ઈ.

અહમ નુકાત

★ દીન જરૂરત હૈ ઔર દઅવત જીમ્મેદારી,જો અપની જીમ્મેદારી પૂરી નહી કરતા ઉસકી જરૂરત પૂરી નહી હોતી.

★ દઅવત દીન કી બકા ઔર યકીન કી તબ્દીલી ઔર માહોલ કી તબ્દીલી કા સબબ હૈ.

★ જો બાત દઅવત મેં આયેગી, વોહ બાત યકીન મેં આયેગી. ઔર જો બાત યકીન મેં આયેગી, વોહ બાત અમલ મેં આયેગી.

★ દાઈ કા દઅવત દેના અપની ઈસ્લાહ કે લિયે હૈ.

★ દઅવત દાઈ કે લિયે મૂફીદ હૈ,સામને વાલા કબૂલ કરે યા ન કરે.

★ દૂસરોં કે લિયે મતલૂબ હૈ અપને લિયે મકસૂદ હૈ.

★ દાઈ કા બરદાશ્ત કરના મદઉ કી હિદાયત કા સબબ બનતા હૈ.

★ મોહસિન મુખ્લિસ પર ગાલિબ આજાતા હૈ.

★ જીસ દિન દઅવત નહી દેંગે દૂસરે આમાલ મેં જોઅફ પૈદા હોગા.

★ ઈમાન બનતા હૈ નાગવાર હાલાત મેં.હાલાત કો દેખકર ચલને કા નામ દઅવત નહી બલ્કે સિયાસત હૈ.

★ કલ્મે કી દઅવત સે યકીન, યકીન સે આમાલ, આમાલ સે અલ્લાહ કી રઝા,ઔર અલ્લાહ કી રઝા સે કામ્યાબિયાં.

★ જીસ કી નિગાહ અપની કોતાહિયોં પર હોગી વોહ કુર્બાની મેં આગે બઢેગા ઔર ઈસ સે ઉસ કી ઈસ્લાહ ભી હોતી રહેગી ઔર તરક્કી ભી હોતી રહેગી.

અખ્લાક એક હુસ્ને ઈલાહી કા તાજ હૈ
હૈ જિસ કે સરપર ઉસકા જમાને મેં રાજ હૈ

દાઈ કે ફઝાઈલ

◈ એક હદીષ મેં આયા હૈ કે તીન આદમી કયામત કે દિન ઐસે હોંગે જીન કો કયામત કા ખૌફ દામનગીર ન હોગા, ન ઉન કો હિસાબ કિતાબ દેના પડેગા,ઉનમેં સે એક વોહ શખ્સ હૈ,જો લોગોં કો નમાઝ કે લિયે બુલાતા હો સિર્ફ અલ્લાહ કે લિયે. (તબ્રાની)

◈ એક મોકેપર અબ્દુર્રહમાન બિન ઔફ રદિ.ને સારે મદીનહ વાલોં કી દાવત રખ્ખી થી, આપ ﷺ ને જાતે જાતે મસ્જિદે નબવી મેં એક સહાબી કો દેખા, જો કુછ સોચ રહે થે, આપ ﷺ બડે હૈરાન હુએ,પૂછા કે કયા સોચ રહે હો? કહા એ અલ્લાહ કે રસૂલ ﷺ મેં યે સોચ રહા હું કે મેરે વાલૈદૈન કીસતરહ કલ્મા પઢકર જહન્નમ કી આગ સે બચ જાએ. યે સુનના થા કે આપ ﷺ ને ફરમાયા કે અગર અબ્દુર્રહમાન રદિ.સારે મદીનહ વાલોં કી દાવત કર દે તો તેરી સોચ(કે ષવાબ)તક નહી પહોંચ સકતા.(અલામાતે મોહબ્બત)

◈ હઝરત મુસા અલ.ને અલ્લાહ સે પૂછા કે અલ્લાહ ! આપ દાઈ કો જન્નત મેં કયા દેંગે? તો ફરમાયા કે મુસા(અલ.) મેં દાઈ કો ઉસકે એક એક બોલપર એક સાલ કી ઈબાદત કા ષવાબ દુંગા.

◈ જો શખ્સ અલ્લાહ કે રાસ્તે મેં અપની જાન કે જરીયે જીહાદ કરે તો ઉસે હર દિરહમ કે બદલે મેં સાત લાખ કે બકદર અજ્ર મિલેગા. ફિર આપ ﷺને અપની બાતકી તાઈદ મેં યે આયાત તિલાવત ફરમાઈ તરજુમા : અલ્લાહ જીસકેલિયે ચાહતા હૈ અજ્ર કો બઢા દેતે હૈં. (હ.સ.)

◈ હઝરત સહલ બિન મઆઝ રદિ.અપને વાલિદ સે નકલ કરતે હૈં કે અલ્લાહ કે રાસ્તે મેં નમાઝ,રોઝાહ ઔર અલ્લાહ કા ઝિક્ર,અલ્લાહ કે રાસ્તે મેં ખર્ચ કરને કે મુકાબલે મેં સાતસો ગુના બઢા દિયા જાતા હૈ.(અબૂ દાવૂદ(સાતલાખ કો સાતસો સે ઝર્બ દેને સે ૪૯ કરોડ બનતેહૈં)

◈ હઝરત અનસ રદિ.ફરમાતે હૈં કે હુઝૂર ﷺને ફરમાયાઃ મેં તુમ્હેં ઐસે લોગ ન બતાઉં ? જો ન નબી હોંગે ઔર ન શહીદ, લેકિન ઉન કો અલ્લાહ કે વહાં ઈતના ઉંચા મકામ મિલેગા કે કયામત કે દિન નબી ઔર શહીદ ભી ઉન્હેં દેખકર ખૂશ હોંગે,ઔર વોહ નૂર કે ખાસ મિમ્બરોં પર હોંગે,ઔર પેહચાને જાએંગે,સહાબા રદિ.ને પૂછા યા રસૂલલ્લાહ ﷺ વોહ કોન લોગ હોંગે ? આપ ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા,યે વોહલોગ હોંગે,જો અલ્લાહ કે બંદો કો અલ્લાહ કા મહબૂબ બનાતે હૈં

ઓર અલ્લાહ કો ઉસકે બંદો કા મહબુબ બનાતેં હૈં, ઓર લોગોં કે ખૈરખ્વાહ બનકર જમીન પર ફિરતે હૈં. (હયાતુસ્સહાબા)

◈ એક આદમી ને કહા યા રસૂલલ્લાહ ﷺ મૈં અપને માલમેં સે કુછ ખર્ચ કરૂં તો મુજે અલ્લાહ કે રાસ્તે મેં જાને કા ષવાબ મિલેગા ? હુઝૂર ﷺ ને પૂછા તેરે પાસ કિતને પૈસે હૈ, ઉસને કહા, મેરે પાસ છે હજાર રૂપિયે હૈં તો આપ ﷺ ને ફરમાયા અગર તુમ સારા માલ ભી ખર્ચ કર દો તો અલ્લાહ કે રાસ્તે મેં જો સો રહા હે ઉસકી નીંદ કે ષવાબ કો ભી નહીં હાસિલ કર સકતે. (અલામાતે મોહબ્બત)

◈ હઝરત અબ્દુર્રહમાન રદિ. ને તીસ ગુલામ આજાદ કિયે. એક ગુલામ આજાદ કરે તો આદમી દોઝાખ સે નજાત પાતા હે. એક આદમી ઉન કો હૈરાન હોકર દેખને લગા તો આપ રદિ.ને ઉસ કો દેખકર કહા જો મેને અભી તીસ ગુલામ આજાદ કિયે હૈં ઉન સે બળા અમલ બતાઉં ? કહા જરૂર બતાઈએ, આપ રદિ. ને ફરમાયા એક આદમી અલ્લાહ કે રાસ્તે મેં અપની સવારી પર સવાર જા રહા હે, ઔર લકડી ઉસ કે હાથ મેં હે, તો ચલતે ચલતે લકડી ઉસ કે હાથ સે ગિર ગઈ, અબ નીચે ઉતર કર ઉસ સવાર કો લકડી ઉઠાને કી વજહ સે જો તકલીફ હુઈ, ઉસપર જો અજ્ર મિલેગા વોહ તીસ ગુલામ આજાદ કરને સે જીયાદહ હોગા. (અલામાતે મોહબ્બત)

◈ એક હદીષ મેં આયા હે કે જન્નત મેં એક હૂર હે, ઉસ કા નામ અય્ના હે, ઉસ કી દાંઈ તરફ સત્તર હજાર ખાદિમ ચલતે હૈં, ઔર બાંઈ તરફ ભી સત્તર હજાર ખાદિમ ચલતે હૈં (યાની વોહ એક લાખ ચાલીસ હજાર ખાદિમોં કે દરમિયાન શાનોશૌકત કે સાથ ચલતી હે) ઉસકે બારે મેં આપ ﷺ ને ફરમાયા કે વોહ એલાન કરતી હે, કે ભલાઈઓં કો ફૈલાનેવાલે, ઔર બુરાઈયોં કો મિટાનેવાલે કહાં હૈ, અલ્લાહ ને મેરા નિકાહ ઉસકે સાથ કરદિયા હે, જો દુનિયા મેં ભલાઈઓં કો ફૈલાતે હૈં, ઔર બુરાઈયોં કો મિટાતે હૈં. (જન્નત કે હ. મના.)

◈ હઝરત કઅબ અહબાર રદિ. ફરમાતે હૈં કે જન્નતુલ ફિરદૌસ ખાસ ઉસ શખ્સ કે લિયે હે, જો અમ્ર બિલમઅરૂફ, ઔર નહી અનિલ મુનકર કરતા હે, અલ્લાહ ને જન્નતુલ ફિરદૌસ કો અપને હાથોં સે બનાઈ હે ઉસમેં સો દર્જે હૈં ઔર દો દર્જો કે દરમ્યાન ઈતના ફાસ્લા હે, જીતના જમીન ઔર આસ્માન કા ફાસ્લા હે. ઉસકો બનાકર-

ઉસપર મોહર લગાદી,કિસી ને નહીં દેખા,ન નબી ને,ન ફરિશ્તોં ને. અલ્લાહતાલા દિન મેં પાંચ મરતબા ઉસકો કેહતા હે, મેરે દોસ્તો કે લિએ ખુશબૂદાર હોજા, ખૂબસૂરત હોજા, પાંચ દફા સજાતા હે, પાંચ દફા ખુશબૂ લગાતા હે,પાંચ દફા ખૂબસૂરત બનાતા હે,ઉસકે મહેલ કી એક ઈંટ સુર્ખ યાકૂત કી હે,એક ઈંટ સબ્ઝ ઝુમુર્રદ કી હે,એક ઈંટ સફેદ મોતી કી હે.કસ્તુરી,ઔર મુશ્ક કા ગારા બનાયા,મોતિયોં કે પથ્થર બનાયે, ઔર ઉસકે રાસ્તે બનાએ, છોટે છોટે ટીલે બનાયે છોટી છોટી પહાડિયાં, ઘાસ જાફરાન બનાયા, ઔર અપને અર્શ કો છત બનાયા.અલ્લાહ ને જીતની મખ્લૂકાત બનાઈ,ઉસમેં અર્શ સબ સે જીયાદહ ખૂબસૂરત મખ્લૂક હે.તો અબ અલ્લાહ કે રાસ્તે મેં ફિરનેવાલા હર કદમ, જન્નત કે કિતને દર્જે કો તે કરતા હોગા. (અલા· મોહબ્બત)

ઈમાન કી નિશાની

ઈમાન કા નૂર જબ દિલ મે દાખિલ હોજાતા હે તો ઉસ કી તીન-નિશાની હે.(૧) દુનિયા સે બે રગબતી.(૨) આખેરત કી રગબત.(૩) મૌત કી ફિકઔર ઉસકી તેયારી મેં લગ જાના.

હલાવતે ઈમાની કી પાંચ અલામાત .

(૧) ઈબાદત મેં લઝ્ઝત મિલતી હે.(૨) તમામ ખ્વાહિશાત પર તાઅત કો તરજીહ દેતા હે. (૩) અપને રબ કો રાજી કરને મેં હર તકલીફ કો બરદાશ્ત કરતા હે (૪)હર મુસીબત મેં સબ્રો રઝાકા ઘુંટ પી લેતા હે. (૫) હર હાલ મેં મૌલા કી કઝા પર રાજી હોતા હે. (મિરકાત)

ઈમાન પર ખાતેમહ કે લિએ સાત નુસ્ખે.

(૧) હર વુઝૂ કે વકત મિસ્વાક કરના (૨) બદ નજરી સે બચના (૩) અઝાન કે બાદ કી દુઆ પઢના (૪) અલ્લાહ વાલોં સે મોહબ્બત રખના (૫)ઈમાન કી દૌલત જો હમેં મિલી હે, ઉસકા શુક્ર અદા કરતે રેહના (૬) હર નમાઝ કે બાદ 'રબ્બના લા તુઝિગ્ કુલૂબના બઅ્-દ ઈઝા હદયતના વહબલના મિલ્લદુન્-ક રહ્મ-તન્ ઈન્ન-ક અન્તલ્ વહ્હાબ' પઢના (૭) કષરત સે 'યા હય્યુ યા કય્યૂમ બિરહ્મતી-ક અસ્તગીષ' પઢતે રેહના.(મિશકાત શરીફ)

નમાઝીઓં કે પાંચ દર્જે

હઝરત ઈબ્ને કૈયુમ રહ.ને નમાઝીયોં કે પાંચ દર્જે બતાયે હેં.

◈ પહેલા દર્જા સુસ્ત.કભી પઢી,કભી છોડ દી,યે જહન્નમ મેં જાએગા

◈ દૂસરા દર્જા બાકાઈદા પઢને વાલા. લેકીન અપને ધ્યાન મેં પઢતા હૈ, કભી અલ્લાહ કા ધ્યાન નહીં આયા, ઉસકી ડાંટ ડપટ હોગી.

◈ તીસરા દર્જા બાકાઈદા પઢનેવાલા. ઔર કોશિશ કરતા હૈ, લેકિન ધ્યાન નહીં જમતા, કભી ધ્યાન આતા હૈ, કભી નિકલ જાતા હૈ, યે રિઆયતી નંબરો સે પાસ હો જાયેગા, કે ઉસને કોશિશ તો કી હૈ.

◈ ચોથા દર્જા મહજૂર હૈ, અલ્લાહુ અકબર કહેતા હૈ તો દુનિયા સે કટ જાતા હે, અલ્લાહ સે જુડતા હૈ. યે જો સલામ ફેરતે હૈં ઉસકી હિકમત યેહૈ કે, જબ આદમી અલ્લાહુ અકબર કહેતા હૈ તો વોહ જમીન સે ઉઠજાતા હૈ, ઔર આસ્માન મેં દાખિલ હોજાતા હૈ, જબ નમાઝ ખત્મ હોતી હૈ તો વાપસ આયા તો ઈધર વાલોંકો ભી સલામ કરતા હૈ, ઔર ઉધરવાલોંકો ભી સલામ કરતા હૈ, યહાં સે નમાઝ કા અજ શુરૂ હોતા હૈ.

◈ પાંચવા દર્જા વોહ હૈ જો મુકર્રબીન કી નમાઝ હૈ. અંબિયા, ઔર સિદ્દીકીન કી નમાઝ હૈ, ઉનકી આંખો કી ઠંડક નમાઝ બનજાતી હૈ

(મોલાના તારિકજમીલ સાહબ દા.બ.)

◈ બાજ સહાબા રદિ. ફરમાતે હૈં કે કયામત મેં લોગ ઉસ સૂરત પર ઉઠેંગે, જો સૂરત ઉનકી નમાઝો મેં હોગી, યાની નમાઝ મેં જીસ કદર ઈત્મિનાન ઔર સુકૂન હોગા, ઈસી કદર ઈત્મિનાન ઔર સુકૂન ઉન્હેં કયામત કે દીન હાસીલ હોગા. (ઈહયાઉલ ઉલૂમ)

◈ જીસ ને ફજર કી નમાઝ છોડ દી, ઉસકે ચેહરે સે નૂર હટાદિયા જાતા હૈ.

◈ જીસ ને ઝોહર કી નમાઝ છોડ દી, ઉસકે રિઝક સે બરકત ખતમ કરદી જાતી હૈ.

◈ જીસ ને અસર કી નમાઝ છોડ દી, ઉસકે બદન સે તાકત ખતમ કરદી જાતી હૈ.

◈ જીસ ને મગ્રિબ કી નમાઝ છોળ દી, ઉસકી ઔલાદ સે ઉસ કો કોઈ ફાઈદા નહી હોતા.

◈ જીસ ને ઈશા કી નમાઝ છોળ દી, ઉસકી નિંદ સે રાહત ખતમ કરદી જાતી હૈ.

◈ હઝરત સહલ તસ્તરી રહ. ફરમાતે હૈં કે, એહલે ઈલ્મ કે અલાવહ સબ મુર્દે હૈં ◈ અમલ કરનેવાલે ઉલમા કે અલાવહ સબ ગાફિલ હૈં ◈ મુખ્લિસ અમલ કરનેવાલોં કે અલાવહ સબ ગલત ફેહમી મેં હૈ.

◈ ઔર મુખ્લિસીન કો યે ખૌફ હૈ કે ઉન કા અંજામ કયા હોગા ?

આદમી ચાર તરહ કે હૈં

ખલીલ ઈબ્ને અહમદ રહ. ફરમાતે હૈં કે આદમી ચાર તરહ કે હૈં.
(૧) એક વોહ શખ્સ જો હકીકત મેં જાનતા હૈ.ઔર વોહ યેભી જાનતા હૈ કે મેં જાનતા હું, યે શખ્સ આલિમ હૈ,ઉસકા ઈત્તેબાઅ કરો.
(૨) દૂસરા વોહ શખ્સ હૈ જો જાનતા હૈ, લેકિન યે નહીં જાનતા કે મેં જાનતા હું યે શખ્સ સો રહા હૈ ઉસે જગા દો.
(૩) તીસરા વોહ શખ્સ હૈ જો નહીં જાનતા, ઔર યેભી જાનતા હૈ કે મેં નહીં જાનતા હું,યે શખ્સ હિદાયત કા મોહતાજ હૈ,ઉસકી રેહનુ-માઈ કરો.
(૪) ચોથા વોહ શખ્સ હૈ જો નહીં જાનતા,ઔર યેભી નહીં જાનતા,કે મેં નહીં જાનતા હું,યે શખ્સ જાહિલ હૈ,ઉસકે કરીબ મત આઓ.(ઈ. ઉ.

ઈલ્મ સે મુરાદ

હકીકી ઈલ્મ વોહ હૈ જો હુઝૂર ﷺ અલ્લાહ કી તરફ સે લેકર આએ ઔર કબ્ર સે લેકર આગે જોભી મરાહિલ આયેંગે વહાં ઉસી કે બારે મેં સવાલાત કિયે જાયેંગે બાકી જો કુછ હૈ વોહ સિર્ફ માલૂમાત ઔર તજરૂબાત હૈ,જો કબ્રતક સાથ દેગા. ઈલ્મ કી ગાયત તહકીકે હક હૈ ઈલ્મો ઝિક્ર ઈસલિયે હૈ કે હક કી તહકીક કી જાયે, કે અલ્લાહ કા હક ક્યા હૈ ? નબી કા હક ક્યા હૈ? ઔર ઉસકે બંદો કા હક ક્યા હૈ ? અગર માલૂમ કિયા તો જાનને વાલે બનેંગે ઔર ધ્યાન હોગા તો ફિર ઉસકો માનનેવાલે બનેંગે. ઔર ઝિક્ર ધ્યાન કો કેહતે હૈં.

અહમ નસીહત

◈ અદબ સે ઈલ્મ સમજ મેં આતા હૈ ◈ ઈલ્મ સે અમલ સહી હોતા હૈ. ◈ અમલ સે હિકમત મિલતી હૈ ◈ હિકમત સે ઝોહ્દ કાઈમ હોતા હૈ.◈ ઝોહ્દ સે દુનિયા મતરૂક હોતી હૈ. ◈ દુનિયા કે તર્ક સે આખેરત કી રગબત હાસિલ હોતી હૈ ◈ આખેરત કી રગબત હાસિલ હોને સે અલ્લાહ કે નજદીક રૂત્બા હાસિલ હોતા હૈ.

જબ સે હોટોં પે યારબ તેરા નામ હૈ
તેરે બીમાર કો કાફી આરામ હૈ
તૂને બખ્શા હમેં નૂરે ઈસ્લામ હૈ
હમ પે તેરા હકીકી યે ઈન્આમ હૈ

મસ્જિદોં કો આબાદ કરને વાલોં કે ફઝાઈલ

◈ હુઝૂર ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા : અલ્લાહ તઆલા કો સબ જગહોં સે જીયાદહ મહબૂબ મસાજીદ હૈં, ઔર સબસે જીયાદહ નાપસંદ જગહેં બાજાર હૈં. (મુસ્લિમ)

◈ હુઝૂર ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા : સુબ્હ શામ મસ્જિદ જાના અલ્લાહ તાલા કે રાસ્તે મેં જીહાદ કરને મેં દાખિલ હૈ. (મુન્તખબ અહાદીષ).

◈ હુઝૂર ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા : મસ્જિદ હર મુત્તકી કા ઘર હૈ, ઔર અલ્લાહ તાલાને અપને જીમ્મે લિયા હૈ કે જીસકા ઘર મસ્જિદ હો ઉસે રાહત દુંગા, ઉસ પર રહમત કરૂંગા પુલસિરાત કા રાસ્તા આસાન કરદુંગા, અપની રઝા નસીબ કરૂંગા, ઔર ઉસે જન્નત અતા કરૂંગા. (તબરાની)

◈ હુઝૂર ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા : જબ તુમ કિસી કો બકષરત મસ્જિદ મેં આનેવાલા દેખો, તો ઉસકે ઈમાનદાર હોને કી ગવાહી દો. (તિરમિઝી શરીફ)

◈ હુઝૂર ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા : જો લોગ કષરત સે મસ્જિદોં મે જમા રેહતે હૈં વોહ મસ્જિદોં કે ખુંટે હૈં, ફરિશ્તે ઉનકે સાથ બેઠતે હૈં, અગર વોહ મસ્જિદોં મે મૌજુદ ન હોં તો ફરિશ્તે ઉન્હેં તલાશ કરતે હૈં, અગર વોહ બીમાર હોજાયેં તો ફરિશ્તે ઉનકી ઈયાદત કરતે હૈં, અગર વોહ કિસી જરૂરત કે લિયે જાયેં તો ફરિશ્તે ઉનકી મદદ કરતે હૈં.

◈ હઝરત અનસ રદિ. હુઝૂર ﷺ સે હક તાલા શાનહુ કા યે ઈરશાદ નકલ ફરમાતે હૈં : મૈં કિસી જગહ અઝાબ ભેજને કા ઈરાદા કરતા હું, મગર વહાં ઐસે લોગોં કો દેખતા હું, જો મસ્જિદોં કો આબાદ કરતે હૈં અલ્લાહ કે વાસ્તે આપસ મેં મોહબ્બત રખતે હૈં, આખરી રાત મે ઈસ્તિગ્ફાર કરતે હૈં, તો અઝાબ કો મૌકૂફ કર દેતા હું. (દુર્રે મંશૂર)

◈ એક હદીષ મેં હૈ : હક તાલા શાનહુ કયામત કે દિન ઈરશાદ ફરમાયેંગે કે મેરે પડોસી કહાં હૈં, ફરિશ્તે અર્ઝ કરેંગે કે આપકે પડોસી કોન ! ઈરશાદ હોગા કે મસ્જિદોં કો આબાદ કરને વાલે. (ફઝાઈલે નમાઝ)

◈ એક હદીષ મે ઈરશાદ હૈ : કયામત કે દિન જબ હર શખ્સ પરેશાન હાલ હોગા ઔર આફતાબ નિહાયત તેજી પર હોગા, સાત આદમી ઐસે હોંગે, જો અલ્લાહ કી રહમત કે સાયે મેં હોંગે, ઉનમેં એક વોહ શખ્સ ભી હોગા જીસકા દિલ મસ્જિદ મેં અટકા રહે, જબ કિસી જરૂરત સે બાહર જાએ તો ફિર મસ્જિદ હી મેં વાપસ જાને કી ખાહિશ હો. (જામેઉસ્સગીર)

દીન પર જબ હમને દુનિયા કો મુકદ્દમ કરદિયા
દુન્યવી દર્જે કો ભી અલ્લાહ ને કમ કર દિયા.

ઈસ ઉમ્મત કી ખાસ સિફાત

'અખ-જલ્ અલ્વાહ' કે મુતઅલ્લિક હઝરત કતાદહ રદિ.ને કહા હે
◈ હઝરત મુસા અલ.ને કહા યારબ ! મેં અલ્વાહ મેં લિખા પાતા હું કે એક બહેતરીન ઉમ્મત હોગી, જો હમેશા અચ્છી બાતોં કો સિખાતી રહેગી ઔર બુરી બાતોં સે રોકતી રહેગી. એ અલ્લાહ ! વોહ મેરી ઉમ્મત હો તો અલ્લાહ ને ફરમાયા કે મુસા ! વોહ તો અહમદ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ કી ઉમ્મત હોગી.

◈ ફિર કહા યારબ! ઉસ ઉમ્મત કા કુર્આન ઉનકે સીનો મેં હોગા, દિલ મેં દેખકર પઢતે હોંગે, હાલોં કે ઉનસે પહેલે સબ હી લોગ અપને કુર્આન પર નજર ડાલકર પઢતે હૈં, હત્તા કે ઉનકા કુર્આન અગર હટા લિયા જાયે તો ફિર ઉનકો કુછ ભી યાદ નહી, ઔર ન વોહ કુછ પહેચાન સકતે હૈં, અલ્લાહ ને ઉનકો હિફઝ કી ઐસી કુવ્વત દી હૈ કે કિસી ઉમ્મત કો નહી દી ગઈ. યારબ ! વોહ મેરી ઉમ્મત હો. કહા એ મુસા ! વોહ તો અહમદ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ કી ઉમ્મત હૈ.

◈ ફિર કહા યારબ ! વોહ ઉમ્મત તેરી હર કિતાબ પર ઈમાન લાયેગી વોહ ગુમરાહોં ઔર કાફિરોં સે કિતાલ કરેંગે, હત્તા કે કાને દજ્જાલ સે ભી લળેંગે, ઈલાહી ! વોહ મેરી ઉમ્મત હો, અલ્લાહ ને કહા એ મુસા યે અહમદ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ કી ઉમ્મત હોગી.

◈ ફિર મુસા અલ.ને કહા યારબ ! અલ્વાહ મેં એક ઐસી ઉમ્મત કા ઝિક હૈ કે ઉનકે અપને નઝરાને, ઔર સદકાત, ખુદ આપસ કે લોગ હી ખા લેંગે, હાલાં કે ઉસ ઉમ્મત સે પહેલે તક કી ઉમ્મતોં કા યે હાલ થા કે, અગર વોહ કોઈ સદકા યા નઝર પૈશ કરતે ઔર વોહ કબૂલ હોજાતી, તો અલ્લાહ આગ કો ભેજતે, ઔર આગ ઉસે ખા જાતી, ઔર અગર કબૂલ ન હોતી, તો ફિર ભી વોહ ઉસકો ન ખાતે, બલ્કે દરિંદે, ઔર પરિંદે આકર ખાજાતે, ઔર અલ્લાહ ! ઉનકે સદકે ઉનકે અમીરોં સે લેકર, ઉનકે ગરિબોં કો દે દેગા. યારબ! વોહ મેરી ઉમ્મત હો, અલ્લાહ ને ફરમાયા વોહ તો અહમદ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ કી ઉમ્મત હોગી.

◈ વોહ દૂસરોં કી શફાઅત ભી કરેંગે, ઔર ઉનકી શફાઅત ભી દૂસરોં કી તરફ સે હોગી, એ અલ્લાહ ! વોહ મેરી ઉમ્મત હો, તો કહા નહી યે અહમદ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ કી ઉમ્મત હોગી.

◈ કતાદહ રહ.કેહતે હૈં કે મુસા અલ.ને ફિર અલ્વાહ દેખા, ઔર કહા

તરજુમા : કાશ મેં મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ કા સહાબી હોતા.

અહમ ખત

(હઝરતજી મૌલાનાં મોહમ્મદ યૂસુફ સાહબ રહ.)

અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝઝત ને ઈન્સાનોં કી તમામ કામ્યાબિયોં કા દારો-મદાર ઈનસાન કી અંદરૂની માચા પર રખ્ખા હે, કામ્યાબી ઔર નાકામી ઈન્સાન કે અંદર કે હાલ કા નામ હે બાહર કી ચીજોં કે નકશો કા નામ કામયાબી ઔર નાકામી નહી, ઈઝઝત ઔર જીલ્લત, આરામ ઔર તકલીફ, સુકૂન ઔર પરેશાની, સિહહત ઔર બીમારી ઈનસાન કે અંદર કે હાલાત કા નામ હે, ઉન હાલાત કે બનને યા બિગળને કા બાહર કે નકશો સે તાલ્લુક ભી નહીં, અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ મુલ્કો માલ કે સાથ ઈનસાન કો જલીલ કરકે દિખા દેં, ઔર ફક્ર કે નકશે મેં ઈઝઝત દેકર દિખા દે, ઈનસાન કી અંદર કી માચા, ઉસકા યકીન ઔર ઉસકે આમાલ હે, ઈન્સાન કે અંદર કા યકીન ઔર અંદર સે નિકલને વાલે અમલ અગર ઠીક હોંગે તો અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ અંદર કમ્યાબી કી હાલત પૈદા ફરમા દેંગે ખ્વાહ ચીજોં કા નકશા કિતના હી પસ્ત હો.

ઈમાન બિલ્લાહ

અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ તમામ કાએનાત કે હર જર્રે કે હર ફર્દ કે ખાલિક ઔર માલિક હૈં, હર ચીજ કો અપની કુદરત સે બનાયા હે, સબ કુછ ઉનકે બનાને સે બના હે, વોહ બનાને વાલે હૈં, ખુદ બને નહી ઔર જો ખુદ બના હૂવા હે ઉસ સે કુછ બનતા નહીં, જો કુછ કુદરત સે બના હે વોહ કુદરત કે માતેહત હે, હર ચીજ પર ઉનકા કબ્જા હે, વોહી હર ચીજ કો ઈસ્તેમાલ ફરમાતે હૈં, વોહ અપની કુદરત સે ઉન ચીજોં કી શકલોં કો ભી બદલ સકતે હૈં ઔર શકલોં કો કાઈમ રખકર સિફાત કો બદલ સકતે હૈં, લકડી કો અજદહા બના સકતે હૈં, ઔર અજદહે કો લકડી બના સકતે હૈં,

ઈસી તરહ હર શકલ પર ખ્વાહ મુલ્ક હો યા માલ કી, બર્ક હો યા ભાંપ કી ઉનકા હી કબ્જા હે ઔર વોહી તસરરૂફ ફરમાતે હૈં, જહાં સે ઈન્સાન કો તામીર નજર આતી હે વહાં સે તખ્રીબ લાકર દિખા દેં ઔર જહાં સે તખ્રીબ નજર આતી હે વહાં સે તામીર લાકર દિખા દેં. તરબિયત કા નિઝામ વોહી ચલાતે હૈં, સારી ચીજોં કે બગૈર રેતપર ડાલકર પાલ દેં ઔર સારે સાજો સામાન મેં પરવરિશ બિગાળ દેં.

અલ્લાહ જલ્લેશાનહુ કી ઝાતે આલી સે તાલ્લુક પૈદા હોજાયે ઔર ઉનકી કુદરત સે બરાહે રાસ્ત ઈસ્તિફાદહ હો ઉસકે લિયે હઝરત મુહમ્મદ અલ્લાહ કી તરફ સે તરીકે લેકર આયે હૈં, જબ ઉનકે તરીકે જીંદગી મેં આયેંગે તો અલ્લાહ જલ્લેશાનહુ હર નકશે મેં કામ્યાબી દેકર દિખાયેંગે.

ઈમાન ઔર યકીન કા નતીજા ઔર ઉસકી દઅવત.

'લા ઈલા-હ ઈલ્લલ્લાહ મુહમ્મદુર રસૂલુલ્લાહ' મેં અપને યકીન ઔર અપને જઝબે ઔર અપને તરીકે કો બદલને કા મુતાલિબા હૈ, સિર્ફ યકીન કી તબ્દીલી પર હી અલ્લાહ પાક ઈસ જમીન ઔર આસમાન કે કઈ ગુના જીયાદહ બળી જન્નત અતા ફરમાએંગે, જીન ચીજોમેં સે યકીન નિકલકર અલ્લાહ કી ઝાત મેં આયેગા, ઉન સારી ચીજોં કો અલ્લાહપાક મુસખ્ખર ફરમા દેંગે, ઉસ યકીન કો અપને અંદર પૈદા કરને કે લિયે એક તો ઈસ યકીન કી દઅવત દેની હૈ, અલ્લાહ કી બળાઈ સમજાની હૈ, ઉનકી રૂબૂબિયત સમજાની હૈ, ઉનકી કુદરત સમજાની હૈ, અંબિયા ઔર સહાબા રદિ. કે વાકેઆત સુનાને હૈં, ખુદ તન્હાઈયોં મેં બેઠકર સોચના હૈ, દિલ મેં ઉસ યકીન કો ઉતારના હૈ જીસકી મજમે મેં દઅવત દી હૈ, યેહી હક હૈ ઔર ફિર રો-રો કર દુઆ માંગની હૈ કે એ અલ્લાહ મુજે ઈસ યકીન કી હકીકત સે નવાજ દે.

નમાઝ કા એહતેમામ ઔર ઉસકી દઅવત

અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ કી કુદરત સે બરાહે રાસ્ત ફાઈદે હાસિલ કરને કે લિયે નમાઝ કા અમલ દિયાગયા હૈ, સર સે લેકર પૈરતક અલ્લાહ કી રઝાવાલે મખ્સૂસ તરીકે પર, પાબંદિયો કે સાથ અપને કો ઈસ્તેમાલ કરો આંખો કા, કાનોં કા, હાથો કા, જુબાન કા ઔર પૈરોં કા ઈસ્તેમાલ ઠીક હો દિલ મેં અલ્લાહ કા ધ્યાન હો, અલ્લાહ કા ખૌફ હો, યકીન હો કે નમાઝ મેં અલ્લાહ કે હુકમ કે મુતાબિક મેરા હર ઈસ્તેમાલ તકબીરો તસ્બીહ, રૂકૂઓ, સુજૂદ, સારી કાએનાત સે જીયાદહ ઈન્આમાત દિલાને વાલે હૈં, ઈસ યકીન કે સાથ નમાઝ પઢકર હાથ ફેલાકર માંગાજાએ તો અલ્લાહ અપની કુદરત સે હર જરૂરત પૂરી કરેંગે, ઐસી નમાઝ પર અલ્લાહ પાક ગુનાહોં કો માફ ફરમાં દેંગે, રિઝ્ક મેં બરકત ભી દેંગે, તાઅત કી તોફીક ભી મિલેગી.

એસી નમાઝ સીખને કે લિયે દૂસરોં કો ખુશૂઅ ઔર ખુઝૂઅ વાલી નમાઝ કી તરગીબો દઅવત દી જાયે, ઉસપર આખેરત ઔર દુનિયા કે નફે સમજાએ જાયે, હુઝૂર ﷺ ઔર હઝરાતે સહાબા રદિ. કી નમાઝોં કો સુનાના.

ખુદ અપની નમાઝ કો અચ્છા કરને કી મશ્ક કરના, એહતેમામ સે વુઝૂ કરના, ધ્યાન જમાના, કયામ મેં, સજદે મેં ભી ધ્યાન કમ અઝ કમ તીન મરતબા જમાયા જાયે કે અલ્લાહ મુજે દેખ રહે હૈં,નમાઝ કે બાદ સોચા જાયે કે અલ્લાહ કી શાન કે મુતાબિક નમાઝ ન હુઈ ઉસપર રોના ઔર કેહના કે એ અલ્લાહ હમારી નમાઝ કબૂલ ફરમા

ઈલ્મ ઔર ઝિક્ર

ઈલ્મ સે મુરાદ યેહે કે હમ મેં તહકીક કા જઝબહ પૈદા હોજાયે કે મેરે અલ્લાહ મુજસે ઈસહાલ મેં કયા ચાહતે હૈ?ઔર ફિર અલ્લાહ કે ધ્યાન કે સાથ અપને આપકો ઉસ અમલ મેં લગા દેના યે ઝિક્ર હે જો આદમી દીન સીખને કે લિયે સફર કરતા હે, ઉસકા યે સફર ઈબાદત મેં લિખા જાતા હે,ઈસ મકસદ કે લિયે ચલને વાલોં કે પેરોં કે નીચે સત્તર હજાર ફરિશ્તે અપને પર બિછાતે હૈં, જમીન ઔર આસમાન કી સારી મખ્લૂક ઉનકે લિયે દુઆએ મગ્ફિરત કરતી હે, શૈતાન પર એક આલિમ હજાર આબિદોં સે જીયાદહ ભારી હે.

દૂસરો મેં ઈલ્મ કા શોક પૈદા કરને કી કોશિશ કી જાયે,ફઝાઈલ સુનાએ જાયેં,ખુદ તાલીમ કે હલ્કો મેં બેઠાજાયે,ઉલ્મા કી ખિદમત મેં હાજરી દી જાયે ઉસકો ભી ઈબાદત યકીન કિયાજાયે,ઔર રો-રોકર માંગાજાયે કે અલ્લાહ જલ્લેશાનહુ ઈલ્મકી હકીકત અતા ફરમાં દે

હર અમલ મેં અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ કા ધ્યાન પૈદા કરને કે લિયે અલ્લાહ કા ઝિક્ર હૈ,જો આદમી અલ્લાહ કો યાદ કરતા હે અલ્લાહ ઉસકો યાદ ફરમાતે હૈં,જબતક આદમી કે હોંટ અલ્લાહ કે ઝિક્ર મેં હિલતે રેહતે હૈં અલ્લાહ ઉસકે સાથ હોતે હૈં, અલ્લાહ પાક અપની મોહબ્બત ઔર મારેફત અતા ફરમાતે હૈં,અલ્લાહ કા ઝિક્ર શૈતાન સે હિફાજત કા કિલા હે, ખુદ અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ કા ધ્યાન પૈદા કરનેકેલિયે દૂસરોં કો અલ્લાહ કે ઝિક્ર પર આમદહ કરના, તરગીબ દેના,ખુદ ધ્યાન જમાના ઔર રો-રોકર દુઆ માંગના કે એ અલ્લાહ મુજે હકીકત અતા ફરમા.

ઈકરામે મુસ્લિમ

હર મુસલમાન બહેસિયત રસૂલુલ્લાહ ﷺ કા ઉમ્મતી હોને કે ઈકરામ ભી કરના,હર ઉમ્મતી કે આગે બિછ જાના,હર શખ્શ કે આગે બિછ જાના,હર શખ્શ કે હુકૂક કો અદા કરના ઔર અપને હુકૂક કા મુતાલિબા ન કરના, જો આદમી મુસલમાન કી પર્દાપોશી કરેગા

અલ્લાહ ઉસકી પર્દપોશી ફરમાએંગે,જબતક આદમી અપને મુસલમાન ભાઈ કે કામ મેં લગા રેહતા હૈ, અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ ઉસ કે કામ મેં લગે રેહતે હૈં, જો અપને હક કો માફ કરદેગા અલ્લાહ ઉસકો જન્નત કે બીચ મેં મહલ અતા ફરમાએંગે,જો અલ્લાહ કે લિયે દૂસરોં કે આગે તજલ્લુલ ઈખ્તિયાર કરેગા અલ્લાહ ઉસકો રફઅતો બુલંદી અતા ફરમાએંગે.

ઉસકે લિયે દૂસરો મેં તરગીબ કે જરિયે ઈકરામે મુસ્લિમ કા શોક પૈદા કરના હૈ,મુસલમાન કી કીમત બતાની હૈ હુઝૂર ﷺ ઓર સહાબા રદિ.કે અખ્લાક હમદર્દી ઓર ઈષાર કે વાકેઆત સુનાને હૈં ખુદ ઉસકી મશ્ક કરની હૈ ઓર રો-રોકર અલ્લાહ સે હુઝૂર ﷺ કે અખ્લાક કી તૌફિક માંગની હૈ.

હુસ્ને નિય્યત

હર અમલ મેં અલ્લાહ કી રઝા કા જઝબા હો,કિસી અમલ સે દુનિયા કી તલબ યા અપની હૈસિયત બનાના મકસૂદ ન હો.અલ્લાહ કી રઝા કે જઝબે સે થોળાસા અમલ ભી બહોત ઈન્આમ દિલવાએગા ઔર ઉસકે બગૈર બહોત બળેબળે અમલ ભી ગિરિફ્ત કા સબબ બનેંગે

અપની નિય્યત કો દુરૂસ્ત કરને કે લિયે દૂસરો મેં દઅવત કે જરિયે તસ્હીહે નિય્યત કા ફિક ઓર શોક પૈદા કિયા જાયે,અપને આપ પર અમલ સે પેહેલ ઓર હર અમલ કે દૌરાન નિય્યત કો દુરૂસ્ત કરને કી મશ્ક કીજાયે,મેં અલ્લાહ કો રાજી કરને કે લિયે યે અમલ કર રહા હું ઓર અમલ કી તકમીલ પર અપની નિય્યત કો નાકિસ કરાર દે કર તૌબહ ઓર ઈસ્તિગ્ફાર કિયા જાયે ઓર રો રોકર અલ્લાહ સે ઈખ્લાસ માંગા જાયે.

અલ્લાહ કે રાસ્તે કી મેહનત ઔર દુઆ

આજ ઉમ્મત મેં કિસી હદતક ઈન્ફિરાદી આમાલ કા રિવાજ હૈ ગો ઉનકી હકીકત નિકલી હુઈ હૈ હુઝૂર ﷺ કી ખત્મે નુબૂવ્વત કે તુફૈલ પૂરી ઉમ્મત કો દઅવત વાલી મેહનત મિલી થી, ઉસકે લિયે અંબિયા અલ.વાલે તર્જ પર અપને જાન માલ કો જોંક દેના ઓર જીન મેં મેહનત કર રહે હૈં ઉનસે કિસી ચીજ કા તાલિબ ન બનનાં,ઉસકે લિયે હિજરત ભી કરનાં ઓર નુસ્રત ભી કરનાં. જો જમીન વાલોંપર રહમ કરતા હૈ,આસ્માન વાલા ઉસપર રહમ કરતા હૈ,જો દૂસરોં કા તાલ્લુક અલ્લાહ જલ્લેશાનહુ સે જોળને કે લિયે ઈમાન ઓર આમાલે

સાલેહા કી મેહનત કરેંગે,અલ્લાહ જલ્લેશાનહુ ઉનકો સબ સે પેહલે ઈમાન ઔર આમાલે સાલેહા કી હકીકતોં સે નવાજ કર, અપનાં તાલ્લુક અતા ફરમાયેંગે.

ઈસ રાસ્તે મેં એક સુબ્હ યા એક શામ કા નિકલનાં પૂરી દુનિયા ઔર જો કુચ ઉસમેં હૈ ઉસ સબ સે બેહતર હૈ,ઈસમેં હર માલ કે ખર્ચ ઔર અલ્લાહ કે હર ઝિક્ર ઔર તસ્બીહ ઔર હર નમાઝ કા ષવાબ સાત લાખ ગુનાં હોજાતા હૈ, ઈસ રાસ્તે મેં મેહનત કરને વાલોં કી દુઆએં બની ઈસ્રાઈલ કે અંબિયા અલ.કી દુઆઓં કી તરહ કબૂલ હોતી હૈ યાની જીસતરહ ઉનકી દુઆઓં પર અલ્લાહ ને જાહિર કે ખિલાફ અપની કુદરત કો ઈસ્તેમાલ ફરમાકર ઉનકો કામ્યાબ ફરમાયા ઔર બાતિલ ખાકોં કો તોળદિયા, ઈસી તરહ ઈસ મેહનત કે કરને વાલોં કી દુઆઓં પર, અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ જાહિર કે ખિલાફ અપની કુદરત કે મુજાહિરે ફરમાએંગે ઔર અગર આલમી બુન્યાદ પર મેહનત કી ગઈ તો તમામ એહલે આલમ કે કુલૂબ મેં ઉન કી મેહનત કે અસર સે તબ્દિલયાં લાયેંગે.

દીન કે દૂસરે આમાલ કી તરહ હમેં યે મેહનત ભી કરની નહીં આતી દૂસરોં કો ઈસ મેહતત કે લિયે આમદહ કરના હૈ, ઈસ કી એહમિયત ઔર કીમત બતાની હૈ અંબિયા અલ.ઔર સહાબા રદિ. કે વાકેઆત સુનાને હૈં,સહાબા રદિ.હર હાલ મેં અલ્લાહ કી રાહ મેં નિકલે હૈં નિકાહ કે વકત ઔર રૂખ્સતી કે વકત,ઘર મેં વિલાદત કે મોકે પર ઔર વફાત કે મોકે પર,સર્દી મેં,ગર્મી મેં,ભૂક મેં,ફાકે મેં,સિહત મેં,બીમારી મેં,કુવ્વત મેં,જોઅફ મેં,જવાની ઔર બુઢાપે મેં ભી નિકલે હૈં ઔર રોરો-કર અલ્લાહ સે માંગના હૈ કે હમેં ઈસ આલી મેહનત કે લિએ કબૂલ ફરમાં લે.

મસ્જિદો મેં કરને કે કામ

ઈન ચીજોં સે મુનાસિબત પૈદા કરને કે લિયે હર શખ્સ સે ખ્વાહ કિસી શોબે સે મુતઅલ્લિક હો,ચાર માહ કા મુતાલેબા કિયા જાતા હૈ,અપને મશાગિલ સાજો સામાન ઔર ઘરબાર સે નિકલ કર ઈન ચીજોં કી દઅવત દેતેહુએ ઔર ખુદ મશ્ક કરતે હુએ મુલ્ક બ મુલ્ક,ઈકલીમ બ ઈકલીમ,કૌમ બ કૌમ,કરયા બ કરયા,ફિરેંગે.

હુઝૂર ﷺ ને હર ઉમ્મતી કો મસ્જિદ વાલા બનાયા થા,મસ્જિદ કે કુછ મખ્સૂસ આમાલ દિયે થે,ઉન આમાલ સે મુસલમાનોં કા જીંદગી

મેં ઈહ્તિયાજ થા, મસ્જિદ મેં અલ્લાહ કી બળાઈ કી, ઈમાન કી ઔર આખેરત કી બાતેં હોતી થી,આમાલ સે જીંદગી બનને કી બાતેં હોતી થી અમલોં કે ઠીક કરને કે લિયે તાલીમેં હોતી થી, ઈમાન ઔર અમલે સાલેહ કી દઅવત કે લિયે મુલ્કોં ઔર ઈલાકો મેં જાને કી તશ્કીલેં ભી મસ્જિદ સે હી હોતી થી,અલ્લાહ કે ઝિક્ર કી મજલિસેં મસ્જિદો મેં હોતી થી,યહાં તઆવુન, ઈષાર ઔર હમદર્દિયોં કે આમાલ હોતે થે, હર શખ્સ હાકિમ, મહકૂમ, માલદાર,ગરીબ, ઝારેઅ, ઔર મજદૂર મસ્જિદ મેં આકર જિંદગી સીખતા થા, ઔર બાહર જાકર અપને-અપને શોબે મેં મસ્જિદ વાલે તાસ્સુર સે ચલતા થા,આજ હમ ધોકે મેં પળગએ કે હમારે પૈસે સે મસ્જિદ ચલતી હૈ,ઔર મસ્જિદેં આમાલ સે ખાલી હોગઈ ઔર ચીજોં સે ભરગઈ, હુઝૂર ﷺ ને મસ્જિદ કો બાજાર વાલોં કે તાબે નહીં કિયા.

હુઝૂર ﷺ કી મસ્જિદ મેં ન બિજલી થી ન પાની થા,ન ગુસલખાને થે ખર્ચ કી કોઈ શકલ ન થી,મસ્જિદમેં આકર દાઈ બનતા થા,મોઅલ્લિમ ઔર મુતઅલ્લિમ બનતા થા,ઝાકિર બનતા થા,નમાઝી બનતા થા,મુતીઅ બનતા થા,મુત્તકી બનતા થા, બાહર જાકર ઠીક જીંદગી ગુજારતા થા મસ્જિદ બાજાર વાલોં કો ચલાતી થી,ઈન ચાર માહ મેં હર જગહ જાકર મસ્જિદો મેં હર ઉમ્મતી કો લાને કી મશ્ક કરેં,મસ્જિદ વાલે આમાલ કો સીખતે હુએ દૂસરોં કો યે મેહનત સીખને કે લિયે તીન ચિલ્લોં કે વાસ્તે આમાદહ કરેં.

વાપસી

વાપસ અપને મકામ પર આકર અપની મસ્જિદ મેં ઈન આમાલ કો જીંદહ કરના હે,હફ્તે મેં દો ગશ્ત કે જરિયે બસ્તી વાલોં કો જમા કર કે ઈનહી ચીજોં કી તરફ મુતવજ્જેહ કરના ઔર મશ્ક કે લિયે ફી ઘર તીન ચિલ્લોં કે લિયે બાહર નિકલના હૈ,એક ગશ્ત અપની મસ્જિદ કે માહોલ મેં ઔર દૂસરા ગશ્ત દૂસરી મસ્જિદ કે માહોલ મેં કરેં,હર મસ્જિદ મેં મકામી જમાઅત ભી બનાયેં,હર મસ્જિદ કે અહબાબ રોજાના ફઝાઈલ કી તાલીમ કરેં, અપને શહર યા બસ્તી કે કરીબ દેહાતો મેં કામ કી ફિજા બનેં ઉસકેલિયે મસ્જિદ સે તીન યૌમ કે લિયે જમાઅતેં પાંચકોસ કે ઈલાકે મેં જાયેં,હર મહીને મેં તીન યૌમ પાબંદી સે લગાયેં 'અલ્ હ-સ-નતુ બિઅશ્રિ અમષાલિહા' કે મિસ્દાક તીન દિન પર હુકમન તીસ દિન કા ષવાબ મિલેગા, પૂરે સાલ હર મહીને તીન દિન લગાએં તો સારા સાલ અલ્લાહ કી રાહમેં શુમાર હોગા.

અંદરૂને મુલ્ક કે તકાજે પૂરે હોતે રહેં ઔર અપની મશ્ક કાઈમ રહે ઔર જારી રહે ઉસકે લિયે હરસાલ એહતેમામ સે ચિલ્લા લગાયા જાએ, ઉમ્ર મેં કમઅઝ કમ તીન ચિલ્લે, સાલ મેં ચિલ્લા, મહીને મેં તીન યોમ, હફતે મેં દો ગશ્ત, રોજાનહ તાલીમ, તસ્બીહાત, ઔર તિલાવત યે કામ સે કમ નિસાબ હે, કે હમારી જીંદગી દીનવાલી બનતી રહે, અગર હમ યૂં ચાહેં કે હમ સબબ બનેં ઈજતેમાઈ તૌરપર પૂરી ઈન્સાનિયત કી જીંદગી કે સહી રૂખપર આને ઔર બાતિલ કે તુટને કા તો ઉસકે લિયે ઈસ નિસાબ સે ભી આગે બઢના હોગા.

હમારે વકત ઔર હમારી આમદની કા નિસ્ફ અલ્લાહ કી રાહ મેં લગે ઔર નિસ્ફ કારોબાર ઔર ઘર કે મસાઈલ મેં, યા કમઅજ કમ યે કે એક તિહાઈ વકત ઔર આમદની અલ્લાહ કી રાહ મેં ઔર દો તિહાઈ અપને મશાગિલ મેં, યાની હરસાલ ચારમાહ કી તરતીબ બિઠાઈ જાએ, આપ હઝરાત ઉમ્ર મેં કમઅજ કમ તીન ચિલ્લોં કી દઅવત ખૂબ જમકર દેં, ઉસ મેં બિલકુલ ન ઘભરાએં, ઈસ કે બગૈર જીંદગીયોં કે રૂખ ન બદલેંગે, જીન અહબાબ ને ખુદ અભી તીન ચિલ્લે ન દિએ હોં વોહ ભી ઈસ નિય્યત સે ખૂબ જમકર દઅવત દેં કે ઉસકે લિયે અલ્લાહ હમેં કબૂલ ફરમા લે.

ગશ્ત

ગશ્ત કા અમલ ઈસ કામ મેં રીઢ કી હક્રીકી સી અહમિયત રખતા હે, અગર યે અમલ સહી હોગા તો કબૂલ હોગા, દઅવત કબૂલ હોગી, તો દુઆ કબૂલ હોગી, હિદાયત આયેગી ઔર અગર ગશ્ત સહી ન હુવા તો દઅવત કબૂલ ન હોગી, દઅવત કબૂલ ન હુઈ તો દુઆ કબૂલ ન હોગી, દુઆ કબૂલ ન હુઈ હિદાયત નહીં આયેગી.

ગશ્ત કા મોજુ યેહે કે અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ ને હમારી દુનિયા ઔર આખેરત કે મસાઈલ કા હલ મુહમ્મદ ﷺ કે તરીકે પર જીંદગી ગુજારને મેં રખ્ખા હે, ઉનકે તરીકે હમારી જીંદગીયો મેં આજાયે ઉસ કે લિયે મેહનત કી જરૂરત હે, ઈસ મેહનત પર બસ્તી વાલોં કો આમદહ કરને કે લિયે ગશ્ત કે લિયે મસ્જિદ મેં જમા કરના હે, નમાઝ કે બાદ એલાન કર કે લોગોં કો રોકા જાયે એલાન કોઈ બસ્તી કા બા અષર આદમી યા ઈમામ સાહબ કરે તો જીયાદહ મુનાસિબ હે, વોહ હમ કો કહે તો હમારા સાથી કરદે, ફિર ગશ્ત કી અહમિયત, જરૂરત ઔર કીમત બતાઈ જાયે ઈસકે લિયે આમદહ કિયા જાયે, જો તેયાર

હો ઉનકો અચ્છી તરહ આદાબ બતાએ જાએં. અલ્લાહ કા ઝિક્ર કરતે હુએ ચલના હે,નિગાહેં નીચી હો. હમારે તમામ મસાઈલ કા તાલ્લુક અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ કી ઝાત સે હે,ઈન બાજાર મેં ફેલી હૂઈ ચીજોં સે કિસી મસ્અલે કા તાલ્લુક નહી,ચીજોંપર ધ્યાન ન જાએ,અગર નિગાહ પળ જાએ તો મિટ્ટી કે ડલે માલુમ હો,હમારા દિલ અગર ઉન ચીજોં કી તરફ ફિર ગયા તો ફિર હમ જીસકે પાસ જારહે હૈં ઉનકા દિલ ઈન ચીજોં સે અલ્લાહ કી તરફ કૈસે ફિરેગા,કબ્ર કા દાખલા સામને હો, ઈસી જમીન કે નીચે જાના હે. મિલજુલ કર ચલે.

એક આદમી બાત કરે,કામ્યાબ હે વોહ બાત કરનેવાલા જો મુખ્તસર બાત કરકે આદમી કો મસ્જિદ મેં ભેજ દે,ભાઈ હમ સબ મુસલમાન હે,હમ ને કલ્મા 'લા ઈલા-હ ઈલ્લલ્લાહુ મુહમ્મદુર રસૂલુલ્લાહ' પઢા હે, હમારા યકીન હે અલ્લાહ પાલને વાલે હૈં,નફા ઔર નુકસાન,ઈઝ્ઝત ઔર જીલ્લત અલ્લાહ કે હાથ મેં હે,અગર હમ અલ્લાહ કે હુકમ પર ઔર હઝરત મુહમ્મદ ﷺ કે તરીકેપર જીંદગી ગુજારેંગે, અલ્લાહ રાજી હોકર હમારી જીંદગી બનાદેંગે, હમસબ કી જીંદગી અલ્લાહ કે હુકમ કે મુતાબિક હઝરત મુહમ્મદ ﷺ કે તરીકેપર આજાએ ઉસકે લિયે ભાઈ મસ્જિદ મેં કુછ ફિકર કી બાત હોરહી હે,નમાઝ પઢ ચુકે હોં તોભી ઉઠાકર મસ્જિદ મેં ભેજ દેં, જરૂરત હો તો આગે નમાઝ કો ભી મસ્જિદ મેં ફોરી જાને કા ઉનવાન બનાલેં, અલ્લાહ કા સબસે બળા હુકમ નમાઝ હે,નમાઝ પઢેંગે તો અલ્લાહ રોજી મેં બરકત દેંગે,ગુનાહોં કો માફ કરેંગે,દુઆઓં કો કબૂલ ફરમાં લેંગે, બશારતેં સુનાઈ જાએ, વઈદેં નહી, નમાઝ કા વકત જા રહા હે ચલયે, અમીર કી ઈતાઅત કરની હે, વાપસી મેં ઈસ્તિગ્ફાર કરતે હુએ આના હે.

અબ આદાબ કા મુજાકેરહ કરને કે બાદ દુઆ માંગકર ચલ દેં ગશ્ત મેં દસ આદમી જાએ,મસ્જિદ કે કરીબ મકાનાત પર ગશ્ત કરલેં,મકાનાત ન હોં તો બાઝાર મેં કરલેં,મસ્જિદ મેં દો-તીન આદમી છોળ દેં,નએ આદમી જીયાદહ તૈયાર હોજાએ તો ઉનકો ભી સમજાકર મસ્જિદ મેં મશ્ગૂલ કરદેં નએ આદમી તીન ચાર સાથ હોં, મસ્જિદ મેં એક સાથી અલ્લાહ કી તરફ મુતવજ્જેહ હોકર ઝિક્રો દુઆ મેં મશ્ગૂલ રહે, એક આને વાલે કા ઈસ્તિ-કબાલ કરે, જરૂરત પળે તો વુઝૂ કરવાકર નમાઝ પઢવા દે, ઔર એક સાથી આને વાલોં કો નમાઝતક મશ્ગૂલ રખે,અપની જીંદગી કા મકસદ સમજાએ, પોને ઘંટે ગશ્ત હો, નમાઝ સે સાત આઠ મિનટ પેહલે ગશ્ત ખતમ કરદે, અબ તકબીરે ઉલા કે સાથ નમાઝ મેં શરીક હો.

જીન સાથી કે બારે મેં મશ્વરા હોજાએ વોહ દઅવત દે, સમજાએ કે અલ્લાહ કી ઝાતેઆલી સે તાલ્લુક કાઈમ હૂવા, તો દુનિયા ઔર આખેરત મેં કયા નફા હોગા ઔર અગર અલ્લાહ કી ઝાતેઆલી સે તાલ્લુક કાઈમ ન હૂવા તો દુનિયા ઔર આખેરત મેં કયા નુકસાન હોગા, જૈસે ઈસ ખત કે શુરૂ મેં છે નંબરો કા તજકેરા કિયા હૈ ઉસ તર્ઝ પર હર નંબર કા મકસદ, ઉસકા નફા, ઉસકી કીમત ઔર હાસિલ કરને કા તરીકા બતાયા જાએ, સાદે અંદાજ મેં બયાન હો, ઉસ સે ઈન્શાઅલ્લાહ મજમે કી સમજ મેં કામ આયેગા ઔર ઉસકી જરૂરત ભી મહસૂસ કરેગા ઔર સમજેગા કે હમ ભી સીખ સકતે હૈં હમારે સાથી ભી દઅવત મેં એહતેમામ સે જમકર બેઠે, મુતવજ્જેહ હો કર મોહતાજ બનકર સુનેં, જો બાત કેહરહા હૈ હમ અપને દિલ મેં કહે કે હક હૈ, ઈસસે દિલ મેં ઈમાન કી લેહરેં ઉઠેગી ઔર અમલ કા જઝબા બનેગા, તીન ચિલ્લોં કી બાત જમકર રખીજાએ, નકદ નામ લિયે જાએં, ઉસકે બાદ ચિલ્લોં કે લિયે વકત લિખવાએ જાએ ઔર ફિર જીસ વકત કે લિયે તૈયાર હો ઉસકો કબૂલ કર લિયા જાએ.

મુતાલેબા ઔર તશ્કીલ કે વકત કી મેહનત સારી દઅવત કા મગ્ઝ બનતા હૈ, અગર મુતાલેબોં પર જમકર મેહનત ન હૂઈ તો ફિર કામ કી બાતેં રેહ જાએગી ઔર કુર્બાની વજૂદ મેં ન આએગી તો કામ કી જાન નિકલ જાએગી, દઅવત દેનેવાલા હી મુતાલેબા કરે, એક આદમી ખળે હોકર નામ લિખે, નામ લિખને વાલા મુસ્તકિલ તકરીર શુરૂ ન કરે, એક-દો જુમલે તરગીબી કેહ સકતા હૈ ફિર આપસ મેં એક દૂસરે કો આમદહ કરને કો કહા જાએ, ફિકર કે સાથ અપને કરીબ બેઠનેવાલોં કો તૈયાર કરે, આઝર કા દિલજોઈ કે સાથ હલ બતાએ નબિયોં ઔર સહાબા કી કુર્બાનિયોં કે કિસ્સોં કી તરફ ઈશારે કરે ઔર ફિર આમદહ કરે, આખિર મેં મકામી જમાઅત બનાકર, ઉનકે હફતે કે દો-ગશ્ત, રોજાના તાલીમ, તસ્બીહાત, મહીને કે તીન યોમ વગૈરહ કા નજ્મ તે કરાએ.

તાલીમ

તાલીમ મેં ધ્યાન, અઝમત, મોહબ્બત, અદબ ઔર તવજ્જુહ કે સાથ બેઠને કી મશ્ક કીજાએ, સહારા ન લગાયા જાએ, બાવુઝૂ બેઠને કી કોશિશ હો, તબિયત કે બહાનોં કી વજહ સે તાલીમ કે દૌરાન ન ઉઠા જાએ, બાતેં ન કી જાએ, ઈસતરહ બેઠેંગે તો ફરિશ્તે ઉસ મજલિસ કો

ઢાંકલેંગે, એહલે મજલિસ મેં તાઅત કા માથા પેદા હોગા, અઝમત કી મશ્ક સે હદીષે પાક કા વોહ નૂર દિલ મેં આએગા જીસ પર અમલ કી હિદાયત મિલતી હે, બેઠતેહી આદાબ ઔર મકસદ કી તરફ મુતવજ્જેહ કિયાજાએ, મકસદ યેહે કે હમારે અંદર દીન કી તલબ પેદા હોજાએ.

ફઝાઈલે કુર્આન મજીદ પઢકર થોળી દેર કલામેપાક કી ઉન સૂરતોં કી મશ્ક કીજાએ જો ઉમૂમન નમાઝો મેં પઢી જાતી હે, અત્તહિય્યાત, દુઆએ કુનૂત વગૈરહ કા મુજાકેરહ ઔર તસ્હીહ, ઈજતિમાઈ તાલીમ મેં ન હો,ઈનફિરાદી સીખને સિખાને મેં ઉનકી તસ્હીહ કરેં, અલ્લાહપાક તોફીક દેં તો હર કિતાબ મેં સે તીનચાર સફે પઢે જાએં, તાલીમ મેં અપની તરફ સે તકરીર ન હો હદીષ શરીફ પઢને કે બાદ દો તીન જુમ્લે એસે કેહદિયે જાએં કે અમલ કા જઝબા ઔર શોક ઉભર આએ

હઝરત શેખુલ હદીષ મૌલાના મોહમ્મદ ઝકરયા સાહબ દા.બ.કી તાલીફ ફરમૂદહ ફઝાઈલે કુર્આન, ફઝાઈલે નમાઝ, ફઝાઈલે તબ્લીગ ફઝાઈલે ઝિક્ર, ફઝાઈલે સદકાત, હિસ્સા અવ્વલ ઔર દોમ, ફઝઈલે રમઝાન,ફઝાઈલે હજ, (અય્યામે રમઝાન ઔર હજ મેં) ઔર મૌલાના એહતેશામુલ હસન સાહબ કાંધલવી દા.બ.કી મુસલમાનોં કી મૌજૂદહ પસ્તી કા વાહિદ ઈલાજ, સિર્ફ યે કિતાબેં હે જીનકો ઈજતેમાઈ તાલીમ મેં પઢના ઔર સુનાના હે ઔર તન્હાઈ મેં બેઠકર ભી ઉનકો પઢના હૈ,

કિતાબોં કે બાદ છે નંબરો કા મજાકેરહ હો સાથીયોં સે નંબર બયાન કરાયે જાએં, જબ ભી તાલીમ શુરૂ કી જાએ તો અપને મેં સે દો-સાથિયોં કો તાલીમ કે ગશ્ત કે લિયે ભેજદિયા જાએ, ૧૫-૨૦ મિનટ બાદ વોહ આજાએ તો દૂસરે સાથી ચલે જાએં, ઈસ તરહ બસ્તી વાલોં કો તાલીમ મેં શરીક કરને કી કોશિશ હોતી રહે,બાહર નિકલને કે જામાને મેં રોજાનહ સુબ્હ ઔર બાદે ઝોહર દોનોં વકત તાલીમ દો-તીન ઘંટે કી જાએ,ઔર અપને મકામ પર રોજાનહ ઈસી તરતીબ સે એક ઘંટા તાલીમ હો યા ઈબ્તેદાઅન જીતની દેર અહબાબ જુળ સકેં.

મશ્વરહ

કામ કે તકાજોં કો સોચને, ઉનકી તરતીબ કાઈમ કરને, ઉન તકાજોં કો પૂરા કરને કી શકલેં બનાને મેં ઔર જો અહબાબ અવકાત ફારિગ કરે ઉનકી મુનાસિબ તશ્કીલ કે લિયે ઔર જો મસાઈલ હોં,અહબાબ કો મશ્વરે મેં જોળા જાએ, અલ્લાહ કે ધ્યાન ઔર ફિક્ર કે સાથ દુઆ માંગકર મશ્વરે મેં બેઠે, મશ્વરે મેં અપની રાયપર ઈસરાર ઔર અમલ કરાને કા જઝબા ન હો, ઉસ સે અલ્લાહ કી મદદેં હટ જાતી હૈ, જબ

રાય તલબ કી જાએ અમાનત સમજકર જો બાત અપને દિલમેં હો કેહ દી જાએ,રાય રખને મેં નરમી હો,કિસી સાથી કી રાય સે તકાબુલ કા તર્ઝ ન હો,મેરી રાય મેં મેરે નફસ કે શુરૂર શામિલ હૈં યે દિલ કે અંદર ખ્યાલ હો,અગર ફેસ્લા કિસી દૂસરી રાયપર હોગયા તો ઉસકી ખુશી હો કે મેરે શુરૂર સે હિફાજત હોગઈ,ઔર અગર અપની રાયપર ફેસ્લા હોજાએ, તો ખોફ હો ઔર જીયાદહ દુઆએં માંગી જાએ, હમારે યહાં ફેસ્લે કી બુન્યાદ કષરતે રાય નહીં હૈ,ઔર હર મામલે મેં હરએક સે રાય લેના ભી જરૂરી નહી હૈ, હાં દિલજુઈ સબ કી જરૂરી હૈ.

અમીર કો ઈસ બાત કા યકીન હો કે ઈન અહબાબ કી ફિક ઔર મિલકર બેઠને કી બરકત સે અલ્લાહ જલ્લેશાનહુ સહી બાત ખોલ દેંગે અમીર અપને આપ કો મશ્વરહ કા મોહતાજ સમજે,રાય લને કે બાદ ગૌરો ફિક સે જો મુનાસિબ સમજ મેં આતા હો વોહ કેહ દે,બાત ઈસ તરહ રખ્ખે કે કિસી કી રાય કા ઈસ્તિખફાફ ન હો,અગર તબીઅતેં મુખ્તલિફ હોં તો ઉસ બાતપર શોક ઔર રગબત કે સાથ આમદહ કરલેં

ઔર સાથી અમીર કી બાતપર ઐસે શોક સે ચલે કે ઉનકી હી રાય તે પાઈ હૈ, અગર ઉસકે બાદ અમલન એસી શકલ નજર આએ કે હમારી રાય જીયાદહ મુનાસિબ થી,ફિર ભી હરગીજ તાનહ ન દિયા જાએ, યા ઈશારા કિનાયા ભી ન કિયા જાએ, ઈસી મેં ખેર કા યકીન કિયા જાએ,જો અમીર કો તાનહ દે ઉસ કે લિયે સખ્ત વઈદેં આઈ હૈ.

શબે જુમ્અહ

જબ મહલ્લોં કી મસાજિદ મેં હફતોં કે દો ગશ્તોં કે જરીયે ફી ઘર એક આદમી તીન ચિલ્લે કે લિયે નિકલને કી આવાજ લગ રહી હોગી, તાલીમોં ઔર તસ્બીહાત પર અહબાબ જુળરહે હોંગે,હર મસ્જિદ સે તીન દિન કે લિયે જમાઅતેં નિકાલને કી કૌશિશ હોરહી હોગી તો શબે જુમઅહ કા ઈજતેમા સહી નેહેજ પર હોગા ઔર કામ કે બઢને કી સુરતેં બનેગી,જુમેરાત કો અસર કે વકત સે મહલ્લોં કી મસાજિદ કે અહબાબ અપની અપની જમાઅતોં કી સુરત મેં બિસ્તર ઔર ખાના સાથ લેકર ઈજતેમા કી જગહપર પોંહચે.

મશ્વરે સે એસે અહબાબ સે ઉમૂમન દઅવત દિલવાઈ જાએ જો મેહનત કે મેદાન મેં હોં ઔર તબીઅત પર કામ કે તકાજે ગાલિબ હોં બહુત હી ફિક ઔર એહતેમામ સે તશ્કીલેં કી જાએ, અગર અવકાત વસૂલ ન હોં તો રાતકો ભી મેહનત કી જાએ, રો-રો કર માંગા જાએ સુબહકો જમાઅતોં કી તશ્કીલ કર કે હિદાયત દેકર રવાના

કિયા જાએ,તીન દિન કી મહલ્લોં સે તૈયાર હોકર આઈહૂઈ જમાઅતેં ઉમૂમન સાત-આઠ મીલતક ભેજી જાએ,હર શબે જુમઅહ સે તીન ચિલ્લો ઔર ચિલ્લોં કી જમાઅતોં કે નિકલને કા રૂખ પળના ચાહયે,અગર શબેજુમઅહ મેં ખુદા નખાસ્તા તકાજે પૂરે ન હોસકે તો સારે હફતે અપને મહલ્લોં મે ફિર ઈસકે લિયે કૌશિશ કી જાએ ઔર આઈનદહ શબે જુમઅહ મેં મહલ્લોં સે તકાજોં કે લિયે લોગોં કો તૈયાર કરકે લાયા જાએ.

મેહનત કા મકસદ

ભાઈ દોસ્તો કામ બહોત નાજુક હૈ,હુઝૂર ﷺ ને એક મેહનત ફરમાઈ ઈસ મેહનત સે સારે ઈનસાનોં કી સારી જીંદગી કે,કમાને,ખાને,બિયાહ શાદી, મેલ મુલાકાત, ઈબાદાત,મામલાત વગૈરહ કે તરીકોં મે મુકમ્મલ તબ્દીલયાં આઈ,તો આપ ﷺ ને ખુદ ઈસ મેહનત કે કિતને તરીકે બતલાએ હોંગે,હમેં અભી યે કામ કરતે નહીઆતા ઔર ન અભી હકીકી કામ શુરૂ હૂવા હૈ, કામ ઉસ દિન શુરૂ હોગા જબ ઈમાન ઔર યકીન અલ્લાહ કી મોહબ્બત,અલ્લાહ કે ધ્યાન,આખેરત કી ફિક,અલ્લાહ કે ખૌફો ખશિયત જોહદો તકવા સે ભરેહૂએ લોગ, હુઝૂર ﷺ કે આલી અખ્લાક સે મુઝય્યન હોકર અલ્લાહ કી રઝા કે જઝબે સે મખ્મૂર હોકર અલ્લાહ કી રાહ મેં જાન દેને કે શોક સે ખિંચેખિંચે ફિરેંગે,હઝરત ઉમર રદિ ફરમાતે હૈં : અલ્લાહ રહમ કરે ખાલિદ રદિ.પર ઉસકે દિલ કી તમન્ના સિર્ફ યે થી કે હક ઔર હકવાલે ચમક જાએં ઔર બાતિલ ઔર બાતિલ વાલે મિટજાએં ઔર કોઈ તમન્નાહી ન થી.'

અભી જો હમકો કામ કી બરકતેં નજર આ રહી હૈ વોહ કામ શુરૂ હોને સે પેહલે કી બરકતેં હૈ,જૈસે હુઝૂર ﷺ કી વિલાદત કે વકત સે હી બરકતોં કા જુહૂર શુરૂ હૂવા થા લેકિન અસલ કામ ઔર અસલ બરકતેં ચાલીસ સાલ બાદ શુરૂ હૂઈ,અભી તો ઈસકેલિયે મેહનત હોરહી હૈ,કે કામ કરને વાલે તૈયાર હોજાએં અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ કામ ઉનસે લેંગે ઔર હિદાયત કે ફૈલને કા જરીયા ઉનકો બનાએંગે, જીસ કી જીંદગી અપની દઅવત કે મુતાબિક બદલેગી, જીનકી જીંદગીયો મેં તબ્દીલી ન આએગી અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ ઉનસે અપને દીન કા કામ ન લેંગે યે નબિયોંવાલા કામ હૈ.

ઈસ કામ મેં અગર અપને આપ કો ઉસૂલ સીખને કા મોહતાજ ન સમજા ગયા ઔર ઉસૂલોં કે મુતાબિક કામ ન હૂવા તો સખ્ત ફિત્નોં કા ખતરા હૈ,હુઝૂર ﷺ ને જબ બાહર મુલ્કો મેં કામ શુરૂ કરને કા ઈરાદા ફરમાયા

તો પેહલે તમામ સહાબા કો તીન તીન દિન તક તરગીબ દી ઓર ફિર ફરમાયા કે જીસ તર્જ પર યહાં કામ હુવા હે બિલકુલ ઈસી તર્જ પર બાહર જાકર ભી કરના હે,ઈસ કામ કી નોઈયત યેહી હે, મકામ જબાન, મુઆશેરત, મોસમ વગૈરહ કે એતેબાર સે ઈસ કામ કે ઉસૂલ નહી બદલતે ઈસ કામ કી નહજ ઓર ઉસૂલોં કો સીખને કે ઓર કાઈમ રેહને કે લિયે ઈસ ફિઝા મેં આના ઓર બાર-બાર આતે રેહના ઈન્તિહાઈ જરૂરી હે, જહાં હઝરત રહ.ને જાન ખપાઈ થી,ઓર ઉનકે સાથ ઈખ્તેલાત ભી બહોત જરૂરી હે,જો ઈસ જદો જેહદ મેં હઝરત રહ.કે સાથ થે, ઓર જબ સે અબતક ઈસ ફિઝા મેં ઓર કામ મેં મુસલસલ લગેહૂએ હૈં, ઈસકે બગૈર કામ કા અપને નહજ ઓર ઉસૂલોં પર કાઈમ રેહના બ જાહિર મુમકિન નહી ઈસ લિયે અપને કામ કરનેવાલે અહબાબ કો એસી ફિજા મેં એહતેમામ સે નોબત બનોબત ભેજતે રહેં.

તરીકએ કાર

તમામ અંબિયા અલ. અપને અપને જમાને મેં કિસી ન કિસી નકશે કે મુકાબલે પર આએ ઓર બતાયા કે કામ્યાબી કા ઈસ નકશે સે બિલકુલ તઅલ્લુક નહી હે,કામ્યાબી કા તઅલ્લુક બરાહે રાસ્ત અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ કી ઝાતેઆલી સે હે,અગર અમલ ઠીક હોંગે,અલ્લાહ જલ્લેશાનહુ છોટે નકશે મેં ભી કામ્યાબ કરદેંગે ઓર અમલ ખરાબ હોંગે અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ બળે બળે નકશે તોળકર નાકામ કરકે દિખાએંગે, કામ્યાબ હોને કે લિયે ઈસ નકશે મેં અમલ ઠીક કરો હર નબીને અપને રાએજુલ વકત નકશે કે મુકાબલે પર મેહનત કી ઓર હઝરત મુહમ્મદ ﷺ તમામ અકસરિયત, હુકૂમત, માલ જરાઅત ઓર સનઅત કે નકશોં કે મુકાબલે પર તશરીફ લાએ, આપકી મેહનત ઈન નકશોં સે નહી ચલી.

આપકી મેહનત મુજાહદોં ઓર કુર્બાનિયોં સે ચલી હે બાતિલ તઅય્યુશ કે નકશે સે ફેલતા હે તો હક તકલીફેં ઉઠાને સે ફેલતા હે, બાતિલ મુલ્કો માલ સે ચમકતા હે તો હક ફકો ગુરબત કી મશકકતો મેં ચમકતા હે જીતને ફિત્ને મુલ્કોમાલ ઓર તઅય્યુશ કી બુન્યાદપર લાએ જારહે હૈં ઉનકા તોળ હક કે લિયે ફકો ગુરબત ઓર તકાલીફ બરદાશ્ત કરને મેં હે,અબ ઈસ કામ કે જરીયે ઉમ્મત મેં મુજાહદા ઓર કુર્બાની કી ઈસ્તેઅદાદ પેદા કરની હે.

9

અહકામે મુસાફિર

મુસાફિર કિસે કહેંગે ?

જો કોઈ તીન મંઝિલ યાની ૪૮ મીલ(૭૭ ૧/૪ કી.મી.)ચલને કા કસ્દ કર કે નિકલે વોહ શરીઅત કે કાઈદે સે મુસાફિર હૈ,અપને મકામ સે જીસ મકામ પર જાના હે વહાં તક સવા સતત્તર કી.મી.હોના ચાહિયે ન કે ગાંઉ યા શહર કી હદ સે,જબ અપને શહર યા ગાંઉ કી આબાદી સે બાહર નિકલ ગએ(ચાહે શહર કિતના હી બળા હો જૈસે બમ્બઈ)તો શરીઈ ઉસૂલ કે મુતાબિક મુસાફિર બન જાએંગે.ઔર જબ વાપસી હોગી તો ગાંઉ યા શહર કી આબાદી શુરૂ હોતે હી મુકીમ બન જાએંગે. આબાદી મેં ફિનાએ મિસર ભી દાખિલ હે યાની કબ્રસ્તાન,ઘોડ ડોળ,યા કચરા ડાલને કી મુતઅય્યન જગહ વગૈરહ કો ફિનાએ મિસર કેહતે હૈં.

જીસ જગહ જાને કા ઈરાદા હે વહાં જાને કે લિયે અગર દો રાસ્તે હૈં એક નજદીક કા દૂસરા દૂર કા તો જિસ રાસ્તે સે સફર કરના હે ઉસી કા એતેબાર હોગા,અગર દૂર કે રાસ્તે સે જા રહા હે ઔર વાપસી મેં નજદીક વાલે રાસ્તે સે આ રહા હૈ તો અગર પંદરહ દિન ઠહેર કર આ રહા હૈ તો મુકીમ હી રહીગા, કસર ન કરે. ઔર અગર પંદરહ દિન કહીં ઠેહરા નહીં હે તો મુસાફિર હી રહેગા,અપની આબાદી તક કસર હી કરે.

જબ કોઈ શખ્સ અપને વતન સે સફર કરને લગે તો ઉસકે લિયે મુસ્તહબ યેહૈ કે દો રકાત નમાઝ ઘર મેં પઢકર સફર શુરૂ કરે,ઔર જબ સફર સે વાપસ આએ તો મુસ્તહબ યહૈ કે પેહલે મસ્જિદ જાકર દો રકાત નમાઝ પઢલે ઉસકે બાદ અપને ઘર જાએ.

જો કોઈ શરઈ મુસાફિર હો વોહ ઝોહર,અસર ઔર ઈશા કી ફર્જ દો રકાત પઢે, ઔર સુન્નતોં કા હુકમ યેહૈ કે જલ્દી હો તો ફજર કી સુન્નતોં કે અલાવહ ઔર સુન્નતેં છોળ દેના દુરૂસ્ત હૈ, વરના સુન્નતેં પૂરી પઢે, ઉસમેં કમી નહીં હૈ, ઔર ફજર મગ્રિબ ઔર વિત્ર કી નમાઝ મેં ભી કોઈ કમી નહીં હે.

મુકીમ કબ હોંગે?

અગર રાસ્તે મેં કહીં ઠહેર ગએ ઔર અગર પંદરહ દિન સે કમ ઠહેરને કી નિય્યત કી હે તો મુસાફિર હી રહેંગે ઔર અગર પંદરહ દિન યા ઉસ સે જીયાદહ ઠહેર ને કી નિય્યત કરલી તો અબ મુસાફિર નહી રહે,બલ્કે મુકીમ હોગએ ઈસલિયે અબ નમાઝેં પૂરી પઢે,ફિર અગર

નિય્યત બદલ ગઈ ઔર પંદરહ દિન સે પેહલે જાને કા ઈરાદહ કરલિયા તબ ભી મુસાફિર ન રહે, નમાઝેં પૂરીહી પઢની પડેગી. ઔર અગર દો મુખ્તલિફ જગહોં પર પંદરહ દિન ઠહેરને કી નિય્યત હો કે ફુલાં ગાંઉ મેં દસ દિન રહુંગા ઔર ઉસકે નજદક દૂસરે ગાંઉ મેં પાંચ દિન તો મુસાફિર હી રહેંગે,મુકીમ ન હોંગે.

કિસી દૂર દરાજ શહર જાને કે ઈરાદે સે ઘર સે નિકલે ઔર વહાં પર પંદરહ દિન યા ઉસ સે જીયાદહ રેહને કી નિય્યત શુરૂ હી સે કર લી તો રાસ્તે મેં કસર કરે ઔર જબ ઉસ શહર કી હદ મેં દાખિલ હોજાએ,અબ કસર નહી હૈ,નમાઝેં પૂરી પઢે.

સફર શરઈ હો યા ગૈર શરીઈ ઔર સફર કે સબ સાથી હાજિર હોં, તોભી રેલગાડી યા સ્ટેશન પર અઝાન કેહના મુસ્તહબ હૈ યાની અગર બા-જમાઅત નમાઝ પઢની હો તો અઝાન કેહના ચાહિયે,ઈસ શર્ત કે સાથ કે ફિત્ના યા હંસી મજાક કા અંદેશા ન હો.

કિબ્લે કી તહકીક

અગર કિસી એસી જગહ હૈ જહાં કિબ્લા મઅલૂમ નહી હૈ કે કિસ તરફ હે? ઔર ન વહાં કોઈ એસા શખ્સ હૈ જીસ સે પૂછ સકે તો અપને દિલ મેં સોચે ઔર જીસ તરફ દિલ ગવાહી દે ઉસ તરફ પઢલે,અગર બે સોચે પઢેગા તો નમાઝ નહી હોગી,બલ્કે અગર બાદ મેં મઅલૂમ હો જાએ કે સહી કિબ્લે હી કી તરફ રૂખ કરકે પઢી હૈ તબ ભી નમાઝ નહી હોગી, ઔર અગર વહાં આદમી મૌજૂદ હૈ ઔર બગૈર પૂછે નમાઝ પઢલી તો ભી નમાઝ નહી હોગી,ઔર કોઈ બતલાને વાલા ન મિલા ઔર ઔર દિલ કી ગવાહી પર નમાઝ પઢલી ફિર મઅલૂમ હુવા કે જીસ તરફ નમાઝ પઢી હૈ ઉસ તરફ કિબ્લા નહી હે તો ભી નમાઝ હો ગઈ.

અગર કિબ્લહ કી મુખાલિફ સિમ્ત મેં નમાઝ પઢતા થા ફિર નમાઝ હી મેં મઅલૂમ હો ગયા કે કિબ્લા ઈસ તરફ નહી બલ્કે દૂસરી તરફ હૈ તો નમાઝ હી મેં ઘૂમ જાએ, મઅલૂમ હોને કે બાદ અગર કિબ્લે કી તરફ ન ફિરેગા તો નમાઝ નહી હોગી.

અગર કિબ્લા મઅલૂમ ન હોની કી સૂરત મેં જમાઅત સે નમાઝ પઢી જાએ તો ઉસમેં ઈમામ ઔર મુકતદી સબકો અપને ગાલિબ ગુમાન પર અમલ કરના ચાહિયે, લેકિન અગર કિસી મુકતદી કા ગુમાન ઈમામ-

કે ખિલાફ હોગા તો ઉસકી નમાઝ ઉસ ઈમામ કે પીછે નહી હોગી,ઈસ લિયે કે ઉસકે નજદીક ઈમામ ગલતી પર હે,ઔર કિસી કો ગલતી પર સમજ કર ઉસકી ઈકતેદા જાઈઝ નહી હૈ.

ટ્રેન યા કશ્તી ચલરહી હૈ ઔર નમાઝ કા વકત આગયા તો ચલતી ટ્રેન યા કશ્તી હી મેં નમાઝ પઢલે, અગર ખળે હોકર નમાઝ પઢને મેં સર ઘૂમને કા યા ગિર જાને કા ડર હે તો બેઠકર નમાઝ પઢે, અગર ખળે હોકર નમાઝ પઢને કી કુદરત હોને કે બાવજૂદ બેઠકર નમાઝ પઢેંગે તો નમાઝ ન હોગી. દૌરાને નમાઝ ટ્રેન ઘૂમ ગઈ ઔર કિબ્લા દૂસરી તરફ હોગયા તો નમાઝ હી મેં ઘૂમ જાએ ઔર કિબ્લે કી તરફ મુંહ કરલે.

અગર ખળે હોકર નમાઝ પઢને કી જગહ નહી હે તો બેઠકર પઢલે કે કઝા ન હો ફિર જગા મિલને પર ખળે હોકર ફિર સે પઢલે, અગર રેલગાડી મેં ઈતની ભીળ હે કે રૂકૂઅ સજદા નહી કર સકતે ઔર ન કિબ્લા રૂખ હોકર નમાઝ પઢ સકતે હૈં ઔર ન નીચે ઉતરકર પઢ સકતે હૈં તો ઈસ મુશ્કિલ મેં બગૈર કિબ્લારૂખ ઔર કયામ વગૈરહ કે નમાઝ પઢલે ઔર બાદ મેં લોટા લે.

રેલગાડી કે ઈસ્તિંજા ખાને મેં જો પાની હે વોહ પાની પાક હે,અગર વહાં પાની મોજૂદ હે તો તયમ્મુમ નહીં કર સકતે,લેકીન રેલગાડી મેં પાની પર તમામ મુસાફિર કા હક હે ઈસલિયે જિયાદહ ઈસ્તેમાલ ન કરે ઔર અગર બાહર હાથ ધોનેવાલે તબ મેં વુઝુ કરે તો પાની નીચે ગીરાકર ફર્શ કો ખરાબ ન કરે.

તયમ્મુમ કબ કરેં ?

અગર રેલગાડી મેં પાની ન હો ઔર ઉમ્મીદ હો કે આને વાલે સ્ટેશન પર પાની મિલ જાએગા ઔર રેલ નમાઝ કે વકત કે અંદર સ્ટેશન પહોંચ જાએગી તો તયમ્મુમ ન કરે બલ્કે નમાઝ કે આખરી વકત તક ઈન્તેજાર કરના ચાહિયે,ઔર અગર મુસ્તહબ વકત મેં પાની મિલને કી ઉમ્મીદ ન હો ઔર સ્ટેશન એક મીલ યા ઉસ સે જીયાદહ દૂર હો તો દેર ન કરે બલ્કે મુસ્તહબ વકત કે અંદર તયમ્મુમ કર કે નમાઝ પઢ લે. અગર તયમ્મુમ કર કે નમાઝ પઢ રહા હે ઔર રેલગાડી સ્ટેશન સે એક કિ. મી.સે કમ ફાસ્લે પર પહોંચ ગઈ તો અબ નમાઝ બાતિલ હોજાએગી

બશર્તે કે સ્ટેશન પર પાની મિલ સકતા હો.

તયમ્મુમ ઉસી ચીજપર જાઈઝ હે જો જલાને સે ન જલે ઔર પીઘલાને સે ન પીઘલે મસલન મિટ્ટી રેતી વગૈરહ,ઈસલિયે અગર રેલગાડી કી દીવાલ પર યા સીટ પર ઈતની ગર્દ હો કે હાથ મારને સે ધુલ હાથ મે લગ જાએ તો ઉસપર તયમ્મુમ દુરૂસ્ત હૈ,અગર ગર્દ હાથ મેં ન લગે તો તયમ્મુમ દુરૂસ્ત નહી.

ઈન્સાન શરઈ મુસાફિર કબ બનતા હે ?

(૧) શરઈ સફર યાની સવા સતત્તર કી.મી. સફર કા ઈરાદહ હો.

(૨) સફર કે શુરૂ હી સે શરઈ સફર કા ઈરાદા હો.

(૩) ઈસી ઈરાદે કે સાથ અપને મુકામ સે બાહર નિકલ જાએ.

જીસ શખ્સ મેં યે તીનો શર્તે પાઈ જાએગી વોહ શરીઅત કે કાઈદે સે મુસાફિર હૈ,જબ યે આદમી શરઈ સફર કે ઈરાદે સે સફર શુરૂ કર કે અપની આબાદી સે બાહર નિકલ ગયા તો અબ ઉસપર મુસાફિર કે અહકામ જારી હોંગે.

અબ સે મકસદે જિંદગી ગુજરાતી,ઉર્દુ ઔર હિન્દી તીનોં કિતાબેં ૨૬૦ સફે મેં હી બનેગી. ઔર ઈન્શા અલ્લાહ ઈંગ્લિશ મેં ભી બહોત જલ્દ બનકર તેયાર હોજાએગી દુઆ કરેં સબ કામ અલ્લાહ આસાન કર દે.

હજ યા ઉમરહ મેં જાને વાલોં કે લિયે બેહતરીન કિતાબ

હજ યા ઉમરહ મેં જાને વાલોં કે લિયે હજ ઔર ઉમરહ કા બિલકુલ આસાન તરીકા જરૂરી મસાઈલ કે સાથ ઔર મકકા મદીના કી પૂરી તારીખ (ઈતીહાસ) ફોટુ કે સાથ(જો દૂસરી કિતાબોં મેં શાયદ હી દસ્ત-યાબ હે)ઔર દૂસરી બહોત સી જરૂરી બાતેં જીસ મેં શામિલ હે વોહ કિતાબ ગુજરાતી મે હજ ઔર તારીખ કે નામ સે બનકર આ ગઈ હે ઔર જહાંપર મકસદે જીંદગી કિતાબ મિલતી હે વહી પર યે કિતાબ ભી દસ્તયાબ હે લેહાજા હજ પર જાનેવાલોં સે ગુજારિશ હે કે ઈસ કિતાબ કા મુતાલેઆ જરૂર કરેં ઔર ઈસ કિતાબ કે મુતાલે કે બાદ ઈ.અલ્લાહ દૂસરી કિતાબ કે મુતાલે કી જરૂરત ન રહેગી ઔર ન કિસી સે કુછ પુછને કી જરૂરત બાકી રહેગી ઈન્શા અલ્લાહ.

ગુનાહોં કી નહૂસત

" વ ઝરૂ ઝાહિરલ ઈસ્મિ વ બાતિનહ "

ઔર છોળ દો ખુલા હુવા ગુનાહ ઔર છુપા હુવા

ગુનાહ, અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ કી નાફરમાની કરને કો ઔર નબી કી મુબારક સુન્નતોં સે રુ-ગરદાની કરને કો કેહતે હેં.

ગુનાહોં કે નુકસાનાત કા ઈલ્મ

ઈમામ ગઝ્ઝાલી રહ.ને લિખ્ખા હે કે આલિમ વોહ શખ્સ હે જીસ પર ગુનાહોં કે નુકસાનાત અચ્છી તરહ વાજેહ હોજાએ,ગોયા જો શખ્સ ગુનાહોં કે નુકસાનાત સે જીત્ના જીયાદહ વાકિફ હોગા વોહ ઉતના હી બળા આલિમ હોગા,કે જબ ઈન્સાન કિસી ચીજ કે નુકસાનાત સે વાકિફ હો તો વોહ ઉસ સે બચતા હે,યે ઈન્સાન કી ફિતરત હે.મિસાલ કે તોર પર (૧) ઈન્સાન ઝહર કે નુકસાનાત સે વાકિફ હોતા હે ઈસ લિયે વોહ ઉસ સે બચતા હે,અગર ઉસકો યે બતા દિયા જાએ કે ઉસકે સામને જો એક હજાર બિસ્કિટ પળે હેં ઉનમેં સે નવસો નનાન્વે બિલ-કુલ ઠીક હેં સિર્ફ એક મેં ઝહર હે,આપ ખા લિજીયે,તો કયા વોહ ખાએગા ? વોહ ઈન્સાન કહેગા કે કયા પતા જીસકો મેં ખા રહા હું ઉસી મેં ઝહર હો,લેકિન એક બચ્ચા જો ઈસ સે વાકિફ નહીં હે ઉસ બચ્ચે કો એક બિસ્કિટ પકળાએં ઔર ઉસ સે કહેં કે યે ઝહર વાલા હે તુમ ખા લો તો ફિર ભી વોહ બચ્ચા ઉસે મુંહ મેં ડાલ લેગા,ઈસલિયે કે વોહ ઉસ કે નકસાનાત સે વાકિફ નહીં હે.

(૨) ઈસી તરહ હમ સાંપ કે નુકસાન સે વાકિફ હેં,હર છોટે બળે કો મઅલૂમ હે કે અગર સાંપ કાટ લે તો ઈન્સાન મર જાતા હે,હત્તા કે અગર કોઈ પ્લાસ્ટિક કા બનાહુવા સાંપ ભી દિખાઈ દે તો લોગ ડર સે ભાગ જાતે હેં,બળા સાંપ તો કયા અગર છોટા સા બચ્ચા ભી કિસી કે ઘર મેં નજર આજાએ તો ઔરતેં શોર મચા દેતી હે.

(૩) અગર હમ જાનતે હોં કે બાજ લોગ રાત કો ડાકા ડાલતે હેં,વોહ લોગોં કે ઘરોં કો લુંટ ભી લેતે હેં,ઔર બાજ અવકાત ઉનકો જાન સે માર ભી દેતે હેં,યહાંતક કે બાજ દરીન્દહ સિફત ડાકૂ ઈઝઝતેં ભી ખરાબ કરદેતે હેં,તો ઈન્સાન કે દિલ મેં ડાકૂઓં કા એક ડર સા રેહતા હે, અગર કોઈ ભી નાવાકિફ બંદા રાત કો આપ કે ઘર કા દરવાજહ ખટખટાએ

તો આપ કભી ભી ખોલને કે લિયે તૈયાર નહીં હોતે,વોહ કિતની ભી મન્નત સમાજત કરે લેકિન જબતક વોહ અપના પૂરા તઆરૂફ ન કરાએ દરવાજહ નહીં ખોલેંગે,કયૂં કે મુમ્કિન હે કે વોહ ડાકૂ હી હો.

જબ યે મિસાલેં સમજ મેં આગઈ તો યે બાતેં ભી જહન મેં રખયે કે (૧) નફસ કી ખ્વાહિશ હમારે લિયે ઝહર કી મિસાલ હે,નફસ હમારે મન મેં જો ગુનાહોં કે ખ્યાલાત પેદા કરતા હે વોહ ઝહર કે માનિંદ હે,જીસ તરહ ઈન્સાન ઝહરીલે બિસ્કિટ કી દઅવત કબૂલ નહીં કરતા ઈસી તરહ ગુનાહોં કે જો બિસ્કિટ નફસ પેશ કરતા હે કે યેભી કરલો,યેભી કરલો, એસે વકત આદમી કો ચાહિયે કે વોહ અપને નફસ કી ભી વોહ બાતેં કબૂલ ન કરે ઔર યેહી સોચે કે ઈસ ખ્વાહિશ કે પૂરા કરને મેં ઝહર હે,લેહાઝા ઈન ખ્વાહિશાત કો અગર મેં પૂરી કરૂંગા તો રૂહાની મૌત મર જાઉંગા.

(૨) ઈસી તરહ બુરે દોસ્ત કી મિસાલ સાંપ કી તરહ હે,ફારસી કા મકોલા હે 'યારે બદ બદતર બુવદ અજ મારે બદ' યાની બુરા દોસ્ત બુરે સાંપ સે ભી જીયાદહ નુકસાન દેહ હોતા હે,ઈસલિયે કે બુરે સાંપ ને કાટ લિયા તો ઈન્સાન કી જીસ્માની મૌત વાકેઅ હોજાતી હે,લેકિન અગર બુરે દોસ્ત ને કાટલિયા તો ઈન્સાન કી રૂહાની મૌત વાકેઅ હોજાતી હે,

બલ્કે બુરા દોસ્ત શૈતાન સે ભી જીયાદહ બુરા હોતા હે,ઈસલિયે કે શૈતાન ઈન્સાન કે દિલ મેં સિર્ફ ગુનાહોં કા ઈરાદહ યા ખ્યાલ ડાલતા હે મજબૂર નહીં કરતા,લેકિન બુરા દોસ્ત ન સિર્ફ ગુનાહ કા ખ્યાલ હી દિલ મેં ડાલતા હે બલ્કે હાથ પકળ કર ગુનાહ ભી કરવા લેતા હે,તો બુરા દોસ્ત સાંપ ઔર શૈતાન દોનોં સે બુરા હુવા.

ઈસી તરહ ચૂં કે હમ ડાકૂ કે નુકસાનાત સે વાકિફ હોતે હૈં ઈસલિયે ઉસકે કેહને પર ઘર કા દરવાજહ નહીં ખોલતે,શૈતાન કી મિસાલ હમારે ઈમાન કે ડાકૂ કી માનિંદ હે,જેસે ડાકૂ મોકી કી તલાશ મેં હોતા હે કે મેં ઉસકે ઘર મેં એસે વકત પહોંચું જબકે મેં ઘરકા સફાયા કરદૂં, શૈતાન ભી ઈસી ઈન્તિજાર મેં રેહતા હે ઔર હર વકત વોહ ઈબ્ને આદમ કે કલ્બ કી તરફ મુતવજ્જેહ રેહતા હે,જબ વોહ બંદે કો ઝિક કરતા દેખતા હે તો વોહ પીછે હટા રેહતા હે ઔર જૈસેહી ઉસકો ગાફિલ પાતા હે તો ઉસી વકત કલ્બ કે અંદર અપના વાર કરતા શુરૂ કરદેતા હે.જબ હમ શૈતાન કે નુકસાનાત સે વાકિફ હોંગે તો ફિર હમ શૈતાની વસાવિસ કે લિયે-

અપને દિલ કે દરવાજે કભી નહી ખોલેંગે,તાકે હમ શૈતાન કે વસાવિસ સે બચ સકેં.

નેકી ઔર ગુનાહ મેં ફર્ક

જબ કિસી ઈન્સાન કે નજદીક નેકી ઔર ગુનાહ મેં ફર્ક હી નહી હોતા તો વોહ એક તરફ ગુનાહ ભી કર રહા હોતા હે ઔર દૂસરી તરફ તસ્બીહ ભી ફૈરતા રેહતા હે,ઈસકે પાસ ઈલ્મ હેહી નહી,ઔર અગર ઈલ્મ હે તો ઈલ્મે નાફેઅ સે મહરૂમ હે અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ ને કલામે પાક મેં ઈરશાદ ફરમાયા 'અ-ફ-રઅય-ત મનિત્તખ-જ ઈલાહહુ હવાહુ વ અ-દલ્લ હુલ્લાહુ અલા ઈલ્મ' કયા આપને ઉસકો દેખા હે જીસને અપની ખ્વાહિશ કો અપના મઅબૂદ બનાલિયા હે,અલ્લાહ ને ઈલ્મ કે બાવજૂદ ઉસ કો ગુમરાહ કરદિયા.

નેકી ઔર ગુનાહ કા વોહી ફર્ક હે જો રોશની ઔર અંધેરે કા હે, અગર કિસી જગા અંધેરા હો તો વહાં ઈન્સાન કો સાંપ બિચ્છૂ નજર હી નહી આતે,ઔર વોહ ઉન સે બચ નહી સકતા,જૈસેહી રોશની આતી હે સાંપ બિચ્છૂ કા પતા ચલ જાતા હે,ઈસી તરહ જીસ ઈન્સાન કે પાસ ઈલ્મ કા નૂર હોતા હે ઉસ નૂર કે આતેહી ગુનાહોં કે સાંપ બિચ્છૂ ઉસકે સામને વાજેહ હો જાતે હૈં, ફિર વોહ ઈન્સાન ઉસ સાંપ બિચ્છૂઓં સે બચને કી કૌશિશ કરતા હે.આમ લોગો મેં ઔર અવલિયા અલ્લાહ મેં બુન્યાદી ફર્ક ગુનાહોં સે બચને હી કા હે, આમ લોગ તો કભી કભી ઐસી નેકિયાં કર ભી લેતે હૈં જૈસી અવલિયા અલ્લાહ કરતે હૈં,ખૂબ રૂજૂઅ ઈલલ્લાહ કે સાથ નમાઝ પઢતે હૈં ઔર દિલ મેં નૂર આજાતા હે,ઔર જબ મસ્જિદ સે બાહર નિકલતે હૈં તો ઘર પહોંચને સે પેહલે પેહલે જીતના નૂર આયા થા સબ ખતમ હોજાતા હે,યાતો કિસી કી ગીબત કરલી યા બદ નઝરી કી વજહ સે વોહ નૂર ખતમ હોજાતા હે.

લંબી લંબી ઈબાદતેં કરને કે બજાએ ગુનાહોં સે જીયાદહ બચે,ભલે હી નફલી આમાલ કુછ ન કરે મગર ગુનાહોં સે બચે તો વોહ અલ્લાહ કા વલી હે,કયૂં કે ઉસકી જીંદગી મેં મઅસિયત નહી હે.હમારે વુજૂદ સે કોઈ ભી કામ શરીઅતો સુન્નત કે ખિલાફ સાદિર ન હો,હમ અપને ઈલ્મ ઔર ઈરાદહ સે કોઈ ગુનાહ ન કરેં,અગર યે બાત આપને પા લી તો સમજ

લીજીયે કે આપકો વિલાયત કા દર્જા હાસિલ હોગયા,કલામે પાક મેં ઈરશાદ હે 'ઈન્ન અવલિયાઉહુ ઈલ્લલ મુત્તકુન' અલ્લાહ કે વલી તો વોહ હેં જો અલ્લાહ સે ડરને વાલે હેં.

યેભી યાદ રખેં કે કુછ કરને કા નામ તકવા નહી,બલ્કે કુછ ભી ન કરને કો તકવા કેહતે હેં,યાની વોહ બાતેં જીન સે અલ્લાહ નારાજ હોતા હે ઉનકો ન કરના તકવા કેહલાતા હે,મોટે અલફાઝ મેં તકવા યે હે કે હર ઉસ કામ સે બચેં જીસ કો કરને સે કલ કયામત કે દિન કોઈ હમારા ગરેબાન પકળને વાલા હો,લેહાજા ગુનાહોં સે બચના લંબી લંબી નફલ ઈબાદતેં કરને સે જીયાદહ અહમ હે,એક આદમી લંબી લંબી ઈબાદતેં કરતા હે ઉસ કે સાથ સાથ ગીબત ભી કરતા હે ઔર લોગોં કે દિલ ભી દુખાતા હે,તો વોહ બીચારા તો ફકીર હે, કલ કયામત કે દિન જબ વોહ પેશ હોગા તો યે હકવાલે ઉસકી સારી ઈબાદતેં લેકર ચલે જાએંગે બલ્કે ઉનકે ગુનાહ ઉસકે સર પર ડાલ દિયે જાએંગે,

એક હદીષે પાક મેં હે'અલ વિકાયતુ ખયરુમ મિનલ ઈલાજ'યાની પરહેજ ઈલાજ સે બેહતર હે,એક આદમી કો નજલા ઝુકામ હો ઔર વોહ દવાઈ ભી ખાએ ઔર સાથ સાથ આઈસ્કીમ ભી ખાએ તો ઉસકી બીમારી ઠીક નહી હોગી,ડોકટર કહેગા કે પેહલે પરહેજ કરો તબ દવાઈ ફાઈદા દેગી,ઈસી તરહ ઉલમા કેહતે હેં કે પેહલે ગુનાહોં સે પરહેજ કરો તબ ઝિકો ઈબાદાત કા ફાઈદહ હોગા,ઈસલિયે હમ અપને જિસમ કો ગુનાહોં સે બચાએં,અલ્લાહ કી નાફરમાની ન કરેં,હમ સુબ્હ ઉઠેં તો દિલ મેં યે નિય્યત હો કે મેંને આજ કોઈ ગુનાહ નહી કરના,ફિર સુબ્હ સે શામ તક ઈસ કોશિસ મેં લગેં રહેં કે,

આંખ સે કોઈ ગુનાહ ન હો,
જબાન સે કોઈ ગુનાહ ન હો,
કાન સે કોઈ ગુનાહ ન હો,
શર્મગાહ સે કોઈ ગુનાહ ન હો,
હાથ પાઉ સે કોઈ ગુનાહ ન હો.

ખ્વાજા અબુલ હસન ખિરકાની રહ.ફરમાતે હેં કે જીસ બંદે ને કોઈ દિન ગુનાહોં કે બગૈર ગુજારા,એસા હી હે જેસે ઉસને વોહ દિન નબી ﷺ કી મઈય્યત મેં ગુજારા,ઈસલિયે રોજાના સુબ્હ ઉઠકર અલ્લાહ સે યે દુઆ

માંગે કે એ માલિક મેં આજ કા દિન એસા ગુઝારના ચાહતા હું કે તેરે હુકમ કી નાફરમાની ન હો,ઈસ કો તમન્ના બનાકર માંગા કરેં,અગર કોઈ એક દિન ભી હમારી જીંદગી મેં એસા હુવા તો હમ ઉમ્મીદ કર સકતે હૈં કે ઉસ દિન કી બરકત સે કયામત કે દિન હમ પર અલ્લાહ કી રહમત હો જાએગી.

ગુનાહ નજાસત કે માનિંદ હે

ગુનાહ બાતિની એતેબાર સે નજાસત કે માનિંદ હોતા હે,ચુનાન્ચે હમ જીસ ઉઝવ સે ભી ગુનાહ કરતે હૈં હમારા વોહ ઉઝવ બાતિની એતેબાર સે નાપાક હોજાતા હે,આંખ ને ગલત દેખા તો આંખ નાપાક હોગઈ,
જબાન સે જુઠ બોલા તો જબાન નાપાક હોગઈ,
કાન સે ગીબત સુની તો કાન નાપાક હોગએ,
હાથોં સે ચોરી કી તો હાથ નાપાક હોગએ,
પાઉં સે ગલત કામ કે લિયે ચલકર ગએ તો પાઉં નાપાક હોગએ,
શર્મગાહ સે બદકારી કી તો શર્મગાહ નાપાક હોગઈ,
લેકિન અગર સરાપા ગુનાહ મેં મુબ્તિલા હોકર ભી તોબા તાઈબ હો જાએગા તો અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ ઉસકો ભી પાક ફરમા દેંગે.

ગુનાહોં કી બદબૂ

નજાસત કે અંદર બદબૂ હોતી હે,લેહાજા ઈન્સાન જીન અઅઝા સે ગુનાહ કરતા હે ઉન અઅઝા સે બાતિની તોર પર બદબૂ આતી હે, હદીષે પાક મેં આયા હે કે ઈન્સાન જબ જૂઠ બોલતા હે તો ઉસકે મુંહ સે બદબૂ આતી હે હત્તા કે ફરિશ્તે ઈસ સે તકલીફ મહસૂસ કરતે હૈં ઓર ઉસ બંદે સે દૂર હો જાતે હૈં.

એક હદીષ મેં આયા હે કે જબ આદમી કી વફાત કા વકત કરીબ આતા હે તો મલિકુલ મૌત કે સાથ આનેવાલે દૂસરે ફરિશ્તે ઉસ આદમી કે અઅઝા કો સુંઘતે હૈં,જીન જીન અઅઝા સે ઉસને ગુનાહ કિયે હોતે હૈં ઉન અઅઝા સે ઉનકો બદબૂ મહસૂસ હોતી હે,(જીસ તરહ બચે હુએ ખાને કો સુંઘ કર ઔરતેં પતા લગા લેતી હે કે યે ઠીક હે યા ખરાબ) અગર ઉન મેં ગુનાહોં કી બદબૂ હોતી હે તો ઉન્હેં પતા ચલ જાતા હે ઔર વોહ ઉસ બંદે કી પિટાઈ શુરૂ કર દેતે હૈં,ઔર જો તોબાહ તાઈબ હોનેવાલા નેકોકાર ઈન્સાન હોતા હે ઉસ કે અઅઝા ગુનાહોં સે પાક

હોતે હૈં લેહાજા ઉન સે બદબૂ મહસૂસ નહી હોતી.

ગુનાહોં કી યે બદબૂ સિર્ફ દુન્યવી જીંદગી મેં ઔર મૌત કે વકત હી ફરિશ્તોં કો મહસૂસ નહી હોતી બલ્કે જહન્નમ મેં પળને કે બાદ ભી ઉનકે અઅઝા સે બદબૂ મહસૂસ હોગી ચુનાન્ચે હદીષે પાક મેં આયા હે કે જો ઈન્સાન ઝિનાકાર હૈ જહન્નમ મેં ડાલે જાને કે બાવજૂદ ઉનકી શર્મ-ગાહોં સે એસી બદબૂદાર હવા નિકલેગી કે સારે જહન્નમીયોં કો પરે-શાન કરદેગી ઔર વોહ બળે ગુસ્સે કે સાથ ઉસ જહન્નમી કો દેખકર કહેંગે કે તેરે જીસમ સે કેસી બદબૂ નિકલતી હે જીસ ને જહન્નમ કે અંદર હમારી તકલીફ મેં ઈજાફા કરદિયા.

નેકી કી ખુશ્બૂ

નેકી મેં ખુશ્બૂ હોતી હે,લેહાજા નેક લોગોં કે અઅઝા સે ખુશ્બૂ આતી રેહતી હે, અગર હમ નેકોકાર બન જાએંગે તો હમારે જીસમ સે ભી બાતિની તૌર પર ખુશ્બૂ આએગી,બાજ હઝરાત કે અંદર તો નેકી કી ઈત્ની ખુશ્બૂ ઈતની બળ્હા દી જાતી હે કે વોહ લાગોં કો જાહિર મેં ભી મહસૂસ હોતી હૈ મસલન ખુદ નબી સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ કે મુબારક પસીને સે ઈત્ની ખુશ્બૂ આતી થી કે ઉમ્મે સુલેમ રદી.આપ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ કે પસીને મુબારક કો શીશી મેં ભરલિયા કરતી થી પુછા કે તુમ એસા કયૂં કરતી હો,તો અર્જ કિયા કે હમ ઈસ મુબારક પસીને કે કતરોં કો જબ ખુશ્બૂ મેં મિલાતે હૈં તો ખુશ્બૂ કી મહક મેં ઈજાફા હો જાતા હે, મદીના તૈયબા મેં દુલ્હનેં ભી વોહ પસીના બતોરે ખુશ્બૂ ઈસ્તેમાલ કરતી થી.

સય્યેદના અબૂ બકર રદી.કો અલ્લાહ ને ગુનાહોં સે મહફૂઝ કિયા હુવા થા જીસકી વજહ સે ઉનકે બદન સે ખુશ્બૂ આયા કરતી થી હઝરત ઉમર રદી.કી રિવાયત હે કે અબૂ બકર સિદ્દીક રદી.કે જિસમ સે એસી ખુશ્બૂ આતી થી જો મુશ્ક કી ખુશ્બૂ સે ભી બેહતર હુવા કરતી થી.

કબ્ર મેં બદન ખરાબ હોને કી વજહ

કુછ ચીજેં ઐસી હોતી હે જીન મેં ખરાબ હોને કા માદ્દા મૌજૂદ હોતા હે, ઔર વોહ ચંદ ઘંટોમેં હી ખરાબ હોજાતી હે,ઔર કુછ ચીજો મેં ખરાબ હોને કા માદ્દા નહી હોતા લેહાજા વોહ સાલોં પળી રહે તોભી ખરાબ નહી હોતી.ઈસી તરહ ગુનાહોં કે અંદર ખરાબ કરને કા માદ્દા મૌજૂદ હોતા હે કયૂં કે વોહ નજાસત કે માનિંદ હોતે હે,ઔર નજાસત બદબૂ ફેલાતી

હે,જીસ સે ચીજેં ખરાબ હો જાતી હે,ઈસીલિયે ગુનાહોં કે અસરાત કી વજહ સે કબરોં કે અંદર બદન ખરાબ હો જાતે હૈં,ઔર કીળોં કી ગિજા બનતે હૈં,ઔર નેકી કે અંદર ખુશ્બૂ હોતી હે ઔર ખુશ્બૂ કો આપ જીતના અરસા ઢાંપકર રખગેં વોહ ખુશ્બૂ હી રહેગી,લેહાજા જો ઈન્સાન દુનિયા મેં તૌબા તાઈબ હોકર મરેગા ઉસકે ઉપર ગુનાહોં કે અસરાત નહી હોંગે યે બંદા કબ્ર મેં ભી ચલા ગયા તો ઉસકા જીસમ કબ્ર મેં ભી નહી ગલેગા ઔર સળેગા,કયૂં કે ઉન્હોં ને અપને ઈલ્મ ઔર ઈરાદે સે ગુનાહ નહી કિયા હોતા,ઈસી લિયે ઉનકી લાશેં કબરોં મેં મહફૂઝ રેહતી હે.

અંબિયાએ કિરામ કે બારે મેં તો હદીષે પાક મેં આ ગયા કે ઉનકે જીસ્મોં કો જમીન પર હરામ કરદિયાગયા હે,ઈસી તરહ જો અંબિયા કે વારિસ હોતે હૈં ઔર વોહ ગુનાહોં સે અપને જીસ્મોં કો બચાતે હૈં,ચૂં કે ઉન કે જીસ્મોં મેં ગુનાહોં કી નજાસત નહી હોતી ઈસલિયે જબ ઉનકે જીસ્મોં કો કબરોં મેં રખા જાતા હૈં તો અલ્લાહ કી જમીન ઉનકે જીસ્મોં કો ભી નહી ગલા સકતી ઔર કીળે ભી ઉનકે જીસ્મો મેં નહી પળતે,ઈસીલિયે બાજ અવલિયા અલ્લાહ કે જીસમ કબ્રસ્તાન કી ખુદાઈ કે વકત બિલકુલ સહી સાલિમ પાએગએ,કયૂં કે ઉનકે જીસમ મેં ગુનાહોં કે અસરાત નહી થે.

કઈ એસે નેકોકાર ભી હોતે હૈં કે ઉનકે જીસમ કી ખુશ્બૂ ને કબર કી મિટ્ટી કો ભી ખુશ્બૂદાર બનાદિય,ચુનાન્ચે ઈમામ બુખારી રહ.કા વાકેઆ મશ્હૂર હે કે જબ ઉનકો કબ્ર મેં દફ્ન કિયા ગયા તો કબ્ર કી મિટ્ટી સે ખુશ્બૂ આતી રહી,ઈસ તરહ કે વાકેઆત બહોત સે અલ્લાહ વાલોં કે સાથ પેશ આએ.

એક મુસલ્લેમહ હકીકત

હમ જબ ભી ગુનાહ કરતે હૈં સમજ લેં કે હમ ઉસ વકત અપને ઉપર નજાસત મલ રહે હોતે હૈં,અગર ઈન નજાસતોં કો હમ તૌબા કિયે બગૈર અપને સાથ લેકર કબ્ર મેં ચલે ગએ તો વહાં યે નજાસત જરૂર બદબૂ ફેલાએગી,ઔર બદબૂ સે કીળે પેદા હોંગે,બલ્કે નજાસતોં મેં તો વૈસી હી કીળે પેદા હો જાતે હૈં,ફિર હમારે જીસમ કો કીળે હી ખાએંગે,ઔર કયા હોગા ? ઈસલિયે હમેં ચાહિયે કે હમ ગુનાહોં સે બચેં ઔર અપને જીસમ મેં નેકી કી ખુશ્બૂ પેદા કરેં,ફિર આપ દેખેંગે કે અલ્લાહ તાલા ઈસ દુનિયા મેં ભી ખુશ્બૂ કે અસરાત દિખાએંગે ઔર આખેરત મેં ભી ઈ.અ.

ઉસકે અસરાત મિલેંગે.તા હમ યે એક મુસલ્લેમહ હકીકત હે કે જબ તક હમ અપને દિલ સે ગુનાહોં કા મેલ કુચેલ નહી ઉતારેંગે ઉસ વકત તક હમેં અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ કા વસ્લ નસીબ નહી હો સકેગા,જબતક કલ્બ પર ગુનાહોં કી મેલ મિટ્ટી રહેગી તબ તક ઉસ દિલ કા તઅલ્લુક અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ કે સાથ નહી હો સકતા,ઈસ લિયે હમેં ચાહિયે કે હમ ગુનાહોં સે સચ્ચી પકકી તૌબા કરેં,જબ તક હમ ગુનાહોં કી જાન નહી છોળેંગે ઉસ વકત તક પરેશાનિયાં હમારી જાન નહી છોળેગી.

ગુનાહોં કે મુઝીર અસરાત

યાદ રખના કે અગર હમ ગુનાહ કરેંગે તો ગુનાહોં કે અસરાત સે નહી બચ સકેંગે,અલ્લાહ કા ઈરશાદ હે 'મંય્યઅમલ સુઅંય યુજ્-ઝ બિહ' જીસને ભી બુરાઈ કી ઉસકો ઉસકી સજા મિલેગી,ઈસ મેં કોઈ ઈસ્તિસના નહી કે તાલિબે ઈલ્મોં કો છોળદિયા જાએગા,યા ઉલ્મા કો છોળદિયા જાએગા યા સુફીયોં કો છોળદિયા જાએગા,નહી બલ્કે જરૂર અસરાત પળેંગે,બરફ હો ઔર ઠંડી હવા ન લગે,
આગ હો ઔર ગરમ ન લગે,
ગુનાહ હો ઔર ઉસકે બુરે અસરાત ન હોં, યે કૈસે હો સકતા હે ? યાદ રખેં કે ગુનાહોં કી સજા જરૂર મિલતી હે,જો શખ્સ અલ્લાહ તાલા કી નાફરમાનિયાં કરતા હે અલ્લાહ તાલા ઈસી દુનિયા મેં ઉસકો કુછ નકદ સજા દેતે હૈં ઔર આખેરત મેં તો સજા મિલેગી હી સહી ઈસ કો કેહતે હૈં અદલે કા બદલા,

અદલો ઈન્સાફ ફકત હશ્ર પર મોકૂફ નહી,
જિંદગી ખુદ ભી ગુનાહોં કી સજા દેતી હે.

ઈસ દુનિયા મેં ભી ઈન્સાન કો ગુનાહોં કી સજા મિલકર રેહતી હે ખ્વાહ હમેં ઉસકા એહસાસ હો યા ન હો,બાજ અવકાત વાકેઈ હમેં પતા નહી હોતા કે હમ અપને ગુનાહોં કી વજહ સે કિન કિન નેઅમતોં સે મહરૂમ હો રહે હૈં,ગુનાહોં કે બે શુમાર કબીહ ઔર મજમૂમ અસરાત હૈં જો કલ્બ ઔર જીસમ,દુનિયા ઔર આખેરત દોનોં કે હક મેં મુજિર હૈં.

◈ ગુનાહોં કી વજહ સે ઈન્સાન કી કુવ્વતે હાફેજા કમ હો જાતી હે, ઈમામ શાફેઈ રહ.ને અપને ઉસ્તાદ ઈમામ વકીઅ રહ.સે યાદ દાશ્ત કી કમી કી શિકાયત કી તો ઉસ્તાદ ને ફરમાયા એ તાલિબે ઈલ્મ ગુનાહોં

સે બચ જાઓ ક્યૂં કે ઈલ્મ અલ્લાહ કા નૂર હે ઔર અલ્લાહ કા નૂર કિસી ગુનેહગાર કો અતા નહીં કિયા જાતા.

◈ ગુનાહોં કી વજહ સે જીસ્માની કુવ્વત કી નેઅમત સે મહરૂમી હો જાતી હે.

◈ ગુનાહોં કા અગર કિસી ઔર કો પતા ચલ જાએ તો ઈજ્ઝત કે બજાએ જીલ્લત મિલતી હે.

◈ આપ ﷺ કા ઈરશાદ હે કે અગર તુમ દૂસરોં કી ઔરતોં કે સાથ પરહેજગારી કા મામલા કરોગે તો તુમ્હારી ઔરતોં કે સાથ ભી પરહેજ-ગારી કા મામલા કિયા જાએગા, યાની જો બંદા દૂસરોં કી ઈજ્ઝત ખરાબ કરતા હે ઉસકી ખુદ અપની ઈજ્ઝત ભી ખરાબ હોતી હે.

◈ ગુનાહોં કી વજહ સે ઈન્સાન મુનાજાત કી લજ્ઝત સે મહરૂમ હો જાતા હે.

◈ ગુનાહોં કી વજહ સે તહજ્જુદ કી પાબંદી છીન લી જાતી હે, એક આદમી દુઆ માંગતે હુએ રો રહા થા કિસી દૂસરે આદમી ને સોચા કે યે રિયાકારી કી વજહ સે રો રહા હે, ઈસકી ઈસ બદ ગુમાની કી વજહ સે ઉસે છે માહ તક તહજ્જુદ કી પાબંદી સે મહરૂમ કરદિયા ગયા.

◈ ગુનાહોં કી વજહ સે ઈન્સાન કો અલ્લાહ તાલા તકબીરે ઉલા સે મહરૂમ કરદેતે હૈં, હમ સે સુન્નતેં છુટ રહી હોતી હે ઔર હમેં એહસાસ હી નહીં હોતા કે હમ કિતની બળી નેઅમત સે મહરૂમ હો રહે હૈં, હમ સે મુખ્તલિફ અવકાત કી મસ્નૂન દુઆએં દાનિસ્તા તૌર પર છૂટ રહી હોતી હે ઔર હમેં એહસાસ હી નહીં હોતા કે હમ અપના કિતના નુકસાન કર રહે હોતે હૈં.

◈ ગુનાહોં કી કસરત કી વજહ સે ગુનાહોં કી બુરાઈ કા એહસાસ દિલ સે નિકલ જાતા હે, ઘનાવના પન કમ હો જાતા હે, ઔર ઈન્સાન ગુનાહ કો હલકા સમજ કર કરતા રેહતા હે.

◈ ગુનાહોં કી વજહ સે ઉલૂમો મઆરિફ સમજને કી તૌફીક છીન લી જાતી હે, ઔર બંદે કો પતા હી નહીં હોતા.

◈ ગુનાહોં કી કસરત કી વજહ સે ઈલ્મ પર અમલ કરને કી તૌફીક છીન લી જાતી હે.

◈ ગુનાહોં કી વજહ સે ઈલ્મ કા ફૈઝ જારી નહીં હોતા ઔર ઈન્સાન

અબતર યાની રૂહાની તૌર પર લા વલદ બન જાતા હે.

◈ ગુનાહોં કી વજહ સે ઈન્સાન કી બાત કા અસર ખતમ હો જાતા હે યેહી વજહ હે કે આજ વાઈઝે ખુશ ઈલ્હાન તો મિલ જાતે હૈં મગર ઉનકી બાતેં સર સે ગુજર જાતી હે.

◈ અલ્લાહ કી નાફરમાની કરને કી વજહ સે ઉસ ઈન્સાન કે મા તહત લોગ ઉસકી નાફરમાની કરતે હૈં, હઝરત ફુઝેલ બિન અયાજ રહ.ફર-માતે હૈં કે જબ કભી મુજ સે અલ્લાહ તાલા કા હુકમ માનને મેં કોતાહી હુઈ તો મૈં ને ઉસકા અસર યાતો અપની બીવી મેં દેખા યા બાંદી મેં યા સવારી કે જાનવર મેં દેખા.

◈ ગુનાહોં કી વજહ સે ઈન્સાન હર વકત પરેશાની (ટેન્શન) કા શિકાર રેહતા હે,યે હોહી નહીં સકતા કે ઈન્સાન ગુનાહ કા ઈરતિકાબ ભી કરે ઔર ઉસે હમેંશા કા સુકૂન ભી નસીબ હો જાએ,આજ લોગ ગુનાહ કે રાસ્તે સે સુકૂન કે મુતલાશી નજર આતે હૈં,જબ કે યે ઉનકી ખામ ખ્યાલી હે,સુકૂન ઉસી સૂરત મેં હાસિલ હો સકતા હે જબ કે અલ્લાહ કી રઝા વાલે કામ કિયે જાએં.

◈ ગુનાહોં કી વજહ સે ઈન્સાન કે રિઝકે હલાલ મેં તંગી કર દી તી હે 'વ મન અઅ-ર-દ અન ઝિકિ ફ ઈન્ન લહુ મઈશતન દન્કા'

◈ ગુનાહ કરને વાલે ઈન્સાન કો અલ્લાહ સે વેહશત સી હોજાતી હે, વોહ જો ઉન્સ હોતા હે,પ્યાર હોતા હે,મોહબ્બત હોતી હે,વોહ સબ ખતમ હોજાતી હે,દિલ નહીં લગતા અલ્લાહ કે ઝિક્ર મેં,અલ્લાહ કે તજકેરે મેં, અલ્લાહ કી બાતો મેં,ઔર ન અલ્લાહ વાલોં કે પાસ દિલ લગતા હે.

◈ ગુનાહોં કી વજહ સે ઉસ બંદે કો લોગોં સે ભી વેહશત હોજાતી હે,

◈ ગુનાહોં કી વજહ સે ઉસ બંદે કે લિયે કામ્યાબી કે દરવાજે બંદ કરદિયે જાતે હૈં,તકવા ઈખ્તિયાર કરને સે અલ્લાહ ખુદ ઉસ બંદે કે વકીલ બનકર ઉસકે કામ કો સંવાર દેતે હૈં,ઔર જબ ગુનાહ કરતા હે તો અલ્લાહ તાલા નિગાહેં ફૈર લેતે હૈં ફિર બનતે કામ ભી બિગળ જાતે હૈં.

◈ ગુનાહોં કી વજહ સે બંદે કા બદન ઔર દિલ અંદર સે કમજોર હો જાતે હૈં,દેખને મેં બળે તાકતવર નજર આએંગે મગર અંદર બુજદિલી હોગી.

◈ ગુનાહોંકી વજહ સે ઈન્સાન તાઅતસે મહરૂમ હોજાતા હે,યાની આજ એક ગુનાહ કિયા એક નેકી સે મહરૂમ હુવા,કલ દૂસરી નેકી સે પરસૂ તીસરી

નેકી સે, પેહલે જમાઅત મેં જાતા થા, વકત લગાતા થા, આહિસ્તા આહિસ્તા ચિલ્લા છુટા ફિર સેહ રોજા છુટા ફિર શબે જુમ્અહ છુટી ફિર જાહિરી સુન્નત ભી છુટી તબ જાકર પતા ચલતા હે કે ગુનાહોં કા અસર કયા હોતા હે.

◈ એક ગુનાહ કી વજહ સે દૂસરે ગુનાહ કા દરવાજહ ખુલતા હે.

◈ ગુનાહ કરના દુશ્મનાને ખુદા કે સાથ મુશાબેહત હે, જિન કો અલ્લાહ ને અપના દુશ્મન ફરમાયા હે હર ગુનાહ કિસી ન કિસી દુશ્મને ખુદા કી મીરાસ હે.

◈ ગુનાહોં કી વજહ સે તૌબહ કી તૌફીક છીન લી જાતી હે, એક બુઝુર્ગ લિખતે હૈં કે એ દોસ્ત તેરા તૌબહ કી ઉમ્મીદ પર ગુનાહ કરતે રેહના ઔર જીંદગી કી ઉમ્મીદ પર તૌબહ કો મોઅખ્ખર કરતે રેહના યે ઈસ બાત કી દલીલ હે કે તેરી અકલ કા ચિરાગ ગુલ હો ગયા.

◈ ગુનાહોં કી વજહ સે ઈન્સાન કી અકલ મેં ફસાદ આજાતા હે, અકલ ઠીક નહીં રેહતી, બંદા સહી ફૈસ્લા નહીં કર પાતા, જો ચીજ ઉસ કે લિયે નુકસાન દેહ હોતી હે ઉસી કા વોહ ફૈસ્લા કર રહા હોતા હે, અકલ મેં ફુતૂર આજાતા હે, ફિતરત કે ખિલાફ સોચતા હે, અબ બતાઓ કુછ ઔરતોં કો પરદા અચ્છા નહીં લગતા.

◈ ગુનાહોં કી વજહ સે ઈન્સાન અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ કી નજરોં સે ગિર જાતા હે, કિતની બળી હે યે સજા કે શહેનશાહે હકીકી કી નિગાહોં સે બંદા ગિર જાએ, અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ કી પકળ બહોત બળી ઔર બહોત બુરી હોતી હે, એક રિવાયત મેં હે કે જબ અલ્લાહ કિસી સે નારાજ હોતે હૈં તો ઉસ પર લઅનત ભેજતે હૈં ઔર અલ્લાહ કી લઅનત કા અસર સાત પુશ્તોં તક બાકી રેહતા હે, અલ્લાહ હમ સબ કી હિફાજત ફરમાએ.

◈ બાર-બાર ગુનાહ કરને કી વજહ સે ઈન્સાન કે લિયે આખરી લમ્હે મેં કલ્મા પળહના મુશ્કિલ હોજાતા હે, જીત્ને જિયાદહ ગુનાહ કરેગા ઉતની હી જબાન ઔર જીયાદહ બોજલ હો જાએગી, કબીરા ગુનાહોં પર ઈસ્રાર કરતે રેહના બિલ આખિર ઈમાન કે સલબ હોને કા જરિયા બનજાતા હે.

ઈન કે અલાવહ ભી ઉલમા ને બહોત સે બુરે અસરાત ઔર નતાઈજ બતલાએ હૈં, અલ્લાહ કા કાનુન સચ્ચા હે,

જૈસી કરની વૈસી ભરની ન માને તો કર કે દેખ,
જન્નત ભી હે જહન્નમ ભી હે ન માને તો મર કે દેખ.

યે તો હોહી નહીં સકતા કે એક બંદા મન માની કરે શરીઅત કી ખિલાફ વરજી કરે ઔર ઉસપર અજાબ ન આએ,મગર સજા મિલને કે તીન તરીકે હૈ.

સજા કે તીન તરીકે

(૧) પેહલે કો કેહતે હૈં 'નકીર' (તમ્બીહ) કે બંદે ને ગુનાહ કિયા પરવર દિગાર ને કોઈ મુસીબત ભેજ દી,તો જબ ગમ આતા હે, પરેશાની આતી હે,મુસીબત આતી હે, તો બંદા ફિર ગુનાહ કરતે હુએ ડરતા હે. ઔર ઐસા કયૂં હોતા હે ? ઈસલિયે કે અલ્લાહ ઉસપર મહેરબાન હૈં, અગર બંદા ગફલત કરતા હે,તો અલ્લાહ ઉસકો જગાને કે લિયે પરેશાનિયાં ફૌરન ભેજ દતે હૈં.યાદ રખના ! ખુશિયાં સુલાતી હે ઔર ગમ જગાતે હૈં.

(૨) દૂસરે કો કેહતે હૈં,'તાખીર' કભી કભી સજા મેં તાખીર હોતી હે, કે ગુનાહ તો બંદા કરલેતા હે,મગર અલ્લાહ તાલા થોળી મોહલત દેતે હૈં, રસ્સી ઢીલી કરદેતે હૈં,નારાજગી કી વજહ સે,અચ્છા ભઈ તુમ કર લો જો કરના હે,ફિર હમ તુમ્હારા બંદો બસ્ત કરતે હૈં,ઔર યે બળા ખતરનાક હોતા હે.

ચુનાન્ચે હઝરત જુનેદ બગદાદી રહ.કા એક શાગિર્દ થા ઉસને બુરી નજાર કહી ડાલી,નતીજા કયા નિકલા કે બીસ સાલ બાદ કુર્આન મજીદ કા હિફ્ઝ ભૂલ ગયા,બહોત ડરને કી બાત હે,ગુનાહ જવાની મેં કિયે ઔર અલ્લાહ ને બીવી કો બુળ્હાપે મેં ના ફરમાન બના દિયા,અવલાદ માં કે સાથ હોગઈ,બુળ્હાપે મે બીવી કા ના મુવાફિક હોજાના યે બહોત બળી સજા હે.

(૩) એક ઉસસે ભી જીયાદહ મુહલિક સજા હે,ઉસ કો કેહતે હૈં 'ખુફયા તદબીર' કે અલ્લાહ તાલા એસી તરહ સે સજા દેતે હૈં કે બંદે કો પતા ભી નહી ચલતા,કે સજા મિલ રહી હે યા નહી,યે સબ સે ખતરનાક ચીજ હોતી હે,મસલન જાહિર મેં યે અપની મન માનિયાં કર રહા હે,ગુનાહ કર રહા હે,ખિલાફે શરીઅત કામ કર રહા હે,ઔર અલ્લાહ તાલા નેઅમતેં ઔર જીયાદહ કરદેતે હૈં,કારોબાર ભી બળ્હ રહા હે,ઔર વાહ વાહ ભી હો રહી હે,ઈઝઝતેં ભી મિલરહી હૈં,તો યે ખુફયા તદબીર હોતી હે,અલ્લાહ કા ઈરશાદ હે,'જબ વોહ કૌમ કે લોગ ભુલ ગએ જો હમને

ઉનકો નસીહત કી થી,હમને હર નેઅમત કે દરવાજે ઉનપર ખોલ દિયે હત્તા કે જબ બળે ખુશ હો ગએ કે હમેં યે સબ કુછ મિલગયા, હમ ને અચાનક ઉન લોગોં કો પકળ લિયા' યે જો અલ્લાહ કી અચાનક પકળ હોતી હેના યે બળી દર્દનાક હોતી હે,અલ્લાહ અપની પકળ સે હમ સબ કી હિફાઝત ફરમાએ,આમીન.

કભી કિસી ગુનાહ કો હલકા ન સમજેં,હાફિઝ ઈબ્ને કૈયુમ રહ. ફરમાતે હૈં કે એ દોસ્ત ગુનાહ કરતે વકત યે ન દેખ કે છોટા હે યા બળા બલ્કે ઉસ પરવરદિગાર કી અઝમત કો દેખ જીસ કી તૂ નાફરમાની કર રહા હે, કભી કિસી ને છોટે બિચ્છુ કો ઈસલિયે હાથ નહી લગાયા કે છોટા હે,કભી કિસી ને છોટે સાંપ કો ઈસલિયે હાથ નહી લગાયા કે છોટા હે,ઔર નહીં કિસી ને છોટે અંગારે કો હાથ લગાયા કે છોટા હે.

સબ છોટે બિચ્છૂ સે ભી ડરતે હૈં, છોટે સાંપ સે ભી ડરતે હૈં, છોટે અંગારે સેભી ડરતે હૈં, કયૂં કે વોહ નુકસાન દેહ હોતે હૈં, લેકિન બિચ્છૂ સાંપ ઔર અંગારે કા નુકસાન ફિર ભી કમ હે, ઔર ગુનાહોં કા વબાલ ઉસ સે બહોત જીયાદહ હોતા હે.

ખૌફે ખુદા હો તો ઐસા

આજ હમ ગુનાહ કરના ચાહતે હૈં લેકિન હમેં ગુનાહ કા મોકા નહી મિલતા, ઈસલિયે ગુનાહ નહીં કર પાતે, જબ કે હમારે અસ્લાફ ઐસે મુત્તકી ઔર પરહેજગાર થે કે ઉનકો અગર ગુનાહ કા મોકા ભી મિલતા તો વોહ ખૌફે ખુદા સે ઉસ મોકે સે ફાઈદહ નહીં ઉઠાતે થે,ઈમામે રબ્બાની મુજદ્દીદે અલ્ફે શાની રહ.મુકતૂબાત મેં ફરમાતે હૈં કે ઈસ ઉમ્મત મેં એસી પાક બાજ હસ્તી ભી ગુજરી હે કે જીનકે ગુનાહ લિખને વાલે ફરિશ્તે કો બીસ-બીસ સાલ તક ગુનાહ લિખને કા મોકા હી ન મિલા, અલ્લાહુ અકબર,જબ યે હઝરાત એસે નામએ આમાલ લેકર અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ કે હુજૂર પેશ હોંગે ઔર દૂસરી તરફ હમ લોગ હોંગે કે ગુનાહ સે કોઈ દિન ખાલી નહીં હોતા.

હાલાં કે હમ કો તો હર વકત યે ગમ હોના ચાહિયે કે મેં અપને વુજૂદ સે અલ્લાહ કી કોઈ નાફરમાની ન કરૂં,લેહાજા હમેં ચાહિયે કે હમ રાતોં કો ઉઠ કર અલ્લાહ સે દુઆ માંગે કે એ માલિક મેં ગુનાહોં સે નહી બચ સકતા આપહી મુજે બચા સકતે હૈં,આપ મેરી હિફાઝત

ફરમા લિજીયે.

અગર હમને અપને દિલ મેં ગુનાહોં સે બચને કા પક્કા ઈરાદહ કરલિયા ઔર તમામ ગુનાહોં સે તૌબહ કરલી તો સમજ લીજીયે કે હમને અપને દિલ કો ધો લિયા ઔર હમને અપને આપકો અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ કે કરીબ કરદિયા,જબતક ગુનાહોં કો નહી છોળેંગે ઉસ વકત તક અલ્લાહ કા વસ્લ નસીબ નહી હોગા.

બાજ અવકાત શૈતાન દિલ મેં યે બાત ડાલતા હે કે તૂ ફુલાં ગુનાહ નહી છોળ સકતા,તો અપને આપકો સમજાએં કે અગર હમ નહી છોળ સકતે તો અલ્લાહ તો હમ સે ગુનાહ છુળવા સકતે હેં,કયૂં કે હમારે દિલ ઉનકી ઉંગ્લિયોં કે દરમ્યાન મેં હે, 'યુકલ્લિબુહા કય્ફ યશાઅ' અલ્લાહ તાલા જૈસે ચાહતે હેં દિલોં કો ફેર દેતે હેં,અગર અલ્લાહ ને દિલોં કો ફેરદિયા તો ગુનાહ કો છોળના આસાન હોજાએગા.

હઝરત મુફતી શફીઅ સાહબ રહ.ને ઈસ આયત 'મંય્યઅમલ સુઅંય યુજ્ઝ બિહ' કે જો ગુનાહ કરેગા ઉસકો ઉસકી સજા મિલેગી કી તફસીર મેં લિખા હે જીસ કા ખુલાસહ યેહે કે યાતો સજા દુનિયા મેં મિલેગી યા ફિર આખેરત મેં મિલેગી,દુનિયા કી સજા તો યેહે કે અલ્લાહ તાલા ગુનાહોં કી વજહ સે ઉસપર પરેશાનિયાં ડાલ દે,ઔર ફિર ગુનાહોં કો માફ કર દેંગે,ઔર અગર પરેશાનિયાં ન ડાલે તો ફિર અગર બંદા ખુદ તૌબા તાઈબ હોજાએ તો ઉસ સે અલ્લાહ તાલા ઉસકો માફ કરદેંગે, યેભી તો એક કિસમ કી સજા હી હે? કે બંદા અપને દિલ મેં નાદિમ ઔર શર્મિન્દહ હો જાએ,ઔર અલ્લાહ સે માફી માંગતા રહે.

તો વોહ ફરમાતે હેં કે જીસ બંદે ને કોઈ ગુનાહ કિયા ઉસકો દો આગ મેં સે એક આગ મેં જલના પળેગા,યા તો દુનિયા મેં નદામત ઔર શર્મિન્દગી કી આગ મેં જલે,અંદર હી અંદર કુળ્હન હો, નદામત હો, માફી માંગ રહા હો,ઔર તૌબહ કર રહા હો, ઔર અગર દુનિયા મેં નાદિમ ઔર શર્મિન્દહ નહી હોગા તો ઉન ગુનાહોં કી વજહ સે આખેરત કી આગ મેં જલના પળેગા.

અબ આસાન તરીકા કોનસા હે ? દુનિયા મેં નાદિમ ઔર શર્મિન્દહ હોકર અલ્લાહ તાલા સે માફી માંગ લેના જીયાદહ આસાન હે કયૂં કે હમ આખેરત કી આગ મેં જલને કે મુતહમ્મિલ નહી હો સકતે,હમ તો

નાજો નેઅમત મેં પલે હોતે હેં, હમ તો ધૂપ કી ગરમી ભી બરદાશ્ત નહી કર સકતે હેં,ઈસલિયે હમેં ચાહિયે કે હમ ઈસી વકત અપને ગુનાહોં સે સચ્ચી પકકી તૌબર કર લેં, ઔર દિલ મેં શર્મિન્દગી હો કે એ માલિક મેં અબ તક ગુનાહ કરતા રહા અબ મુજે બાત સમજ મેં આઈ હે કે યે ગુનાહ તો નજાસત હે ઔર ઉન ગુનાહોં ને મેરે જીસમ કે અઅઝાઓં કો નજીસ બના દિયા હે, ઔર વાકેઈ અગર અલ્લાહ તાલા હમારે ગુનાહોં કી બદબૂ જાહિર ફરમા દેતે તો હમારે પાસ કોઈ બેઠના ભી ગવારા ન કરતા,યેતો પરવરદિગારે આલમ કી રહમત હે કે પર્દે ડાલેહુએ હેં.હમ ને ઈતને ગુનાહ કિયે હેં કે હમારે સર પર પહાળોં જેસે બોજ હેં,અગર વોહ બોજ કયામત કે દિન અલ્લાહ તાલા ને ખોલ દિયે તો કિતની શર્મિન્દગી હોગી

કુર્આને કરીમ મેં જહાં કહી ભી ઈસ્તિગ્ફાર કા લફ્જ આયા હે વહાં અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ ને અકસરો બેશતર અપની સિફતે રબુબિયત કા ઝિક જરૂર ફરમાયા હે,'ફકુલ તુસ્તગ્ફિરૂ રબ્બકુમ' 'ફસ્તગ્ફર રબ્બહુમ' 'ફસબ્બિહ બિહમ્દિ રબ્બિ-ક વસ્તગ્ફિર' ગોયા અલ્લાહ તાલા કેહના યે ચાહતે હેં કે એ મેરે બંદો ! માં ને તુમકો પાલા હે ઔર માં કો તુમ સે મોહબ્બત હે,મેંભી તુમ્હારા પાલને વાલા હું,મુજે ભી તુમ સે મોહબ્બત હે તુમ બચપન મેં માં કે સામને રોતે થે તો વોહ તુમ્હારી જરૂરતેં પૂરી કરતી ઔર અબ અગર તુમ મેરે સામને રોવોગે તો મેં તુમ્હારે ઈસ રોને કો કબૂલ કરલુંગા,માંગોગે તો ઈન્કાર નહી કરૂંગા,મેરે દરપર આકર જુકોગે તો મેં તુમ્હેં ધકકે નહી દુંગા,મેં તુમ્હેં બે સહારા નહી કરૂંગા,તુમ્હેં ગેરોં કે હવાલે નહી કરૂંગા,મેં તુમ્હારા પરવરદિગાર હૂં,મેંને તુમ્હેં પાલા હે,અબ તુમ ઈસ્તિગ્ફાર કરો ઉસ પરવરદિગાર કે સામને જિસને તુમ્હેં બચપન સે લેકર જવાન કિયા ઔર જવાની સે પાલ કર બુળહાપે તક લે આયા.

આજ ગુનાહોં કે બખ્શવાને કા વકત હે,રબ્બે કરીમ વોહ ઝાત હે જો ઈન ગુનાહોં કો નેકિયોં મેં તબ્દીલ ફરમા દેં તો ઉસકો કોઈ પુછને વાલા ભી નહી હે,વોહ પરવરદિગાર ચાહેંગે તો હમારે મુકદ્દર કે ફૈસ્લે ફરમાં દેંગે ઔર હમેં અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ અપને નેક બંદો મેં શામિલ ફરમા દેંગે, લેહાજા અબ અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ સે દુઆ કીજીયે કે પરવરદિગારે આલમ અપની રહમત ફરમા દેં ઔર હમારી દુઆઓં કો કબૂલ ફરમા લે. આમીન યા રબ્બલ આલમીન. મલફુઝાત હઝરત મૌલાના ઝુલફીકાર દા.બ.

અલ્લાહ તાલા ને તીન ચીજોં કો તીન ચીજો મેં છુપા દિયા હે

(૧) અલ્લાહ તાલા ને અપની રઝા કો અપની ઈતાઅત મેં છુપા દિયા હે લેહાજા મોમિન બંદા હર તરહ કી નેકી કરતા હે કે મઅલૂમ નહી અલ્લાહ તાલા મેરી કીસ નેકી કી વજહ સે રાજી હોજાએં.

(૨) અલ્લાહ તાલા ને અપની નારાજગી કો અપની મઅસિયત મેં છુપા દિયા હે,લેહાજા ઈમાન વાલા બંદા હર કિસમ કે ગુનાહ સે બચતા હે કે મેરા રબ કિસ ગુનાહ કી વજહ સે નારાજ હોજાએ.

(૩) અલ્લાહ તાલા ને અપને અવલિયા કો મખ્લૂક મેં છુપા દિયા હે,ઈસ લિયે હર ઈમાન વાલે બંદે કી ઈઝઝત કરની ચાહિયે કે મઅલૂમ નહી કે કિસ બંદે કા અલ્લાહ કે યહાં કયા મરતબા હે.

લોહે કી લકીર

(૧) જો બંદા અપને બાતિન કો દુરૂસ્ત કરલેતા હે અલ્લાહ તાલા ઉસ કે જાહિર કો સંવાર દેતે હેં.(૨) જો બંદા અપની આખેરત કો સંવાર લેતા હે. અલ્લાહ તાલા ઉસ કી દુનિયા કો સંવાર દેતે હેં (૩) જો બંદા અપના મામલા અલ્લાહ સે દુરૂસ્ત કરલેતા હે અલ્લાહ તાલા ઉસ કા મામલા મખ્લૂક સે દુરૂસ્ત ફરમા દેતે હેં.

એક મરતબા આપ ﷺ બાહર તશરીફ લાયે ઔર ઈરશાદ ફરમાયા કે કોઈ શખ્સ તુમમેં સે યે ચાહતા હે કે અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ ઉસ કો બગૈર સીખે ઈલ્મ અતા ફરમાએ ઔર બગૈર કિસી કે રાસ્તા બતાએ હિદાયત અતા ફરમાએં કોઈ તુમ મેં એસા હે જો યે ચાહતા હે કે હક તાલા શાનહુ ઉસ કે અંધેપન કો દૂર ફરમા કર ઉસ કે દિલ કી નિગાહ કો ખોલ દે ? અગર એસા ચાહતે હો તો સમજ લો કે જો શખ્સ દુન્યા સે બે રગબતી કરે ઔર અપની ઉમ્મીદોં કો મુખ્તસર રખ્ખે,હકતાલા શાનહુ ઉસ કો બગૈર સીખે ઈલ્મ અતા ફરમાતે હેં ઔર બગૈર કિસી કે રાસ્તા દિખાએ ખુદ હિદાયત ફરમાતે હેં.

આપ ﷺ કા ઈરશાદ હે કે મુજે અપની ઉમ્મત પર સબસે જીયાદહ ખોફ ખ્વાહિશાત કી કસરત ઔર ઉમ્મીદોં કે બળહ જાને કા હે,ખ્વાહિશાત હક સે હટા દેતી હે ઔર ઉમ્મીદોં કા તવીલ હોના આખેરત કો ભૂલા દેતા હે.

તૌબહ કી હકીકત

ગુનાહોં સે તાઈબ હોના ઔર ગેબોં કે જાનને વાલે ઔર એબોં કો છુપાને વાલે કી તરફ રૂજૂઅ કરના ઈસ રાસ્તે મેં પેહલા કદમ હે,ઔર મંજિલ તક પહોંચને વાલોં કી ગિરાં કદર પૂંજી,મુકર્રબીન ઈસી સે તક-ઈબ હાસિલ કરતે હેં,અંબિયા અલ.ઈસી કે જરિયે સઆદત પાતે હેં,ખાસ તોર સે હમારે જદ્દે અમજદ હઝરત આદમ અલ.કે લિયે તૌબહ હી નજાત ઔર બુલંદિયે દરજાત કા બાઈસ બની,અપને આબાઓ અજદાદ કી ઈકતેદા કરના અવલાદ હી કે શાયાને શાન હે,અગર કિસી સે ગુનહ હો જાએ તો યે હેરતઅંગેજ નહી ક્યૂં કે યે ઈન્સાન ખતાકાર આદમ કી અવલાદ હે, લેકિન ક્યૂં કે બાપ ને તૌબહ કે જરિયે અપની ખતા કી તલાફી કી થી ઈસલિયે બેટે કે લિયે ભી જરૂરી હે કે વોહ ઉન દોનોં બાતોં મેં બાપ કે મુશાબેહ હો,અગર કોઈ શખ્સ ખતા મેં ઉન્હેં મુકતદા સમજે ઔર તૌબહ મેં ઉનકી તકલીદ ન કરે તો વોહ ગુમરાહ હે.

હક બાત યેહે કે ખૈર કા હોકર રેહજાના મલાએકએ મુકર્રબીન કા શેવા હે,ઔર સિર્ફ શર મેં મશ્ગૂલ હોના શૈતાન કા મશ્ગલા હે,શર મેં પળકર ખૈર કી તરફ રૂજૂઅ કરના ઈન્સાન કા કામ હે,ઈન્સાન કી સિરશ્ત મેં દોનોં ખસ્લતેં પાઈ જાતી હેં, ખૈર કી ખસ્લત ભી ઔર શર કી ખસ્લત ભી,અબ યે ખુદ હમ પર મૌકૂફ હે કે હમ ઈન્સાન બને યા શૈતાન કી તરફ મન્સૂબ હોં.

જહાંતક મલાએકા કી તરફ નિસ્બત કા સવાલ હે યેતો ઈન્સાન કે દાયરએ ઈમ્કાન સે ખારિજ હે,કે સિર્ફ નેક અમલ કરે ઔર ઉસ સે ગુનાહ સરજદ ન હો,ઈસલિયે કે ખમીર મેં ખૈર ઔર શર દોનોં કી એસી પુખ્તા આમજીશ હે કે સિર્ફ નદામત કી હરારત યા દોઝખ કી આગ હી સે ઉનમેં જુદાઈ હો સકતી હે, ઈન્સાની જોહર કો શૈતાની ખબાસત સે પાક કરને કે લિયે જરૂરી હે કે ઉસે દોનોં હરારતોં મેં સે એક મેં ડાલા જાએ અબ યે હમારે ઈખ્તિયાર મેં હેકે કોનસી હરારત પસંદ કરના હે,જીસ હરારત કો હલકી સમજે ઉસીકી તરફ સબકત કરે વરના મૌત કે બાદ મોહલત નહી હે,વહાં તો જન્નત મેં ઠિકાના હોગા યા જહન્નમ મેં.

તૌબહ તીન ચીજોં કા નામ હે,અવ્વલ ઈલ્મ,દોમ હાલ ઔર સૌમ ફેલ, ઈલ્મ સે મુરાદ યે જાનના હેકે ગુનાહોં કે બે શુમાર નુકસાનાત હે,

ઉનમેં સબ સે બળા નુકસાન યેહે કે ગુનાહ બંદે ઔર ઉસકે મહબૂબ મેં હિજાબ બનજાતે હૈં,જબ યે હકીકત દિલપર ગાલિબ આજાતી હે, કે ગુનાહ સે ઈન્સાન અપને મહબૂબ સે મહરૂમ હોજાએગા તો ઈસ મઅ-રેફત સે વોહ તકલીફ મહસૂસ કરતા હે,કયૂંકે ઉસે મહબૂબ સે મહરૂમ રેહના કિસી ભી હાલ મેં ગવારા નહી હોતા,ઈસલિયે વોહ અપને ઈસ ફૈલ પર અફસોસ કરતા હે જો ઈસ સે સરજદ હુવા હે,ઈસ અફસોસ કો નદામત કેહતે હૈં,ઔર યેહી તૌબહ કી દૂસરી ચીજ હાલ હે,ફિર જબ યે રંજ દિલ પર ગાલિબ આતા હે તો ઉસ સે એક ઔર હાલત પેદા હોતી હે જિસે ફૈલ કા કસ્દ ઔર ઈરાદહ કેહતે હૈં,ઈસ ફૈલ કા તાલ્લુક તીનોં જમાનોં સે હોતા હે,જમાનએ હાલ સે ઈસ તરહ કે જો ગુનાહ પેહલે કિયા કરતા થા વોહ છોળ દે,મુસ્તકબિલ સે ઈસતરહ કે આને વાલી જીંદગી મેં ઉસ ગુનાહ કો છોળને કા અજ્મ કરે,ઔર માજી સે ઈસતરહ કે ઉસ ગુનાહ સે જો નકસાન હુવા હે અગર વોહ કાબિલે તલાફી હે તો ઉસકી તલાફી કરે.

હાલ,ઈરાદહ ઔર ફૈલ,ઈન તમામ ઉમૂર કા સર ચશ્મા ઈલ્મ હે, જીસે હમ ઈમાનો યકીન ભી કેહ સકતે હૈં,ઈમાન ઈસ હકીકત કી તસદીક કા નામ હે કે ગુનાહ મુહલિક ઝહર હે,ઔર યકીન ઉસ તસ્દીક કા દિલ મેં ઈસ તરહ રાસિખ હોજાના હે કે કિસી તરહ કા કોઈ શક બાકી ન રહે,જબ ઈમાનો યકીન કા નૂર દિલ કે મત્લે પર છા જાતા હે તો ઉસકે દિલ મેં રંજો ગમ ઔર નદામત કી આગ ભળક ઉઠતી હે કયૂં કે વોહ ઉસ નૂર કી રોશની મેં યે દેખતા હે કે વોહ અપને ફૂલાં અમલ કી વજહ સે મહબૂબ સે દૂર હો ગયા હે,ગર્જ યેકે ઈલ્મ,નદામત ઔર જમાનએ હાલો ઈસ્તિકબાલ મેં તર્કે ગુનાહ ઔર માજી મેં તલાફીએ માફાત કે કસ્દ ઔર ઈરાદહ કે મજમુએ કા નામ તૌબહ હે.

અલ્લાહ કા ઈરશાદ હે : 'યા અય્યુહલ્લજી-ન આમનૂ તૂબૂ ઈલ-લ્લાહિ તવ્બતન નસૂહા' એ ઈમાન વાલો તુમ અલ્લાહ કે સામને સચ્ચી તૌબહ કરો.દૂસરી જગા ઈરશાદ હે : 'વતૂબૂ ઈલલ્લાહિ જમીઅન અય્યુહલ મુઅમિનૂ-ન લઅલ્લકુમ તુફલિહૂન' ઔર મુસલમાનો તુમ સબ અલ્લાહ કે સામને તૌબહ કરો તાકે તુમ ફલાહ પાઓ,ઈબ્ને માજહ કી રિવાયત મેં હે કે ગુનાહ સે તૌબહ કરને વાલા ઉસ શખ્સ કે માનિંદ હે

જીસ પર કોઈ ગુનાહ નહી,એક હદીસ મેં હેકે અગર તુમ ઈત્ને ગુનાહ કરો કે આસ્માન તક પહોંચ જાએ ફિર ઉન પર નાદિમ હો તો અલ્લાહ તાલા તુમ્હારી તૌબહ કબૂલ ફરમા લેગા,એક જગા ઈરશાદ હે ગુનાહ કા કફ્ફારા નદામત હે,દૂસરી જગા ઈરશાદ હે,નેકિયાં બુરાઈયોં કો ઈસ તરહ મિટાતી હે જીસ તરહ પાની નજાસત કો દૂર કરતા હે.

જબ આદમી ચાલીસ બરસ કી ઉમ્ર કો પહોંચતા હે તબ ઉસકી અકલ મુકમ્મિલ હોતી હે,અલબત્તા અસલ અકલ સન્ને બુલૂગ તક પહોંચને તક મુકમ્મિલ હો જાતી હે;ઔર ઉસકે મબાદી સાત સાલ કી ઉમ્ર સે જાહિર હોને લગતે હૈં,શહવાત શૈતાની લશ્કર હૈં ઔર અકલ મલાએકા કી ફૌજ હે,જબ યે દોનોં ફૌજેં કિસી એક મકામ પર જમા હોતી હે તો ઉનમેં જંગ બરપા હોતી હે,ઈસલિયે કે દોનોં એક દૂસરે કી જીદ હૈં,એક દૂસરે કે સાથ જમા નહી હો સકતે,જીસ તરહ રાત ઔર દિન મેં ઈજતેમા નહી હો સકતા, અગર એક ગાલિબ આજાએ તો દૂસરે કા વુજૂદ બાકી નહી રેહતા,ઔર ક્યૂં કે શહવાત કમાલે અકલ સે પેહલે હી જવાની કે જમાને મેં ઈન્સાન પર ગાલિબ આજાતી હે,ઈસ લિયે શૈતાન કે કદમ અકલ સે પેહલે હી રાસિખ હોજાતે હૈં,યેહી વજહ હે કે દિલ ઉમૂમન શહવાતો ઉન્સિયત મેં ગિરિફ્તાર રેહતા હે,ઔર ઉસ સે ગુલૂ ખલાસી મુશ્કિલ હો જાતી હે,ફિર જબ અકલ જાહિર હો જાતી હે જો અલ્લાહ કી જમાઅત ઔર ઉસકા લશ્કર હે,ઔર અવ-લિયા અલ્લાહ કો બ તદરીજ નજાત દિલાને વાલી હે,ઈસલિયે અગર અકલ મેં કુવ્વતો કમાલ ન હોગા તો શૈતાન અપના કહા કર દિખા-એગા,ઔર મેદાન ઉસકે હાથ હોગા.

જબ અકલ પુખ્તા ઔર મુકમ્મિલ હો જાતી હે તો ઉસકા પેહલા કામ યે હોતા હે કે વોહ શહવાત કા જોર તોળકર,આદાત સે કિનારા કશ હોકર ઔર તબીઅત કો જબરદસ્તી ઈબાદત કી તરફ માઈલ કરકે શૈતાની ફૌજોં કો ઈબ્રતનાક શિકસ્ત દે,યેહી તૌબહ કે માને હૈં, કે આદમી ઉસ રાહ સે ઈન્હિરાફ કરલે જીસકા રેહબર શૈતાન હે,ઔર જીસકી રેહનુમા શહવત હે,ઔર ઉસ રાસ્તે પર ચલે જો અલ્લાહ તક પહોંચતા હે,હર ઈન્સાન મેં અકલ સે પેહલે શહવત હોતી હે,ઈસલિયે શહવાત કી ઈત્તિબા મેં જો અમલ સરજદ હુએ હોં ઉનસે રૂજૂઅ કરના હર ઈન્સાન કે લિયે જરૂરી હે.

ઈમાન કી અલામાતેં

✵ જીસ શખ્સ મેં તીન બાતેં હોતી હે ઉસ કા ઈમાન મુકમ્મિલ હોતા હે એક તો યે કે વોહ અલ્લાહ કે મામલે મેં કિસી મલામત ગર કી મલામત કા ખોફ ન કરે, દૂસરે યે કે અપને કિસી અમલ સે રિયાકારી ન કરે, તીસેરે યે કે જબ ઉસ પર દો અમ્ર પેશ કિયે જાએ જિન મેં એક દુન્યા કે લિયે હો ઔર દૂસરા આખેરત કે લિયે તો વોહ આખેરત કે મામલે કો દુન્યા પર તરજીહ દે.

જીસ શખ્સ મેં યે ખસ્લતેં મૌજૂદ હોં વોહ હકીકી ઈમાન કે દર્જે તક પહોંચ જાતા હે, ગરમી કે જમાને મેં રોજા રખના, બરસાત કે દિનો મેં નમાઝ મેં જલ્દી કરના, મુસીબતોં પર સબ્ર કરના, સચ્ચા હોને કે બાવજૂદ બાત ન કાટના.

✵ મોમિન મેં ઈમાન કે એતેબાર સે જીયાદહ કામિલ વોહ શખ્સ હે જો અખ્લાક મેં સબ સે જીયાદહ અચ્છા હો.

✵ બંદે કા ઈમાન ઉસ વકત તક મુકમ્મિલ નહીં હોતા જબ તક કે ઉસ મેં તીન ખસ્લતેં ન હો, એક તો યેકે જબ ગુસ્સા કરે તો ઉસ કા ગુસ્સા ઉસે હક સે ન રોકે. ઔર જબ ખુશ હો તો ઉસકી ખુશી બાતિલ મેં મુબ્તેલા ન કરે. ઔર જબ (કિસી ચીજ પર) કાદિર હો તો વોહ ચીજ ન લે જો ઉસકી નહીં હે.

✵ કોઈ શખ્સ ઉસ વકત તક મોમિન નહીં હો સકતા જબતક કે વોહ અપને ભાઈ કે લિયે વોહી ચીજ પસંદ ન કરે જો અપને લિયે પસંદ કરતા હો.

✵ કિસી મોમિન કે લિયે જાઈઝ નહીં કે વોહ કિસી મુસલમાન કો જીળકે યા ઉસકી તરફ તકલીફ દેહ નજર સે દેખે.

✵ જીસ શખ્સ કો અપની નેકી અચ્છી લગે ઔર બુરાઈ બૂરી માલૂમ હો વોહ શખ્સ મોમિન હે.

✵ દો ખસ્લતેં મોમિન મેં જમા નહીં હો સકતી, બુખ્લ ઔર બદઅખ્લાકી

✵ જો શખ્સ દિલ કો ફારિગ કરકે અવકાત ઔર મુસ્તહબ્બાત કી રિઆયત રખકર નમાઝ પળ્હે વોહ મોમિન હે.

✵ જબ તુમ મોમિન કો ખામોશ ઔર બા વકાર દેખો તો ઉસકે કરીબ હો જાઓ ઈસલિયે કે વોહ હિકમત સીખાતા હે.

ઈન્સાન કી જિંદગી કા મકસદ

(બુઝુર્ગો કે અકવાલ કા ખુલાસહ)

મોહતરમ બુઝુર્ગો દોસ્તો અઝીઝો તમામ નબિયોં ને દુન્યા મેં આકર અલ્લાહ કે બંદોં કો અલ્લાહ કી કુદરત સમજાઈ હે,જીસ કો અલ્લાહ કી કુદરત સમજ મેં આએગી વોહ અલ્લાહ કે સામને જુકેગા, ઔર જબ અલ્લાહ કી કુદરત સમજ મેં ન આએગી તો ફિર દૂસરોં કે સામને જુકેગા,ઔર દૂસરોં કે સામને જુકના યે હલાકત હે,અલ્લાહ કે સામને જુકના યે કામ્યાબી હે, જબ તક અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલ ﷺ કી અઝામત ઔર મોહબ્બત દિલમેં નહીં હોગી અલ્લાહ ઔર ઉસ કે રસૂલ ﷺ કી બાત પર અમલ કરના મશ્કિલ હે,ઔર ઈસ કે લિયે

અલ્લાહ કી ઝાત,

અલ્લાહ કી કુદરત,

અલ્લાહ કી રૂબુબિયત,

ઉસ કે ગૈબી નિઝામ,

ઉસ કે ગૈબી ખજાને કો બાર-બાર બોલના ઔર સુનના હોગા, જબ અલ્લાહ કી અઝમત દિલ મેં આએગી તો ફિર નબી કી અઝમત દિલ મેં આએગી.

અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ ને કુર્આને પાક કી ઈબ્તેદા હી અપની તારીફ સે કી હે, 'અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ' કે સબ તારીફેં અલ્લાહ હી કે લિયે હૈં, યાની દુન્યા મેં જહાં કહીં કિસી કી તારીફ કી જાતી હે વોહ દરહકીકત અલ્લાહ હી કી તારીફ હે,ક્યૂં કે ઈસ જહાન મેં જો કુછ હે વોહ સબ ઉસી કાદિરે મુત્લક કા બનાયા હુવા હે,'રબ્બિલ આલમીન' કા માના હે તમામ આલમ કા રબ, રબ કેહતે હૈં તરબિયત ઔર પરવરિશ કરને વાલા,તરબિયત ઉસકો કેહતે હૈં કિસી ચીજ કો ઉસકી તમામ મસાલેહ કી રિઆયત કરતે હુએ દરજા બ દરજા આગે બઢ્હાયા જાએ,યહાં તક કે વોહ હદ્દે કમાલ તક પહોંચ જાએ. (મઆ. કુર્આન)

અલ્લાહ રબ હે યાની પૈદા કરને વાલા,ખાલિક હોના સબ સે બડી સિફત હે,કે સબ મખ્લૂક હે 'ખાલિકુ કુલ્લિ શય્અ' હર ચીજ કા પૈદા કરને વાલા અલ્લાહ હે,પેહલે કુછ ભી ન થા,સિર્ફ અલ્લાહ થા,અકેલા હે સમદ,ન ઉસ સે કોઈ પૈદા હુવા ન વોહ કિસી સે પૈદા હુવા,અપની

ઝાત મેં અકેલા, અપની સિફાત મેં અકેલા, અપની કુદરત મેં અકેલા, ઉસકા શરીક કોઈ નહી, ઉસકા મદદગાર કોઈ નહી, વોહ જીસમ સે પાક, શકલ સે પાક, જેહત સે પાક, હર ઐબ સે પાક, તમામ આલમ ઔર આલમ કી એક-એક મખ્લૂક કો પૈદા કરને મેં અકેલા, ચલાને મેં અકેલા, બાકી રખને મેં અકેલા, ફના કરને મેં અકેલા, જઝા ઔર સજા દેને મેં અકેલા, તમામ આલમ કે ઉપર સિર્ફ ઉસીકી હુકૂમત ચલતી હે, તમામ મખ્લૂક કો બગૈર નમૂને કે બનાયા, આસ્માન બગૈર આસ્માન કે બનાયા, જમીન બગૈર જમીન બના દી, આલમ કી પેહલી ચીજ બગૈર ચીજોં કે બનાઈ, પેહલા ઈન્સાન બગૈર માં-બાપ કે બનાયા, પેહલા શેર, પેહલા ચીતા, પેહલી હિરન, હર જાનવર કા પેહલા કોઈ નહી થા, બગૈર બીજા કે દરખ્ત બનાએ.

આસ્માન કો ઉઠાયા, જમીન કો બિછાયા, પાની કો બહાયા, હવા કો ઉળાયા, પહાળોં કો ખળા કિયા, બે શુમાર મખ્લૂક જીન્ન, ઈન્સ, ફરિશ્તે, હર તરહ કે જાનવર, કોઈ ચલને વાલા, કોઈ રેંગને વાલા, કોઈ ઉળને વાલા, કોઈ તેરને વાલા, ફિર ઈન હર મખ્લૂક મેં અલગ-અલગ કિસ્મેં, ફિર હરએક કી અલગ-અલગ શકલેં, ફિર હરએક કા અલગ-અલગ મિજાઝ, ફિર હરએક કી રેહને કી જગા અલગ, બોલ ચાલ અલગ, ખાના અલગ, ફિર અલગ-અલગ કિસમ કે ફલદાર દરખ્ત અલગ-અલગ કિસમ કે ફૂલ, જીસ મેં અલગ-અલગ ડિઝાઈન, અલગ-અલગ કલર, અલગ-અલગ ખુશ્બૂ, ફિર અલગ-અલગ જળી બૂટી, ફિર જમીન મેં સોના, ચાંદી, લોહા, તાંબા, પિતલ, રાંગા, પ્લેટીનમ, ફિર પેટ્રોલ, ડિઝલ વગૈરહ.

જીન કો ઈન્સાન ગિન ના ચાહે તો ગિન નહી સકતા, બે શુમાર મખ્લૂકાત ફિર ઉન મખ્લૂકાત કી બેશુમાર કિસ્મેં, ફિર ઉનમેં બે શુમાર ફાઈદે, ઈન સબ મખ્લૂકાત કો ઔર ઈન કી ગિનતી કો ઔર કહાં પર હે ઔર કિસ હાલ મેં હે ઔર ઈનકો કિસ ચીજ કી જરૂરત હે વોહ સબ જાનતે હેં, ઔર તમામ મખ્લૂકાત કી તમામ જરૂરિયાત બચક વકત બરાહે રાસ્ત ખુદ પહોંચાતે હેં, ઔર સબ મખ્લૂકાત પર અલ્લાહ કા પુરા કંટ્રોલ હે, કોઈ ભી મખ્લૂક ઉસકી કુદરત કે બાહર નહી.

હમેં પૈદા ફરમાયા ફિર કાએનાત કો બનાયા ઔર ફિર કાએનાત

કે હાલાત પેદા ફરમાએ જીંદગી મૌત, સિહત બીમારી, ઈઝઝત જીલ્લત, મોહબ્બત નફરત, ખુશી ગમી, ગરીબી માલદારી, સુકૂન બેચેની, ઈન હાલાત કે ઉપર ભી અલ્લાહ અકેલા કાબિજ, ઈન સબ હાલાત ઔર મખ્લૂકાત કી તમામ જરૂરત કી ચીજેં અલ્લાહ કે ખઝાને મેં જો અલ્લાહ કે અર્શ કે સાથ મિલાહુવા હે મૌજૂદ હે, જીસમેં કોઈભી ચીજ કમ નહી હોતી, જીસકો જરૂરત કે મુતાબિક દુન્યા મેં ઉતારતે રેહતે હૈં.

આસમાન

અલ્લાહ જલે શાનહુ ને સાત આસ્માન બનાએ, ફરિશ્તોં કે અજીબ હાલાત મેં હઝરત રબીઅ બિન અનસ રદી. કી રિવાયત સે લિખ્ખા હે કે પેહલા આસમાન જમા શુદહ લહર હે, દૂસરા સફેદ મરમર કા હે, તીસરા લોહે કા હે, ચોથા તાંબે કા હે, પાંચવાં ચાંદી કા, છઠ્ઠા સોને કા સાતવાં સુર્ખ યાકૂત કા, ઉસકે ઉપર નૂર કે સેહરા હૈં, ઉસકે ઉપર કા ઈલ્મ અલ્લાહ તાલા ઔર મોઅકકલ બિલ જુબ (પરદોં કે ફરિશ્તે) કે સિવા કોઈ નહી જાનતા, ઉસ ફરિશ્તે કા નામ મીતા તુર્શ હે. (તિરમિઝી)

અલ્લાહ તાલા ને આસમાને દુન્યા કો પૈદા ફરમાયા તો ઉસે મહ-ફૂઝ છત બનાદિયા, ઔર ઉસમેં હિફાઝત કે લિયે તાકતવર મુહાફિઝ ઔર શહાબે રખદિયે, ઉસકે બાશિન્દગાન દો-દો તીન-તીન ઔર ચાર પરોં વાલે ફરિશ્તે હૈં, ઉનકી તાદાદ સિતારોં કે બરાબર હે, જો કલ્મએ તૈય્યેબા ઔર તકબીર કિસી વકત ભી તર્ક નહીં કરતે.

ફરિશ્તે

ઔર દૂસરે આસમાન કે રેહને વાલે ફરિશ્તે બારિશ કે કતરોં કે બરાબર હે, ન તો વોહ (તસ્બીહ પઢ્હત હુએ) ઉકતાતે હૈં, ઔર ન (ઉસ-મેં) વકફા કરતે હૈં, ઔર ન હી વોહ સોતે હૈં, ઈસી દૂસરે આસમાન સે બાદલ જાહિર હોતે હૈં, જો આસમાન કે નીચે સે નિકલ કર (નિચલે) આસમાન કી ફિઝા મેં મુન્તશિર હોજાતે હૈં, ઉનકે સાથ ફરિશ્તેં ભી હોતે હૈં, જો ઉસકો વહીંપર લેજાતે હૈં જહાંપર લેજાને કા હુકમ દિયા હોતા હે, ઉનકી ઈબ્તેદાઈ આવાઝ તસ્બીહ હોતી હે જો ઉન બાદલોં કે લિયે ધમકી ભી હોતી હે.

ઔર તીસરે આસમાન કે રેહને વાલે (ફરિશ્તે) રેત કે (જરરાત) કે બરાબર ઈન્સાનોં કી શકલ મેં હે, જો અલ્લાહ સે રાત દિન પનાહ

તલબ કરતે રેહતે હૈં.

ઔર ચોથે આસમાન કે રેહને વાલે દરખ્તોં કે પત્તોં કે બરાબર હૈં, જીન્હોં ને અપને કંધે એક દૂસરે સે મિલાએ હુએ હૈં, ઉનકી શકલો સૂરત હુરે ઐન તરહ હે, બાજ તો રૂકૂઅ કી હાલત મેં હે ઔર બાજ સજદહ કી હાલત મેં હે, ઉનકે મુંહ કી તસ્બીહાત સે સાતો આસમાન ઔર સાતો જમીન કે દરમ્યાન નૂરાનિયત ચમકતી હે.

પાંચવેં આસમાન કે રેહને વાલે ફરિશ્તે તમામ મખ્લૂક(જાનદારોં)કે દુગને હૈં, ઉનકી શકલ ગીધ કી હે, (જો પરિંદોં કા બાદશાહ કેહલાતા હે) ઉનમેં સે કુછ બળે દર્જે કે હૈં, ઔર બાજ વાકિફ કાર (એહકામો-આમાલ) લિખને વાલે હૈં.

છટ્ઠે આસમાન મેં રેહને વાલે ફરિશ્તે અલ્લાહ કી ગાલિબ રેહને વાલી જમાઅત હે, ઔર ઉસકા લશ્કરે અઅઝમ હે, જો નિશાન જદહ ઘોળે કી શકલ મેં હે.

ઔર સાતવેં આસમાન કે ફરિશ્તે મુકર્રબ ફરિશ્તે હૈં, જો આમાલ કો સહીફોં કે દરમ્યાન મેં રખકર ઉપર કો પહોંચાતે હૈં, ઔર અચ્છે કામોં કી હિફાઝત કરતે હૈં, ઉનકે ઉપર અર્શે ખુદાવંદી કો ઉઠાનેવાલે ફરિશ્તે હૈં જીનકો કર્રૂબિયુન કહાજાતા હે.

અલ્લાહ ને ફરિશ્તોં કો નૂર સે પૈદા કિયા હે, ઔર યે સબ સે જીયાદહ હૈં, ઈન્સાન ઔર જીન્નાત મિલકર દસ હિસ્સે હૈં ઉન મેં ઈન-સે એક હિસ્સા ઔર જીન્નાત નવ હિસ્સે, ફિર જીન્નાત ઔર ફરિશ્તે દસ હિસ્સા હૈં, ઉન મેં જીન્નાત એક હિસ્સા ઔર ફરિશ્તે નવ હિસ્સે, ફિર ફરિશ્તે ઔર રૂહાનિયૂન(ફરિશ્ત)દસ હિસ્સા હૈં, જીન મેં ફરિશ્તે એક હિસ્સા ઔર રૂહાનિયૂન નવ હિસ્સે હૈં, ફિર રૂહાનિયૂન ઔર કર્રૂ-બિયૂન દસ હિસ્સા હૈં જીન મેં રૂહાનિયૂન એક હિસ્સા ઔર કર્રૂબિયૂન નવ હિસ્સે હૈં. (ઈબ્ને અબી હાતિમ)

કર્રૂબિયૂન ફરિશ્તોં કે સરદાર હૈં ઔર અર્શ કે ઉઠાને વાલે હૈં, ઔર ઉમૂરે ખુદાવંદી ઔર અલ્લાહ(કે એહકામ)કી પૈગામ રસાની કરતે હૈં, ઉનમેં સે હરએક કે કાન કી લૌ સે ઉસકી હંસલી કી હટ્ટી તક ઉતરને મેં તેજ પરિંદે કી રફતાર કે હિસાબ સે પાંચસો સાલ કા ફાસ્લા હે, ઔર રૂહાનિયૂન ફરિશ્તોં કો બાકી ફરિશ્તે નહી દેખ સકતે, જીસ તરહ-

ઈન્સાન જીન્નાત કો નહી દેખ સકતે,ઔર જો ભી ફરિશ્તા ઉતરતા હે ઉસકે સાથ એક રૂહ ફરિશ્તા જરૂર હોતા હે.

હઝરત અબૂ હુરૈરહ રદી.ફરમાતે હૈં કે હમ હુઝુર ﷺ કે સાથ એક જનાજે મેં શરીક હુએ, જબ આપ ﷺ ઉસકે દફન સે ફારિગ હુએ ઔર લોગ વાપસ જા રહે થે તો આપ ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા : યે (મુર્દા) ઈસ વકત તુમ્હારી જુતિયોં કી ધિસધિસાહટ સુન રહા હે,ઉસકે પાસ મુનકર ઔર નકીર આએ હૈં,જીનકી આંખેં તાંબે કી દેગોં જૈસી (બળી-બળી ઔર ખોફનાક)હૈં, ઉનકી દાળહેં બેલ કે સીગોં જૈસી હે,ઔર ઉનકી આવાજેં બાદલ કી ગરજ જૈસી(ખતરનાક)હે. (તબરાની શરીફ)

અલ્લાહ કી મખ્લૂક મેં ફરિશ્તોં સે જીયાદહ કોઈ મખ્લૂક નહી, કોઈ ચીજ ભી જમીન સે એસી નહી ઉગતી મગર ઉસકે સાથ-સાથ એક મોઅકકલ ફરિશ્તા હોતા હે, ઔર બારિશ કે હર કતરે કે સાથ એક ફરિશ્તા ઉતરતા હે, ફરિશ્તે પેદાઈશ મેં બળે-બળે ભી હૈં ઔર મખ્ખી જીતને છોટે ભી હૈં.

હઝરત જીબ્રઈલ અલ.કે દોનોં કંધોં કે દરમ્યાની ફાસ્લા તેજ તર્રાર રફતાર પરિંદે કે પાંચસો સાલ સફર કે બરાબર હે,અલ્લાહ જલ્લેશાનહુ કા એક ફરિશ્તા એસા હે કે અગર ઉસે કહાજાએ કે સાતો આસમાન ઔર સબ જમીનોં કો એક લુકમા કરલે તો વોહ એસા કર સકતા હે (તબરાની)અલ્લાહ કા એક ફરિશ્તા વોહ હે જીસ કા નામ સદ લુકન હે સારી દુન્યા કે સમંદર ઔર દરયા અગર જમા કરદિયે જાએ(તો ભી) ઉસકે અંગુઠે કા ઘળા વસીઅ હો જાએ, હઝરત હસન બસરી રહ. ફરમાતે હૈં મુજે યે બાત પહોંચી હે કે આસમાન મેં અલ્લાહ કા એક ફરિશ્તા હે જિસકે એક લાખ સર હૈં,ઔર હર સર મેં એક લાખ જુબાનેં હે ઔર હર જુબાન સે એક અલગ લુગત મેં અલ્લાહ કી તસ્બીહ કરતા હે.

હઝરત તાઉસ રહ.સે મરવી હે કે અલ્લાહ ને(દોઝખ કે દારોગા) માલિક અલ.કો પૈદા ફરમાયા તો એહલે દોઝખ કી તાદાદ કે બરાબર ઉસકી ઉંગલીયાં ભી પૈદા કી,પસ જો કોઈ ભી એહલે દોઝખ મેં સે અજાબ દિયા જાતા હે ઉસે માલિક અલ. અપની ઉંગલીયોં મેં સે એક ઉંગલી કે સાથ અજાબ દે સકતા હે,અલ્લાહ કી કસમ અગર માલિક અલ.-

અપની ઉંગલીયોં મેં સે સિર્ફ એક ઉંગલી આસમાન પે રખ દે તો ઉસે પિઘલા ડાલે.

હઝરત મુજાહિદ રહ.સે મરવી હે કે નબી ﷺ ને દોઝખ કે દારોગે કી હાલત બયાન કરતે હુએ ફરમાયા : ગોયા કે ઉનકી આંખેં બિજલી હે ઓર ઉનકે મુંહ કિલે હેં,યે અપને(લંબે-લંબે)બાલોં કો ઘસીટતે હેં, ઉનમેં કે હરએક કે પાસ તમામ જીન્નો ઈન્સ કે બરાબર કુવ્વત હે, ઉનમેં સે કોઈ એક ભી ઈન્સાનોં કી કિસીભી એક બળી જમાઅત કે સામને આજાએ તો ઉનકો હંકા લેજાએ,ઉસકી ગરદન પર એક પહાળ હે જો દોઝાખિયોં કો આગ મેં મારેગા યાની યે પહાળ ઉનપર ફેંકેગા. હઝરત કઅબ રદી. ફરમાતે હેં કે (જબ) આદમી કો આગ મેં જાને કા હુકમ દિયા જાએગા તો ઉસકી ગિરિફતારી ઓર જહન્નમ મેં દાખિલ કરને કે લિયે એક હજાર ફરિશ્તે લપકેંગે.

અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ ને ફરિશ્તોં કો જબ ઈત્ના તાકતવર ઓર કદાવર પૈદા કિયા તો ઉસકો પૈદા કરનેવાલા અલ્લાહ કેસી કુદરત વાલા ઓર તાકતવર હોગા,હમ જીસ ચીજ કો ભી દેખેંગે ઉસ મેં અલ્લાહ કી કુદરત નજર આએગી, ઈસીલિયે ફરમાયા કે હમારી સોચ,ગોરો ફિક્ર ઓર જીસ ચીજ કો ભી દેખે ઈબ્રત કી નજર સે દેખે, ઓર જો બોલ ભી બોલે અલ્લાહ કા ઝિક્ર હો,જીતના હમ અલ્લાહ કા ઝિક્ર કરેંગે, જીતની અલ્લાહ કી તારીફ કરેંગે અલ્લાહ કી અઝમત ઓર અલ્લાહ કી મોહબ્બત હમારે દિલ મેં ઉતરતી ચલી જાએગી.

હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ રદી.ફરમાતે હેં અલ્લાહ કા એક ફરિશ્તા આસમાને દુન્યા મેં દિક અલ. હે ઉસકા સીના સોને કા હે,પેટ ચાંદી કા હે,ટાંગેં યાકૂત કી હે, પંજે ઝમર્રદ કે હે, ઉસકે પર જબર્રદ, મોતી ઓર યાકૂત સે મુઝય્યન હે, એક પર મશ્રિક મેં, ઓર એક પર મગ્રિબ મેં હે ઉસકા સર અર્શ સે પેવસ્ત હે, ઉસકી કલગી નૂર કી હે, યે અર્શ ઓર કુર્સી કે દરમ્યાન હિજાબ હે, જબ બળી સેહરી કા વકત હોતા હે તો યે અપને પરોં કો ઉળાતા હે, ફિર 'સુબ્બુહુન કુદ્દુસુન રબ્બુનલ્લાહ લા-ઈલા હ ગયરૂહ' પળહતા હે, ઉસી વકત મુર્ગ અપને પર મારતે હેં ઓર ચીખતે હેં, જબ કયામત કા દિન હોગા તો અલ્લાહ તાલા ફરમાએંગે અપને પરોં કો તેહ કરલે,ઓર અપની આવાજ પસ્ત કરલે,પસ ઉસ વકત-

આસમાનો ઔર જમીન વાલે ફરિશ્તે જાન લેંગે કે કયામત આ ચુકી.

હઝરત વહબ રહ. ફરમાતે હૈં કે અર્શ કે ઈર્દ ગિર્દ ફરિશ્તોં કી આગે પીછે સત્તર હજાર સફેં હૈં,જો રાત દિન અર્શ કે ઈર્દ ગિર્દ તવાફ કરતે હૈં,ઉનકે પીછે સત્તર હજાર સફેં ફરિશ્તોં કી કયામ મેં હૈં,ઉનકે હાથ ગરદનોં કી તરફ હૈં,જીનકો ઉન્હોં ને અપને કંધોં પર રખાહુવા હે જબ યે સામને વાલે ફરિશ્તોં કી તકબીર ઔર તહલીલ સુનતે હૈં તો ઉંચી આવાજો મેં અલ્લાહ કી તઅરીફ કરતે હુએ કેહતે હૈં તરજુમા : આપ પાક હૈં, ઔર અપની તારીફ કે સાથ મોસૂફ હૈં,આપ વોહ હૈં જીસકે સિવા કોઈ માબૂદ નહી હે,આપ સબ એબોં સે પાક હૈં,સારી મખ્લૂક કે ખાલિક હૈં.

ઉનકે પીછે ફરિશ્તોં કી એક લાખ ઔર સફેં હૈં,જીન્હોં ને અપના દાયાં હાથ બાએં પર અપને સીનોં પર બાંધા હુવા હે,ઉનકે પાંઉ તક બાલ, ઉન,પરોં કી રૂએં,પર,જોળ બાલોં કે ગચ્છે,હટ્ટી,જીલ્દ ઔર ગોશ્ત એસા નહી મગર વોહ અલ્લાહ કી તસ્બીહ ઔર હમ્દ એસે અંદાજ મેં પેશ કરતા હે જીસમેં દૂસરા નહી કરતા, ઔર ઉન ફરિશ્તોં કે દો પરોં કે દરમ્યાન તીનસો સાલ ચલને કા ફાસ્લા હે, ઉનકી કાન કી લૌ સે કંધે તક ચારસો સાલ ચલને કા ફાસ્લા હે,ઔર ઉનમેં સે હરએક કે દોનોં કંધોં કે દરમ્યાન પાંચસો સાલ કા ફાસ્લા હે.

જમીન

હઝરત ઈબ્ને ઉમર રદી.સે રિવાયત હે કે આપ ﷺ સે સવાલ કિયા ગયા કે જમીન કિસ પર હે ? તો આપ ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા : પાની પર,ફિર પુછા ગયા કે કયા આપકો ઈલ્મ હે કે પાની કિસ પર હે ? તો આપ ﷺ ને ફરમાયા સબ્ઝ ચટ્ટાન પર,ફિર અર્જ કિયાગયા કયા આપ કો યેભી ઈલ્મ હે કે ચટ્ટાન કિસ પર હે ? આપ ને ફરમાયા મછલી કી પુશ્ત પર, જીસ કે દોનોં કિનારે અર્શ સે મિલે હુએ હૈં,અર્જ કિયા ગયા આપકે ઈલ્મ મેં હે કે મછલી કિસ પર હે ? આપને ઈરશાદ ફરમાયા કે એક ફરિશ્તે કે કંધે પર જીસકે કદમ હવા મેં હે, ઈબ્ને અદી (બ હવાલા ફરિશ્તોં કે અજિબ હાલાત).

ઈનસાન

એક જમાના એસા થા જબ કુછ ન થા, 'વકા-ન અર્શહુ અલલ્ માઈ' અલ્લાહ કી ઝાત જો ઈબ્તેદા ઔર ઈન્તેહા સે પાક હે વોહી અકેલા-

અપની ઝાત કે સાથ થા, ઔર ઉસકા અર્શ પાની પર થા, ફિર અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ ને યે કાએનાત બનાઈ ઔર સજાઈ, 'અલ્લજી ખલકસ સમાવાતિ વલ અર્દિ ફી સિત્તતિ અય્યામ' જીસને છે દિન મેં જમીન આસમાન બનાએ, 'સુમ્મસ તવા અલલ્ અર્શ' ફિર અર્શ પે તખ્ત બિછાયા ફિર દિનરાત કા નિઝામ ચલાયા, સુરજ, ચાંદ, સય્યારો, સિતારોં કો અપને તાબે ફરમાયા, ફિર તીસરા મરહલા આયા, ઉસમેં અલ્લાહ ને ફરિશ્તા કો નૂર સે પેદા ફરમાયા.

ઈન્સાન કે બારે મેં અલ્લાહ કા ઈરશાદ હે, 'ખ-લકલ ઈન્સા-ન મિન અલક' હમને ઈન્સાન કો ખનકતી હુઈ મિટ્ટી સે પેદા કિયા. હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને મસઉદ રદી. ફરમાતે હૈં કે આપ ﷺ ને ઈર-ઈરશાદ ફરમાયા : નુત્ફા ચાલીસ રોજ તક રહમ મેં અપની હાલત પર રેહતા હે, (કિસી ઔર હાલત મેં તબ્દીલ નહીં હોતા) જબ ચાલીસ રોજ ગુજર જાતે હૈં તો જમા હુવા ખૂન બનજાતા હે, ફિર ઈસી તરહ(ચાલીસ રોજ મેં) ગોશ્ત કી બોટી બનજાતી હે, ફિર ઈસી તરહ (ચાલીસ રોજ મેં) હડ્ડીયાં(પેદા)હોજાતી હે, જબ અલ્લાહ તાલા ઈન્સાન કે ઢાંચે કો દુરૂસ્ત કરતે હૈં તો ઉસકે પાસ એક ફરિશ્તે કો ભેજતે હૈં, તો વોહ અર્જ કરતા હે એ પરવરદીગાર (યે) મર્દ હોગા યા ઔરત, બદ બખ્ત હોગા યા સઆ-દત મંદ, કદ્દો કામત મેં તવીલ હોગા યા પસ્ત કદ, તાકત કે એતેબાર સે કમજોર હોગા યા જાઈદ, ઉસકી મૌત કબ આએગી ? યે તંદુરસ્ત હોગા યા બીમાર ? તો યે ફરિશ્તા ઉસકી ઈત્તેલા પાકર યે સબ કુછ લિખ દેતા હે.

ઈન્સાન કો અલ્લાહ ને તીન-તીન અંધેરિયોં મેં ઔર તંગ જગા મેં બનાયા ઔર હર ઈન્સાન કી શકલો સૂરત, આવાજ, મિજાજ, યહાં તક કે ઉંગલીયોં કે નિશાન ભી અલગ-અલગ બનાયે, 'હુવલ્લજી-યુસવ્વિરૂકુમ ફિલ અરહામિ કય્ફ યશાઅ' તુમ્હારા રબ હી હે જો તુમહેં જેસી ચાહતા હે શકલ અતા ફરમાતા હે, ફિર (યા અય્યહુન્નાસુ ઈન્ના ખલક્નાકુમ મિન જ-કરિંવ વ ઉન્સા) હમને કિસી કો મર્દ બનાયા-કિસી કો ઓરત બનાયા, 'લકદ ખલક્નલ ઈન્સા-ન ફી અહસને તક-વીમ' અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ ફરમાતે હૈં કે હમને ઈન્સાન કો બેહતરીન સૂરત મેં બનાયા, ફિર 'વ-જઅલ્નાકુમ શોઉબંવ વ-કબાઈ-લ લિતઆ-

રકુ' મૈંને તુમ્હારે ખાનદાન ઔર કબીલે બનાએ તાકે તુમ પેહચાને જાઓ, અબ 'ખ-લકલ્ મવ્ત વલ હયા-ત લિયબ્લુ-વકુમ અય્યુકુમ અહ્સનુ અમલા' હમને જીંદગી ઔર મૌત કા નિજામ ચલાયા હે,યે દેખને કે લિયે કે તુમ મેં કોન હે જો હમારી માન કે ચલતા હે.

અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ ને ઈનસાન કી પરવરિશ કી ઔર જરૂરત કી તમામ ચીજેં પેહલે પૈદા કી, છે દિન મેં તમામ મખ્લૂક કો બનાયા ઔર અખીર મેં જુમ્અહ કે દિન અસર કે બાદ આદમ અલ.કો પૈદા ફરમાયા, જીન કો ઈન ચીજોં સે ફાઈદા ઉઠાના થા ઉનકો અખીર મેં પૈદા ફરમાયા, ક્યૂંકે ઈનસાન કો જરૂરતમંદ પૈદા કિયાગયા હે,ઉસકે ઈખ્તિયાર કે બગૈર ઉસકે અંદર જરૂરતેં પૈદા હોતી હે,આદમી બગૈર ઈખ્તિયાર કે ભૂકા હોતા હે,બગૈર ઈખ્તિયાર કે પ્યાસા હોતા હે,બગૈર ઈખ્તિયાર કે બીમાર હોતા હે, યે સબ ગૈર ઈખ્તિયારી ચીજેં હૈં,જો ઈન્સાન કે અંદર પૈદા હોતી હે.યે સબ જરૂરતેં હૈં, તો ઉસ જરૂરત કા સામાન ભી હે, દુનિયા મેં જો કુછ હે વોહ ઈન્સાન કી ગુજર બસર કે લિયે હે.

અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ ને હઝરત આદમ અલ.કો જબ જમીન પર ઉતારા તો ફરમાયા 'વ લકુમ ફિલ્ અર્દિ મુસ્તકર્રુવ્ વ-મતાઉન ઈલાહીન' કે આપકે લિયે ઔર આપકી ઔલાદ કે લિયે જમીન એક ઠિકાના હે, અફરાદ કે એતેબાર સે મૌત તક ઔર મજમુએ કે એતેબાર સે કયામત તક, ઈસ જમીન સે તુમ્હારેલિયે હમને ગુજારે કા સામાન બનાયા હે,આદમ અલ. કો પૈદા કરને સે પેહલે હી જમીન કે અંદર ઔર જમીન કે ઉપર ઈનસાન કી જરૂરત કા સામાન બના હુવા તૈયાર હી થા ઈસલિયે આદમ અલ. સે ફરમાયા કે તુમ જમીન પર જાઓ તુમ્હારે લિયે ઔર તુમ્હારી ઔલાદ કે લિયે મેરી તરફ સે હીદાયત કા સામાન આએગા.

જબ હઝરત આદમ અલ.કો અલ્લાહ ને પૈદા ફરમાને કા ઈરાદહ ફરમાયા તો ફરિશ્તોં સે ફરમાયા કે મૈં જમીનપર અપના એક ખલીફહ પૈદા કરને વાલા હૂં,ખિલાફત યાની અલ્લાહ કે હુકમોં કો જમીન પર કાઈમ કરને કી જીમ્મેદારી,યાની ખુદા સે હુકમ લેના ઔર જમીનપર ચલાના ઔર ખુદ ભી ઈબાદત કરના.તો દોનોં કામ આદમ અલ.પર થે.

હર આદમ કે બેટે કી યેહી જીમ્મેદારી હે જો ઉનકે માં-બાપ કી હે, ઈસલિયે અલ્લાહને ફરમાયા,'યા બની આદ-મ લા યફ્તિનન્નકુમુશ્શય્તા

-નુ કમા અખ્ર-જ અ-બવય્કુમ્ મિનલ્ જન્નહ' એ આદમ કે બેટો દેખો તુમ્હેં શૈતાન ફિત્ને મેં ન ડાલ દે,જૈસે તુમ્હારે માં-બાપ કો જન્નત સે નિકાલા તુમ્હેં જન્નત કે રાસ્તે સે ન હટા દે,એકહી હિદાયત સબકે લિયે બાપ-માં ઔર ઔલાદ સબકે લિયે કે તુમ્હેં શૈતાન ફિત્ને મેં ન ડાલે જૈસે તુમ્હારે માં-બાપ કો જન્નતમેં સે નિકલવાયા તુમ્હેં જન્નત કે રાસ્તેસે ન હટા દે.

જન્નત મેં જરૂરતોં કે પૂરા કરને કે લિયે કિસી અસ્બાબ કી જરૂરત નહી થી, સિર્ફ અલ્લાહ ને હુકમ ઔર હિદાયત કી થી કે જન્નત મેં જહાં ચાહો ચલોફિરો, જો ચાહો ઈસ્તેમાલ કરો લેકિન ઈસ દરખ્ત કે કરીબ મત જાના, ખાને કી તો દૂરકી બાત કરીબ ભી મત જાના ઔર જાઓગે તો 'ફતકૂનુ મિનઝ ઝાલિમીન' અગર ચલેગએ તો અપના નુકસાન કરને વાલે બન જાઓગે.

અલ્લાહ ને બતાયા થા નુકસાન ઔર શૈતાન ને બતાયા નફા કે આદમ બહોત જમાનહ હો ગયા,અબ અગર તુમ ખા લોગે તો હમેંશા કે લિયે અલ્લાહ કી રહમત મેં ઔર અલ્લાહ કે પળોસ મેં રહોગે,ઔર કોઈ જવાલ નહી આએગા,ખુદા કી કસમ ખાકર કેહતા હું ઔર તુમહારી ભલાઈ કે લિયે કેહ રહા હૂં,'વકા સ-મહુમા ઈન્ની લકુમા લમિન ન્નાસિહીન' બળહ ચળહ કર કસમેં ખાઈ ઔર નુકસાન મેં બતાયા નફા જબ અલ્લાહ કા નામ સુનલિયા તો આદમ અલ. ને વોહ ખા લિયા,ઉલમા ફરમાતે હૈં કે જો લિબાસ અલ્લાહ ને વહાં પેહનાયા થા વોહ ફૌરન ઉતરગયા,જૈસે હી હુકમ તુટા ફૌરન પરેશાની આઈ,ઔર હુકમ તોળને કી વજહ સે દુનિયા મેં ઉતારે ગએ.

મકસદે જિંદગી

અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ ને ખુદ કલામે પાક મેં દુનિયા મેં આને કા મકસદ બયાન ફરમાયા,'વમા ખલક્તુલ જીન્ન વલ્ ઈન્સ ઈલ્લા લિયઅ્બુદુન' કે મૈંને જીન્નાત ઔર ઈનસાન કો સિર્ફ મેરી ઈબાદત કે લિયે પૈદા કિયા હે.અલ્લાહ ને બંદોં કો અપના હુકમ પૂરા કરને કે લિયે પૈદા કિયા હે,ઔર જમીન ઔર આસમાન કે દરમ્યાન જીત્ને અસ્બાબ દીએ હૈં વોહ સબ ઉસકી મદદ કે લિયે દીએ હૈં કે ઈન તમામ અસ્બાબ સે રાહત લો જરૂરત પૂરી કરો ઔર હુકમ પૂરા કરો,અસ્બાબ સિર્ફ ઈસલિયે દીએ હૈં તાકે હુકમ પૂરા કરને મેં સહુલત ઔર મદદ મિલે,ઈસલિયે નહી દીએ-

કે અસ્બાબ મેં લગકર હુકમોંહી કો ભૂલ જાએ.

અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ ને હમારી જરૂરતોં કે લિયે અસ્બાબ પૈદા ફરમાએ ઔર ઉન અસ્બાબોં સે અલ્લાહ હમારી જરૂરતેં પૂરી ફરમાતે હૈં, ઈનસાનોં કી હયાત કે લિયે જીસ તરહ આસમાન સે પાક ઔર સાફ પાની ઉતારા ઐસેહી હમારી કામ્યાબિયોં કે લિયે અપના દીન ઔર અહકામાત ઉતારે હૈં, જીનકી જીંદગી કા તાલ્લુક અલ્લાહ કે હુકમોં કે સાથ હોગા વોહ કામ્યાબ હોગા, ઔર જીનકી જીંદગી અલ્લાહ કે હુકમ કે બગૈર કટેગી વોહ નામુરાદ હોગા, જીસતરહ કોઈ આદમી અસ્બાબ ઈખ્તિયાર ન કરે મસલન ખાના પીના છોળ દે તો વોહ હલાક હોજાએગા,કયૂંકે અલ્લાહ ને ઉસકે ગુજારે કે લિયે અસ્બાબ પૈદા કિયે હૈં.

જીસ તરહ ઈન અસ્બાબ કે બગૈર આમ તૌરપર હલાકત હોજાતી હે ઐસેહી અલ્લાહ કે હુકમોં કે બગૈર યકીની તૌરપર નાકામી હોજાતી હે, ઈન નાકામિયોં સે બચાને કે લિયે અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ ને અપના દીન ઉતારા ઔર અપને બંદોં કો ઉસકી તરફ દઅવત દી હે, કે જીસ તરહ અપને ગુજારે કી ફિકર કરતે હો,અપની કામ્યાબી કી ફિકર કરો, ગુજારે કે દિન થોળે હૈં ઔર કામ્યાબી કા જમાના બળા લંબા હે.

કામ્યાબી

અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ કામ્યાબી મૌત કે વકત જાહિર કરેંગે કયૂં કે કામ્યાબી કા જુહૂર વહીં સે હોગા,યહાં તો ગુજારાહી ગુજારા હે,આદમી ગુજરતા ચલા જાએગા, સર્દી ભી ગુજરેગી, ગર્મી ભી ગુજરેગી, દિન ભી ગુજરેગા, રાત ભી ગુજરેગી, મહીને ભી ગુજરેંગે, સાલ ભી ગુજરેંગે, થોળે કપળે મેં ભી ગુજરેગી, અચ્છે કપળે મેં ભી ગુજરેગી, છોટે મકાન મેં ભી ગુજરેગી, અચ્છે મકાન મે ભી ગુજરેગી, થોળે અસ્બાબ મેં ભી ગુજરેગી, જીયાદહ અસ્બાબ મેં ભી ગુજરેગી,કયૂંકે ગુજારા હી ગુજારા હે.

કામ્યાબી સબકો નહી મિલેગી ઔર જીસકો કામ્યાબી નહીં મિલેગી વોહ ધોકા ખાએગા ઔર જીનકો કામ્યાબી મિલેગી વોહ ખુશ હોજાએંગે અલ્લાહ જલ્લે શાનહુને બતાયા 'ફમન ઝુહ્ઝિ-હ અનિન્નારિ વ ઉદ્ખિલલ્ જન્ન-ત ફકદ્ ફાઝ' જો દોઝખ સે બચાલિયા ગયા ઔર જન્નત મેં પહોંચા દિયા ગયા વોહ હુવા કામ્યાબ, બાકી દુનિયા કા મસ્અલા તો ધોકે કી બાત હે,'વમલ્ હયાતુદ દુનિયા ઈલ્લા મતાઉલ ગુરૂર'વકત ગુજરેગા તો

ધોકા ખુલ જાએગા, જબતક ગુજરેગા નહી ધોકા નહી ખુલેગા, હઝરત અલી રદી. ફરમાતે થે કે લોગ સો રહે હૈં જબ મરેંગે તો જાગ જાએંગે.

પેહલેહી સે યે સબક સમજાયા ગયા કે અસ્બાબ સે ન તરક્કી હે ઔર ન કામ્યાબી હે, જૈસે છોટે બચ્ચોં કો પળ્હાયા જાતા હે જબ ઔર બળે હોજાતે હૈં તો ઉનકી તાલીમ ઔર હોતી હે, ઈન્સાનિયત જૈસે જૈસે બળ્હતી ગઈ ઉનકી તાલીમ મેં ભી ઈજાફા હાતા ગયા, કયૂંકે દુનિયા તરક્કી કરેગી અપને અસ્બાબ કે લેહાજ સે, તો દીન કો ભી તરક્કી કરતે દિખાયા, આજ જબકે આખરી જમાના આ ગયા ઔર દુનિયા તરક્કી કર રહી હે તો દીન ભી આખરી દર્જે કા દિયા, જો હર હાલ મેં કામ્યાબી કા પૂરા જામિન હે, ઈસ મેં કોઈ તબ્દીલી નહીં હોગી.

અબ યે આખરી કિતાબ ઔર આખરી નબી હઝરત મુહમ્મદ ﷺ કો ભેજા, લેકિન સબ કી બુન્યાદ વોહી હે કે કામ્યાબિયાં અલ્લાહ કે હુકમોં કે રાસ્તે સે મિલેગી, દૂસરા કોઈ રાસ્તા કામ્યાબી કે લિયે નહીં હે, ઈસી લિયે આપ ﷺ ને ઈરશાદા ફરમાયા : જીસકા ખુલાસહ યેહે કે જો ઈલ્મ ઔર જો હિદાયત દેકર અલ્લાહ ને મુજે ભેજા હે ઉસકી મિસાલ બારિશ કે પાની કી તરહ હે કે જૈસે બારિશ કા પાની સાફ સુથરા પાક ઔર હયાત લાનેવાલા હે, (કે બારિશકા પાની જહાં પળેગા કુછ ન કુછ ઉગ જાએગા, સમંદર કે પાની સે કોઈ ચીજ નહીં ઉગતી) ઐસે હી જો હિદાયત દેકર મુજે ભેજા હે અગર યે નહીં હે તો હલાકત હે.

હમારી હિદાયત કે લિયે કલ્મા, કલ્મે કી તફસીર કે લિયે કુર્આને પાક ઔર કુર્આનેપાક કી તફસીર કે લિયે આપ ﷺ કો ભેજા, અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ ને કુર્આનેપાક મેં ઈરશાદ ફરમાયા 'હુદલ્લિલ મત્તકીન' કે કુર્આન શરીફ હિદાયત હે અલ્લાહ સે ડરને વાલોં કે લિયે ઔર યે-કુર્આન હિદાયત હે સારે આલમ કે ઈન્સાનોંકે લિયે, આપ ﷺ સારે આલમ કે રેહબર હૈં ઔર આપ ﷺ કા રેહબર કુર્આન શરીફ હે, કે જબ કોઈ બાત અટકી ઉપર સે હુકમ આયા ઔર કુર્આન શરીફ ને રાસ્તા બતાયા કે આપ યે કીજીયે.

કુર્આન શરીફ હિદાયત હે ઔર હિદાયત કા પૂરા સામાન કુર્આન મેં હે, ઈસીલિયે કહાજાતા હે કે કયા કરના હે વોહ કુર્આન મેં દેખો ઔર કૈસે કરના હે વોહ આપ ﷺ કી જીંદગી મેં દેખલો, વરના ભટક જાએંગે

ઔર જો ભટક ગયા વોહ મંજીલપર નહી પહોંચ સકતા, ઈસલિયે હિદાયત કી ફિકર સબ સે જીયાદહ જરૂરી હે, અપને લિયે, અપને મુતઅલ્લેકિન કે લિયે, અપને માહોલ કે લિયે, ઔર સારે આલમ કે લિયે, કયૂંકે આખેરત મેં દો મેંસે એક ઠિકાના હોજાએગા, યા તો વોહ જહન્નમ મેં જાએગા યા જન્નત મેં, જન્નત કામ્યાબી ઔર જહન્નમ નાકામી.

સિર્ફ મૌત તક ઔર કયામત તક ઈન્સાન કો દુનિયા મેં રેહના હે, ઈસલિયે દુનિયા મેં જીતને ભી અસ્બાબ હેં ઉનકા તાલ્લુક ગુજરાન સે હોગા યાની ઉસકે જરિયે સે ગુજર બસર હોગા, ઉસમેં રહેંગે ઉનસે ફાઈદા ઉઠાતે રહેંગે, કામ્યાબી કા કોઈ તાલ્લુક ઉન સે નહી હે, કામ્યાબી કા તાલ્લુક સિર્ફ અલ્લાહ કે એહકામ સે હે.

દુનિયા કે ઈન સાજો સામાન કી વજહ સે અલ્લાહ કે બંદે દો કિસમ કે હોજાએંગે, એક કિસમ વોહ જો ઈન અસ્બાબોં કે અંદર સે કામ્યાબી હાસિલ કરેંગી હુકમ પૂરા કરકે, ઔર એક કિસમ ધોકા ખાનેવાલી કે જીસ ને અસ્બાબ સે ફાઈદહ ઉઠાયા ઔર ફાઈદહ ઉઠાને મેં અપની કામ્યાબી સમજી, યે યકીન ખરાબ કરેંગે, અમલ ખરાબ કરેંગે, જઝબાત ખરાબ કરેંગે ઔર અલ્લાહ કા ઔર ઉસકે બંદો કા હક મારેંગે બલ્કે અપની જાત કા ભી હક મારેંગે, ઔર જબ યે હક મારને વાલે બન જાએંગે તો ફિર ઈન અસ્બાબ સે કામ્યાબી નહી મિલેગી બલ્કે યે અસ્બાબ ઉનકે લિયે દોઝખ કે સામાન બનેંગે, 'વમલ હયાતુ દુન્યા ઈલ્લા મતાઉલ ગુરૂર' કે દુન્યવી જીંદગી તો કુછ ભી નહી ધોકે કા સામાન હે.

દુનિયા ધોકે કા સામાન ઈસલિયે બનતી હે કે ઉસકા નફા સામને હે ઔર નુકસાન ગૈબમેં હે, જૈસે મછલી કો ખાના નજર આતા હે જાલ નજર નહી આતી, પરિંદે કો દાના નજર આતા હે જાલ નજર નહી આતી, ઈસી તરહ ઈનસાન બાતિલ કે નફે કો દેખતા હે અપની હલાકત કો નહી જાનતા, વકતી તૌરપર ફાઈદહ હોગા ઔર અંજામ કે એતેબાર સે હલાકત હોગી, ઈસલિયે ગૈબ કે યકીન કી દઅવત હે, કે જબ ગૈબ કા યકીન હોગા તો ઈમાન વાલા યાની યકીનવાલા અપને યકીન કી નજર સે ઉસ હલાકત કો અપની આંખો કે સામને ગોયા દેખરહા હે.

ઔર દીન કા ઔર હક કા નુકસાન સામને હે ઔર નફા ગૈબ મેં હે, ઈસલિયે આદમી હકપર ચલને સે ઘભરાતા હે ઔર ડરતા હે, કયૂંકે

નફા સામને આયા નહી ઔર ઉસકી રૂકાવટેં સામને આતી હે, મૌલાના યૂસુફ સાહબ રહ.ફરમાતે થે કે હક કી ઈબ્તેદા નાગવારિયોં સે હોતી હે ઔર ઈન્તેહા કામ્યાબિયોં સે હોતી હે,તો જબ હક કો અપને દિલ મેં લેંગે ઔર લેકર ચલેંગે તો નાગવારી પેશ આએગી,નુકસાન હોગા ઔર નુક-સાન કા ખૌફ હોગા, યે તૈ ઔર મુમકિન હે, લેકિન ખુદા કા હુકમ પૂરા કરને કી વજહ સે જો નુકસાન હોગા વોહ નુકસાન નહી હે બલ્કે કુર્બાની હે,નુકસાન વોહ હે જીસકા કોઈ ફાઈદહ લૌટકર ન આએ,હક કે રાસ્તે મેં જો નુકસાન આએગા વોહ બળા મોઆવેજહ લેને કે લિયે હે.

નાગવારિયાં જો આતી હે વોહ ઈલાજ કે લિયે આતી હે,જૈસે બીમારી કા ઈલાજ કે દવા કળવી હે, પરહેઝ હે, કે પેહલે દુશ્વારી ફિર આસાની 'ઈન્નમઅલ્ ઉસ્રિ યુસ્રા' બેશક મૌજુદહ મુશ્કિલાત કે સાથ આસાની આનેવાલી હે. ઈસલિયે મેહનત કર કે અપને અંદર ઉસકે હક હોને કા યકીન પૈદા કરના હે, કે દીન હક હે ઔર દીન પર જો અલ્લાહ કે વાદે ઔર ફૈસ્લે હોંગે વોહ ભી હક હે, જબ મેહનત હોગી તો ઉસકા યકીન ઉતરેગા,ઈસ મેહનત મેં ઈત્ના ચલના કે વોહ મદદ આ જાએ,જૈસે ઈત્ના કૂંવા ખોદના કે પાની આ જાએ,પેહલે મિટ્ટી આએગી ફિર અખીર મેં પાની આએગા,યે ખઝનાહ હે અલ્લાહ કા,ઈસ મેં મશીન લગાઓ કુછ ભી કરો ઉસ ખઝાને તક પહોંચ ગએ.

ઈસલિયે ઈસ કામ કે સાથ મેહનત લગા દી ગઈ ઔર વોહ મેહનત યે હે કે આદમી જી કે ખિલાફ અલ્લાહ કે હુકમોં પર આએ,ક્યૂં કે ઈસ મેહનત કી રૂકાવટ આદમી કી જી કી ચાહત હોતી હે,આદમી કા જી ઔર આદમી કા નફસ ચૂંકે માદ્દે સે તાલ્લુક રખતા હે,ઈસલિયે માદ્દે કી હર ચીજ કી તરફ ઉસકા જી જાએગા,ઔર લગેગા,તો દીન કા તકાઝા યેહે કે અપની જી કી ચાહત કે ખિલાફ અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ કા હુકમ પૂરા કિયાજાએ,જાબ જિ કી ચાહત કે ખિલાફ અલ્લાહ કે એહકામ પૂરે હોંગે તો જી કી ચાહતેં ઔર નફસ કી ખ્વાહિશેં કુર્બાન હોગી ઔર યે જીતની કુર્બાન હોગી ઉતના નૂર અંદર મેં બનતા ચલા જાએગા,જૈસે ઈંધન જલાતે હૈં તો આગ રોશન હોતી હે,ઈસીતરહ ખ્વાહિશેં કુર્બાન કરેંગે તો અંદર મેં હિદાયત કા ઔર તકવે કા નૂર પૈદા હોગા.

ખ્વાહિશેં કુર્બાન કરની પળેગી, હાજતેં કુર્બાન નહી હોતી, હાજત

તો પૈદા હોતી હે ઔર ઉસકો પૂરા ભી કિયા જાએગા,લેકિન આમતૌર પર હાજતેં એઅતેદાલ પર નહીં રેહતી ઈસલિયે ઈસમેં ખ્વાહિશેં ઘૂસ જાતી હે ઈસલિયે શરીઅત આતી હે ઔર બતલાતી હે કે યહાં તક ઠીક હે,આગે નાજાઈઝ હે,જૈસે તબીબ ઉસૂલ બતાએંગે કે યહાંતક ખાના ઠીક હે આગે સિહત કે લિયે મુઝિર હે, તો ઐસે હી દીન આતા હે શરીઅત આતી હે વરના લોગ ગુલૂ કરેંગે યા હાજત કો પામાલ કરેંગે.

ઔર જબ હાજત કો પામાલ કરેંગે તો દીન મેં તંગી આએગી, ઔર તંગી અલ્લાહ ને દીન મેં રખ્ખી નહીં હે,'વમા જઅ-લ અલય્કુમ ફિદ્દીનિ મિન હરજ્'ઈસલિયે કિસી હાજત કે પૂરા કરને કી મુમાનિઅત નહીં હોગી, હાજત કે પૂરા કરને કે તરીકે બતાએ જાએંગે, ઈસલિયે નબી ભેજે જાતે હૈં કે કોઈ આગે ન બઢે,ઔર ન પીછે રહે,નબી બતલાએંગે કે કોનસા કામ કરના હે, કૈસે કરના હે ઔર કિસ નિય્યત સે કરના હે,તાકે ઉસકા અમલ દીન બને,જો બંદા ખ્વાહિશોં કો કુર્બાન કરકે અલ્લાહ કે હુકમોં કો પૂરા કરેગા વોહ અલ્લાહ કા મુખ્લિસ બંદા બન જાએગા.

ઈસલિયે આપ ﷺ જો હિદાયત ઔર જો અહકામ અલ્લાહ કી તરફ સે લાએ વોહ હક હે,ઉસકા યકીન પૈદા કિયાજાએ,ક્યૂં કે જો ચીજ હક હોતી હે ઉસકા હક હોતા હે જબ ઉસકા હક અદા કરેંગે તો વોહ ચીજ નફા દીખાએગી, દુનિયા કી હર ચીજ કે દો રૂખ અલ્લાહ ને બનાએ હૈં, નફા ભી હોસકતા હે,નુકસાન ભી હો સકતા હે,કામ્યાબી ભી મિલ સકતી હે,નાકામી ભી મિલ સકતી હે, કુછ કેહ નહીં સકતે કયા હોજાએ ? ઈસ લિયે ઈન ચીજોંપર હમારા યકીન નહીં હે, ઔર જો ચીજ અલ્લાહ ને હમેં દી હે,વોહ યકીની હે.

કુર્આન શરીફ અલ્લાહ કે ફૈસ્લે કી કિતાબ હે,ઈસ મેં સબ ફૈસ્લે હૈં યૂં હાગા,યૂં હોગા,યૂં હોગા,ઉસકે ખિલાફ નહીં હોગા, ઉસકે કલેમાત મેં તબ્દીલી નહીં હોગી,ઉસકે વાદે મેં ખિલાફ નહીં હોગા. હમ આખેરત વાલે હૈં,અગર હમારી આખેરત બિગળતી હે તો હમ અપની દુનિયા કો લાત મારેંગે,જીનકી કૌશિશેં આખેરત સે હટી તો વોહ નાકામ હોગા,ન ઉનકી ઈબાદત કામ દેગી ન ઉનકી સખાવત ઔર શહાદત કામ દેગી.

ઈસલિયે હર અમલ અલ્લાહ કો રાજી કરને કે લિયે કરે,ઔર ઉસ મેં અલ્લાહ કી ઈતાઅત હો,ઔર આપ ﷺ કી ઈત્તેબાઅ ઔર ઈતાઅત-

ભી હો,ઈતાઅત કેહતે હૈ કેહના માન લેને કો ઔર ઈત્તેબાઅ કેહતે હૈ જો કહાગયા ઉસકે લિયે એક તરીકા ઈખ્તિયાર કરના,આપ ﷺ કી ઈતાઅત ઔર ઈત્તેબાઅ કા નામહી ઈસ્લામ હે,કે ઈતાઅત રૂહ હે ઔર ઈત્તેબાઅ રૂહ કી શકલ હે,દીન હમારી કામ્યાબી કે લિયે દિયા હે,ઈસ સે દુનિયા કી બરકતેંભી દી જાએગી ઔર આખેરત કી કામ્યાબી ભી દી જાએગી,ઔર ઈન દોનોં બાતોં કો હાસિલ કરને કે લિયે હિદાયત ભી દી જાએગી,અલ્લાહ કે એક એક હુકમ મેં બળી બળી કામ્યાબિયાં હે,ઔર બળે બળે વાદે હૈં, ઈસલિયે અલ્લાહ કે વાદોં કા યકીન કરના હે તાકે કામ્યાબી તક પહોંચને મેં કોઈ ચીજ આળે ન આએ.

કામ્યાબી અલ્લાહ ને દીન મેં રખ્ખી હે,ઔર નાકામી બેદીની મેં રખ્ખી હે,લેકિન અલ્લાહ કી તરફ સે જો કામ્યાબી ઔર નાકામી આતી હે વોહ એકદમ નહી આતી બલ્કે આહિસ્તા આહિસ્તા આતી હે,જીસતરહ બચપના ખતમ કિયા આહિસ્તા આહિસ્તા,જવાની લાયે આહિસ્તા આહિસ્તા,જવાની ખતમ કરકે બુળ્હાપા લાએ આહિસ્તા આહિસ્તા,ઈસલિયે જો આદમી દીન પર નહી ચલરહા વોહ યે ન સમજે કે કુછ નહી હો રહા,જો ચાહે કરો ક્યૂં કે નાકામી આહિસ્તા આહિસ્તા આતી હે,ઈસી મેં ધોકા લગતા હે,મૌકા દેતે હૈં પલટને કા,તૌબહ કરને કા,જબ ઈમાન કમઝોર હોજાતા હે તો નફસ કવી હોજાતા હે,ઔર ઈનસાન ગુનાહોં કી તરફ ચલ પળતા હે,નમાઝ નહી પળહતા હાલાંકે ઉસે માલૂમ હે કે નમાઝ ફર્ઝ હે,તો જબ મુસલમાન હક સમજકર ભી ગુનાહ મેં પળેગા તો અલ્લાહ ઉનકો દુનિયા મેં નકદ મુસીબતેં દિખાએંગે, જૈસે ડાકતર કેહતા હે કે પરહેઝ કરો અગર નહી કિયા તો ફૌરન નુકસાન નજર આએગા

હુકમોં કો તોળને કી સજા

ઈસલિયે જો લોગ અલ્લાહ કો ભૂલકર ઔર ઉસકે હુકમોં કો તોળ કર ઔર આખેરત સે બેફિકર હોકર જીંદગી ગુજારતે હૈં,તો અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ ખુદ ઉનકી ઝાત સે બે પરવાહ બનાદેતે હૈં,'વલા તકૂનુ કલ્લઝી-ન નસુલ્લા-હ ફઅન્સાહુમ્ અન્ફુ-સહુમ' તુમ ઉન લોગોં કી તરહ મત હોજિયો જીનહોં ને અલ્લાહ કે એહકામ સે બેપરવાઈ કી સો અલ્લાહ ને ખુદ ઉનકી જાનોં સે ઉનકો બેપરવા કરદિયા,તો જો અલ્લાહ કો ભુલ જાએંગે ઉનકો યે સજા મિલેગી કે યે સબસે પેહલે અપને આપકો ભૂલ જાએંગે કે મેરી

કામ્યાબી કિસ મેં હે,મેરી નાકામી કિસ મેં હે,સજા કિસ મેં હે,ઈન્આમ કિસ મેં હે,અપને હી મસ્અલે કો ભૂલ જાએંગે.

જબ યે અપની મસ્લેહત કો ઔર અપને નફે નુકસાન કો ભૂલ જાએગા ઔર ચલેગા તો અલ્લાહ ઉસ કો ચલને દેંગે લેકિન સાથ-સાથ અપની બાત ભી સામેને લાતે હૈં કે યે હક હે,યે નાહક હે,મગર વોહ અપની ગફ્લત મે ચલરહા હોતા હે,ઔર શૈતાન ઉસકી ચીજોં કો ઉસકે સામને ખૂબસૂરત બના કર પૈશ કરતા હે કે જો તુમ કરતે હો વોહી ઠીક હે,દૂસરોં કી ગલત હે,જો બાત દઅવત દેકર નસીહત કરકે ઉનતક પહોંચતી હે,જબ વોહ ઉસકો નહી લેતે તો ફિર ઉનકો રાહપર લાને કે લિયે દૂસરા રાસ્તા ઈખ્તિયાર કરતે હૈં, કયૂંકે લાના તો હે,અલ્લાહ તો કિસીકે લિયે પસંદ નહી કરતે કે વોહ હલાક હોજાએ,કોઈ બરબાદ હોજાએ,ઈસલિયે પરેશાનિયાં પૈદા કી જાતી હે.

સબસે પેહલે પરેશાનિયો કો ઉનકે દિલો મેં ડાલેંગે અબ દિલ પરેશાન ? ખાના ભી હે,પીના ભી હે,પૈસે ભી હૈં સબકુછ હે લેકિન અંદર પરેશાનિયાં પૈદા કી ગઈ, ઈસલિયે અબ દિલોં કો ચૈન નહી હે,દિલોં કા ચૈન ખીચલિયા ગયા, જીસ તરહ રૂહ ખીંચ લી જાતી હે, ઈસીતરહ જબ દિલોં મેં સે અલ્લાહ કી યાદ ખતમ હોજાતી હે તો ઉસકા ચૈન ભી ખતમ કરદિયા જાતા હે, ઉનહેં ચૈન નહી મિલેગા કોઈ આદમી લાશ કે પાસ બેઠ કયા ઉસકો ચૈન મિલેગા? લાશ કે પાસ બેઠો દિલ ઘભરાતા હે,હાલાં કે વોહ કુછ ભી નહી કર સકતી,લાશ હે,મગર ચૈન કે અસ્બાબ મેં સે નહી હે, ઈસી તરહ જબ દિલ અલ્લાહ કી યાદ સે અલ્લાહ કે તાલ્લુક સે બેખબર હો ગયા તો યે લાશ હે,અંદર સે અસલ ચીજ નિકલ ગઈ, અંદર પરેશાનિયાં ભરેંગે,નાકામ બનાને કે લિયે તાકે પલટજાએ અગર પલટ ગયા તો કામ્યાબ હોજાએગા.

લેકિન હુકમોં પર ન ચલને કી વજહ સે ઉસકી અકલ મારી જાતી હે તો અકલ ભી સહી મશ્વરા નહી દેગી, કયૂં કે અબ અકલ કે ઉપર હવસ ગાલિબ હોજાતી હે, આદમી કી હવસ અકલ પર છા જાતી હે, જીસ તરહ બાદલ છા જાતે હૈં, ઔર અંધેરા હોજાતા હે, ઐસે હી જો પરેશાની મેં ફંસતે હૈં, ઉનકી અકલ સહી રેહબરી ઉનકો નહી દેગી,તો વોહ અપની પરેશાનિયોં કો દૂર કરને કે લિયે ગુનાહોં કા રાસ્તા ઈખ્તિયાર કરેંગે કે મેરી પરેશાની ખતમ હોજાએ.

ઉલમા ને લિખા હે કે જબ લોગ અપની પરેશાનિયોં કા ઈલાજ અપને ગુનાહોં સે કરેંગે તો અલ્લાહ ઉન કી પરેશાની ખતમ નહીં કરેંગે બલકે પરેશાની કો નઈ શકલ દી જાએગી, લેહાજા દિલ કી પરેશાની કો જીન અસ્બાબ મેં યે અપની જીંદગી ગુજાર રહા હે ઉસમેં ડાલેંગે.

ફિર ભી અગર નહીં પલટા તો અલ્લાહ મખ્લૂક કો ઉસકે સાથ બદ-અખ્લાક બના દેંગે, કે અબ બેટે ભી પરેશાન કરે, બીવી ભી પરેશાન કરે પળોસી ભી પરેશાન કરે,યે ઈસલિયે કરતે હૈં કે પલટ જાએ,જૈસે બકરિયોં કે પીછે કુત્તા લગાદિયા કે બકરીયાં માલિક કે પાસ આવે,અલ્લાહ મેં બળી તાકત હે,મખ્લૂક કો પીછે લગા દેંગે,અભી તો જન્નત જહન્નમ નહીં આઈ વોહ તો બાદ મેં હે,દોઝખ મેં જાના તો આખરી નાકામી હે,ઉસકે બાદ કોઈ અપીલ નહીં,અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ હમારી હિફાઝત ફરમાએ. આમીન.

આદમી પેહલે ગાફિલ બનતા હે,ફિર બાગી બનતા હે,ઔર બાગી બનકર હલાક હોતા હે, યે સબ ઈસલિયે કરતે હૈં તાકે તૌબહ કરલે, ઔર યે સમજે કે કોઈ ઔર કરનેવાલા હે ઉપર સે,અલ્લાહ અપની કુદરત સમજા રહે હૈં, ઔર જબ તૌબહ કરલે તો હાલાત સહી હો જાએંગે આપ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ ને ઈરશાદ ફરમાયા : જો લોગ અપના ઔર અલ્લાહ કા મામલા સહી કર લેંગે તો અલ્લાહ ઉનકા ઔર મખ્લૂક કા મામલા સહી કરેંગે.એક હી કાઈદા હે, જીંદગી ગુજાને કા જો તરીકા આખેરત મેં કામ્યાબ કરદેગા વોહ દુનિયા મેં ભી સુકૂન દિલાએગા,ઔર જીંદગી ગુજારને કા જો તરીકા વહાં ફંસા દેગા યહાં ભી મુસીબતોં મેં ફંસા દેગા. ઈસલિયે આપ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ ને ફરમાયા કે અપના મામલા અલ્લાહ સે સહી બનાલો ઈમાન બનાકર,ઈબાદત બનાકર,અખ્લાક બનાકર, માહોલ બનાકર.

અસ્બાબ ઔર હાલાત કો અલ્લાહ ને ઈમ્તેહાન કે લિયે બનાએ હૈં ઈસ લિયે બદલતે રેહતે હૈં, કભી બચપના આયા, કભી જવાની, કભી બળહાપા, કભી બીમારી,કભી તંદુરસ્તી,કભી સર્દી,કભી ગર્મી,કભી તંગી,કભી ફરાખી આઈ,હાલ બદલતા રેહતા હે, લેકિન એહકામ નહીં બદલેંગે, કામ્યાબી કા રાસ્તા નહીં બદલેગા, પેહલે હાલાત પૈદા હોતે હૈં, ફિર હુકમ આતા હે, અબ આદમી ઈમ્તેહાત મેં આગયા, અગર હુકમ તુટા તો ફિર ઔર જીયાદહ ઈમ્તેહાન મેં ડાલા જાએગા.

જબ આદમી અપને અસ્બાબ મેં ઔર હાલાત મેં હુકમોં વાલા રહા-

તો કામ્યાબ, અગર હુકમ છુટ ગએ તો કોઈ સબબ કોઈ હાલ કામ્યાબી નહી દિલા સકતા,ઈસલિયે હાલ ઠીક કરને સે કામ નહી ચલેગા,બલકે દીન બનાને સે કામ બનેગા,જબ દીન હે ઔર અસ્બાબ નહી હે તો કામ્યાબ ઔર અગર દીન નહી હે તો અસ્બાબ હો ફિર ભી નાકામ,જબ દીન નહી રહેગા તો ખ્વાહિશેં રેહજાએગી,ઉસકા કોઈ રેહબર નહી,નફસ રેહબર બનાહુવા હે,ઉસકા નફસ તકાઝા કરતા રહેગા ઔર અસ્બાબ સે ખ્વાહિશેં પૂરી કરેગા,હુકૂક અદા નહી કરેગા,જો અલ્લાહ કે એહકામ હેં વોહ પૂરે નહી કરેગા,ઔર જબ હુકમ પૂરે નહી કરેગા તો અલ્લાહ કી કુદરત ઉસ કે ખિલાફ હોજાએગી ઔર ઈન્સાન નાકામ હોગા.

કામ્યાબી ઔર નાકામી અલ્લાહ કે હાથ મેં હે,મુસીબતેં ઔર રાહતેં અલ્લાહ કે હાથ મેં હે,જો ચીજ જહાં સે મિલરહી હે વોહ ઉસ મેં બનતી નહી હે,સિર્ફ નિકલ રહી હે,જાહિર હોરહી હે,લેકિન આતી કિસી ઔર જગહ સે હે,જમીન અલ્લાહ કે ખઝાને કો જાહિર કરને કે લિયે હે, બના નહી રહી,બનાને વાલા તો અલ્લાહ હે,જો ચીજ અલ્લાહ કી કુદરત સે બનકર આરહી હે,ઉસકા નફા ઔર નુકસાન ભી અલ્લાહ અપની કુદ-રત સે દેંગે.

યે અલ્લાહ કા કાનૂન હે કે જીસ હાલ મેં ઔર જિન અસ્બાબ કે અંદર મેં હમ હેં ઈસમેં રેહકર અગર અલ્લાહ કે હુકમોં કો તોળા તો અલ્લાહ બરકતેં ખીચ લેંગે, અસ્બાબ નહી છીનતે, બરકતેં ખીચ લેંગે, જૈસે કરંટ-ખીચ લિયા, કે પંખે લાઈટ સબકુછ હે લેકિન કરંટ નહી હે, જીસમ ચાહે કિતના ભી બળા હો લેકિન ઈસકે અંદર અગર જાન નહી હેં તો યે ફૈલ હે,ઈસીતરહ અલ્લાહ શકલોં કો ફૈલ કરદેંગે, બરકતેં ખતમ ઔર જરૂરતેં બળ્હા દી જાએગી, અબ ઈન્સાન કી પરેશાની બળ્હ જાએગી, હાલાં કે અલ્લાહ કે હુકમોં કો તોળા થા હાલાત અચ્છે બનાને કે લિયે લેકિન હુકમોં કો તોળને કી વજહ સે ઔર હાલાત બિગડ ગએ.

જીસ તરહ ચીજોં કે ચલાને મેં અલ્લાહ ને નિઝામ અપને કંટ્રોલ મેં રખા હે,આસ્માન કો,જમીન કો,ચાંદ કો,સબકો ઈસીતરહ હમારે હાલાત કો બનાને કા કંટ્રોલ ભી અલ્લાહ ને અપને હાથ મેં રખ્ખા હે, આદમી હાલાત નહી બનાએગા, બચપન, જવાની, બુળ્હાપા, ગરીબી, માલદારી કિસ ને બનાઈ,જરૂરતોં કા પૂરા હોજાના યે કામ્યાબી નહી હે,જરૂરતેં તો પૂરી

હોગી ફિર ખળી હો જાએગી, ભુખ લગી ખાના ખાયા, ફિર ભૂક લગેગી, ખાના ખા લિયા તો કામ્યાબ ઔર ભૂક લગી તો નાકામ, કપળે બના લિયે તો કામ્યાબ ઔર પૂરાને હોગએ તો નાકામ જરૂરતેં તો પૂરી હોગી ફિર ખળી હો જાએગી, ઔર યે તો જાનવર ભી પૂરી કરતે હૈં, હાલાં કે ઉન કે પાસ અસ્બાબ કોઈ નહીં.

હાલ ઈમ્તેહાન કે લિયે હે ઔર દીન કામ્યાબી કે લિયે હે, યે તરતીબ અલ્લાહ કે નબીયોં ને બતાઈ હે, હાલ ઠીક કરને સે કામ નહી હોગા, બલ્કે દીન બનાને સે કામ બનેગા. કામ્યાબી અમલ કે આખિર મેં આતી હે બીચ મેં નહીં આતી, જબતક અમલ કા કારોબાર ચલતા રહેગા, ઉસ કો નાકામી કભી નહીં આએગી, જબ ઉસકે અમલ કા દાઈરા ખતમ હોગા, અબ ઉસકો અપની નાકામી નજર આએગી, ઈસ અંજામ ઔર નતીજે કો જાનને કે લિયે ગૈબ કા યકીન કરના જરૂરી હે, જબ ગૈબ કા યકીન હોગા તો ઈમાનવાલા અપને યકીન કી નજર સે ઉસ હાલાત ઔર અંજામ કો ગોયા અપની આંખો કે સામને દેખરહા હે.

અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ ને હમેં એહકામાત દીએ ઔર ઉન અહકામ પર અપને વાદે કિયે, કે મેં યે-યે કરૂંગા, યાની જીતને અચ્છે અચ્છે હાલાત આદમી કી તમન્ના મેં રેહતે હૈં, ઉન તમામ અચ્છે હાલાત કા અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ પેહલે હી વાદા કરચુકા હે, હમ આપકો યે-યે હાલાત દેંગે જીનકી તુમ તમન્ના કરતે હો, ઈસકેલિયે દો બાતેં હે, એક તો યેકે બંદો કે જીમ્મે કુછ શર્તે અલ્લાહ ને કાઈમ ફરમાઈ હે, અગર યે શર્તે પૂરી હોગી તો હમ વાદા પૂરા કરેંગે, જૈસે બાઝાર મેં લૈન દૈન હોતા હે, કે કુછ દો ઔર કુછ લો, ઐસે હી અલ્લાહ સે હમારા મામલા હે, 'ઈય્યા-ક નઅ્બુદુ વઈય્યા-ક નસ્તઈન' એ અલ્લાહ હમ આપહી કી ઈબાદત કરતે હૈં ઔર આપહી સે ઈઆનત કી દરખાસ્ત કરતે હૈં.

ખુદા કી મદદ ખુદા કી ઈબાદત કે રાસ્તે સે આએગી, બાકી જો હોગા વોહ ગુજારે કા હોગા, કાફિર કો ભી મિલજાતા હે, વોહ મદદ નહી હે, દુનિયા મેં દો રાસ્તે ચલતે હૈં, એક ચીજોંવાલા રાસ્તા, દૂસરા હુકમોં વાલા રાસ્તા, હુકમોં વાલા જો રાસ્તા હે વોહ અલ્લાહ સે કામ્યાબી લેને કા યકીની રાસ્તા હે, હરચીજ અલ્લાહ કે કબ્જએ કુદરત મેં હે, ઔર અલ્લાહ કી કુદરત હુકમ પૂરા કરને વાલોં કે સાથ હે, લેહાઝા હુકમ પૂરા કરને

વાલે અલ્લાહ કી કુદરત સે કામ્યાબ હોજાએંગે.

અગર અલ્લાહ કી કુદરત સે ફાઈદહ ઉઠાના હે તો ફિર જીંદગી કો યાની જાન ઔર માલ કો હુકમોં કે મુતાબિક ઈસ્તેમાલ કરના સહી યકીન કે સાથ ઈસી કા નામ હિદાયત હે,પેહલે હિદાયત મિલેગી ફિર કામ્યાબી મિલેગી, ઈનસાન જિસ હાલ મેં ભી હે ઉસ હાલ મેં અલ્લાહ કા હુકમ પૂરા કરેગા તો અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ દુનિયા મેં હુકમોં કી બરકતેં દેંગે ઔર આખેરત મેં બદલા દેંગે,દુનિયા મેં હિસાબ સે દેંગે ઔર ઉસ કા હિસાબ દેના પળેગા,ઔર આખેરત મેં બે હિસાબ દેંગે.

'મન અમિલ સાલિહંમ મિન ઝ-કરિન અવ ઉન્સા વહુ-વ મુઅમિનુન ફલ-નુહ્‌યિયન્નહુ હયાતન તૈય્યિબહ' (સૂરે નહલ રૂકૂઅ ૧૩)જો લોગ ઈમાન લાએ ઔર આમાલે સાલેહા કિયે હમ ઉનકો બાલુત્ફ જીંદગી અતા કરેંગે ઔર 'વમન અઅર-દ અન ઝિકી ફઈન્ન લહુ મઈશતન દન્કા વનહ્‌ શુરૂ-ક યવમલ કિયામતિ અઅમા' (સૂરે તાહા રૂકૂઅ ૭) જો શખ્સ હમારે હુકમ સે એઅરાજ કરેગા હમ ઉનકી જિંદગી કો તંગ કર દેંગે ઔર કયામત મેં ઉસ કો અંધા ઉઠાએંગે, (કે હમારે હુકમ સે આંખેં બંદ કરલી થી) લેહાજા જો અલ્લાહ કે હુકમ કો પૂરા કરેગા તો અલ્લાહ કી કુદરત ઔર અલ્લાહ કી તાકત ઉસકે સાથ હોજાએગી ઔર હર હાલ મેં કામ્યાબ હોગા ઔર અગર અલ્લાહ કી કુદરત હમારે ખિલાફ હોગઈ તો હર હાલ મેં હમ નાકામ હોંગે.

અલ્લાહ કે ખઝાને સે લેને કે રાસ્તે

અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ ને અપને ખઝાને સે ફાઈદહ ઉઠાને કે લિયે દો રાસ્તે બનાએ હેં, એક રાસ્તા મુકદ્દર વાલા, જો ઈનસાનોં કે ભેજને સે પેહલે હી અસ્બાબ (જરિયા) બનાકર ફૈલાદીએ,ચીજોં ઔર શકલોં વાલા, યે રાસ્તા ઈનસાનોં કી આજમાઈશ ઔર ઈમ્તેહાન કે લિયે હેં, યે રાસ્તા અલ્લાહ કી સુન્નત કેહલાતા હે,ઔર ઈસ રાસ્તે સે લેનેકે લિયે મુસલમાન હોના શર્ત નહીં હે,ઔર દૂસરા રાસ્તા કુદરતવાલા કે ઉસ રાસ્તે મેં અલ્લાહ કે વાદોં કે યકીન કે સાથ આમાલ પર મેહનત કરની પળતી હે, જીસકો ઈન્સાન કે જમીનપર ભેજને કે બાદ નબીયોં કે જરિયે ભેજા,જો સો ફિસદ કામ્યાબી દિલાને વાલા હે.

ઈન દોનોં મેં ફર્ક સિર્ફ ઈતના હે કે પેહલેવાલે રાસ્તે કે અસ્બાબ કો શકલેં મિલીહુઈ હે,જીસકી વજાહ સે હર ઈન્સાન કો નજર આતા હે,ઔર

ઉસકે અંદર સે ચીજેં નિકલતી હુઈ દિખાઈ દેતી હે, ઔર દૂસરેવાલે રાસ્તે કે અસ્બાબ કો ઈસ આલમ મેં શકલેં નહી મિલી, (આલમે આખેરત મેં-શકલેં દી જાએગી) ઈસ વજહ સે નજર નહી આતે, ઔર ઈસી વજહ સે નબીયોં કી જુબાની ઉન કી ખબર દિલાઈ ઔર ઉન પર વાદે કિયે, નજર આનેવાલે અસ્બાબ પર અલ્લાહ કા કોઈ વાદા નહી.

અબ જો ઈન્સાન અલ્લાહ કે વાદોં કો સચ યકીન કર કે જીસ અમલ કો જીસતરહ કરને કે લિયે આપ ﷺ ને બતાયા ઉસી કે મુતા-બિક ઉસ અમલ કી શકલ બનાએંગે તો અબ અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ અપના વાદા જાહિર ફરમાએંગે, વરના બગૈર યકીન (યાની ઈમાન) કે જીતને ભી અમલ કર લે અલ્લાહ અપના વાદા પૂરા નહી કરેંગા, ઔર જીસ અમલપર દુનિયા કે વાદે જાહિર નહીહુએ સમજલો કે ઉસ અમલ પર આખેરત કા કિયા હુવા વાદા ભી પૂરા નહી હોગા, અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ કે કિયેહુએ વાદોં કા હમેં ઈલ્મ તો હે લેકિન વાદોં કા યકીન ન હોને કી વજહ સે આમાલ કા કરના હમેં મુશ્કિલ નજર આતા હે, ઔર અસ્બાબ કી તરફ હમ ચલ પળતે હૈં, ક્યૂં કે વહાં સે હોતા હુવા નજર આરહા હે, લેકિન યે રાસ્તા નાકામી વાલા હે.

અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ ને જીતની ભી મખ્લૂક બનાઈ હે ચાહે અસ્બાબ હો યા આમાલ હો યા હલાત હો જીનમેં સે કુછ ન કુછ નિકલ રહા હે જેસે અસ્બાબ મેં જમીન મેં સે ગલ્લા ઔર સબ્જિયાં, પેળ મેં સે ફલ, મધૂમખ્ખી કે સત્તે મેં સે શહદ, જાનવર ઔર ઈન્સાન મેં સે દૂધ વગૈરહ, યે સબ ચીજેં સિર્ફ ઈનમેં સે નિકલ રહી હે ઈન મેં બન નહી રહી, જેસે ટેલીવીઝાન કે ડબ્બે મેં સે પ્રોગ્રામ નિકલ રહે હૈં બન નહી રહે, પ્રોગ્રામ આતા હે સ્ટુડયો સે, લેકિન આતા હુવા દિખાઈ નહી દેતા, ઈસી તરહ ઈન અસ્બાબો મેં સે જો કુછ નિકલ રહા હે વોહ ઈસ મેં બન નહી રહા બલ્કે અલ્લાહ કે અર્શ સે જુડાહુવા જો અલ્લાહ કા લા મેહદૂદ ખઝાના હે વહાં સે ફરિશ્તે લેકર આ રહે હૈં લેકિન લાતે હુએ દિખાઈ નહી દેતા, અસ્બાબ મેં સે ચીજોં કા નિકલના યે ઈમ્તેહાન હે કે હમારા યકીન કિયા હે ? ચીજોં મેં સે નિકલને કા યકીન હે, યા ચીજોં કો જરિયા બનાકર અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ ખુદ ચીજેં બના રહે હૈં. જેસે માં કે પેટ મેં જો બચ્ચા બનતા હે ઉસે કોન બનાતા હે, ઈન્સાન કે અઅઝા

કહાં સે આતે હૈં,ઈન્સાન તો સિર્ફ જરિયા હૈ.

અસલ હકીકત યેહે કે ચીજોં મેં સે ચીજેં નહી નિકલતી બલ્કે ઉસ કે અંદર જો અલ્લાહ કા અમ્ર હે ઉસકી વજહ સે યે સબ હો રહા હે,વરના જબ અલ્લાહ જમીન મેં સે અપના હુકમ ખીચ લેતે હૈં તો જમીન મેં સે ગલ્લા નહી નિકલતા, પેળ પર ફલ નહી આતે, માદાએ બચ્ચા નહી દેતી, અલ્લાહ તો બગૈર અસ્બાબ કે કુછ ભી બનાને પર કાદિર હે,દુન્યા મેં જીતની ભી મખ્લૂક નજર આ રહી હે યા નહી આ રહી સબ કો બગૈર નમૂને કે ઔર બરાહે રાસ્ત બનાયા, કે બગૈર ઈન્સાન કે ઈન્સાન બનાયા, બગૈર જમીન કે જમીન બનાઈ, બગૈર આસમાન કે આસમાન બનાયા, દુન્યા મેં હર પેહલી ચીજ બગૈર નમૂને કે બનાઈ, માં કે પેટ મેં જો બચ્ચા બનતા હે વોહ ભી અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ બરાહે રાસ્ત બનાતે હૈં,ઔર બચ્ચે કી તમામ જરૂરતેં,હવા,ખાના,પાની,ખૂન વગૈરહ સબ અલ્લાહ કે ખઝાને સે બરાહે રાસ્ત આતા હે,જો આતા હુવા હમેં દિખાઈ નહી દેતા,જેસે ટેલીવીઝન કા પ્રોગ્રામ આતાહુવા હમેં દિખાઈ નહી દેતા,હાલાં કે તમામ ઈન્સાન કે બદન મેં ખૂન,તાકત વગૈરહ ભી અલ્લાહ બરાહેરાસ્ત અપને ખઝાને સે ભેજતે હૈં અગર ખાને કી ચીજોં સે ખૂન બનતા તો ડોકટર બના લેતે,જીસ તરહ અંડે મેં જો બચ્ચા બનતા હે ઉસમેં તમામ અઅઝા ખૂન વગૈરહ અલ્લાહ બરાહે રાસ્ત બનાતે હૈં,ઈસી તરહ હર ચીજ અલ્લાહ બરાહે રાસ્ત બનાતે હૈં, જેસે આદમ અલ.કો બરાહે રાસ્ત બનાયા.

યે ચીજોમેં સે ચીજેં બનકર આ રહી હે યે સિર્ફ અલ્લાહ કે ખઝાને સે ચીજેં ભેજને કે બરતન હૈં, વરના જન્નત મેં કોઈ અસ્બાબ ન હોગા બલ્કે દરખ્ત સોને ચાંદી કે હોંગે,જીસ ચીજ કો ઈન્સાન ઈસ્તેમાલ કરેગા ફૌરન ઉસકી જગા દૂસરા બન જાએગા, દૂન્યા મેં હમેં ભેજા હી ઈસ લિયે હૈં કે હમારા ઈમ્તેહાન લિયા જાએ,કે ચીજોં સે હોને કા યકીન હે યા અલ્લાહ કી ઝાત સે હોને કા યકીન હે,ચીજોં સે હોને કા યકીન નિકલ જાએ ઔર એક અલ્લાહ સે હોને કા યકીન આજાવે ઈસી કા નામ ઈમાન હે,ઔર ઈસી ઈમાન કે બદલે જન્નત મિલેગી, ઔર યે યકીન બગૈર મેહનત કે નહી બનતા.

કબ્ર મેં સવાલો જવાબ

ઔર ઈસી કે બારે મેં કબ્ર મેં સબ સે પેહલા સવાલ યહી હોગા કે ઈસ

બરઝખ મેં તુમ્હારી જરૂરતેં કેસે પૂરી હોગી, 'મન રબ્બુ-ક' યાની તુમ યહાં કેસે પલોગે? તો અગર દુન્યા સે આલમે બરઝખ મેં લા ઈલા-હ ઈલ્લલ્લાહ મુહમ્મદુર રસૂલુલ્લાહ વાલા યકીન સીખ કર ઔર બના કર ઔર બચાકર લે ગયા હોગા તો જવાબ દે સકેગા કે સારી જરૂરતેં અલ્લાહ બરાહે રાસ્ત પૂરી કરેગા કે ઉસને રો દેને કા વાદા કિયા હે.

દુન્યા મેં હમેં જીસ ચીજ કી ભી જરૂરત પળેગી ઉસકો બરાહે રાસ્ત અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ સે લેને કે લિયે નબિયોં કે જરિયે આમાલ દિએ ઔર ઉસ પર કામ બનાને કે વાદે કિયે, ક્યૂં કે જીસ તરહ ચીજોં સે હોતા હુવા નજર આ રહા હે ઈસ તરહ આમાલ સે હોતા હુવા નજર નહી આતા ઈસ લિયે ચીજોં કા સિર્ફ તજરૂબા કરા દિયા ઔર આમાલ સે કામ બનાને કા વાદા કિયા, ઔર અમલ કો ઈખ્તિયાર કરને કા હુકમ કિયા, અસ્બાબ ઈખ્તિયાર કરને કા હુકમ નહી દિયા, કે ખેતી કરને કા હુકમ દિયાહોતા તો તમામ ઈમાનવાલે કો ખેતી કરની પળતી દુકાન ખોલને કા હુકમ દિયા હોતા તો સબ કો દુકાન કરની પળતી, હાં જાઈઝ ઔર હલાલ અસ્બાબ ઈખ્તિયાર કર સકતે હેં, લેકિન જીસ તરહ કરને કા હુકમ દિયા, ઈસીતરહ (ઈસ યકીન કે સાથ કે ઈન સે કુછ નહી હોતા બલ્કે ઈનકો જરિયા બનાકર અલ્લાહ હી કામ બનાતે હેં, ઈન અસ્બાબ મેં અલ્લાહ કા હુકમ પૂરા કરને કી વજહ સે) ઔર ઈન અસ્બાબ કે જરિયે જોભી મિલેગા સિર્ફ મુકદ્દર કા (ચાહે મિલે ચાહે ન મિલે)ક્યૂં કે ઈન સે કામ બનાને કા અલ્લાહ કા વાદા નહી,લેકિન આમાલ કે ઉપર જો વાદે કિયે હેં વોહ તો સો ફિસદ પૂરે હોંગે. લેકિન અમલ કો નબી ﷺ ને જીસ તરહ કરને કો બતાયા ઉસીતરહ ઈસ યકીન કે સાથ કરના પળેગા કે ઈસ અમલ પર અલ્લાહ ને જો વાદા કિયા હે વોહ જરૂર પૂરા હોગા.

આપ ﷺ કી પૂરી ઈતાઅત યાની જો કરને કો કહા ઉસકો કરના ઔર ઈત્તેબાઅ યાની જીસતરહ કરને કો કહા ઉસી તરહ ઈસ યકીન કે સાથ કે આપ ﷺ અલ્લાહ કી તરફ સે જો કુછ લેકર આએ વોહ સચ ઔર હક હે ઔર ઈસી મેં મેરી કામ્યાબી હે,ઈસ યકીન કે સાથ અમલ કો પૂરા કરના ઈસી કા નામ ઈસ્લામ હે, કે ઈત્તેબાઅ રૂહ હે ઔર ઈતાઅત રૂહ કી શકલ હે, આપ ﷺ કી ઈતાઅત કા તઅલ્લુક

યકીન સે હે ઔર ઈત્તેબાઅ કા તઅલ્લુક જીસમ સે હે.

ઈન્સાન કે ઉપર જોભી હાલાત આતે હૈં, આઝમાઈશ કે લિયે ઈમ્તેહાન કે લિયે તો ઈન હાલાત કો દૂર કરને કે લિયે અલ્લાહ ને આમાલ નામ કે અમ્ર કો ઈસ્તેમાલ કરને કા હુકમ દિયા હે,તો અબ ઈન્સાન કે દિલ મેં જીસ ચીજ સે હાલાત કો દૂર કરને કા યકીન હોગા યે ઉસકો ઈખ્તિયાર કરેગા,બસ ઈસી બાત સે ફેસ્લા હો જાએગા કે યે આપ ﷺ કી ખબરોં પર ઈમાન યાની યકીન રખતા હે યા દુન્યા મેં ફેલી હુઈ ચીજોં ઔર શકલોં પર જીસકો ઈન્સાન કો તજરૂબા હે ઉસ પર યકીન રખતા હે, જિન કે દિલો મેં અલ્લાહ કી ઝાત સે હોને કા યકીન નહીં હોતા હે વોહ અપની હર હાજત કે આને પર ઔર હર હાલાત કે મસ્અલે કે હલ કે લિયે ચીજોં ઔર શકલોં કો અપનાતા હે, જીસકી વજહ સે જીલ્લત,તકલીફ,પરેશાની ઔર બીમારિયોં મેં ઘિરતા ચલા જાતા હે,ઔર દિન પર દિન યે અલ્લાહ કી ઝાત સે ઔર ઉસકી કુદરત સે દૂર હોતા ચલા જાતા હે,ક્યૂંકે ઉસ ને અપને મસ્અલે કે હલ કે લિયે જો રાસ્તા અપનાયા હે યે ઈન્સાની તજરૂબોં વાલે અસ્બાબ હે,જીન્હેં અલ્લાહ ને હમારે ઈમ્તેહાન કે લિયે બનાયા હે.

ઔર એક તરફ આપ ﷺ કી ખબરોં વાલે અસ્બાબ હૈં,વોહ આમાલ હૈં જીન પર અલ્લાહ ને કામ્યાબી કા વાદા કર રખ્ખા હે, અગર હમારે અંદર ઈમાન યાની અલ્લાહહી સે હોને કા યકીન હોગા તો હમ હાલાત કે આને પર ઉસકો દૂર કરને કે લિયે જો આમાલ મિલે હૈં ઉસી કો ઈખ્તિયાર કરેંગે કે જીસકે જરિયે હમારી હર જરૂરત પૂરી હોગી ઔર ઈસી કે બારે મેં કબ્ર મેં દૂસરા સવાલ હોગા.

કે યહાં બરઝખ મેં તુમ્હારી જરૂરતેં પૂરા હોને કા કોનસા તરીકા હોગા'મન દીનુ-ક'જવાબ દે સકેંગે કે આમાલે રસૂલ ﷺ યાની ઈસ્લામ કે આમાલ પર અલ્લાહ ને વાદે કિયે હૈં,દુન્યા બરઝખ ઔર આખેરત કી હર જરૂરત પૂરા કરને કા વાદા કિયાહુવા હે,તો જબ દુન્યા મેં ઉસ કે વાદે પૂરે હએ તો યહાં ભલા કૈસે પૂરે નહીં હોંગે.

ફિર તીસરા સવાલ હોગા કે ઈમાન ઔર આમાલ કો હાસિલ કરને કી મેહનત તુજે કિસ નબી ને બતલાઈ થી ? 'મન નબિય્યુ-ક' તો જબ દુન્યા સે ઈસ તરહ કે ઈમાન ઔર આમાલ કો બનાકર લે ગયા હોગા

તો જવાબ દેગા કે મુહમ્મદ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ ને, ફિર આપ સે મુલાકાત કરવાઈ જાએગી,જીસ તરહ ઈન્ટરનેટ કે જરિયે એક દૂસરે સે મુલાકાત કરાઈ જાતી હે.

અલ્લાહ કી ઈમાન વાલોં કો દઅવત

ઈસલિયે ઈસ યકીન કો સીખને કી ઔર બનાને કી ખુદ અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ ને હમેં બાર-બાર દઅવત દી હે, ઔર તાકીદ કી હે, 'એ ઈમાન વાલો ઈમાન લાઓ' 'એ ઈમાન વાલો પૂરે પૂરે ઈસ્લામ મેં દાખિલ હોજાઓ,'યા અય્યુહલ્લઝી-ન આમનુ' કે જરિયે જીતની ભી દઅવત દી હે વોહ સબકી સબ ઈમાન વાલોં કો દઅવત દી ગઈ હે,અલ્લાહ જલ્લેશાનહુ કી કુદરત સે ફાઈદા ઉઠાને કે લિયે 'લા ઈલા-હ ઈલ્લલ્લાહ મુહમ્મદુર રસૂલુલ્લાહ' વાલા યકીન બનાના સબ સે પેહલી શર્ત હે.

ઈસલિયે ઈતની મેહનત કરના કે અલ્લાહ કે વાદોં કા યકીન હમારે દિલો મેં ઉતર જાએ,ઈતની મેહનત કરના કે ઈમાન હમેં અલ્લાહ કે ફર્ઝો પર ખળા કરદે,ઔર અલ્લાહ કી હરામ કી હુઈ ચીજોં સે નિકાલ દે હઝરત ઝૈદ બિન અરકમ રદી.આપ ﷺ સે નકલ કરતે હૈં કે જો શખ્શ ઈખ્લાસ કે સાથ 'લા ઈલા-હ ઈલ્લલ્લાહ' કહે વોહ જન્નત મેં દાખિલ હોગા, કિસી ને પૂછા કે કલ્મે કે ઈખ્લાસ કી અલામત કયા હે ? આપ ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા હરામ કામોં સે રોક દે.(તબરાની શરીફ)

સહાબા અદી. ફરમાતે હૈં કે હમને પેહલે ઈમાન સીખા ઈમાન કે રાસ્તે મેં ફિરકર,કે ઈત્ના ખોફ અપને અંદર પૈદા કિયા જો હરામ સે બચાદે,ઔર ઈતના તાલ્લુક અલ્લાહ સે પૈદા કિયા કે અલ્લાહ કે ફર્ઝો પર ખળા કરદે, ખોફ અલ્લાહ કે હુકમોં પર ચલાતા હે,કે મેરે અલ્લાહ કા હુકમ હે,ઔર ઉસકે પીછે સારે ઈન્આમાત ઔર સારી બરકતેં હૈં,ઔર જીસ ચીજ સે મના કિયા હે,ઉસ સે બચાતા હે,કે ઉસકે પીછે સારે અજાબાત હે.

હુકમોં વાલે રાસ્તે સારે કે સારે જન્નત મેં લેજાએંગે,ઔર ખ્વાહિશાત વાલે રાસ્તે સારે કે સારે જહન્નમ મેં લેજાએંગે, લેકિન જન્નત કો અલ્લાહ ને નાગવારિયોં સે ઢાંપ દિયા હે, ઈસલિયે કળવે લગતે હૈં, ઔર જહન્નમ કો ખ્વાહિશાત સે ઢાંપ દિયા હે, ઈસલિયે જહન્નમ કે રાસ્તે મીઠે લગતે હૈં કે નમાઝ હો રહી હે ઔર હમ સો રહે હૈં,કયૂં કે નીંદ મીઠી લગે ઔર નમાઝ કળવી લગે,ઈસલિયે કે હમ નતીજે સે બેખબર હે.

હાલાં કે તમામ મસાઈલ કા હલ અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ ને નમાઝ મેં રખ્ખા હે,જબ આપ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ કો મેઅરાજ મેં બુલાયા તો તમામ ચીજોં કે ખઝાને બતાએ ગએ,ઔર જરૂરત પળને પર ઉન ચીજોં કો જમીન પર ઉતારને કે લિયે નમાઝ અતા કી,જબ આપ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ મેઅરાજ સે નમાઝ કા તોહફા લાએ તો સહાબા રદી.જુમ ઉઠે,કે અબ તમામ મસ્અલોં કા હલ મિલગયા,ઔર ઉસકે બાદ જોભી હાલાત આએ નમાઝહી કે જરિયે હલ કરાએ,જિનકે કિસ્સે મશ્હુર હે.

નમાઝ

જીનકો નમાઝ પળહની આગઈ ઉસકે સારે કામ મુસલ્લે સે હો જાએંગે નમાઝ મેં સીધે અલ્લાહ સે લેતે રેહને કા ઈન્તેજામ મૌજૂદ હે, લેકિન જરૂરત ઈસ બાત કી હે કે નમાઝ પર મેહનત કરકે નમાઝ કો એહસાન કે દર્જે તક પહોંચા દિયા જાએ, ઉસકે લિયે એક મેહનત તો નમાઝ કે જરિયે કલ્મેવાલા યકીન તાજહ હોતા રહે,જીસકી મુખ્તસર અલ્ફાઝ 'અલ્લાહુ અકબર' યાની તકબીરે તહરીમા કે જરિયે યાદ દિહાની કરાઈ જાતી હે.

દૂસરી મેહનત સર સે લેકર પાંઉ કી ઉગ્લિયોં તક કો અલ્લાહ કે હુકમ ઔર આપ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ કે તરીકે કે મુતાબિક ઈસ્તેમાલ કરને કી મશ્ક કી જાએ,ચુનાનચે નમાઝ મેં બદન કે એક-એક હિસ્સે કે ઈસ્તેમાલ કી કઈ-કઈ શકલોં કે એહકામ દીએ ગએ,મસલન આંખોંહી કો લેલો,કે કયામ મેં સજદે કી જગહ,રૂકૂઅ મેં પંજો પર,સજદે મેં નાકપર,જલસે મેં હાથોં પર યા ગોદ મેં,ઔર સલામ ફૈરતે વકત કંધો પર યહાંતક કે હુરૂફ કે મખારિજ કે જરિયે જબાન, હોંટ, મસોળે, દાંત ઔર હલક કી ઈબ્તેદા બીચ ઔર આખરી હિસ્સે તક કી મશ્ક કરાઈ ગઈ, તો જીતની ઈન સબ બાતોં કી રિઆયત કે સાથ નમાઝ અદા કી જાએગી ઉતની હી નમાઝ એહસાન કે દર્જે તક પહોંચતી રહેગી,એહસાન યેહે કે અલ્લાહુ અકબર સે લેકર સલામ ફૈરને તક અલ્લાહ કે સિવા કિસી ચીજ કા ધ્યાન ન આને પાએ. નમાઝ પર મેહનત કર કે જીંદગી કી તરતીબ ઔર બદન કે ઈસ્તેમાલ કો સહી કરને કી મશ્ક કી જાએ.

નમાઝ ઉસ સિફત કા નામ હે જો અલ્લાહ કો સારી સિફાત મેં સબ સે જીયાદહ પ્યારી ઔર મહબૂબ હે,ઔર કલ્મએ તય્યેબહ મેં ઈસી

સિફત વાલા બનને કા મોતાલિબા કિયાગયા હે, ઈસીલિયે કલ્મે કો અહદનામહ યા ઈકરારનામહ કરાર દિયાગયા હે,ક્યૂં કે ઈકરાર યા અહદ દિલ સે તાલ્લુક રખતા હે,ઈસલિયે દિલ કે અંદર કી હકીકત કો જાહિર કરને કે લિયે ઐસે અમલ કી જરૂરત હે જીસે દેખકર પેહ-ચાન સકે કે યે ઈનસાન હમ સે અલગ સિફત સે મુત્તસિફ હે,ઔર વોહ સિફત યેહે કે આદમી કી આંખ,કાન,જબાન,હાથ,પાઉં યાની જીસમ કા એક એક હિસ્સા હરહાલ મેં અલ્લાહ કી મનશા ઔર આપ ﷺ વાલી શકલપર ઈસ્તેમાલ હોને લગે, ચાહે વોહ ઈબાદત હો યા મોઆશેરત, ખળા હો યા બેઠા, જાગતા હો યા સોતા,અપનોમેં હો યા બેગાનો મેં,ઘરપર હો યા સફર મેં,પૈદલ હો યા સવારીપર,તંગી મેં હો યા ફરાખી મેં,હાકિમ હો યા મહકૂમ,આકા હો યા ગુલામી મેં કોઈ હાલત ઉસે અલ્લાહ કે હુકમ ઔર આપ ﷺ કી તાબેદારી સે ન રોક સકે,ઉન સારી સિફાત કા જામેઅ નામ નમાઝ હે.

ઈસલિયે યે જાનલેના જરૂરી હે કે નમાઝ પૂરી જીંદગી કે સારે અવ-કાત ઔર હર હાલ ઔર હર અમલ મેં જારી ઔર ફૈલી હુઈ હે,ઔર અલ્લાહ જલ્લેશાનહુને ઈસ જામેઅ સિફાત કો નમાઝ કે હુકમ મેં જમા કર દિયા ઔર દિન-રાત મેં પાંચ વકત ઉસકી અદાઈગી ફર્ઝ કરાર દે દી,તાકે એક તરફ સિફતે નમાઝ વાલી જીંદગી કી મશ્ક હોતી રહે, દૂસરી તરફ શાનેઈસ્લામ કા જુઝવ હોકર ગૈર મુસ્લિમોં કે લિયે કશિશ કા જરિયા બનતી રહે.હકીકત મેં અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ કી તરફ સે હર મુસ્લિમ સે મોતાલિબા યેહે કે વોહ ચોબીસ ઘંટે નમાઝવાલી સિફત પર કાઈમ રહે, સિર્ફ યે નહી કે મસ્જિદ મેં નમાઝી ઔર બાહર બે નમાઝી,નિય્યત બાંધી તો નમાઝી ઔર સલામ ફૈરા તો બે નમાઝી.

હઝરતજી મૌલાના યૂસુફ રહ.ફરમાતે થે કે જીસ નમાઝ મેં ખુશૂઅ ઔર ખુઝૂઅ ન હો, ગિરયહ ઔર ઝારી ન હો, ઔર સહિ નિય્યત ન હો તો શૈતાન એસી નમાઝ સે નહી રોકતા,ઔર ન ઉસકો ઉસકી ફિકર હે,ક્યૂંકે વોહ જાનતા હે કે વોહ નમાઝ જીસમેં યે બાતેં ન હો,ખુદ ઉસ કો ખુદા રદ કરદેગા,મુજે મેહનત કી કયા જરૂરત હે ઔર 'અલ્લઝી-ન દલ્લ સઅ્યહુમ્ ફિલ હયાતિદ્દુન્યા વહુમ યહ્સબૂ-ન અન્નહુમ યુહ સિનૂ-ન સુન્આ' વાલા મામલા હોગા યાની વોહ લોગ જીનકી કોશિશેં

દુનિયા કી જીંદગી મેં અકારત ગઈ ઔર વોહ સમજતે રહે કે વોહ ખૂબ કામ કર રહે હેં,શૈતાન તો ઉસ નમાઝ કે પીછે પળેગા જિસ મેં હુઝૂર ﷺ કા તરીકા અમલ મેં લાયાજાએ ઔર શૈતાન આએગા જૈસે આદમ અલ.કે પાસ આયા થા ઔર વોહ ડરાએગા કે તુમને અલ્લાહ કા હુકમ પૂરા કિયા તો તુમ્હારા ઐશ ખતમ હોગા, તુમ્હારે હાથ સે જન્નત જાતી રહેગી વગૈરહ તો ઉસકા તોળ યેહે કે ઈનસાન અલ્લાહ કે હુકમ કો પૂરા કરનેકો અપના મોજૂ બનાલે, જૈસે ઈબ્તેદાઈ ઈસ્લામ મેં કોઈ ઈસ્લામ લાતા થા તો કેહતા થા યા રસૂલલ્લાહ ﷺ 'ઈન્ની ઉબાયિઉ-ક અલલ્ ઈસ્લામ' કે મેં ઈસ્લામ પર આપ સે બૈત કરતા હું યાની મેં ઈસ્લામ કે હુકમોં પર બિક ગયા, અબ ન જાન મેરી ઔર ન માલ મેરા ખુદા ઔર રસૂલ જૈસા ચાહેંગે યે દોનોં ઈસ્તે-માલ હોંગે.

ઈલ્મ

મસ્જિદ કે અંદર મિમ્બર વોહ મકામ હે જહાં સે ખતીબ યા મુકર્રીર લોગોં કો ઈલ્મી બાતેં સુનાતે હેં, કે ઈલ્મે સહી હાસિલ હો, તો ગોયા મરત-બએ ઈલ્મ,મકામે ઈલ્મ ઔર દર્જએ ઈલ્મ કી તરજુમાની કે લિયે ઔર ઉસ કી વજાહત કે લિયે મિમ્બર હે, ઔર અમલ મેં આલા તરીન અમલ અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ કી તરફ મુતવજ્જેહ હોના હે, ઔર કામિલ તરીન ઈબાદત નમાઝ હે, ઔર ઉસકે લિયે મુસલ્લા હે, (યાની ઈલ્મ ઉપર હે, ઔર અમલ નીચે હે)માલુમ હુવા કે મિમ્બર સે ઈલ્મ કા તાલ્લુક હે,ઔર મુસલ્લે સે અમલ કા તાલ્લુક હે, ઈસમેં કોઈ શુબહ નહી કે ઈલ્મ ઔર અમલ કા જોળ દરહકીકત જીંદગી હે,યેહી વજહ હે કે ઈનસાની બદન કે ઉપર કા હિસ્સા દરહકીકત ઉલમા કી બસ્તી હે,ઈસલિયે કે કાન,આંખ,ઔર જબાન સબ કા કામ ઈલ્મ કી તરજુમાની હે તો ગોયા ઉપર ઉલમા આબાદ હે, ઔર નીચલે હિસ્સે મેં આમેલીન યાની અમલ કરનેવાલે અફરાદ કી બસ્તી હે. ઉપર ઈલ્મ ઔર નીચે અમલ હે,બીચ મેં દરમ્યાની કળી ગરદન હે,ઈસલિયે જબ જાનવર જબહ કિયા જાતા હે,તો ઉસકી ગરદન કાટી જાતી હે,જીસ મેં હિકમત યેહે કે ઉસકે ઈલ્મો અમલ મેં જુદાઈ હોજાએ,જો મૌત સે તાબીર હે

ઈસસે યે બાત માલૂમ હોગઈ કે જીંદગી કી રૂહ દર હકીકત ઈલ્મો અમલ કા જોળ હે, ઔર અમલ ઈલ્મ સે મુનકતેઅ હોજાએ તો સમજ લેના ચાહયે કે મૌત તારી હોગઈ, ઈસલિયે ઈલ્મ ઔર અમલ કા રાબ્તા હયાત

ઔર જીંદગી કે લિયે લાઝિમ હે,દર હકીકત યે વોહ ઈલ્મ હે જો અંબિયા અલ. અલ્લાહ કી તરફ સે લાએ હુએ હેં, જો રૂહોં કી પ્યાસ ઔર ઈન્સાન કી અંદર કી આત્મા કી તસ્કીન કા સામાન હે,ઔર ગારંટી અપને અંદર લિયે હૂએ હે.કે 'બે ઈલ્મ ન તવાં ખુદારા સનાખ્ત' યાની બે ઈલ્મ ઈનસાન અપને પરવરદિગાર કો નહીં પેહચાન સકતા.

હદીષે પાક મેં આયા હે કે ઈલ્મ એક રોશની હે,ઉસકે બર અકસ જહાલત અંધેરે કે માનિંદ હે,જીસતરહ રોશની કે બગૈર રાસ્તા નજર નહી આતા ઈસીતરહ ઈલ્મ કે બગૈર ઈન્સાન કો શરીઅત કે રાસ્તે કા પતા નહી ચલતા,ઈસીલિયે જરૂરયાતે દીન કા ઈલ્મ હાસિલ કરના ઈનસાન પર ફર્ઝ કિયા ગયા,તલબુલ ઈલ્મે ફરીઝતુન અલા કુલ્લિ મસ્લિમિંવ વ મુસ્લિમહ.

અલ્લાહ તાલા ને ઈન્સાન કે અંદર તીન તરહ કે અઅઝા બનાએ હેં (૧) અઅઝાએ ઈલ્મ (૨) અઅઝાએ અમલ (૩) અઅઝાએ માલ, અઅઝાએ ઈલ્મ યાની ઈલ્મ હાસિલ કરને કે અઅઝા જૈસે કાન,આંખ ઔર દિમાગ હે ઉન તીનોં રાસ્તોં સે ઈન્સાન ઈલ્મ હાસિલ કરતા હે, કુછ સુન કર હાસિલ કરતા હે, મસલન છોટા બચ્ચા જબાન સીખતા હે વોહ પળહકર તો નહી સીખતા,બલ્કે માં બાપ જીસ જુબાન મેં બોલતે હેં બચ્ચા વોહી જુબાન બોલના શુરૂ કરદેતા હે, ઈસીતરહ કુછ ઈલ્મ ઈન્સાન દેખને કે રાસ્તે સે હાસિલ કરતા હે,ઔર કુછ સોચ બિચાર સે હાસિલ કરતા હે,ગોયા સમાઅત બસારત ઔર અકલ,ઈલ્મ હાસિલ કરને કે તીન જરાએઅ હેં.

અઅઝા કી દૂસરી કિસમ અઅઝાએ અમલ કેહલાતી હે,યાની ઈન્સાન કે વોહ અઅઝા જો અમલ કરતે હેં જૈસે હાથ ઔર પાઉ.અઅઝા કી તીસરી કિસમ અઅઝાએ માલ કેહલાતી હે,જૈસે ફેફળે ઔર મેઅદા,જીન મેં ખૂન હોતા હે,ગોયા યે માલ હે જો ઈન અઅઝા મેં જમા હે અગર યે માલ ગિઝા યા ખૂન કિસી ઉઝવ મેં જમા હી રહે ઔર આગે ન નિકલે તો તઅફ્ફુન (ઈન્ફેકશન)ફૈલજાતા હે,મઅલૂમ હુવા કે અગર કિસી કે પાસ માલ જમા રહે ખર્ચ ન હો તો વોહ ભી ફસાદ કા બાઈસ બનેગા.

કુર્આને પાક જબ નાજીલ હુવા તો સબ સે પેહલી વહી જો આપ ﷺ પર નાજીલ હુઈ ઉસકા સબ સે પેહલા લફઝ 'ઈકરા' થા, ઉસકા મતલબ હે પળહ, જીસ સે પતા ચલતા હે કે પળહના યા ઈલ્મ હાસિલ કરના દીને મતીન મેં કિસ કદર એહમિયત કા હામિલ હે,ઈલ્મ ઔર મઅલૂમાત મેં

ફર્ક હે,હઝરત મુફતી મોહમ્મદ શફીઅ સાહબ રહ.ને ફરમાયા હે કે ઈલ્મ વોહ નૂર હે જીસ કે હાસિલ હોને કે બાદ ઉસપર અમલ કિયે બગૈર ચૈન ન આએ,વરના વોહ તમામ ખબરેં જો ઈન્સાન કે દિમાગ મેં તો મૌજૂદ હોં મગર અમલ મેં નહીં તો વોહ મઅલૂમાત કેહલાએગી ઔર ઈસીલિયે શરીઅતે મુતહહરા મેં ઈલ્મે નાફેઅ માંગને કા હુકમ દિયા ગયા હે.

ઈલ્મ બગૈર અમલ કે એસા હે જેસે દરખ્ત બગૈર ફલ કે, એક બુઝુર્ગ કા કૌલ હે કે ઈલ્મ અમલ કા દરવાજહ ખટખટાતા હે અગર ખુલજાએ તો ઈલ્મ દાખિલ હોજાતા હે વરના હમેંશા કે લિયે રૂખ્સત હો જાતા હે, ઈલ્મ બગૈર અમલ કે વબાલ હે ઔર અમલ બગૈર ઈલ્મ કે ગુમરાહી હે, જીસતરહ ચિરાગ જલાએ બગૈર રોશની નહીં દેતા,ઈલ્મ ભી અમલ કે બગૈર રોશની નહીં દેતા,ઈલ્મ વોહ નૂર હે જીસકે હાસિલ હોને કે બાદ ઉસપર અમલ કિયે બગૈર ચૈન નહીં આતા,ઔર અગર અમલ કે બગૈર ચૈન આગયા તો યે નૂર નહીં બલ્કે વબાલ હે.

ઈસીલિયે અલ્લાહ તાલા ને કુર્આને પાક મેં બે અમલ સુફિયોં કો કુત્તે કે સાથ ઔર બે અમલ ઉલ્મા કો ગધે કે સાથ તશબીહ દી હે, બલ્અમ બાઉરા કે બારે મેં ફરમાયા 'ફ-મસ-લહુ ક-મસલિલ કલ્બ' ઔર બની ઈસ્રાઈલ કે બે અમલ ઉલ્મા કે બારે મેં ફરમાયા 'મસલુલ્લ-ઝી-ન હુમ્મિલુત તવરા-ત સુમ્મ લમ યહમિલુહા ક-મસલિલ હિમારિ-યહ્મિલુ અસ્ફારા'ઈનકી મિસાલ ગધેકી સી હે જીસકે ઉપર બોજ લદા ગયા હો.

હુસ્ને અખ્લાક

જાનના ચાહિયે કે હુસ્ને અખ્લાક સૈયેદુલ મુરસલીન સરકારે દો આલમ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ કી સિફત હે ઔર સિદ્દીકીન કી સિફત ઔર સિદ્દીકીન કા અફજલ તરીન અમલ હે, યે હકીકત મેં નિસ્ફ દીન હે,મુત્તકીન કે મુજાહિદે આર આબેદીન કી રિયાજત કા સમરા હે બુરે અખ્લાક સિમ્મે કાતિલ હેં, ઉનકે દામન મેં જિલ્લત ખ્વારી ઔર રૂસ્વાઈ હે,યે અલ્લાહ સે દૂર કરતે હેં, ઔર શૈતાન સે કરીબ કરતે હેં, યે ઉસ આગ કે દરવાજે હેં જીસ કા ઝિક્ર કુર્આને પાક મેં હે,'નારૂલ્લા-હિલ મુક-દતિલ્લતી તત્તલિઉ અલલ્ અફઈદહ' પારા ૩૦ રૂકૂઅ ૧૬

વોહ અલ્લાહ કી આગ હે જો (અલ્લાહ કે હુકમ સે) સુલગાઈ ગઈ હે જો કે (બદન કો લગતે હી) દિલોં તક જા પહોંચેગી.

અખ્લાકે હ-સના જન્નત કે ખુલે દરીચે ઓર તકર્ઈબે ઈલાહી કે વસાઈલ હેં, અખ્લાકે ખબીસહ દિલોં કે અમરાજ ઓર રૂહોં કી બીમારિયાં હેં, બદન કે અમરાજ દુન્યા કી જીંદગી સે મહરૂમ કરદેતે હેં ઓર દિલો રૂહ કે અમરાજ સે આખેરત કી જીંદગી ખતમ હો જાતી હે, બદન કે અમરાજ ઓર રૂહો કલ્બ કે અમરાજ મેં બજાહિર કોઈ નિસ્બત હી નહી લેકિન જબ ફાની બદન કે અમરાજ કે સિલસિલે મેં ઈન્સાન જદ્દોજેહદ કરતા હે તો ઉસે રૂહો કલ્બ કી બીમારિયોં કે લિયે ભી જદ્દો જેહદ કરના ચાહિયે, ઈન બીમારિયોં કી ભી એક તિબ હે, જીસ કા સીખના હર શખ્સ કે લિયે જરૂરી હે, ક્યૂં કે હર દિલ મેં કુછ ન કુછ અમરાજ હોતે હેં, અગર ઉનકા ઈલાજ ન કિયા જાએ તો વોહ તબાહ કુન સાબિત હોંગે, ઓર ઉનકે નતીજે મેં દૂસરે સદહા અમરાજ પેદા હોજાતે હેં ઈસલિયે યે જરૂરી હે કે ઉન અમરાજ કા ઈલ્મ હાસિલ કિયાજાએ અમરાજ કે અસ્બાબ દરયાફ્ત કિયે જાએ, 'કદ અફ્લ-હ મન તઝક્કા' યકીનન વોહ મુરાદ કો પહોંચા જીસને (બદન કો) પાક કરલિયા.

આપ ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા મેં અચ્છે અખ્લાક કી તકમીલ કે લિયે મબઉસ કિયા ગયા હું, (બયહકી) હઝરત આઈશા રદી. ફરમાયા કરતી થી કે સરકારે દો આલમ ﷺ કા ખુલ્ક કુર્આન થા. હઝરત યહયા બિન મઆજ રદી. કેહતે હેં કે અખ્લાક કી વુસ્અત મેં રિઝક કે ખજાને હેં, વહબ બિન મુન્બ્બેહ રહ. ફરમાતે હેં કે બદ અખ્લાક કી મિસાલ-એસી હે જેસે તુટેહુએ બરતન કે ન ઉનમેં પેવન્દ લગાયા જા સકતા હે ઓર ન ઉન્હેં મિટ્ટી મેં તબદીલ કિયા જા સકતા હે, ફુજેલ બિન અયાજ રહ. ફરમાતે હેં કે ખુશ અખ્લાક ફાજિર કી સોહબત મુજે બદ અખ્લાક આબિદ સે જીયાદહ પસંદ હે, હઝરત જુનેદ બગદાદી રહ. ફરમાતે હેં કે કિલ્લતે ઈલ્મ ઓર કિલ્લતે અમલ કે બાવજૂદ ચાર ખસ્લતેં ઈન્સાન કો આલા દર્જે પર પહોંચા દેતી હેં, એક હિલ્મ, દૂસરી તવાજુઅ, તીસરી સખાવત ઓર ચોથી ખુશ ખુલ્કી, ઓર યેહી ચાર ખસ્લતેં ઈમાન કા કમાલ હેં.

જીસ તરહ જાહિરી હુસ્ન મહજ આંખોં કી ખુબસૂરતી કા નામ નહી

બલ્કે તમામ અઅઝા કી મોજુનિયત કો હુસ્ન કેહતે હેં ઓર ઉન તમામ કી ખુબસૂરતી સે હુસ્ને જાહિર કી તકમીલ હોતી હે,ઈસી તરહ બાતીની હુસ્ન કે ભી ચાર અરકાન હેં, યે સબ અરકાન મોઅતદિલ ઓર મોઝું રહેંગે તો આદમી હુસ્ને બાતિન કે એતેબાર સે મુકમ્મિલ કેહલાએગા,વોહ ચાર અરકાન યેહે, કુવ્વતે ઈલ્મ, કુવ્વતે ગજબ, કુવ્વતે શહવત, ઓર કુવ્વતે અદ્લ, યાની પેહલી તીનોં કુવ્વતોં કો એતેદાલ પર રખને કી કુવ્વત.

કુવ્વતે ઈલ્મ કી ખૂબી ઓર ઉસકા હુસ્ન યેહે કે ઈન્સાન ઉસ કે જરિયે અકવાલ મેં જુઠ સચ,એતેકાદ મેં હક ઓર બાતિલ ઓર અફઆલ મેં હુસ્નો કબીહ મેં ફર્ક કરને પર કાદિર હોજાએ,જબ યે કુવ્વત ઈસ દર્જે કી હો જાએગી તો ઉસકા સમરા હિકમત કી સુરત મેં દિયા જાએગા, ઓર અખ્લાક કી અસલ હિકમત હે, જીસકે મુતઅલ્લિક અલ્લાહ કા ઈરશાદ હે,'જીસકો દીન કી ફહમ મિલજાઅ ઉસકો બળી ખૈર કી ચીજ મિલ ગઈ.'

ગજબ ઓર શહવત કી કુવ્વતોં કી ખૂબી યેહે કે યે દોનોં હિકમત યાની અકલ ઓર શરીઅત કે ઈશારોં પર ચલેં ઓર કુવ્વતે અદલ કા હાસિલ યેહે કે શહવત ઓર ગજબ કી કુવ્વતોં કો હિકમત કે તાબે ઓર પાબંદ બના દે.જીસ શખ્સ મેં યે ચારોં રૂકન એતેદાલ પર હોંગે વોહ ખુશ અખ્લાક હોગા,ઓર જીસ શખ્સ મેં બાજ અરકાન મોઅતદિલ હોં ઓર બાકી અઅઝા ગૈર મોઅતદિલ હોંગે વોહ મોઅતદિલ કી બનિસ્બત ખુશ અખ્લાક કેહલાએગા.

કુવ્વતે ગજબ કે હુસ્ન ઓર એતેદાલ કા નામ શુજાઅત હે, ઓર કુવ્વતે શહવત કે એતેદાલો હુસ્ન કો ઈફફત કેહતે હેં, કુવ્વતે ગજબ અગર હથે એતેદાલ સે જીયાદહ હોગી તો તેહવર કહા જાએગા,ઓર કમ હોગી તો ઉસે બુજદિલી ઓર ના મરદી કરાર દિયા જાએગા,ઈસી તરહ કુવ્વતે શહવત કી હદ્દે એતેદાલ સે જીયાદતી શર કેહલાતી હે ઓર કમી કો જુમૂદ કહા જાએગા,અદ્લ મેં કમી યા જીયાદતી નહીં હોતી,ઈસકી જીદ જુલ્મ હે,અદ્લ ન હોગા તો જુલ્મ હોગા,ઓર કુવ્વતે ઈલ્મ કા એતેદાલ હિકમત કેહલાતી હે,હિકમત કો ગલત ઈસ્તેમાલ કરના ખબસ ઓર ફરેબ કેહલાતા હે ઓર કમી કી સૂરત મેં બેવકુફી-

કેહતે હૈ.

હિકમત સે નફસ કી વોહ હાલત મુરાદ હે જીસ સે આદમી તમામ ઈખ્તિયારી અફઆલ મેં સહી કો ગલત સે મુમતાજ કર લે, ઔર અદ્‌લ સે નફસ કી વોહ હાલત ઓર કુવ્વત્ત મુરાદ હે જીસકે જરિયે ગજબ ઔર શહવત પર હુકૂમત કરે ઔર ઉન્હેં હિકમત કે તાબે બનાએ, શુજાઅત સે મુરાદ યેહે જીસકે જરિયે શહવત કો અકલ ઔર શરીઅત કા પાબંદ બનાયા જા સકે, તમામ અચ્છે અખ્લાક કા મમ્બઅ ઔર સર ચશ્મા યેહી ચારોં ઉસૂલ હૈં.

કુવ્વતે અકલ સે હુસ્ને તદબીર, જૂદતે જહન, અસાબતે રાય, નફસ કે મખ્ફી આફાત ઔર અઅમાલ કી બારીકીયોં પર ઈન્તેબાહ જેસે મહાસિન પૈદા હોતે હૈં, ઔર ઈસ કુવ્વત કી જીયાદતી સે ખબસ, મક્રો ફરેબ, ઔર ચાલાકી પૈદા હોતી હે, ઔર કમી સે ના તજરૂબા કારી, બે વકૂફી, હિમાકત, બે શુઉરી ઔર જુનૂન જેસે અમરાજ પૈદા હોતે હૈં.

શુજાઅત કે એતેદાલ સે કરમ, દિલેરી, શુજાઅત, કસરે નફસી, હિલ્મ ઈસ્તેકામત, ગુસ્સા પીના, વકાર ઔર સંજીદગી જેસે અવ્સાફ પૈદા હોતે હૈં, ઈસ કુવ્વત કા નામ તેહવર હે, ઔર કમી સે ઈહાનત, જીલ્લત, ખૌફ, ખસાસત, એહસાસે કમતરી ઔર કમ હોસ્લગી પૈદા હોતી હે.

ઈફફત કે એતેદાલ સે સખાવત, હયા, સબ્ર, ચશ્મ પોશી, કનાઅત, તકવા, લતાફત, બુલંદ હોસ્લગી, વુસ્અત જરફી ઔર કિલ્લતે તમઅ જેસે ફજાઈલે અખ્લાક હાસિલ હોતે હૈં, ઈસ અખ્લાકકી હુદૂદ સે તજા-વુજ કરના હિર્સ, તમઅ, બે શર્મી, ખબાસત, ઈસ્રાફ, રિયા, ઈહાનત, લગ્વ ગોઈ, તમલ્લુક, ખુશામદ, હસદ, માલદારોં મેં જીલ્લત ઔર ફકીરોં કો હકીર સમજને કા મર્જ વગૈર જેસે રજાઈલ પૈદા હો જાતે હૈં.

ઈલ્મ ભી હો અમલ ભી હો લકિન અગર ઉસ અમલ મેં ઈખ્લાસ નહી હે તો વોહ અમલ અલ્લાહ કે યહાં કાબિલે કબૂલ નહી હે, 'અલા લિલ્લાહિદ દીનીલ ખાલિસ' જાન લો કે અલ્લાહ કે લિયે ખાલિસ દીન હે, હઝરત સહલ તસ્તરી રહ. ફરમાતે હૈં કે ઈન્સાન સબ કે સબ હલાક હોનેવાલે હૈં સિવાયે ઉલ્મા કે, એહલે ઈલ્મ કે અલાવહ સબ મુર્દે હૈં, મુખ્લિસ અમલ કરને વાલોં કે અલાવહ સબ ગલત ફેહમી મેં હે, ઔર મુખ્લેસીન કો યે ડર ઔર ખૌફ હે કે ઉનકા અંજામ કયા હોગા.

કામ્યાબી કે યકીની અસ્બાબ

મોહતરમ બુઝુર્ગો દોસ્તો અઝીઝો અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ ને ઈન્સાન કો દુનિયા મેં સબ સે જીયાદહ અશ્રફ ઔર સબ સે જિયાદહ કીમતી બનાયા હે, હરચીજ ફના કે લિયે, હરચીજ તૂટને કે લિયે, લેકિન ઈન્સાન કો અલ્લાહ ને હમેંશહ કે લિયે બનાયા હે,યે અપને બનને કે એતેબાર સે તો હમેંશહ સે નહી હે,લેકિન રેહને કે એતેબાર સે હમેંશહ કે લિયે હે,હમેંશહ કી જન્નત યા હમેંશહ કી જહન્નમ,યે ઈન્સાન વકતી નહી હે કે યે ખા-પી કર ઔર અપની જરૂરતેં પૂરી કર કે દુનિયા મેં ખતમ હોજાએ, ઔર ઉસકા વુજૂદ બાકી ન રહે, બલ્કે ઈન્સાન દુનિયા કે અંદર આખેરત કો બનાને કે લિયે ભેજા ગયા હે, યહાં સે ઉસે દૂસરે આલમ મેં મુન્તકિલ હોના હે,ઈસીપર હમારા ઈમાન હે ઔર ઈસીપર હમારા યકીન હે,કે મરના હે ખુદા કે સામને હાજરી દેકર હિસાબ દેના હે,તો દુનિયા મેં ઈન્સાન ખતમ હોજાને કે લિયે નહી હે, બલ્કે કામ્યાબ કરને કે લિયે બનાયા હે, અબ કામ્યાબી કા દારોમદાર અલ્લાહ ને ઈમાન કે સાથ મશ્રૂત કિયા હે,બગૈર ઉસકી ઝાત કો પેહચાને હુએ ઈન્સાન કિસી લાઈન સે કામ્યાબી હાસિલ કરલે,ખુદા કી કસમ નાકામી કે અલાવહ ઔર હમેંશહ કી નાકામી કે અલાવહ કોઈ રાસ્તા નહી હે.

અલ્લાહ ને હવા ઔર પાની યે દો ચીજેં ઐસી બનાઈ હે કે હર અકલમંદ યે કેહતા હે કે હવા ઔર પાની કે બગૈર ગુજારા નહીં હો સકતા, લેકિન યે મુમકિન હે કે હવા ઔર પાની કે બગૈર યે જી લે,મગર યે મુમકિન નહી કે ઈમાન ઔર અમલે સાલેહ કે બગૈર કામ્યાબ હોજાએ, ઈસકા કોઈ ઈમકાન નહી હે, ઈસલિયે અંબિયા અલ. કો હર જમાને મેં ઈન્સાનો કી કામ્યાબી કે લિયે એક મેહનત ઔર એક કલ્મા દેકર ભેજા, તમામ અંબિયા અલ. કે ભેજે જાને કી યે મુશ્તરેકહ બુન્યાદ હે કે અંબિયા અલ.અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત કી ઝાતે આલી કી તરફ ઈન્સાન કે રૂખ કો અસ્બાબ સે ઈમાન કી તરફ, દુનિયા સે આખેરત કી તરફ,ઔર ચીજોં સે આમાલ કી તરફ ફૈરને કે લિયે ભેજે જાતે હેં,અંબિયા અલ.આકર ઈન્સાન કો અપની મેહનત કા મેદાન બનાતે કે કુલૂબ અલ્લાહ કે ગૈર કી તરફ મુતવજ્જેહ હોતે હેં,ઔર કુલૂબ અલ્લાહ કી ઝાત સે ફિરે હોતે હેં.

અપને બનાનેવાલે કો,અપને પૈદા કરને વાલે કો યે ઈન્સાન ભૂલજાતા હે તો યે જીંદગી કી હર લાઈન મેં, અગર તાજિર હે તો તિજારત મેં, મુલાજીમ હે તો

મુલાજેમત મેં, હાકિમ હે તો હુકૂમત મેં, જમીનદાર હે તો કાશ્તકારી મેં, યે દુનિયા કી જીસ લાઈન મેં ભી હોતા હે,જબ અલ્લાહ કો નહી પેહચાનતા ઔર અપને બનાનેવાલે કો નહીં જાનતા,તો યે દુનિયા કે કિસીભી શોબે મેં અલ્લાહ કે હુકમ પર ચલના તો દૂર કી બાત હે, યે અલ્લાહ કો ભૂલકર, યે અલ્લાહ કે અહકામાત કો તોડકર ચલતા હે, હર હુકમ અલ્લાહ કા ઈસ બુન્યાદ પર તુટતા હેકે યે અલ્લાહ તઆલા કો પહેચાનતા નહી ઔર અપને બનાને વાલે કો જાનતા નહી હે.અંબિયા અલ. આકર કે ઈસ મહેનત કો કરતે થે કે ઉનકા રૂખ, અલ્લાહ કી ઝાતેઆલી કી તરફ ફિર જાવે.

ઈસલિએ તમામ અંબિયા અલ.કી બુન્યાદી મહેનત વોહ કલ્મા 'લા-ઈલા-હ ઈલ્લલ્લાહ' કે જબતક યે કલ્મા દિલ કા કલ્મા નહી બનેગા ઔર જબતક દિલ કા રૂખ સહી નહી હોગા, ઔર જબતક દિલ સે અલ્લાહ કા ગૈર નહી નિકલેગા,ઉસ વકત તક કોઈ અમલ નહી બન સકતા.ઔર જબ તક અમલ નહી બનેંગે કામ્યાબ નહી હોંગે.

અલ્લાહ ને જીતને ભી વાદે કિએ હેં વોહ તમામ વાદે આમાલ કે સાથ હે.લેકિન ઉન અમલ પર અલ્લાહ કે વાદે તબ પૂરે હોંગે જબ અલ્લાહ કે વાદોં કા ઉન અમલો પર પૂરા હોને કા યકીન હોગા.અલ્લાહ કે વાદોં કા યકીન નહી હે તો ફિર અમલ કે કરલેને સે ભી વાદે પૂરે નહી હોતે,અમલ કે ઈલ્મ પર ભી વાદે પૂરે નહી હોતે.

બગૈર ઈમાન કે ન આમાલ પર અજ્ર મિલ સકતા હે, ન બગૈર ઈમાન કે પૂરા દીન જીંદગીયો મેં આ સકતા હે. પૂરા દીન જીંદગી મેં આને કે લિએ, ઔર ઈસ દીન સે પૂરી કામ્યાબી લેને કે લિએ એક હી શર્ત હે ઔર એક હી રાસ્તા હે કે અલ્લાહ કે વાદોં કા યકીન સીખાજાએ. ઈમાન કો, ઈમાન કી હકીકતોં કે સાથ હાસિલ કીયા જાએ, દીન જીંદગી મેં યકીન કે રાસ્તે સે આએગા, માલૂમાત કે રાસ્તે સે નહી આએગા, ઔર યકીન દઅવત સે હાસિલ હોગા, દઅવત કા ખાસ્સા હે યકીન કા પૈદા કરના.

અલ્લાહ કી ઝાતે આલી સે બરાહે રાસ્ત ફાઈદા હાસિલ કરને કે લિએ કાએનાત કા યકીન નિકાલના શર્ત હે,કાએનાત કે યકીન કે સાથ અલ્લાહ કે ખઝાને સે ફાઈદા ઉઠાને કા કોઈ રાસ્તા નહી,યકીન સબ સે પહેલી શર્ત હે, કયૂંકે બગૈર યકીન કે વાદે પૂરે નહી હોતે.

જબ દીન સે વાદે પૂરે હોતે નઝર નહી આતે,તો બાવજૂદ દીન કા ઈલ્મ

હોને કે દીન નિગાહો મેં ગિરીહુઈ ચીજ, ઔર જેહની તૌરપર હલ્કી ચીજ, ઔર માહોલ કે અંદર રસ્મી ચીજ બન જાતા હે, જબ ઈમાન નહીં હોતા તો અમલ કે કરને કી બોહત સી વુજૂહાત હોતી હે,

જૈસે અમલ કરેગા હાલાત કી વજહ સે,

યા અમલ કરેગા આદત કી વજહ સે,

યા ખ્વાહિશ કી વજહ સે,

યા માહોલ કી વજહ સે,

યા સિયાસત કી વજહ સે,

ઈન વુજૂહાત કી વજહ સે અમલ કરના દીન નહીં હે,બલ્કે દીન કે સાથ ખેલ હે.દીન કા તકાઝા યેહે કે ઉસ કે અંદર અલ્લાહ કે હુકમોં કો પૂરા કરકે દુનિયા ઔર આખેરત કી કામ્યાબી કા યકીન હો યાની અપને દીન સે ઉસે કામ્યાબી કા યકીન હો, યે અલામત હે ઈમાન કી, ઈસલિએ સબ સે પહેલે અંબિયા અલ. કો જો દઅવત દી ગઈ, ઔર જો કલ્મા દેકર ભેજા ગયા વોહ કલ્મા 'લા ઈલા-હ ઈલ્લલ્લાહ' હે,શરીઅત તો હર નબી કો બાદ મેં મિલી,સબ સે પહેલે હર નબી ને કલ્મે કી દઅવત દી.

જબ નબી જાતે થે તો દઅવત ભી ઉન કે સાથ જાતી થી,

જબ દઅવત ગઈ તો યકીન બિગડે,

ઔર જબ યકીન બિગડે તો આમાલ બિગડે,

આમાલ કે બિગડને કી વજહ સે યકીન, આમાલ સે હટકર અસ્બાબ પર આયા,અબ અસ્બાબ કે તકાજે કી વજહ સે,આમાલ બિલ્કુલ છોડ દિએ,જબ દીન સે કામ્યાબી કા યકીન નહીં રહેતા,તબ દીન જીંદગીયો સે નિકલ જાયા કરતા હે,યાનિ યકીન કયા ગયા?દીન કો સાથ લે ગયા,ઈસલિએ કલ્મે કી દઅવત સે યકીન થા,ઔર યકીન સે દિન થા.યકીન હોગા તો દીન આજાએગા,યકીન યાનિ ઈમાન,દીન યાની ઈસ્લામ.

તો ઈમાન કે બનાને કા જો સબ સે બડા યકીની સબબ હે વોહ હે દઅવતે ઈલલ્લાહ,ઈસલિએ જબતક યે કલ્મા દઅવત મેં નહીં આએગા ઉસ વકત તક કલ્મે કી હકીકત કા હાસિલ કરના મુશ્કિલ હે, ઈસ લિએ કે મહેનત મેં અસ્બાબ આએ હુએ હેં,દિલો મેં અસ્બાબ કા યકીન ઉતરા હુવા હે,જો ચીજ મહેનત મેં આએગી, વોહ ચીજયકીન મેં આએગી,જો ચીજ દઅવત મેં આએગી, વોહ ચીજ યકીન મેં આએગી,જો ચીજ ભી

ઈન્સાન કી સમજ મેં આતી હે, વોહ ઉસ લાઈન કે મુજાહિદે સે સમજ મેં આતી હે, ઔર જો ચીજ સમજ મેં આએગી તો યેહી સમજ યકીન મેં તબ્દીલ હોજાએગી.

લેકિન કોઈભી ચીજ જબ સમજ મેં આની શુરૂ હોતી હે,તો ઉસી ચીજ કા શક્ ભી આના શુરૂ હોગા યે અલામત હે યકીન કે આને કી,ચુનાનચે પહેલે સમજ ઔર શક કા મુકાબલા હોગા, અબ જીતની જીયાદહ કુર્બાનિયોં કે સાથ મુજાહેદા કિયા જાએગા, શક દૂર હોતા જાએગા ઔર સમજ મેં આઈ હુઈ બાત યકીન મેં તબ્દીલ હોતી રહેગી.

અગર કલ્મા 'લા ઈલા-હ ઈલ્લલ્લાહ' કી દઅવત ઔર ઉસ કી લાઈન કા મુજાહેદા નહી હે,તો 'લા ઈલા-હ ઈલ્લલ્લાહ' કે અલ્ફાઝ પર હી ઈક્તેફા કરેંગે,અગર જુબાન પર હે તો બોલ હે,
કાનો મેં હે તો આવાજ હે,
દિમાગ મેં હે તો મફહૂમ હે,
કિતાબો મેં હે તો હુરૂફ્ હે,
યે કલ્મા યકીન કે સાથ જબ હોગા, જબ યે દિલ કે અંદર દાખિલ હો, જબ યે ઈમાન દિલ કા ઈમાન બનેગા,તબ યે ઈમાન તકવા લાએગા,ઈમાન કે અષરાત આઝા પર પડેંગે,ઉસ કી આંખ,જુબાન,કાન,હાથ,પૈર ઈમાન કે એતેબાર સે હરકત કરેંગે.

જબ ઉસ્કે દિલ મેં યકીન નહી હોગા તો ઉસ કે અઅઝા બાવુજૂદ હરામ કા ઈલ્મ હોને કે હરામ સે ન રૂક પાએંગે, યે બાત નહી હે કે ઉમ્મત કો હરામ કા ઈલ્મ નહી હે,પર યકીન ન હોને કી વજહ સે ઉસકે અંદર હરામ સે બચને કી તાકત નહી હોગી,ઈમાન હોને કી અલામતહી યેહે કે ઈમાન ઉસે હરામ સે રોક દે, ઈમાન જર્ફ (બર્તન) હે, ઔર અહકામાત મજરૂફ (બરતન મેં રખીજાને વાલી ચીજ) જબ બરતન હોગા તો ચીજ જાએ નહી હોગી,અગર જર્ફ યાની ઈમાન સે ગફલત હે તો બગૈર બરતન યાની ઈમાન કે,અહકામાત સે ફાઈદા હાસિલ નહી હો સકતા.

ઈસલિએ બુન્યાદી તૌરપર સબ સે પહેલે સહાબા રદિ.ને ઈમાન સીખા હે,કુર્આન સીખને સે પહેલે, જબ ઈમાન સીખા તો હુકમ કિતાબોં મેં નહી આયા, બલ્કે અમલ મેં આયા, શરીઅત કે નિફાઝ કા સબસે બડા સબબ હર ઈમાન વાલે કા અપના યકીન હે, યાનિ હર ઈમાન વાલે પર ઉસકા

નિગરાં, ઉસકા ઈમાન હે કે મેરા અલ્લાહ મુજ કો દેખ રહા હે, ઈલ્મ તો રેહબરી કરેગા, ઔર અમલ યકીન કરવાએગા, ઈલ્મ રેહબરી કરેગા યે હલાલ હે, યે હરામ હે,યે જાઈઝ હે,યે નાજાઈઝ હે, ઔર યે સુન્નત હે,યે બિદઅત હે,યે શિર્ક હે,યે કુફ્ર હે,લેકિન ઉસકે મુતાબિક ચલાએગા કોન ? ઔર હરામ સે કોન બચાએગા ? યું કહયે કે વોહ તો અંદર કી તાકત યકીન હી હે, ઉસકે અલાવહ કોઈ કુવ્વત નહી હે જો ઉસકે અંદર શરઈ અહકામ કો નાફિઝ કરા સકે.

હુઝૂર ﷺ ને અપને સહાબા રદી.કો ઈમાન સિખ્લાયા થા, યે ઈમાન ઈમાન કી દઅવત સે બનતા હે, લેકિન હુવા યેકે ઈમાન કી દઅવત, ઈમાન વાલોં મેં સે નિકલ ગઈ,ઈસ ખ્યાલ સે કે હમ તો હેહી ઈમાન વાલે કલ્મે કી દઅવત તો દૂસરોં કે લિએ હે,જબકે અલ્લાહ તઆલા ફરમા રહે હૈં,'ઈમાન વાલો ઈમાન લાઓ જૈસા સહાબા રદિ.ઈમાન લાએ હૈં,

હમ અપને ઈમાન સે ઈસલિએ મુત્મઈન હે કે હમ અપને આપકો ગૈરોં કે મુકાબલે દેખ રહે હૈં, હાલાં કે હમેં ઈમાન કી અલ્લાહ કી તરફ સે જો દઅવત દીગઈ હે વોહ સહાબા રદિ. કો નમૂના બનાકર કે 'આમિનુ કમા આમતન્નાસ' કે ઈમાન લાઓ જૈસા સહાબા રદિ.ઈમાન લાએ,તો એસી મદદેં, એસી નુસ્રતેં,ઔર અસે વાદે પૂરે હોંગે,જો વાદે અલ્લાહ ને સહાબા રદિ.કે સાથ પૂરે કિએ હૈં,ફિર જો ઈમાનો યકીન ઈસ કૈફીયત કે સાથ બનેગા,ઉસ પર અલ્લાહ તઆલા અપને વાદોં કો પૂરા ફરમાએંગે,કયૂંકે અલ્લાહ કે વાદે ઉસ કે હુકમોં કે સાથ હે ઔર અલ્લાહ કી કુદરત વાદોં કે સાથ હે.

અલ્લાહ કી કુદરત અસ્બાબ કે સાથ નહી હે,અસ્બાબ તો કુદરત સે બને હુએ હે. અલ્લાહ ને અસ્બાબ બનાકર અપની કુદરત મેં રખે હુએ હે, અલ્લાહ કી કુદરત અસ્બાબ કે સાથ નહી હે, જૈસે કે લોગ ઈસ વકત અસ્બાબ બનાકર દુઆએં માંગતે હૈં,તાજિર કે જહન મેં હે કે દુકાન બનાનાં મેરે જીમ્મે,ઉસ મેં કામ્યાબી અલ્લાહ દેંગે, જમીનદારોં કે જહન મે હે કે જમીન બનાના હમારે જીમ્મે હે,ઉસ મેં કામ્યાબી અલ્લાહ દેંગે,ડૉકટર કે જહન મેં હે કે દવા બનાના ઔર ઈલાજ કરના મેરે જીમ્મે હે,સિહહત ઔર શિફા અલ્લાહ દેંગે,હરગીજ યે રાસ્તે કામ્યાબી કે નહી હે, અલ્લાહ તાલા ને જીતને અસ્બાબ બનાએ હૈં વોહ ઈમાન વાલોં કે ઈમ્તેહાન કે લિએ હે,ઔર ગેરોં કે ઈત્મિનાન કે લિએ હે,અગર દુનિયા મેં કોઈ સબબ ન હોતા,

તબ ભી ઈમાન વાલા કેહતા કે, હમારી જરૂરતોં કો અલ્લાહ પૂરા કરેંગે કે પાલને વાલી ઝાત સિર્ફ અલ્લાહ હી કી હે.

અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝઝત ને અસ્બાબ બનાએ હેં, યે સારે અસ્બાબ કુદરત સે બને હેં, પર કુદરત અપની ઝાત મેં રખ્ખી હે, ઈસલિએ યે બાત નહી હે કે,
અસ્બાબ બનાના હમારા કામ હે,
ઓર ઉસ મેં કામ્યાબી દેના અલ્લાહ કા કામ.
બલ્કે અલ્લાહ કે હુકમોં કો પૂરા કરના હમારે જીમ્મે,
ઓર કામ્યાબ કરના અલ્લાહ કે જીમ્મે.
અલ્લાહ અસ્બાબ દે યા ન દે ઉનકી મરજી યાની અલ્લાહ કે કામ્યાબ કરને કે ઝાબ્તે અલ્લાહ કે અહકમાત હે 'ઈય્યા-ક નઅ્બુદુ વ ઈય્યા-ક નસ્તઈન'.

હુઝૂર ﷺ ને અપને સહાબા કો વોહ યકીન સિખ્લાયા થા, ઈસ યકીન કી બુન્યાદ પર ઉનકા અલ્લાહ કે સાથ ગુમાન અલ્લાહ કે વાદોં કે એતેબાર સે થા, કે અલ્લાહ કા વાદા હમારે સાથ યે હે, અબ સહાબા રદિ. કો યકીની અસ્બાબ સિખ્લા દિએ ગએ, ક્યા સિખ્લાયા ? કે જો શખ્સ પાંચો નમાઝો કો એહતેમામ સે પળ્હેગા તો અલ્લાહ ઉસ કી રિઝક કી તંગી દૂર કરદેંગે, ઉસ કી બીમારિયોં કો દૂર કરેંગે, ઉસ કો તંદૂરસ્તી અતા ફરમાએંગે, ઉસ કે ચેહરે કો નૂરાની બના દેંગે, યા જીસ શખ્સ કે ઘર મેં સૂરે વાકેઅહ કી તિલાવત હોગી તો ઉસ ઘર મેં ફાકા નહી આએગા, યા જો શખ્સ અપને હાથોં સે સદકહ કરેગા ઉસ કી બીમારી દૂર હો જાએગી, સત્તર બલાઓં સે ઓર મુસીબતોં સે મહફૂઝ રહેગા, યા જો શખ્સ સુબહ શામ યે દુઆ પળ્હ લે 'અલ્લાહુમ્મ અન્ત-રબ્બી(પૂરી દુઆ)તો ઉસપર કોઈ મુસીબત નહી આએગી.

હઝરત અબૂ દરદાઅ રદિ. કો તીન સહાબા આકર કેહતે હેં આપ કા મકાન જલ ગયા, લેકિન હઝરત અબૂ દરદાઅ રદિ. કો યકીન હે કે મેં ઘર સે દુઆ પળ્હકર ચલા થા, ઓર ઈસ દુઆ કે પળ્હને પર અલ્લાહ ને વાદા કિયા હુવા હે, તો ફિર નુકસાન કૈસે હો સકતા હે, ક્યૂંકે વાદા ખિલાફી મોહતાજગી હે, ઓર મોહતાજ ખાલિક નહી હોસકતા, મખ્લૂક હર ઘડી, હર આન મોહતાજ હે, અલ્લાહ તો અપને બંદે કે ગુમાન કે સાથ હે

ઈમાન તો લુગતન કેહતેહી ઈસકો હે કે અલ્લાહ કી ખબરોં કો મુહમ્મદ ﷺ કે ભરોસે પર યકીની માનના, 'લા ઈલા-હ ઈલ્લલ્લાહ મુહમ્મદુર રસૂ-લુલ્લાહ' ઈસ યકીન કો હાસિલ કરના હે કલ્મે કી દઅવત સે, યે યકીન

કલ્મે કી દઅવત સે હી બનેગા,હુઝૂર ﷺ ને સહાબા રદિ.કો કલ્મે કી દઅવત પર ઉઠાયા થા, ઈમાન કી મજલિસેં કાઈમ હોતી થી, હરઆન હર લમ્હા હર મજલિસ કી બુન્યાદ ઈનહી તઝકેરોં કો કરના,યા તો હમ ઈસકી દઅવત દે રહે હોં, યા ઈન હી તઝકેરોં કો સોચ રહે હો, ઈસ લિએ કે મહેનત મેં અસ્બાબ આએ હુએ હેં,દિલો મેં અસ્બાબ કા યકીન ઉતરા હુવા હે, ઈસ લિએ કે જો ચીજ મહેનત મેં આએગી, વોહ ચીજ યકીન મેં આએગી, જો ચીજ દઅવત મેં આએગી વોહ ચીઝ યકીન મેં આએગી,ઈસલિએ યે ગલત ફેહમી હે કે હમ અસ્બાબ બનાએં, ઔર ફિર અલ્લાહ કામ્યાબ કરેંગે, અલ્લાહ તો અસ્બાબ બનાને પર ઉસ કો કામ્યાબ કરેંગે,જીસકો અલ્લાહ ને અહકામાત નહી દિએ, ઔર ઉન્હેં ભી ઉનકે અસ્બાબ મેં તભી તક કામ્યાબ કરેંગે,જબ તક દુનિયા મેં બસને વાલે મુસલમાનો મેં ઈમાન કી દઅવત નહી આજાતી જીસદિન મુસલમાનો મેં દઅવતે હક આજાએગી ઉસ દિન અલ્લાહ બાતીલ કો નાકામ કર દેંગે, યે બાત હરગીઝ નહી હે કે હમ અલ્લાહ કે સામને અસ્બાબ બનાકર પેશ કરે, ફિર દુઆ માંગે કે એ અલ્લાહ તૂ ઈસ સબબ મેં કામ્યાબી ડાલ દે.

ઈસ લિએ બોહત ઠંડે દિમાગ સે સોચો, કે અલ્લાહ કે સામને અસ્બાબ બનાકર દુઆએં માંગની હે યા આમાલ બનાકર પેશ કર કે દુઆ માંગની હે, દુઆ ઔર અસ્બાબ કા કોઈ જોડ નહી હે, ગાર કે અંદર જો લોગ ફંસ ગએ થે ઔર ચટ્ટાનો ને રાસ્તા બંદ કરદિયા થા, ઉનમેં સે હરએક ને અપના અમલ પૈશ કિયા, ઉસ મેં ઈબાદત કા કોઈ અમલ નહી થા, બલ્કે એક કા અમલ અખ્લાક કા હે દૂસરે કા અમલ મામલાત કા હે,તીસરે કા અમલ મુઆશેરત કા હે,તીનોં ને અપના અમલ પૈશ કિયા. સબબ બનાકર પેશ નહી કિયા કે કોઈ ક્રેન બનાકર પેશ કરતે કે ઉસ પથ્થર કો ઉઠા દે, બલ્કે અમલ પેશ કિયા ઔર ઉનહી અમલોં પર અલ્લાહ ને બગૈર કિસી જાહિરી શકલ કે બરાહે રાસ્ત અપની કુદરત સે ચટ્ટાનોં કો હટાયા, કયૂંકે જબ કુદરત સાથ હોતી હે તો અલ્લાહ કા અમ્ર બરાહે રાસ્ત આતા હે, જૈસે હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. કે લિએ કિયા, કે આગ કો બરાહે રાસ્ત હુકમ દિયા કે તૂ સલામતી વાલી બનજા યે નહી કે અલ્લાહ ને પાની ભેજા હો.

જો અસ્બાબ અલ્લાહ ને ખુદ બનાએ હેં, વોહ ખુદ અપને બનાએ હુએ અસ્બાબ કે ભી પાબંદ નહી, અલ્લાહ તો બરાહેરાસ્ત અપને હુકમા કો-

ઈસ્તેમાલ કરતે હેં, જૈસે ફિરઔન કે ખાને ઔર પાની પર બરાહે રાસ્ત મેંડક, ઔર ખૂન કા અમ્ર ઈસ્તેમાલ કિયા, હઝરત સાલેહ અલ.કી કૌમ કે લિએ પહાડી પર ઉંટની કા અમ્ર ઈસ્તેમાલ કિયા, હઝરત આદમ અલ.કી પસ્લી પર હવ્વા અલ.કા અમ્ર ઈસ્તેમાલ કિયા, યકીન વાલા અપને ઔર અલ્લાહ કે દરમ્યાન અસ્બાબ નહી રખતા, ઈબ્રાહીમ અલ.ને યે નહી કિયા કે હઝરત જીબ્રઈલ અલ.યા હવા, યા સમંદર કે ફરિશ્તે કે જરિયે મેરી મદદ ફરમા, બલ્કે જિબ્રઈલ અલ. ઉન ફરિશ્તોં કે સાથ આએ તો ઉન સબબોં કા ભી ઈન્કાર કર દિયા. ઔર યે ઈમ્તેહાન થા હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ.કે ઈમાન કા, ઈસલિએ જબતક અલ્લાહ કા ગૈર હમારે દિલોં સે નિકલ નહી જાતા, ઉસ વકત તક અલ્લાહ કી કુદરત હમારે સાથ નહી હો સકતી, અસ્બાબ કા સાથ હોના યેતો ઈમ્તેહાન હે, કે અસ્બાબ કા મિલજાના ભી ઈમ્તેહાન હે, ઔર અસ્બાબ સે કામ બનજાના ભી ઈમ્તેહાન, યેભી નહી કે ઈમ્તેહાન કે બાદ અસ્બાબ સે કામ બનતે રહેંગે મુસા અલ.કે પેટમેં દર્દહુવા, અલ્લાહ સે કહા તો, અલ્લાહ ને રેહાન ઈસ્તેમાલ કરને કે લિએ કહા, દર્દ ચલા ગયા, ફિર કુછ દિનોં કે બાદ અલ્લાહને દર્દ ભેજા પેટ મેં.

હમ યે સમજતે હેં કે બિમારી હમારે અંદર પૈદા હોતી હે, ઔર શિફા અલ્લાહ ભેજતે હેં, ભૂખ તો મેરે અંદર પૈદા હોતી હે, ઔર ખાના અલ્લાહ ભેજતે હેં, ખૌફ તો મેરે અંદર પૈદા હોતા હે, ઔર અમન અલ્લાહ ભેજતે હેં, યે બાત નહી હે જીસ તરહ અલ્લાહ કે યહાં શિફા કે ખઝાને હેં, ઈસીતરહ બીમારિયોં કે ભી ખઝાને હેં, ખાને કે ખઝાને હેં, ઈસી તરહ ભૂખ કે ભી ખઝાને હેં, તો મુસા અલ.કે પેટમેં દર્દ ભેજા ઔર કહા કે રૈહાન ઈસ્તેમાલ કરો, ઈસ્તેમાલ કિયા તો દર્દ ચલા ગયા, કયા હુવા ? એક સબબ તજરૂબે મેં આયા, કિસ કે તજરૂબે મેં આયા ? નબી કે તજરૂબે મેં આયા, કે રેહાન સે પેટ કા દર્દ ચલા જાતા હે, અલ્લાહ તો ઈમ્તેહાન કે લિએ અપની કુદરત સે સબબ મેં કામ્યાબી ડાલતા હે.

અભી હમ કુદરત કો અસ્બાબ મેં સમજ રહે હેં, કુદરત અસ્બાબ મેં નહી, બલ્કે અલ્લાહ કી ઝાત મેં હે, હમારે તજરૂબાત મેં અસ્બાબ આતે હેં તો હમ ઉસ અસ્બાબ કી તરફ ચલતે હેં, ઔર કુદરત હમારે ખિલાફ હોતી હે, અગર કામ બનગએ તો યે અલ્લાહ કી રજા કી દલીલ નહી હે, કે અલ્લાહ હમ સે રાજી હે, બલ્કે અલ્લાહ નારાજ હોકર કામ જીયાદહ બનાતે હેં, ઈસી

લિએ ફકો ફાકા મેં સહાબા મિલેંગે. ઔર ખાને પીને મેં બાતિલ મિલેગા, ક્યૂં કે માનને વાલોં કે કામ જન્નત મેં બનાને કા વાદા કિયા હે, યહાં દુનિયા મેં વોહ ઈમાનવાલે પરેશાન હોંગે જીનકા ઈમાન ઈન્તીહાઈ કમજોર હે, વરના ઈમાન ઔર આમાલે સાલેહા પર વાદા કિયા હે, દુનિયા કી જીંદગી ભી ખૂશ-ગવાર બનાએંગે.

અબ દૂસરીબાર મુસા અલ. ચલે રેહાન કી તરફ, કે ખુદ અલ્લાહ ને યે દવા બતલાઈ થી, લેહાજા રેહાન ઈસ્તેમાલ કિયા, લેકિન શિફા ન મિલી, તો અબ પરેશાન, કે શિફા ક્યૂ નહક મિલી, તો અલ્લાહ ને ફરમાયા કે પહેલે તુમ હમારી તરફ આએ થે, હમારે હુકમ કી વજહ સે તુમ રેહાન કી તરફ ગએ થે. ઈસલિએ અસ્બાબ અલ્લાહ કે ગૈર કી તરફ લેજાએંગે ઔર લેજા રહે હૈં, ઔર આમાલ હુકમ કી તરફ લેજાએંગે કે નમાઝ અદા કરકે અલ્લાહ સે માંગો, હુકમ પૂરા કર કે અલ્લાહ સે માંગો, અલ્લાહ ને ઈત્મિનાન કે લિએ અહકામાત દિએ હૈં, ઔર અસ્બાબ ઈમ્તેહાન કે લિએ, અલ્લાહ અસ્બાબ દેકર યે દેખના ચાહતે હૈં કે અસ્બાબ કે અહકામાત કો પૂરા કરને સે કામ્યાબી કા યકીન હે, યા અસ્બાબ કા યકીન હે.

દુનિયાં કો અલ્લાહ ને અસ્બાબ સે ભર દિયા તાકે અસ્બાબ કા ઈમ્તે-હાન લિયા જાએ, જૈસે હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. કા ઈમ્તેહાન લિયા આગ મેં ડાલા જાના હે, હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. કો મદદ કી જારૂરત હે, બળા સબબ આયા, હઝરત જીબ્રઈલ અલ. કે ઉન સે બળી કોઈ મખ્લૂક નહક, કિસી કે કદ સે, કિસી કે બદન સે, કિસી કી લંબાઈ સે, ચોડાઈ સે કુછ નહક બનતા, જો અલ્લાહ કા ગૈર હે વોહ મખ્લૂક હે, ઔર મખ્લૂક કભી ખાલિક નહક બન સકતી.

જીન કે યકીન બન જાતે હૈં વોહ અપને ઔર અલ્લાહ કે દરમ્યાન અસ્બાબ નહક રખતે, ઉનકી નિગાહ અલ્લાહ પર બરાહે રાસ્ત હોતી હે, તો ઉનકી મદદ ભી અલ્લાહ બરાહે રાસ્ત કરતે હૈં, હઝરત ઈબ્રાહીમ અલ. ને કોઈ સબબ બીચ મેં ન રખ્ખા તો અલ્લાહને ભી અપને ઔર આગ કે દરમ્યાન કોઈ સબબ નહક રખ્ખા, પાની કો, હવા કો, કિસી ફરિશ્તે કો, કિસી કિસમ કા કેમીકલ આગ બુજાને કે લિએ ઈસ્તેમાલ નહક કિયા, બલ્કે અલ્લાહ ને અપના અમ્ર બરાહે રાસ્ત ઈસ્તેમાલ કિયા.

અસ્બાબ કી બેડીયોં સે, ઔર અસ્બાબ કે ગલત યકીન સે, ઈમાન-

કી દઅવત કે બગૈર નહક નિકલા જા સકતા, હર વકત મુકાબલા હોગા આમાલ ઔર અસ્બાબ કા, અસ્બાબ ઔર આમાલ કે મુકાબલે મેં યકીન વાલે કામ્યાબ હોંગે, ઔર યકીન દઅવત સે બનેગા, કલ્મે કી દઅવત જાહિર કે ખિલાફ હે, જીતના જાહિર કે ખિલાફ બોલા જાએગા ઉતના યકીન બનેગા. તમામ નબિયોં કે સાથ જો વાકેઆત હુએ ઉસ મેં યેહી મિલેગા કે યકીન વાલોં કે લિએ પાની મેં રાસ્તે, ઔર ન માનને વાલોં કે લિએ યે પાની હલાકત કા સબબ, અસ્બાબ કા યકીન નિકલાહુવા હોગા તો અલ્લાહ ને જીતને હલાકત કે અસ્બાબ બનાએ હેં, વોહ સારે કે સારે ઈમાન વાલોં કે લિએ રાહત મેં ઈસ્તેમાલ હોંગે, ઔર ઈમાન વાલોં કે રાહત કે અસ્બાબ બાતિલ કે લિએ હલાકત મેં ઈસ્તેમાલ હોંગે, કે અલ્લાહ તાલા યકીન વાલોં કે લિએ અપની કુદરત કા ઈસ્તેમાલ કરકે અસ્બાબ કી શકલોં કો બદલ દેતે હેં કે, લાઠી કો સાંપ બનાદેતે હેં આગ કો બાગ બના દેતે હેં, અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત ને અસ્બાબ બનાકર ઈનસાનોં કે હાથ મેં નહિં દિએ, બલ્કે અલ્લાહ ને અસ્બાબ બનાકર અપની કુદરત મેં રખ્ખે હેં, ઈન અસ્બાબ સે ઈમાનવાલે ફાઈદા ઉઠા સકેંગે, અગર ઈમાન નહક હે તો અલ્લાહ કે ખજાને સે ફાઈદા નહક ઉઠાયા જા સકતા.

અલ્લાહ કી ઝાત સે ફાઈદા ઉઠાને કે લિએ કાએનાત કા યકીન નિકાલના શર્ત હે, અસ્બાબ કા યકીન નિકાલના શર્ત હે, યે બાત નહક હે કે અલ્લાહ ને કિસી કો દુકાન દેદી તો, ઉસે કમાને કી કુદરત દેદી. યા કિસી કો જમીન દેદી, તો ઉસે ઉગાને કી કુદરત દેદી. યા બીવી દેદી તો, ઉસે બચ્ચા પૈદા કરને કી કુદરત દેદી. કિતને બે ઔલાદ હેં જીનકી બીવી હોતે હુએ બચ્ચે નહી હે કિતને હેં જો હથિયારો મેં પરેશાન હે, કિતને હેં જો દવાઓં સે બીમાર હે, કિતને હેં જો અસ્બાબ હોતેહુએ ભી મોહતાજ હે.

અલ્લાહ ને કુદરત કિસી કો નહી દી. ઔર કુદરત અસ્બાબ મેં હેહી નહી, જો યૂં સમજે કે અસ્બાબ મેં કુદરત હે, વોહ તો દુનિયા મેં અસ્બાબ બનાએગા, ઔર જો યકીન કરેગા કે કુદરત અલ્લાહ કી ઝાત મેં હે, વોહ અલ્લાહ કી ઝાત સે ફાઈદા ઉઠાને કે લિએ આમાલ બનાએગા, અગર મેં અલ્લાહ કી કુદરત સે ગલ્લા લેનેકે લિએ જમીન બનાઉગા, તો સૈલાબ આએગા યા સુકા પડેગા, ઔલાદ લેને કે લિએ બીવી રખ્ખૂં તો બાંજ હી રહેગી.

એક હે કુદરત કા સાથ લેના ઔર એક હે અસ્બાબ કા સાથ લેનાં,"

અસ્બાબ કે સાથ લેને મેં અલ્લાહ કા કોઈ વાદા નહી, ચાહે તો વકતી તૌર પર કામ બના દે ફિર હમેશાં હમેશાં કે લિએ નાકામ કર દે, યેહી બાત હે કે તુમમેં સે જો દુનિયા ચાહેગા વોહ હમેશાં હમેશાં કે લિએ નાકામ હોગા. ઔર જો આખેરત ચાહેગા હમ ઉસકી દુનિયા બનાદેંગે, અલ્લાહ કી કુદરત અસ્બાબ મેં નહીં, ઔર હાલાત કા તાલ્લુક ભી અસ્બાબ સે નહી, તો ફિર હમારી સારી મહેનત બેકાર હે, ઈસલિએ બેકાર હેકે કુદરત હમારે ખિલાફ હે

કુદરત અસ્બાબ બનાને વાલે કે સાથ નહી હોતી, હાં લોગ યેહી કેહતે હૈં કે તુમ પહેલે અસ્બાબ બનાઓ, ફિર તુમ અલ્લાહ સે દુઆ માંગો, ઉલ્ટી બાત કરતેં હૈં, અલ્લાહ કો ન પહેચાનને કી વજહ સે, કુર્આન કે ખિલાફ, ઔર હદિષ કે ભી ખિલાફ હે યે બાત, સહી બાત યેહે કે તુમ અલ્લાહ સે માંગો ઉસકે દેને કે જાબ્તે કે સાથ, અલ્લાહ કે જાબ્તે કયા હૈં ? 'ઈય્યા-ક નઅ્બુદુ વઈય્યા-ક નસ્તઈન્' યે ઉસકે દેને કે જાબ્તે હૈં, 'કે મૈં તેરી ઈબાદત કરકે તુજ સે લેતા હું.'

એક ઈસ કલ્મે કે અલ્ફાઝ હે, ઔર એક ઈસ કલ્મે કા ઈખ્લાસ હે, કલ્મે કી દઅવત કલ્મે કા ઈખ્લાસ હાસિલ કરને કે લિએ હે, ઔર હદિષ યે બતા રહી હે કે કલ્મે કે ઈખ્લાસ કે બગૈર હરામ સે નહી બચા જા સકતા, કલ્મે કા ઈખ્લાસ યેહે કે યે કલ્મા ઈસે હરામ સે રોક દે, કલ્મે કા ઈખ્લાસ કલ્મે કી દઅવત સે હોગા.

કલ્મે કી દઅવત કે બારે મેં મુસલમાનો મેં આમ ગલત ફેહમી યે હે કે કલ્મે કી દઅવત તો ગૈરોં કે લિએ હે હમતો હૈંહી કલ્મે વાલે, હાલાં કે અલ્લાહ ખુદ ઈમાન વાલોં કો ઈમાન લાને કા હુકમ દે રહે હૈં, ઈમાન કી દઅવત ઈમાન વાલોં કે લિએ હે, ઔર ગૈરોં કો દઅવત ઈસ્લામ કી હે બળી ગલતફેહમી યે હુઈ કે ઈમાન વાલોં ને ઈમાન કી દઅવત ગૈરોં કે લિએ સમજી, જબકે ઉન કો બનાયે થે ઈમાન કે દાઈ, મગર યે બનબેઠે મુદ્દઈ, અબ જબ ઈમાન કા દાવા આયા તો હર મુસલમાન ઈમાન સે પૂરી તરહ મુતમઈન હોગયા, હાલાં કે હકીકત યેહે કે જીતના ઈમાન ઉસ કે અંદર આતા જાએગા, ઉસી કે બકદર યે અપને ઈમાન કી તરફ સે ફિકરમંદ હોગા, ઔર નિફાક કા ખોફ ઉસકે અંદર બઢ્હતા જાએગા, ઔર જીતના ઈમાન કમઝોર હોતા જાએગા, ઉતના હી ઈમાન સે બે ફિકર, ઔર અલામતે નિફાક ખૂબિયાં બનતી જાએગી. જુઠ બોલના ખૂબી હોગી, ખ્યાનત કરનાં-

ખૂબી હોગી,વાદા ખિલાફી કરને વાલોં કો અકલમંદ કહા જાએગા,હઝરત હંઝલા રદિ.ઔર હઝરત અબૂ બકર રદિ.ને કોઈ એસા કામ નહી કિયા થા, સિર્ફ યકીન કી વોહ કૈફીયત ઘર પે ન રહી,તો ઉન્હેં નિફાક કા ડર હો ગયા.

જબ સુબ્હ સે શામતક ઈમાન કી દઅવત દી જાતી થી તો અંદર ઈસ તરહ યકીન બના હુઆ થા,કે આદમી ગુનાહ કર કે બેચૈન હોતા થા,કયૂંકે હુઝૂર ﷺ ને ફરમાયા થા કે જીસ આદમી કો નેક અમલ સે ખૂશી હો,ઔર બુરા કામ હોગયા હો ઉસપર ગમ હો,તો યે ઉસ કે ઈમાન કી અલામત હે, શરીઅત હુકમ સે નહી ચલા કરતી,વોહ તો અંદર કા યકીન શરીઅત કા તકાજા કરતા હે,કે મેરા રબ ઈસ વકત મુજ સે કયા ચાહતા હે.

અવ્વલ તો ઈમાનવાલે સે ગુનાહ હોગા નહી,અગર હોગયા તો ઉસકા ઈમાન ઉસે ગુનાહ સે પાક કરવાને કે લિએ લાએગા, એક સહાબી રદિ. સે ઝિના હોગયા, તો અપને આપકો લાકર ખુદ પેશ કિયા, હુઝૂર ﷺ ને મુંહ ફૈર લિયા, આપ ચાહતે થે કે બાત ટલ જાએ, લેકિન સહાબી રદિ.કેહ રહે હૈં કે મૈંને ઝિના કરલિયા, યે કયૂં ઐસા કેહ રહે હૈં ? હાલાં કે ઉન્હેં કિસી ને ઝિના કરતે હુએ દેખા નહી થા, યે ઉન કે અંદર કા યકીન ઐસા કરા રહા હે કે યહાં પાક હોજાઉૂં તો આખેરત સે બચ જાઉૂં.

ઈસલિએ કલ્મે કી મહેનત સે ઉમ્મત કો કલ્મે કી દઅવત પર લાના હે, તાકે ઈમાન કી મહેનત સે વોહ યકીન બને, જો અલ્લાહ કે વાદોં કે યકીન પર ખળા કર દે,ઔર અલ્લાહ કે અવામિર પર ખળા કર દે.ઔર અલ્લાહ કે અવામિર હમારે યકીની સબબ બનજાએ, ઈતના ઈમાન સીખનાં ફર્ઝ હે કે યે કલ્મા હમેં અસ્બાબ કે યકીન સે નિકાલ દે, ફિર ઈમાન કી દઅવત કે સાથ,આમાલ કી દઅવત, આખેરત કી દઅવત, યેહી હર નબી કા તરીકા રહા હે.

મુસલમાનોં પર જો હાલત આતે હૈં,તકલીફે બિમારિયાં,મુસીબતેં મુકદમે કર્ઝે વગૈરહ,ઈસમેં ઈમાન વાલા અગર અપને હાલાત કો આમાલ સે જોડેગા તો યે હાલાત ઉસકી તરબિયત કરેંગે, બેઈમાન, હાલાત કો અસ્બાબ કે સાથ જોડેગા કયૂંકે ઉન્હેં અસ્બાબ દિએ હૈં ઔર ઈમાન વાલોં કો અહકામ,તો કયા ઈમાન વાલે અસ્બાબ નહી ઈખ્તિયાર કરેંગે ? ઈમાનવાલે તો સિર્ફ હુકમ કી બુન્યાદ પર અસ્બાબ ઈખ્તીયાર કરેંગે,-

ઔર ઈમાનવાલા અસ્બાબ મેં ભી અલ્લાહ કે અહકામ તાલાશ કરેગા.

અપને આપ કો યકીની અસ્બાબ પર લાએ,યકીની અસ્બાબ પર વોહ આએગા જો ઈમાન કે હલ્કે કાઈમ કરેંગે, સહાબા રદિ. ઈમાન કે હલ્કોં સે ઈમાન બનાતે થે, ઉમ્મત કે ઉમૂમ મેં ઈમાન કે હલ્કે ઉમ્મત કે ઉમુમ મેં આમાલ કી હકીકત કો હાસિલ કરને કી ફિકરેં, યે સબ આમ હોગા તબ અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝઝત વોહ નુસ્રતેં, વોહ બરકતેં, વોહ રહમતેં લાએંગે, જો સહાબા રદિ.કે દૌરે મેં હુઈ.

હુઝૂર ﷺ ને અપને હર ઉમ્મતી કો કલ્મે કી દઅવત દેનેવાલા બનાયા થા, હરએક જાનતા થા કે મૈં ઉમ્મત કી હિદાયત કા જરીયા હું, 'તુમ-ઈન્સાનોં કી નફા રસાની કે લિએ ભેજે ગએ હો(આલે ઈમરાન)કયા હે નફા રસાની ? કે 'તુમ તઆરૂફ કરાતે હો અલ્લાહ કા' યાની કલ્મે કી દઅવત દેતે હો ઔર ઈન્સાનોં કે અંદર સે અસ્બાબ કા યકીન નિકાલતે હો,ઔર ઉસ કે સાથ યે શર્ત લગી હુઈ હે, કે 'ખુદ અપને અંદર અલ્લાહ કી ઝાત,ઔર સિફાત,ઔર રૂબૂબિયત કા યકીન રખતે હો'.

હિદાયત,હિદાયત કી દુઆઓં સે નહી, બલકે હિદાયત કી દુઆએં ભી કલ્મે કી દઅવત સે કબૂલ હોગી,જબ ઉમ્મત મેં સે દઅવત નિકલ જાએગી તો ઉમ્મત મેં સે હિદાયત કી દુઆ કબૂલ હોના બંદ હોજાએગી, કયૂંકે કલ્મે કી દઅવત દુઆ કી કબૂલિયત કે લિએ શર્ત હે.

હમેં ઈમાન સે ગાફિલ કિયા ઈમાન કે દાવે ને, ઈમાન કે દાવે નહી, અલ્લાહ કો ઈમાન કી દઅવત પસંદ હે, જો ઈમાન કા દાવા કરેગા ઉસપર અલ્લાહ ઈમ્તેહાન ડાલ દેંગે, કૈસે કહા તુમને કે ઈમાન લેઆએ, હાલાં કે ઈમાન તુમ્હારે દિલો મેં દાખિલ નહી હુવા, 'લમ્ તુઅમિનુ વલા કિન કુલૂ-અસ્લમ્ના' અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝઝત ખુદ કેહરહે હૈં,'યે ઈમાન નહિં લાએ ઈસ્લામ લાએ હૈં.'

ઔર જબ ઈમાન નહી હોતા તો દીન અપની સતહ સે ગીરતે ગીરતે ફરાઈઝ પર આજાતા હે,યે ફરાઈઝ કુફ્ ઔર ઈસ્લામ કી આળ ઔર દીવાર હે સિર્ફ,અગર યે દીવાર ભી બીચ સે હટ જાએ તો બંદા કુફ્તક પહોંચ ગયા, મુતમઈન ન હોજાએં કે નમાઝ તો હમ પઢતે હી હૈં સિર્ફ નમાઝ યા સારે ફરાઈઝ હી સિર્ફ દીન નહી હે,ફરાઈઝ તો કુફ્ ઔર ઈસલામ કી આળ હે સિર્ફ,મૌલાના યૂસુફ સાહબ રહ.ફરમાતે થે ઉમ્મત મેં ઈમાન કી દઅવત,

ખતમ હોગી તો સબ સે પહેલે મોઆશરા મુર્તદ હોગા કે નમાઝ પઢેંગે, મગર શક્લેં ગૈરો કી, લિબાસ ગૈરોં કે નમાઝ પઢેંગે તિજારત ગૈરો કી, નમાઝ પઢેંગે શાદિયાં ગૈરોં કી, ગોયા ઉસને પૂરાદીન નામ રખ્ખા હે નમાઝ કા, હાલાં કે યે આખરી ચીજ રેહગઈ હે ઉસકે પાસ ઉસકે બાદ કુછ નહીં ઈસલિયે કે જીસ ને નમાઝ કો હલ્કા સમજા ઔર નમાઝ સે ઈનકાર કીયા, ઉસને કુફ્ર કિયા, હાં દુકાન કે મુકાબલે મેં નમાઝ કો હલ્કા સમજના.

સિર્ફ નમાઝ કે વાદોં કા ઈન્કાર કે નમાઝ કા ઈન્કાર ગૈર ઈમાન વાલા થોડા હી કરેગા, ઈમાનવાલે પર નમાઝ ફર્ઝ હે. તો ફિર નમાઝ કા ઈન્કાર કૌન કરેગા ? કે નમાઝ કે ઈન્કાર સે મુરાદ નમાઝ કે ફઝાઈલ સે ઈન્કાર કે નમાઝ રોજી કૈસે ખિંચ લાએગી ? નમાઝ સે બીમારી કૈસે દૂર હોગી ? નમાઝ સે સિહત કી હિફાઝત કૈસે હોગી ? અલ્લાહ કે વાદોં કા ઈન્કાર હી કુફ્ર હે, કે ઐસે રાસ્તેપર પળા હે કે ઉસ કા કુફ્ર પર પહોંચના યકીની હે, કે નમાઝ કા ઈન્કાર ઔર ઉસકો હલકા સમજના ઉસે કુફ્ર પર પહુંચા દેગા.

ઈસલિએ જબ કલ્મે કી દઅવત ઉમ્મત સે નિકલ જાએગી તો સબ સે પહેલે મોઆશરા મુર્તદ હોગા, ફિર જહન મુર્તદ હોગા ફિર કલ્બ મુર્તદ હોગા, જબ યકીન ન હોગા તો યે માહોલ કે એતેબાર સે ચલેગા ઔર ફિર દીન ઉસ જમાને કે એતેબાર સે હો જાએગા, કે ઉસકે જૈસે હાલાત હોંગે, ઉસી કે બકદર દીનપર ચલેગા, તો ફિર ઉસ નાકિસ દીનપર નાકામી આએગી જીસ તરહ બેદીની કી વજહ સે નાકામી આતી હે, હાલાત આતે હૈં, ઈસી તરહ કી નાકામી, ઔર હાલાત, નાકિસ દીન, અધૂરે દીન કી વજહ સે ભી આતે હૈં, કામિલ દીન કિસે કેહતે હૈં ? કે કામિલ દીન ઈસકો કેહતે હૈં કે મેરા અલ્લાહ મુજ સે ઈસ વકત કયા ચાહરહા હે, કે જો મેરા અલ્લાહ મુજ સે ઈસ વકત ચાહ રહા હે વોહ હુઝૂર ﷺ કે તરીકે કે મુતાબિક ઈસ વકત હો રહા હે કે નહીં હો રહા ઈસકા નામ દીન હે, ઔર હમ નાકિસ દીનપર ચલ રહે હૈં, કયૂંકે હમારા દીન નાકિસ હે, ઈસલિએ કે હમેં અપને દીન સે કામ્યાબી કા યકિન નહીં હે, ઔર યકીન બનેગા દઅવત સે, ઈમાન, ઈમાન કી મહેનત સે બનેગા.

આજ ઉમ્મત ને અમલ સીખા, યકીન નહીં સીખા, ઈસલિએ બાવજૂદ અમલ કે નાકામ હે, ઔર બાવજૂદ આમાલ કે બાતિલ ગાલિબ હે,-

બાતિલ કે મુકાબલે પર અમલ નહી આયા કરતા બલકે બાતિલ કે મુકાબલે પર યકીન આયા કરતા હે,ફિર જો અઅમાલ યકીન વાલે હોંગે વોહ મુકાબલા કરેંગે તમામ અસ્બાબ કા વરના અઅમાલ કા અસ્બાબ સે કોઈ મુકાબલા નહી ઈસલિયે કે ઈસકે પાસ અમલ કી શકલ હે,ઉસકે પાસ કારખાને કી શકલ હે,શકલ કે મુકાબલે પર શકલ આ ગઈ,જબ શકલ કે મુકાબલે પર શકલ આએગી તો એક શકલ કો છોળદિયા જાએગા, કોનસી શકલ કો છોળા જાએગા ? મૌજૂદ કો ઈખ્તિયાર કિયા જાએંગા ઓર જો શકલ મવઉદ હે યાની જીસપર વાદે હેં,ઉસકો છોળદિયા જાએગા.

મૌજૂદ શકલ કયા હે ? યે કારખાને હેં,દુકાનેં હેં,મુલાજેમત હે,જમીનેં હેં,હુકૂમતેં હેં,જરાઅતેં હેં,સરમાયા દારિયોં કે નકશે હેં,ઓર મવઉદ શકલ? યે નમાઝ હે,ઝિક હે,તિલાવત હે,યે અઅમાલે સાલેહા હે,અગર યકીન નહી બદલેગા તો મૌજૂદ શકલોં કે મુકાબલે મેં મવઉદ શકલ કો છાળદિયા જાએગા

કામિલ દીન વોહ હે જો ઈમાન કે તકાજે પર હો,જો દીન ઈમાન કે તકાજે પર આએગા વોહ દીન માહોલ કો નહી દેખેગા,વોહ દીન હાલાત કો નહી દેખેગા,વોહ દીન હુકૂમતોં ઓર જરાઅતોં કો નહી દેખેગા,કયૂં કે દીન આ રહા હે અંદર કે તકાજે પર,માહોલ સે ઈમાન વાલા દીન ટકરાયા કરતા હે, ઓર બગૈર ઈમાન વાલા દીન માહોલ કે પાબંદ હોકર ચલેગા.

ઉમ્મત કે અંદર જો દીન આ રહા હે વોહ નાકિસ આ રહા હે ઓર ઈસ નાકિસ દીન પર અલ્લાહ કે વાદે ન કભી પૂરે હુએ હેં ઓર ન કભી પૂરે હોંગે ઈસલિયે કે અલ્લાહ કી તરફ સે કામ્યાબી કા જો વઅદા હે વોહ કામિલ દીન પર હે,હમારા દીન જુઝવી હે,ઈસલિયે કે દીન હમારી જીંદગીયોં મેં દઅવત કે રાસ્તે સે નહી આ રહા હે.

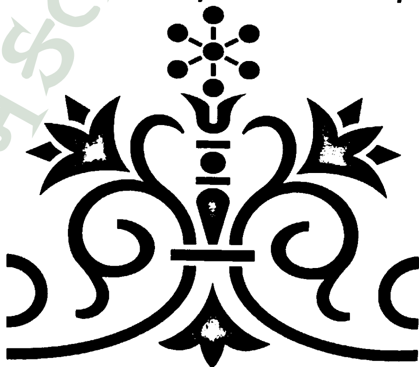
યે દઅવત કી મહેનત હર ઉમ્મતી કી જીમ્મેદારી હે,બગૈર કલ્મે કી મહેનત કે યકીન નહી બનેગા,ઈસ ઉમ્મત મેં અલ્લાહ ને ઈસ્તેઅદાદ રખ્ખી હે, કયૂં કે અબ કોઈ નબી નહી આએગા,બલ્કે નુબુવ્વત વાલી મહેનત હી અલ્લાહ ને એક એક ઉમ્મતી કે હવાલે કરદી હે, ઈસલિએ અબતક કી ગુજરી હુઈ જીંદગી પર ઈસ્તિગફાર કરે કે હમને અબ તક યે બાત નહી સમજી કે હમ ઈન્સાનોં કી હિદાયત કા જરીયા હેં.બળે જુર્મ ઓર તૌબહ કરને કી બાત હે કે મેં આજ તક અપને આપ કો તાજીર સમજતા રહા,મેં આજ તક અપને આપ કો કાશ્તકાર સમજતા રહા.

નહી મેં તો નબી કા ઉમ્મતી હું ઔર બ હેસીયત ઉમ્મતી હોને કે મેરે જીમ્મે નુબુવ્વત વાલા કામ હે, જીતના ઈસ રાહ મેં ફિરેંગે, ઔર જીતની દઅવત દેંગે, અપના યકીન બનેગા ઔર ઉમ્મત સહી યકીન ઔર અમલ પર આએગી, ઈસકે લિએ મૌજૂદહ કુર્બાનિયો સે આગે બઢેં ઔર હર સાલ ચાર ચાર મહીને લગાને કી નિય્યતેં કરે.

(માખૂજ અઝ બયાન હઝરત મૌલાના સઅદ સાહબ દા.બ.)

યે કિતાબ સાથીયોં કે ફાઈદે કે લિયે લિખી ગઈ હે, ઈસલિયે ઈસ મેં આપ કા તઆવુન બહોત જરૂરી હે, હમ આપ કે મશ્વરે કે ખ્વાહિશ મંદ હૈં, હર એડીશન કે વકત કિતાબ કો સહી કિયાજાતા હે, ઔર મશ્વરે કે મુતાબિક કુછ ન કુછ તબદીલિયાં હોતી રેહતી હે, ઈસલિયે ઈસ કિતાબ મેં લિખે ગયે કિસી ભી મજમૂન સે અગર બેહતર મજમૂન આપકે પાસ હે તો હમેં જરૂર ભેજે, ઈન્શાઅલ્લાહ અગર હમારે મજમૂન સે બેહતર માલૂમ હુવા તો મશ્વરે કે બાદ ઉસ મજમૂન કો કિતાબ મેં લિખદિયા જાયેગા.

બગેર ઈજાઝત કે ઈસ કિતાબ કી નકલ કર દી ગઈ હે લેહાજા ઈસ કિતાબ કો ખરિદને મેં એહતિયાત બરતેં, ઈસ કિતાબ કે ટાઈટલ ન. ૩ પર બુક સેન્ટર કે જો પતે દિયેગયે હૈં વહી સે ખરિદેં, વરના હમ સે રાબેતા કરેં, પતા ઈસતરહ હે, હાફિઝ સઈદ અહમદ, મુકામ પોસ્ટ ઉનાઈ, તાલુકા વાંસદા, વાયા બીલીમોરા, જીલા નવસારી, ગુજરાત, ઈંડયા, પીન કોડ નંબર, ૩૯૬ ૫૯૦, મોબાઈલ નંબર, ૯૪૦૮૭ ૨૩૧૩૬ / ૯૪૨૮૫ ૪૨૪૬૪ / ૮૭૫૮૬ ૪૮૪૨૪.

નિસ્બત

પૂરી કાએનાત કો અલ્લાહ ને અપને અમ્રે કુન સે પૈદા ફરમાયા, ઔર જીસ મકસદ કે લિયે પૈદા કિયા હે ઉસ મકસદ કો પૂરા કરને મેં લગા રેહતા હે,યાની અલ્લાહ કે હુકમ કી ખિલાફ વરજી નહી કરતી.લેકિન ઈન્સાન કો અલ્લાહ ને થોળા સા ઈખ્તિયાર દિયા હે ભલે ઔર બૂરે કા અગર ઈન્સાન ભલાઈ કી લાઈન કી મેહનત કરેગા તો ઈન્સાન ફરિશ્તોં સે ભી ઉંચા ચલા જાતા હે,ઔર અગર બુરાઈ પર મેહનત કરતા હે તો ઈન્સાન જાનવર બન જાતા હે,બલ્કે જાનવર સે ભી ગયા ગુજરા બન જાતા હે.

ઈન્સાન કે સામને દો રાસ્તે હૈં,'ખૈર' કા યાની અલ્લાહ ઔર ઉસ કે રસૂલ ﷺ કે બતાએ હુએ રાસ્તે પર ઉનકી મરજી કે મુતાબિક ચલે, ઔર દૂસરા રાસ્તા 'શર' કા હે, કે અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલ ﷺ કે હુકમ કે ખિલાફ ઔર અપની મન ચાહી જીંદગી ગુજારે,ઔર ઈસતરહ જીંદગી ગુજારેગા તો ફિર જહન્નમ મેં ઉસકી કોઈ મરજી નહી ચલેગી, 'યુરીદૂ-ન અંય્યુખ્રિજૂ મિનન્નારિ વમાહુમ બિખારિજિમ મિન્હા વ-લકુમ અજાબુમ મુકીમ'વોહ લોગ જહન્નમ સે નિકલને કા ઈરાદા કરેંગે હાલાં કે વોહ ઉસ સે નિકલ નહી સકતે ઔર ઉનકે લિયે હમેંશા વાલા અજાબ હોગા.

અબ અગર ઉસને અપની મરજી કો કુર્બાન કરકે અલ્લાહ કી મરજી પૂરી કરદી તો ગોયા ઉસને બો દિયા,જેસે ખેત મેં દસમન અનાજ બો દિયા તો જબ ઉગેગા તો સો મન બનકર નિકલેગા, ઈસી તરહ ઈન્સાન અગર અપની મરજી કો અલ્લાહ કી મરજી મેં બો દેગા ઔર કુર્બાન કરદેગા તો ઈન્સાન કી મરજી આખેરત મેં ઉગેગી, 'વ-લકુમ-ફીહા મા તશતહી અનફુસુકુમ વ-લકુમ ફીહા મા તદઉન' જન્નત કે અંદર તુમ કો વોહ સબ કુછ મિલેગા જીસકી તુમ્હારા નફસ ખ્વાહિશ કરેગા,ઔર જીસકો તુમ ચાહોગે.ઈસીતરહ દુન્યા કી જીંદગી હી અસલ જીંદગી હે,ઈસ લિયે કે ઈસી પર આખેરત કી ઔર દુન્યા કી જીંદગી બનને ઔર બિગળને કા દારોમદાર હે.

ઈન્સાન કો અલ્લાહ ને દો નેઅમતેં દી હે,એક જાન દૂસરા માલ અબ ઈન્સાન કી ચાર નિસ્બતે હૈં,ઉન ચારોંપર જાન ઔર માલ લગાના હે,અલ્લાહ કે હકમ ઔર નબી ﷺ કે તરીકે કે મુતાબિક.

(૧) આમ જાનદારોં વાલી નિસ્બત, જેસે ભૂક લગે તો ખાના, પ્યાસ લગે તો પીના, ગરમી શર્દી કા ઈન્તેજામ કરના ઔર અપાની જરૂરતો કો પૂરા કરના.

(૨) ફરિશ્તોં વાલી નિસ્બત, જો ઈબાદત કે જરિયે પૂરી હોગી, યાની નમાઝ, રોજા, હજ, ઝાકાત.

(૩) ખિલાફતે ખુદાવંદી વાલી નિસ્બત, યાની અખ્લાક ઔર હમદર્દી પર યાની ભુકોં કો ખાના ખિલાએ ક્યૂંકે રઝઝાક કા ખલીફા હે, દૂસરોં પર રહમ કરે ક્યૂંકે રહીમ કા ખલીફા હે, દૂસરોં કી ગલતિયોં કો માફ કરે ક્યૂં કે ગફફાર કા ખલીફા હે.

(૪) નયાબતે નુબુવ્વત વાલી નિસ્બત, ક્યૂં કે આપકે બાદ કોઈ નબી નહી, લેહાજા દઅવત વાલા કામ કરે.

પેહલી નિસ્બત પર અપના જાન, માલ ઉતના લગાએ જીતને કી હમે જરૂરત હે, જેસે બૈતુલ ખલા મેં હમ ઉતના હી વકત લગાતે હૈં જીતને કી જરૂરત હોતી હે.

દૂસરી નિસ્બત ફરિશ્તોં વાલી યાની ઈબાદત રોજા નમાઝ, ઝકાત ઔર હજ, ઈબાદત કો એસે તરીકે પર કરના હે કે ઈબાદત કા મિજાઝ પૈદા હોજાએ, યાની જેસે નમાઝ કા ઈસ તરહ પળહના કે અલ્લાહ કે હુકમોં પર જાન લગાને કા મિજાઝ પૈદા હોજાએ, ક્યૂં કે પૂરી જાન કો અલ્લાહ કે હુકમોં પર લગાના હે, ઔર પૂરે બદન કો અલ્લાહ કે હુકમોં મેં જકળના હે, આંખ, કાન, જુબાન હુકમો મેં જકળા હુવા, હાથ પેર પર પાબંદી, હત્તા કે દિલો દિમાગ પર પાબંદી હોતી હે, અગર નમાઝ વાલા મિજાઝ ઈન્સાન કે અંદાર પૈદા હોજાએ તો નમાઝ કે બાહર ભી અલ્લાહ કે હુકમોં કા પાબંદ હોગા.

ઝકાત એસે તરીકે પર અદા કી જાએ કે માલ કો અલ્લાહ કે રાસ્તે મેં, ખૈર કે કામો મેં ખર્ચ કરને કા મિજાઝ પૈદા હોજાએ. ઔર રોજે કા મિજાઝ યેહે કે અપને તકાજોં કો દબાને કા મિજાઝ પૈદા હોજાએ, જબ ઈન્સાન કે અંદર તકાજોં કો દબાકર જાન ઔર માલ લગાને કા મિજાઝ બન જાવે તો અબ ઈન્સાન 'ઈન્ની જાએલુ-ન ફિલ અર્દે ખલીફહ' યાની ખિલાફત કા હક અદા કરને વાલા બનેગા.

અલ્લાહ ને ઈન્સાન કો અદ્લ ઔર ઈન્સાફ ઔર અખ્લાક ઔર-

એહસાન કા હુકમ દિયા હે, 'ઈન્નલ્લા-હ યઅમુરૂકુમ બિલ અદ્‌લિ-વલ ઈહસાન' અબ આદમી સિર્ફ રોજે કે અંદર હી નહી બલકે જહાં જરૂરત પળેગી તકાજોં કો વહાં દબાએગા, સિર્ફ ઝકાત કે અંદર હી માલ નહી લગાએગા બલ્કે જહાં જરૂરત પળેગી વહાં લગાએગા, યે ચીજે જબ ઈન્સાન મેં પૈદા હોગી તો અખ્લાક આએંગે, મામલાત ઔર મઆ-શેરત ભી બનેગી, જીસકે નતીજે મેં વોહ દૂસરોંપર જાનો માલ લગાએગા ઔર જાનો માલ લગાને મેં અપને તકાજોં કો દબાએગા.

અદ્‌લ ઔર ઈન્સાફ કે માને યેહેં કે તેરે જીમ્મે જો કામ હે વોહ કર, લેહાજા જબ ઝકાત અદા કરેગા તો યે અદ્‌લ ઔર ઈન્સાફ મેં આએગા લેકિન ઝકાત કા માલ ખતમ હોગયા લેકિન જરૂરત મંદ બાકી રેહ ગયા, યા કોઈ પરેશાન હાલ હે, ઈનકો જો માલ દેગા યે બતોરે અખ્લાક એહસાન કે હોગા, ઈસ તરહ દુન્યવી જરૂરતેં હરએક કી પૂરી હોગી, અબ નબી કી નયાબત મેં જો કામ હમેં મિલા હે ઉસ કે જરિયે લોગોં કી હમેંશા હમેંશા કી જો જારૂરત હે વોહ પૂરી હોગી, ઔર હમેંશા હમેંશા કી તકલીફ જાતી રહેગી, ઔર અલ્લાહ હમ સે કિતના ખૂશ હોગા.

ઈન્સાન જો મેહનત કરતા હે ઉસ સે દો માયા તય્યાર હોતી હે, એક માયા ઈન્સાન કે અંદર બનતી હે ઔર એક માયા ઈન્સાન કે બાહર બનતી હે, ઈન્સાન કે અંદર જો માયા બનતી હે વોહ યેહે કે યા તો ઈમાન બનેગા યા કુફ્ર બનેગા, ઈલ્મ બનેગા યા જહાલત બનેગી, અલ્લાહ કા ધ્યાન બનેગા યા ગફલત બનેગી વગૈરહ. ઔર જો ઈન્સાન કે બાહર માયા બનતી હે ઉસ સે જાયેદાદ બનેગી, માલ બનેગા, બળી દુકાન બનેગી, છોટી દુકાન બનેગી, વગૈરહ.

લેકિન અલ્લાહ તાલા ને ઉસ માયા પર જો ઈન્સાન કે બાહર બનતી હે ઉસપર કામ્યાબી ઔર નાકામી કા દારોમદાર નહી બનાયા, કોઈ એહમિયત નહી દી, બલ્કે ઈન્સાન કે અંદર જો માયા બનતી હે ઉસકો કામ્યાબી ઔર નાકામી કા દારોમદાર બનાયા, અગર અંદર કી માયા બિન ગઈ તો દુન્યા ઔર આખેરત કી જીંદગી બન ગઈ, ઔર અંદર કી માયા બિગળ ગઈ તો દુન્યા ઔર આખેરત કી જીંદગી બિગળ ગઈ.

દુન્યા કી માદ્દી ચીજેં બદન કિસી હે ઔર હુઝુર ﷺ કે તરીકોં

ઓર સુન્નતોં કી મિસાલ રૂહ કિસી હે,તો બદન મેં રૂહ હોગી તો કામ કરેગા,રૂહ કે બગૈર બદન કામ નહી કરતા,તો એસે હી હુઝૂર ﷺ વાલા તરીકા અગર જીંદગી મેં હે તો અલ્લાહ ઉસે કામ્યબ કરેગા ઔર અગર હુઝૂર ﷺ વાલા તરીકા જીંદગીયોં સે નિકલ ગયા તો આદમી જહન્નમ કે કરીબ હોતા ચલા જાએગા,ઔર આખિર મેં અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ ઉસે જહન્નમ મેં ડાલ દેંગે,જીસકી વજહ સે વોહ નાકામ ઔર બરબાદ હો જાએગા,હુઝૂર ﷺ કા તરીકા નહીં હે તો ઉસકી મિસાલ એસી હે જેસે આપકે ઘર મેં દસ પહેલવાન હે લેકિન ઉન દસોં પહેલવાનોં કી જાન નિકલી હુઈ હે, લાશેં પળી હુઈ હે,ઉન પહેલવાનોં કી લાશેં આપકે કિસી કામ કી નહીં હે,તો જબ એક આદમી ને હુઝૂર ﷺ કે તરીકે કો છોળકર પંદરહ બળે-બળે કારખાને બનાએ યા પંદરહ ફલેટ બનાએ ઔર બળહયા કિસમ કી કારેં ખરીદી તો સમજો કે યે લાશેં તૈય્યાર કર રહા હે, ઈસી તરહ હુઝૂર ﷺ કે તરીકે કો છોળકર જીતની ભી દુન્યા બનાઈ જાએગી વોહ લાશેં હેં ઉનમેં મુસીબતોં કે કીળે પળેંગે.

તો અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલ ﷺ કે જીતને વાદે હેં વોહ બિલકુલ સહી હે લેકિન વાદે તબ પૂરે હોંગે જબ આમાલ જાનદાર હો, ઔર અમલ તાકત વર હો,ખાલી અમલ કા ઢાંચા હો તો ઉસ પર કોઈ વાદા નહી હે ઉસકી મિસાલ એસી હે કે જબ ભેંસ તાકતવર હોગી ઔર તંદુરસ્ત હોગી તો દુધ ઘી મિલેગા,લેકિન અગર સિર્ફ ભેંસ કા ફોટુ હો યા ભેંસ મરી હુઈ હો તો ન ઉસ સે દૂધ મિલેગા ઔર ન ઘી,લેહાજા મેહનત કરકે આમાલ કો જાનદાર બનાના પળેગા.

અગર ઈમાન કે સાથ આમાલે સાલેહા જાનદાર બનગએ તો અબ અલ્લાહ કે વાદે દુન્યા કે ભી ઔર આખેરત કે ભી પૂરે હોંગે,નમાઝ પર અલ્લાહ કા વાદા કામ્યાબી કા,ઝિક્ર પર ઈત્મિનાન કા,રોજે પર તકવે કા, તકવે પર બરકતોં ઔર અલ્લાહ કી મદદ કા, ઔર મરતે વકત ફરિશ્તોં કા ઈસ્તેકબાલ,કબ્ર મેં જન્નત કી ખિળકી કા ખુલના,હશ્ર મેં અર્શ કા સાયા,હિસાબ કી આસાની,પુલ સિરાત સે આસાની કે સાથ ગુજરના,ફિર જન્નત મેં ખતમ ન હોનેવાલી નેઅમતેં હમેશાં હમેશાં કે લિયે. (અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ હમ સબ કો જન્નતુલ ફિરદૌસ નસીબ-ફરમાએ આમીન. (હઝરત મો. ઉમર સા.પાલનપૂરી રહ.મલફુઝાત)

અલ્લાહ સે જોળ

મોહતરમ બુઝુર્ગો દોસ્તો અજીઝો હકતાલા શાનહુ ને હમ ઈન્સાનોં કો ઈસ દુન્યા મેં ઈસ્તેમાલ કરને વાલા બનાયા હે, જાનદાર ઔર બે જાન ચીજોં કો ઈસ દુન્યા મેં ઈન્સાન હી ઈસ્તેમાલ કરતા હે,કોઈ ઔર મખ્લૂક બ એતેબારે મખ્લૂક હોને કે ન ખુદ ઈસ્તેમાલ હો સકતી હે ન દૂસરી મખ્લૂક કો ઈસ્તેમાલ કર સકતી હે,લકળી ખુદ અપના ઈસ્તેમાલ નહી કર સકતી,લોહા ખુદ ઈસ્તેમાલ નહી હોતા,ઈસીતરહ દૂસરી બે જાન ચીજેં હૈં યેભી ખુદ ઈસ્તેમાલ નહી હો સકતી, ઔર જીતની જાનદાર મખ્લૂક હૈં ઉનમેં સે ભી કોઈ મખ્લૂક એસી નહીં જો ઈન ચીજોં કા ઈસ્તેમાલ કરે, અલ્લાહ તાલા ને ઈસ્તેમાલ કી સલાહિયત ઈન્સાન મેં રખ્ખી હે, ચૂં કે ઈસ સે કાએનાત કા ઈસ્તેમાલ કરવાના થા, કામ લેના થા, ઈસ લિયે ઈસ્તેમાલ કા મલકા અતા ફરમાયા.

અબ પળ્હા બે પળ્હા દેહાતી હો શેહરી હો,ચીજોં કા ઈસ્તેમાલ કરને વાલા હાગા,યહાંતક કે છોટા સા બચ્ચા ભી ચીજોં કો ઈસ્તેમાલ કરને વાલા મિલેગા,યૂં માલૂમ હોતા હે કે હકતાલા શાનહુ ને હર ચીજ પર ઈસ બાત કી મોહર લગા દી હે યા ઈસ બાત કા અમ્ર લગાદિયા હે,કે હમારા યે ખલીફા,હમારા યે બંદા જીસતરહ તુમ્હારા ઈસ્તેમાલ કરે ઈસ તરહ ઈસ્તેમાલ હોના હે,ઔર બે ચુનો ચિરા ઈસ્તેમાલ હોના હે.

એક લકળી હે વોહ યે નહી કેહ સકતી કે મુજે ફુલાં કામ મેં મત લો,મુજે ઈમારત કે કામ મેં લેલો, ઈન્સાન કી અપની મરજી કી બાત હે ચાહે ઉસે ઈમારત મેં લગાએ ચાહે ઉસકા મિમ્બર બના દે ચાહે ઈંધન બના દે,એક લોહા યે નહી કેહ સકતા કે મુજે કયા બનાઓ કયા ન બનાઓ, યેહી નહી બલ્કે એક જાનદાર યે નહી કેહ સકતા કે મુજે હલ મેં ન જોતો,મુજ સે કુએં કા પાની ન ખિંચવાઓ, મુજપર બોજ ન લાદો, મુજે ગાળી મેં જોત કર ઈસતરહ દિનભર કામ મત લો,યે કુછ નહી કેહ સકતા.ઈન્સાન કે આગે બે બસ હે,લાચાર હે,જીસ તરહ ચાહતા હે ઈસ્તે-માલ કરતા હે,જબતક જી ચાહતા હે ખેત મેં જોળે રખતા હે,જબ જી ચાહતા હે ગાળી મેં જોત લેતા હે,જબ જી ચાહતા હે ઉસકો જબહ કરકે ગોશ્ત ઈસ્તેમાલ મેં લાતા હે,જબ જી ચાહતા હે ઉસકી ખાલ કે જૂતે બના લેતા હે.

ઈન્સાન કે આગે સારી ચીજોં કો બે બસ ઔર લાચાર બનાદિયા ગોયા મુસખ્ખર કરદિયા, ઔર ઈન્સાન કો ઉસકા ઈસ્તેમાલ કરનેવાલા બના દિયા,કોઈ ભી ઈન્સાન એસા નહીં જો કિસી ન કિસી ચીજ કો ઈસ્તે-માલ ન કરતા હો,અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ ને ઈન્સાન કો પેદાઈશી એતે-બાર સે યે બાત અતા ફરમાઈ હે કે ઈસે ચીજોં કો ઈસ્તેમાલ કરના હે, ઔર ચીજોં કો ઈસ કે હાથ મેં આકર ઈસ્તેમાલ હોના હે,ઔર જો ભી ચીજોં કો ઈસ્તેમાલ કરતા હે વોહ ઈસ બાત કી અલામત હે કે વોહ અલ્લાહ કા ખલીફા હે, અસલન સારી કાએનાત કે ઈસ્તેમાલ કરને વાલે તો અલ્લાહ હી હૈં, લેકિન અલ્લાહ ને અપને ખલીફે કો ઈસ કા કુછ દર્જે મેં ઈખ્તિયાર અતા ફરમાયા હે,કે વોહ ઈન ચીજોં કા ઈસ્તે-માલ કરે.

અબ ઈન્સાન જીન ચીજોં કો ઈસ્તેમાલ કરતા હે વોહ સારી ચીજેં બ જુબાને હાલ યે કેહ રહી હે કે હમ તો બે બસ લાચાર હો કે ઈસ્તેમાલ હો રહે હૈં હાલાં કે તુમ હમારે માલિક ઔર ખાલિક નહીં હો, લેકિન ખાલિક ઔર માલિક ને તુમ્હારે સામને બે બસ કરદિયા હે, લેકિન અગર તુમ અપને આપ કો ઈસ તરહ બે બસ નહીં કરતે જીસ તરહ હમ તુમ્હારે આગે બે બસ હૈં,ઈસ તરહ તુમ ને અપને આપ કો માલિક ઔર ખાલિક કે આગે બેબસ નહીં કિયા તો તુમ્હારી ખૈર નહીં હે,હર ચીજ યે પુકાર પુકાર કર કેહ રહી હે.

જીસતરહ ઈન ચીજોં મેં સે કિસી કી કોઈ મરજી નહીં ચલતી ઈસી તરહ ઈન્સાન કો ચાહિયે કે વોહ અપને રબ કે સામને અપને આપકો બે બસ ઔર લાચાર કરદે, કે તુમ હમારે માલિક હો જીસ તરહ ચાહો ઈસ્તેમાલ કરો,હમારી કોઈ ખ્વાહિશ નહીં,કોઈ તમન્ના નહીં,કોઈ અર-માન નહીં,કોઈ મરજી નહીં,કોઈ જોક નહીં,કોઈ શોક નહીં,આપ હમારે રબ હૈં,હમ આપકે બંદે હૈં,જીસ તરહ ચાહેં આપ હમેં ઈસ્તેમાલ કરેં.

ગોયા યૂં માલૂમ હુવા કે ચીજોં કે ઈસ્તેમાલ મેં ઈન્સાન કી કામ્યાબી નહીં હે, અપને ઈસ્તેમાલ મેં ઈન્સાન કી કામ્યાબી હે, યે લાખ ચીજોં કા ઈસ્તેમાલ કરતા હો યે કામ્યાબ નહીં હોગા,જબતક યે અપના ઈસ્તેમાલ અલ્લાહ કી મન્શા કે મુતાબિક ન કરે, જીન્હેં ખુદ અપની ઝાત સે ઈસ્તેમાલ હોના આ ગયા અગરચે ઉનકે પાસ મુલ્ક હે ન માલ હે-

વોહ દુન્યા ઔર આખેરત મેં કામ્યાબ હોજાએંગે, ઔર જીન્હેં દુન્યા કી ચીજેં મિલ ગઈ મગર ઉન્હોં ને અપને રબ કો પેહચાના નહીં ઔર ઉસકી મન્શા કે મુતાબિક અપના ઈસ્તેમાલ જાના નહીં ઉનકે લિયે હલાકત હે ઔર તબાહી ઔર બરબાદી હે. પૂરે કુર્આન કા ખુલાસા યે હે કે જીતને દિયે હુએ જોહર ઈન્સાન કે અંદર હેં ઉન સબ કા સહી ઈસ્તેમાલ કરના જીન્હેં આતા હે વોહ હોંગે કામ્યાબ.

ઈન્સાન કા ખુદ અપના ઈસ્તેમાલ અવ્વલીન ઈસ્તેમાલ હે ઔર ચીજોં કા ઈસ્તેમાલ સાનવી(દૂસરે નંબર પર)ઈસ્તેમાલ હે, ચીજેં બાદ મેં ઈસ્તેમાલ હોગી ઔર ચીજોં કે લિયે ઈન્સાન પેહલે ઈસ્તેમાલ હોગા, મસલન જેબ મે પૈસા હે તો પૈસે કે લિયે પેહલે ખ્યાલ ચલેગા, ઈરાદા ચલેગા, મન્શા ચલેગી, ઉસકે બાદ હાથ ચલેગા, ફિર હાથ જેબ મેં જાએગા ફિર પૈસા નિકલેગા. મોટર ચલાને સે પેહલે ઈરાદા ચલેગા ફિર અપને આપકો ચલાકર મોટર મેં બિઠાએંગે ફિર મોટર કે ચલાને સે પેહલે નિગાહ ચલેગી, તો પેહલે ઈન્સાન ઈસ્તેમાલ હોગા ફિર ચીજેં ઈસ્તેમાલ હોગી, પૂરી કાએનાત કે ઈસ્તેમાલ મેં પેહલે ઈન્સાન ઈસ્તેમાલ હોગા ઔર બાદ મેં ચીજેં ઈસ્તેમાલ હોગી.

અબ અગર પેહલા ઈસ્તેમાલ બિગળા હુવા હો, યે હાથ બિગળા હુવા હો, યે નિગાહ બિગળી હુઈ હો, યે દિલ બિગળા હુવા હો, યે ગલત ઈસ્તેમાલ હો રહે હોં તો ફિર સાનવી મેં ખૈર નહીં આને કી, ઈસલિયે અંબિયા અલ. ને યે બાત સમજાઈ કે એ ચીજોં કે ઈસ્તેમાલ કરને વાલે ઈન્સાન યે ન સમજ લે કે ચીજેં મેરે હાથ મેં આને સે કામ્યાબ હો જાઉંગા ઈસલિયે કે ચીજોં કા ભી કિસી સે જોળ હે, યે આજાદ નહીં હે, બનાને વાલે ને બે-લગામ નહીં છોળદિયા ઔર ઉસકે ઈસ્તેમાલ પર કિસી કો કુદરત નહીં સિવાયે અલ્લાહ કે, અંદર કી બુન્યાદ ઔર ખાસ્સા ઔર જીસ સિફત કે ઔર મકસદ કે લિયે વોહ બનાયા ગયા હે, વોહ ચીજ ખુદા ને અપને હાથ મેં રખ્ખી હે, ગોયા અલ્લાહ ને અસલ ઈસ્તેમાલ અપને હાથ મેં રખ્ખા હે ઔર જાહિરી ઈસ્તેમાલ ઈન્સાન કે હાથ મેં દિયા હે.

અબ ઈન્સાન કયા સમજ રહા હે ? ચીજેં હેં ઔર મેં હૂં, કોઈ તીસરા હેહી નહીં, યે તીસરી ઝાત કો પેહચાનતા નહીં, હર ઈન્સાન યે-

સમજતા હે કે ચીજેં હૈં ઔર મેં હૂં બસ કામ બનગયા, અંબિયા અલ.ને કહા તુમ્હારા ઔર શકલોં કા જોળ કોઈ હેસિયત નહી રખતા, અસલ તો શકલોં કા ઔર ખુદા કા હે, ખેત કા હમારે સાથ જો જોળ હે, વોહ કુછ ભી નહી, ખેત કા ખુદા કે સાથ જો જોળ હે, વોહ અસલ હે હુકૂમત કા હમારે સાથ જો જોળ હે વોહ કુછ ભી હેસિયત નહી રખતા, હુકૂમત કા ખુદા કે સાથ જો જોળ હે વોહ અસલ હે, ઔર ઉસી અસલ જોળ પર ફૈસ્લે હોતે હૈં.

વોહ એસે જબરદસ્ત કુદરત વાલે હૈં કે જીસ ચીજ કો જહાં ચાહે જીસ તરહ ચાહે ઈસ્તેમાલ કર સકતે હૈં (હુવ ફઅ્આલુલ લિમા યુરીદ) અસલ ઈસ્તેમાલ કરને વાલે વોહ હૈં, ઔર મેં ? મેં તો અપને અંદર કી કિસી ચીજ કા ઈસ્તેમાલ નહીં કર સકતા, મસલન રોટી ખાઈ તો રોટી આપકે હલક કે નીચે ઉતરી, આપ યે સમજે કે રોટી મેરે અંદર મેં ગઈ હાલાં કે યે લુકમા જો આપ કે અંદર મેં ચલા ગયા આપકે હાથોં સે બાહર હો ગયા, આપકે ઈખ્તિયાર મેં હે ? કયા હો ઉસ પર ? નફા હો યા નુકસાન હો, ઈસ સે બીમારી બને યા તંદુરસ્તી બને, બલ્ગમ બને, ખૂન બને, હૈજા બને, પેચીસ બને કયા બને ? આપકે અંદર કી ચીજ ભી આપકે ઈખ્તિયાર મેં નહીં તો બાહર કાએનાત કી ચીજ કોનસી આપકે ઈખ્તિયાર કી હે.

જો યે સમજ રહે હૈંકે યે હાથ આજાએગી તો યૂં હો જાએગા, ઔર યે આજાએગી તો યૂં કરલુંગા, તો જબ યે મઅલૂમ હોજાએ કે હર ચીજ કા ખુદા સે જોળ હે તો બજાએ ચીજોં કે સાથ જોળ પૈદા કરને કે આદમી ખુદા સે જોળ પૈદા કરેગા, ઈધર ચીજોં કા ખુદા સે જોળ ઔર ઉધર ઈન્સાન કા ખુદા સે જોળ, ઈસપર ખુદા કી તરફ સે ફૈસ્લે હોંગે, અબ ચીજોં કા તો બરાહે રાસ્ત ખુદા સે જોળ ઔર હમારા ચીજોં સે જોળ તો કામ નહી બનેગા.

એક છોટા બચ્ચા ભી સમજ લેતા હે કે દુકાન કી ચીજોં કા દુકાન દાર સે જોળ હે, અબ વોહ દુકાન દાર સે બાત કરેગા, ચીજોં સે બરાહે રાસ્ત બાત નહી કરતા, દુકાન દાર સે બાત કરલો વોહ સારી ચીજ આપકે હાથ મેં દે દેગા, મસલન મુજે કપળા ચાહિયે ઔર કપળે વાલે કી દુકાન મેં સૈંકળો તરહ કા કપળા હો, મેં જો કપળા દેખૂં ઔર પસંદ

કરૂં, ઉસ સે કહું તૂ મેરે સાથ ચલ દે તૂ બહોત અચ્છા કપળા હે, મેં તેરી યૂં કીમત દુંગા ઔર યૂં દુંગા, કયૂં જી કપળા આ સકતા હે ? બીચારે બે બસ હેં, લાચાર હેં, તો યે સારી દુન્યા કે ઈન્સાન અહમક હે બે વકૂફ હેં,જો ચીજોં સે બરાહે રાસ્ત મામલા કરતે હેં,ઔર ચીજોં વાલે કો પેહચાનતે નહીં,કે અસલ ચીજ વાલા વોહ હે,ઉસ સે મામલા કરલો તો યે સારી કી સારી ચીજેં આપકે હાથ મેં દે દેંગે, કે લીજીયે, ઔર અગર વોહ આપકે હાથ મેં ન દે ઔર દૂસરોં કે હાથ મેં દેદે તો ઉસકા નફા આપ તક પહોંચા દેગા કે અસલ તો નફા ચાહિયે, ઉસ સે કામ બનના ચાહિયે ફિર વોહ ચીજ ચાહે કિસી ઔર કે હાથ મેં હો આપ કા કામ બન જાએગા.

જનાબે રસૂલુલ્લાહ ﷺ હમેં હકીકત દિલવાને આએ થે,જાહિરી નકશે દિલવાને નહીં આએ થે, યે તો અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ ને બગૈર કિસી જાબ્તે કે દેના તે કર રખ્ખા હે, જીસે ચાહે દેં, બલ્કે જો જીતના જીયાદહ ના ફરમાન હોગા ઉસે જીયાદહ દેંગે, ઈસલિયે પેહલી ચીજ અપના ઈસ્તેમાલ ઠીક હો, ઔર ઈસ્તેમાલ ઠીક હોના કિસે કેહતે હેં ? જીતના ઈસ્તેમાલ ખુદા કે અમ્ર કે ખિલાફ હો રહા હે,ખુદા કે અમ્ર સે હટ કર હો રહા હે,અપની મન્શા કે મુતાબિક હો રહા હે,જીતના સીજન કે તાબે હોકર હો રહા હે,જીતના હાલાત કે તાબે હોકર હો રહા હે,યે સબ ગલત ઈસ્તેમાલ હોરહા હે,જીતના ઈન્સાનિયત કા ઈસ્તેમાલ ખુદા કે અમ્ર સે હટકર જીસ-જીસ કે તાબે હોકર હો રહા હે યે સબ ગલત ઈસ્તેમાલ હો રહા હે.

તિજારત ઉસકો કેહતે હેં જીસમેં ઈન્સાન કા અપની ઈન્સાનિયત કા ઈસ્તેમાલ તિજારત કે તાબે હોકર હો,તિજારત મેં અપની ઈન્સાનિ-યત કા ઈસ્તેમાલ ખુદા કે હુકમ કે તાબે હોકર હો ઈસ કા નામ ઈબાદત હે.હુકૂમત કે હાલાત કે તાબે હોકર જો ઈસ્તેમાલ હુવા ઉસકા નામ હુકૂમત ઔર જો હુકૂમત કે નકશે મેં રેહકર અલ્લાહ કે અમ્ર કે તાબે ઈસ્તેમાલ હુવા ઈસ કા નામ ઈબાદત, આપ જહાં ભી અપની ઈન્સાનિયત કા ઈસ્તેમાલ અમ્રે ઈલાહી કે તાબે હોકર કરેંગે ઉસ કા નામ ઈબાદત.

જીતના અલ્લાહ કે અમ્ર કે ખિલાફ ઈસ્તેમાલ હો રહા હે ઈસ મેં

એક તો ખ્વાહિશાત હૈં,જો હાજત કે નામ પર ઔર જરૂરત કે નામ પર હમારી જીંદગી મેં દાખિલ હોગઈ હૈં,ઈસલિયે જીતની ગૈર જરૂરી ચીજેં હૈં જીનપર હયાત મૌકૂફ નહીં એસી તમામ ગૈર જરૂરી ચીજોં કો જીંદગી સે નિકાલ કર ફેંક દો,જીસ તરહ ખેતી કરને વાલા જીસ દાના કો નિકાલના ચાહતા હે ઉસકે અલાવા જીતની ઘાસ ફૂંસ ઉગતી હે ઉસ સબ કો ઉખાળ કર ફેંક દેતા હે,અગર વોહ ઘાસ ફૂંસ કો ઉખાળ કર ન ફેંકે તો જીસ ચીજ કી પેદાવાર વોહ ચાહતા હે વોહ ઉસકો નહીં મિલેગી,ઈસી તરહ જીતની ગૈર જરૂરી ચીજેં જીંદગી મેં દાખિલ હો ગઈ હૈં ઉન સબ કો નિકાલ કર ફેંકના હોગા.

દૂસરા કામ યે કે જીતની જરૂરી ચીજેં હૈં ઉનકો જરૂરત કી સહી મિકદાર પર લાન હોગા, ઈસ મેં ખ્વાહિશાત દાખિલ હો ગઈ હે, ઉસે નિકાલો, યે જરૂરી તો હે નહીં કે એસા-એસા હોના ચાહિયે, સહાબા રદી.ને પત્તે ખા કર દિન ગુજારે હૈં, અબ હમારી હાલત યેહે કે ખાના એસા-એસા હોના ચાહિયે,યે ખાની કી જરૂરત મેં ખ્વાહિશ દાખિલ હો ગઈ,પીના એસા-એસા હોના ચાહિયે,યે પીને કી જરૂરત મેં ખ્વાહિશ દાખિલ હો ગઈ,કપળા એસા-એસા હોના ચાહિયે,યે કપળે કી જરૂરત મેં ખ્વાહિશ દાખિલ હો ગઈ, દુન્યા ઔર આખેરત મેં કામ્યાબ હોના ચાહતે હો તો અપની જરૂરત મેં જીતની ખ્વાહિશાત દાખિલ હો ગઈ હે ઉસે છાંટ-છાંટ કર નિકાલના હોગા.

અબ જરૂરત કી જો અસલ મિકદાર હે વોહ બહોત થોળી હૈં,ઔર બહોત આસાની કે સાથ બહોત કમ વકત મેં ઔર બહોત કમ માલ મેં ઔર કમ કોશિશ મેં પૂરી હો સકતી હે,ઈસકે લિયે ફિર જીયાદહ વકત જીયાદહ મેહનત ઔર મેં યાદહ ફિકર કરને કી જરૂરત નહીં, અગર જરૂરતેં અસલ મિકદાર પર આજાવે તો ફિર ઈન્સાન કો રિશ્વત કી જરૂરત નહીં પળેગી,કમ તોલને કી જરૂરત નહીં પળેગી,ના જાઈજ, હરામ ઔર સૂદ કી જરૂરત નહીં પળેગી, ફિર જબ હરામ સે બચકર ચલેંગે ઔર હલાલ કો હાસિલ કરેંગે તો ઉસ થોળે મેં અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ બહોત બરકત ફરમાવેંગે. અલ્લાહ હમ સબ કો સમજને કી તૌફીક અતા ફરમાવે આમીન.

(મલફુજાત હઝરત ફઝલે કરીમ સાહબ રહ.)

અજાઈબે કલ્બ (ઈહયાઉલ ઉલુમ)

તમામ મખ્લૂક પર ઈન્સાન કી ફઝીલત ઔર શર્ફ કા રાઝ યેહે કે વોહ અલ્લાહ તાલા કી મઅરેફત કી ઈસ્તેઅદાદ ઔર સલાહિયત સે મહરૂમ નહી હે,યેહી મઅરેફત દુનિયામેં ઈન્સાન કા જમાલ ઔર વજહે કમાલ હે,ઔર આખેરત મેં જરિયએ નજાત હે.

મઅરેફત કી સલાહિયત ઔર ઈસ્તેઅદાદ કલ્બ કો અતા કી ગઈ હે,અઅઝા કો નહી,કલ્બહી કો અલ્ વહિયત કા ઈલ્મ હે,વોહી હકતાલા સે કરીબ હે, વોહી અલ્લાહ કે લિયે અમલ પૅરા ઔર રાહે હક મેં મસરૂફે જદ્દો જહદ હે, કલ્બહી સે મખ્ફી ઉમૂર મુન્કશિફ હોતે હૈં, બાકી તમામ અઅઝા કલ્બ કે તાબેઅ હૈં,ઔર ઉસકે લિયે આલાત ઔર ખિદમત ગુજારોં કા દર્જા રખતે હૈં,ઔર ઉન સે ઈસતરહ કામ લેતા હે જીસ તરહ માલિક અપને ગુલામ સે,હાકિમ અપની રિઆયા સે કામ લિયા કરતા હે.

અગર કલ્બ ગૈરૂલ્લાહ સે પાક હે તો વોહ બારગાહે ખુદાવંદી મેં મકબૂલ હે, ઔર ગૈરૂલ્લાહ મેં મશ્ગૂલ હે તો મહજૂબ હે, બાજ્પુર્સ ઔર તંબીહ ઔર નકીર કા તઅલ્લુક ઔર અમ્રો નવાહી કા તઅલ્લુક કલ્બ સે હે,ઔર અમ્રો નવાહી કા મુખાતબ ભી કલ્બ હે,યેહી કુર્બે ઈલાહી કી સઆદત સે બેહરહ અંદોઝ હોતા હે,ઔર યેહી હુકમે ઈસાહી સે રૂગરદાની પર ઈતાબ કા મુસ્તહિક કરાર દિયા જાતા હે,અલ્લાહ કી હકીકી ઈતાઅત કલ્બ કા અમલ હે,અઅઝા કી ઈબાદત ઉસી અમલ કા મઝહર હે, મઅસિયત ભી કલ્બ કા ફૅલ હે,અઅઝા કી સરકશી ઔર તમર્રુદ,ફ્વાહિશ કા ઈરતેકાબ યે સબ ઉસી ફૅલ કા રદ્દે અમલ હે,કલ્બ કે ઉજાલે સે અઅઝા કે મહાસિન ઔર ઉસકી તારીકી સે અઅઝા કે કબાઈહ જાહિર હોતે હૈં,બરતનમેં સે વોહી ચીજ છલકતી હે જો ઉસમેં હોતી હે.

દિલ કા હાલ યેહે કે અગર ઈન્સાન ઉસકી મઅરેફત હાસિલ કર લે તો વોહ અપને નફસ કી મઅરેફત હાસિલ કરલેતા હે, ઔર ઉસ સે જાહિલ રહે તો અપને નફસ સે જાહિલ રેહજાતા હે,ઔર નફસ કી જહાલત બારીતાલા કી મઅરેફત કી રાહ મેં રૂકાવટ બનતી હે, ઈસલિયે જો શખ્સ અપને નફસ કો નહી પેહચાન સકા વોહ ગૈર નફસ (દૂસરે) કો કૈસે પેહચાન પાએગા, અકસર લોગ અપને દિલોં ઔર નફસોં સે ના-

વાકિફ હે, ઉનકે ઔર બારીતાલા કે દરમ્યાન હિજાબ હાઈલ હે.

(૧) કલ્બ એક રૂહાની રબ્બાની લતીફહ હે, જીસકા ઈસ જિસ્માની કલ્બ સે તઅલ્લુક હે,ઔર યેહી લતીફહ ઈન્સાન કી હકીકત હે.

(૨) નફસ વોહ શૈ હે જો ઈન્સાન કે અંદર ગજબ ઔર શહવત કી કુવ્વતોં કા જામેઅ હૈ,સૂફિયા કે યહાં નફસ વોહી હે જો મજમૂમ સિફાત કા જામેઅ હો,ઈસીલિયે વોહ કહા કરતે હૈં કે નફસ કે ખિલાફ મુજાહદહ કરનાં ઔર ઉસકી શહવતોં કા કિલાકુમા કરના જરૂરી હે, આં હઝરત ﷺ કે ઈસ ઈરશાદ કા મનશા ભી યેહી હે કે તેરા સબસે બળા દુશ્મન વોહ હે જો તેરે પેહલૂ મેં હે, નફસે ઈન્સાન ઔર ઝાતે ઈન્સાન યેહી હે, અલબત્તા યે નફસ મુખ્તલિફ હાલાત મેં મુખ્તલિફ સિફાત કે સાથ મુત્તસિફ હોતા હે, ચુનાન્ચે જબ વોહ ઈતાઅત કે સાથ ઠહેર જાએ ઔર શહવત સે જંગ કરતે કરતે ઉસકા ઈજતેરાબ જાઈલ હોજાએ તો ઉસે નફસે મુત્મઈન્નહ કેહતે હૈં.અલ્લાહ કા ઈરશાદા હે 'યા અય્યતુહન્નફ્-સુલ મુત્મઈન્નહ ઈરજીઈ ઈલા રબ્બિકિ રાદિ-યતમ મર્દિય્યહ' એ ઈત્મિનાન વાલી રૂહ તૂ અપને પરવરદિગાર કી તરફ ચલ ઈસતરહ સે કે તૂ ઉસ સે ખુશ હો ઔર વોહ તુજ સે ખુશ.

ઔર એક નફસ વોહ હે જો કમાલે ઈતાઅત કી સિફત સે મહરૂમ હો લેકિન ઈતાઅત મેં ઉજ્ઝ ઔર કુસૂર પર અપને આપકો લઅનત મલામત ભી કરતા હો ઉસે નફસે લવ્વામહ કેહતે હૈં, અલ્લાહતાલા કા ઈરશાદ હે 'લાઉકસિ-મુ બિન્નફસિલ્લવ્વામહ' કસમ ખાતા હૂં ઐસે નફસ કી જો અપને ઉપર મલામત કરે.

એક નફસ વોહ હે જો ખ્વાહિશાતે નફસ કે બહાવ કો ન રોક સકે ઔર ખુદ કો ઉસકે સુપુર્દ કરદે યે નફસે અમ્મારહ બિસ્સુઅ કેહલાતા હે.

(૩) રૂહ એક ઐસી અજીબો ગરીબ રબ્બાની શૈ હે જીસકી હકીકત ઔર માહિયત કે ઈદરાક સે અકસર અકલેં કાસિર હૈં અલ્લાહ કા ઈરશાદ હે 'કુલિર્રૂહુ મિન અમ્રિ રબ્બી' આપ કેહ દીજીયે કે રૂહ મેરે રબ કે હુકમ સે બની હે.

(૪) અકલ હકાઈકે ઉમૂર કે ઈલ્મ કા નામ હે ઔર ઈસ સિફત કા મહલ કલ્બ હે,કભી અકલ સે મુરાદ ઉલૂમ કા ઈદરાક કરને વાલા હોતા હે ઔર યે કલ્બ કા ખાસ્સા હે.

કુર્આને કરીમ ઔર હદીષ શરીફ મેં જહાં કહી કલ્બ કા લફઝ આયા હે વહાં ઉસ સે અશ્યા કી હકીકત કા ઈદરાક કરને વાલી કુવ્વત મુરાદ લી હે,યે કુવ્વત ઈન્સાન કે અંદર મૌજૂદ હે, ઈસકે લિયે લફઝ કલ્બ બતૌરે કિનાયા ઈસ્તેઅમાલ કિયાજાતા હે, કયૂંકે ઈસ કુવ્વતે મુદ-રિકહ કો ઈસ કલ્બ સે મખ્સૂસ મુનાસિબત ઔર ખાસ તઅલ્લુક હે, અગરચે વોહ કુવ્વત તમામ બદન સે મુતઅલ્લિક હે ઔર હર ઉઝ્વ સે કામ લેતી હે લેકિન ઉસકા તઅલ્લુક અઅઝાએ બદન સે બરાહે રાસ્ત નહી હે બલ્કે કલ્બ કે વાસ્તેસે હે, ઈસ કા મતલબ યે હુવા કે કલ્બે જીસ્માની ઉસ લતીફએ મજકુરહ કા મહલ,આલમ ઔર દારૂસ્સલતનત ઔર સવારી હે,કે હઝરત સહલ તસ્તરી રહ. ને કલ્બ કો અર્શ ઔર સીને કો કુર્સી સે તશબીહ દી હે, ઈસકા મતલબ યેહે કે લતીફએ મજકુરહ સે કલ્બ ઔર સીને કો વોહ નિસ્બત હાસિલ હે જો નિસ્બત અર્શ વ કુર્સી કો અલ્લાહ તાલા સે હે.

કલ્બ કે લશ્કર

કલ્બ કે દો લશ્કર હેં,એક વોહ જો જાહિરી આંખ સે દિખાઈ દેતા હે, મસલન હાથ,પાઉં, આંખ,કાન, જુબાન ઔર દૂસરે તમામ અઅઝા શામિલ હે, ઔર બાતિન મેં ગજબ ઔર શહવત, યે સબ અઅઝા ખ્વાહ જીસમ કે જાહિર મેં હો યા બાતિન મેં કલ્બ કે ખાદિમ હે,ઔર ઉન્હેં ઉસકી ઈતાઅત કા પાબંદ કરદિયા ગયાહે,વોહ ઉનમેં જીસતરહ ચાહતા હે તસર્રુફ કરતા હે વોહ અપને વજિફે સે રૂગરદાની કી કુદરત નહી રખતે ઔર ન ઉસકે ખિલાફ અમલ કરને કા યારા રખતે હેં,મસલન જબ આંખ કો ખુલને કા હુકમ હોતા હે વોહ ખુલજાતી હે,બંદ કરને કા હુકમ હોતા હે તો બંદ હોજાતી હે,તમામ અઅઝા કા યેહી હાલ હે.

બાજ વુજૂહ સે બારીતાલા કે લિયે ફરિશ્તોં કી ઈતાઅત કે મુશાબેહ હે,ચુનાન્ચે ફરિશ્તે ફિતરી તૌરપર મુતીઅ હેં,ઉનકી તખ્લીક કા મકસદ ઈતાઅત હે,ઔર વોહ ઉસ મકસદ સે ઈન્હિરાફ નહી કર સકતે,અલબત્તા ફરિશ્તોં કી ઈતાઅત ઔર અઅઝા કી ઈતાઅત મેં એક ફર્ક હે ઔર વોહ યે કે ફરિશ્તે અપની ઈતાઅત કા ઈલ્મ રખતે હેં જબ કે અઅઝા કી ઈતાઅત મેં યે બાત નહી હે,આંખ સે ખુલને કે લિયે કહા જાતા હે તો વોહ ખુલજાતી હે લેકિન ન ઉસે અપને વુજૂદ કી ખબર હોતી હે-

ઔર ન યે મઅલૂમ હોતા હે કે વોહ અપને હાકિમ કલ્બ કી ઈતાઅત મેં
ખુલ રહી હે.

જીસ તરહ કલ્બ રાહે સુલૂક કા સફર તે કરને કે લિયે સવારી
ઔર ઝાદેરાહ કા મોહતાજ હે,ઈસી તરહ એવાન ઔર ખુદ્દામ કી ભી જરૂ-
રત હે,ઔર યે સફર વોહ સફર હે જીસકે લિયે ઉસે પૈદા કિયાગયા હે.
'વમા ખલક્તુલ જીન્ન વલ ઈન્સ ઈલ્લા લિયઅ્બુદૂન' ઔર મેં ને જીન્નાત
ઔર ઈન્સાન કો ઈસી વાસ્તે પૈદા કિયા હે કે મેરી ઈતાઅત કરેં.

કલ્બ કી સવારી બદન હે,ઈલ્મ ઉસકા ઝાદેરાહ હે,ઔર ઉસ ઝાદેરાહ
કે હુસૂલ કા જરીયા નેક આમાલ હે,કિસી બંદે કે લિયે મુમકિન નહી
કે વોહ દુનિયામેં કયામ કિયે બગૈર અલ્લાહ તક પહોંચ સકે,યેહી વજહ
હે કે દુનિયા કો આખેરત કી ખેતી કહાજાતા હે,બહર હાલ અગલી
મંઝિલ તક પહોંચને કે લિયે ઈસ મંઝિલ સે ઝાદેરાહ લેના જરૂરી હે.

બદન મંઝિલ તક પહોંચને કે લિયે સવારી કે દરજે મેં હે ઈસલિયે
ઉસ કી નિગરાની ઔર હિફાજત ભી નાગુજીર હે.બદન કી હિફાજત
ઈસતરહ હોગી કે ઉસે વોહ ગિઝા દી જાએ જો ઉસકે મુવાફિક હો ઔર
ઉસ ગિઝા સે રોકા જાએ જો ઉસે હલાક કર સકતી હો.હુસૂલે ગિઝા કે
લિયે દો લશ્કરીયોં કી જરૂરત હે, એક બાતિની યાની શહવત (ભૂક-
વગૈરહ કી શહવત) ઔર દૂસરી જાહિરી યાની હાથ ઔર દિગર અઅઝા,
જીનસે ગિઝા ફરાહમ હોતી હે, ઈસીતરહ મુહલિકાત સે બચને કે લિયે
ભી દો લશ્કરી દિયેગએ હેં,એક બાતિન મેં હે જો ગજબ કેહલાતા હે, ઉસ
કી વજહ સે આદમી મુહલિકાત દૂર કરતા હે,ઔર દુશ્મનોં સે ઈન્તેકામ
લેતા હે,દૂસરા લશ્કરી જાહિર મેં હે જીસે હાથ ઔર પાઉં કેહતે હેં,આદમી
ઉનકે જરીયે ગજબ કે તકાજે પર અમલ કરતા હે,બદન મેં ઈન અઅઝા
કા વુજૂદ એસા હી હે જૈસે કિસી સિપાહી કે પાસ હથિયાર ઔર આલાતે
જંગ હો.

ફિર ગિઝા કી ખ્વાહિશ ઔર જરૂરત હી કાફી નહી બલ્કે યે ભી
જરૂરી હે કે આદમી કો ઉસ ગિઝા કા હાલ માલૂમ હો, ઉસકે લિયે ભી
જાહિરી ઔર બાતિની લશ્કરીયોં કી જરૂરત હે, જાહિરી લશ્કરી યેહે કે
આદમી હવાસે ખમ્સહ યાની બીનાઈ,સમાઅત,સુંઘના,ચખના,છુના ઔર
ઝોક રખતા હો,ઔર બાતિની લશ્કરી યેહે કે ઉન હવાસે ખમ્સહ કે ઈદ-
રાક સે મહરૂમ ન હો.

કલ્બ કે ખુદ્દામ

કલ્બ કે ખુદ્દામ તીન તરહ કે હેં,એક વોહ જો ઉસે કિસી ચીજ કી રગબત દિલાએં, ખ્વાહ વોહ નફા હાસિલ કરનેકી હો યા મઝર્રત દૂર કરને કી હો,પેહલે કી મિસાલ શહવત (ભૂક વગૈરહ) ઔર દૂસરે કી મિસાલ ગઝબ હે, ઈસ કિસમ કે ખાદિમ કો ઈરાદહ ભી કેહતે હેં.દૂસરી કિસમ મેં વોહ ખુદ્દામ શામિલ હે જો હુસૂલે મકસદ યા તકમીલે ઈરાદહ કે લિયે અઅઝા કો તહરીક દે ઉસે કૂદરત કેહતે હેં, ઔર યે કુદરત તમામ અઅઝા ઔર હર હર જુઝવે બદન ઔર એક એક રગ મેં ફેલી હુઈ હે. તીસરી કિસમ મેં વોહ ખુદ્દામ હે જો જાસૂસોં કી તરહ અશ્યા કા ઈદરાક કરલેં, ઔર ઉનકી હકીકત માલૂમ કરલેં, બીનાઈ,સમાઅત, સુંઘને,છુને ઔર ચખને વગૈરહ કી કુવ્વતેં ઈસી કિસમ સે મુતઅલ્લિક હે,યે કુવ્વતેં મુતઅય્યિનહ અઅઝા મેં મુન્તશિર હે, ઈસ કિસમ કો ઈલ્મ ઔર ઈદરાક કેહતે હેં,ઉન બાતિની ખુદ્દામ કે સાથ જાહિરી ખુદ્દામ ભી હે યાની વોહ અઅઝા જો આલાત ઔર અસ્બાબ કી હેસિયત રખતે હેં,મસલન ગિરિફ્ત કી કુવ્વત ઉંગ્લિયોં સે ઔર બીનાઈ કી કુવ્વત આંખ સે મુતઅલ્લિક હે,ઈસીપર દૂસરી કુવ્વતોં ઔર અઅઝા કો કયાસ કરના ચાહયે.

બહસ ઔર ગુફતગુ કા મેહવર જાહિરી અઅઝા નહી હે,બલ્કે ઉન બાતિની એઅવાન ઔર ખુદ્દામ સે હે જીનકા મુશાહદહ આંખ સે નહી હોતા, યે એઅવાન ઔર ખુદ્દામ કવાએ મુદરિકહ (ઈદરાક કરને વાલી કુવ્વતેં) કેહલાતી હે, ફિર ઈન કવાએ મુદરિકહ કી ભી દો કિસ્મેં હેં, કુછ વોહ હેં જો જાહિરી અઅઝા મેં સુકૂનત પઝીર હેં,ઔર વોહ હવાસે ખમ્સહ હેં,ઔર કૂછ વોહ હેં જીનકા મસ્કન દિમાગ કી રગોમેં હે,યે ભી પાંચ હેં.

ચુનાન્ચે આદમી કિસી ચીજ કો દેખકર અપની આંખેં બંદ કરલે ઔર ઉસકી તાસ્વીર અપને દિલમેં પાએ તો ઉસે ખ્યાલ કેહતે હેં,ફિર યે સૂરત કિસી ચીજ કે યાદ રખને સે ઉસકે સાથ હોજાતી હે ઉસે હાફેજહ કેહતે હેં,ફિર જો ચીજ હાફેજહ મેં રેહજાએ ઉસમેં ગોર કરકે બાજ કો બાજ સે મિલાએ ઔર જો ભૂલજાએ ઉસે યાદ કરે ઔર ભૂલીહુઈ સૂરત જહન મેં દો બારહ આજાએ ઔર તમામ મઆની મહસૂસાત કો અપને દિલ મેં જમા કરલે ઉસે ઝિક્ર, ફિક્ર ઔર હિસ્સે મુશ્તરિક કેહતે હેં, કલ્બ કે લશ્કરોં કી યે કિસ્મેં હેં,ઉનકા ફહમ દિક્કતે નજરી પર મૌકૂફ હે,

અબ મિસાલોં કે જરીયે સમજાતે હૈં.

પેહલી મિસાલ-ફર્જ કીજિયે કે નફસે ઈન્સાની યાની લતીફએ રબ્બાની અપને મુલ્ક ઔર દારૂલ હુકૂમત મેં બાદશાહ કી હેસિયત રખતા હે,બદન ઉસકી મમલેકત ઉસકા મુસ્તકર ઔર દારૂલ હુકૂમત, ઔર અઅઝા ઔર જવારેહ કી હેસિયત શાહી અમલે કે અરકાન કી હોતી હે, કુવ્વતે અકલિયહ ઉસકા મુખ્લિસ મુશીર ઔર ખૈરખ્વાહ વજીર હે, ગજાબ ઉસકા બોડીગાર્ડ ઔર કોતવાલે શહર હે,દુશ્મનોં સે બાદશાહ કી હિફાજત ઉસકે ફરાઈઝા મેં શામિલ હે,શહવત ઉસકા વોહ બદ ખુલ્ક મુલાજીમ હે જીસકે જિમ્મે એહલે શહર કે લિયે ખાને કા નજ્મ હે, યે ઈન્તેહાઈ જુઠા ફરેબી ધોકે બાજ ઔર ખબીસ હે, બ જાહિર ખૈરખ્વાહ નજર આતા હે લેકિન ઉસકી ખૈરખ્વાહી કે પર્દે મેં જહર હલાહલ ઔર સિમ્મે કાતિલ હે, મખ્લિસ વજીર કી રાય ઔર તદબીર સે ઈખ્તેલાફ કરના ઉસકી આદત હે, કોઈ લમ્હા ઐસા નહી ગુજરતા જીસ મેં વોહ ઉસકી મુખાલેફત ન કરતા હો.

ઈસ સૂરત મેં અગર બાદશાહ અપને વજીર કી તદાબીર પર અમલ કરે ઉસ સે મશ્વરે હાસિલ કરે ઔર ઉસ ગુલામ સે એઅરાજ કરે,નીઝ કોત-વાલે શહર કોભી તાદીબ કરે કે વોહ ઈસ બદબાતિન ગુલામ ઔર ઉસકે તાબેઈન પર નજર રખ્ખે,અગર વોહ કિસી ગલત કામ મેં મશ્ગૂલ હોં તો ઉન્હેં સજા દે,ઉમ્મીદ યેહી હે કે ગુલામ ઈસ સૂરત મેં સરકશી ન કર સકેગા ઔર બાદશાહ કા મગ્લૂબ ઔર મહકૂમ બના રહેગા,ઔર હુકૂમત નિહાયત અદ્લ ઔર નજ્મ કે સાથ ચલેગી.ઈસીતરહ અગર નફસ અપની અકલ સે મદદ હાસિલ કરતા રહે ઔર કભી ગજબ કે મુહાફિઝ કે જરીયે શહવત કે ગુલામ પર કારી જર્બ લગાતા રહે ઔર કભી ગજબ કે ગલ્બે કો કમ કરને કે લિયે શહવત સે મદદ ચાહતા રહે તો ઉસકે કવા એઅતેદાલ પર રહેંગે,અખ્લાક બેહતર રહેંગે.

ઔર અગર ઈસ તરીકે સે એઅરાજ કરેગા તો ઉન લોગોમેં સે હો જાએગા જીનકે બારે મેં અલ્લાહ કા ઈરશાદ હે 'અ-ફ રઅય્-ત મનિત્ત-ખ-જ ઈલાહહુ હવાહુ વ-અ દલ્લહુલ્લાહુ અલા ઈલ્મિ' સો કયા આપને ઉસ શખ્સ કી હાલત ભી દેખી જીસને અપના ખુદા અપની ખ્વાહિશે નફ-સાની કો બના રખ્ખા હે ઔર ખુદાતાલા ને ઉસકો બાવજૂદ સમજ બુજ

કે ગુમરાહ કરદિયા હે.ઈસી તરહ નફ્સ કો ખ્વાહિશાત કે ફરેબ સે દૂર રખને વાલે કે બારે મેં ઈરશાદ ફરમાયા, 'વ અમ્મા મન ખા-ફ મકા-મ રબ્બિહી વ-ન હન્નફ્-સ અનિલ હવા ફઈન્નલ જન્ન-ત હિયલ મઅ્વા' ઓર જો શખ્સ અપને રબકે સામને ખળા હોને સે ડરા હોગા ઓર નફસ કો હરામ ખ્વાહિશ સે રોકા હોગા સો જન્નત ઉસકા ઠિકાના હોગા.

દૂસરી મિસાલ-ફર્જ કીજીયે બદન એક શહર હે ઓર અકલ યાની ઈનસાન કી કુવ્વતે મુદરીકહ ઉસ શહર કા હાકિમ હે,જાહિરી ઓર બાતિની હવાસ ઉસકે એવાન ઓર સિપાહી હેં,ઓર અઅઝા રઈય્યત હેં,ઓર નફસે અમ્મારહ જીસે શહવત ઓર ગજબ સે ભી તાબીર કરતે હેં,ઉસકા વોહ દુશ્મન હે જો ઉસકી હુકૂમત ચાહતા હે ઓર ઉસકી રિઆયા કો મોત કી નીંદ સુલાને કા ખ્વાહિશમંદ હે,ઈસ સૂરત મેં બદન મહાજે જંગ કી તરહ હે,જહાં હાકિમે શહર બ નફસે નફીસ દુશ્મન સે મુકાબલે કે લિયે મૈજૂદ હે, અગર ઉસને જંગ મેં ગલ્બા હાસિલ કિયા ઓર દુશ્મન કો રાહે ફરાર ઈખ્તિયાર કરને પર મજબૂર કરદિયા તો ઉસકી યે જદો જહદ આલા દરબાર મેં ખિરાજ વસૂલ કરેગી. અલ્લાહ કા ઈરશાદ હે 'ફઅલલ્લાહુલ મુજાહિદી-ન બિઅમ્વાલિહિમ વ અમ્વાલિહિમ વ અન ફુસહુમ અલલ્ કાઈદી-ન દ-રજહ' અલ્લાહ તાલા ને ઉન લોગોં કા દર્જા બહોત જીયાદહ બનાયા હે જો અપની જાનોં ઓર માલોં સે જીહાદ કરતે હેં, બ નિસ્બત ઘર મેં બેઠને વાલોં કે.

ઓર અગર ઉસને મહાજે જંગ મેં બહાદૂરી કે જોહર ન દિખાએ ઓર દુશ્મન સે હજીમત ઉઠાઈ તો યે મઝમૂમ ફૈલ હોગા ઓર ઉસે ગફલત કી સજા દી જાએગી,એક હદીષે પાક કા ખુલાસહ હે એ ખબીષ ચરવાહે તૂને ગોશ્ત ખાયા ઓર દૂધ પીયા મગર ગૂમ શદહ કા પતા ન લગાયા, શકિસ્તહ કો સહી ન કિયા,આજ મેં તુજ સે ઈન્તેકામ લૂંગા.

તીસરી મિસાલ-ફર્જ કીજીયે કે અકલ એક સવાર હે જો શિકાર કે ઈરાદે સે નિકલ રહા હે,શહવત ઉસકા ઘોળા હે,ઓર ગજબ ઉસકા કુત્તા હે,અબ અગર સવાર અપને ફન મેં માહિર હો ઘોળા ભી સધાયા હુવા હો ઓર કુત્તા ભી તાલીમ યાફતા હો તો બિલા શુબહ યે શિકારી અપને મકસદ મેં કામ્યાબ હે,કે ઉસકે બારે મેં કહા જા સકતા હે કે વોહ કોઈ નુકસાન ઉઠાએ બગૈર શિકાર લેકર વાપસ આએગા, ઓર દૂસરી સૂરત

યેહે કે વોહ ખુદ ભી શિકાર કે ફન સે નાવાકિફ હો, ઘોળા ભી સરકશ હો ઔર કૂત્તા ભી દીવાનહ હો તો ઐસે શખ્સ કે બારે મેં યે તવક્કુઅ નહી કી જા સકતી કે વોહ કામ્યાબી કે સાથ વાપિસ આએગા, અગર વોહ સહી સલામત વાપસ આજાએ તો ગનીમત હે. સવાર કી ના વાકેફિયત જહાલત કે મુશાબેહ હે, ઘોળે કી સરકશી ગલ્બએ શહવત ઔર કુત્તે કી દીવાનગી ગલ્બએ ગજબ કી મિસાલ હે.

અબ તક જીન ચીજોં કા ઝિક્ર કિયા ગયા વોહ સિર્ફ ઈન્સાનહી કો નહી બલ્કે હેવાનાત કો ભી હાસિલ હે, મસલન શહવત, ગજબ, જાહિરી ઔર બાતિની હવાસ ઈન્સાન કી તરહ હેવાનાતમેં ભી હે, હમારા મકસૂદ ઉન ઉલૂમ કા ઝિક્ર હે જો સિર્ફ ઈન્સાન કે સાથ મખ્સૂસ હેં, જીન કે બાઈસ ઉસે દૂસરી મખ્લૂકાત પર શર્ફ ઔર ફઝીલત ઔર અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ કી કુર્બત હાસિલ હે.

કલ્બ કી ખુસૂસિયાત

જાનના ચાહિયે કે કલ્બે ઈન્સાની કે સાથ મખ્સૂસ ઉમૂર સિર્ફ દો હેં, એક ઈલ્મ દૂસરા ઈરાદહ, ઈલ્મ સે મુરાદ યહાં દુન્યવી, ઉખ્રવી ઔર અક્લી હકાઈક કા ઈલ્મ હે, યે ઉમૂર ઔર હકાઈક મહસૂસાત સે માવરા હેં, ઔર ઉનમેં હેવાનાત ઈન્સાન કે સાથ શરીક નહી હે, બલ્કે બદીહી ઉલૂમે કુલ્લિયહ ભી અકલ કે સાથ મખ્સૂસ હે, ઈસલિયે કે ઈન્સાનહી યે ફેસ્લા કર સકતા હે કે એકહી શખ્સ કા એકહી હાલત ઔર વકત મેં દો મકાનો મેં પાયાજાના મુમકિન નહી, અગરચે ઉસને દુનિયા કે ચંદ હી અફરાદ દેખે હોં, લેકિન ઉસકા યે હુકમ તમામ અફરાદ કો શામિલ હે, માલૂમ હુવા કે તમામ અફરાદ પર ઉસકા યે હુકમ લગાના હવાસ સે જાઈદ એક અમ્ર હે, જબ બદીહી ઔર જાહિરી ઈલ્મ કા યે હાલ હે તો નજરી ઉલૂમ કા હાલ તો ઉસસે ભી બેહત ઔર અવલા હોગા.

ઈરાદહ સે મુરાદ યેહે કે જબ ઈન્સાન કિસી અમ્ર કે અંજામ પર નજર ડાલતા હે ઔર ઉસમેં કોઈ બેહતરી નજર આતી હે તો ઉસકા શોક ઔર ઉસે હાસિલ કરને કા જઝબહ પૈદા હોતા હે, યે ઈરાદહ વોહ નહી જિસે શહવત કેહતે હેં, યા જો હેવાનાત મેં ભી મૌજૂદ હે, બલ્કે યે ઈરાદહ શહવત કી જીદ હે, શહવત ઔર ઈરાદહ કા ફર્ક ઈસ મિસાલ સે જાહિર હોગા કે શહવત ફસ્દ ખુલવાને ઔર ફસ્દ લગવાને સે નફરત-

કરતી હે,મગર અકલ ઉસકી ઈફાદિયત સમજતી હે ઔર ઉસકા ઈરાદહ કરતી હે બલ્કે ઉસકે લિયે માલ તક ખર્ચ કરાદેતી હે, યે મુમાનેઅત શહવત કી તરફ સે નહીં હોતી બલ્કે અકલ કી રૂ સે હોતી હે, અગર અલ્લાહ તાલા ઈસ ઈરાદહ કી તખ્લીક ન ફરમાતા જીસ સે અકલ કે મુકતજીયાત કો તહરીક મિલતી હે ઔર ઉનપર અમલ હોતા હે તો અકલ કી તખ્લીક કા મકસદ ફૌત હોજાતા.

મઅલૂમ હુવા કે ઈન્સાન કે કલ્બ મેં ઈલ્મ ઔર ઈરાદહ દો ઐસે અમ્ર હે જો હેવાનાત મેં નહીં પાયેજાતે બલ્કે કમસિન બચ્ચે ભી ઉન સે મહરૂમ હોતે હેં,યે ખુસૂસિયાત ઉન્હેં બુલૂગ કે બાદ હાસિલ હોતી હે, અગરચે ઉનમેં શહવત,ગજબ,જાહિરી ઔર બાતિની હવાસ રોજે અવ્વલ હી સે મૌજૂદ હોતે હેં.માલૂમ હૂવા કે બચ્ચા બુલૂગ કે બાદ યે ખુસૂસિયાત હાસિલ કર પાતા હે.

ઈસ હુસૂલ યા ઈકતિસાબ કે દો દર્જે હેં એક દર્જા તો યેહે કે ઉસે બદીહિયાત કા ઈલ્મ હો, મસલન યે કે મહાલ કો મહાલ ઔર મુમકિન કો મુમકિન સમજતા હો, ઈસ સૂરત મેં કહા જાએગા કે વોહ બદીહિયાત સે તો વાકિફ હે લેકિન નઝરિય્યહ કા ઈલ્મ નહીં રખતા,તા હમ યે કહા જાએગા કે વોહ ઉલૂમે નઝરિય્યહ કે હુસૂલ કે કરીબ હે, જૈસે કાતિબ, કે જો અગરચે કિતાબત સે વાકિફ નહીં હે લેકિન કિતાબત કે આલાત યાની દવાત,કલમ ઔર મુફરિદ હુરૂફ સે વાકિફ હે, એસે શખ્સ કો મુકમ્મિલ કાતિબ તો નહીં કહા જા સકતા લેકિન યે જરૂર કહા જા સકતા હે કે વોહ ઈસ ફન સે કરિબ હે.

ઔર દૂસરા દર્જા યેહે કે ઉસે તજરૂબહ,ફિક્ર,ઔર ઈકતિસાબ કે જરીયે ઉન ઉલૂમ કા જખીરહ મયસ્સર આજાએ ઔર વોહ ઉસ જખીરહ કો અપને જહન કે ખજાને મેં મહફૂઝ કરલે ઈસ ખ્યાલ સે કે વોહ જબ ચાહેગા ઉસ જખીરહ સે ફાઈદહ ઉઠા લેગા,એસા શખ્સ માહિર કાતિબ કી તરહ હે, અગરચે વોહ ફિલ વકત લિખ નહીં રહા હે, લેકિન લિખને કે ફન સે વાકિફ હે, ઔર જબ જી ચાહે લિખ સકતા હે, યે ઈન્સાન કા અઅલા તરીન દર્જા હે, ઈસ દર્જે મેં બે શુમાર મરાતિબ હેં, માલૂમાત કી કસરત, કિલ્લત, શર્ફ વ ખસ્ત, ઔર તહસીલ કે તરીકો મેં ઈખ્તેલાફ કી વજહ સે હર શખ્સ કા હાલ જુદા-ગાનહ હે, બાજ કુલૂબ ઈલ્હામ ઔર કશ્ફ કે જરીયે ઉન ઉલૂમ કા ઈદ-

રાક કરતે હેં, બાજ તઅલ્લુમ ઔર ઈકતેસાબ કે જરીયે ઉલૂમ હાસિલ કરતે હેં, બહોત સે લોગ એસે ઝકી ઔર સરીઉલ ફહમ હોતે હેં કે મુશ્કિલ સે મુશ્કિલ બાત લમ્હોં મેં સમજ જાતે હેં, ઔર બહોત સે લોગ ઈતને ગબી ઔર કુન્દ જહન હોતે હેં કે તકરાર ઔર ઈઆદે ઔર ફિક્રો નજર કે બગૈર કોઈ બાત ઉનકી સમજ મેં નહી આતી, ઈસમેં ઉલમા, હુકમા, અંબીયા, ઔર અવલિયા સબ કે દરજાત મુખ્તલિફ હેં, જહાંતક અઅલા તરીન દર્જે કા તઅલ્લુક હે તો ઉસકી કોઈ હદ યા ઈન્તિહા નહી હે, કયૂંકે મઅલૂમાત કા દાઈરહ બેહદ વસીઅ હે ઉસમેં અઅલા તરીન દર્જા ઉસ નબી કા હોતા હે જીસપર તમામ યા અકસર હકાઈક કિસી ઈકતિસાબ યા અદના તકલ્લુફ કે બગૈર ફઝ્લે ઈલાહી સે મુન્કશિફ હોજાએ, યેહી સઆદત બંદે કો અલ્લાહ સે કરીબ કરતી હે, ઈસ સે મકાનો મસાફત કી કુર્બત મુરાદ નહી હે બલ્કે મઅનવી, હકીકી ઔર વસ્ફી કુર્બત મુરાદ હે.

ઈન મકામાત મેં આગે બઢના ઔર કિસી મકામ પર ઠહેરના રાહે સુલૂક તૈ કરને વાલોં કી મંઝિલેં હેં ઉન મનાઝિલ કી કોઈ હદ મુકર્રર નહી હે, હર સાલિક કો ઉન મંઝિલોં કી ખબર હોતી હે જીન સે વોહ ગુજર કર આયા હે, અગલી મંઝિલ કા હાલ ઉસે મઅલૂમ નહી હોતા, તા હમ વોહ ઈમાન બિલ ગૈબ કે તૌર પર ઉનકી તસ્દીક કરતા હે, જીસ તરહ હમ નબી ઔર નુબુવ્વત કી તસ્દીક કરતે હેં, હાલાં કે નુબુવ્વત કી હકીકત નબી કે અલાવહ કિસી કો મઅલૂમ નહી હોતી, નીઝ જીસતરહ પેટ કે બચ્ચે કો દૂધ પીને વાલે બચ્ચે કા હાલ ઔર દૂધ પીને વાલે કો ઉસ બચ્ચે કા હાલ મઅલૂમ નહી જીસે કુછ સમજ બુજ આગઈ હો, ઔર તમીઝ દાર બચ્ચે કો અકલમંદ ઈન્સાન કા હાલ મઅલૂમ નહી હોતા, ઔર ન યે મઅલૂમ હોતા હે કે ઉસને કિતને ઉલૂમે નજરિય્યહ હાસિલ કિયે હેં, ઈસી તરહ આકિલ કો ભી યે મઅલૂમ નહી હોતા કે અલ્લાહ ને અપને અંબિયા, અવલિયા પર કયા કયા ઈનાયાત કી હેં, ઔર કોન કોન સે અસ્રાર મુનકશિફ કિયે હેં.

અલ્લાહ કા ઈરશાદ હે, 'મા યફ્તહિલ્લાહુ લિન્નાસિ મિર્રહમતિન ફલા મુમસિ-ક લહા' અલ્લાહ જો રહમત લોગોં કે લિયે ખોલ દે સો ઉસ કા કોઈ બંદ કરને વાલા નહી. યે રહમત બારીતાલા કે જૂદો કરમ કે

બમુજિબ આમ હે,ઈસ સિલસિલે મેં કિસી કે સાથ બુખ્લ સે કામ નહીં લિયા જાતા,લેકિન ઉસકા જુહૂર ઉન દિલો મેં હોતા હે જો રહમતે ખુદાવંદી કે જોંકો કે મુન્તઝિર રેહતે હેં,ઉન જોંકો કે મુન્તઝિર રેહને કા મતલબ યેહે કે દિલ કો મજમૂમ અખ્લાક સે હોનેવાલી કુદૂરત ઔર ગંદગી સે પાકસાફ રખે,કુલૂબ કા ઉલૂમ કે અન્વાર સે મહરૂમ રેહના મુન્ઈમે હકીકી કી તરફ સે કિસી રૂકાવટ યા બુખ્લ કી બિના પર નહીં હે બલ્કે અપને કુલૂબ કી ખબાસત ઔર કુદૂરત ઔર ગૈરૂલ્લાહ કી બિના પર ઉન અન્વાર સે મહરૂમ રેહતે હેં,મુખ્તસર યે કે ઈન્સાન કી ખુસૂસિયત ઈલ્મ ઔર હિકમત સે વાબિસ્તહ હે.

ઉલૂમ મેં સબસે અફજલ ઈલ્મ બારીતાલા કી ઝાતો સિફાતો અફઆલ કા ઈલ્મ હે,ઈસ ઈલ્મ મેં ઈન્સાન કે કમાલ કા રાઝ મુજમિર હે,ઔર ઈસી કમાલ પર ઉસકી સઆદત ઔર ફલાહ કા મદાર હે,ઈસી સે બારીતાલા કે જવાર મેં રેહને કી સાલાહિયત ઔર ઉસકે હુઝૂર મેં હાજિર હોને કી એહલિયત પૈદા હોતી હે.

ઈન્સાન કી તખ્લીક કા મકસદ

બદન નફસ કી સવારી હે,ઔર નફસ મહલ્લે ઈલ્મ હે,ઔર ઈલ્મ હી ઈન્સાન કી જીંદગી કા મકસદ ઔર ઈસકા ઈમ્તિયાઝ હે,ઈસી મકસદ કે લિયે ઈસકી તખ્લીક અમલ મેં આઈ હે,જીસ તરહ ઘોળા બોજ ઉઠાને કી કુવ્વત મેં ગધે કા શરીક ઔર કર્રોફર, હુસ્નો હૈબત ઔર સુરઅતે રફતાર મેં ઉસ સે મુમતાજ હે,ઈસી તરહ ઈન્સાન કો ભી બાજ ચીજેં ગધે ઔર ઘોળે સે મુમતાજ કરતી હેં,યે ખુસૂસિયાત મલાએકએ મુકર્રબીન કી સિફત હે ઈન્સાન મલાએકહ ઔર બહાઈમ કે દરમ્યાન મેં એક મખ્લૂક હે,કયૂંકે વોહ ગિઝા ઔર નશોનુમા કે લિહાજ સે સબ્જહ હે,હિસ્સો હરકત ઔર ઈખ્તિયાર ઔર ફૈલ કે એતેબાર સે હૈવાન હે,સુરત ઔર કામત કે લિહાજ સે નકશ બર દીવાર હે,હકાઈકે અશ્યા કી મઅરિફત કી ખુસૂસિયાત ઈસે બહાઈમ સે મુમતાજ કરતી હે,જો શખ્સ અપને અઅઝા ઔર કવા સે ઈલ્મો અમલ પર મદદ લે વોહ મલાએકહ કે મુશાબેહ હે, બલ્કે ઈસકા મુસ્તહિક હે કે ઉસે મલાએકહ કે જુમરે મેં શુમાર કિયા જાએ,ઔર મલિકે રબ્બાની કહાજાએ.

જીસ શખ્સને બદની લઝઝત કો અપને ફિકો અમલ કા મેહવર

કરાર દિયા ઔર ઉનહી કા હો રહા વોહ ચોપાયોં કી તરહ હે, જીન કા મકસદ ચરને ઔર ખાને કે અલાવહ દૂસરા નહી હોતા.વોહ ઉન બહાઈમ મેં દાખિલ હોકર યા તો બેલ કી તરહ બેવકૂફ હોગા યા ખિન્ઝીર કી તરહ હરીસ,યા બિલ્લી કુત્તે કી તરહ ગુર્રાને વાલા હોગા,યા ઉંટ કી તરહ કીના પરવર,યા ચિત્તે કી તરહ મુતકબ્બિર,યા લોમળી કી તરહ મક્કારો અય્યાર બન જાએગા,ઔર અગર ઉન તમામ સિફાત ઔર બહીમાના ખસાઈલ કા જામેઅ હુવા તો શૈતાને રજિમ હોગા.

ઈન્સાન કા કોઈ જાહિરી ઉઝવ યા બાતિની હિસ ઐસી નહી હે જીસ સે વસૂલ ઈલલ્લાહ પર મદદ ન લી જાસકતી હો,જીસને અપને અઅઝા કા સહી ઈસ્તેમાલ કિયા ઉસને કામ્યાબી હાસિલ કી,ઔર જીસ ને હુકમ ઉદૂલી કી ઉસને નુકસાન ઉઠાયા ઔર રૂસ્વાઈ હાસિલ કી,કમાલે સઆદત ઔર તમામ ફલાહ યેહે કે ઈન્સાન લેકાએ ખુદાવંદી કો અપના મકસદ, આખેરત કો અપના મુસ્તકર, દુનિયા કો આરઝી મંઝિલ,બદન કો સવારી ઔર અઅઝા કો ખિદમત ગુજાર સમજે ઔર અપની કુવ્વતે મુદરિકહ કો જીસકા મહલ્લે મમલેકત જીસમ કા વસ્ત હિસ્સએ કલ્બ હે બાદશાહ ખ્યાલ કરે ઔર મુકદ્દમ દિમાગ મેં કુવ્વતે ખ્યાલયહ કો બાદશાહ કા પયગમ્બર સમજે કયૂંકે મહસૂસાત કી ખબરેં ઉસતક પહોંચતી હે ઔર કુવ્વતે હાફેજહ ઉનકા મસ્કન બનતી હે ઔર ખજાનચી કી તરહ હિફાઝાત કરતી હે,જુબાન ઉસકી તરજુમાન,મુતહર્રીક અઅઝા ઉસકે મુહર્રીરીન ઔર હવાએ ખમ્સહ ઉસકી મમલેકત કે જાસૂસ હેં.

યે સબ હવાસ અપની અપની દુનિયા સે ખબરેં જમા કરતે હેં ઔર ઉન્હેં કુવ્વતે ફિક્ર ઔર ખ્યાલ તક પહોંચાતે હેં, કુવ્વતે ખ્યાલ જો દર અસલ કાસિદ હે ઉન ખબરોં કો ખાઝિને શહર યાની કુવ્વતે હાફેઝહ કે સુપુર્દ કરદેતી હે, ખાઝિન ઉન્હેં બાદશાહ સલામત કે ગોશો ગુજાર કરદેતા હે,બાદશાહ ઉનમેં સે વોહ ખબરેં મુન્તખબ કરલેતા હે જો મુલ્ક કા નિઝામ ચલાને મેં મુફીદ હોં, ઔર જીન સે પેશ આમદહ સફર પૂરા હોસકે,મમલેકત કે દુશ્મનોં કા કિલાકુમા હો સકે ઔર રાસ્તે કે લુટેરોં સે નિમટા જા સકે. અઅઝા કો ઉનકી જીમ્મેદારિયોં સે આગાહ કરના ઔર અઅઝા કા ઉન જીમ્મેદારિયોં કી અદાઈગી મેં મશ્ગૂલ રેહના હી સઆદત હે ઔર ઉસી મેં બારીતાલા કી નેઅમતોં કા શુક્ર ભી હે.

ઈન અઅઝા કો ગફલત મેં મુબ્તેલા રખનેવાલા શકકી, બદ બખ્ત ઓર રૂસ્વા હે, વોહ ખુદાતાલા કી નેઅમતોં કા મુન્કિર હે, ઉસને લશ્કરે ઈલાહી કો જો દુશ્મન કે ખિલાફ મદદ હાસિલ કરને કે લિયે ઉસે દિયા ગયા થા જાએઅ કિયા ઓર દુશ્મનાને ખુદા કો ઈઝ્ઝત દી, ઓર હિઝબુ-લ્લાહ કો જીલ્લત મેં મુબ્તેલા કિયા, અંજામ કાર શદીદ તરીન અજાબ ઓર આખેરત કી રૂસ્વાઈ કા મુસ્તહિક હે.હમ આખેરત કી રૂસ્વાઈ ઓર ઉસ કે હોલનાક અજાબ સે અલ્લાહ કી પનાહ ચાહતે હેં.

જામેઅ અવસાફે કલ્બ

જાનના ચાહિયે કે ઈન્સાન કી તખ્લીકો તરકીબ મેં ચાર ચીજોં કી આમેઝિશ હે, ઈસલિયે ઈસમેં ચાર તરહ કે અવસાફ જમા હેં, સબઈ,બહીમી શૈતાની ઓર રબ્બાની. ઈસ હેસિયત સે કે ઉસપર ગજબ કા તસલ્લુત હે વોહ સબાઅ કે અફઆલ યાની અદાવત,બુગ્ઝ, મારપીટ,ઓર ગાલી ગલોચ કા મુરતકિબ હોતા હે.

ઓર ઈસ હેસિયત સે કે ઉસપર શહવત કા ગલ્બા હે વોહ બહાઈમ કે અફઆલ યાની હિર્સોહવસ ઓર તમઅ ઓર હસદ કા ઈરતેકાબ કરતા હે. ઓર ઈસ લિહાજ સે કે વોહ ફી નફસેહી અમ્રે રબ્બાની હે જૈસે કે કુર્આને કરીમ મેં ફરમાયા હે 'કુલિઈહુ મિન અમ્રિ રબ્બી' આપ ફરમા દીજિયે કે રૂહ મેરે રબ કે હુકમ સે બની હે. અપને લિયે રબુબિયત કા દઅવા કરતા હે, ઈસે તઅલ્લી, તકબ્બુર, દૂસરોં પર બરતરી, તખ્સીસ ઓર ઈન્ફિરાદિ-યત પસંદ હે, ઉબૂદિયત, તવાજુઅ ઓર મહકુમિયત ના પસંદ હે, ઈસી લેહાજ સે વોહ યે ચાહતા હે કે તમામ ઉલૂમ પર મુત્તલેઅ રહે, ઈલ્મ કી તરફ અપની નિસ્બત ઉસે મહબૂબ હે ઓર જહલ કી તરફ નિસ્બત ઉસે નાપસંદ હે,વોહ હકાઈકે ઉમૂર કે એહાતે ઓર ઈલ્મો મઅરેફત કે હુસૂલ કા દઅવા કરતા હે હાલાંકે તમામ હકાઈક કા ઈહાતા ઓર મખ્લૂક પર જબરદસ્તી કી બરતરી રબૂબિયત કે અવસાફ હેં, ઉબૂદિયત કી સિફત નહી હે.

ઈન્સાન ગજબ ઓર શહવત મેં સબાઅ ઓર બહાઈમ કે સાથ ઈશ્તે-રાક કે બાવજૂદ કુવ્વતે તમીઝ રખતા હે ઈસલિયે ઉસમેં એક વસ્ફ મઝીદ હે જીસે શૈતાનિયત કેહ સકતે હેં,શૈતાન સરતા પા શર હે,વોહ અપની તમીઝ કો શર કી સૂરતોં મેં ઈસ્તેમાલ કરતા હે ઓર અપની-

અગ્રાજ હાસિલ કરને કે લિયે મકરો ફરેબ કા સહારા લેતા હે ઔર ખૈર કે મહલ મેં શર કા બીજ બોતા હે, યે શૈતાન કે અવસાફ હૈં, ઔર વોહ લોગ ભી ઈન અવસાફ મેં શૈતાન કે શરીક હૈં જીનમેં રબ્બાનિયત, શૈતા-નિયત, સબ્ઈયત ઔર બહીમિયત કે અનાસિર પાએ જાતે હૈં.

ઈન ચારોં અવસાફ કા મરકઝ કલ્બ હે, ગોયા ઈન્સાન કી ખાલ મેં બયક વકત ખિન્ઝીર, કુત્તા, શૈતાન ઔર હકીમ જમા હૈં, ખિન્ઝીર શહ-વત કી અલામત હે, યે નાપાક ઔર બદ બાતિન જાનવર અપને રંગ યા અપની શકલો સૂરત કી બિનાપર બુરા નહીં હે બલ્કે અપની હિર્સો હવસ કી વજહ સે મજમૂમ હે યેહી હાલ કુત્તે કા હે જો ગજબ કી મુજસ્સમ શકલ હે, દરિંદોં ઔર કુત્તોં સે ઈસલિયે નફરત નહીં કી જાતી કે વોહ દરિંદે યા કુત્તે હૈં બલ્કે ઉન સે નફરત કી વજાહ યેહે કે ઉનમેં સબ્ઈયત કી ગાયત દરિન્દગી હે ઔર અદાવત પાઈ જાતી હે, ઈસીતરહ ઈન્સાન-કે બાતિન મેં દરિંદોં કી દરિન્દગી, અદાવત, ઔર ગજાબ ઔર ખિન્ઝીર કી હિર્સ ઔર તમઅ પાઈ જાતી હે.

દરિંદા ગજબ કો તહરકિ દેકર જુલ્મ પર ઔર ખિન્ઝીર હિર્સ કો હવા દેકર ફ્વાહિશ કે ઈરતેકાબ પર ઉકસાતા હે ઔર શૈતાન ઉન દોનોં કો એક દૂસરે કે ખિલાફ બર સરે પેકાર રખતા હે, ઔર કભી હિર્સ કો ગજબ કે ખિલાફ ઉકસાતા હે ઔર કભી ગજબ કો હિર્સ કી મુખાલેફત મેં ભળકાતા હે, નીઝ ઉન દોનોં કી જબલ્લી સિફાત કી તહસીન કરતા હે. અકલ બ મનઝિલે હકીમ કે હે, ઉસકા કામ યેહે કે વોહ શૈતાન કે મકરો ફરેબ કો દફા કરે ઔર અપની ગેહરી બસીરત ઔર વાજેહ નૂર સે ઉસકી તલ્બીસ કા કિલાકુમા કરદે, ઔર ખિન્ઝીર કી હવસ કો કુત્તે કે ગજબ કે જરીયે શિકસ્ત દે, ઈસલિયે કે ગજબ સે શહવત ખતમ હોતી હે, ઈસી તરહ ખિન્ઝીર કો કુત્તે પર મુસલ્લત કરકે ઉસકી દરિન્દગી કા ખત્મા કરે ઔર કુત્તે કો અપની હિકમત ઔર તદબીર સે પા બ જંઝીર ઔર મુતીઅ રખે. અગર ઉસને એસા કિયા તો જીસમ કી મમલેકત મેં આદિલાના નિઝામ બાકી કહેગા ઔર તમામ અઅઝા અપને અપને મેહવર પર ગરદિશ કરેંગે.

ઔર અગર હકીમ અપની કોશિશ મેં નાકામ રહા, ન શૈતાન સે ટક્કર લે સકા ઔર ન ખિન્ઝીર ઔર કુત્તે કો મકહુર કરસકા તો યે

તીનોં ખુદ ઉસપર ગાલિબ આજાએંગે ઔર ઉસે અપની સખ્ત જંઝીરો મેં ઈસતરહ જકળ લેંગે કે કોશિશ કે બાવજૂદ આજાદ ન હો સકેગા, બલ્કે તા ઉમ્ર ઉનકા ખિદમત ગુજાર ઔર મુતીઅ રહેગા, અકસર લોગ ઈસી કેદ કી જીંદગી ગુજાર રહે હૈં, ઉનકી તમામ તર જદ્દો જેહદ શિકમ ઔર ફરજ કી શહવત હે, હૈરત ઉસ વકત હોતી હે જબ યેહી લોગ બુત પરસ્તોં કો અપની મલામત કા હદફ બનાતે હૈં ઔર ઉનકી બુત પરસ્તી કા મજાક ઉળાતે હૈં.

અગર ઉનકી આંખોં સે ગફલત કે દબીઝ પરદે ઉઠા દિયે જાએ તો મઅલૂમ હોગા કે વોહ ખુદ ગૈરૂલ્લાહ કી ઈતાઅત મેં મસ્રૂફ હૈં, કભી વોહ ખિન્ઝીર કે સામને સર બ સુજૂદ હૈં, ઔર કભી કુત્તે કે સામને રૂકૂઅ ઔર કયામ કી હાલત મેં હૈં, ઉનકી ખ્વાહિશાત કી તકમીલ ઉનકા ઈમાન હે ઔર ઉનકે ચશ્મો અબરૂઓં કે ઈશારોં કા મુન્તઝિર રેહના ઉનકા અમલ, એસે લોગોં કે સામને અગર ઉન હકાઈક કો મુજસ્સમ કરદિયા જાએ તો વોહ ખુદ અપની આંખોં સે મુશાહદહ કરલેંગે કે બુત પરસ્તોં ઔર ઉનમેં કયા ફર્ક હે, બુત પરસ્ત બેજાન પથ્થરોં કે સામને સર જુકા કર શૈતાન કો ખુશ રખતે હૈં ઔર વોહ લોગ ઉન નાપાક ઔર ગંદે જાનવરોં કી ઈબાદત કરકે શૈતાન કી ખુશ્નુદી હાસિલ કરતે હૈં, યે શૈતાન હી તો હે જો ખિન્ઝીર ઔર કુત્તે કો બર અંગેખ્તહ કરતા હે ઔર ઉન્હેં ઈન્સાન સે ખિદમત લેને પર ઉકસાતા હે, હકીકત યેહે કે ખિન્ઝીર ઔર કુત્તે કે ચશ્મો અબરૂ કે ઈશારોં પર નાચને વાલે શૈતાન કે દામો ફરેબ મેં ગિરિફતાર હૈં.

હર બંદએ ખુદા કો ચાહિયે કે વોહ અપની હરકાત ઔર સકનાત અપને નતક ઔર સુકૂત ઔર કયામો કુઉદ કા નિગરાં રહે, ઔર બસીરત કી આંખે ખુલી રખે, અગર ઈસ ને ઈન્સાફ કે સાથ અપને અહવાલ પર નજર રખ્ખી તો ઉસે મઅલૂમ હોગા કે વોહ બંદા અપના દિન ખુદાએ બરહક કી ઈતાઅત મેં ગુજારતા હે, યા નફસ પરસ્તી મેં ? કિતના બળા જુલ્મ હે કે ઈન નફસ પરસ્તોં ને માલિક કો મમલૂક, આકા કો ગુલામ, ઔર ગાલિબ કો મગ્લૂબ બનાદિયા હે, ગલ્બા ઔર સયાદત કા હક અકલ કો થા, ખિન્ઝીર, કુત્તે ઔર શૈતાન ને ઉસકા હક છીન લિયા, ઔર ઉસે મગ્લૂબો મકહૂર કરદિયા, અકલ સયાદત સે મહરૂમ હોજાતી હે તો-

ઉન તીનોં અવસાફ કી ઈતાઅત રંગ લાતી હે,ઔર કલ્બ પર વોહ સિફાત મુહીત હોજાતી હે જિનકા અંજામ હલાકત ઔર રૂસ્વાઈ કે અલાવહ કુછ નહીં હે.

શહવત કે ખિન્ઝીર કી ઈતાઅત સે બે હયાઈ, ખબાસત, ઈસ્રાફ, બુખ્લ,રિયા, હતક, બેહુદગી, હિર્સ, હવસ, ખુશામદ, હસદ, કીના ઔર શમાતત વગૈરહ અવસાફ પૈદા હોતે હેં.

ગજબ કે કુત્તે કી ઈતાઅત કે નતીજે મેં તેહવર,તઅલ્લી,ખુદ સતાઈ, કિબ્ર, ખુદ પસંદી, ઈસ્તિહઝા, તહકીર, ઈરાદએ શર, ખ્વાહિશ ઔર જુલ્મ જૈસી સિફાત પૈદા હોતી હેં.

ગજબ ઔર શહવત કે મઅબૂદોં કી ઈતાઅત દર અસલ શૈતાન કી ઈતાઅત હે, જીસ સે મજકૂરહ બાલા રજાઈલ કે અલાવહ મકરો ફરેબ, હિલા જૂઈ,દગાબાજિ,તલ્બીસ,ખ્યાનત,ઔર ફહશ કલામી જૈસે અવસાફ કો ભી તહરીક મિલતી હે.

અગર સૂરતે હાલ ઉસકે બર અકસ હો ઔર શર કે યે તમામ સર-ચશ્મે ઔર મુહરિકાત રબ્બાની સિફત કી હિકમતે અમલી સે જેર હો જાએં,તો કલ્બ મેં રબ્બાની અવસાફ ઈલ્મ, હિકમત, યકીન, હકાઈકે અશ્યા કા ઈહાતા,ઉમૂર કી મઅરેફત,ઈલ્મ ઔર બસીરત કી કુવ્વત કે જરિયે દૂસરોં પર ગલ્બા,કમાલે ઈલ્મ કી બિના પર મખ્લૂક પર બરતરી કા ઈસ્તેહકાક જેસે રબ્બાની અવસાફ કલ્બ કા એહાતા કરલેતે હેં, શહવત ઔર ગજબ કી ઈતાઅત કી જરૂરત નહીં રેહતી,બલ્કે શહવત કે ખિનઝીર કો ઉસકી હદ મેં કેદ રખને સે ઈફ્ફત,કનાઅત,તમાનિ-યત,જોહદ,વરઅ,તકવા, ઈમ્બિસાત, હયા, હુસ્ને સૂરત, ખુશ ખુલ્કી ઔર ગજબ કે કુત્તે કો પા બ જંઝીર રખને સે શુજાઅત, કરમ, અઝમત, જબ્તે નફસ, સબ્ર, હિલ્મ, અફ્વ, સબાત કદમી ઔર શરાફત જેસે અવસાફ પૈદા હોતે હેં.

કલ્બ આઈને કી તરહ હે,ગજબ,શહવત ઔર શૈતાન કી ઈતાઅત ઉસ આઈને કી આબો તાબ પર અસર અંદાજ હોતી હે,ઔર આદમી અપને ચેહરે કા અકસ સાફ નહીં દેખ પાતા,ઔસાફે હમીદહ સે આઈનએ કલ્બ કી તબો તાબ મેં ઈજાફહ હોજાતા હે,ઔર ચમક દમક બળહતી હે,યહાં તક કે ઉસમેં હક જલ્વા ગર હોજાતા હે,ઔર અમ્રે મત-

લૂબ કી હકીકત મુન્કશિફ હોજાતી હે.

અખ્લાકે મજમૂમહ કા અસર આઈનએ દિલ પર એસા હોતા હે,જેસે ધુંવા, આઈનહ કી સાફો સફ્ફાફ સતહ કો બે આબ ઔર બદ રોનક બના દેતા હે,દિલ કા આઈનહ ગુનાહોં કી તારીકી સે તારીક હોજાતા હે, યે તારીકી એક તરહ કા હિજાબ હે,જો બંદહ ઔર બારીતાલા કે દરમ્યાન હાઈલ હોજાતા હે,ઈસી પર્દે કા નામ તબઅ (મોહર) રૈન (ઝંગ) હે,અલ્લાહ કા ઈરશાદ હે,'કલ્લા બલ રા-ન અલા કુલૂબિહિમ મા કાનુ યકસિબૂન' હરગિજ એસા નહી બલ્કે ઉનકે દિલો પર ઉનકે અઅમાલે બદ કા ઝંગ બેઠ ગયા હે.

જબ ગુનાહ જીયાદહ હોજાતે હૈં તો દિલ પર મોહર લગજાતી હે,વોહ ઈદરાકે હક ઔર ઈસ્લાહે હાલ કી હર સલાહિયત સે મહરૂમ હોજાતા હે, આખેરત કા મામલા ઉસકે નજદીક અહમ નહી રેહતા, દુન્યવી શાનો શોકત ઉસકે લિયે સબકુછ હોજાતી હે,વોહ દુન્યવી માલો દૌલત કા હરીસ હોજાતા હે,ઔર અપની તમામ તર તવાનાઈ ઉસકે હુસૂલ મેં સર્ફ કરદેતા હે,આખેરત કી બાતેં ઉસકે કાનો કે કરીબ સે દિલો દિમાગ મેં અસર અંદાજ હુએ બગૈર ઈસ તરહ ગુજર જાતી હૈં જીસ તરહ હવા ગુજર જાતી હે,ગલતિયોં કે તદારૂક ઔર ગુનાહોં સે તૌબહ કી હર તૌફીક સલબ કરલી જાતી હે.

બારી તાલા કી ઈતાઅત ઔર શહવતે નફસ કી મુખાલેફત કલ્બ કે લિયે સૈકલ કા કામ દેતી હે,ઔર ગુનાહ ઉસે અંધેરી રાત કી તરહ સિયાહ કરદેતે હૈં,ગુનાહ કે બાદ નેક અમલ કરને સે કલ્બ તારીક તો નહી રેહતા લેકિન ઉસકે નૂર મેં કમી આજાતી હે,જૈસે આઈનહ કો ગરમ સાંસ લગાયા જાએ ફિર સાફ કિયા જાએ, ફિર ગરમ સાંસ સે ઉસકી સતહ આલૂદહ કી જાએ ફિર સાફ કી જાએ તો ઉસકી ચમક દમક મેં કુછ ન કુછ કમી જરૂર રેહ જાએગી,ઔર આલૂદગી કે અસરાત પૂરે તરીકે પર નહી મિટ સકેંગે.

આપ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ ને કલ્બ કી ચાર કિસ્મેં બયાન ફરમાઈ હે,દિલ ચાર તરહ કે હોતે હૈં,એક વોહ દિલ હે જો સાફ હો ઉસ દિલ મેં ચિરાગ રોશન રેહતા હે,યે મોમિન કા દિલ હે.એક દિલ સિયાહ ઔર ઉલટા હુવા હોતા હે,યે કાફિર કા દિલ હે.એક દિલ ગિલાફ મેં લિપટા હુવા હોતા હે ઔર ઉસ

ગિલાફ કા મુંહ બંધાહુવા હોતા હે,યે મુનાફિક કા દિલ હે.એક દિલ વોહ હે જીસમેં ઈમાન ઔર નિફાક દોનોં હોં,ઐસે દિલમેં ઈમાન કી મિસાલ એસી હે જૈસે સબજહ કે ઉસે પાક પાની સે નશો નુમા મિલતી હે,ઔર નિફાક કી મિસાલ એસી હે જૈસે ઝખમ,કે ઉસ સે પીપ ઔર ગંદહ મવાદ બળહાતા હે,અબ જો માદ્દહ ભી ગાલિબ આજાએ,દિલ પર ઉસીહી કા હુકમ લગેગા.એક રિવાયત મેં હે કે દિલ કો વોહી માદ્દહ લેજાએગા.

બારીતાલા ફરમાતે હૈં,યકીનન જો લોગ ખુદા તર્સ હૈં જબ ઉનકો કોઈ ખતરા શૈતાન કી તરફ સે આજાતા હે તો વોહ યાદ મેં લગજાતે હૈં સો યકાયક ઉનકી આંખેં ખુલજાતી હૈં.ઈસ આયત મેં બતલાયા ગયા હે કે કલ્બ કી જીલા ઔર બસીરત અલ્લાહ કે ઝિક્ર સે હાસિલ હોતી હે, ઔર ઝિક્ર વોહી લોગ કરતે હૈં જો તકવા કે વસ્ફ સે મુઝય્યન હોં, માલુમ હુવા કે તકવા ઝિક્ર કા દરવાજહ હે, ઝિક્ર સે કશ્ફ હોતા હે, ઔર કશ્ફ ફૌવજે અકબર(સબસે બળી કામ્યાબી)યાની લેકાએ રબ કા વસીલા હે.

ઉલૂમ કે તઅલ્લુક સે દિલ કી મિસાલેં

જાન ના ચાહિયે કે ઉલૂમ કા મહલ કલ્બ હે,યાની વોહ લતીફહ હે જો તમામ અઅઝા કા નિઝામ ચલાતા હે,તમામ અઅઝા ઉસ લતીફે કે-ખિદમત ગુજાર ઔર ફરમા બરદાર હૈં હકાઈકે મઅલૂમાત કે તઅલ્લુક સે કલ્બ કી મિસાલ એસી હે જેસે મહસૂસ સૂરતોં કે તઅલ્લુક સે આઈના હે,આઈને મેં હર મહસૂસ ચીજ કી સૂરત કા અકસ ઉભર આતા હે,ઈસી તરહ હર મઅલૂમ ચીજ કી હકીકત આઈનએ દિલ મેં નકશ હોજાતી હે, જીસ તરહ આઈનહ અલગ ચીજ હે મહસૂસાત કી સૂરતેં અલગ ચીજેં હૈં ઔર ઉન સૂરતોં કા આઈને મેં મઅકૂસ હોના અલગ ચીજ હે,ઈસી તરહ દિલ કે સિલસિલે મેં ભી યે ફર્ક મૌજૂદ હે,ઔર આઈને કી તરહ યહાં ભી તીન ચેજેં હૈં, દિલ, હકાઈકે અશ્યા, ઔર નફ્સ હકાઈક કા દિલ મેં આના.

આલિમ કલ્બ હે,ઉસ મેં હકાઈકે અશ્યા કી સૂરતેં હુલૂલ કરતી હૈં, મઅલૂમ હકાઈકે અશ્યા હૈં,ઔર ઈલ્મ ઉન અશ્યા કી સૂરતોં કા આઈ-નએ કલ્બ મેં મુન્અકિસ હોને કા નામ હે,મસલન તલવાર પકળને કે લિયે તીન ચીજોં કી જરૂરત હે,કાબિજ (પકળને વાલે) હાથ કી, મકબુજ (પકળી જાનેવાલી) તલવાર કી,ઔર ગિરિફ્ત કી (યાની હાથ ઔર તલ-

વાર કે મિલને કી)ઈસ તરહ મઅલૂમ કા દિલ મેં પહોંચના ઈલ્મ કેહલાતા હે,બાજ અવકાત હકાઈક ભી મૌજૂદ હોતે હૈં ઔર કલ્બ કા ભી વુજૂદ હોતા હે,લેકિન કબ્જ (ગિરિફ્ત) નહી પાઈ જાતી, ઈસલિયે કે ગિરિફ્ત મેં હાથ કા તલવાર તક પહોંચના જરૂરી હે,અલબત્તા ગિરિફ્ત ઔર ઈલ્મ મેં ઈતના ફર્ક હોતા હે કે ગિરિફ્ત મેં તલવાર બેઅયનેહી હાથ મેં આ જાતી હે,જબકે હકીકત બેઅયનેહી દિલ મેં નહી આતી. એક શખ્સ આગ કા ઈલ્મ રખતા હે, લેકિન ઉસકા યે મતલબ નહીં કે ખુદ આગ ઉસકે દિલ મેં મૌજૂદ હે, બલ્કે યે કહા જાએગા કે આગ કી વોહ હકીકત દિલ મેં મૌજૂદ હે જો ઉસકે જાહિરી વુજૂદ કે સાથ મુશાબહત રખતી હે, ઈસી લિયે દિલ કો આઈને સે તશબીહ દીગઈ હે,કયૂંકે કોઈ ચીજ બેઅયનેહી ઉસમેં નહી સમાતી, બલ્કે ઉસકા અકસ ઉભરતા હે જો ઉસકે હકીકી વુજૂદ કે મુતાબિક હોતા હે.

કલ્બ કી આઈને સે મુશાબેહત

જીસ તરહ બાજ વુજૂહાત સે આઈને મેં શકલ નહી ઉભરતી,ઈસી તરહ બાજ હાલાત મેં આઈનએ દિલ ભી હકાઈકે અશ્યા કે ઈલ્મ સે મહરૂમ રેહતા હે,આઈને મેં કિસી ચીજ કી શકલ ન ઉભરને કી પાંચ વુજૂહાત હૈં,એક તો યેકે આઈનહ હી અચ્છા ન હો મસલન યેકે વોહ લોહે કા હો યા ઉસકે જોહર મેં નુકસ હો,યા ઉસકી શકલ સહી ન હો.દૂસરી વજહ યેહે કે ઉસમેં કિસી વજહ સે કુદૂરત આગઈ હો,યા ઝંગ લગ ગયા હો, ઔર ઉસકી તાબ ખતમ હોગઈ હો.તીસરી વજહ યેહે કે વોહ ચીજ જીસ કા આઈને મેં અકસ પળે આઈને કી હુદૂદ સે દૂર હો,મસલન યે કે વોહ આઈને કે પીછે હો.ચોથી વજહ યેહે કે આઈને ઔર સૂરત કે દરમ્યાન કોઈ હિજાબ આજાએ.પાંચવી વજહ યેહે કે જીસ ચીજ કી સૂરત આઈને મેં દેખની હે ઉસકી જેહત મઅલૂમ ન હો,કે આઈને કો ઉસકી સિમ્ત મેં રખદિયા જાએ ઔર વોહ સૂરત મુન્અકિસ હોજાએ.

યેહી હાલ આઈનએ કલ્બ કા હે,ઉસમેં તમામ ઉમૂરે હક મુન્કશિફ હોજાતે હૈં લેકિન બહોત સે કલ્બ મેં યે ઉલૂમ નહી આ પાતે,ઉસકી વોહી પાંચ અસ્બાબ હૈં,એક યે કે ખુદ કલ્બ નાકિસ હો,જેસે બચ્ચે કા કલ્બ ઈસકી સલાહિયત નહી રખતા કે ઉસમેં મઅલૂમાત મુન્અકિસ હોં.દૂસરે યે કે કલ્બ મઆસી કી કુદૂરત ઔર શહવાત કે ખબસ સે આલૂદહ હો

જાએ ઔર સફાઈ જાતી રહે, ચમક ખતમ હોજાએ, તારીક કલ્બ મેં હક બાત જાહિર નહી હોતી. તીસરા સબબ યેહે કે ઉસકા દિલ હકીકતે મતલૂબહ કી જેહત સે મુન્હરિફ હો, મસલન એક શખ્સ નેક હે ઔર હક તાલા કે એહકામ પર અમલ પેરા હે, ઉસકા દિલ અપની નેકી કી ઔર ઈતાઅત કી વજહ સે સાફ ભી હે લેકિન ઉસમેં હક મુન્કશિફ નહી હોતા ક્યૂંકે વોહ તાલિબે હક નહી હે, વોહ અપની તમામ તર હિમ્મતેં બદની તાઆત અસ્બાબે મઈશત કે જમા ઔર હુસૂલ મેં સર્ફ કરતા હે, બારીતાલા કી રૂબૂબિયત ઔર મખ્ફી ઈલાહી હકાઈક મેં ગૌરો ફિક્ર કરના ઉસકા શેવા નહીં હે, એસે શખ્સ કે દિલ મેં હક કા જલવા જાહિર નહી હોતા, બલ્કે સિર્ફ વોહી ઉમૂર મુન્કશિફ હોતે હૈં જિનમેં વોહ આમ તોર પર ગૌરો ફિક્ર કરતા હે, મસલન અગર વોહ અઅમાલ કી આફતોં ઔર નફસ કે ઉયૂબ મેં તઅમ્મુલ કરતા હે તો ઉસ પર યેહી આફાત ઔર ઉયૂબ મુનકશિફ હોજાતે હૈં, મઈશત કે મસાલેહ મેં ગૌર કરતા હે તો ઉસ પર યેહી મસાલેહ જાહિર હોજાતી હૈં, ગૌર કીજીયે જબ તનહા અઅમાલ ઔર બદની ઈતાઅત કી કેદ જલ્વએ હક કે જુહૂર સે માનેઅ હે તો નફસ કી શહવાતો લજ્જાત, ઔર દુન્યવી અલાઈકો રવાબિત કશ્ફે હકીકત કી રાહ મેં રૂકાવટ ક્યૂં ન હોંગે.

ચોથા સબબ હિજાબ હે, યે હિજાબ ઈન્કિશાફે હક કે લિયે માનેઅ બનજાતા હે, મસલન બાજ અવકાત શહવાત પર કાબૂ રખને વાલા મુતીઅ ઔર ઈબાદત ગુજાર બંદા હકાઈક મેં ગૌરો ફિક્ર કરને કે બાવજૂદ ઈદરાકે હકીકત સે મહરૂમ રેહતા હે, ઔર યે મહરૂમી કિસી એસે એઅતેકાદ કી બાઈસ હોતી હે, જો આબાઓ અજદાદ કી તકલીદ કે તોર પર બચપન સે જહન મેં રાસિખ રહા હે, યે એઅતેકાદ હર ઉસ અમ્ર કે લિયે માનેઅ બનજાતા હે જો ઉસકે ખિલાફ હો, યે વોહ હિજાબ હે જિસકે બાઈસ બહોત સે મુતકલ્લિમીન ઔર મજહબી અસ્બિયત રખને વાલે એહલે ઈલ્મ, બલ્કે બહોતસે વોહ સોલહા જીનકી ફિક્ર કા મેહવર જમીનો આસમાન કે મલકૂત રેહતે હૈં, અમ્રે હક કે ઈદરાક સે મહરૂમ રેહજાતે હૈં ક્યૂંકે તકલીદી એઅતેકાદાત ઉનકે દિલો દિમાગ મેં ઈસતરહ રાસિખ હોજાતે હૈં કે મુખાલિફ એઅતેકાદ કબૂલ કરને કી સલાહિયત બાકી નહી રેહતી ખ્વાહ વોહ મુખાલિફ એઅતેકાદાત હક હી ક્યૂં ન હોં, ઈસી-

તરહ યે તકલીદી એઅતેકાદાત ઉનકે હક મેં ઈદરાકે હક સે માનેઅ ઔર હિજાબ બનજાતે હૈં.

પાંચવાં સબબ યેહે કે વોહ જેહત હી મઅલૂમ ન હો, જહાં મતલૂબ હાસિલ હો સકતા હે, તાલિબે ઈલ્મ કે લિયે યે મુમકિન નહી કે વોહ મતલૂબ કે મુનાસિબ મઅલૂમાત કે ઈલ્મ કે બગૈર કિસી મજહૂલ કા ઈલ્મ હાસિલ કર સકે, ફિર મુનાસિબ મઅલૂમાત કા ઈલ્મહી કાફિ નહી હે બલ્કે ઉન્હેં ઉસ ખાસ તરતીબ પર રખનાભી જરૂરી હે જો ઉલમા કે યહાં મોઅતબર સમજે જાતે હે, હર ઈલ્મ કે લિયે જરૂરી હે કે ઉસ સે પેહલે દો ઈલ્મ હોં, ઔર ઉનમેં મખ્સૂસ તરતીબ ઔર ઈલાકા કાઈમ હો જીસકે નતીજે મેં તીસરા ઈલ્મ વુજૂદ મેં આએ. જીસ તરહ બચ્ચા, નર ઔર માદહ કે મિલાપ સે પૈદા હોતા હે, ફિર યેભી જરૂરી હે કે વોહ દોનોં ઈલ્મ એક દૂસરે કે મુનાસિબ હોં ઔર ફિતરી તૌર પર એક દૂસરે સે કુર્બત રખતે હોં, ચુનાન્ચે અગર કોઈ શખ્સ ઘોળી ઔર ઉંટ કે મિલાપ સે ઘોળે કા બચ્ચા હાસિલ કરના ચાહે તો ઉસે માયૂસ હોના પળેગા, ઉસકે લિયે ઘોળી ઔર ઘોળે કા મિલના જરૂરી હે, ઉંટ ફિર ઉંટ હે ઈન્સાન ભી યે જરૂરત પૂરી નહી કર સકતા.

ઈસતરહ હર ઈલ્મ કે દો મખ્સૂસ ઉસૂલ હૈં ઔર ઉનકે અઝદવાજ (મિલાપ) કા એક મખ્સૂસ તરીકહ હે, ઉસ તરીકે પર અમલ પેરા હોને કે બાદ હી મતલૂબહ ઈલ્મ હાસિલ કિયા જા સકતા હે, ઈન ઉસૂલોં સે ઔર ઈન તરીકે અઝદવાજ સે નાવાકિફિયત હી ઈલ્મ કી રાહ મેં રૂકાવટ બનતી હે, ચુનાન્ચે આઈને કી મિસાલ મેં હમને બયાન કિયા હે કે અગર ઉસ ચીજ કી જેહત કા ઈલ્મ ન હો જીસ કા અકસ મતલૂબ હે તો આઈનહ મેં ઉસકી શકલ નહી આએગી, ઔર મકસદ પૂરા નહી હોગા, મસલન એક શખ્સ આઈને મેં અપની ગુદ્દી દેખના ચાહતા હે લેકિન ઉસને આઈનહ ચેહરે કે સામને રખ્ખા હે, જાહિર હે ઈસ તરહ ગુદ્દી નજર નહી આ સકતી જો મતલૂબ હે. ઈસી તરહ આઈનહ અગર ગુદ્દી કે પીછે કર લેતા તબભી ગુદ્દી નજર ન આતી બલ્કે આઈનહ હી નજરોં સે ઓજલ હોજાતા, ગુદ્દી દેખને કે લિયે એક ઔર આઈનહ કી જરૂરત હે, ઔર ઉસ દૂસરે આઈનહ કો નિગાહોં કે સામને ઈસ તરહ રખને કી જરૂરત હે,

કે દૂસરા આઈનહ ભી ઉસમેં નજર આએ,ઈસ સૂરત મેં યે શખ્સ અપની ગુદ્દી આઈનહ મેં દેખ સકેગા,યેહી મુશ્કિલાત ઉલૂમ મેં પેશ આતી હે બલ્કે બાજ અવકાત ઉનસે કહીં જિયાદહ મુશ્કિલાત કા સામના કરના પળતા હે, રૂએ જમીન પર એસે અફરાદ કા વુજૂદ બહોત હી કમ હે જો ઈન તમામ મુશ્કિલાત કા સામના કરસકે,યેહી વજહ હે કે બહોત સે હકાઈક ઔર બહોત સી મઅલૂમાત તિશ્નએ ઈદરાક રેહજાતી હૈં.

યે ચંદ અસ્બાબ હૈં જો મઅરેફતે હકાઈક કી રાહ મેં કુલૂબ કે લિયે રૂકાવટ બનજાતે હૈં,વરર્ના હર દિલ ફિતરી તૌર પર ઉસકી સલાહિયત રખતા હે કે વોહ હકાઈક કી મઅરેફત હાસિલ કરસકે કયૂંકે યે અમ્રે રબ્બાની હે ઔર આલમ કે તમામ જવાહિર સે મુમતાજ હે,બારીતાલા કા ઈરશાદ હે,'હમને યે અમાનત આસ્માનો જમીન ઔર પહાળોં કે સામને પૈશ કી થી સો ઉન્હોં ને ઉસકી જીમ્મેદારી સે ઈનકાર કરદિયા ઔર ઈસ સે ડર ગએ ઔર ઈન્સાન ને ઉસકો અપને જીમ્મે લે લિયા.'

ઈતાઆત ઔર અઅમાલ કા મકસદ યેહે કે દિલ કી સતહ આઈનહ કી તરહ સાફ ઔર શફફાફ હોજાએ ઔર ઉસમેં કિસી તરહ કી આલૂદગી બાકી ન રહે,ઔર તઝકિયએ નફસ કા મતલબ યેહે કે ઉસમેં ઈમાન કા નૂર ઔર મઅરિફત કી ચમક આજાએ,ઈસ આયત મેં યેહી નૂર ઔર જીયાએ મઅરેફત મુરાદ હે, 'અ-ફમન્ શરહલ્લાહુ સદ્રહુ લિલ ઈસ્લામિ ફહુ-વ અલા નૂરિમ મિર્રબ્બિહિ' સો જીસ શખ્સ કા સીના અલ્લાહ તાલા ને ઈસ્લામ કે લિયે ખોલ દિયા વોહ અપને પરવરદિગાર કે (અતા કીયે હુએ) નૂર પર હે.

તજલ્લી ઔર ઈમાન કે મરાતિબ

ઈસ તજલ્લી ઔર ઈમાન કે તીન મરાતિબ હે,પેહલા મરતબા અવામ કે ઈમાન કા હે,યે ખાસ તકલીદી ઈમાન હોતા હે.દૂસરા મરતબા મુતકલ્લે-મીન કે ઈમાન કા હે,ઈસ મેં તકલીદ કે સાથ હુજ્જત ઔર દલીલ ભી હોતી હે યે મરતબા અવામ કે ઈમાન કે કરીબ હે.તીસરા મરતબા આરે-ફીન કે ઈમાન કા હે,યે ઈમાન નૂરે યકીન સે દર્યાફત હોતા હે.

ઈન મરાતિબ કી વજાહત મિસાલ સે સમજયે,મસલન ઘર મેં ઝેદ કે વુજૂદ કી તસ્દીક તીન તરીકોં સે હો સકતી હે,એક યે કે તુમ્હેં ઉસકે વુજૂદ કી ખબર કિસી એસે શખ્સ સે મિલે જીસકી સદાકત આઝમૂદહ હો

ઓર ઉસકી તરફ કિજબ બચાની કી નિસ્બત ન હોતી હો,એસે શખ્સ કી ખબર સુનકર તુમ મુતમઈન હોજાતે હો ઔર યે યકીન કરલેતે હો કે ઝેદ વાકેઅતન ઘર મેં મૌજૂદ હે,યે મિસાલ અવામ કે ઈમાન કી હે, યે ઈમાન મહજ તકલીદ પર મબની હોતા હે,અવામ કા હાલ યેહે કે જબ બચ્ચા સન્ને શુઉર કો પહોંચતા હે તો બારીતાલા કે વુજૂદ,ઈલ્મ,કુદરત વગૈરહ સિફાત,અંબિયા અલ.કી બેઅસત ઔર ઉનકે લાયેહુએ એહકામ કે મુતઅલ્લિક જોકુછ વોહ અપને વાલેદેન ઔર અસાતેજહ સે સુનતે હૈં ઉસે કિસી તરદુદ કે બગૈર કબૂલ કરલેતે હૈં,ઔર યે એઅતેકાદ ઉનકે જહન મેં કુછ ઈસ તરહ રાસેખ હોજાતે હૈં કે ઉનકે ખિલાફ કા તસવ્વુર ભી દિલમેં નહીં ગુજરતા,કયૂંકે વોહ અપને વાલેદેન ઔર અસાતેજહ કે સદાકત કે મુતઅલ્લિક હુસ્ને ઝન રખતે હૈં,ઈસલિયે ઉન્હેં ઉનકી ખબરોં પર યકીન કરને મેં જરા ભી તઅમ્મુલ નહીં હોતા.ઈસતરહ કા ઈમાન ઉખ્રવી નજાત કા બાઈસ જરૂર હે લેકિન એસે મોઅમિન અસ્હાબે યમીન કે અદના દર્જે મેં રેહતે હૈં ઉનકા શુમાર મુકર્રબીન મેં નહીં હોતા,કયૂંકે તકર્રુબ કે લિયે જરૂરી હે કે દિલ કશ્ફો બસીરત ઔર યકીન કે નૂર સે રોશન હો ઔર યે બાત તકલીદી ઈમાન મેં નહીં પાઈ જાતી,અલાવહ અઝીં ઈન એઅતેકાદ મેં ગલતી કા ઈમ્કાન ભી હે,જો મહજ સુનકર જહન નશીન કરલિયે જાતે હૈં,ચુનાન્ચે યહુદો નસારા ને અપને વાલેદેન સે વોહ એઅતેકાદ વરાસત મેં હાસિલ કિયે જીનકે બાતિલ હોને મેં કોઈ શુબા નહીં હે, કયૂં કે વોહ અકાઈદ ઈસ્લાહન ગલત થે. મુસલમાનોં કે એઅતેકાદ હક હૈં, ઈસલિયે નહીં કે વોહ ઉનકી હકકાનિયત પર મુત્તલેઅ હૈં બલ્કે ઈસલિયે કે ઉનકે દિલો મેં હક બાત હી ડાલીગઈ હે.

ઘર મેં ઝેદ કી મોજુદગી કા ઈલ્મ હાસિલ કરને કા દૂસરા તરીકા યેહે કે ઉસકી આવાઝ ખુદ અપને કાનોં સે સુને,ઝેદ ઘર કે અંદર હો ઔર ખુદ બાહર દીવાર કી આળ મેં હો,દૂસરે કે બતલાને સે ઝેદ કે વુજૂદ કી જીસ કદર તસ્દીક હોતી,આવાઝ સુન ને સે વોહ કુછ જીયાદહ હી હોગી, ઈસલિયે કે આવાઝ શકલો સૂરત પર દલાલત કરતી હે ઔર દિલ મેં યે બાત આજાતી હે કે યે આવાઝ ફુલાં શખ્સ કી હે,યે ઈમાન અગરચે હુજ્જત ઔર દલીલ સે મહફુઝ હે લેકિન ઈસમેં ભી ખતા કા ઈમકાન મોજુદ હે, ઈસલિયે કે આવાઝેં બાજ અવકાત એક દૂસરે સે-

મુશાબેહ હોતી હે,ઔર બાજ અવકાત એક આદમી બ તકલ્લુફ દૂસરે કી આવાઝ કી નકલ કરલેતા હે ઔર સુન ને વાલા દોનોં કી આવાઝોં મેં કોઈ ફર્ક નહી કર પાતા,ઔર ખાલીઉઝ્ઝહન હોને કી વજહ સે ધોકા ખા જાતા હે.

તીસરા તરીકા યેહે કે આદમી ખુદ ઘરકે અંદર જા કર ઝેદ કો દેખ લે, યે હકીકી મઅરેફત ઔર યકીની મુશાહેદા હે,યે મઅરેફત મુકર્રબીન ઔર સિદ્દીકીન કી મઅરેફત સે મુશાબેહત રખતી હે, કયૂંકે વોહ મુશાહેદે કે બાદ ઈમાન લાતે હેં,ઈસતરહ ઉનકે ઈમાન મેં અવામ કા ઔર મુતકલ્લિમીન કા ઈમાન તો હાતાહી હે મુશાહેદે કી જીયાદતી સે યે ઈમાન ઈતના હકીકી હોજાતા હે કે ઉસમેં કિસી ગલતી કા એહતેમાલ બાકી નહી રેહતા,તા હમ મુકર્રબીન ઔર સિદ્દીકીન કી મઅરેફત યકસાં નહી હોતી, બલ્કે ઉનમેં દરજાત કા તફાવુત હોતા હે.

ઈસ તફાવુત કી વજાહત કે લિયે ફિર ઝેદહી કી મિસાલ લિજીયે, એક શખ્સ ઝેદ કો ઘર કે સહન મેં કરીબ જાકર અચ્છી તરહ રોશની મેં દેખતા હે,દૂસરા શખ્સ કમરે કે અંદર દેખતા હે,યા દૂર સે ઔર શામ કે વકત દેખતા હે,જબકે રોશની ખતમ હોજાતી હે,પેહલે શખ્સ કા મુશાહેદા જીયાદહ કામિલ હે અગરચે દૂસરે કા ઈદરાક ભી સહી હે લેકિન વોહ ઝેદ કી શકલો સૂરત કે મખ્ફી અલાઈમ ઔર દકાઈક કા મુશાહેદા નહી કર પાતા,યે તફાવુત ઉમૂરે ઈલાહી ઔર ઉલૂમ કી મિકદાર કે ઈદરાક મેં ભી હે,ચૂનાન્ચે એક શખ્સ ઘર મેં ઝેદ,ઉમર ઔર બકર કો દેખતા હે ઔર દૂસરા શખ્સ મહજ ઝેદ કો દેખતા હે, પેહલે શખ્સ કી મઅલૂમાત દૂસરે શખ્સ કે મુકાબલે મેં યકીનન જીયાદહ હેં.

ઉલૂમ કી મુખ્તલિફ કિસ્મેં ઔર કલ્બ કી હાલત

જાનના ચાહિયે કે કલ્બ મેં ફિતરતન હકાઈક કબૂલ કરને કી સલાહિ-યતો ઈસ્તેઅદાદ મૌજૂદ હે,યહાં યે બતલાના મકસૂદ હે કે કલ્બ જીન ઉલૂમ કા મહલ બનતા હે ઉનકી દો કિસ્મેં હેં,અકલી ઔર શરઈ,અકલી ઉલૂમ કી ભી દો કિસ્મેં હેં,બદીહી ઔર ઈકતિસાબી,ઈકતિસાબી કી ફિર દો કિસ્મેં હેં,દુન્યવી ઔર ઉખ્રવી.અકલી ઉલૂમ સે મુરાદ યેહે કે વોહ નફસ અકલ કે તકાજે પૂરે કરેં, ઉનમેં તકલીદ ઔર સિમાઅ કા કોઈ દખલ ન હો.

અકલે બદીહી વોહ ઉલૂમ કેહલાતે હૈં જીનકે મુતઅલ્લિક યે મઅલૂમ ન હો કે વોહ કહાં સે ઔર કિસ તરહ હાસિલ હુએ, મસલન ઈસ હકીકત કા ઈલ્મ કે એક શખ્સ બયક વકત દો જગહોં પર નહી પાયા જા સકતા નીઝ કોઈ ચીજ બયક વકત હાદિસ ઔર કદીમ યા મઅદૂમ ઔર મોજૂદ નહી હો સકતી, યે વોહ હકાઈક હૈં કે ઈન્સાન નો ઉમરી હી સે ઈનકા ઈલ્મ રખતા હે, લેકિન ઉસે યે મઅલૂમ નહી હોતા કે યે ઈલ્મ કિસ વકત ઔર કહાં સે હાસિલ કિયા, યાની વોહ ઈસ ઈલ્મ કે કરીબી સબબ સે વાકિફ નહી હોતા, વરના જહાંતક સબબે બઈદ કા સવાલ હે હર મોમિન ઉસે જાનતા હે કે અલ્લાહ ને ઉસે પૈદા કિયા ઔર ઉસે હિદાયત સે નવાજા.

અકલી ઈકતિસાબી સે વોહ ઉલૂમ મુરાદ હૈં જો તઅલીમો તઅલ્લુમ ઔર ઈસ્તેદલાલ સે હાસિલ હોં. યે દોનોં હી કિસ્મેં અકલી કેહલાતી હૈં, ચુનાન્ચે હઝરત અલી રદી. કે તીન શઅર હૈં. (મુજે મઅલૂમ હુવા હે કે અકલ કી દો કિસ્મેં હૈં એક તબઈ ઔર દૂસરી સમ્ઈ, અગર તબઈ અકલ ન હો તો સમ્ઈ સે કોઈ ફાઈદહ નહી. જીસ તરહ આંખોં કી રોશની ન હોનેકી સૂરત મેં સૂરજ કી રોશની કોઈ નફા નહી દેતી.) એક મરતબા આપ ﷺ ને હઝરત અલી રદી. સે ઈરશાદ ફરમાયા, જબ લોગ નેક અમલ કે જરીયે અલ્લાહ કા તકર્રૂબ હાસિલ કરેં તો તૂ અપની અકલ કે જરીયે ઉસકી કુર્બત હાસિલ કર. ઈસ મેં અકલ કી દૂસરી કિસમ મુરાદ હે, કયૂંકે ફિતરી અકલ સે અલ્લાહ કી કુર્બત હાસિલ કરના મુમકિન નહી હે ઔર ન યે બદીહી ઉલૂમ કે જરીયે હાસિલ કી જા સકતી હે, બલ્કે ઉસકે લિયે ઈકતેસાબી ઉલૂમ કી જરૂરત હે.

ગોયા કલ્બ કી હેસિયત આંખ કી હે ઔર ફિતરી અકલ કો ઉસમેં વોહ મકામ હાસિલ હે જો આંખ મેં કુવ્વતે બીનાઈ કો હાસિલ હે, ઔર કુવ્વતે બીનાઈ એક એસા લતીફહ હે જો અંધે મેં નહી પાયા જાતા, સિર્ફ બીના મેં મૌજૂદ રેહતા હે, અગરચે વોહ અપની આંખેં બંધ કરલે યા રાત તારીક હો જાએ, ઈસ અકલ કે જરીયે હાસિલ હોનેવાલા ઈલ્મ કલ્બ કે લિયે એસા હે જૈસા આંખ કે લિયે કુવ્વતે ઈદરાક યાની અશ્યા કી રૂયત ઔર ઉસકા મુશાહદહ, બચપન સે સન્નેશુઉર તક ઈન ઉલૂમ કે મખ્ફી રેહને કી મિસાલ યેહે કે જબ આફતાબ તુલૂઅ નહી હોતા ઔર દિખાઈ દી જાનેવાલી ચીજોં પર ઉસકા નૂર નહી ફેલતા ઉસ વકત તક આંખ-

દેખને કે કાબિલ નહી હોતી.

જાહિરી ઔર બાતિની બસીરત મેં મિન દરજએ બાલા વુજૂહ સે મુશાબેહત હો સકતી હે,લેકિન ઉસકા યે મતલબ હરગિજ નહી કે બસારત ઔર બસીરત દોનોં હમરૂત્બા હૈં,ઈસલિયે કે બાતિની બસીરત ઐને નફસ હે ઔર નફસ લતીફએ મુદરિકહ કેહલાતા હે,ઈસકી હૈસિયત એસી હે જૈસે સવાર કી,બદન ઘોળે કી તરહ હે,અગર સવાર અંધા હો તો નુકસાન કા જીયાદહ અંદેશા હે,ઘોળે કા અંધાપન ઉસકે મુકાબ્લે મેં કમ નુકસાન પહોંચાએગા,બલ્કે યે દોનોં જરર ઈત્ને મુતાફાવિત ઔર જુદાગાના હૈં કે ઉનકો એક દૂસરે સે કોઈ મુનાસેબત હી નહીં હે.

હમને જાહિરી ઔર બાતિની બસીરત મેં યક ગુનહ મુશાબેહત બયાન કી હે,કુર્આને કરીમ કી ઈસ આયત સે ઉસકી તાઈદ હોતી હે,જીસ મેં દિલ કે ઈદરાક કો બીનાઈ ઔર રૂયત સે તાબીર કિયાગયા હે,ફરમાયા 'મા કજ્જબલ ફુઆ-દ મા રઆ' કલ્બ ને દેખીહુઈ ચીજ મેં કોઈ ગલતી નહીં કી.યહાંભી ઈદરાક કો રૂયત સે તાબીર કિયાગયા હે,મગર જાહિરી આંખ મુરાદ નહી હે,ઈસી તરહ ઈદરાક કી જીદ યાની અદમ ઈદરાક કો એક આયત મેં ના બીનાઈ કરાર દિયાગયા હે.ફરમાયા 'બાત યેહે કે (ન-સમજને વાલોં કી)આંખેં અંધી નહી હોજાયા કરતી બલ્કે દિલ જો સીનો મેં હૈં વોહ અંધે હોજાતે હૈં.'

દીની ઉલૂમ વોહ હે જો અંબિયાએ કિરામ સે બતોરે તકલીદ પહોંચે હોં યે ઉલૂમ કિતાબુલ્લાહ ઔર સુન્નતે રસૂલુલ્લાહ કે સીખને સે ઔર સુનને કે બાદ ઉસકે મઆની સમજને સે હાસિલ હોતે હૈં,દીની ઉલૂમ પર હી કલ્બ કી સલામતી ઔર સિહહત મૌકૂફ હે,અકલી ઉલૂમ ઈસ મકસદ કે લિયે ના કાફી હૈં અગરચે ઉનકી જરૂરત ઔર અહમિયત સે ઈનકાર નહીં,યે એસાહી હે જેસે અકલ બદન કી સિહહત કે લિયે કાફી નહી હે,ઈસકે લિયે દવાઓં ઔર જળી બુટીયોં કે ખ્વાસ ઔર ઉન કે તરીકે ઈસ્તેમાલ સે વાકિફ હોના જરૂરી હે,ઔર યે વાકિફિયત અતિબ્બા કે સામને જાનુએ તલમીઝ તૈ કરનેહી સે હાસિલ હો સકતી હે, મહજ અકલ સે રેહનુમાઈ હાસિલ નહી કી જા સકતી અલબત્તા ખ્વાસ ઔર તરીકે ઈસ્તેમાલ કે મુતઅલ્લિક ઉસ્તાદ કે ઈરશાદાત સમજના અકલ પર મૌકૂફ હે,ઈસકા મતલબ યે હુવા કે ન સિમાઅ અકલ સે મુસ્તગની

હો સકતા હે ઓર ન અકલહી સિમાઅ સે બેનિયાજ હો સકતી હે.

અકલ કો બાલાએ તાક રખકર તકલીદ કી દઅવત દેનેવાલા જાહિલ મુત્લક હે, ઔર કુર્આનો સુન્નત સે બે નિયાજ રેહકર અકલ પર ભરોસા કરનેવાલા ફરેબ ખુર્દહ હે, ઈસલિયે કે અકલી ઉલૂમ ગિજા ઔર શરઈ ઉલૂમ દવા કી હેસિયત રખતે હૈં, મરીજ કો અગર દવા ન દીજાએ સિર્ફ ગિજાએં દીજાએ તો ઉસકી બીમારી કમ હોને કે બજાએ બળ્હેગી, ઈસી તરહ કુલૂબ કે અમરાજ કા ઈલાજ ભી ઉન દવાઓં કે બગૈર મુમકિન નહી હે જો શરીઅત ને તજવીઝ કિયા હે, યાની વોહ અઅમાલ જો હઝરાતે અંબિયા અલય હિમુસ્સલાતો સલામ ને બારીતાલા કે એહકામ કે બમજીબ કુલૂબ કી ઈસ્લાહ કે લિયે તરતીબ દી, જો શખ્સ અપને મર્જ કા ઈલાજ શરઈ ઈબાદાત કે બજાએ અકલી ઉલૂમ સે કરેગા ઉસકા મર્જ સંગીન ઔર મુહલિક હોજાએગા, જિસ તરહ ઉસ મરીજ કા મર્જ તરક્કી કરજાતા હે જો દવા કે બજાએ ગિજા ઈસ્તેમાલ કરે.

અકલી ઉલૂમ કી દૂસરી દો કિસ્મેં

અકલી ઉલૂમ કી દૂસરી દો કિસ્મેં દુન્યવી ઔર ઉખ્રવી, તિબ, હિસાબ, હિન્દસહ, નુજૂમ, તમામ સનઅતેં ઔર પૈશે દુન્યવી ઉલૂમ સે તઅલ્લુક રખતે હૈં. કલ્બ કે એહવાલ અઅમાલ કી આફાત ઔર બારીતાલા કી સિફાતો અફઆલ કા ઈલ્મ ઉખ્રવી ઉલૂમ કે દાઈરે મેં આતા હે, યે દોનોં યાની દુન્યવી ઔર ઉખ્રવી ઉલૂમ એક દૂસરે કે મનાફી હૈં, ઈસ એતેબાર સે કે જો શખ્સ દુન્યવી ઉલૂમ મેં તઅમ્મુક ઔર ગેહરાઈ હાસિલ કરલેતા હે ઉમૂમન વોહ ઉખ્રવી ઉલૂમ કી તરફ પૂરી તવજ્જુહ નહી દે પાતા, યેહી વજહ હે કે હઝરત અલી રદી. ને દુન્યા ઔર આખેરત કો તરાજુ કે દો પલળે, મગ્રિબો મશ્રીક, ઔર એક શોહર કી દો બીવિયાં કરાર દિયા હે, અગર એક કો ખુશ કિયા જાએ તો દૂસરી નારાજ હોજાતી હે, યેહી વજહ હે કે જો લોગ તિબ, હિસાબ, ફલસફહ ઔર હિન્દસહ વગૈરહ ઉલૂમે-દુન્યા મેં મહારતે તામ્મા રખતે હૈં વોહ ઉમૂમન ઉખ્રવી ઉલૂમ સે જાહિલ રેહજાતે હૈં ઔર જીન્હેં ઉલૂમે આખેરત કે દકાઈક પર ઉબૂર હોતા હે વોહ અકસર દુન્યવી ઉલૂમ સે વાકિફ્યત નહી રખતે ક્યૂંકે કુવ્વતે અકલ બયક વકત દોનોં ઉલૂમ સે વફા નહી કર પાતી, એક કા કમાલ દૂસરે કે જવાલ કા સબબ બનજાતા હે. ઈસી બિના પર આપ ﷺ ને ઈરશાદ

ફરમાયા, કે અકસર એહલે જન્નત ભોલે ભાલે હોંગે, યાની વોહ લોગ હોંગે જીન્હેં દુન્યાવી ઉમૂર કા શુઉર નહી હોતા, હઝરત હસન બસરી રહ. ને એક મરતબા લોગોં કો બતાયા કે હમને ઐસે લોગોં સે મુલાકાત કી હે કે અગર તુમ ઉન્હેં દેખો તો મજનૂન કહો, ઔર વોહ તુમ્હેં દેખેં તો શૈતાન કહેં.

બારીતાલા કા ઈરશાદ હે 'ફઅઅ્‌રિદ અમ્મન તવલ્લા અન ઝિકરિના વ લમ યુરિદ ઈલ્લલ હયાતદ દુન્યા જાલિ-ક મબ્લગુહુમ મિનલ ઈલ્મ' તૂ એસે શખ્સ સે અપના ખ્યાલ હટા લેં જો હમારી નસીહત કા ખ્યાલ ન કરે ઔર બજુઝ દુન્યવી જીંદગી કે ઉસકા કોઈ ઉખ્રવી મકસૂદ ન હો, ઉન લોગોં કી ફહમ કી રસાઈ બસ યેહી હે. દીની ઔર દુન્યવી ઉમૂર મેં કમાલ સિર્ફ ઉનલોગોં કો હાસિલ હે જીન્હેં અલ્લાહ તાલા ને અપને ફઝ્‌લ સે મઆશો મઆદ કી તદાબીર કા ઈલ્મ અતા ફરમાયા, યે લોગ અંબિયાએ કિરામ કે અલાવહ દૂસરે નહી હો સકતે, રૂહુલ કુદસ કે જરીયે ઉનકી તાઈદ હોતી હે ઔર કુવ્વતે ઈલાહી સે ઉન્હેં મદદ મિલતી હે, જીસ કે દાઈરએ ઈખ્તિયાર મેં હર ચીજ હે. આમ લોગોં કે કલ્બ કા હાલ યે હે કે અગર દુન્યવી ઉમૂર મેં મુન્હમિક હોંગે તો આખેરત કે કમાલ સે મહ-રૂમ રેહ જાએંગે ઔર આખેરત મેં મશ્ગૂલ હોંગે તો દુન્યવી ઉમૂર ઉનકી દસ્તરસ સે બાહર હો જાએંગે.

હકીકત યેહે કે આદમી કા દિલ ઉસકી સલાહિયત રખતા હે કે ઉસ મેં અશ્યા કી હકીકત વાજેહ હોજાએં, જીન દિલો મેં યે સલાહિયત બાકી નહી રેહતી ઉસકે વોહી પાંચ અસ્બાબ હોતે હેં જો આગે ગુજર ચુકે, યે અસ્બાબ આઈનએ કલ્બ ઔર લૌહે મહફૂઝ કે દરમ્યાન હિજાબ બન જાતે હેં, લૌહે મહફૂઝ મેં વોહ તમામ ઉમૂર લિખે હુએ હેં જીન કા અજલ સે ફૈસ્લા હો ચુકા હે, ઈસ લૌહ કે આઈને સે કલ્બ કે આઈને મેં હકાઈક કા જલ્વા ગર હોના એસાહી હે જૈસે એક આઈને કા અકસ દૂસરે મેં નજર આજાતા હે, મવાનેઅ કી બિના પર કલ્બ કા ઉન હકાઈક સે મહરૂમ રેહજાના એસાહી હે જૈસે દો આઈને કે દરમ્યાન હિજાબ આજાએ. નીઝ જીસ તરહ હાથ વગૈરહ સે હિજાબ હટાદિયા જાતા હે, ઈસી તરહ લૌહે મહફૂઝ ઔર આઈનએ કલ્બ કે દરમ્યાન વાકેઅ હિજાબ ભી બારી તાલા કી નસીમે રહમત સે હટજાતા હે, ઔર વોહ હકાઈક નજર આને-

લગતે હૈ જો લૌહે મહફૂઝ મેં હૈ, હિજાબ કા મુકમ્મલ ઈરતિફાઅ સિર્ફ મૌત હી સે હોતા હે, મૌત એક એસી હકીકત હે જિસ સે તમામ મખ્ફી ઉમૂર વાજેહ હોજાતે હૈં,ઔર બસીરત કે તમામ હિજાબ દૂર હોજાતે હૈં.

હુસૂલે ઈલ્મ કી જોભી સૂરત હો,અગર કલ્બ મેં ઈલ્મ કા નૂર હે તો ઉસકે લિયે ફના નહી હે,ઈલ્મ મૌત સે ખતમ નહી હોતા,ન સફાએ કલ્બ પર કોઈ અસર પળતા હે,ન ઉસમેં કુદૂરત આતી હે,ચૂનાન્ચે હઝરત હસન બસરી રહ.ઈરશાદ ફરમાતે હૈં કે મિટ્ટી ઈમાન કે મહલ (કલ્બ) કો નહી ખાતી,નફસે ઈલ્મ કી સાલાહિયતો ઈસ્તેઅદાદ ઔર સફાએ કલ્બ મોમિન કે લિયે જરૂરી હૈં,ઉસકે બગૈર ઉખ્રવી સઆદત કા તસવ્વુર ભી નહી કિયા જા સકતા,ફિર યે સઆદતેં ભી મુખ્તલિફ હોતી હૈં,જીસ તરહ હર માલદાર કો માલદાર કેહદિયા જાતા હે ઈસીતરહ હર સાહેબે સઆદત કો સઈદ કેહતે હૈં,વરના એક લાખ દિરહમ રખનેવાલા એક કરોળ દિરહમ રખને વાલે કા હમ પલ્લા હો સકતા હે ? યેહી હાલ સઆદતોં કા હે બાજ સઆદત કે આલા મરતબે પર ફાઈજ હોતે હૈં,બાજ ઉસ સે કમ પર,બાજ અદના દર્જે પર,સઆદત કે યે દરજાત મઅરેફત ઔર ઈમાન કે તફાવુત કી વજહ સે હૈં,મઅરેફત નૂર હે,આખેરત મેં બારીતાલા કી ઝિયારતો મુલાકાત ઈસ નૂર કે બગૈર મુમકિન નહી હે, બારીતાલા કા ઈરશાદ હે, 'નૂરૂહુમ યસ્આ બય્ન અયદીહિમ વબિ અયમાનિહિમ' ઉનકા નૂર ઉનકે દાહને ઔર ઉનકે સામને ડોળતા હોગા.

રિવાયાત મેં હેકે લોગોં કો ઉસ નૂર કી યકસાં મિકદાર અતા નહી હોગી,બાજ કો પહાળ કે માનિંદ નૂર મિલેગા,બાજ કો ઉસ સે કમ ઔર એક શખ્સ કો ઉસ કે પાઉ કે અંગુઠે કે બકદર નૂર અતા હોગા,વોહ નૂર કભી ચમકને લગેગા ઔર કભી બુજ જાએગા,જબ ચમકેગા તો વોહ શખ્સ આગે કી તરફ કદમ બળ્હાએગા,જબ બુજ જાએગા તો ઉસી જગા ખળા રેહ જાએગા.પુલ સિરાત સે ભી લોગ અપને નૂર કી રોશની મેં ગુજરેંગે, જીસ કદર જિયાદહ નૂર હોગા ઉસી સુરઅત કે સાથ ઉન કા ગુજર હોગા કોઈ પલક જપકતે હી ગુજર જાએગા,કોઈ બિજલી કી તરહ,કોઈ બાદલ કી તરહ,કોઈ શહાબ કી તરહ,કોઈ તેજ ઘોળે કી તરહ ગુજર જાએગા, જીસ શખ્સ કે સિર્ફ અંગુઠોંપર નૂર હોગા વોહ અપને જીસમ કો ગસીટતા ચલેગા,એક હાથ કો ગસીટેગા તો દૂસરા રેહ જાએગા.

ઉસકે ચારોં તરફ આગ હોગી ઔર વોહ જુલસતા હુવા પૂલ ઉબૂર કરેગા.

ઈસ રિવાયત સે લોગોં કે ઈમાન કા તફાવુત મઅલૂમ હોતા હે,ઈસ સે મઅલૂમ હુવા કે બાજ લોગોં કા ઈમાન ચિરાગ કી રોશની કી તરહ હે,બાજ કા શમ્અ કી રોશની કે માનિંદ હે,સિદ્દીકીન કે ઈમાન કી રોશની ચાંદ સિતારોં કે નૂર કી મિસાલ હે,ઔર અંબિયાઓ મુરસલીન કા ઈમાન આફતાબ કી તરહ રોશન હે.જીસ તરહ સૂરજ કી રોશની તમામ અકનાફે આલમ મેં ફૈલ જાતી હે ઔર ચિરાગ ઘર કે એક મુખ્તસર હિસ્સે કો રોશન રખ સકતા હે,ઈસી તરહ આરેફીન કે કુલૂબ ઈત્ને મુન્શરેહ ઔર વસીઅ હોજાતે હૈં કે મુલ્ક કે અસ્રાર ઔર કાએનાત કે રૂમૂઝ અપની તમામ તર વુસ્અતોં કે બાવુજૂદ ઉનમેં સમા જાતે હૈં.

એક હદીષ મેં હે,કયામત કે રોજ કહા જાએગા,કે ઉન લોગોં કો જહન્નમ સે બાહર નિકાલો જીનકે દિલો મેં એક મિસ્કાલ કે બરાબર યા નિસ્ફ મિસ્કાલ કે બરાબર યા ચોથાઈ મિસ્કાલ કે બરાબર યા જવ કે બરાબર જર્રા ભર ઈમાન હો.ઈસ રિવાયત સે જહાં યે સાબિત હોતા હે કે ઈમાન કે દરજાત મેં તફાવુત હે,વહી યેભી સાબિત હોતા હે કે ઈમાન કી યે મિકદારેં દુખૂલે નાર સે માનેઅ હરગિજ નહી હૈં,નીઝ યેભી પતા ચલા કે જીસ શખ્સ કે દિલમેં એક મિસ્કાલ સે ઝ્યાદહ ઈમાન હોગા વોહ દોઝખ મેં નહી જાએગા,કયૂંકે અગર વોહ દોઝખ મેં જાતા તો ઉસકે લિયે ભી યેહી હુકમ હોતા,ઈસ રિવાયત સે ઈસ અમ્ર પર ભી તમ્બીહ હોતી હે કે જીસ શખ્સ કે દિલ મેં જર્રા બરાબર ભી ઈમાન હોગા વોહ અગરચે દોઝખ મેં જાએગા લેકિન ઉસમેં હમૈશા નહી રહેંગા.

આપ ﷺ કા ઈરશાદ હે કે 'સાહેબે ઈમાન કે અલાવહ કોઈ ચીજ અપની જેસી હજાર ચીજોં સે અફઝલ નહી હે.'ઈસ મેં બતલાયા ગયા હે કે અલ્લાહ કી મઅરેફત રખને વાલા ઔર ઉસકા કામિલ યકીન રખને વાલા કલ્બ હજાર લોગોં કે કલ્બ સે બેહતર હોતા હે.અલ્લાહ કા ઈરશાદ હે, 'વ અન્તુમુલ અઅ્લવ્-ન ઈન કુન્તુમ મુઅમિનીન' ઔર ગાલિબ તુમ હી રહોગે અગર તુમ પૂરે મોમિન રહે.ઈસમેં એહલે ઈમાન કો મુસલમાનો પર બરતરી કી બશારત સુનાઈ ગઈ હે,મોમિન સે મુરાદ યહાં આરિફ હે મુકલ્લિદ નહી હે, એક જગહ ઈરશાદ ફરમાયા, 'અલ્લાહ તાલા તુમ મેં

ઈમાન વાલોં કે ઔર (ઈમાન વાલો મેં) ઉન લોગોં કે જીનકો ઈલ્મ (દીન) અતા હુવા(ઉખ્રવી)દર્જે બુલંદ કરેગા.'ઈસ આયત મેં ઈમાન વાલોં સે વોહ લોગ મુરાદ હે જીન્હોંને ઈલ્મ કે બગૈર દસ્દીક કી,ઈસલિયે ઉન્હેં એહલે ઈલ્મ સે અલગ ઝિક્ર કિયા ગયા હે,ઈસ સે યેભી મઅલૂમ હુવા કે લફ્ઝ મોમિન મુકલ્લિદ કે લિયે ભી ઈસ્તેમાલ હો સકતા હે,અગરચે ઉસ કી તસ્દીક કશ્ફો બસીરત કે બગૈર હો.

આયત કે દૂસરે જુઝ 'અલ્લજી-ન ઉતુલ ઈલ્મ દ-ર-જહ'કી તફસીર હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ રદી. ને યે કી હે કે અલ્લાહ તાલા ને આલિમ કો મોમિન પર સાતસો દરજાત કી ફઝીલત અતા કી હે,ઔર હર દર્જે મેં જમીનો આસમાન કે બરબર ફાસ્લા હે,એક હદીષ મેં આયા હે કે 'આબિદ પર આલિમ કી ફઝીલત એસી હે જૈસે મેરી ફઝીલત અદના સહાબી પર.'એક રિવાયત મેં ઈસ તરહ તશ્બીહ દી હે,જૈસે ચૌદવી રાત કે ચાંદ કી ફઝીલત તમામ સિતારોં પર.

ઈન તમામ રિવાયાત સે સાબિત હોતા હે કે એહલે જન્નત કે દરજાત કા યે ફર્ક ઉનકે કુલૂબો મઆરિફ કે તફાવુત કી વજહ સે હોગા,ઈસી લિયે કયામત કે દિન કો યવ્મુત તગાબુન(ઘાટે કા દિન)ભી કહાજાતા હે, જો શખ્સ અલ્લાહ કી રહમત સે મહરૂમ હોગા ઉસકે ઘાટે ઔર નુકસાન મેં કયા શુબ્હા હે,ઔર વોહ લોગ ભી નુકસાન મેં રહેંગે જીનકે દરજાત કમ હોંગે વોહ અપને સે ઉપર દર્જે વાલોં કો દેખકર હસરત કરેંગે.ઔર કહેંગે કે કાશ હમને ભી એસે અમલ કિયે હોતે,કે યે નુકસાન ન ઉઠાના પળતા, આખેરત કે બળે દરજાત ઔર બળી ફઝીલતેં હેં.

આપ (સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વસલ્લમ) કા ઈરશાદ હે જો શખ્સ અપને ઈલ્મ કે મુતાબિક અમલ કરતા હે અલ્લાહ ઉસે ઉન ચીજોં કા ઈલ્મ અતા કરદેતા હે જીન્હેં વોહ નહી જાનતા.અલ્લાહ કા ઈરશાદ હે કે'વ મંય યત્તકિલ્લા-હ યજ્અલ્લહુ મખ્રજંવ વયર્ઝુકહુ મિન હય્સુ લા યહ્તસિબ'ઔર જો શખ્સ અલ્લાહ સે ડરતા હે અલ્લાહ તાલા ઉસ કે લિયે નજાત કી શકલ નિકાલ દેતા હે ઔર ઉસકો એસી જગહ સે રિઝક પહોંચાતા હે જહાં સે ઉસકા ગુમાન ભી નહી હોતા.યાની એહલે તકવા કો ઈશ્કાલાત ઔર શુબ્હાત સે નજાત દેતા હે,ઔર બગૈર ઈકતિબાસ કે ઈલ્મ ઔર બગૈર તજરૂબે કે ફતાનત અતા ફરમાતા હે,બારીતાલા કા ઈરશાદ હે 'એ ઈમાનવાલો અગર તુમ-

અલ્લાહ સે ડરતે રહોગે વોહ તુમકો એક ફૈસ્લે કી ચીજ દેગા' ઈસ આયત મેં ફુરકાન સે મુરાદ વોહ નૂર હે જીસ સે હક ઔર બાતિલ મેં ઈમ્તિયાજ કિયા જાતા હે,ઔર જીસકે જરીયે શકૂકો શુબ્હાત કે અંધેરોં સે નિકાલા જા સકતા હે, યેહી વજહ હે કે સરકારે દો આલમ ﷺ અપની અકસર દુઆઓં મેં નૂર કા સવાલ કિયા કરતે થે, એક દુઆ કે અલ્ફાઝ યે હૈં, એ અલ્લાહ મુજે નૂર અતા ફરમા,મેરા નૂર જીયાદહ કર,મેરે કલ્બ મેં,મેરી કબર મેં,મેરે કાનો મેં,મેરે આંખોં મેં નૂર કર દે.

અબૂ સુલૈમાન દારાની રહ. ફરમાતે હૈં કે કલ્બ કી મિસાલ એક ગુમ્બદ કીસી હે જીસકે ચારોં તરફ બંદ દરવાજ હૈં,ઉનમેં સે જો દરવાજહ ખુલજાતા હે વોહ ઉસમેં કામ કરતા હે,ઈસ સે મઅલૂમ હુવા કે કલ્બ કે દરવાજોં મેં સે એક દરવાજહ આલમે મલકૂત ઔર મલાએ અઅલા કી તરફ ભી ખુલતા હે,યે દરવાજહ મુજાહદહ,તકવા ઔર દુન્યવી શહવતોં સે એઅરાજ ઔર ઈન્હિરાફ કે બગૈર નહી ખુલતા.

અભી કલ્બ કો એક એસે ગુંબદ સે તશબીહ દી હે જીસકે બહોત સે દરવાજે હૈં ઔર હર દરવાજે સે એહવાલ કી આમદો રફ્ત કા અમલ જારી રેહતા હે.ઈસ નોઈયત કી ઔર ભી મિસાલેં હૈં,મસલન કલ્બ એક હદફ (વોહ તખ્તહ જીસપર નિશાની કી મશ્ક કીજાએ)હે,જીસપર ચારોં તરફ સે તીરોં કી બારિશ હોતી હે,યા વોહ આઈનહ હે જીસમેં તરહ તરહ કી સુરતેં યકે બાદ દીગરે મુન્અકિસ હોતી હે,ઔર કોઈ લમ્હા ખાલી નહી જાતા,કલ્બ મેં ઉન નો બ નો આસાર કા જુહૂર ઔર વુરૂદ જાહિરી હવાસ કે જરીયે ભી હોતા હે ઔર બાતિની હવાસ કે જરીયે ભી,ચુનાન્ચે ખ્યાલ, ગજબ ઔર દૂસરે અખ્લાક ઉનહી મુખ્તલિફ આસારો કૈફિયાત કા નામ હે,દિલ મેં તગય્યુર કા સિલસિલા હમેંશા જારી રેહતા હે,ચુનાન્ચે કિસી ચીજ કો હવાસ સે મઅલૂમ કિયાજાએ તો ઉસસે દિલ મેં અસર પૈદા હોગા ઈસી તરહ અગર ગિજા કી કસરત,ઔર મિજાજ કી કુવ્વત કી વજહ સે શહવત કો તહરીક હો તો ઉસ સે ભી દિલ મુતઅસ્સિર હોગા.

કલ્બ કે ખ્યાલાત બદલતે રેહતે હૈં,દિલ એક ખ્યાલ સે દૂસરે ખ્યાલ કી તરફ મુન્તકિલ હોતા રેહતા હે,દિલ કે તગય્યુર કા યેહી મતલબ હે, ઈફકાર ઔર અઝકાર કે નતીજે મેં પૈદા હોનેવાલે ઉન આસાર કો ખ્વા-તિર કેહતે હૈં,ખ્વાતિર કા નામ ખ્વાતિર ઈસલિયે રખ્ખા ગયા હે કે વોહ

દિલ પર તારી હોતે હૈં, જબ કે વોહ ઉન સે ગાફિલ હોતા હે, ઈન હી ખ્વાતિર સે ઈરાદોં કો તહરીક મિલતી હે, ઈસલિયે કે નિય્યત, અઝ્મ ઔર ઈરાદહ કિસી ખ્યાલ કે દિલ મેં ગુજરને કે બાદ હી હોતા હે, અફઆલ કી ઈબ્તેદા ખ્વાતિર સે હોતી હે, ખ્વાતિર સે રગબત કો, રગબત સે અઝ્મ કો, અઝ્મ સે નિય્યત કો, ઔર નિય્યત સે અઅઝા કો તહરીક મિલતી હે.

ખ્વાતિર કી દો કિસ્મેં, ઈલ્હામ ઔર વસ્વસહ

રગબત કો તહરકિ દેનેવાલે ખ્વાતિર કી દો કિસ્મેં હૈં, એક વોહ ખાતિર હે જીસ સે શર યાની એસે અમ્ર કી દઅવત મિલે જો આકેબત કે લિયે મુજીર હો, દૂસરા ખાતિર વોહ હે જો ખૈર યાની એસે અમ્ર કા દાઈ હો જીસ સે આખેરત મેં નફા હો, ઈસતરહ દો મુખ્તલિફ ખાતિર હુએ, ઉન દોનોં કે નામ ભી અલગ અલગ હૈં, મહમૂદ ખાતિર કા નામ ઈલ્હામ ઔર મઝમૂમ ખાતિર કા નામ વસ્વસહ હે. દાઈએ ખૈર કા નામ ફરિશ્તા હે, ઔર દાઈએ શર કો શૈતાન કેહતે હૈં, ઔર વોહ લતાફત ઔર રિક્કત જીસ સે કલ્બ મેં ખૈર કે ઈલ્હામ કો કબૂલ કરને કી સલાહિયત પૈદા હોજાએ, તોફીક કેહલાતી હે, ઔર જીસ સે શૈતાની વસ્વસોં કે કબૂલ કરને પર મદદ મિલે ઉસે ખજલાન કેહતે હૈં.

ફરિશ્તે સે મુરાદ વોહ મખ્લૂક હે જીસે અલ્લાહ તાલા ને ખૈર ફૈલાને ઈલ્મ કી રોશની આમ કરને, હક કા ઈન્કેશાફ કરને, ખૈર કા વાદા કરને ઔર અમ્રબિલ મઅરૂફ કરને કે લિયે પૈદા કિયા હે, ઔર શૈતાન સે મુરાદ વોહ મખ્લૂક હે જો મજકુરહ બાલા ઉમૂર મેં ફરિશ્તે કી જીદ હોં યાની વોહ શર કા વાદા કરે, બુરાઈયોં કી દઅવત દે, ઔર ખૈર પર આમદહ નજર આને વાલે કો ડરાએ. ફરિશ્તા ઔર શૈતાન દોનોં હી કલ્બ કો અપની અપની તરફ ખીચને મેં મસરૂફ રેહતે હૈં.

ચુનાન્ચે રિવાયત મેં હેકે આપ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ ને ઈરશાદ ફરમાયા, દિલ મેં દો કુર્બતેં હૈં, એક ફરિશ્તે કી કુર્બત હે જીસકા કામ ખૈર કા વાદા કરના ઔર હક કી તસ્દીક કરના હે, જીસકો યે મઅલૂમ હો તો ઉસે જાનલેના ચાહિયે કે યે અલ્લાહ કી તરફ સે હે, ઉસપર ખુદા કા શુક્ર અદા કરે. દૂસરી કુર્બત શૈતાન કી હે, ઉસકા કામ હક કો જુઠલાના ઔર ખૈર સે મના કરના હે, જીસ શખ્સ કો યે મઅલૂમ હો તો ઉસે શૈતાન મરદૂદ સે અલ્લાહ કી પનાહ માંગની ચાહિયે. ઉસકે બાદ આપ ને યે આયત તિલાવત ફરમાઈ-

'અશ શયતાનુ યઈદુકુમુલ ફક વયઅમુરૂકુમ બિલ ફહ્શાઈ' ઔર શૈતાન તુમ્હેં ફક સે ડરાતા હે ઔર બુરાઈયોં કા હુકમ કરતા હે. (તિરમિઝી શરીફ નસાઈ શરીફ)

શૈતાન શહવત કો અપને તસર્રૂફાત કા જરીયા બનાતા હે જીસ શખ્સ કો અલ્લાહ તાલા ઉસકી શહવત પર મદદ દે ઔર વોહ શહવત ઉસકી ઈસ કદર મુતીઅ(ફરમાબરદાર)હોજાએ કે મુનાસિબ હુદૂદ કે સિવા ઉસકા જુહૂર ન હો તો વોહ શર કી દાઈ નહી હોતી ઔર ન શૈતાન હી કા બસ ચલતા હે કે વોહ ઉસ શહવત કો અપને મકાસિદ મેં ઈસ્તેમાલ કર સકે,શૈતાન કે લિયે દિલો મેં વસ્વસે ડાલને કી ગુંજાઈશ ઉસ વકત હોતી હે જબ ઉનપર દુન્યા કા ઝિક ઔર નફસ કી ખ્વાહિશ ગાલિબ હોતી હે, અગર દિલ ઝિકુલ્લાહ કી તરફ ફિરજાવે તો શૈતાન કે લિયે રખ્તે સફર બાંધને કે અલાવહ દૂસરા રાસ્તા નહી રેહતા.

ઈબ્ને વદદાહ રદી. સે રિવાયત હે કે જબ આદમી ચાલીસ બરસ કા હોજાતા હે ઔર અપને ગુનાહોં સે તોબહ, ઈસ્તિગ્ફાર નહીં કરતા તો શૈતાન ઉસકે ચેહરે પર હાથ ફેરતા હે ઔર કેહતા હે કે મેં ઈસ હસીન સૂરત કે કુર્બાન જાઉ જીસે ફલાહ નસીબ નહીં હુઈ,જીસ તરહ શહવતેં ઈન્સાન કે ગોશ્ત ઔર ખૂન મેં ખલત મલત હૈં ઈસીતરહ શૈતાન ભી ઉસ કી રગોં મેં ખૂન કે સાથ-સાથ ડોળને મેં મસ્રૂફ હે,ઔર દિલ કો ચારોં તરફ સે ઘેરે હુએ હૈં.

ચુનાન્ચે સરકારે દો આલમ ﷺ ને ઈરશાદ ફરમાયા શૈતાન ઈન્સાન કે જીસમ મેં ખૂન કે સાથ-સાથ ગરદિશ કરતા હે,ઈસલિયે ઈસકે ફિરને કી જગહોં કો ભૂક સે તંગ કરદો.ભૂક કે જરયે રાસ્તે મસ્દૂદ કરને કી હિદાયત ઈસલિયે દી કે ભૂક સે શહવત ખતમ હોતી હે ઔર શૈતાન શહવાત કે સાથ હી જીસ્મો મેં દાખિલ હોકર ખૂને રવાં કે સાથ ગરદિશ કરને લગતા હે,ખાસ તૌર પર દિલ કે ચારોં તરફ,કયૂં કે શહવાત કા મરકઝ દિલ હી હોતા હે, ઈસ કા ચારોં તરફ સે હમ્લા કરને કા સુબૂત ઈસ આયત સે મિલતા હે, જીસ મેં બારી તાલા ને ઉસી કી જબાની હિકાયત કી હે,શૈતાન કેહતા હે,'મેં કસમ ખાતા હૂં કે મેં ઉનકે લિયે આપકી સીધી રાહ પર બેઠુંગા,ફિર ઉનપર હમ્લા કરૂંગા,ઉનકે આગે સે ભી ઔર ઉનકે પીછે સે ભી ઔર ઉનકી દાહની જાનિબ સે ભી ઔર ઉનકી બાઈ જાનિબ સે ભી

શૈતાની ફરેબ કા ઈલ્મ હાસિલ કરના ફર્ઝે એન હે

ઈલ્મે મોઆમલા મેં સબ સે અહમ ઔર ગામિજ બાત યેહે કે નફસ કે ફરેબોં ઔર શૈતાન કી મકકારિયોં કી ઈત્તેલાઅ રખ્ખે, ઔર યે હર શખ્સ પર ફર્ઝ હે,લેકિન લોગ ઈસ ફર્ઝ કી અદાઈગી સે ગાફિલ હેં, ઔર એસે ઉલૂમ મેં મસ્રુફ હેં જીન સે વસ્વસોં કો તહરીક મિલે ઔર શૈતાન કો અપના તસલ્લુત બાકી રખને કા મોકા ફરાહમ હો,ઔર વોહ ઉન ઉલૂમ મેં લગકર શૈતાન કી અદાવત ઔર ઉસ સે બચને કા તરીકા ભૂલ જાએં.

કલ્બ કી મિસાલ એક કીલે જૈસી હે ઔર શૈતાન ઉસ દુશ્મન કી તરહ હે જો કીલે મેં દાખિલ હોના ચાહતા હે,તાકે ઉસપર કબ્જા કરસકે ઔર ઉસે અપની મિલકિયત બના સકે,દુશ્મન સે કીલે કી હિફાજત કી સૂરત યેહી હે કે ઉન દરવાજોં ઔર ગુજરગાહોં કી હિફાજત કી જાએ જીન સે કીલે મેં દાખ્લા મુમકિન હો,ઔર વોહ રાસ્તે હિસ્સી દરવાજે યા ગુજરગાહેં નહી હે બલ્કે બંદે કે અવસાફ હેં,ઉનહી અવસાફ કો વોહ અપને દાખલે કા વસીલા બનાતા હે, યાની દિલ કો તમામ મજમૂમ સિફાત સે પાક સાફ કરદિયા જાએ.

શૈતાન કી મિસાલ ભૂકે કુત્તેકી સી હે,અગર તુમ્હારે પાસ રોટી યા ગોશ્ત વગૈરહ ન હો તો તુમ ઉસે ધુતકાર કર દૂર કર સકતે હો લેકિન અગર તુમ્હારે હાથ મેં ગોશ્ત હો ઔર વોહ ભૂકા ભી હો તો ધુતકારને સે હરગિજ ન જાએગા બલ્કે ગોશ્ત પર જરૂર પળેગા,શૈતાન ઉસ દિલ સે મહજ એક ડાંટ સુનકર ભાગજાતા હે જહાં ઉસકી ગિઝા કા સામાન નહી હોતા,ઈસલિયે ઈસ ચોર કે ખિલાફ સખ્ત મુજાહિદે કી જરૂરત હે,ઔર યે મુજાહદા જીંદગી કે આખરી સાંસ તક જારી રહેગા ક્યૂં કે જીંદા શખ્સ કભી શૈતાન સે બચ નહી સકતા.

ઈસ સે મઅલૂમ હુવા કે કલ્બ કો શૈતાની વસ્વસોં સે બચાના વાજીબ હે,બલ્કે હર આકિલ બાલિગ શખ્સ પર ફર્ઝે ઐન હે,ઔર વોહ ચીજ ભી વાજિબ હે જો ફર્ઝે ઐન તક પહોંચને કા જરિયા હો.

તગય્યુરો સબાત કે એતેબાર સે કલ્બ કી તીન કિસ્મેં

(૧) એક દિલ વોહ હે જો તકવા કે નૂર સે મઅમૂર હો,ઔર અખ્લાકે રજિલા સે પાક સાફ હો,ઈસ તરહ કે કલ્બ પર ખૈર કે ખ્વાતિર ઔર-

ગૈબ કે ખઝાને આલમે મલકૂત સે આતે હેં,અકલ ઉનકે દકાઈક ઔર અસ્રારો ફવાઈદ પર મુત્તલેઅ હોને કે લિયે ઉનમેં ફિક્ર કરતી હે, જબ નૂરે બસીરત સે કિસી ખૈર કા ખૈર હોના જાહિર હોજાતા હે તો અકલ ઉસકી એહમિયત કા ફૈસ્લા કરતી હે, ઔર કલ્બ કો ઉસપર અમલ કરને કી તરગીબ દેતી હે,ફરિશ્તા જબ યે દેખતા હે કે કલ્બ કા જોહર સાફ હે, નૂરે ખિરદ સે ઉસકી મેહરાબેં રોશન હે, તકવા કી જીયાંબાર કિરનેં ચારોં તરફ પળ રહી હેં, ઔર મઅરેફતે ઈલાહી કી શમ્અ જલ રહી હે,બિલા શુબાહ ઈસતરહ કે કુલૂબ હમારે મસ્કન હે,હમારે ઉતરને કે જગહેં હેં તો વોહ નજર ન આને વાલે લશ્કરોં સે ઉસકી મદદ કરતે હેં,ઔર બહોત ખૈર કે કામોં કી તરફ ઉસકી રેહનુમાઈ કરતા હે ઔર અમલ પર ઉસકી ઈઆનત કરતા હે,યહાં તક કે ઉસે અમલે ખૈર કે કામોં કા આદી બનાદેતા હે.

ઈસ તરહ કે કુલૂબ મેં મેહરાબે રૂબુબિયત કે શમ્અ સે ઈતના ઉજાલા ફેલતા હે કે શિર્કે ખફી ભી નિગાહોં સે ઓજલ નહીં હોતા જો અંધેરી રાત મેં રેંગને વાલી ચ્યૂંટી સે ભી જીયાદહ ખફી હે,એસે દિલોં પર શૈતાની મક્રો ફરેબ નહીં હોતા,વોહ લાખ ધોકા દેતા હે,ચિકની ચીળી બાતેં બનાતા હે, લેકિન બંદા ઉસકી તરફ અદના ઈલ્તેફાત ભી નહી કરતા,યે દિલ મુહલિકાત સે નજાત કે બાદ મનજીયાત સે આરાસ્તા હો જાતા હે,યે મનજીયાતેં શુક્ર, સબ્ર, ખૌફ, રિજા, ફક્ર, જોહદ, શોક મોહબ્બત, રઝા, તવક્કુલ, તફક્કુર હેં, એહતેસાબ વગૈરહ,ઈસી કલ્બ પર અલ્લાહ તાલા કી તવજ્જુહ હોતી હે.

(૨) દૂસરા દિલ ઈસ દિલ કે બરઅકસ હે,યાની વોહ નફસાની ખ્વાહિશાત સે પુર હોતા હે,ઔર મજમૂમ આદાત સે આલૂદહ હોતા હે,ઈસ દિલ કે દરવાજે શયાતીન કે લિયે ખુલે રેહતે હેં,ઔર ફરિશ્તોં કે લિયે બંદ રેહતે હેં.ઈસ તરહ કે દિલ મેં શર કા આગાજ ઈસ તરહ હોતા હે કે પેહલે ઉસ મેં હવાએ નફસ કા તસવ્વુર આતા હે,ઔર ગુનાહ કી ખટક પૈદા હોતી હે,દિલ અકલ કે હાકિમ સે મશ્વરા તલબ કરતા હે,અકલ ક્યૂં કે પેહલે હી સે હવાએ નફસ કી ખાદિમ હે ઔર ઉસ સે માનૂસ હે, ઈસલિયે વોહ ઉસકે હક મેં ફૈસ્લા કરતી હે,ઔર જવાઝ કે લિયે અસ્બાબ મોહય્યા કરતી હે,ઈસ તરહ નફસ પર અપના કબ્જા જમા લેતા હે,-

ઓર ગુનાહપર ઉસકી મદદ કરતા હે,આદમી કા સીના નફસાની ખ્વા-હિશાત કે લિયે ખુલ જાતા હે,ઓર હવસ કે અંધેરે ફેલ જાતે હેં,કયૂં કે નફસ કી ફોજ પેહલે હી અપની કુવ્વતે મુદાફેઅત ખો બેઠતી હે, ઓર અપની બાગડોળ નફસ કે હાથ મેં દે દેતી હે,ઈસલિયે શૈતાન કી સલત-નત કા દાઈરા વસીઅ હો જાતા હે, વોહ દિલ કો જાહિરી જેબોઝીનત, મકરો ફરેબ, ઓર જુઠી ઉમ્મીદોં મેં ફંસા દેતા હે, ઓર ઈસ તરહ કી ચિકની ચીળી બાતેં કરતા હે કે ઈમાન કી સલતનત કમજોર પળ જાતી હે, ઓર યકીન કી શમ્અ ગુલ હો જાતી હે, યાની વાદા, વઈદ, જન્નત, દોઝખ,ઓર આખેરત પર ઈમાન બાકી નહી રેહતા.

હવાએ નફસ એક ધુંવાં હે જો કલ્બ કે ચારોં તરફ ફૈલ જાતા હે, ઓર ઈમાનો યકીન કા ચિરાગ ગુલ કરદેતા હે,અકલ કી કૈફિયત ઉસ વકત એસી હો જાતી હે જેસે કિસી શખ્સ કી આંખ મેં ધુંવાં ભર જાએ, ઓર વોહ દેખને કી સલાહિયત ખો બેઠે,ગલ્બએ શહવત ભી કલ્બ સે ગોરો ફિકર કી સલાહિયત ઓર બસીરત કા નૂર સલબ કરલેતા હે, ઓર હિદાયત સે ઈસ કદર બે બેહરા હોજાતા હે કે અગર કોઈ વાઈજ અચ્છી બાતેં બતલાના ભી ચાહે તો વોહ સમજતા નહી હે, શૈતાન અલગ હમ્લા આવુર હોતા હે,નફસ કી ખ્વાહિશાત અલગ હમ્લા કરતી હે, અઅઝા અલગ મુવાફેકત કરતે હેં,ઈસ તરહ મઅસિયત કે જુહૂર કે લિયે તમામ અસ્બાબ મોહય્યા હોજાતે હેં,યે આયત એસેહી દિલ કી તરફ ઈશારા કરતી હે,(એ પેગમ્બર આપને ઉસ શખ્સ કી હાલત ભી દેખી જીસ ને અપના ખુદા અપની ખ્વાહિશે નફસાની કો બના રખ્ખા હે સો કયા આપ ઉસકી નિગરાની કર સકતે હેં,યા આપ ખ્યાલ કરતે હેં કે ઉનમેં અકસર સુનતે યા સમજતે હેં,યેતો મહજ ચોપાયોં કી તરહ હે બલ્કે ઉનસે ભી જીયાદહ બે રાહ હેં) (પારા ૧૯ રૂકૂઅ ૨)

બાજ દિલોં કા હાલ તો તમામ શહવતોં મેં યકસાં હોતા હે,બાજ દિલ બાજ શહવતોં મેં મુલવ્વિસ હોજાતે હેં, ઓર બાજ શહવતોં કે કરીબ ભી નહી જાતે,મસલન બાજ લોગ આમ મઆસી સે તો ઈજતેનાબ કરતે હેં, લેકિન જબ કોઈ હસીન સૂરત નજર પળતી હે તો ઉન્હેં જબ્ત કા યારા નહી રેહતા ઓર વોહ અકલો ખિરદ સે બેગાના હોકર ઉસ ગુનાહ મેં મુબ્તેલા હો જાતે હેં,બાજ લોગ ઈકતેદાર,જાહ ઓર મનસબ કે ઈતને

ભૂકે હોતે હેં કે જબ ભી ઉન ચીજોં કે હુસૂલ કી કોઈ સૂરત પૈદા હોતી હે વોહ દીવાના વાર ઉનકે પીછે ડોળતે હેં, બાજ લોગ અપના ઐબ નહી સુન સકતે,અપની ઈહાનત બરદાશ્ત નહી કર સકતે,અગર કોઈ એક લફ્જ ભી કેહ દેતા હે તો વોહ ગુસ્સે મેં આગ બગોલા હો જાતે હેં બાજ લોગ અપની આમ જીંદગી મેં તકવા તહારત પર અમલ પેરા રેહતે હેં,લેકિન જબ રૂપયે પૈસે કી લેનદેન કી બાત આતી હે તો તકવા ઔર તકદુસ કી તમામ કબાએં ચાક કર ડાલતે હેં,ઔર માલ પર ઈસ તરહ ગિરતે હેં જીસ તરહ કુત્તા બચીહુઈ હડ્ડી પર તુટ પળતા હે, ઈન તમામ મઆસી કા ઈરતિકાબ ઉનહી દિલોં સે હોતા હે જીનકે ઈર્દ ગિર્દ હવાએ નફ્સ કે ધુંવે કી દબીઝ ચાદર છા જાતી હે,ઔર બસીરત કા નૂર મધ્ધમ પળ જાતા હે, હયા ઔર ઈમાન રૂખ્સત હો જાતા હે, ઔર વોહ લોગ શૈતાન કે મન્શાઓ મુરાદ કી તકમીલ મેં લગ જાતે હેં,

(૩) કલ્બ કી તીસરી કિસમ વોહ હે જીસ મેં હવાએ નફ્સ કે ખ્વાતિર પૈદા હોતે હેં ઔર ઉસે શર કી તરફ બુલાતે હેં,ઉસી વકત ઈમાન કે ખ્વાતિર આતે હેં ઔર ઉસે ખૈર કી તરફ બુલાતે હેં,નફ્સ અપની તમામ તર શહવતોં કે સાથ શર કે ખ્વાતિર પર આમાદહ નજર આતા હે,શહ-વત કો તકવીયત દેતા હે ઔર લજ્જત ખેજી ઔર ઐશ કોશી કે ફ્જા-ઈલ બયાન કરતા હે,અકલ ખૈર કે ખ્વાતિર કી મદદ કરતી હે,ઔર શહવત કી બુરાઈ કરતી હે,ઔર નફ્સ કો બતલાતી હે કે યે કામ જહાલત કા હે,બહાઈમ ઔર દરિન્દોં કે અફઆલ કે મુશાબેહ હે,કયૂં કે બહાઈમ ઔર દરિન્દે હી અંજામ કી પરવા કિયે બગૈર શર પર ગિરતે હેં.

નફ્સ અકલ કી નસીહત પર માઈલ નજર આતા હે તો શૈતાન નફ્સ કા પીછા છોળકર અકલ કે પીછે પળ જાતા હે, ઔર ઈસ તરહ શહવત કે દવાઈ કો તકવિયત પહોંચાતા હે,શૈતાન અકલ સે કેહતા હે કે તૂ ખ્વાહ મ ખ્વાહ નફ્સ કો કયૂં તંગી મેં મુબ્તેલા કિયે હુએ હે, તૂને અપની ખ્વાહિશાત કો બાલાએ તાક કયૂં રખ દી, કયા તેરે હમ અસરોં મેં કોઈ એસા હે જો ખ્વાહિશાત કા મુખાલિફ ઓર અપની અગરાજ કા તારિક હો,ઉનકે હિસ્સે મેં દુન્યા કી લજ્જતે હેં ઔર તેરે હિસ્સે મેં તંગી હે,વોહ ખુશ નસીબ હેં તૂ મહરૂમુલ કિસ્મત,બદ બખ્ત,ઔર મુસીબત

જદહ હે,દુન્યા કે લોગ તેરા મજહકહ ઉળાતે હૈં ઔર દૂસરોં કી મિસાલેં દેતે હૈં, જીન્હોં ને મેરે બતલાએ હુએ રાસ્તેપર ચલકર બળે-બળે મન્સબ હાસિલ કિયે,તૂ ઉનકી રાહ કયૂં નહી ચલતા,કયા તૂ ફુલાં આલિમ કો નહી દેખતી કે વોહ ફુલાં-ફુલાં કામ કરતે હૈં,અગર યે કામ બુરે હોતે તો વોહ કયૂં કરતે,નફસ શૈતાન કી તરફ જુકતા હે.

ઉસી વકત ફરિશ્તા નફસ કા રાસ્તા રોક લેતા હે ઔર ઉસે બતલાતા હે કે જો શખ્સ હાલ કી લજ્જાત કે હુસૂલ મેં મઆલ ઔર અંજામ સે બે પરવા હો જાતા હે વોહ તબાહ ઔર બરબાદ હો જાતા હે,કયા તૂ ઉન ચંદ રોજહ લજ્જતોં પર કનાઅત કરકે જન્નત કી દાએમી નેઅમતોં ઔર લજ્જતોં કો છોળને કે લિયે તૈયાર હે, કયા તુજે શહવત પર સબ્ર કે મુકાબલે મેં દોઝખ કે અજાબ કી તકલીફ સહલ નજર આતી હે લોગોં કી ઈત્તેબાઅ મત કર ઔર શૈતાન કે ફરેબ મેં મત આ,દૂસરોં કે ગુનાહ તેરે અજાબ કી તકલીફ કમ નહી કર સકતે,અગર તુજે સખ્ત ગરમી ઔર લૂ કે જમાને મેં આરામ દેહ ઠંડા મકાન મયસ્સર આજાએ તો કયા તૂ લોગોં કા સાથ દેગા યા ઉસ મકાન કો તરજીહ દેગા,જહાં ન સુરજ કી તપિશ સે જીસમ પીઘલતે હૈં ઔર ન ગરમ જોંકે બદન કો જુલસાતે હૈં,દુન્યા મેં તેરા હાલ યેહે કે સૂરજ કી ગરમી તુજે બરદાશ્ત નહી,ધૂપ મેં તૂ ખળા નહી હો સકતા ફિર મઅલૂમ નહી દોઝખ કે ખૌફ સે કયા ચીજ માનેઅ હે,કયા દોઝખ કી હરારત સૂરજ કી હરારત સે કમ હે ? ઈસ નસીહત સે નફસ ફરિશ્તે કી તરફ માઈલ હો જાતા હે.

ગર્જ યે કે ફરિશ્તે ઔર શૈતાન કી કશ્મકશ જારી રેહતી હે,ઔર વોહ ઈસી કશાકશ કે દરમ્યાન અપની ઉમર કી મંજીલેં તૈ કરતા રેહતા હે, બાજ અવકાત શૈતાની અવસાફ ગાલિબ આ જાતે હૈં, ઔર નફસ બિલકુલ્લિયા શૈતાન કી તરફ માઈલ હો જાતા હે,ઉસકા મુઆવિન ઔર મદદગાર બન જાતા હે,રહમાની ગિરોહ સે એઅરાજ કરતા હે, ઔર ઉસકે અઅઝા સે વોહ તમામ આમાલ સાદિર હોતે હૈં જીન પર અજલી તકદીર ને મોહર સબત કર રખ્ખી હે,ઔર જો ઉસે અલ્લાહ સે દૂર લે જાતે હૈં.

મલકૂતી સિફાત ગાલિબ આતી હૈં તો નફસ શૈતાન કે જાલ મેં નહી ફંસતા,ઉસકે ફરેબ કા કિલાકુમા કરદેતા હે,દુન્યા કી ફાની લજ્જાત

કો તરજિહ નહી દેતા હે, આખેરત કે ઉમૂર મેં સુસ્તી કા મુજાહેરા નહી કરતા,બલ્કે રૂહાની ગિરોહ કી ઈતાઅત કરતા હે,ઔર ઉસકે અઅઝા સે વોહ આમાલ સાદિર હોતે હૈં જો રજાએ ઈલાહી કા બાઈસ હોં, ઔર યે ભી તકદીરે અઝલ હી કે મુતાબિક હોતા હે. ઈસતરહ કે કુલૂબ કિસી એક ગિરોહ કી તરફ મુસ્તકિલ તોર પર માઈલ નહી હોતે બલ્કે ઉનમેં ઈન્કેલાબ ઔર તગય્યુર કા અમલ જારી રેહતા હે.

ઈતાઆત ઔર મઆસી સબ ખજાનએ ગૈબ સે આલમે જુહૂર મેં આતે હૈં ઔર કલ્બ ઉનકે દરમ્યાન વાસ્તા બનતા હે, કયૂં કે કલ્બ મલકૂત કે ખઝાઈન મેં સે એક ખઝાના હે, અરબાબે કુલૂબ ઈસી જુહૂર સે કજા વ કદર કી મઅરેફત હાસિલ કરતે હૈં,જો લોગ જન્નત કે લિયે પેદા કિયે હુએ હૈં ઉનકે લિયે ઈતાઅત કે અસ્બાબ મોહય્યા કરદિયે જાતે હૈં, ઔર જો દોઝખ કે લિયે બને હૈં ઉનકે લિયે નાફરમાની કે અસ્બાબ પેદા કરદિયે જાતે હૈં, ઔર બુરે રોફકા કી સોહબત અતા કી જાતી હે, ઉસકે દિલ મેં શૈતાની વસ્વસે પેદા હોતે હૈં.

અલ્લાહ કા ઈરશાદ હે, 'સો જીસ શખ્સ કો અલ્લાહ તાલા રાસ્તે પર ડાલના ચાહતે હૈં ઉસકે સીને કો ઈસ્લામ કે લિયે કુશાદહ કરદેતે હૈં,ઔર જીસકો બે રાહ કરના ચાહતે હૈં ઉસકે સીને કો તંગ બહોત તંગ કરદેતે હૈં,જેસે કોઈ આસમાન મેં ચળહતા હે.' પારા ૮ રૂકૂઅ ૨ દૂસરી જગા ઈરશાદ હે, 'અગર હકતાલા સાથ દેં તબ તો તુમસે કોઈ નહી જીત સકતા ઔર અગર તુમ્હારા સાથ ન દેં તો ઉસકે બાદ એસા કોન હે જો તુમ્હારા સાથ દેં, ઔર સિર્ફ અલ્લાહ તાલા પર ઈમાન વાલોં કો એતેમાદ રખના ચાહિયે.' પારા ૪ રૂકૂઅ ૮

'યફઅલુ મા યશાઉ વ યહ્કુમુ મા યુરીદ'અલ્લાહ જો ચાહતા હે કરતા હે ઔર જો ચાહતા હે ફેસ્લા કરતા હે. ન કોઈ ઉસકે હુકમ કો ટાલ સકતા હે ઔર ન ફેસ્લે કો રદ કર સકતા હે, અપને બંદોં કો જન્નતિયોં ઔર દોઝખિયોં કી અલામાત બતલા દી ઔર યે એલાન ફરમાદિયા 'ઈન્નલ અબરા-ર લફી નઈમ વ ઈન્નલ ફુજજા-ર લફી જહીમ' નેક લોગ બેશક આસાઈશ મેં હોંગે ઔર બદકાર લોગ બેશક જહન્નમ મેં હોંગે. અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ હમ સબ કો ઉસકી ઈતાઅત કી તૌફીક અતા ફરમાએ ઔર ઉસકે અજાબ સે બચાએ આમીન.

અખ્લાક

અખ્લાક કી દુરૂસ્તી ઔર ઉસકો અલ્લાહ કે એહકામ કે મુતાબિક બનાના ઉતનાહી જરૂરી હે ઔર ઉતના હી અહમ ઔર વાજીબ હે જીતના કે ઈબાદત કો બજા લાના જરૂરી હે,બલ્કે અગર જરા ગેહરી નજર સે દેખા જાએ તો યે નજર આએગા કે ઈબાદત,મામલાત ઔર મોઆશેરત કે જીતને એહકામ હે ઉનમેં સે કોઈ ભી હુકમ ઉસ વકત તક સહીહ તરીકે સે બજા નહી લાયા જા સકતા, જબતક અખ્લાક દુરૂસ્ત ન હોં.ઈસી લિયે અખ્લાક કી દુરૂસ્તી ઔર ઉસ કો અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલ સલ્લલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ કે એહકામ કે મુતાબિક બનાના અમલી જીંદગી કી બુન્યાદ હે, યે બુન્યાદ ન હો તો ઈમારત ખળી નહી હો સકતી.

અખ્લાક ઈસકો નહી કેહતે કે કિસી સે ખંદા પેશાની સે મુસ્કુરા કર મિલે, નરમી સે બાત કરે, બલ્કે યે તો ઉસકા નતીજા હે, અસલ અખ્લાક ઈન્સાન કી બાતિની, ઉસ કે દિલ કી, ઉસ કી રૂહ કી એક સિફત હે,ઈન્સાન કે બાતિન કે અંદર મુખ્તલિફ કિસમ કે જઝબાત, ખ્વાહિશાત પરવાન ચળહતે હેં,ઉનકો અખ્લાક કેહતે હેં,ઔર ઉનકો દુરૂસ્ત કરને કી જરૂરત પર જોર દિયા ગયા હે.

ઈન્સાન નામ હે જીસ્મ ઔર રૂહ કે મજમુએ કા, સિર્ફ જીસમ કા નામ ઈન્સાન નહી બલ્કે ઈન્સાન વોહ જીસમ હે જીસમેં રૂહ મૌજૂદ હો, અગર કિસી કા ઈન્તેકાલ હો ગયા તો અબ સારે અઅઝા મૌજૂદ હે, જીસમ મેં કોઈ ફર્ક પેદા નહી હુવા,બસ યે હુવા કે રૂહ નિકલ ગઈ,રૂહ કે નિકલ જાને સે ઈન્સાન ઈન્સાન નહી રેહતા બલ્કે લાશ બન જાતા હે.

જીસ તરહ ઈન્સાન કે જીસમ કે અંદર બહોત સી સિફાત હોતી હે બાજ અવકાત જીસમ ખૂબ સીહત મંદ હે, ખૂબ સૂરત હે, તાકત વર હે, તવાના હે,ઔર બાજ દફા જીસમ કમજોર,દુબલા,પતલા,બીમાર,બદ સૂરત હે,ઈસી તરહ ઈન્સાન કી રૂહ કી ભી કભી કુછ સિફત હોતી હે, બાજ અવકાત રૂહ તાકત વર હોતી હે, બાજ અવકાત કમજોર હોતી હે, ઔર બાજ અવકાત ખરાબ સિફત કી માલિક હોતી હે,જીસ તરહ ઈન્સાન કે જીસમ મેં બીમારિયાં લગતી હે,કભી બુખાર હો ગયા,કભી પેટ ખરાબ હો ગયા,કભી કબ્જ હો ગયા, કભી દસ્ત હો ગયે, ઈસીતરહ રૂહ કો ભી બીમારિયાં લગતી હે,કભી ઉસમેં તકબ્બુર પેદા હો ગયા,

કભી હસદ, કભી બુગ્ઝ, કભી ના શુક્રી પેદા હો ગઈ, યે સબ રૂહ કી બીમારિયાં હે.

ઈસી તરહ ઈન્સાન કે જીસમ કી ખૂબસૂરતી હે, ઉસકા ચેહરા ખૂબ-સૂરત હે, યા આંખેં યા ઉસકા જીસમ બહોત ખૂબ સૂરત હે, ઈસી તરહ રૂહ કી ભી ખૂબસૂરતી હે, જેસે ઉસકે અંદર તવાજુઅ હો, સબ્ર ઓર શુક્ર હો, ઈખ્લાસ હો, ખુદ પસંદી ન હો, રિયાકારી ન હો, યે રૂહ કા હુસ્નો જમાલ હે.

અલ્લાહ ને ઈન્સાન કો બહોત સે એહકામ દિયે, જીસકા તાલ્લુક જાહિરી જીસમ સે હે, જેસે નમાઝ પળ્હના, રોજા રખના, ઝકાત દેના, હજ કરના વગૈરહ, યે સારે કામ જીસમ સે અદા હોતે હેં, ઈસી તરહ બહોત સે ફરાઈઝ હમારી રૂહ ઓર બાતિન કે મુતઅલ્લિક દિયે, મસલન તવાજુઅ ઈખ્તિયાર કરના ચાહિયે, અબ યે તવાજુઅ જીસમ કા ફેલ નહી બલ્કે યે દિલ કા ફેલ હે, રૂહ કા ફેલ હે, બાજ લોગ તવાજુઅ ઈસ કો સમજતે હેં કે મેહમાન કી ખાતિર તવાજુઅ કી, ખાના ખિલા દિયા, યા ગરદન જુકા લી, કુછ સીના મુળાહુવા હો, ઉસ કો સમજતે હેં કે બળા મુતવાજેઅ ઈન્સાન હે, ખૂબ સમજ લો કે તવાજુઅ કા તાલ્લુક કલ્બ ઓર રૂહ સે હે, ઈન્સાન અપને દિલ મેં અપને આપ કો બે હકીકત સમજે, કે મેરી કોઈ હકીકત નહી, મેરી કોઈ કુદરત નહી, મેં તો એક બે કસ બે બસ બંદા હૂં, યે ખ્યાલ દિલ કે અંદર પૈદા હો જાવે ઉસ કો તવાજુઅ કેહતે હેં, ઉસકા અલ્લાહ ને હુકમ દિયા હે.

ઈખ્લાસ- કા અલ્લાહ ને હુકમ દિયા હે કે અપને અંદર પૈદા કરો, જો કામ કરો અલ્લાહ કી રજામંદી ઓર ખુશ્નુદી કે લિયે કરો, યે ઈખ્લાસ હે, જુબાન સે કેહને સે ઈખ્લાસ હાસિલ નહી હોતા, યે દિલ કી એક કૈફિયત હે, બાતિન કી એક સિફત હે, જીસ કો પૈદા કરને કા અલ્લાહ ને બંદોં કો હુકમ દિયા હે.

શુક્ર-કા હુકમ દિયા હે, જબ કોઈ નેઅમત હાસિલ હો તો અલ્લાહ કા શુક્ર અદા કરે, યે ભી કલ્બ ઓર રૂહ કા ફૈલ હે, જીતના શુક્ર કરોગે રૂહ તાકત વર હોગી, ઈસી તરહ સબ્ર-કા અલ્લાહ ને હુકમ દિય હે, કે અગર ના ગવાર બાત પૈશ આજાએ તો સમજો કે અલ્લાહ કી હિકમત સે, ઉસકી મશિય્યત સે હુવા, ચાહે મુજે યે કિતના હી ના ગવાર હો,

લેકિન અલ્લાહ કી મશિય્યત ઈસી મેં હે, ઈસ કા એહસાસ દિલ મેં પૈદા કરના ઈસકા નામ સબ્ર હે.

લેહાજા બહોત સે એહકામ એસે હેં જો અલ્લાહ ને હમારી રૂહ કે ઓર હમારે બાતિન કે મુતઅલ્લિક હમ કો અતા ફરમાએ હેં,સબ્ર કે મોકે પર સબ્ર કરના એસા હી ફર્ઝ હે જેસા કે નમાઝ પઢના ફર્ઝ હે,શુક્ર કે મોકે પર શુક્ર કરના એસા હી ફર્ઝ હે જેસે રોજા રખના ફર્ઝ હે, ઈખ્લાસ કે મોકે પર ઈખ્લાસ કરના એસા હી ફર્ઝ હે જેસા ઝકાત દેના ફર્ઝ હે, ઈસી તરહ ખોફ હે,રજા હે, જોહદ, તકવા, તવક્કુલ, કનાઅત, ખુશુઅ વગૈરહ.

બહોત સે કામ જાહિરી ઓર જીસ્માની એતેબાર સે ગુનાહ કરાર દિયે હેં,મસલન જુઠ બોલના,ગીબત કરના,રિશ્વત લેના,સૂદ ખાના,શરાબ પીના,ડાકા ડાલના વગૈરહ,ઈસીતરહ અલ્લાહ ને બહોત સે બાતિની કામોં કો ભી ગુનાહ કરાર દિયે હેં,મસલન તકબ્બુર કરના,હસદ કરના,કિબ્ર, ઉજ્બ,રિયા,ગફલત, હિર્સ, હુબ્બે જાહ, હુબ્બે માલ વગૈરહ, યે સબ બાતિની બીમારીયાં હેં જો ઈન્સાન કે હાથ, પાંઉ સે અંજામ નહી દી જાતી, બલ્કે બાતિની રોગ હે,અલ્લાહ ને ઉસકો હરામ કરાર દિયા હે,ઓર યે ઉતના હી હરામ હે જીતના શરાબ પીના, ઝિના કરના, સૂદ ખાના, રિશ્વત લેના વગૈરહ.

ખુલાસા યે કે અલ્લાહ ને ઈન્સાન કે બાતિન ઓર રૂહ કે મુતઅલ્લિક એહકામ દિયે હેં,કુછ સિફાત કો પૈદા કરને કા હુકમ ફરમાયા હે,ઓર કુછ સિફાત સે બચને કા હુકમ ફરમાયા હે,અગર ઈનકો કરલિયા તો અબ કહેંગે કે અખ્લાક દુરૂસ્ત હોગએ, અચ્છે અખ્લાક કો અખ્લાકે ફાજેલા ઓર બૂરે અખ્લાક કો અખ્લાકે રજિલા કેહતે હેં.

અખ્લાક કા મતલબ એક દૂસરે સે અચ્છી બાત કરલેના યા અચ્છી તરહ મુસ્કુરા દેના નહી હે, યે ઉસકા નતીજા હોતા હે, કયૂં કે જબ અખ્લાક દુરૂસ્ત હોજાતા હે તો ઈન્સાન કા રવય્યા હર દૂસરે ઈન્સાન કે સાથ બેહતર હોજાતા હે,લેકિન બુન્યાદી તૌર પર ઉસ કો અખ્લાક નહી કેહતે, અખ્લાક કી હકીકત યે કે ઈન્સાન કા બાતિન દુરૂસ્ત હો જાએ અખ્લાકે ફાજેલા પૈદા હોજાએ ઓર અખ્લાકે રજીલા દૂર હોજાએ, ઓર બાતિન અલ્લાહ કે એહકામ કે મુતાબિક ઢલ જાએ.

ઈસીલિયે નબીએ કરીમ ﷺ ને ફરમાયા ખૂબ યાદરખો કે ઈન્સાન કે જીસ્મ મેં એક ગોશ્ત કા લોથળા હે, અગર વોહ સહી હો જાએ તો સારા જીસ્મ સહી હો જાતા હે, ઔર અગર વોહ ખરાબ હોજાએ તો સારા જીસ્મ ખરાબ હો જાતા હે,ખૂબ સમજ લો કે વોહ લોથળા ઈન્સાન કા દિલ હે. ઈસ લિયે અગર દિલ સહી હો ગયા તો સમજલો કે પૂરા જીસમ સહી ઈસ્તેઅમાલ હોગા,ઔર ઈસી કી સિહહત પર દુન્યા ઔર આખેરત કી કામ્યાબી મૌકુફ હે.

અલ્લાહ જલ્લે શાનહુ હમ સબ કો ઉસકે દીન કી આલી મેહનત કે લિયે કબૂલ ફરમા કર સો ફિસદ દીન પર ઉસકી મરજી કે મુતાબિક ઔર આપ ﷺ કે તરીકે કે મુતાબિક ઔર ખાલિસ અલ્લાહ હી કે લિયે અમલ કરને કી તૌફીક નસીબ ફરમાએ આમીન.

અખીર મેં અલ્લાહ જલ્લે શાનહ સે દુઆ હે કે ઈસ કિતાબ કો આમ્મતુન્નાસ કે લિયે બાઈસે ઈસ્તિફાદહ બનાએ ઔર ઈસ અદના કોશિસ કો કબૂલ ફરમા કર ફલાહે દારૈન ઔર નજાત કા જરિયા બના દે, આમીન બિ રહમતિહી સૈય્યિદિલ મુરસલીન સલ્લાહુ અલયહિ વસલ્લમ.રબ્બના આતિના ફિદુન્યા હ-સ-ન-તંવ વફિલ આખિરતિ હ-સ-ન-તંવ વકિના અજાબન્નાર, વસલ્લલ્લાહુ તઆલા અલન નબિય્યિલ કરીમ બિરહમતિ-ક યા અરહમર્રાહિમીન. આમીન.

જર્બે લગા કે કલમએ તય્યેબહ કી બાર બાર
દિલ પે લગા જો ઝંગ હે ઉસકો હટાઈએ
મશ્ગૂલ ઈસ્મે ઝાત મેં હોં આપ ઈસ તરહ
ઉસકે સિવા હર એક કો બસ ભૂલ જાઈએ

(આખરી ટાયટલ સે શુરૂ)

પઢતે રહો નમાઝ મુજે ભી પઢા કરો
પઢપઢકર મેરી બાતોંપે અમલભી કિયાકરો
મૈં હૂં તુમ્હારે વાસ્તે તુમ મેરે વાસ્તે
ક્યૂં દૂર મુજસે રેહતે હો દુન્યાકે વાસ્તે
દુન્યા તો ક્યા? મૈં આખેરત અચ્છી બનાઉંગી
પઢતે રહો મૈં તુમકો ભી રબ સે મિલાઉંગી
અલ્લાહ રસૂલ હરદમ ઉસપર હો મહેરબાન
પઢતા હૈ, દૂસરોં કો પઢાતા હૈ, જો કુર્આન
વારિસ પે યા ઈલાહી ઈત્ના કરમ તૂ કરના
ગાફિલ તેરે ઝિક્ર સે ઉસકો કભી ન કરના